

هر صورتله پرهیزکار اولق ، دائما
الترام تقوى ايله عبادتده بولنق :
اولميدرشج اولانلر زهد و تقوى صاحبي »
(لا)

زُهْرَه { [ء] سياره معروفه .
اجرام سماويه ايچنده
كرمه مزه اڭ قريپ واڭ پارلاق اولان
(زهره) فيردن براز اول جنوب
شرقي طرفنده و بسدالغروب غرب
جنوبي سمتنده كوندېكندن (كوكب
سمر ، كوكب عشاء) ناملري وېريلور
وطشره ليلر يېتىنده (كروان قران)
و (چوبان) كوكبي دېنيلاور .

« زهره يي بانه چارچمه ايدر »
« چرخدن استه سه دختر چيدور »
(فاضل)

زُيُوف { [ء] آتچيه قلب ، مفشوش
اوله § (زَيْف) اڭ جمى
اولدېنى تقديرده قلب ، مفشوش
آتچيله لر معناسى افاده ايدور .

كبي تعبيرات معروفدور ، (زُورْاڭي)
= روجه شيوه سته اويديرلش بر
تعبيردركه ايسته ميه رڭ ، جبر ايله پايه
مناسنده قوللائيلىر . (زُورْبا) اصلى
(زُورْبان) = قولله ، جبر ايله اويشا .
يېچي ياخود قوت صاحبي ، جبار
ديمكدور . مؤخرأكثر استعمال ايله
حرف (ز) اسقاط اولميشدور .
لسانمزده معنای معروفى مریده جی ،
ياراماز ، باغی ديمكدور .

« ملوب پر زور جلال فوره »
« دفتك اوله شكن چانگامى »
(فاضل)

زُهَاد { [ء] (زَاهِد) اڭ جمى :
(زهره زهاد)
« رندانه تمزيه دخي زهاده تنيه »
« بوشمر تازه تازه لدی سینه داغی »
(فاضل)

زُهْد { [ء] خصوصيات و حظوظات
دينيويه رغبت ايتمه يوب

زُورُ . [ز] معروف و میبتدار
زُورِد { بشیل طاش . (زُورِدی .

زُورِدین (= زُورِد کی ، زُورِد
رنکنده دیکندر . عاوارنده (زُورِد)
طرزنده تلفظ اولنور .

زُورِ { [ع] انسان بلوکی ، فرقه ،
زُورِه { طاقم ، جماعت : (زُورِه
اصناف ، زُورِه کتاب) جمی (زُورِه)
در : (زُورِه اهل کفر) .

« ای سر افراخته زُورِه افراد قلم »
« غبطه انداخته سینۀ حساد قلم »
(فاضل)

زُورِ { [ع] پاپاسلرک بللرینه باغلا .
زُورِ { دقلری قوشاق . جمی
(زُورِ) در .

زُورِ { [ع] (زُورِ) ک جمی ،
زُورِ { زیارتجیلر : (زُورِ عتبات
عالیات) .

زُورِ { [ع] یالان ، یالان سوز :
زُورِ { (قول زور ، شاهد زور) .
« کندی شاهد اوده واحد اوده زور »
(لا)

زُورِ { [ف] قوت ، جبر ، هجج :
زُورِ { (زور بازو ، زور ایله
پایلیر) لسانمزده بو معناردن ماعدا
مشکل ، زحمتلی ، مرض کبی ده
بعض معناردده قوللائیلر : مثلا (زور
ایش ، زور طیانماز ، زوری نه)

زُورِ { [ع] نازله ، نزله ذیلین
زُورِ { خستاق . شده ایله غلط
تلفظ ایتمه ملی .

زُورِ { [ع] صاق ، خفیف ،
زُورِ { صوغوق صو || اصطلاح
طبعیه یو وورمه آق دیکندر .
(زُورِ) = کذاب طب اصطلاحیه
یو وورمه آفته مشابه اولان مواد :

« زلال مدحتیله اوپله صغوب بولدی اندیشه م »
« که رشکنده بولاندی چشمه آب ز الماس »
(فاضل)

زُورِ { [ع] کوزل چهره نک ابکی
زُورِ { طرلرندن سارقان صاج .
(زلف هروس) = کلین صاجی
دیکندر که کوزل قوقولی برنوع چیمک
اسمیدر :

« آشفته لکم زلف پریشانک ایچوندور »
(فضولی)
« توبه یارب کنه ایله مهیم عهد اولسون »
« هوس زلف سیاه ایله مهیم عهد اولسون »
(فاضل)

زُورِ { [ع] اوراق صاجاق § خط
زُورِ { تلته مخصوص الفلرک
اوجندکی چنکله ده اطلاق اولنور
(زلفه الف ، زلفه علم) .

زُورِ { [ع] حضرت یوسف علیه
زُورِ { السلامک زوجیه سی . قصه
قسمنده باقکیز :

« اول حسن زلیحا ایله اول یوسف ثانی »
« خاتمه ایدر آنکشته هلال رمضانی »
(فاضل)

زَنْهَارُ { [۵] صافين، امان. بونك
مخفی اولان (زنهار)
چوق قولائیلیر .

زَنْوَرُ { [۵] (ذیب) ایله مترادفدور .
بزهك ، سوس دیمكدور :
« سنین آرایش دین اسلام »
« ملت احمد زبور حیدو »
(فاضل)

زَنْ { [۵] اگر ، رخت : (زَنْ
(زَنْ) . (زَنْ بوش) =
قلشیه اورتوسی .

زَنْلَتْ { [۵] برشیته حسن حاصل
ایتك ایچون علاوه اولنان
سنهكه بزهك ، ملوانی ، سوس دیرلر :
« بو برماه مكرم کیم سواد لیله قدری »
« سیه برخال زینتدور جمال قدسیان اوزره »
(فاضل)

ز

زُخْرُفُ { [۵] سطحی کوسترش ،
ساخسته سوس .

زُرَاعُ { [۵] (زَارِع) ك جی .
اهل زراعت ، چققیلر ،
اکیخیلر دیمكدور .

زُرُوعُ { [۵] اکیش اکین دیمك
اولان (زُرِع) ك جی .
ترلادهکی اکینلر معانسدور .

زُغْمُ { [۵] شیهلی ظن ، ظن
فاسد ، ظن مرجوح .

زُغْمِيَّاتُ = زُغْمُهُ متعلق مواد
وخصوصات :

زُغْمِيَّه اولور هرکشینك ردوقبولی
(غمی)

زُقَاقُ { [۵] صوقاق ، جی
(اَزَقَه) در .

زُبْدَه { [۵] خلاصه ، هرشیك
سچلمشی : (زُبْدَه مقاله ،
زُبْدَه افکار) .

« حضرت شاه سلیم خان که زمان خلقه »
« زُبْدَه مایه ایام صفادن بیلورز »
(فاضل)

زُجَاجُ { [۵] صیرجه ، جام ،
شیشه : (زجاج ملون)
زُجَاجَه { (زُجَاجِ) = صیرجه جی ،
جامجی || صیرجه دن یایمه .

زُحْلُ { [۵] یارائک آلتیجیسیدور .
کونشدن اك بعید اولان
کوکب بودور . بمد وسطیسی ۸۷۱ میلیون
میلدر . زحلك خط استوا سی سطحیندن
اینبه وعریض برحلقه ایله محاطدر .

« سایلانور قوت ایله مغز دماغ زحله »
« تیری قصد ایسه اگر قرص مه رخشانی »
(فاضل)

- زینب { [۱] زینت ، سوس : « خاقانی بم بن محشم یانمده سرهنك حشم »
 « حافظ اولورل بسته دم خامه ایدنجه زیرویم »
 (نفی)
 زینب { [۲] تحت ، آلت ، آشاغی .
 زینب { (بالآ) مقابلی : (زیراداره)
 عثمانیه ده بولنان اقوام مسعوده نك ،
 زینب یای . (زینب دست) = ال
 آلتنده کی . اهالی . (زینبستان) =
 ال آلتنده کیلر ، تبعه . (زینب زینب)
 = آلت و اوست ، قارمه قاریشیق .
 (زینب) = آلتده کی ، آشاغیده کی
 (زینب زمین) = یرك آتی ، بر آتی .
 « مؤنردو اورتیه نطق کیم زیرو ذریابلر »
 « مسلط ایله سه بر ذریه کی گوه کران اوزره »
 (فاضل)
 زینب { [۳] ادات تعلیل ، چونکه
 (زینب) (که زینب)
 مسودت لرنده قوللانماقه غیرت . دقت
 ایتملی :
 « اول غصه فه بلبل نالان کرکز »
 « زینب که دوپسته ده بان کرکز »
 (فاضل)
 زینب { [۴] ذکی ، عاقل ، قورنازه .
 (زینب) = زینبک .
 عاورداده زانک قعی ویا تک سکونیه
 قوللانیلیر . مثلاً (زینب یوقوتی ،
 زینب محمد افندی) کی .
 زینب { [۵] کون ، کیون . استعمالی
 نادرده . }
 زینب { [۱] زینت ، سوس :
 « (زینب آور) = زینت لندیر .
 یحیی ، سوسله یحیی .
 زینب { [۲] زینتلی ، رونقلی ،
 زینب { یاقیشقلی : (چهره)
 زیبا ، جامه زیبا) ، (زینبایی) =
 رونقلیق ، یاقیشقلیق :
 « یار ایامیدو گلشنلرک وقت تماشایی »
 « بشکطاشک بیسته بکزه دی هریاغ زینبایی »
 (فاضل)
 « بارک الله زهی سال سعادت پیرای »
 « که قران ایلدی آنده ایکی ماه زینبایی »
 (وله)
 زینب { [۳] حیوه دینلن معدن .
 زینب { (زینب) = حیوه به
 منسوب ، حیوه دن عبارت . اصطلاحات
 کیمیوه دندر .
 زینب { [۴] « زینبایش » کی
 زینب { یاقیشقلی ، یراشقلی ،
 رونقلی معنا سنده قوللانیلیر : (تن
 زینبده ، لباس زینبده) :
 « اوله زینبده آغوش قبول مولا »
 « دین و دنیا به ملوکانه بوسی مشکور »
 (فاضل)
 زینب { [۵] علم سیر کواکب کتابی .
 زینب { (زینب) بوندن مأخوذدر
 ارسدات کواکب قید اولندی
 کتاب .
 زینب { [۶] آلات موسیقیه ده
 زینب { قوللانیلان اینجه کپریش ، تل :

زیاده سیله محظوظ و ممنون اولدم . بو
سنه محصولات زیاده در .

« ساقی بوسنه باصدی شتا خارق حاده »
« مجلسده کرك آتش سیاله زیاده »
(فاضل)

زِيَارَت { [ع] کورمکه ، کورشمکه
کیتمک ، کیدلمک :

(زیارت احباب ، زیارت احبا ، او .
قداشلرك زیارتی) ، (احاده زیارت)
= کورمکه ، کورشمکه کلن شخصسك
زردینه عزیمتله مقابلهده بولغنی دیمکدر .
§ تبرک و تین قصیدله بر شسته ، بر
مقامه یاقلاشه : (حضرت خالدك تربت
شریفه سنی زیارت ، زیارت خرقه
سعادت) (زیارتگاه) = تبرک نیتله
یاقلاشیلوب طواف ایدیلن مقام ، یاخود
شی .

زِيَان { [ف] (نفع) ك ضدی .
ضرر ، لسانمزده فارسیده
اولدینی کی حیاتده ، یاشامقده اولان
معناسنده اسلا قولالانناز . (زیانکار)
= ضرر ایدیمی ، ضرر ویریمی ،
قیروبدوکیی ، مسرف . (زیانکاری)
= زیانکارلق .

« مان صرف ایلدم بود ونبودی »
« تهاك ایتدم سود و زیانه »
(فاضل)

زِنْدِگَانِي { [ف] حیات ، تعیش ،
معیشت ؛ صاغلق ،
یکنمک : (بزنگاه زندگانی ، سبب
زندگانی) .

زِنْدِگِي { [ف] حیات ، دیرلیك :
(مدار زندگی) .

زِنْدَه { [ف] حیاتده ، دیری §
تندرست ، چویك اولان .

(زنده دل) = کوکلی دیری یعنی
واقف حقایق آدم دیمکدر .

زِنْدِيق { [ع] آخرته ، الله ایمانی
اولایان دینسر .

زِنَهَار { [ف] اداث تنبیه . (زینهار)
دن تخفیف اولمشدور .
صاقین ، اصلا اولیه معناسنده استعمال
اولنور .

زِه { [ف] کپریش ، پای کپریشی .
(زهگیر) = کانهکشلرك یعنی

اوق آتالرك زه حلقه سی . § غیطان ،
شریت § برشیشك اطرافنه ، کنارینه
چکیلن خط ، چیزکی : (قبرضری
زهلی یانتولون)

« سیدن یوقسه که انکشتنه زهگیر طاقوب »
« پهلوان فلک ایلر هوس تیر وکان »
(فاضل)

زِي { [ع] هبت ، قیافت ، قیلقی :
(زی علماده بولان) [زی*]

طرزنده غلط اوله رق استعمالی عبشدر .

زِيَادَه { [ع] چوق ، آرتیق ، فضله :
(معامله نازکانه کزدن

زِفَافُ { [ء] گنبدی یا خود گوئی گنبدی
گردگه قویق ، گنبد
یا خود گوئی نك گردگه کیرمه سی :
(رسم زفاف ، حجره زفاف ، ليله زفاف) .

زِفَتُ { [ء] جام ، قطران ، کوکنار
آغا جلرندن چقان قاره
شمع . بوتك قابنادیلوب آلتان نوعنه
(زفت) دنیله . نوع دیگرده بردن
چیقار معدنیدر . صو صیزماق ایچون
تخته قوغالره ، فوجیلره سوریلور
وبیوك كوچك مراكب بحیره نك اقسام
خارجیه سی بونكه قالاغات ایدیلور ،
(زفتلك) = بنفیر حق ارتکاب
ایدوب یك .

زِرَّالُ { [ء] ارفالانمه ، صارصله ،
(زَرَّالَه) ايله مترادفدر .
(زَا) نك قعی جائزدر .

زِمَامُ { [ء] پولار : (زمام امور) ،
(زِمَامِدَار) = پولار
ملوچی ، پولار یعنی ایش ائده اولان
دیمکدر .

زِنَاءُ { [ء] ذکور و اناثک ارتکاب
ایشدکلری فعل حرام .
(وَلَدَ الزَّانَا) = بیج .

زِنَادُ { [ء] (زَنَد) ک جمی ، اورایه
(مراجعت اوله .

زِنْدَانُ { [ء] حبستانه . (زندان
(قاپوسی) = استانبولده
قورو تمجیلر قرینده کی سور قسطنطنیه
نك بر باب قدیمی .

زِرَاعَتُ { [ء] اکیجیلک ، چقجیلک ،
(زَرَع) مقامند . ده
قوللانیله : (اعل زراعت ، فن زراعت) .

زِرْنِیْخُ { [ء] قاره اونی ايله کو -
کورت خایله سنه
زِرْنِیْقُ { [ء] اطلاق اولنور که
ایکی نوعدر : (زرنیخ

اصغر ، زرنیخ احمر) سیاتدن معدود
اولدیندن بین العوام (زرنیق ویرمن)
تعیری شدت بخلدن کنایه ایراد
اولنور . (زِرْنِیْقُ) = زرنیق ونکنده ،
آبی صاری رنگی اولان .

زِرَّهٌ { [ء] وقیله دمیردن ،
چلیکدن اعمال اولنان جنک
لباسی . (زِرْمِیْوش) = زرهلی ،
زره کین . (زرهلی سفینه) =
دیشاریسی پولاد زره قابلی حرب
کیسی .

زِرْشَتُ { [ء] جرکین . کوزلک
(زشتی : (زشت خو ،
زشت رو . کار زشت) . (زشتی) =
جرکینک : (زشتی چهره) .

زِعَامَتُ { [ء] جانب میریدن بر
کیمسه تملیک واعشار
شرعیه سی کندیسنه ترك و تخصیص
اولنان قطعه اراضیه اطلاق اولنور .
(بدل زعامت) = بو مثلوق اراضی
متروک نك طرف میریه اعاده سیله
اصحابه خزینة جلله دن تخصیص قیلنان
مقدار معاش دیمکدر .

زیت * { [۵] زیتون یاغی : (زبات)
 = زیتون یاغی ، زیتون
 یاغی صافان .

زیتون * { [۵] معروف یاغی میوه .
 زیتون { ترکیه ده (زیتون) طر .
 زنده زبازدور . انواعی وارد : (سیاه
 زیتون ، یشیل زیتون ، مدلی زیتونی ،
 زیتون آغاجی) . (زیتونی) = زیتون
 رنگینده ، زیتون رنگی .

زیت * { [۵] معشوش ، قلب آغچه :
 (تقد زیت) .

زین * { [۵] زینت ، سوس ، بَرَك :
 زین { (زین البادین) = جابلرک
 زینی . (زین الدین) = دینک زینی ،
 بَرَكی :

« هنکام شب که کنکره قصر آسمان »
 « زین اویش ایدی شعله لوب شمع اختران »
 (باقی)

اشیوینده (مزین) مقامنده ایراد
 اولمش ایسه ده الیوم بو صورتده
 استعمالی متروکدر .

یووارلاق شی . (زهره چاک) =
 اودی یاتلامش اولان :

« نمره سندن چاک اووردی زهره لر »
 (معلم ناجی)
 « زهره سن تیغ زبانه چالوب چاک ایدیم »
 « دشمن شاد و احببسی غمناک ایدیم »
 « نفی »

§ حسرت ، جرأت : (فی زهره) =
 اودک . قورقاق . (زهره دار) =
 صاحب حسرت ، قهرمان .

« اقحام ایلکه زهره سی یوق »
 (معلم ناجی)

{ [۵] ادات تحسین و استغرابدر .
 زهی { نه خوش ، نه کوزل معنانه
 مثال :

« تعالی الله زهی رخس هایون هاسایه »
 (نفی)
 « زهی مرآت ربانی که اولمش »
 نظارنگاه چشم قدسیانه
 (فاضل)

§ نه غریب ، نه عجیب ، مقامنده
 استعماله مثال :

« زهی تصور باطل ، زهی خیال محال »
 (احمد پاشا)

﴿ ز ﴾

جمی (زحافات) .
 زحام * { [۵] غلبه لك ، آدم چوققلیه
 زحام { پیدا اولان صیقیشیق :
 (زحام ناس ، زحام خانی) .

{ [۵] فن عروض اصطلاح .
 زحاف { خندندر . شعوره وجودی
 لازم کن برحررک سقوطی ماده سینه
 اطلاق اولنورکه عیوب شعردندر .

مردنی ، کیمبوی نسنه که معروفند .
 لسانغزده طعمی آبی اولان هرشی
 حننده (زهر کبی) تعبیر نشیبیسی
 ایراد اولنور . حق تیزر و حننی ، آزار
 وشدنی تعین ایدن کلام حننده ده ینه
 بوتعبیر قوللائیلیر . (زهر آب ، زهر آبه) =
 زهرلی سو . (زهر دارو) = (یاد
 زهر) بحر (یاز زهر) در . (زهر خند) =
 آبی آبی کوله ، افعال و اغیار ايله
 کولش . (زهر آلود) = آغو ايله
 قاریشینی ، زهرلی :

« ات اقمه سی لازم می طو یورمازی سنی نان »
 « زهر اولسون و اقمه کاوله پسماند دوان »
 (روحی بغدادی)

زَهْرَاءُ { [ع] (اَزهَر) كُ مَوْثِي .
 یارلاق اولان قادین : (حضرت
 فاطمة الزهراء) رضی الله تعالی عنها .
 « حضرت زهرا ايله اول ایکی سرور عشقنه »
 « من دخیل خاندانم یا ابا القاسم مدد »
 (فاضل)

زَهْرَاءُ { [ع] جِيك . (زَهْرَاءُ
 و لطافتی دیکدیر که فرقان کریمده
 (زهره الحیوة الدنيا) صورتنده وارد
 اولشدر .

زَهْرَاءُ { [ف] اود ، جگر و ملاصق
 اولوب ایچنده صاری به
 مائل یشیل برمایع بولونان اینجه زار کبی

استمال ایدنلر کورلشدر . (زَوْجَيْنِ)
 = ارکک ايله قادین ، بر جفت دیکدیر .
 زَوْجَه { [ع] ارککک اشی ،
 قادینی ، قاریسی . جمی
 (رَوَاجَات) در .

زَوْجِيَّت { [ع] زوجك و زوجة .
 لك ؛ جفت و اش اولق :
 (حقوق زوجیت ، وظیفه زوجیت ،
 بحسب الزوجیه) .

زَوْرَق { [ع] قایق ، کوچک
 سفینه . (زَوْرَقِيَّة) =
 اوافق قایق ، سندال :

« دوشه بدی ظل تمکینی غیظ چرخ والایه »
 « ایدودی زورق زرین مهره زهره بی لنگر »
 (نفی)

§ مكة مکر مهده زمزم طولدیرمه
 مخصوص طوطی اراقدن معمول بر نوع
 ابریق ، قاب || جیجک دستبسی ،
 قدسی . (زورق مکتوبی) = بحر
 شریفده زورق ايله حجابجه زمزم
 طاغیان خدمه به اجرت سفایت اولورق
 کوندربلن صره و هدیه بی حاوی
 تخریرات

زَهَادَت { [ع] زهد و صلاح ايله
 انصاف ، آلاش
 دنیویدن اجتناب ايله برهیز کارلق ،
 زاهدک : (زهادت لازمه عبادتدر)

زَهْر { [ف] ترکیبسی (آغو) ،
 عربجهسی (سم) در .
 موت و هلاکه سبب اولان نباتی ،

اولان بر نوح باقی بر باسیدر که رنگی
یشبل و سم قاندر .

رَنگَه [۱] چاک، چنغراق ،
رَنگَل دَف بولی § برنجیسی
رَنگول موسیقی شرقیده بر
مقام اسیدر .

رَنگی [۲] زنجی، سودانی :
(موی رنگی) =
قیویرجی قیل .

رَوَائِد [۱] (زَائِدَه) نَك جَمی .
رَوَائِد زیاده ، فضله شیلر .
همزه نَك برینه (ی) یازله می :
(زَوَائِد مُتَصِلَه ، زَوَائِد مُنْفَصِلَه)
اصطلاحات ققیبه دندر .

رَوَائِل [۱] (زَائِلَه) نَك جَمی .
رَوَائِل زائل اولیجی ، زوال
بولیجی شیلر . (زَوَائِل) طرزنده
یا گلش یازمه می .

رَوَاجِر [۱] (زَاجِرَه) نَك
رَوَاجِر جَمی . ممنوع و مانع
اولان شیلر .

رَوَاد [۱] آذیق مناسنه اولان
(زَاد) نَك جَمی . ینله جک
شیلر .

رَوَال [۱] برسنه برندن آیریلوب
(کجه ، کیمه) :
• سادات ازلی قابل زوال اولماز ،
• کونش بر اوستنه دو همکله یا اعال اولماز ،
(فضولی)

(زَوَال بَذَر) = زائل ، قانی اولان
فنا بولان . (بِي زَوَال) = زوالسز ،
قانی اولمایان (زَوَال نَآبَذَر) = زواله
فنا بولیان ، قانی اولیان § کونشک
وسط فلکدن ، نصف نهاردن سمت
غروبه میل کی (وقت زوال) اطلاق
اولنور .

رَوَاهِر [۱] چیمکار . (زُعَرَه)
نَك جَمی .

رَوَائَا [۱] (زَاوِیَه) نَك جَمی .
رَوَائَا کوشه لر ، دیرسکلر .

رَوُج [۱] (ع) چفت اولان ، نَك
رَوُج اولمایان : (زوج و فرد)
§ برقادینک قوجه سی ، اشی . یا خود
برچفتدن هر بری یعنی دیشی و ارکک
اش . بوصورت اصلنه مطابقدر . ذیرا
فی الاصل قاری قوجه دن هر برینه
اطلاق اولنور . حال بوکه لساغزده
(رَوُج) لفظنک ذکر یله مطلقا ارکک ،
قوجه اواده ایدلش اولور . جَمی اولان
(اَزَوَاج) ده بوکا کوره قوللانیلر .
دیشی ، قادین مقصود اولنجه علامت
تأییدنک تصریح یله مفردند (زَوُجَه) ،
جمنده (زَوُجَات) دینیلر . قرینه
بولنسون بولنسون بولنک صورت
معروضه نك غیری طرزده یعنی اسلوب
هر یبه کوره استمالی سلیقه عثمانیه یه
خوش کلز ایسه ده بعضاً او سورتلده

(زنج ، زنجدان) ده ہو معنای افادہ ایدر :

... { [۵] جاقاقی دمیری § بیلک زَنَد } کبکی : (عظم زند) = فن تشریح اصطلاحاتنددر . جمی (زَنَد) .

(مدرسین کرام خدمتده اعمال ذهن وقاد وقتیل ضمیر کبریت قبولان قدح زَنَد اجتهاد ایلہ ابقاد ایتدکن صکره — ذیل عطائی جلد ثانی — صفیہ ۴۸۹)
 { [۵] « زردشت » ک کتابک زَنَد } اسمی . بوکتابه (زنداوستا ، زندوستا) ده دیرلر .

زَنَدَقَه { [۵] واجب الوجودی ، آتک : دینزک ، دینز اولق .

زَنَد { [۵] دمیر ، آینه کی زَنَد } شیلده پیدا اولان پاس . § درسی سیاه ، صاجی قیورجق اولان طاغۀ بشرک مملکتی ، سودان . (زنج) بونک معربیدر . [زَنگبار ، — یاخود — زَنجبار] دخی عین معناده مستعملدر . || آفریقانک شرق جنوبی جهتندہ بر اوقاق مملکتک اسمیدر :

« صیقل اور او صرآه که پر زَنک المدر » (روحی بغدادی)

زَنگاز { [۵] پاس ، کبر . بو مترادفدر . § (باقیر بشیلی) نامیله بویاجیلر عشندندہ معروف و مستعمل

اورلش معروف ظرف ، قاب : (زَنَل ایچنده کنی سن بیل — قول مشهور) ، (زَنیللی علی افندی مشاعر هلمای عثمانیه دندر) فی الاصل کسر (زَا) ایلهدر .

« فکرمده معافی بر ایچم صو اولمش » « زَنیلل دوات ایچره قلم نایاره » (فاضل)

زَنج [۵] { درسی سیاه ، صاجی قیورجق اولان انسان جنسی § بو طاغۀ نک زَنک [۵] { مملکتی ، سودان قطع سی .

زَنجیل { [۵] بلاد خارمه ده حاصل اولان و زَنجیل دینیلن آبی کوک . انواعی وارددر . § شراب . زَنجی { [۵] (زنج) دینیلن سیاه درلی ، قیورجق صاجلی جنس انسانک هر برینه اطلاق اولدور : (غلام زنجی ، جاریۀ زنجیه) .

زَنجیز { [۵] تسلسل صورتیله بر برینه بکیرلش دمیر حلقه لردن مرکب ایب کبی اوزون نسنه دورکه عمارتده کسر (زَا) ایلہ قوللانیلر :

« مسلسل موج انهای کوموش زنجیر ایدر ممتاز » (رانغ پاشا)

زَنج { [۵] چکمه ، اکک . (چاه زَنجدان) چکمه قیورسی یعنی چوقوری دیمک ایه ده پالنگز زَنجندان

زَنَابَرُ { [ء] (زَنَابَرُ) كُ جَمِي .
اورايه مراجعت اوله .

زَنَابِلُ { [ء] (زَنَابِلُ) كُ جَمِي .
اورايه مراجعت اوله .

زَنَادِقَه { [ء] (زَنَادِقَه) كُ جَمِي .
اورايه مراجعت اوله :

زَنَادِقِي { (مشاهير زنادقه) .

زَنَانُ { [ذ] قَارِي . قَادِيْنِ مَعْنَاهُ
(زَن) كُ جَمِي : (مَكْر)

زنان ، حسن زنان (صاحبته باغلانوب آلدانه زنانك سوزينه « سرديكيم عقل نماگه اوزانورگه قيصالور » (فاضل)

زَنَانِيَرُ { [ء] (زَنَانِيَرُ) كُ جَمِي .
مَرْدِيْنِه باقِلِي .

زَنَبَقُ { [ء] كَوَزُلُ قَوَقُولُ مَعْرُوف
زَنَبَقُ : (بِيَاضُ زَنْبَقُ ،
صَارِي زَنْبَقُ) اَنْوَاعِي وَاَرْدَر . (فَصْلَه
زَنْبَقِيَه) = عِلْمُ نَبَاتَاتِ اسْطِلَاحَاتِه نَدَر .

زَنْبُورَكُ { [ذ] لِسَانُزْدَه مَحْرَفِي
(زَنْبَرَك) دَر . قُوَه
مَحْرَكَه اوله رَقِ قَوْلَانِيْلَانِ چِلِك وَا
يَرْنَجْدَن مَعْمُول ياي . قُوَرْمَق وَا
صِيْقَشْدَرْمَق صَوْرَتِيْلَه تَحْرِيك اولنور .
اَنْوَاعِي موجود دَر . § حيوان اِيْلَه تَحْلِي
مَكْن بَرْنُوع كُوجَك طُوب .

زَنْبِيلُ { [ء] اِيْمْنَه اَشْيَا قَوْلِيْلَانِ
حَصْبِرْدَن ، خَرْمَا اِيْلَافَنْدَن

زَمِيْنُ { [ذ] اَرْضُ ، بَر ، بَر
بُوزِي : (سَكْرَه زَمِيْن ،

زَمِيْنُ زَمِيْن . رُوي زَمِيْن ، زَمِيْن خَانَه ،
زَمِيْن تَهَامَه) . (زَمِيْن بُوْس) =
تَعْلِيْم قَصْدِيْلَه يَر اوْچَك . (زَمِيْن بُوْسِي)
= اَوْصُوْرَتْلَه يَر اوْچَك :

« چار ايردي بنه دوشدي لطافت كلستان اوزره »
« بنه اولدي زمينكه لطيف طالب آسمان اوزره »
(نغی)

§ اوزرينه باشقه ونكلرله مَقْنَلَر ،
رَسْمَلَر يَانْلَش اولان بَرَشِيك رَتَك اَصْلِيْنِي :
(زَمِيْنِي پَنَه چِيكَلَرِي بِيَاض بَر قَاش
حَرِيْرِي) § طَرَز بِيَاض ، اسْلُوب
اسْلُوب افاده : (نُوْزَمِيْن) = يِكِي
طَرَزْدَه ، يِكِي اسْلُوبْدَه دِيكْدَر :

« شَمِيْر طَبْع اِيْلَه اَجْدَم بُوْزَمِيْنِي رَاغِب »
(قُوْجَه رَاغِب)

زَنْ { [ذ] قَارِي ، قَادِيْنِ ، زُوْجَه :
زَنْ (زَنْ بَدَخُوْی) ، (پَرَه زَنْ)
= قُوْجَه قَارِي . (زَنْبَاَرَه ، زَنْدُوْست)
= قَادِيْنِ سُوْن . جَمِي (زَنْ) .

زَنْ { [ذ] اَوْرَمَق مَعْنَاهُ اولان
(زَنْدَن) دَن مَصْدَرْدَن صِيْفَه
اَسْرَدَرَك لِسَانُزْدَه وَصْف تَرَكِيْبِي
صُوْرَتْنده وَاوْرِيْجِي مَعْنَاهُ اسْتِعْمَال
اولنور : (خَنْدَه زَنْ ، دَسْت زَنْ ،
هَشُوْه زَنْ ، نَمَرَه زَنْ ، شَمَشِر زَنْ)

« بَنَكَه اول تِيْشَه زَنْ كُوَه بِلَايِ عَشَقَم »
« آفَرِيْن اِيْتْدِي عَدْمَدَن دُخِي فرهاد بكا »
(فاضل)

زَمَانَه { [ف] دور ، وقت ، اکثریة
ذم مقابله قولانیلیز :

• لال ابتدی بنی شیوه بی جای زمانه •
(نفی)

زَمَرَم { [ع] فی الاصل چوق صو
ممناسنه در . اصطلاحده

کعبه معظمه جوارنده کی مشهور و مبارک
قویونک صوی دیکندر . (آب زمزم) ده
دینلیز :

• طوافه کعبه کویک بقول باقی مرحوم •

• درون دلدله نیت آب زمزم من مصادره •
(نفی)

زَمَرَمَه { [ع] از کیلی آواز ،
نغمه فی سس ، عکس

ایدن ترانه : (زمزمه جویبار ، زمزمه
شلاله ، زمزمه عندلیب ، زمزمه گوهسار) .
(زمزمه پیرا) = نغمه ، ترنم ایدیچی .

زَمِسْمَان { [ف] قیش ، قیش
موسمی :

• زمستان کلدی حکم زهریر ایردی جهان اوزره •
(لا)

• قیلسون دورونک بردها اجرای فصول •
• بهار ونه حریف ونه زمستان اولسون •
(مرثیه - قاضل)

زَمَن { [ع] وقت ، (زمان)
ایله مترادفدر . نادور

قولانیلیز .

زَمَهَرِر { [ف] یک صوغوق ،
شدنلی صوغوق قیش

موسمنک اک صوغوق قعی که « قره
قیش » تمیز اولور .

توقفاً اخراج و عطایله یکی مقدار معین :
قرآن کریم ایله عبارات مرثیه ده کی
طرز اعلامی بویه (رکوة) در .

زَمَک { [ع] اهل سلاح ، دیندار :
(انسان هم ذکی هم زکی
اولورسه دارینده مسعود اولور) .

زَلَات { [ع] (زَلَه) نك جمی .
اورایه صراحت .

زَلَزَل { [ع] آتاغیده کی (زَزَلَه)
نك جمیدر : (زلازل
مشهوره .

زَزَلَه { [ع] ابرغالاغنه ، ساللا-
نوب صارصله ، اکثریا
حرکت ارض مقابله قولانیلیز :

• نیجه شب ززله انداز جهاندر اول شب •
• طاق کسری دل کفار کی اولدی خراب •
(قاضل)

زَلَق { [ع] - سورجه ، آباق قایمه .
(زلق الامما) = بارصاق
زَلَقَه { سورمه سی ، اسهال .

زَلَه { [ع] - سورجوب قایمه :
(زَلَه الْقَدَم) آباق قایمه سی
خطیبه ، خشمه ، بادره ، جزئی کناه .
جمی (زَلَات) .

زَمَان { [ع] آز ، چوق وقت ،
هنکام : (زمان ماضی ،
صور زمان) ، (یکمش زمان اولور که
خیالی جهان دکر - لا) ، (فی زماننا) =
زمانمزه ، حالا ، ایوم دیکندر .

زَعْفَرَانُ { [۴] لسانِ پُرده تحریف
[۵] (صافران) دینین
وتلویں ایچون زوده آتسه قاتیلان
معروف صاری تبات. انواعی واردور.
(زَعْفَرَانِ) = قویو صاری رنگنده
اولان :

« زعفران جنس نباتک خواجه نصرالدینیه در »
(نابی)

زَعِيمُ { [۴] زعامت صاحبی
[۵] زعامت سراجت اولنه
جعی (زُعْمَاء) در .

زَعَنُ { [۴] جابلای دینین بیر تعبی
[۵] قوش :
(بر دکلدر جنبش زاغ وزغن)
(لا)

زَفِيرُ { [۴] کوکس یکپیرمه، صو.
[۵] لوهی اوزون اوزادی
ایچری چکدکدن صوکره طنره و برمه.

زَقُومُ { [۴] قیریزی ویا بیاض
[۵] چیشک آچار، یا پرانی
فایتله آبی برنوع معروف آفاجدرکه
آجیلندن طولای ترکیبده [۴] آغو
آجایی [۵] دیرلر . [۴] چینه مخصوص
بر آفاج [۵] اهل جهنمک طعمای .

زَكَاءُ { [۴] اهل صلاح اوله ،
[۵] صلاح حال : [۴] ذکا ایلد زکاه
صاحب اولان اخبار امتدندر [۴] .

زَكَاتُ { [۴] شروط ختمه اسلام
[۵] مدندر . [۴] حق الله [۴] ده
دینیر . انساك مالندن وجه شرعیه

زَرْدُشْتُ { [۴] اصلی « زارتشت »
[۵] در . تخفیف و تحریف
اولمشیدور . دین مجوسی پیشواسی
دیمکدر .

زَرْدَه { [۴] زعفران ایلد تلویں
[۵] اولنه ورق طبع ایدیلن بر
نوع طاقلی و صاری رنگلی پرنج آشیدرکه
اکثریا دوگونلرده پیشیریلور : (پلاو
زوده) .

زَرْدَمُچَاوُ { [۴] هند زعفرانی .
[۵] بر نوع صاری
زَرْدَه چُوبُ { [۴] کوکدرکه منسو.
[۵] جاتده بویا اوله رقی
قولاتیلیر . لسانزده تحریفله (زوده
چال) دیه معروفدر .

زَرَعُ { [۴] نادرلایه ، بره تخم
[۵] ساچق، صاجلق؛ طو پراقه
تخم اکلك، اكلك : (زرع حبوبات،
زرع جو، حبوبات زرمی) [۴] اکلكش
اکین : (زرع خوشفا)

« امید کندم ایچمه صاقین زرع جو ایدوب »
« حالمه نیک و بد کیتی هب اکی دیکن بیر »
(لا)

زَرَقُ { [۴] ویا، نمایش صوفیانه.
[۵] (زرق آلود) = ویا
قاریشق . ویالی .

زَرْفَاهُ { [۴] (اَزْرَق) ک مؤثی.
[۵] کوک کبی مائی کوزلو
قادین .

« زَرَبَن كَرِي باغلادی براینجه بل اولدی »
 « بر نخل تحبلی دیمكه محمل اولدی »
 (فاضل)

زَرَّافَه { [ا] لافزده ضم زا ايله
 مروفدور . حیوانات
 زَرَّافَه { مجترمدن بوی و اوڭ
 آياقلى آرد آياقلندن

اوزون بر نوع يوكسك حيواندركه
 اعضاي جسمى دوه . اوگوز و قايلاه
 مشابه اولديغندن فارسیده (اشتر
 گاؤ و يَلَنَك) ديبيلير :

« زَرَّافَه بگزردی ککزر کردن اولسون »
 (نضی)

زَرَّاق { [ا] زياده ریاکار، سراق،
 ايکي بوزلو اولان : (شخص
 زَرَّاق) .

زَرْد { [ذ] ساری : (روی زرده) .
 زَرْد { (زردی) = ساریلیق :
 (زردی چهره) . (زَرْدَقَام) =
 ساری رنگلی :

« طبیباً قیلیم تشخیص دود عشقور دردم »
 « علامت آه سرد دوروی زرد و اشك آلدور »
 (فضولی)

« روی زردم اوزره نقش دلفریم کریمه در »
 (فاضل)

زَرْدَالُو { [ذ] قابییه شیه معروف
 میوه . (زرد) ايله اریك
 مناسنه اولان (آلو) لفظندن
 مرکبدركه (ساری اریك) دیمكدور .

قلبدانلی . (زَرَّافَشَان) = آلتون
 صاحبی . آلتون قاقه . (زَرَّكَاز) =
 آلتون ایشلهمه . (زَرْمَك) = قویوجی .

(زَرْمَكِی) = قویو عیلق . (زَرْكُوب)
 = آلتون دوکیچی . آلتون ورق
 یایی . (زَرْمُون) = آلتون رنگلی
 اولان . (زَرْنَشَان) = قیلج و سازه
 اوزوبنه ایشله نین آلتون خط . یازی .
 (زَرْنِگار) = آلتون نقشلی ، آلتونله

منقش . (زَرَشِنَاس) = آلتون
 طانییی . صراف . (زَرَبَن) =

آلتوندن پالاش . آلتوندن عبارت
 اولان || آلتون کپی ساری ، پارلاق :
 (اجمال جواهر استعداد و اشغال
 پوته اجتهاد ایمکله زركامل عیار کپی
 قابل سکه اعتبار اولدقده . ذیل عطائی
 جله ثانی — عبدالکرم زاده عبدالله
 افندی حقنده)

« مانی قالیچه زر بافتی یابدی کردون »
 « ناکه بابوس شریفله اوله رفتیاب »
 (فاضل)

« پوته هالده یاخود بوک سپین برقرس »
 « زورک چرخ آتی مفراس ايله قیر پاره آن »
 (وله)

« قدر زر زرگر شناسد قدر کوهر کوهری »
 (لا)

« پرتو انداز اولیجی رخساری »
 « پارلا در البسه زرکاری »
 (وهی)

« من زبون ناتوانم یا ابا اناسم مدد »
(فاضل)

زَبَلَبُ { [ز] قوری اوزوم §
قوری انجیر § علم حیوانات
اصطلاحیه معنای دیگری حاوید .

زَبَاجُ { [ع] صیرجه یا بان ،
شیشه جی ، جاجی .

زَجْرُ { [ع] كرك سس ايله ، كرك
صداسز اوله رق اشارتله
منع ونهی ايتك ، ايدلك ؛ برشی
پایدوماق ، برشی پایدبرلاق : (حکام
واسرا ارباب تجاویز زجر ايله مأمور
درل ، بو متلو متجاویزینك درحال
زجری ایجاب ایدر) .

زَحْفُ { [ه] آقارلیخی سورییه رك
یوریمك ، امكلمك :

(زحف صی) § دشمن اوزرینه
ترتیب و سوفي اولنان عسکر ، عسکر
دشمه قارشو یوریمك .

زَحَمَتُ { [ع] اذیت ، زور ،
صیققت : زحمتز بال

ینله من - مثل [، زحمتك نقطه سی
قالدیر یئجه رحمت اولور - فول مشهور)

« بوشهر فضیل ایچره چکن زحمتی انجی »
« فاضل کی بی منبع و صاحب جریاندر »

(فاضل)

زَحَارُ { [ع] يك طاشقین ، جوشقون .
اکتربا دمئزه وصف اوله رق

قوللائیلیر : (بحر زحار) .

زَحَارِفُ { [ه] آلتون ؛ ساخته
زینت ، رونق کی

منشاری تقصین ایدن (زُخْرَفُ) ك
جمیدرکه لسانغزده سطحی نایشلر ،
ساخته آرایشلر معناسنده استعمال
اولور . مفردی اصلا قوللائیلار .
هر ییده معانی مروفه سی باشقه در :
(زخارف دنیویه قابلامیدر) .

زَحْمُ { [ذ] جریحه ، یاره : (زخم
تیغ ، زخم خنجر) (زخین ،
زخناك ، زخم خورده) = مجروح ،
یاره لی . (زخكار) = یاره آچیجی ،
یاره لایچی :

زَحْمَةُ { [ذ] ساز چاله جی آلت
تازه § اوزنکی قایتی .

زَدُ { [ذ] اوله ، اورغون .
ترکیب ايله قوللائیلیر : (زبازد ،
گوشزد) کی .

زَدَهُ { [ذ] اولش ، دوچار اولش .
كذلك بوده ترکیب ايله

مستملدر : (حریق زده ، آفت زده ،
مصیبت زده ، سودازده ، سرزده) .

زَرُ { [ذ] مكوك اولسون اوللا
سون آلتون . مطلقا آتیجه

معناسنده دخی قوللائیلیر . (زرانندود)
= آلتون یالديزی . (زرباف) =

صیرمه لی قاش طوقویان . استوفه جی .
(زربفت ، زربافته) = صیرمه لی

قاش ، استوفه . (زرنار) = آلتون
تل ، صیرمه . (زردوز) = صیرمه

ایشله ییجی ، سیمکش || صیرمه لی ،

(زُبد) اصطلاح طبعه تره یاخته مشابه ماده لره اطلاق اولنور .

{ [ء] اوست . (زَبَرِن) = زَبَر }
 { اوستده کی . (زَبَرَدَسْت) =

الی اوستون . غلبه ایدیچی . (زَبَرَدَسْتِ)

= الی اوستونک ، غالبیت . (زَبَرُوْزَر)

= آلت اوست .

{ [ء] زَمَرْدَکی بر جوهر زَبَرَجَد }
 { مروفدر . بونک رنگی

فستی تعبیر اولنان آجیق یشیلدر .

الیوم بوطاش زَمَرْدَکی قیمتدار دکلدور .

{ [ء] کتاب . مکتوب § زَبُوْر }
 { حضرت (داود) علیه السلامه

نازل اولان کتاب سماوی :

« بکتاب مشرف تورات »

« بزبور وبقدرس جان افرا »

(فاضل)

{ [ء] ضعیف ، قوتسز ، زَبُوْن }
 { عاجز . مادیات ومعنویاتده

قوللانیلیر : (زَبُوْن آت ، طالع زَبُوْن ،

بخت زَبُوْن) . (زَبُوْنکَش) = ضعیفی

مدافعه دن عاجز وی اقتدار اولانی ازی .

ضعیفایه کوی یتن . بو صفت مذموم .

ماندندور . بونی (زَبُوْنکَش) دپه

اوقویانلر - (کَش) ایله (کَش) ی

فرق ایتمکدن عاجز بولنان - جهلای

عوامدندور . (زَبُوْنی) = ضعیفک »

عاجزک :

عثمانی . (زَبَانْدَرَز) = دیل اوزون .

اوتکینه بریکینه طمن وتشنیع ایدن .

(زَبَاتَرْد) = سوز آره سنده مستعمل

اولان . (آتَش زَبَان) = طلیق اللسان .

فصیح . بلیغ اولان :

« اول کونه زَبَاتَرْد سوزی کیم بولمفه قادر »

(نابی)

« شهنشاه ادا ی مدح ذاتک »

« ویرر لکنت زبان شاهرانه »

(فاضل)

{ [ء] ترازو کی طارقی زَبَانَه }
 { آتَلَر یَنک دیلی § آتَش

یالینی ، آلو - (زَبَانَه گَش) = یالینلابی ،
 آلولی :

« سوز کیم زَبَانَه کله کویا زَبَانَه در »

(بچی)

{ [ء] اهل جهنمی آتسه زَبَانِی }
 { آتَمفه مأمور اولان ملائکه

عذابدن هر برینه اطلاق اولنور .

اشبوملائکه عذابک جله سنه (زَبَانِیه)

دینیلیر . بونی شده ایله غلط سویله مه ملی .

مع مافیه اسلوب فارسی ایله (زَبَانِیَان)

طرز زنده ده جعلتیر :

« نه زبان ایله زَبَانِیلر ایله سوبلشه یم »

« سن اکر ویرمنا یسه اُز روز قیامتده جواب »

(فاضل)

{ [ء] کوپوک . (زُبَد ، زَبَاد) زَبَد }
 { تره یاغی وقایماقی دیمکدر .

« خراباتی کورنر هر بری برحالتن سويلر »
 « صفا سن قل ايدورندان زاهد قلتن سويلر »
 (قوجه راغب)

« اوامردن فوذي شويله کيم وندان اولور زاهد »
 « تعلق ايتسه فکري منعه فعل مٹاھنک »
 (فاضل)

زَاهِر { [ه] پاولاق . اکثريا
 کواکبه صفت اولورق
 قوللا تيلير : (نجم زاهر ، کواکب
 زاهره ، اجرام زاهره) .

« هر بر زمانده ظاهر و زاهر کال حق »
 « هر بر مکانه حاضر و ناظر جلال حق »
 (شناسی)

زَاهِق { [ه] محو و مضحل اوليجي .
 اکثريا (باطل) لفظي
 متقاباً ايراد اولنور .

زَاهِل { [ه] اضطرابدن صوگزه
 راحتلش اولان : (قلب
 زاهل) § زهول ايديجي ، اونوديجي :
 قنص زاهل) .

زَاهِيَه { [ه] وقت ميمنده کواکبه
 وضع و هيتلرني واحکامي
 کوستر دفتر نجومی ديمکدر .

حزین حرم محترمه اخاف ايدوب
 سنه من پوره ذي القمه سنده منفصل
 اولدی — ذیل شقایق — جلد ثانی
 صحیفه [۴۴۹] .

زَاو { [ذ] ديز . (زَاوَزَاو)
 = ديز ديزه . (زَاوَزَن)
 = ديز چوکن . (زَاوَزَدَه) = ديز
 چوکش :

« قال او طور دی سئل افسوسدن زانورده »
 (ندیم)

زَانِي { [ز] زنا ايدن ارکک . مؤثي
 (زَانِيَه) در .

زَاوِيَه { [ه] گوشه ، ايک خطک
 تلاقیسی ایله حاصل اولان
 هیت : (زَاوِيَه قَائِمَه ، زَاوِيَه حَادَه ،
 زَاوِيَه مُنْفَرَجَه ، زَاوِيَه مُجَمَّعَه) =
 هندسه اصطلاحاتندیر . § تکیه ،
 حجره ، بوجاق : (زَاوِيَه نشین زهدو
 ارشاد اولان) .

زَاهِد { [ه] حقیق و یا صوری
 زهد و صلاح ایله متصف
 اولان صوفی . (زَاهِدَانَه) = اوپوله
 صوفی اولانه یا نیشه حق سورنده :

﴿ ز ﴾

حيوانه اطلاق اولنور .
 زَبَان { [ذ] ديل ، لسان : (زبان
 فارسی ، زبان شیرین بیان

زَبَاد { [ه] (قلیه مسک) دینیلن
 عطر معروف § علم حیوانات
 اصطلاحجه (مسک کدیسی) دینیلن

زارع [ع] ذرع ایدیمی
زارع [ع] اکیخی، چغچی، جمی
(زارع) در.

زارغنه [ع] روعی، مائی کیکلی بیلان
زارغنه [ع] روعی، مائی کیکلی بیلان
زارغنه [ع] روعی، مائی کیکلی بیلان
زارغنه [ع] روعی، مائی کیکلی بیلان
زارغنه [ع] روعی، مائی کیکلی بیلان
زارغنه [ع] روعی، مائی کیکلی بیلان

زارغ [ع] قارغه : (زارغ)
زارغ [ع] قارغه : (زارغ)
زارغ [ع] قارغه : (زارغ)
زارغ [ع] قارغه : (زارغ)
زارغ [ع] قارغه : (زارغ)
زارغ [ع] قارغه : (زارغ)

زاک [ع] صالح، صافی، خالص
زاک [ع] صالح، صافی، خالص
زاک [ع] صالح، صافی، خالص
زاک [ع] صالح، صافی، خالص
زاک [ع] صالح، صافی، خالص
زاک [ع] صالح، صافی، خالص

زال [ع] اختیار، آق صافالی
زال [ع] اختیار، آق صافالی
زال [ع] اختیار، آق صافالی
زال [ع] اختیار، آق صافالی
زال [ع] اختیار، آق صافالی
زال [ع] اختیار، آق صافالی

زال [ع] دودوک چالان، نیزن
زال [ع] دودوک چالان، نیزن
زال [ع] دودوک چالان، نیزن
زال [ع] دودوک چالان، نیزن
زال [ع] دودوک چالان، نیزن
زال [ع] دودوک چالان، نیزن

زال [ع] کوچوک بوک [ع] بوک
زال [ع] کوچوک بوک [ع] بوک
زال [ع] کوچوک بوک [ع] بوک
زال [ع] کوچوک بوک [ع] بوک
زال [ع] کوچوک بوک [ع] بوک
زال [ع] کوچوک بوک [ع] بوک

زال [ع] طاشیمه مخصوص حیوان :
زال [ع] طاشیمه مخصوص حیوان :
زال [ع] طاشیمه مخصوص حیوان :
زال [ع] طاشیمه مخصوص حیوان :
زال [ع] طاشیمه مخصوص حیوان :
زال [ع] طاشیمه مخصوص حیوان :

زار (شرف زادگی) : [ابوالسودزاده]
زار (شرف زادگی) : [ابوالسودزاده]
زار (شرف زادگی) : [ابوالسودزاده]
زار (شرف زادگی) : [ابوالسودزاده]
زار (شرف زادگی) : [ابوالسودزاده]
زار (شرف زادگی) : [ابوالسودزاده]

زار [ع] اسم مکان ادافی، کثرت
زار [ع] اسم مکان ادافی، کثرت
زار [ع] اسم مکان ادافی، کثرت
زار [ع] اسم مکان ادافی، کثرت
زار [ع] اسم مکان ادافی، کثرت
زار [ع] اسم مکان ادافی، کثرت

زار [ع] ایلکه یوب آغلامه، (زاریدن)
زار [ع] ایلکه یوب آغلامه، (زاریدن)
زار [ع] ایلکه یوب آغلامه، (زاریدن)
زار [ع] ایلکه یوب آغلامه، (زاریدن)
زار [ع] ایلکه یوب آغلامه، (زاریدن)
زار [ع] ایلکه یوب آغلامه، (زاریدن)

زار [ع] حاشق زار،
زار [ع] حاشق زار،
زار [ع] حاشق زار،
زار [ع] حاشق زار،
زار [ع] حاشق زار،
زار [ع] حاشق زار،

زار [ع] یاتیق،
زار [ع] یاتیق،
زار [ع] یاتیق،
زار [ع] یاتیق،
زار [ع] یاتیق،
زار [ع] یاتیق،

زار [ع] سزای مرحمت شویله کیم دل زارم
زار [ع] سزای مرحمت شویله کیم دل زارم
زار [ع] سزای مرحمت شویله کیم دل زارم
زار [ع] سزای مرحمت شویله کیم دل زارم
زار [ع] سزای مرحمت شویله کیم دل زارم
زار [ع] سزای مرحمت شویله کیم دل زارم

زار [ع] ضعیف، نحیف، رقیق،
زار [ع] ضعیف، نحیف، رقیق،
زار [ع] ضعیف، نحیف، رقیق،
زار [ع] ضعیف، نحیف، رقیق،
زار [ع] ضعیف، نحیف، رقیق،
زار [ع] ضعیف، نحیف، رقیق،

زار [ع] یوقفه که ترکیه ده (آریق)
زار [ع] یوقفه که ترکیه ده (آریق)
زار [ع] یوقفه که ترکیه ده (آریق)
زار [ع] یوقفه که ترکیه ده (آریق)
زار [ع] یوقفه که ترکیه ده (آریق)
زار [ع] یوقفه که ترکیه ده (آریق)

زار [ع] اورتو، برده، ایچ
زار [ع] اورتو، برده، ایچ
زار [ع] اورتو، برده، ایچ
زار [ع] اورتو، برده، ایچ
زار [ع] اورتو، برده، ایچ
زار [ع] اورتو، برده، ایچ

زار [ع] اصل (زار) در، اورایه
زار [ع] اصل (زار) در، اورایه
زار [ع] اصل (زار) در، اورایه
زار [ع] اصل (زار) در، اورایه
زار [ع] اصل (زار) در، اورایه
زار [ع] اصل (زار) در، اورایه

اولهوق قوللانیلیر : (بحر زاخره ،
بحار زاخره) .

زاد { [۵] آزیق ، پول ایچون
احضار اولنان نوله ، قو-
مانیا ، ینله جک شی :

« سرد راه اولیانه زادسفر ویرمزله »
(نائل قدیم)
« شهد صافی کبی اویاب دله زاد قلم »
(فاضل)

زاد { [۶] طوغمش ، وجوده
گش دیمک اولان (زاده) به
بدل ترکیب ایله قوللانیلیر : (ملکزاد ،
پر زاد ، مادر زاد ، نو زاد) ، (فضیل
افندی صرحومک خانه زادی و آستان
افاضل پناهیلرینک شریفاته اتساب
و استنادی اولخین « فضیل افندی
علیسی » دیمکه مشهور اولوب — ذیل
شقایق جلد نانی — صحیفه ۵۰۰) .

زادالله { [۵] الله آتیرسون معنا-
سنه دعاور : (زاد الله
صره) .

زاده { [۶] ولده اولاده ذوت ،
اوغل ، طوغمش ، طوغشلو .
اکثر یا ترکیب ایله قوللانیلیر : (شاهزاده ،
اصیلزاده ، شیخ زاده ، هر زاده) ،
(زاده طبع ، زاده طبیعت ، زاده
خاطر) = شعر ، سانحه . بونک جی
اولان [زادگان] = اصحاب اصالت
مقامنده قوللانیلیر : (زادگان صنف) .
(زادگی) = زاده لک ، اصالت دیمکدر :

« ای زائر اعتبار پرور »
« سیرایت نه کوزل طور رشومقر »
(اکرم)

بوزده (زائر) شکنده یازمی
جائز دکلدر .

زایل { [۵] زوال بولیمی ، بولان :
(ظل زائل ، مسئله زائله)
اشبو کله ده همزه مک یرینه (ی)
یازللملی .

زاج { [معرب] اصلی فارسی
(زاج) درکه تیمورک
طووزی ، کوز طاشی دیمکدر . پیشله
حائل صاری رنگلی اولان نوعنه
(زاج قبریسی) اطلاق اولنورکه بین-
الناس محرفله (صابجی قبریس) دینیلیر .
(زاج یاقی) بعض مرکبات و صنایعه
قوللانیلیر .

زاجر { [۵] زجر ایدیمی ، منع ایله
آلبقوییمی : (استاذ زاجر ،
آسر زاجر) .

زاجف { [۵] زحف سورنیله
ینی سورینه رک بوریین :
(ییلان پر حیوان زاحفدر ، کرتنگله
حیوانات زاحفه دندر) بونوخ حیواناته
(زاحفه) ده اطلاق اولنور . بونک
جی اولان (زاحفات) اصطلاحات
فنیه دندر . بوجنس حیوانات حقنده
قوللانیلیر .

زاخیر { [۵] طاعقین جوشقون .
اکثر یا دگزه وصف

« ای چشم بخت میل شکر خواب تابکی » « بیدار اول که رؤیت دیدار وقتیدر » (واثق)	زُویَا { [ع] اوغو ایچنده کوریلن کیفیت، دوشی . لسانمزدہ تأیث و تذکیری مساویدر : (رؤیای صادق ، رؤیای کاذبہ) .
« بن و رای روزن قصری قلوب جای قرار » « ایلدم غایت خفی زیر قفسدن رؤیتی » (واصف)	« بنی رؤیاده باری ایله دیدارگله کام آور » « کاله ایردی ذبرا اشتیاقم بار رسول الله » (واصف)
رُھَبَان { [ع] پاپاس معنای (رَامِب) کجی .	« رؤیا کورر کبی کوردم جملہ عالی » « سسین مرام دل بوجہان خوابدر بکا » (نہاد)
رُھَن { [ع] (رَھَن) کجی . مفردینہ مراجعت اولہ .	رُؤیت { [ع] کورمک ، کورمک : (رؤیت امور . رؤیت ہلال) .

زَا

زَاہِد { [ع] آتینی ، صوگرہ دن قانیلان : (کلام زائد ، کلمات زائدہ ، ضلہ ، لزومسز : « وارلم خالق ملک وارلغنه شاهدهدر » « غیری برہان قوی وارایسہ دہ زائددر » (شناسی) « ایتمکہ عالی مفتون یتر شیوہ لک » « او باقشلا او روشلا کوزلم زائددر » (فاضل) (زاید) طرزندہ یازمائی .	زَاہ { [ع] الفبای عثمانیہ اون اوجھی حرف اولان (ز) حرفنک اسمی . زیج و حسابدہ (۷) عددیہ اشارتدر : (زاء معجمہ ، زاء مفتوحہ) . زَاہِی { [ع] طوغغنی ، طوغورمقی (معنای اولان (زاپیدن) مصدودن مشتقدر . ترکیب ایله قوللا . نیلبر : (سخن زَا) کبی : « نہ بیار اولدینی معلوم او بیار معنی » « طبعی بز قلم نادرہ زَا دن بیلوروز » (فاضل)
--	---

« پر صفادرتاب دیدار گله بزم و بزمگاه »
 « روشنائی بخش قلب ساغر و پیمان سین »
 (ندیم)

روگردان { [ذ] یا خود (روی)
 = گردان = بوز دوند

برجی ، بوز چوریجی : (روگردانی)
 = بوز چوریجیك .

رومال { [ذ] یا خود (روغال)
 = بوز سوریجی .

(رومالی) = بوز - وریجیك .

« کلوب بر کونه رومال ایله مش کم بربایدن آدم »
 « سم اسبنده میج زر قیاس ایلر ثریای »
 (ندیم)

روغما { [ذ] بوز کوستریجی ،
 ظهور ایدیجی . (روغایی)
 = بوز کوستریجیك :

« رونما چین جبینده بیله سیمای لطف »
 « حسن دیگر بخش ایدر ، وج آب دیوان اوسته »
 (ندیم)

روغون { [ذ] عین منابه (روغای)
 = مقامنده قولانیلیر .

روی { [ذ] و او مجهول ایله توغج .
 = (روپین) = توغجیدن

معنوع وبتون توغج اولان : (روپین)
 تن = توغج بدنی ، اسفندیارت لقی .

« صدر جم کوکبه کیم نعلیه ایلر بوله »
 « موزه پاینه ابرورینی روپین تن »
 (ندیم)

روسی { [ذ] فاحشه ، زانیه ،
 کوتولکی قبول ایدن
 فنا خویل قالدین .

روستا { [ذ] کوی . (روستانی)
 = کویلی .

روشن { [ذ] آیدین ، ضیالی ،
 بارلاق : (روشن دل ،

روشن ضمیر) = کوکلی ضیالی ، واقف
 حقایق ، عارف دقائق دیمکدر .
 (روشنگیر) = جلائی ، برداختجی .

§ بلی ، آجیق : (روشن بیان)
 = سوزی فصیح ، آجیق اولان .
 (نزد دقایقدا نیلرنده روشندرکه ،
 اویاب وتوف هندنده روشن اولدیجی
 وجه ایله) . (روشنی) = ضیادارلق ،
 آیدینلق || آجیقلق ، بلی اولقی .

« چراغ ایندک بنی دایم سنکده ای کرم الشان »
 « چراغک روشن ایتسون دیدر مهر مجلائی »
 (ندیم)

« صدر ملک آرا علی پاشای روشن رای کیم »
 « شمعنک ، پروانه وش خورشیدلزان اوسته »
 (ندیم)

روشنا { [ذ] ایکی معناسیله (روشن)
 = مقامنده قولانیلیر .

(روستانی) = آیدینلق ، بارلاق ||
 آجیقلق :

« باخصوص بویله حمام منور کیم آنک »
 « روشنا هر صحر صافی مثال ماهتاب »
 (ندیم)

چوق اولان . آرتان . (رُوژانه) =
يومية ، كونده لك . جى (رُوژان) دركه
كونلر ديمكدر :

« بوروز اودر كه مياچنده صدسغا مضمر ،
« بوروز اودر كه مياچنده بيك فرج مدغم ،
(ندیم)

« شه طاپنا هكده اوله اقبالی روز افزون ،
« كه اول صدر كزینه مایه بخش احترام اولدی ،
(وله)

رُوژ گار { [ڤ] (ڤاد) كې هوا ،
يل : (شدله روز -
كار اسديكه خانه يي تلندن سار صبور دی)
§ وقت ، زمان ، عالم : (روزگار
زوركار) .

رُوژنامه { [ڤ] تعبيرات قدیمه دندور .
رُوژنامه { وقوعات يوميه يي ، قيود
حسابيه يي حاوی دفتر يعنی محاسبه يوميه
دفتری ديمكدر . اوائلده (روزنامه
اول) ، (روزنامه ثاني) عنوانلری
حائز اولان مأمورینلر تشکلات حاضرده
کوره [محاسبه عمومیه مایه] ايله
[اعشار و رسومات اداره عمومیه سی]
عد اولته بیلیر . (روزنامه جی) =
محاسبه جی دیمك اولوب اليوم بو تعبير
یا لکتر مطبعه ساره اداره سنك امور
حسابيه سيله مشغول اولان ذات حقنده
عنوان رسمی اوله رق مستعملدر .

رُوژنامه { [ڤ] کذلک يوميه دفتری .
رُوژنامه { مقبوضات و مدفوعات
حسابيه يي ، وقایع و حوادث يوميه يي

حاوی جریده . (روزنامه حوادث) =
وقتیله (جرجیل) ك نخر ایتدیکی
خرنه لك اسمی .

رُوژه { [ڤ] اوووج . (رُوژه دار)
= اوووجلی :
« شویله بی ناب اولمش اوله مپاره ناب روزه دن »
« فرق اولماز قامت غم خره » یکر روزه دن ،
(ندیم)

رُوژی { [ڤ] قست . نصب ، رزق ؛
هر حکونکی کچینه حک
ییه حک . (رُوژی رَسان) = رَاق
حالم ، تگری . (رُوژی خوار) =

قسمتی بین ، مخلوق ذی روح :
« مطج روزه یی مفتاح عقیده یله آچار »
« فتح روزه یی باقان آخری سیرلی انسان »
(ثابت)

رُوژنه { [ڤ] يوميه ، كونده لك .
(رُوژنه دار) = يوميه
صاحبی ، كونده لكچی .

رُوژ { [ڤ] باش معناسنه (رَأس) ك
رؤس { جی . § شخصه مخصوص
اوله رق رسماً ویریلن برات : (رؤس
هایون ، مدرسلک رؤسی) (رؤس
قلبی ، رؤس خرجی) :

« تعین کلدیم دراقباله اولدم دست احسانك »
« کف ناکامه صوندی رؤس سیم سییانی »
(ندیم)

رُوژس { [ڤ] (رؤیس) ك جی :
رُوژس { (رؤسای محاکم ، رؤسای
مجالس ، رؤسای روحانیه) .

(رُوحَانِيَان) طرژنده ده جملنير .
 (رُوحَانِيَت) = رُوحَانِيَتِك حَالِ ،
 رُوحَانِي اُوله .
 « نهال قَدِيَتِك افتاده سيدر سدره وطوبى »
 « اسير شفته سى رُوحَانِيَان هرش رحمانى »
 (نديم)
 { [ذ] (واو مجھوسول ايله)
 رُود } ايرماق . (جوى) ايله
 فرقيدير . (حوى) ايرماقك برى
 (رُود) = ايچنده آقان صو ديمكدر .
 مع بانيه بونلر يكديكبرى مقامنده ده
 قوللائيدير . § كاتيجه ، چنك كې برنوع
 چالنى § ساز كيريشى ، ساز نلى :
 « نه در اول تيره رُود ، وشته بدن »
 « آتى وار ايله مش خدا يوقدن »
 (نديم)
 { [ذ] ايماء ، باغرى صاق .
 رُودَه } جى (رُود گان) .
 { [ذ] گون ، گوندوز :
 رُوز } (رُوزوز) = يگى گون ،
 شهر مارتك سكرويا طقوزنده كونشك
 حمل برجنه انتقال ايتديكى گون .
 (رُوز سره) = هر كونك ، هر كونكى .
 (رُوز وشب) = كيه و گوندوز .
 (رُوز حساب ، رُوز جزا) = عشره ،
 قيامت كونى . (رُوز برُوز) = كوندن
 كونه . (رُوز اُزُون) كوندن كونه

(روح ماده ، روح كلام) = بر ماده
 و يا خود لا قيد ينك مال اصلىسى ،
 خلاصه مفهوى ديمكدر . (روح
 قوفلاتقى) = تصويرى بوسق اعتباريله
 درك بالئش ، يا خود بايقن اولانلره
 بالاده مذكور و مؤنث ائدن برقى قوفلاتوب
 آيتلته چالئشقى ديمكدر :
 « بگزده سز بريكه هچ كيفك ده عالم وار سنك »
 « رُوح بن القصه راح اولما گنده شهم وار سنك »
 (نفى)
 « بوس ليك پياله روح روان ويرر »
 « فيض تيمك كل تصويره جان ويرر »
 (نديم)
 « صورنده نوله ذره ايسه ك معنيه پوز » [۱]
 « روح القدسك صريحه نفخ ايتديكى رُوح »
 (روحى بغدادى)
 { [ذ] روحه منسوب ،
 رُوحَانِي } متعلق . جسمانى اولمايان :
 (فيض رُوحَانِي ، ذوق رُوحَانِي ، تشوہ
 رُوحَانِي) § طائفة نصاوا پاپاسى :
 (كروه رُوحَانِي ، هيئت رُوحَانِيه ،
 مجلس رُوحَانِي ، رئيس رُوحَانِي) §
 ملك ، جن || جتيلر يوزندن حاصل
 اولان علل واسقام : (رُوحَانِيلردن
 تحفظ ايجون اوزرنده نمويذر بولنديرو ،
 مرض رُوحَانِي ، علت رُوحَانِيه) جى
 (رُوحَانِيُون ، رُوحَانِيِيْن) در . بعضاً
 اسلوب فارسى اوزره تحفيف ايله
 [۱] (يُوخ) = كوش ديمكدر .

روبهانه { [ذ] تیلیکی جو حیوانک
بعضاً آدمی اغفال ایدہ۔
روبه { جک قدر شیطان، عرب
اولسی حسیله حیلہ کار
اولانلرہ صفت اولہ ورق استمال اولنورہ۔

(روہانہ) = تیلیکیہ سنہ ، تیلیکی بہ
یا قیشہ جق صورتدہ : (بہانہ روہانہ)
« روہاہ ایلہ شیر او اورمی سیان »
(معلم ناجی)

« دشمنی حیرتہ همچون روبہ تصویر ایدر »
« شیروش کلدیکہ اول گورہ خرامان اوستنہ »
(ندیم)

روپوش { [ذ] بوز اورنوسی ،
پچہ ، یانماق . § بوز
اور تیبی ، بوز اورتن .

روح { [ه] جنس حیواندہ ،
جنس مذکورک اکلی
اولان نوع انساندہ مادہ حیات بولنان
منہر علوی ، ودیۃ الہیہ کہ نفس ناطقہ ،
جان دہ دینیلیر : (ذی روح) = روح
ساحی ، جانلی . (روح القدس) =
جبرائیل علیہ السلام . (روح اللہ) =

عیسی علیہ السلام . جمی (ارواح دورہ)
§ اشیا و نباتاندن تقطیر اولنان مؤثرہ ،
کسکین مادہ ، یا خود خلاصہ . عرق
واسپرتو و عطریات ، مکررات مقولہ سی
سائر درلو خلاصہ لر : (افیون روحی ،
طوز روحی ، لتمان روحی ، نشادر
روحی ، قطران روحی ، ملیساروحی) ،

روموز { [ه] (رَمَز) ک جمی :
(روموز و کنایات ، روموز
الحکیم) بعضاً جمع الجمی اولان
(رَمُوزَات) دہ قوللائیلیر . مفردینہ
صراحت اولنہ .

« دیرمش بکا کشف اولدی رَمُوزَات حقیقتہ
« واقعہ یالاندر سوزی بالہ یالاندرہ
(روحی)

« دیکلہ کیم وارد رابیکی تاریخ تائمدہ روموز ،
(سروری)

رو-ی { [ذ] چہرہ ، بوز :
(روی خوب) =
کوزل بوز (روی زشت) = چرکین
بوز . (روی بروی ، رو برو) =
بوز یوزہ ، یوزینہ قارشی . (روی
زمین) = بر یوزی (روی دریا) =
سطح بحر ، دگرک اوسق . (روی
زرد) = صاری و سولفون بوز :

« دو کیلوب روی عرقنا کتہ شاداب اولدی ،
« تازہ سنبلی کی اول کاکل بر چین و شکن ،
(ندیم)

« روی زمینہ ششمۃ اختران ویردہ
(ولہ)

« ندیملہ حق برکیم بر نظمی شوق آمیز دوشمشدر
« صائور سین کیم طودوب بردلیر ایلہ و ویرو یازمش
(ولہ)

روآت { [ه] (رَوای) نک جمی .
(تشدید ایلہ غلطدر .
مفردینہ باقی .

صنف ممتاز ضابطان عسکری . (رُکُنُ
الْبَيْع) = ماهیت بیعی معرف اصطلاح
فقہدر :

« حرزجان سلطنت نیروی بازوی ظفر »
« رکن صولت عنصر حشمت اساس صفدری »
(ندیم)

رُکُوبُ : { [ع] رُکُوبُ : (رکوب
رکوب ، دایه رکوب) .

رُکُودُ : { [ع] سكون اوزره
طوررقی ، طورغون
اولقی : (رکود هوا ، رکود دریا)

رُکُوعُ : { [ع] ارکان صلاتند .
نمازده قیامدن سوگرمه
الربیع دیز قیاملرینه طایابوب بل دوز
اوله جق درجه ده اوگه طورغری
ایکلیکدن عبارتند : (رکوع و سجود)

رُمَانُ : { [ع] « نَار » دینلن میوه .
(رُمَانِ) = نار چیمکی
یاخود نار دانسی رنگنده اولان :

(یاقوت رُمَانِ ، جوهر رُمَانِ)
« معنی رنگینه هر یق کویا سلسیل »
« جسر هر مصرای آبل رمان اوسته »
(ندیم)

رُمَحُ : { [ع] سزاق . مجازاً تأثیری
سزاقدن بدتر اولان
(فقر و فاقه) یه ده اطلاق اولنور :
« نیزه فی الدن قووب اولور سر بردست خوف »
« کورسه رستم اول شهک دستنده رمح شوکتی »
(واصف)

رُقَبَاءُ : { [ع] (رُقَبٌ) کجی :
(محو رقبا) مفردینه
مراجعت اولنه .

رُقْمَةُ : { [ع] بازی یازله جق کاغذ ،
دری پارچه سی § یازلش
کاغذ ، مکتوب : (رفع رقمه ، عرض
رقمه) § صورت عمومیه ده استعمال
اولنان خط ، بازی : (خط رقمه)

رُقْمَةُ : { [ع] اهل خواصک اوفو -
دقاری عزایم ، افسونلر
دیکدر : (رُقْمَةُ خَوَان) = افسونجی ،
سهر باز ، اوفوروکجی .

« تفریق ایچون کیمسی اوفور رُقْمَةُ فسون »
« تسخیر ایچون کیمسی یازار نسخه دها »
(لا)

رُكْبَةُ : { [ع] دیز . اصطلاح
طبعه دیز قایاغی و دیز
آفرشاغی دینلن کیک . جمی (رُكْبُ ،
رُكْبَات) در .

رُكْنُ : { [ع] برشیک محکم ، متین ،
صاغلام اولان اساسی ،
طریق ، بری : (رُكْنُ کعبه ، رُكْنُ
بنا ، رُكْنُ قلعه) § موقع و مقای
اعتبارله قوی ، پایدار ، ذی نفوذ
اولان آدم : (رُكْنُ سلطنت ، رُكْنُ
دولت ، رُكْنُ هیئت ، رُكْنُ مجلس)
جمی (اُرْکَانُ) : (ارکان دولت) ،
(اَوْرْکَانُ حَرْمِیَّة) = حر بک مرتب
اساسیلری عدا اولنان یعنی اصل تربیات
و صورت اداره سیله اشتغال ایدن بر

متعلق : (مکتب رشدی ، مکتب
رشدیه) .

« بورتبه عقل ورشده مالک اولق نیجه ممکندر »
« بر آدم بوعلی یاخود اوسطو اولسه ده فرضه »
(ندیم)

رُطوبَت : { [ع] غلیک ، یاشلق :
(رطوبت هوا ،
رطوبت لیل ، زمان رطوبت ، رطوبت
علیه) .

رُغَاف : { [ع] اصطلاح طَیْدور ،
(بورون قانامسینه اطلاق
اولنور : (منع رطاف) .

رُغَام : { [ع] کذلک اصطلاح طَی .
(حیواناتک بورونلرنده پیدا
اولان التهاب اثری ، آفتیبسی . افسانه
سرایتی تقدیرینده بورونک ایچنده وجعناک
یاره لر حصولی موجب اولور .

رُغَب : { [ع] قورقو ، خصوصیه
(انسانی عمل و حرکتدن
آلیقویه جق قورقو : (استیلا ی رغب) .

رُغَوْنَت : { [ع] بونلک ، سونه پهلک ،
(جوابدلق : (رعونت
عجوز) انسانه آغیرکله جک اوضاع و حرکات
کوسترملک : (شمدیه به قدر انف
رهوتنی کسر ایدم جک مصلحه عتفه به
تصادف ایتمدیکندن) .

« ای دابر رعنا جکیلیری بو رهونت »
(معلم ناجی)

رُفَقَاء : { [ع] رفیق (کجی :
(رفقای کرام) . مفردینه
باقلی .

رسوخ اعتماد) § مهارت ، ملکه
مقامنده ده قوللانیلیر : (صاحب
رسوخ ، کسب رسوخ) .

رُسُوم : { [ع] رسم (کجیدور .
(اصول مالیه به بولفظ
وبرگو ، باخصوصی گمرک وبرگوسی
دیمکدر : (تحصیل رسوم ، رسوم
سته ، رسوم معینه ، بالقضاه رسوم)
§ نادیراً (اصول) مقامنده ده احتمال
اولنور : (آداب ورسومه رطابت ،
موافق رسوم متاده اولوب اولدنی ،
عشقک رسوم و قواعدی یوقدر)
(رسم) کج جمع الجمی اولان (رُسُومات)
= صرف گمرکار معناسنده و گمرک
امور و معاملاتیه مشتمل اولان بر
دائرة رسمیه تک اسمی اوله رق قوللا
نیلیر : (رسومات امامی) .

رُشْد : { [ع] طوغری بول بولوب
(کیتک ، حسن سلوک
وحسن تقدیرده بولنق ، عقل و تدبیرده
فوی و متین اولق مناسنده در : (اهل
رشد و صلاح ، ارباب رشد و رویتدندر)
§ حافل ، بالغ اولق ، نیک و بدی ،
کار و ضروری تمیز ایدم جک چاغه ایریشمک :

(حد رشد) = سن تمیز ، حافل بالغ
اوله چاغی . (اثبات رشد) = حافل
بالغ اولدنی ادم الله شرعاً قبول
ایشدیرمک . (رشدی) = رشده
منسوب ، سن تمیز صاحبی اولانه

رسته ، امروز رسته) . (تَورسْتَه)
 = یکی بخش ، یکی بخش ، مجازاً
 شاب ، کنج . جمی اولان (تَورسْتَنگان)
 = اکثراً کتبلر مقامنده قوللانیلیر .
 رُسُل { [ع] یغمبر دیمک اولان
 رُسُل (رَسول) کجی . یغمبرلر :
 (خاتم الرسل) = یغمبریز فخر عالم
 و اشرف بنی آدم صلی الله علیه و سلم
 افندیز حضرتلری .

رُسوب { [ع] بر نسنه صوبک ،
 رُسوب { مایهاتک دینه چوکک ؛
 چوککتی ، طورونو : (رُسوب الحُر)
 = شراب طورونوسی . جمی (رُسوبات) .
 رُسوای { [ذ] ناسی عندندم
 رُسوای { رذیل و محقر اولان ،
 قدر و حیثیتی قالمایان . (رُسوایی) =

محقرک ، حیثیتیزک ، طارسلق :
 (رسوای عالم ، رسوای خلق) =
 جهانک ، هرکک محقری ، اک بایاغی
 آدم .

« ایدوب غبار پای جیوشکله روسباه »
 « قیلدک جنود دشمنی رسوا مبارکی »
 (واصف)

« دوستار قان باش دوکوب قیلدی بنی رسوای خلق »
 « ده که دشمن چیلدی آفر دینه پر خون بکا »
 (قسری)

رُسوخ { [ع] متین ، محکم ،
 رُسوخ { ثابت ، قوتلی . اکثراً
 معنویانده قوللانیلیر : (رسوخ اعتقاد .

رُخَصَّتْ { [ع] لذت ، جواز ،
 رُخَصَّتْ { مساعد ، باغلی باشنه
 براقق ، سرپست براقق . (رُخَصْتامه)
 = بر شیشک ، بر ایشک اجرا سنده
 بآس اولدیفته داتر کرک رسمی و کرک
 غیر رسمی صورتده برینه ویریلن تذکره ،
 کاغذ . (رُخَصَّتَه) = اجرای صنعت
 ایچون اصنافه ویرگو مقابلنده ویریلن
 رسمی ورقه :

« آستان اوزده یوزین برایکی دلقه فرش ایدوب »
 « مکره رُخَصَّتِیپ اولور چم کیرمکه دیوانه »
 (ندیم)
 « رُخَصَّت بولنور دامن جانان اله کیرمن »
 « جانان بولنور کوشه دامان اله کیرمن »
 (حشمت)

رُذْلَاء { [ع] (رَذیل) کجی :
 رُذْلَاء { (رذلای ناس ، کرده
 رذلا ، جمع رذلا) .

رُسْتَاخِیز { [ذ] قیامت ، محشر :
 (روز رستاخیز) =
 رُسْتَاخِیز { قیامت کونی .

رُسْتاق { [ع] کوی ، کوپلر .
 رُسْتاق { اصلی فارسی (روستا)
 دو . (رُسْتاق) = کوپلی .

رُسْتَه { [ذ] بخش ، بخشش معنا .
 رُسْتَه { سنده (رستن) مصدرندن
 اسم مفعولور . آفاج ، میوه ، اوت
 حقتده قوللانیلیر . مجازاً مصطلح و سائر
 ایچون استعمال اولنور : (سبزده

« یتک هریری بر بنگده درکیم یاراشور »
 « اوله سنک دل خوباندن آگا فرش رخام »
 (نفی)
 « اگر چه نامی حوض اما یایوب دریاچه زیبا »
 « رخام صافنی مرآت اندام ایندی سرتاپا »
 (ندیم)

رُخسارُ { [ف] (رُخ) کپی
 یا مگاق . بماغاً چهره .
 رُخساره { یوز مقامنده ده قوللا .
 نیلیر : (مگل رخسار)
 = آل یا مگاق (خط رخسار) =
 صاقال باشی .

« گوه صافتمقده رخسارین طوغار کوندن آنک »
 « بحر ایسه آینه دار طلعت زیبا سیدر »
 (ندیم)
 « اسالت پرتوی رخساره دولت سرشنده »
 « جبین صبح نورانی ده کی خورشید دوش پیدا »
 (وله)
 « چفته بکلی سیم کردنی کونش رخساره لی »
 « کل یگاقلی کلکلی کراکلی مووخاره لی »
 (وله)
 « رنگ رخساریکه کلکون دبدیلر »
 (لا)

رُخسوده { [ف] یوز سورمش-
 (رخسودگی) =
 یوز سورمشک :

« اک شانلی اکبری جهانک »
 « رخسوده خاک آستانک »
 (معلم ناجی)
 « زمینه اولدی رخسوده ایدوب عرض پیشانی »
 (واصف)

رُجوع { [ه] دونمک ، کری
 (حق رجوع)
 = حقن امدادن واز یکجوب حق
 طابق . (فکرمدن رجوع ایتمدن ،
 انسان ایچون قولندن رجوع بیوک
 قیصه در) ی بر نکته به مبنی بکن
 سوزی قض ایتمکدن عبارت برصنعت
 ادیبه اطلاق اولنور . مرحوم
 (ناجی) نک بیت آتیشی کپی :

« ارباب تناسر جوغاوب شاعر آزالدی ،
 یوق اوله دکل شاعرک آجیق آدی قالدی ،

رُجوم { [ه] (رَجَم) ک جپی .
 (مفردینه مراجعت ایتمی .
 رُح { [ه] شطرنج اوپوننده معروف
 طاعلردن بری || غایتله جسیم
 بر قوش . (رخ الشطرنج) = قدر
 و حیثیتی . اعتبارلی . اشخاصده اسم
 اوله رقدده قوللانیلیر : (شاه رخ)
 کپی .

رُح { [ف] یا مگاق : (مگل رخ ،
 (لمل رخ) = آل یا مگاق .
 مجازاً سیما ، یوز معناسنده ده قوللا .
 نیلیر : (رخ زود) کپی که صاری یوز ،
 صولنن چهره دیمکدر :

« باقوب برخاره برده اول رخ زیبا رهفتکندن »
 « کله هریرکی برخار اولدی چشم باغبان اوزده »
 (ندیم)

رُحام { [ه] سرسراطش . (رخامی)
 = سرمه . منسوب ،
 سرمدن یا نلش : (هیکل رخامی ،
 ستون رخامی) .

کورندی که ، رتبه اقتدار . (رتبت)
 طرزنده ده مستمدر : (رتبتلو) =
 رؤسای روحانی به مخصوص عنوان
 رسیدر . (رتی) = رتبه منسوب
 متعلق : (رجحان رتی ، تقدم رتی ،
 مراسم رتبه ، تشریفات رتبه) :
 « جناب آصف ذیشان که آگلار رتبه قدرین »
 « کورن دامان لطف ورافتکده دست دارایی »
 (ندیم)
 « شهریارانک سرافرازی ملوکک سروری »
 « خسروان آل عثمانک شه جم رتی »
 (واصف)
 رجحان { [ع] برشی دیگر شدن
 اوستون اوله ، اوستون
 کله . فی الاصل ترازونک برکوزنده کی
 نسته دیگر کوزنده بولسان نسته دن
 زیاده اولقله آغیر کلوب آشخی به
 میل اتمک ، آغیر باصمق معنانه دره .
 بوم ناستله فضائل ، خصائل ، فوائد ،
 منافع جهتلرله براصر ویا نی ویا خود
 شخصک دیگر امر ویا نی ویا خود
 شخصدن اوستون اوله سی ، اوستون
 طولی سی مقامنده قولالینیر : (رجحانک
 بر طاله ، بر حارک بر اسب بازی به
 رجحانی تسلیم اولوروی) . (رجحانیت)
 = اوستون اولقلی ، غلط معروضدر .
 « عدوی دینی سدوینده چکمکده بونک زبرا »
 « هویدا در هزاراسکندرودارایه رجحانی »
 (واصف)

و { [ع] درنده بر ، درت قسمده
 ریع { برقم : (برغروشک ربی
 اون یاره در) . (ریع دائره) =
 نام دائره نکه درنده بری که برغورصد
 آلتیدر ، (ارتفاع تختی سی) ده دینلیر .
 (ریع مسکون) = کره ارضک قاره
 اولان درنده بر قسمی :
 « اول ذکی طبع که دیوان خلافت حکمن »
 « ریع مسکونه آنک دقتی اجرا ایلر »
 (فضولی)
 ربوبیت { [ع] صاحبیت ، مالکیت ؛
 نگرینق ، بسله یجیلک
 معنانه دره . اشبو لفظ حق الهیدن
 غیریده استعمال اولنه ماز .
 ربوده { [ع] قاپیش ، قاپیلان .
 (ربودن) مصدرندن
 اسم مفعولدر . (دل ربوده) =
 کوئی قاپیش :
 « کل ای اسیر زلف پریشانک اولدیم »
 « ییلزمین ربوده چوکانک اولدیم »
 (ندیم)
 « دل ذره صفت شوقله کبرسه نوله رقصه »
 « اولدق ینه برینقه خورشیده ربوده »
 (وله)
 و { [ع] (رتبه) نکه جمیدر :
 رتب { (رتب علیه ، رتب ملکیه ،
 رتب عسکریه) .
 رتبه { [ع] پایه ، درجه ، منزلت ،
 صیره ، قدر : (اصحاب
 رتبه ، رتبه بالا ، رتبه اولی ، رتبه
 ثانیه ، رتبه ثالث ، اول رتبه غلبه لک

روان (= آثار قوم - (رَوَیْدَانْ)
 = ریت قای ، یازی توی قونیلن
 تپسی اوقاق اوقاق دلیکلی قاب :
 « ده معراج عشقگده امید پای بوسگله »
 « مثال ریت یامال براقم یار رسول الله »
 (واصل)

رباعی { [ذ] ابرین ، جرک : (دیم)
 = (دیش) ، (دیم آهَن)
 تیمور نرسی .
 رباعی { [ذ] جاباق : (دیم چشم) .

﴿ ر ﴾

رُبا { [ذ] قایق معنانه اولان
 (ر بودن) دن مصدرندن
 مشتقده . لسانتورده یا لکزا صلا استعمال
 اولغاذه وصف ترکیبی صورتده وقایبعی
 معنانه قوللانیلیر : (دُرْبا) =
 کوکل قایبعی ، کوزل . (آهَنُبا) =
 تیمور قایبعی ، قنطاریس . (گُهرْبا)
 = چوب ، سامان قایبعی . چوبوق ،
 سیفه آغیرانی یا پیلان صاری و قیمتی
 نسیبه اطلاق اولنورکه چوقه و انالی
 یوکل شیلره اوغولجه سامان ، چوب ،
 حصیر یارچه سی کی شیلری قایوب چکر .
 (نَظَرْبا) = کوز قایبعی ، طبعه
 خوش کورینی ، لطافتله انسانک
 نظری آلیعی دیمکدر .

رباعی { [ه] درده منسوب ،
 رباعی { درت حرفی مصدر ||
 مصدری درت حرفی فعل : (رباعی)

مزید ، رباعی مجرّد) = صرف عربی
 اصطلاحاتنددر . (رُبَاعِی الْأَصَانِع ،
 رُبَاعِی الْبُذُود ، رُبَاعِی الْجَنَاح ، رُبَاعِی الزَّوَايَا)
 اصطلاحات فیه دندر . § درت مصراعدن
 مرکب برنوع نظم . (رُبَاعِیَات) =
 بو طرزده اولان نظملر . (رُبَاعِیَّة) =
 آغزک آلت و اوست سره مننده بولنان
 اوک و آزو دیشلری آره منده کی درت
 دیشلره اطلاق اولنور :
 « یارب دلی سهو و خطادن ساقله »
 « اندیشه می تزویر و ریادن ساقله »
 « باصدم ده وادی رباعی به قدم »
 « طمن خرنادان دو یادن ساقله »
 (نغمی)
 « مشغولی منمنده یکمشدر عطایی جمله سن »
 « حالتی اوج رباعیده اچار عتقا کبی »
 (ندیم)

ریزان { [ذ] دو کیلی، دو کین :
(آب ریزان ، اشک

ریزان) .

« جاتان کیده ، زندان طاغیله ، می اوله ریزان »
(لا)

« حسن مطلقه ایدوب چشمه مهری ریزان »
« ایلدی حکمی اجرا یته طبع روشن »
(ندیم)

ریزش { [ذ] دو کیش ، آتش :
(میاه صافیه مک یکر می
مقو اوتقاعنده کی قایار آره سندن
صورت ریزی دهشتلی برطافت حاصل
ایدیوردی) .

ریزه { [ذ] دو کنتی ، قیرتی :
(ریزه الماس ، ریزه

زجاج) . (ریزه ریزه) = اوراق

اوراق ، یاره یاره . (ریزه چین) =
دو کنتی ، قیرتی طوبلایی . (ریزه .

خوز) = دو کنتی ، قیرتی بیلی ، فقیر .
(ریزه سمین) = کوش دو کنتی
بسی نجوم و کواکب .

« گفتاره کلدی تا که آجوب اهل نوشند »
« بریسته کوردم آندوه دو کرد ریزه ریزه لند »
(فضولی)

ریسمان { [ذ] ایپ ، اورغان :

« اقتاده قمر چاه بابل اولسم »
« متکش ریسمان نادان اولم »
(درویش بلندی)

ریش { [ذ] کسره صریحه ایله
ریش { صاقال : (ریش سیاه ،
ریش سفید ، ریش دراز) . (ریشدار)
= صاقالی : (ادیب ریشدار معروفدر)
(ریش بز) = یکی صاقالی کی سیوری
اولان صاقال :

« ریش سفید و روی سیه ، سرخی حجاب »
« پایشده اختیار سفید و سیاه و سرخ »
(نظم)

ریش { [ذ] ای مجبوله یعنی کسره
ریش { خفیه ایله هرته صورتله
اولورسه اولسون جریحه ، یاره دیمکدر :
(دل ریش) = یاره لی کوشل .
(ریش ساز) = یاره دوزیچی یعنی
جراح دیمکدر .

« نیغ اویاب غزادن جانه یتدکده ریش »
« کیندی کافر جایگاه ایتدی جیمیی یتدی ایش »
(سروری)

ریشخند { [ذ] صاقاله کوله ،
ریشخند { استهزایورنیه کولش :
(ریشخند رقیب) .

ریسه { [ذ] صاچاق ، پوسکول :
ریسه { (ریشه پرده) آفاجک
کوکنده کی ایف کی صاچاچه ده اطلاق
اولور : (ریشه درخت) .

« خیال ایتدیکه زلفن تا-هر اول دامن زلفه »
« صاولدی ریشه رحمان کی خواب پریشام »
(ندیم)

ریگ { [ذ] قوم ، یازی توی :
ریگ { (ریگ صحرا) ، (ریگ

ریاضت . { ۵ } یسوب ایچکی
ریاضت { آزالقی ، هر درلو
شیده برهیز ایچک صورتیه تربیه نفس
ایله مک یعنی نفسی قیروب اصلاح ایچک :
(عمری ریاضته یچدی ، ریاضتی اعتیاد
ایچشیدی ، درویش ریاضته کیردی) .
(ریاضت بدنیّه) = حیه ، ادمان ،
حرکت ، ژمناستیق .
« ریاضتسز جهانده کیسه عرفان آشنا اولماز »
(بروسلی امین)

ریاضی . { ۵ } ریاضه منسوب ||
ریاضه منسوب . نفسی
هرشیدن منع و حبس ایدوب تفکر
صورتیه قوامفی حل اولقی مناسبیه
حساب ، هندسه ، هیئت و علی العموم
کیاندن باحث علومک کافه سنه (ریاضیات)
و (علوم ریاضیه) و علوم مذکوره
اهلنه (ریاضی) و جمعنده (ریاضیون)
دینلیر .

ریح . { ۵ } روز کار ، یل : (ریح
(شمالی) = بوراز (ریح
جنوبی) = لودوس دینلن روز کار .
(ریح طیار) = روماتیزمه ، مفاصل
و عضلاتده پیدا اولان سیزی . لسانغزده
تأییشه اعتبار اولماز :

« خزان یلی اثر ایچش مثال ریح فراق »
« بوخته نیک بدن سردی قورقم هر صر »
(ندیم)

ریح . { ۵ } بر شیک سقنی
ریح { اورتک ایچون بربری
اوستنه قونیلوب صبقی صیق باصلش طاش
وطوپراق معناسنه در . لسانغزده ایکی
صورتله مستملدر . بری طاش و خرجی
دوکوب طولدیره رق پایلان اساس ،
تمل ، دیکری نهر و یا دکر کنارینه
اوکی یکپاره طاش و کنتلی قاپار ایله
و آوقه سنه دوکوتی طاش و خرجله
صورت متینه ده پایلان سد دیمکدر :
(غلطه ریختمی ، از میر ریختمی ،
سلانیک ریختمی ، بالینک ریختمی) .
ریح . { ۵ } دوکیلش ، آقیدلش :
ریح (خون ریخته ، آب ریخته) .
« پاینه ریخته صدرمله صو ، آب حیات »
« هر سرموینه آویخته بیک چین وختنه »
(ندیم)

ریز . { ۵ } معانی سارمهسی لسانغزده
ریز { ممبر دکلدرد . دوکک ،
آلغقی معناسنه اولان (ریختن) مصدر
رندن صیغه امر اولقی اعتباریه ،
وصف ترکیبی صورتیه اسم فاعل مقامنده
و دوکیکی معناسنده استعمال اولنور :
(خون ریز) ، (آشک ریز) ، (عرق
ریز) (آب ریز) ، (شکر ریز) :

« طریق عشقدر یاداشی محنت سعادندو »
« اوزم خاصده خمیازه ریز اولمقده عشرتدر »
(ندیم)

تسمیه در. § استمزدہ قاینامش طائلیک
قویولانغنه (رَوَاقِ) دینیلیر سده
بونک اصلی باشقه در : (رَوَاقِ)
رواق باغلامق ، رواقی (تمبیرلی
زبانزد در . عربیده (رَوَاقِ)
مختلفه عیدہ سندن بری ده صافی ،
سوزولش نسنه دینورکه صو وسائر
مایمادن هانکیسی اولورسه اطلاق
جائزدر . بونک جی اولان (رَوَاقِ)
کذلک صور مختلفه ده استعمال ایدلرکی
مثلاً میاه صافیہ مقامنده ده ایراد
اولنور . بومنانلرده مقصد اصلی صافی
وطبعه یک خوش اولیدر . شو
ایضاحه ولسامزده بومنانده قح (را)
ایله قوللائیلنه نظراً (ارواق) لفظندن
الفک اسقاطیله (رَوَاقِ) طرزنده
استمالی عرف اولمشدر دینیلیر :

« حجاب مانع اولورسه یا ناز ایدرسه یا خود »
« ایدرسه زهد صائب صورت ریا اظهار »
(ندیم)

ریاح { [۵] روزگار ، یل مناسبه
اولان (ریح) که جمیدر :
(ریح لطیفه ، ریح خفیه) (مُرسلُ
الرِّیَاحِ) = الله ، تگری :

« ای مظهری مرسل الریاحک »
« اقشامکه اوچمه یور صباحک »
« دریا خطاب - معلم نای »

ریاست { [۵] بر قوم و جماعته ،
یا خود مجتمع بر هیئت
باش اولق : اوله بر قوم و هیئتک
باشی ، سرکرده سی بولمق : (جماعت
اسلامیه ریاستی ، شورای دولت ریاستی ،
ریاست وکلا ، ریاست مجلس ، مقام
ریاست ، وظیفه ریاست) عربیده
اولدنی کی (رئاسه) صورتنده
لسامزده اصلاً قوللائیلاز .

ریاض { [۵] (رَوْضَه) نک جمی .
اورابه مراجعت اغلی :
« یا اولوالاعلم کیم قامت دلجوسی اولمشدر »
« ریاض جنتک کو یا که بر سر و خرامانی »
(ندیم)

« مرثله همدوش اوله طاق رواق حشمتک »
« پایدار ایتدیکه حق نه قبه نیلوفری »
(ندیم)

روایت { [۵] خبر نقل ایتک ،
ایدلک : (روایت حدیث ،
روایت اخیری ، روایت واقعه ، بر
حادثه نک روای) جمی (روایات) .

ریاء { [۵] بر کیسه کندنی ناسه
متصف اولدیجی حالدرده
کوسترمک ، ساخته صورتلرده و یا به
طورلرده کورونک که منافقانی ، ایکی
یوزلیک . دیمکدر . مذموم ایتدندر :
(ریاکار) = مرائی ، ریا ایدیجی ،

یاقیشه جق صورتده . (رِنْدِي) =
 وندك . جمی (وِنْدَان) . (وِنْدَك) =
 وندلكی تقلید ایدن ، ساخته رند ،
 رندجك .

« آسمان نه نوی چرخندن سپر در پیش ایدر »
 « شجستهك انداز طعن اولد قبحه رندان اوستنه »
 (ندیم)

« رند عالی مشربم خضانه اندیشه ده »
 « طاس مكموس فلك بر جرعه دان اولماز بگا »

رواق { [۴] قیل اوپه شكندنه کی
 عرب اوینه ، عرب اویتك
 رواق { یوقاریدن یره قدر صا .
 لیویریلان پرده سنه وكدك

خانه نك اوكننده کی سقفه یعنی پاپوشلق
 دینلن بوش پرک اوذرینه پایلان کرلی
 چارداق ، شبروان ، شهنشین ، قبه ،
 کر مقوله سنه اطلاق اولنور . (رواق
 المین) = قاش . (رواق الیل) =
 کیه نك ایلک اولی . جمی (اَرَوَقَه ،
 رَوَق) دره . (نَه رَوَاق ، رَوَاق بی
 سُون) = سما ، گوك . (رَوَاق ،

رواقیون) = رواقه منسوب ، منسوبلر
 دیمکدرکه یونان فلاسفه قدیمه سندن بر
 فرقه یه اطلاق اولنور . یوفره نك
 معلی اولان فیلسوفك آتیه شهری
 قاپولرندن برینك رواق محتده اقامت
 وتدریس علم حکمت ایتمه سی سبب

اصطبل خاص خدمه سی . § پیشگاه ،
 حضور مقانده ده قوللانیلر : (رکاب
 مایون ، رکاب شاعانه ، معروضات
 رکابیه داترهمی ، معروضات رکابیه
 مأموری) (رسم رکاب) = حضور
 معالی موقور حضرت پادشاهی یه قبول
 رسمی :

« جشید کامران که سوار اولسه رخشنه »
 « دارا طوتار رکابی خسرو عنان ویرد »
 (نفی)

« ای صفدر جهان که فلك رخس هونگه »
 « مهدن رکاب ، بری جهاندن عنان ویرد »
 (ندیم)

رِم { [۴] چورومش کیک ،
 چوروك کیک مناسبه بر
 اصطلاح طیدر . انواعی واردور .
 (رِمَه) ده بومعنا یه لغتدر .

رِمَاح { [۴] (رَمَح) ك جمی .
 مزراقلر دیمکدر : (رماح
 ساطعه) .

« برکون ارباب رماحی جمع ایدوب اول شهسوار »
 « مساحه کلخانه یه سوردی سیند رفیق »
 (واصف)

رِمَال { [۴] قوم معناسنه اولان
 (رَمَل) ك جمی .

رِنْد { [۴] طرف لایالی مشرب ،
 رِنْد فیلسوف لایقیدی روش ؛
 صورتی ساده ، متادی باده فقط
 باطنی نور عرفان ایله پیراسته اولان
 حکیم . (رِنْدَانَه) = رند اولانه

رق [ع] قولی ، کوله لك .

رق { جاریه لك : (قید رق) §

قول ، کوله ، جاریه ، جمی (اوقاء) .

رقاب { [ع] (رقبه) نك جمی .

رقاب { اورایه مراجعت اولنه :

• اول در چا کر نواز و بنده پرور کیم ایدر •

• حلقه سن بی اختیار آزاده لر طوق رقاب •

(نغی)

• زمین بوس ایله یوب دستور اکرم عز و دولته •

• دیر اول شاهنشاه ذیشانه کیم مالک رقابیمین •

(ندیم)

رقت { [ع] یوقه لقی ، ایجه لك .

رقت اکثر یا کوکل یوقه لقی یعنی

کوکلدن آجیوب رحم ایتمک مناسنده

قوللانیلیر : (رقت قلب ، رقت کلام ،

رقت کاغد) . (رقت آمیز) = آجینه جقی ،

قلبه تأثیر ایدوب حزن وبره جاك

دیمکدر .

رقت { [ع] قولی ، کوله لك ،

رقت { جاریه لك : (عرض رقت ،

بند رقت) .

• اگر چه خدمتی یوق ایك آگایتر بوشرف •

• که ایدر خدمت رقتنگه عمری گذار •

(ندیم)

ركاب { [غ] اوزنکی ، آته بین

ركاب { آدمك اکره مربوط

اولوب آياق لرخی طاقه جفی شیلر .

(ركابداز) = حکمدار لك آته

بندکاری زمان اوزنکیلرخی طوطان

• دستمه جام کورسه نیم سرتکون ایدر •

• نادانه ساغر ایسته رطل کران ویرر •

(وله)

• چکن سردانه دورطل کران خون شهادتدن •

• اوجام تلکام ناکوادی هر جبان چکمز •

(کوپر یل اسعد پاشا)

رعایت { [ع] کودمك ، کورنگك :

(اصول رعایت ، مراسم

معتاده رعایت ، قانون رعایت) §

حرمت ایتمک ، صایق : (مسافره

رعایت ، بیوکلره رعایت ، اختیار لره

رعایت ایتمکدر) . (رعایه) =

کوزنگك ، یاخود صابنی صورنیله

دیمکدر : (فلانك خاطرنینه رعایه

بو یله یایدم) . (رعایتکار) =

رعایتلی ، صایقلی .

رفت { [ع] یوکسكك ، یوجه .

رفت { لك : (رفت قدر ،

رفت منزلت ، رفت مرتبه ، رفت

جاه ، اوج رفت) اکثر یا منسوبانده

قوللانیلیر :

• نه دیسه رفتك اول مرتبه دن برتر در •

(نابی)

• خلافت ذات عالیشانکه مخصوصدر شمدی •

• سکا نسبت ملوکك مضاعفدر رفت شافی •

(ندیم)

رفق { [ع] ملایمت ، یاواشاق ،

رفق { طائیلیق : (رفق ایله مامله

ایغلی ، مامله رقیه) .

داده = قابل اولش، موافقت ایش.

(رِضَا جُو) = رضا و خشنودی

تحصیلنه سسی ایدن . (رِضَا جُو بی)

= تحصیل رضایه چالیشیق . (رِضَا

جُو یانه) = تحصیل رضایه چالیشانه

یا قیسه حق صورتده دیمکدر :

« تسلیم ایدرم کردنی طوق رضایه »

« هب چکدیمچکم کندی جزای عملدر »

(واصف)

« آب شمشیری رضاجوی ابوبکر و عمر »

(ندیم)

رِضَاع { [ع] قهه ابله (رِضَاع)

ماده سنه مراجعت

رِضَاعَت { اولغسی اخطار قیلنور .

رِضْوَان { [ع] راضی اوله ،

خشنودلی کو سترمه :

(رضوان الله تعالی علیهم) § جنت

خزینه دارینک اسمی :

« حور و غلامی قالور کندیسنه رضوانک »

(فضول)

رِطَل { [ع] برنوع طاری ، یاخود

رِطَل { اولجک : (بش رطل اوز ،

بش رطل ووغن) § یسوک قدح ،

بارداق : (رِطَل گران) = یسوک

آغیر قدح یعنی طولودیمکدر . (را نک

قهقهده لقتدر :

« رطل بیایی صون بزه کیتسون کو کلردن الم »

(نفی)

معناسنی ده افاده ایدر : (رساله فیه ،

رساله ادبیه ، رساله موقوته ، ارسال

رساله) جمی (رِسَالَت) .

رِشْتَه { [ف] تل ایلیک ، تل ایلیک :

(رشته محبت ، رشته حیات) .

(سر رشته) = ایپ ، ایلیک اوجی :

« جان رشته سی بری بری سی ماه هاله سی »

« ملوندی نقیه اغس و آفاق زلف و خط »

(ندیم)

رِشَوْت { [ع] نامشروع عطیه ،

هدیه ، تعریف قهقیسی غیر مشروع

بر فعل و عملی ترویج ایتدیرمک ایچون

اصحاب مصالح و دعاوی طرفندن بالذات

ویاخود بالواسطه ویریلن نقد و مال

دیمکدر که شرعاً و قانوناً ممنوعدر .

(رِشَوْت خَوَار ، رِشَوْت خَوَز) = رشوت

آلان ، رشوت بین :

« رجا نکده اوجنده رشوت ایسترا اولغه نافذ »

« هدفدن تبرک استرجاعی هب تمرنزل لکندندر »

(پیری)

رِضَا { [ع] راضی اولق ، بر شیک

ایتمک ، بر فعل و عملک وقوعه خوشنودلی

کو سترمک : (تحصیل رضا) ، (رضاء

الله ، رضای حق) = تگری رضاسی .

(رضای طرفین) = ایکی طرفنک

موافقی ، خشنودلی . (رِضَاءَ اللهِ) =

تگری بی خشنود ایتمک ایچون . (رِضَا

جديد : (اعمال و حال) . (رَحَالَه) =
آت سمری ، ياخود قالتاسز اگر
ديکدر .

{ [ع] في الاصل على الاطلاق }
رَحَلَتْ { کوچك ، بريردن ديكر
يره نقل ايتك مناسبه در . لکن
لساغزده بالخاسه دنيايدن آخرته کوچك ،
وفات ايتك مناسبه قولالايلير .

{ [ع] بلدن يوقاري به اورتيلن }
رداء { جار ، شال . اوموزلق
کي اورتو .

{ [ع] کنديسيله انتفاع }
رِزْق { اولئان ؛ ييه جک . ايمه جک

شي : (رزق مقدر ، رزق مقسوم)
جمي (ارزاق) : (ارزاق مقدره ،
ارزاق انباري ، ارزاق مأموري) :
« نصيبز آله هم رزق خشك ايله ترون »
(ناي)

« يوق سنده قناعت کوزك آج اولديني اولدر »
« رزقك ايريشور يوقه اگر صبح واکر شام »
(روحی)

{ [ع] رسول اولق ، }
رِسَالَتْ { ييغمبرلك ؛ من قبل

الرحمن عبادالله تبليغ و اوصا و نواهي
ايله مك . قبح (را) ايله ده استعمال
اولئور . (رِسَالَتَنَاه) = جناب ييغمبر
صلى الله عليه وسلم جمي (رِسَالَات) .

{ [ع] مسائل مختلفه يني ويا }
رِسَالَه { بر ماده مخصوصه يني حاوي
مختصر ، کوچك كتاب . « مکتوب »

{ [ع] عذاب معنوي يني }
رِجْس { ايحاي ايدن عمل ، فعل
مکروه ، کوتوايش في مادي و معنوي
مردارلق ، يسلک . (رِجْز) ده عين
معنايه لغتدر . جمي (ارجاس) در .

{ [ع] كرى دوغك . }
رِجْعَتْ { خصوصيله ايلروه ين
عسكرك كرى دوغهي : (اسر رجعت .

خط رجعت ، منتظماً رجعت ، رجعت
عسکريه) ، (رجعت عت) =
خسته لئک نکس ايتهي ، کرى دوغهي .
(رجعت کواکب) = نجومك محورنده

کرى دوغهي لري . (رِجْعَتْ قهقریه) =
ايزي اوزرينه کرى دوغهي ، عجله ايله
کرى چکمه که انتظام سزني ، موقت سز .
لکي افاده ايدور . قبح (را) ايله ده
لغتدر . (رِجْعَه ، رِجْعَه) = اصطلاح

فقهيه بر ياخود ايکي دفعه تطليق ايدن
اوککک مطلقه سنه رجوعي ديکدر .

(رِجْجِي) = رجعه به منسوب ، رجعه
ايله : (طلاق رجعي) .

{ [ع] آياق . قَدَم }
رِجْل { (رِجْل اسد ، رِجْل
طاوس ، رِجْل دجاجة) (رِجْل البهر) =
دگزاغی یعنی کورفز . جمي (اَرْجُل ،
اَرْجَال) در .

{ [ع] دوه بالاني ، سمری }
رِحَال { مناسبه اولان (رحل) ك

ثابت قیلان بیاض ، صافی ، یومشاق
واکیلوب بوکلکه مستعد اولان مختلف
الاشکال لینی و غشائی باغیرک هر بری
دیمکدر بوممناده جمی (اَرِبَطَه) در :
« رباط کهنه دنیای قبلدی اطفله تجدیده
اولوب رأی دزینی کار ساز ملت بیضا »
« ندیم »

رَبَجْ { [۵] تجارتده حاصل اولان
ربح ، نفع ، فائده ، کار ، قازانج :
(ربج مشروط ، ربج کثیر) .

رَبَقَه { [۱] ایشکلی ایپ ، ایشک :

رِجَال { [۵] (رَجُل) کج جمی :
مفردینه مراجعت اولنه :
(رجال ونسوان)

« هر حصه دن رجاله نسادن فزون دوشره »
(نابی)

§ مفردی مرد کامل ، مروتی
زیاده . مناسبی معنوی اولدیفندن
(رجال) بلی باشلی ، ایلمروکلن
ذوات معروفه مقامنده ده قوللانیلیر :
(رجال دولت ، اجله رجال ، باب عالی
رجالی) . (رجال الفیض) = اولیاء الله
§ بایا ، پایان مناسبه اولان (رَجُل) کج
جمی ده (رِجَال) درکه ییاده لر ، پایانلر
دیمکدر .

رَهْ { [۵] آق جکر . (رَهْوِی)
رَهْ = آق جکره دائره ، هاند .
(رَهْتِن) = ایکی آق جکر یعنی آق
جکرک صاغ و صول طرفده بولسان
قسملری . (ذَاتُ الرَهْ) = آق جکر
اجزاسنک التهابیه پیدا اولان برمرض
مدهش . (سِلُّ الرَهْ) = ورم دینلن
علت وخیمه . (حَشِيشَةُ الرَهْ) =
جوان برچی ، جکر اونی . جمی
(رِهَات) .

رِبَا { [۵] اودنج ویریلن آتیجه
رِبَا { ایچون مقدار مشروعدن
زیاده آلنان قاضی ، نما . (رِبَاخُورَه
وَرِبَاخُور) = معامله جمی ، قاضی .

رِبَاط { [۵] باغ ، بند : برشی
رِبَاط { باغلاه جق ایپ کبی نسته :
(رباط عشق ، رباط محبت ، رباط
مودت) § تکیه ، خانه ، قوناق ،
خان ، کرلی بنا : (رباط خراب ،
کهنه رباط دهر ، رباط عالم) . (رِبَاطِی)
= اوپه باشی ، خانجی . بوممناده جمی
(رِبَاطَات) . § اصطلاح طبیه اعضای
داخلیه یی یرنده و مفاصلی محورنده

اولان شك، شبهه . كان . (بلا رِب)

= شكسز ، شبهه سز ديمكدور § (رِب)

المنون (تعبيرنده كورلديكي وجه ايله

« رِب » وقته ، حادثه مناسبى دخی

اڭاده ايدرو . (منون) دهر ديمكدور :

« صراآت جمال شاهد غيب »

« اول حوض جلى ايدى بلارب »

(شيخ غالب)

« بنى آواره قیلدی ریب منون »

« خاتنام خراب ، بفرم خون »

(معلم ناجى)

رَبَّحَانُ { [۵] كوزل قوقولو

(فلسكن) دینیلن برنوع

نبات . (رَبَّحَانَه) = بردسته ، برطوتام

فلسكن : (كل وربحان) § رزق ،

كچينه بك شى : (رَوْحُ وَرَبَّحَانُ) =

راحت ورزق . جمى (رَبَّاحِيْن) .

« خطك كهر شك فصل بهاران اولوب كلور »

« سرمايه بخش سنبل وربحان اولوب كلور »

(نديم)

رَبَّعَانُ { [۶] هر شيتك اولى ،

تازه حالى : (ربعان)

رَبَّعَانُ { [۷] هر شيتك بر كنلى ،

اوله سى ، آرتمه سى : (ربعان سز و طاعت ،

ربعان محصولات) .

« آء تلم نيام بوق بر موافق رهمنون »

(فضولى)

« وادى حيرته قالم بولدم بر رهمنون »

« ياربى پروا فلك بر رحم دوران بى سكون »

(عطايى)

رَهْمَنُورْدُ { [۸] بولى طى ايدن ،

= طى ايتك ، دورمك ، بوكك كې

معنارى اڭاده ايدن (نوردېدن)

مصدرندن مشتق دور .

رَهْمِيْنُ { [۹] رهن ايدلش ،

رهن قوللش : (مال

رهين ، ملك رهين) (رَهْمِيْنَه) ده

بومنايه لقتدر . § قرين ، يقين تامنده

دخی قوللانيلير : (صورت مروضه

رهين جواز كوريلورسه ، بومعامله

رهين تقدير بيوريلورسه) ، (رهين

ايقان ، رهين اطلاع ، رهين اذعان) .

« جبيننده نور اصالت ميبين »

« نكيبنده فرو جلاک رهين »

(نديم)

رَبَّاحِيْنُ { [۱۰] (رَبَّحَانُ) لڭ جمى .

كوزل قوقولو فلسكنلر :

(شم رباحين) .

رَبَّانُ { [۱۱] سيرا آب ، صوبه قاشش

اولان :

رَبَّيبُ { [۱۲] بر مادده ، بر نسنده

بر حالك توهيله حاصل

رَهْگَنْدَز { [۵] كچه جىك يول ،
پكىد . (رَاهْگَنْدَز ،
رَاهْگَنْدَز) سورتلارده
دخى استعمال اولنور :

« بورمگندره هزاران سلام آليز بوانور »
(ناي)

« كنار صفهسى ذوق وصفايه مسكن آرام »
« دروزرونى باد صبايه رهگندار اولدى »
(واصف)

رَهْل { [۵] اصطلاحات طيه دندور ،
وضع حلى متعاقب طهور
ابدن صوڭ . (غُشَاءِ رَهْل) = جنين
ايله صوڭك محظفهسى اولان اورتو .
(رَهْلَه) = شيشگينك .

رَهْن { [۵] اودنج ويا حاويت آلانان
ياره ويا خود اشيايه قارشو
ويريلن شى كه قارىسى (گِراو ، گِرَو)
ترجىسى (طَوْتُ) در . تعريفات
فقهيه سنه واقف اولمق ايستينلر مجله
جيلهك قسم مخصوصه مراجعت
اقتلدرلر :

« جوهر عقلى ويردم رهنه »
(قاضل)

رَهْنَمَا { [۵] بول كوستريجى ،
رَهْنَمَا } قلاغوز ، دليل : (رهناماي
سياحين)

رَهْنَمُون { [۵] بول كوستريجى ،
رَهْنَمُون } قلاغوز . (رَهْنَمُون)
= قلاغوزاتى :

رَهْب { [۵] قورقو ، زياده
قورقو . (خوف) كچي
اكثريا (هَرَّاس) ايله برلكده قوللا-
نيلشدر : (رهب وهراس ناس) .

رَهْبَت { [۵] شدتله قورقق ،
ييلوب چكمنك . اكثريا
(رغبت) مقابلنده استعمال اولنور :
(بهشته رغبت ، دوزخدن رهبت ايدين
طريق حقدن آيرلاز) . (رَهْبَه) =
قورقه ، چكمنه صورتيله . جسي
(رَهْبَات) .

رَهْبَر { [۵] بول كوستريجى ،
رَهْبَر } قلاغوز . (رهبرى) =
رهبرك ، قلاغوزاتى :

« رهنه سويه عزم ايدرسه اوله نصرت رهبرى »
« رهنه جاي قيله ماوى بوله شوق وراحى »
(واصف)

رَهْمِيَّيَا { [۵] بول اولجىيى ،
(رَهْمِيَّيَا) = يولجىلىق .

رَهْرَو { [۵] يوله كيدن ، يولجىيى ،
رَهْرَو } سالك . (رهروى) =
يولجىلىق . (رَهْرَو ، رَهْرَوَان) =
طرزندهده قوللانيلير :

رَهْرَن { [۵] بول ادرجىيى ،
رَهْرَن } حيدود ، خرسز .
(رَهْرَن) = حيدودلىق ، خرسزلىق .

اصلی اخیرى اولان و یا حرف اصلی
 اخیر منزله حنده بولنان حرف دیمکده.
 رَوَيْتُ { [ء] طوخرى واپى فکر،
 ملاحظه ایتک : کرکی
 کبی دوشونک : (فلان درایت و رویتله
 متصفدر) .

رَوَيْتُ { [ء] (وَا) اَكْ غَفِيْدِر .
 رَوَيْتُ { اورایه صراحت ایتلی . (رَهَاب)
 = یول بولعی ، یوله ابریمی :

« کیم اولور زور ایله مقصودنه رَهَاب ظفر »
 « کلور البته ظهوره نه ایسه حکم قدر »
 (واصف)

« ره معراج عشقگده امید پای بوسکله »
 « مثال ویک پامال برافم یار رسول الله »
 (وله)

رَهَاب { [ء] خلاص ، قورتله .
 رَهَاب { (رَهَاب) ده دینیلیر .
 (رَهَاب) = قور تیلجی ، قور تیلان
 (رَهَاب) = قور تیش .

رَهَابَنَه { [ء] خرسیتان پاپاسی
 دیمک اولان (رَهَاب) اَكْ
 رَهَابَنَه { جمی . باباسلر : (رَهَابَنَه)
 کنیسی قامة ، قاتولیک
 رَهَابَنَه .

رَهَابَنَه { [ء] واهبک ، باباسلق :
 رَهَابَنَه { (طریقه رَهَابَنَه) .
 فخر عالم صلی الله علیه وسلم افتدیز
 حضرتلری (لاره بانیة فی الاسلام)
 حدیث شریفی ایله نمی بیورمشاردر .

ضم (را) ایله معروفدر . (رَوَيْتُ)
 = خبری یاغله یوزولش بوظایه ،
 چورک ، ایرمیک حلواسی || یاغیمی ،
 یاغ چقاریجی || اوستی یاغ کبی قایجی ،
 یارلاق شی ، سیاه دری . (رَوَيْتُ)
 رَوَيْتُ = قاضی لقمه سی ، خبری
 یاغلی طاتلی کوزله مه ، بوظایه .

« رنگ رنگ ایتدی چراغنده کی پرنو بزمی »
 « منظر طاووسدن آلمش کبی طیم روغن »
 (ندیم)

رَوَيْتُ { [ء] پک اسپرکه بیجی ،
 رَوَيْتُ { زیاده آجسوب صراحت
 ابدیجی . اسماء الحسناتدر . حق الهیده ده
 استعمال اولنور : (رَبِّ رَوَيْتُ ،
 عبدالرؤف) .

رَوَيْتُ { [ء] کیدیجی ، کیدن .
 رَوَيْتُ { اکثریا (آئنده) لفظیله
 برلکده قوللانیلیر : (آئنده وروئنده)
 = کن کیدن .

رَوَيْتُ { [ء] لطافت ، طراوت ،
 رَوَيْتُ { یارلاق ، خوشلق ،
 نظره ای کوریش : (رونق دبیح ،
 رونق شبابت ، رونق جمال ، رونق
 سور) .

« همیشه تا قاش زرکش وصف کرمکارک »
 « ایده لبریز رونق دستگاه شعروانشانی »
 (ندیم)

رَوَيْتُ { [ء] علم عروض اصطلاح .
 حانتدندر . قافیه ک حرف

رَوْش { [ف] طرز ، اسلوب ،
طور ، طوقوم ، کیدش :
(روش احوال ، روش افتاده) .

« رتبه شناس روش سادیم »
(معلم ناجی)

« او جلوه لر اوروشلر مدد اوجنیشلر »
« او غمزه لر اوباقشلر اونرکس پر خواب »
(سیرتی)

رَوْضَه { [ع] صولو ، سوباتانی
اولان محل ، چمک ،
چایرلی ، باغچه : (رَوْضَه رِضْوَان)
= جَنّت ، آخرتده مؤمنلره موعود
آلله اولان مکان نشاط ابدی .

(رَوْضَه مَطهره) = خاتم الانبیاء علیه
اکمل الصّلاّیا اللّهمّ حضرتلرینک مدینه
منورده کائن قبر مقدسلی . چی
(رَوْضَات ، رِیاض) در :

« روضه خلک درک باغ دکل جنتدر »
« کیم که جنت دبلراول روضه ده ماوی ایلر »
(فضولی)
« زیارتگاه سرخیل ملائکه روضه پاکک »
« طواف درگمکدر حج اکبر یار رسول الله »
(واصف)

رَوْغَن { [ف] یاغ : (روغن زیت ،
روغن ساده ، روغن
گل) ، (روغن خوش) = صوصام
یاغی ، شیرلنن دخی دیرلرکه « شیر
رَوْغَن » دن غلطدر . بؤکله لسانمزه

رَوَاهِی { [ع] باله آدیمی مناسبه
اولان (رَاهِیَه) نکه
جمی :

رَوَایِح { [ع] قوقو مناسبه اولان
(رَایِحَه) نکه جمی . اصلی
همزه ایله (رَوَاح) در : (رَوَایِح
طَبِیّه ، رَوَایِح اَطِیقه) .

رَوَح { [ع] راحت ، انبراح ،
صفا : (رَوَاح رَوَح) =
صفای جان ، جان راحت . (رَوَاحُ الله)
= رحمت آلمه . § خفیف ، سرین
اسن روزکدرک وجوده ویردیکی
خوشلی : (رَوَاح صبا ، رَوَاح نسیم) .

رَوَحَانِی { [ع] راحت ، فرح
ویرن : طبعه خوش
کلوب کوشل آجان . اکثریا مقام و مکانه
وصف اوله رق قوللایلیر : (جامع
رَوَحَانِی ، جای رَوَحَانِی ، قصر رَوَحَانِی ،
کاشانه رَوَحَانِی) . [رَوَحَانِیّت] =
روحانیتک ، راحتک ، فرحلی وصفالی
اوله . (رَوَحَانِیّتْلُو) = فرحلمش ،
کوشل آجیمی ، خوش .

رَوَزَن { [ف] بخره . (رَوَزَنَه)
= بخره قانادی :

« غیری وقت اولدی که در بسته اولوب کاغذرات »
« قصر دلمده سر بالا یه آچلسون روزن »
(ندیم)
« آچوب روزنلرین کاغچه جانان کوستر کندن »
« امید وصل ایله چاک کریبان کوستر کندن »
(وله)

« صرغ روانی کوکاره ایردی هاکي »
« قالدی حقیض خاکده برایکی استخوان »
(باقی)

{ [ذ] یوریشی ، کیدیچی ،
رَوَانَه } آقچی . اکثر یا (اولقی)
ماده سیله مستملدر :

« کز مک هوسيله خانه خانه »
« اول پیر ایله اولدیله روانه »
(فضولی)

{ [ذ] فی الاصل رواجی ،
رَوَانِی } رغبتی ، دکرلی معناسه در .
معنای معروقی ایرمکدن مطبوع برنوع
طاطلی دیمکدر . وقتیهله بو طاطلی به
زیاده رغبت اولنه رق رواجی طوئش
اولسی سبب تسیه اولسه کرکدر .
بو قسه روسیه ده قره باغ ایالتک
سرکزی بولنان (رَوَان) شهرینه
منسوب دیمک میدر ؟ هنصل اولووسه
اولسون اشبو لفظک — بمضی لفت
کتابلرنده کوسترلدیکی وجه ایله —
(رَوَانِی) کله سندن محرف اولسی پک
مستملدر . (رَوَانِی فُرُوش) = روانچی ،
روانی ساتان :

« درویش مصطفای روانی فروش کیم »
« روح روانی شاد اوله اهل وفا ایمش »
(تازیخ وفات — پرنو)
« تذکیرایمون قمع روان نسمی شکرین »
« مجلد کک کیم کله حلوا وروانی »
(ندیم)

{ [ه] (رَوَاعِدَه) نک چی :
رَوَاعِدَه } (رواعد مدهشه) .
« راعد » ماده سنه یافکنز .

{ [ع] (رَافِضَه) نک
رَوَافِض } جمی . (رَافِض) و
(رَفِض) ماده لرینه صراحت ایتلی .

{ [ذ] یوریشی ، کیدیچی ،
رَوَان } آقچی منارلنده قولالایلیز :
(آب رَوَان) = آقچی ، آقار صو .
(ره روان) = یوله کیدیچی ، یولچی .
(تخت روان) = یوریشی ، کیدیچی
سریر دیمکدر که ایچنه یولچی اوتوروب
ایکی جاتینده کی دوت اوزون قولری
یا ایکی حیوانه ربط اولنه رق و یا خود
ایکی آدم طرفندن طوئیه رق کوتوریلن
برنوع آراه :

« اما که سکره یوله سراپا زبان اولوب »
« قطعی جوابی تیغ چو آب روان ویرر »
(ندیم)
« مان اولدمده اول کوه کران عالم هیجا »
« روان اولدی مثال آب دریاه سلائیله »
(قالیون حقنده — ندیم)

{ [ف] نفس ناطقه ، روح
رَوَان } مجرد ، جان . (رَوَان
بخش ، رَوَان بخشا) = جانلاندیریچی ،
جان باغشلاچی || برنجیسی فارسیده
(روح القدس) مقامنده مستملدر :
« بردم کلور که لطف روان بخش آستی »
« دلده هزار موده امید جان ویرر »
(ندیم)

فضوليك شو جله سنده هرايكي مناده
قولانيلشدر : [بو برات ايله حاجتم
روا قېلني روا كورسزله .]

« يان وروپ اي مهلقا فاجه بوغغواردن »
« آتش هجرانكه يانغه كورمه روای »
(شاهينكرای)
« نامي كي اولشدر اوهم سمد هم آباد »
« استانبوله سرمايه فخر اولسه رواد »
(نديم)

روابط : [۱] (رابطيه) نك
روابط : جمی . اورايه باقدي :
(روابط و ضوابط ، روابط قويه) .
روابط : [۲] معاش ، وظيفه ،
تعيينات . مناسنه اولان
(رابطيه) نك جمی . (رابط) كلمه سته
مراجعت اولنه :

« وظائف در انعام كبريادند »
« روايم نم مطبخ قضاوند »
(ناي)

رواج : [۱] مادی ، معنوی بر
نسبه نك سوردوی ، يكجی :
(رواج متاع ، رواج معارف) .
(رواجدار) = رواجلی ، سوردولی .
(بی رواج) = رواجسز ، سوردوسز :
« پادشاهم ايكي شاعر درویرن نظر رواج »
(نديم)

رواج : [۲] زوال شمندن آقشامه
قدراولان زمان آقشامه ،
فرویدن صوكره اولان وقت : (صباح
و رواج) .

رنكين (رنكوزل ، لطيف ، طبعه
خوش كورين : (شعر رنكين ، بيت
رنكين) :

« بر اهل سخن كه ايده محسن »
« ييك چرخ دكر اوپت رنكين »
(شيخ غالب)
« معنی رنكينه هريقي كويا سلسيل »
(نديم)

رنين : [۱] حقيقه ، باغمه ،
ايكلمه ، ايكلتي . اكثريا
حيوانات حقنه مستعملدر : [رنين
اسب تازی ، رنين دب) .

رو : [۱] كېمك ، يوريمك مناسنه
اولان (رفت) لغظندن سيفه
اصرا وسام فاعل مرحدو . لسافزده
تركيب ايله كيديجي مناسنده قولانيلير :
(پشرو) = اوگده كيدن ، ايلروده
يورين || موسيقي شريقيه اصل . قامدن
اول چالان نفمة مرتبه به اطلاق اولنور .
(راهرو ، رهرو) = يول كيديجي ،
يوله كيدن . (تيزرو) = عجله يوريبي ،
چايق كيدن . (آهسته رو) = ياواش
كيدن ، ياواش يورين . (قلرو) =
بر حاكك نفوذی جاری اولدینی داتره ،
اولكه ديمكدور .

روا : [۱] جائز ، لایق . فارسيده
(حاصل) مناسنده ده قوللا .
نيلير : (كامروا) كي كه مرابي حصول
بولش ، فائز مراب اولش ديمكدور .

ضیا و ساطیتله قوه باصره به عرض
ایتدیک چشید که تریف بجلی رنسنه
کور بنشده آخر نسنه دن فصل و فرق
ایدن حالت دیکدر . (رنک و بر مک)
= بویامق || آجینه چیقارمق ، میدانه
وورمق (رنک و بر مک) = کتم ایتمک ،
آ کلاماق . (رنکا رنک) = چشید
چشید و نکلی ، دولو دولو بویالی
(رنکا ماز) = قویو ، آییق دولو
رنکلی دیکدر :

« رنک و خسار بکه کلکون دیدیلر »

(لا)

« رنک و خسار کي هر رنکنک حیرانیم »
« وجه باقینک بو حیرتکده پوز بیک رنکی وار »
(معلم ناجی)

« چوره سندن رنکی پرواز یاله مش صافه شفق »
« هیت اجلالی دوشمش مورخشان اوستنه »
(ندیم)

§ حبله ، مکر ، کوز بویامه .
(رنکا ور) = حبله کاره خدعه جی ،
کوز بویایی :

« بلبل شوریده به کلر عجب رنک ایتدیلر »
(باقی)

§ طرز ، صورت : (ایشک و نکلی
دکیشدی) . (رنک مسئله به نظر آ
شویله اوله جق) . (رنکدن و نکله
کیرمک) = صورتدن صورته ، طرزدن
طرزه منقلب اولمق ، دکیشمک .

رنکین { [ذ] بویالی ، رنکلی :
(قاش رنکین ، قرطاس

(رنجوروی) = دودلیک ، کدرلی
اوله ، خسته لق : (دل رنجور ، رند
رنجور) (رنجه) = خسته ، دودلی ||
اذیت ، محنت منازخی افاده ایدر :
« سوء ظن ایله هم غیر برله جانام »
« دود عشقله ندیم اهله رنجور کبی »
(ندیم)

رنجیده { [ذ] مکدره ، اینجمنش :
(مرد رنجیده ، دل
رنجیده ، رنجیده خاطر) . (رنجیدگی) =
کدرلی اولمق ، رنجیده لک :

« رنجیده اولور دیدنه خفاش ضیادن »
(لا)

« ایلدک نیلیم آخر بنی رنجیده خار »
(واصف)

رنده { [ذ] بویامه ، معروف آلت
رنده } مخصوصه درکه انواعی واردور .
یونمق ، قازمق ، صیرمق مناسبی
افاده ایدن (رندیدن) مصدرند درکه
صیریمجی ، قازیمجی ، یونیمجی آلت
دیکدر : (صوغان رنده سی ، نخته
رنده سی ، رنده اغنه ، اوزون رنده ،
دیشلی رنده) . (رنده له مک) =
نخته بی دوزلنک ، دوزله مک || نباتات
و سائرده اوقالتق ، اوقالامق ،
(رندیده) = دوزله لمش ؛ اوقالدمش :
(نخته رندیده ، پیاز رندیده) .

رنک { [ذ] بویانک کورینشده کی
(کیفیت ، موجوداتک عکس

رَمِيدَه { [۵] اورکش، چکنش :
(غزال و میده ، دل
ریمیده) .

« نقش آبله ای مصور حسن جمال یاری »
« آهوی چشم شوخن آما و میده کوستر »
(نابی)

رَمِيم { [۵] جوریمش، جوروك.
اکثریاً کبک و وصف اوله رق
قولانیلیر : (عظم ریمیم ، عظام ریمیمه)

« فیض الطافله بولسه تربیت عظم ریمیم »
« خرم و سرسبز اولور شاخ کل زیبا کبی »
(ندیم)

رَنْج { [۵] هلت، محنت ، اضطراب ،
آخری ، صبری : (رنج
دل ، رنج درون ، رنج شدید ، رنج
فراق ، رنج عشق) .

« آسان دکل اول شوخی عزایله ده تحضیر »
« تأئیدی نبرنج دخی بی رنج بولماز »
(ندیم)

رَنْجَبَر { [۵] باغ و ترلا ، چفت
و جنبور و جبوق ایشلرنده ؛ یاپورده
کونده لکه قولانیلان آدم . (رَنْجَبَر لک) =
ترلا ، چفت چوبوق ایشلیکی .

رَنْجَش { [۵] صبرلانش ، اینجینش ؛
آزار ، کدر :

« بیتاب و طاق ایتدی بی رنجش خار »
« بر باده صوک ققیر که ساق صوابدر »
(هر سکی حکمت)

رَنْجَوَر { [۵] کدولی ، دودی ،
حریض ، مضطرب .

رَمَق { [۵] وجودده قالان بقیه
حیات . § یک جزئی ،
فاصله آرز مقامنده ده قولانیلیر . بو
معناده (قاتی) ماده سیله استعمال
اولنور : (نجره دن او قدر صارقشیدی که
باش آشای دوشمه سنه رمق قالمشدی) .
(سَدَ رَمَق) = اولیه جک قدر آرز
یکنه ، جزئی آرزوق :

« جسم مفوس عدوده قالمدی جاتدن رمق »
« دیکله قیلیم ایکی تاریخمده ذکر ماسبق »
(سروری)

رَمَل { [۵] قوم : (رمل نهر ،
رمل وادی) § کویا بر
طاقم نقاط و خطوط ایله کشف غیب
ایتمک صنعت و علم غریبی : (رمل
دو کک) = او سورته کشف راز
و سرامه چایشیق ، جمی (رمال) .

« قضای رمله ده رمل ایله فهم ایدوب قرا بختن »
« بقای آلدی حیف اغزه دن یکدی اونصرافی »
(واصف)

رَمَل { [۵] فن هر وضده بحر
مخصوصه اطلاق اولنور که
الق کره (قاعاتن) دن سر تکبدو .

رَمَنده { [۵] اورکیی ، اورکک .
(رمان) ده عین معنایه
لغتو : (رخس و منده اسب رمان)

رَمه { [۵] سوری : (رمة غزال ،
رمة پیل ، رمة شفال) .

- « بن نکتہ شناسم بخیر مال می صاندک ؟ »
(خیالی)
- « دبدہ عاشق مفلس کہ خط و خالہ دور »
- « چشم نکبت زدہ دور صفحہ و مالدہ دور »
(نابی)
- رَمَدُ { [۵] کوز آفریمہ ، کوز
رَمَدُ { آفریمی . اصطلاح طبعہ
کوز قاباغی داخلا ستر ایدن اوریتنک
الہابی دیمکدر :
- « دبدہ کلکون بیاضن صائمہ سرخ انجش رمدہ »
(ندیم)
- رَمَزُ { [۵] سرمای کبزی ، اشارت
رَمَزُ { سورتیلہ آکلاتقی کبزی
وقایای معنای سوززلہ سرمای افادہ
اینگ . (رمز آشنا ، رمز شناس) =
معناسی کبزی اولان سوززلہ اشارت لک
مفہومہ واقف آدم :
- « کیم درک ایدر آئی کاولہ ذاتہ معلوم »
- « رمز کتب مدرسہ عالم بالا »
(روحی)
- رَمَضُ { [۵] اصطلاحات طبیہ
رَمَضُ { دندر . کسوزدہ پیدا
اولان چاقی دیمکدر .
- رَمَضَانُ { [۵] سنہ قمریہ مہربہ نک
رَمَضَانُ { طوقوزنجی آئی ، اوروج
طوتیلات عربی آینک اسمی :
- « رمضان آئی کلہ آجیلہ جنت قابوسی »
(فضولی)
- « یاسبان ویردی قدومیہ جواب ایلہینہ »
- « رمضان کلدی می آیا دیرک استفہام »
(ندیم)
- وجہندہ (رَکَّات) دینیلیر . کسر
(را) ایلہ غلطدر : (رکت اولی ،
رکت ثانیہ ، صلاۃ الجمعہ ایکی رکتدر)
- رَکِبُ { [۵] رکاکتلی ، قصورلی ؛
طونوق ، پلنک : (نظم
رکبہ ، کلام رکبہ ، الفاظ رکبہ)
(رکبہ اللسان) = دلی طونوق ،
پلنک .
- رَکِبُ { [۵] ارتغاعلی ، بوجہ ،
رَکِبُ { بوسک . § وقارلی ،
تمکینلی :
- « شفای صدر دولت قوت بازوی امنیت »
- « اساس ممدک رکن رکن دولت عظمی »
(ندیم)
- رَمُ { [۵] اورکسہ . ترکیب ایلہ
رَمُ { قوللانیلیر : (رمکردہ) =
اورکس : (اسب رمکردہ ، غزال
رمکردہ) .
- رَمَادُ { [۵] آتشک کولی .
رَمَادُ { (رمادی) کول رنگندہ ،
کول رنگلی : (قاش رمادی) .
- « یازسہ روزہ سنک نامی آتشدانہ »
- « زیر آتشدہ اولور برچن سبزرماد »
(نابی)
- رَمَالُ { [۵] رمل دوکن ، رملی ؛
رَمَالُ { اوائلدہ قوم ، الیوم کاغد
اوزرینہ بر ملاقم نقاط و خطوط یاپوب
کویا کشف مہیابہ موفق اولان بالانجی
آدم :

« انسان آکا دیرلرکه ایدہ قلب رقیق »
 « آلام بی نوعی ایلہ صکسب ملات »
 (لا)

رَقِیْمَه [۵] یازلش کافد، مکتوب:
 (صاحب رقیه، حامل رقیه) .

رَگَکْ [۵] طامار، (رگک جان)
 = « جل الورید » یاخود

« باب الکبد » دیدکلری شریان، شاه
 طاماری، (رگزن) = طامار اوریمی،

فصاد، قان آلیی، § اصل، نسب،
 صوی: (بد رگک) = نسی بوزوق،
 صوی فنا:

« طرفه سهر ایتش زمین طارض کلفامنه »
 « برجنزاور ایلہ مش پیدا رگک فیروزه دن »
 (ندیم)

رَکَاکَتْ [۵] ضعیفک، کَو:
 شکک، اکریک:

سوزک، ربط، وقصودی اولمی، دیل
 طونقلی: (رکاکت طبع، رکاکت
 صبار، رکاکت لسان، کلاننده
 رکاکت وار) .

رَکَزْ [۵] بره ساجیمی، صا:
 پلابوب دیکک: صاپلانوب

دیکک: (رکز خیام، رکز علم،
 دیرکک رکزی، مزراغک رکزی) .

رَکَمَتْ [۵] نمازده رکومی
 حاوی اولان هر قومه

مخصوصه یه اطلاق اولنور، فی الاصل
 بیرلکدن بل اکملک، یوز اوسقی
 قاباغقی معنسانده در، تنیه سنده (رگمین)

(رَقَزَن) = یازیمی، || (رقم قویقی)

= بر شیک اوزرینه اعداد ایلہ اشارت
 ایتک دیککدر، مصراع آتیده کورلدیکی
 وجهه بضاً بومناده دخی قولانیلشدو:

« بن شبنم اشکم دوکیم سن رقم ایلہ »
 (صبری)

« خامه معجز رقمه ایلدم بر بر حساب »
 « کلدی بیک یوزترقی لفظ نصرله قمع قریب »
 (ندیم)

رَقِیْب [۵] دیکرینک کار ومنتعتی
 منع ایلہ کندی ایشنی نرویح

ایتمک چالیشان، تحصیل صرام ایچون
 باشقه سنه انکل اولان، جمی (رقیبا)
 در، بضاً اسلوب فارسیده (رقیبان)

طرزنده دخی جعلنیر:

« انصاف اولسه بزده رقیبک رقیبی یز »
 (نابی)

« نقاب ایلہ کوره سرکن یز آتی واحیفا »
 « رقیب اوکردن سیمینی بی نقاب قوفر »
 (ندیم)

§ حافظ، حفیظ معنسانده جناب
 حقه ده اطلاق اولنور، اسماء المستاندره:

« بعد ذا الرقیب اولور املا »
 « که حفیظ بلیندر مولی »
 (شا کر احمد پاشا)

رَقِیقْ [۵] رقتی، یوقه، اینجه:
 (رشته رقیق، شعر رقیق)

قلب رقیق، (رقیق القلب) = کوکلی
 رقتی، باغری یوقه:

رَفِیقْ { [۵] بولداش، آرقداش : (رفیق شفیق ، رفیق حج) ، جمی (رُقَا) دره جمع دیگری اولان (رُقَه) قوللانماز .
 « برمناسجه رفیق ایله کیرسه ک قاینه »
 « شوقله قوللانیرز غیری بزمدر ایام »
 (ندیم)

رَقْ { [۵] کاغد پرینه اوزونسه یازی یازیلان انجه دری ، جیلان دربی که « تَرَشَه » دینیلیر .
 فرانزجه سی (Parchemin — پارشومن) دره . لسانزده (تَرَشَه) و (رَق) لفظلری وارکن (پارشومن) لفظ فرانسویستی استعمال ایلهمک لسانه خیانت ایتمکدر .

رَقَابَتْ { [۵] فی الاصل کوزله مک ، کوزتمک معناسه دره .
 الیوم لسانزده دیگرینه ضد کیسیدوب کند ی ایشی ترویجه چالیشیق ، باشقه سنک کار ومنفتقی منع ایله کند ی کار و صرامنی استحصاله چالیشقی معناسنده قوللانیلیر که تحصیل صرام وتأمین منفعت ایچون باشقه لیلله یاریشیق دیمکدر :
 (حسب الرقابه) = رقابت حسیله ، رقابتدن طولانی .

رَقَاصْ { [۵] رقص ایدیجی ، اوینایجی ، کوچک § آسمه ، اوتورمه ساعتک ایچنده ایکی طرفه حرکت ایدن کچمه شکنده کی

آلت مخصوصه : (رَقَاصْ مَدَلْ ، رَقَاصْ مَعْوَصْ) = ساعتک آلت مخصوصه سی معناسنده اصطلاحات فیه دندره .
 « رَقَاصْی تماشا ایدرز ساعتزده »
 (سید وهی)

« رَقَاصْ بوحالت سنک اوینوگده میدر »
 « حاشقلرینک کنهای بوینوگده میدر »
 (ندیم)

رَقَبَه { [۵] بوپون ، اگمه کوکی : (ضرب رقبه) § قول ، کوله ، جاریه : (اعتناق رقبه ، فَکْ رقبه ، تطیب رقبه) جمی (رَقَبَاتْ) .
رَقِصْ { [۵] صبرایوب اویناق : (اوکوزلی رقص ایدرکن کورملی ، رقص صیان ، رقص نسوان) .
 (رقص کُنان) = رقص ایده ایده ، رقص ایده رک ، رقص ایدیجی :

« طوروب اما که بنه رقصه سر آغاز ایدیچک »
 « دشت وهامون کورینور چشمه نوک سوزن »
 (ندیم)
 « لشوه سندن رقصه باشلار ساغر صبا کی »
 (وله)

رَقِصَانْ { [۵] رقص ایدیجی ، ایدن ، اوینایان . تصرفات فارسیه دندره .

رَقَمْ { [۶] حسابده قوللانیلان عدد (اشارتی : (۹) رقی ، (۷) رقی کی . (رَقَزده) = یازلش .

قالدیرلیق؛ کیدرملک، کیدرملک: (رفع)
جدال، رفع نزاع، بولسوزلک و غنی،
فلانک محاکمه سی بالا جرائمه سنک و غنی
قرلر ویرلدی، رفع زوائد § برکله
هریه نک آخرنده کی تحری (ایکی اوتره)
دینلن صورتده اوقومق: (کلمه نک
نصب ورفی) مثلا (سوره کیس) ده
وارد اولدینی وجه ایله (عذاب الیم)
کبی.

«آنی رفع ایله مکده نیت پاک مابونی»
«هان آنجیق رسول اکرمه اکرام و حرمتدر»
(ندیم)

رَفُو { [ف] یامه، اورمه، اورکو،
(رَفُوگَر) = اورجی،
اورکوی:

«رفوی حافیت چاک کرییاغله دشمندر»
(نابی)
«اول مغیبه فروه فروش دلجو»
«حاشقلرینک ایتمده زخینه رفو»
(ندیم)

رَفِیع { [ع] عالی، یوکسک،
رَفِیع { بوجه: (جدار رفیع،
حصار رفیع، قلعه رفیع، رتبه رفیع)
(رفیع القدر) = قدر و منزلتی بیوک،
بوجه اولان:

«خاک در رفیعک ایله اینسه اکتحال»
«چشمان موره شمشعه فرقدان ویر»
(ندیم)
«هریری اولشکن اول باب رفیعک چاکری»
(وله)

{ [ع] پرده، دوشمه
رَفَرَفَ { بایله حق یشیل بزه ایتمه،
نازک قماش § هرشیئک
رَفَرَفَه { کنسارلندن صارقان
فضله سی، صاجاق § بساط، دوشک،
دوشمه § قوشی چوق چنزار §
دالری صالقم صالقم اولان لطیف
آماج. (رَفَرَفَه) = خاصه قوش
قانادلری اویناتمی، یا ییقم مناسی ده
اغاده ایدر. جمی (رَفَرَف) در.

{ [ع] ترک ایله مک، طریق
رَفَضَ { حق یراقق. و قتیله
رَفَضَ { طائفة شیهه دن (زید
بن علی بن حسین بن
علی المرتضی) رضی الله عنهم حضرتلری
سبب ناحق ایله ترک ایدنلره (رَافِضَه)
اطلاق اولمشدوکه نسبتده (رَافِضی)،
جمنده (رَافِضیون) دینیلیر. (رَفَضَ)
= آنلرک مسلکده سلوک ایتمک
دیمکدر.

{ [ع] یوقاری قالدیرمق،
رَفَعَ { قالدیرلیق: (والده سی
قوللری رفع ایدرک چوجفه طوغری
قوشدی)، (رفع صدا) = سی
یوکسک، دیک بس ایله باغیرمق.
(رفع عیسی) = حضرت مسیح کوه
قالدیرلیسی. (رفع درجه) = مرتبه بی
یوقاریلاقمق یوکسکک § قالدیرمق،

قزایی دوشونلری ذمت افسانیتلریله
مترن پر وفاقته ممدور . (رَفَاة)
مریبه مستعمل اولوب تصرفات
عثمانیه دندور . (رَفَاهِیت) ده (یا) نك
تشدید ایله استعمال غلطدور ، دقت
اولمالیدور .

رَفَت { [ف] کیتمه . (آمَد) لفظیله
برلکده قوللانیلیر .
(آمَدُورَت) = کلوب کیتمه . (رَفْتَه)
= کمرک اصطلاحاتندن اولوب رسم
اخراج معناسنده وضع و استعمال
ایدلش برغلط قیجیدور .

رَفْسَار { [ا] سالنلری ادا لی یورینه ،
کوزل کیدیش :

« اهراز گدن ایدر تعلیم اطوار خرام »
« حسن رفتار اوکر نور آهوشنا بگدن سَنك »
(محمود ندیم)
« رفتارینه ینده اولدینم آفت بودر ایشته »
(لا)

رَفْتَه { [ف] کیتش ، یکیش : (عمر
رَفْتَه) رَفْتَه ، جنبش رَفْتَه) .
(رَفْتَه رَفْتَه) = کیت کیده ، کیده
کیده ، تدریج ایله . مکرر اولوق
استعمال غالب دور . (نَارَفْتَه) = کیتمه
مش ، کیدله مش :

« بی عیابا ره نارفته کیتمه مده نه وار »
« قهر خشم ایله مکه الده عصاره خامم »
(رشید پاشا)

نهیبت وعناد صورتیله : (رَغْمًا علی أَنفِه)
= کورلک ویرمک ، کوستردیگی مظمق
تحقیر ایتمک ایچون ، تحقیر مقصدیله .
(علی رَغْمِ المَدُو) = دشمنی کورلک
وبروب تحقیر ایچون ، دشمنک کورلکته
دیمکدور . (رَغْمِیَات) = رَغْم صورتیله ،
کورلک ایچون بایلان حالات و حرکات :
« کل طوفور له لم میگدیه رَغْمَه آنك »
« کیم باریدان قد برکشته سی خدر »
(روسی)

رَف { [ا] لسانزده تحریفله (رَاف)
صورتنده قوللانیلیر که اوسته
اوافق نك اشیا قولق اوزره دیواره
مختلفن آتی دستکی دوزنخته
دیمکدور .

رَفَاقَت { [ع] رفیقك ، یولداشلق ،
آرقداشلق : (رفاقتنده
بولنا نلره رفق و نوازشله معامله
ایلدور) ، (حَسَبَ الرِّفَاقَةِ) =
یولداشلق حسیله ، آرقداشلق - سیبله .

رَفَاة { [ا] وسعت میشت ،
وسعتی دیرلک ، بولقله
رَفَاهِیت خوش یکینش : (حکومت
سینه جه تبمه ورغایاتك
دائما رفاه حاله مظهریتلری
قابله مترن اولوب ، برپدر عیال
و اولادینك رفاهیتی تأمین ایچون
چالیشیر ، حالت رفاهتده بولنا نلرک

معنای آن در. لکن نه (وَعْبَهُ) طرز زنده
نه ده (رَغِبَتْ) صورت زنده قولانیاز.
یا لکنز جمعی مستعمل در: (ایله رَغَابِ)
= منفرد موجودات علیه اکل التیارات

افندیم حضرت تریشه والدۀ محترمه لری
حضرت (آمنه) نك حامل قالدقاری
شب متبارك كه شهر رجك ایلک جمعه
کیه سیدر. وجود قدسیت نمود جناب
یشمیر لری عطایای جزیه الهیه سبب
محض بولندی اعتباریه بویه تسمیه
فیلشدر. (رَغَابِ) شکند. یا کلش
تحریر و تلفظ ایدله ملی.

{ [ع] مَبَل قوی ایله دیله -
رَغِبَتْ } مَك ، زیاده خراش
کوسترمك ، کواکب استیکله آوامق.
(رَغَبَه) = خواهش دل ایله دیله مک
صورتیه. جمعی (رَغَبَاتُ): (رَغَبَات
طامه).

طبع کو هر باره و برمش رَغَبَتك فیض سخن
مهر در کیم بر نوین صالمش بدخشان اوستنه
(ندیم)

{ [ع] خوشه کیمیه جك ،
رَغَم } جرکین و فنا کوریه جك بر
فعل و حرکتی برینسه کوراك و نسبت
ایتمش اولقی ایچون بالاتزام اجرا ایتمک
برینسك خوشلانیه جفی، جرکین کور-
جکی ایشی عنادینه ایشله مک که ترکجه ده
(کوراك و برمك، بورون سورمك)

تعبیر اولنور. (وَعْمَا) = رَغْم اوله وق،

دیورکه (لسان شعرا ده محبوبه
رَحْمَا ایله توصیف استرخادن ناشی نهال
نازه کی تمایلی اعتباریه در). (رَحْمَا
مطلومکن) مار زنده کی تعبیرات غایبه
قولانامیلدر:

« حَبْدَا ساحلرا کیم رَنك و بوی نوبهار »
« کلشن پر فیضك بر غُفَّه رَحْمَا سیدر »
(ندیم)

« بویدن خوش رَنكدن پاکیزه در نازك نَك »
« بسله مشق فوینده کویا کیم کل رَحْمَانی »
(وله)

{ [ع] اولتلاق ، اولتلاق :
رَعَى } (رعی مواشی ، اغنامك
رعی) اولتلاق معنای ده افاده ایدر.

{ [ع] بر حکومتك تحت
رَعِيَه } تابعیتند بولان كافة ناس.
(رَعِيَتْ) طرز زنده دخی قولانیلیر.

جمعی (رَعَايَا) در. (رَعِيَتُور) =
تبعه سی ترفیه و صیانت ایدن حاکم ،

حکومت. (رَعِيَتُورَانَه) = حاکم
عادل و حکومت عادلیه شایان صورتده :
(ترفیه رعیه ، حمایت رعیه).

« اول جسم پاک جانی کیم ایلدی نهان »
« آسوده قیلدی حال سپاه و رعیتی »
(باقی)

{ [ع] (رَغِبَه) نَك
رَغَابِ } جمیدر. مفردی رَغِبَه
ایستیلن شی || مقداری چوق عطیه

محبوبه. (رَطْب) ك مۇتى اوله رقده قوللانيلير .

رَطْب { [۵] ياش ، ايسلاق §
ترو تازە ، ملايم تى :

(محل رطيب ، مكان رطيب ، جسم رطيب) .

رَعَايَا { [۵] (رَعَى) نك جمى .
اورايه مراحمت اولته :

(تزيه رجايا) .

« اهالى عز و دولته ، رعايا امن و راحتده »
« هنر اربابى رفعتده جهان پيكاره تورانى »
(نديم)

رَعْد { [۵] كوك كورلئيسى :
(رعد و برق) . (رعد

انداز) = كورله بىيى ، كوك كورلئيسى
كې دهشتلى سس و برىجى :

« ظن اجمه رعد و برقده ايتدى غلو »
« طوب شىلكيدر حصارك اى ساق بو »
(نديم)

رَعَشَ { [۵] (رَعَشَ) كې ترمه مه :
(رعشة دست) = ال

تترمه سى . (رَعَشَ دَار ، رَعَشَ نَاك)
= تترك ، تتره بىيى :

« بر رعشه دار اله طولو پچانه و برديلر »
(لا)

رَعَا { [۵] كوزل ، لطيف ،
خوش كور يىن : (دختر

رعنا ، كل رعنا) فى الاصل (رَعْناء)
= بون ، چولپه ، سونه په ، صالحيق

خاتونه اطلاق اولنور . مترجم قاموس

[۵] محمد بن سوت
اميك : (سن رضاع ،

مدت رضاعت ، رضاع
صبي) كسر (را)

ايلاهه لغتدر :

« زانور بن ايله مش نهاده »

« تسهيل رضاع ايجون زمينه »
(معلم ناجى)

رَضِيَ { [۵] صيغة ماضى . الله
خشنود اولسون مقامنده

چله دهائيده قوللانيلير : (رضى الله
تعالى عنه) كې .

رَضِيع { [۵] سود قارداش §
مه ايمن چوجق ، جمى

(رضاء) .

رَطْب { [۵] ياش ، غملى ، (خشك)
مقابلى : (مَبْوَةٌ خَشَك)

= قورى يمش (مَبْوَةٌ رَطْب) =

ياش ، صولى يمش . (رَطْبُ وَايَس)

ياش قورى ديمكدركه مناسبتلى ،
مناسبتىز ؛ صاچه صاپان سوز حقنده

ابرار اولنور . مۇتى (رَطْب) در :
(ثمرات رطبه) = ياش يمشلر . §

ترم ، تازە ، ملايم : (جسم رطب) .
(رطب الانسان) = لسانى تازە ،

ملايم سوزلى .

رَطْبَه { [۵] يونجه دينين اوت §
بىنى ترو تازە اولان دلبر ،

عمل . (رَصَدْگاه) = نجومی رصد
اینگه مخصوص عمل . قله . (رَصَدْ
دوربین) = آلت رصد ، اجرام
سمایه‌ای ممکن اولدینی درجه‌ده بیوک
کوسترین آلت که فرانزجه سی
(تلسکوپ Telescope) در .

« کوب عالین ادراک ایله مراباب فن »
« ایتله روضع رصد تا طرح هامان اوستنه »
(ندیم)
« بوبله رمز ایتشن آتی اهل رصد »
(وهی)

رَصِفَ { [۵] طایاقلی ، صاعلام
طاش عمل ، ریختن ،
بنا : (رصیف الاساس ، رصیف -
البیان) محکمک ، صاعلامق مناسنه
اولان (رصافت) دندر . (رَصَف)
= قالدیرم دوشه مک و (رَصَف ،
رَصَفَه) = قالدیرم ، قالدیرم طاشلری
و (رَصَفَه) = صو ایچنه پاییلان
سد ، ریختن مناسنه در . بونلر آف
قوللانیلان الفاظندور :

« قیلوب محفوظباری کوهزات کرمکازین »
« مرصع افسر ابالک اولسون مایه رصنی »
(ندیم)

رَصِینَ { [۵] متین کبی محکم ،
طایاقلی ، صاعلام . بو
چوق قوللانیلیر : (جدار رصین ،
اساس رصین ، حصار رصین ، قلعه
رصینه) .

رَصَادُ { [۵] رصد ایدیمی ،
کواکب حرکت و هیشاقی
دقتله کوزله ییی . (رَاصِد) دن
ایلفدر :
« کیمی سیاد ماهیدر کبی رصاد ماه اولمش »
(لا)

رَصَاضُ { [۵] قالای دینان
معدن : (رصاَض
مذاب) = اریشلش قالای . (رَصَاضُ
أَبِضْ) = اصل بیاض قالای . (رَصَاضُ
أَسْوَد) = قورشونل قالای . (رَصَاضُ ،
رَصَاصِ) = قالاییمی . کسر را ایله
غلطدر .

رَصَافَتُ { [۵] متین اولی ،
محکمک ، صاعلام و
رَصَائِتُ { طایاقلی اوله : (رصانت
جدار ، رصانت بنا ،
قلعه تک رصانتی) مادیانده استمالی
قالیدر . برنجیسی نادرا ، ایکنجیسی
دائما قوللانیلیر .

رَصَدُ { [۵] بریشی کوز دیکوب
کوزنک ، برشی اولصورته
کوزده دلك . اهل هیشک حرکت کواکبی
کال دقتله کوزتمه لرنده اصطلاح اولشدور :
(رصد سیارات ، نجومک رصدی ،
رصد کواکب) (رَصَدخانه) = آلات
فنیة مخصوصه ایله کواکب حرکتی ،
احوال جوینی کوزنمکه مخصوص

رَشَف { [ع] اصطلاح طیور .
صوبی امروك ايجلك ،
مايع امروك ايجلك .

رَشَك { [ه] حسد ، قيصافه ،
چكه مومه . اصل تركهسى
(گونو) دو . (وَشَك آوز) =

حسد اينديريجي ، حسده دوشوريجي .
(رَشَكَن) = حسود ، حسدايديجي .

§ حسود ، حسداولميش معناسنده ده
استعمال اولنور : (رشك اوم ،
رشك ملك ، رشك عالم :

د بالوب برخاره برده اول رخ زيباه وركندن
د ملكه هربركي رخدار اولدى چشم باغبان اوزره
(نديم)

د اى دلبر دوشيزه رشك آور حوران
(زارى)

رَشِج { [ه] زَر : (رشج بدن ،
رشج سبو) .

رَشِيد { [ه] طوغرى يوله هادى
وامور مقدره مننده حسن

التقدير اولان معناسنده و (مرشد)
مقامنده صفات آتبه دندر : (رب

رشيد ، الله رشيد) § وجوه معالجه
واقف ، اموالى ممنوعات صرفندن

ومصارفنده اسرافندن مجتنب مائل ،
بالغ كيسه معناسنده مستملات شرعيه .

دندر ، § طوغرى يوله سلوك ايدن :
(سالك رشيد) .

د رشيد و كاردان وهوشند و صاحب نمكين
د فضائل پرور و كامل پسند و مائل و دانا
(نديم)

رَسَنَس { [ع] اصطلاحات طبيه .
دندر ، حرارت مرصيه نك
ابتداسى ، حتى خسته لفتك مقدمانى)

رَشَاد { [ع] كرك حتى و كرك
معنوى طوغرى يول بولوب
سلوك ايتك . طريق حقه : ثبات ايله
كيحك معناسنده در .

رَشَان { [ه] سربنى ، توزكبي
اينه چيستې باغمور :

رَشَاشَه { (رشاشه پاش) =
سربنى صاچي .

(وَش) = مايى سربك معناسنده در :
(وش كلاپ) .

رَشَم { [ه] ترله ملك ، ميزمق :
(رشع بدن ، رشع سبو) .

د ابرجودنده در اول فيض كه رهنندن آلك
د كل اولوب كوره حداد كلستانه كلور
(نديم)

رَشَحَه { [ه] ميزمق ، طامله :
(رشحه قلم) ، (رشحه

پاش) = طامله صاچي : (رشحه ريز) =

طامله دو كبي . جمى (رشحات) :
د رشحاتى حرم جانه و يروب آب ايله تاب
(جودت پاشا)

د عجب آب حيات اهل پرورد مدام اولسون
د كه احيا ايلدى بر رشحه سيله بولد و جانى
(نديم)

د رشحه فيضنه ارباب فصاحت تشنه
د كوييا چشمه الهام خدادور خامم
(رشيد پاشا)

خاتم الانبیا علیہ اکل التہایا افندیمن
حضرت نری : (رسول اکرم صلی اللہ
علیہ وسلم) ، (رسول اللہ) ، جی
(رسل) در :

« یا رسول اللہ مشتاقم سگا »

(واصف)

رسید { [۵] (رسیدن) مصدرند
صبغة ماضی اولوب ایریشدی
دیمکدر . اصطلاحات قدیمه مایه دن
اولان بولماق دقتده بر مایه آلدینی ،
یا خود حکمسز قالدینی کوسر بر
اشارتدر :

« بزوریمهلم یاره بی سن بورجی رسیدایت »
(لا)

« کلدی جهانہ ناکهان بر آفتاب نورسید »
(ندیم)

رسیده { [۵] ایریشمش ، بنشمش ،
واصل اولمش : (میوه)

رسیده ، پیام رسیده ، رسیده ایدی
ابجال . (نارسیده) = ایریشمش ،

بنشمش ، کورپه . (نورسیده) =
یکلی یشمش : (شاخ نورسیده ، ناظم
نورسیده) = جمی (نورسیدگان) .

« بهار کیم کله برجام لاله کون سوندی »
« نهال قدی آنک نشسته رسیده سیدر »
(ندیم)

« اولوردی رنگ تسم شکفته کلبدن »
« هنوز اولمه دن اول رسیده غنچه تر »
(وله)

معنایه جمی (رسوم) دو : (صید
ماهی رسومی ، رسوم سته ، رسوم
مقطوعه ، رسوم بچمه ، کمرک رسومی)
ینہ بومنادہ جمع الجمع اوله ورقده قوللا
نیلیر : (رسومات اداره سی) = کمرک
داثره سی (امانت رسومات) ، (طائفات
رسومات) = کمرک امینلکی ، کمرک
طائفاتی دیمکدر :

« سیرتم آثار خامه مدن قیلنسون اجتهاد »
« صورتم بورسما یله قالسون جهانده یادگار »
(لا)

« سپهر کینہ جودن بیوغالی رسم حادیر »
« فلکدن بی نیاز اولقدی براوزکه وادیدر »
(ناظمی)

« خدا کو یا که جسم نازک بوسمه خلق یشمش »
« قاتوب بوی کلی رنگ شراب اورغوان اوزره »
(ندیم)

رسن { [۵] ایپ ، اورغان ،
خلاط ، بالامار : (رسن
بند) = خلاط آغش ، باغلی .

« سن مان جان ودلی زلفکه بردار آله »
« چکیم سود بچکم کندی المله رسنم »
(همی)

« اختران ناکه ایدوب جیش ظلام ایچره هجوم »
« یکوره کامگشان کردن کردونه رسن »
(ندیم)

رسول { [۵] البلیی § انسانلری
دین حقہ دعوت ایچون
طرف آئیدن کتاب قدسی یله یشت
اولنان پیغمبر جلیل القدر ؛ بالخاصه

رَسْتگاز { [ذ] قور تېلېجی ، قور-
(رَسْتگازی) تېلان .

= خلاص ، نجات ، قور تېلېجلیق .

رَسْتَه { [ذ] (رَسْتَن) مصدرندن
رَسْتَه اسم مفعول . قور تېلش ،

خلاص اولش . جمعی (رَسْتگان) دو .

رَسْم { [ع] اثر ، نشان بر اقان
چیزکی : (رسم حصار

خراب) § طرز مرسومده بایلان شکل ،

صورت ، هیئت : (انسان رسمی ،

حیوان رسمی ، خانه رسمی ، کوپری

رسمی) § یازمق ، چیزمک : (اتقره مک

رسم املاسی باشقه ، طرز محرق باشقه در .

او کوزل چهره بو قدر فسا رسم

اولنورمی ؟ § عادت ، اصول : (رسم

کشاد ، رسم معایده ، توزیع مکافات

رسمی) . (رَسْمَا) = اصول اوزده ،

اصوله عاده توفیقاً : (رَسْمَا تبلیغ

قرار اولغدقیبه) بو تمیز ظاهر آ کوسترش

ونمایشدن عبارت اوله ورق مقامنده ده

قوللانیلیر . (رَسْمِی) = رسمه منسوبه

عاده اصوله متعلق : (امر رسمی ، قرار

رسمی ، او امر رسمیه ، مقررات رسمیه)

(رَسْمِیَات) = ابکی صورته مسهمیلده .

بری رسمی اولان و حادث و اصول

دولته مطابق بولنان خصوصیات ؛ دیگر

صرف نمایش ظاهریدن عبارت اولان

حالات دیمکدر . § ویرکو : (تمنا

رسمی ، دخان رسمی ، توز رسمی) بو

« سینه تنکده بند ایت هله اول نفسک »

« صکره کور همت والاسنی فریادرسک »

(ندیم)

{ [ذ] كذلك اولاشیمی ،
رَسَا ایشیمی ، ایشیمی . (نا

رَسَا) = اولاشماز ، یئشمز ، ایشیمهین :

(دست کوتاهیزی ایتمه مش الله رسا)

(عزت ملا)

« آنک هر بریت دلجو ، طرح توفیادی حقاکم »

« ادای معنی یمن ومرتده رسا اولدی »

(ندیم)

{ [ع] (رَسَالَه) نك جمی .
رَسَائِل { همزه نك برنده (ی)

یازلامغه دقت ایتمی . مفردینه سراجعت

اولنه : (رسائل موقوفه) .

{ [ع] رسم یابان ، رسم
رَسَام چیز صنعتکار .

{ [ذ] (رَسَانْدَن) مصدر .
رَسَان ندن مشتق اولوب اسم

فاعل مقامنده و ایشیمی ، اولاشیمی

معناسنده قوللانیلیر : (شرفرسان ،

شرمرسان) .

« نظم کورنجه روح ظهیر وثنای هم »

« ییک نشاطه مزده راحت رسان و بر »

(ندیم)

{ [ذ] افسوس ، حسرت ،
رَسَانَه { تحسر معناسنده در : (رَسَانَه

خَوَار) = حسرت چکیچی ، تحسر

ایدیچی .

« عزم رزم ایلدک اویاب غزایر شمیدی »
(عزت)

« نیرده سن تیر سبک پرواز ایلر پیشرو »
« رزمده کلسه اورخش برق جولان اوستنه »
(ندیم)

{ [ذ] فارسی (رازیانه) دن
رَزَنَه } محرفدور. اورایه سر اجعت
اولنه .

{ [ذ] قاپو قانادی سسوگه یه
رَزَه } ربط ایدن بر برینه کیرمه
نیور § زبورک برینه خروس دینلن
نیوره سین دیل . § اوراق چنکل .
لسانمزده تخفیف ایله قوللایلیر .

{ [ذ] رزانتله متصف ،
رَزَنَی : تمکینلی ، وقارلی :

(رأی رزین ، فکر رزین ، وضع رزین)
{ [ذ] ایریشمک ، یشمک ،
رَس } اولاشیمی معنایغی افاده ایدن

(رَسیدن) لفظندن صیغه اسردر .
لسانمزده وصف ترکیبی اوله رقی قوللا .

نیلیرکه یشیمی ، ایریشیمی ، اولاشیمی
معنایغی بیان ایدر : (مؤده رس) =

مؤده جی ، تبشیر ایدیجی . (فریاد رس) =
فریاده ایریشیمی ، یار دیمچی . (مدد رس)

= امداد جی ، نصوخته ایریشیمی
(دسترس) = ال ایریشیمی ، مقتدر ،

ناقل دیمکدر :

« ای چاره رسم پادشهم داد پناهم »
« وای حالمه بخش ایتمزایسه ک جرم و گناههم »
(واصف)

(دُخت رَز) = (بنت العنب) کپی
اوزومک قیزی یعنی باده ، شراب
دیمکدر . (رَزبان) = باغچی ، باغ
بکیجیسی . (ناک) ایله بونک فرق واردر .

(ناک) = اوزون قوللاری ، دالری ،
بوداقلری اولان اوزوم آغاجنه دینیرکه
ترکیجه ده مقابلی (آسمه) در . فقط

(رَز) = کرک آسمه ، کرک کوتوک
اولسون علی الاطلاق اوزوم آغاجی
دیمکدر :

« صافله مک دختر رزی کووله »
« سزک ایچون او یالکیز دکل آ »

(« خاتم » مؤیدزاده)
« عکس ابتدی سینئه ساق نشان ایچون »

« رز دخترینه برکوموش آینه دان و برر »
(ندیم)

{ [ذ] اسماء الحسناتندره جله
رَزاق } مخلوقاتک وزقی و یرن

جناب الله ، تکرری : (رزاق عالم) .
{ [ذ] آغیرلق ، وقار لیلق ،

رَزانت } تمکینلی اولقی : (رزانت
رأی ، رزانت طور ، رزانت حال) .

{ [ذ] جنک ، صاواش .
رَزَم } (رَزَمگانه ، رَزَمگه) =

میدان حرب ، جنک یری . (رَزَم یوز)
= جنگجو ، محارب ، غوغا جی .

(رَزَمی) = جنکه ، منسوب ، جنگی
دیمکدر :

هر يټك سوگړنده مستقل اوله رق
تکرر ایدن پر ویاخود دها چوق
الفاظ .

رذائل { [ع] آئیده کی (رذیله) نک
جمی ، فنا ، کوتو خویر ،
حائلر دیمکدر : (فضائل و رذائل)
همزه نک برینه (ی) حرق یا زلا می .
(أم الرذائل) = جهالت ، جهل .

رذالت { [ع] طارسلق ، رسوا-
بلیق ، صوبیزلق ،
آلچاقلق کبی پک چرکین کوریلن
حالات :

« دنیاده و عقابده نه ذلت نه رذالت »
(لا)

رذیل { [ع] طاریزه ، فرومایه ،
رسوای ، ناموسیز ، آفاق
آدم : (شخص رذیل) مؤنثی
(رذیله) در :

« وای اگر روز جزاده صاحب اولمازسه ک بگا-
« اولیه هج بن کبی برکیمه رسوای و رذیل »
(واصف)

رذیله { [ع] کوتو خوی ، فنا ،
چرکین حالت ، شی . مثلا
(بالانجیلین ، ملولاندیر بچیلین ، طافلا
ووقلق ، تملق ، سرخوشلق) برر
(رذیله) در . اخلاق حمیده وحسنه
ایله متصف اولانلر بومثللو رذائلدن
تبرا ایدر .

رذ { [ف] اوزوم آغاجی ، کوتوک
یاخود چونوق ، آسمه :

{ [ع] کری دوندرمک ،
دوندیرلک ؛ قبول ایتمه مک ،

ایده مک : (رد کلام) = سویه نیلین
سوزی کری دوندرمه ، قبوله ایتمه یوب
کری جویرمه . (رد سلام) = سلام ایله
مقابله ده بولمق . (ردفق) = قاصیق
چیغنی برینه صوقه .

« زهغه اولور هر کبشی نک رد و قبولی »
(نفی)

« بنی رد ایتمه باب دولنگدن »
« دخیلک یار رسول الله دخیلک »
(واصف)

رذائت { [ع] کوتولک ، فنانی ،
فاسدک ، پایاغیلک :
(رذائت طینت ، رذائت خلقت ،
رذائت اخلاق ، رذائت طبیعت ، رذائت
لباس) .

رذی { [ع] کوتو ، فاسد ، فنا ،
بایاغی : (ردای ردی ،
لباس ردی ، اخلاق ردیته ، افکار
ردیته) بو معناده (ردی ، ردیه)
طرزنده شده ایله تلفظ و تحریری غلط
فاحشدر . بناء علیه حین استعمالده
صحیح وضعینه دقت ایدللیدر .

رذیف { [ع] بزینک آردی صبره
کیدن ، آرنه دن کلن §
عسکرک صنف معروفی ، خدمت
نظامیه دن سوگره یکدیگی صنف :
(صنف رذیف ، افراد ردیفه ، مدت
ردیفه ، خدمت ردیفه) § شمرده

رَخْشَا { [۴] غایتله خیادار ،
بارلاق : (نجم رخشان ،
رَخْشَانْ } شان رخشان ، لقای
(رخشا) .

«اود کلو سرخ ورخشان موی اندامی که لا بقدر»
«قبای جسمی که بکزه دوسم آل دیبایه»
(نفی)
«هیبت اجلالی دوشمش هر رخشان اوستمه»
(ندیم)

رَخْشَدَه { [۴] نابان ، بارلدا یی ،
رَخْشَدَه } بارلدا یان : (امید
رخشنده ، خولیای رخشنده ، روی
رخشنده) .

رَخْنَه { [۴] کدیک ، یاریق ،
رَخْنَه } بیرتیق ، آره اتی : (رخنه
دیوار ، رخنه بنا ، رخنه قبه) §
ضرر ، زیان معنانه در : (فلان چوق
رخنه یه اوغراددی ، اوغرادینی رخنه
حالی پریشان ایتدی) . (رخنه دار) =
ضرر کورمش ، زیانه اوغرامش ،
منفرد دیمکدر :

«یا صائب کورمش اولسه چادباغ اسفهان وصفن»
«نه کونه رخنه دیواره ایردی نهان آیاه»
(ندیم)

رَخِیص { [۵] اوجوز : (متاع
رَخِیص } رخیص ، اقیقه رخیصه)
§ ملایم ، نازک ، یومشاق ثوب :
(رداه رخیص ، البسته رخیصه ،
برده رخیصه) § فحشه وفات ،
آگیزین اولان اولوم : (موت رخیص) .
لسانمزده اکثریا برنجی معناده استعمال
اولنور .

بنجره سورمه وفانادرینک طاقیلسنه
لازم آلات و اشیا . (وخت چیویسی) =
اشیای مذکوره جمله ندن باشی طبله لی
اوقاجتی چیوی . (فانی) نک بیت
آیسنده معنای اصلینده ایراد اولمشدر :
«وخت و بختن صوبه سالش باده و پر مش واریخی»
«بی دل و بی خاغان بیچاره بر بن بر حباب»
(فانی)

«زهی رخس مرصع دخت و زون نعل و سین تن»
«که قیتده دگر سطل صطبی تاج دارایه»
(نفی)

رَخْش { [۴] غایتله یوروک ، کو .
رَخْش } سترشی آت . لسانمزده
معانی سائرهمی مستعمل دکلدر .
(رخش بهار) = موسم بهارده
اکثریا دوام ایدن وهوایی بولوطلا .
ندبران روزکار . مجازآده قوللانیلیز :
(رخش همت ، رخش غیرت) ||
پرتو ، ضیا مناسقی ده افاده ایدر :
(رخش خورشید) = شعاع شمس ،
کونشک ضیایی .

« تعالی الله زهی رخس همایون هلسایه »
« که تصویر دلاراسی تیر اکلنجه دنیایه »
(نفی)

« چوقیدر یوشرف اول رخس مبارک قدمه »
« که معادته سوار اوله آگه ظل خندا »
« وله »

« ای صفدر جهان که فلک رخس عوننگه »
« مهدن رکاب ، برق جهاندن عنان ویرر »
(ندیم)

اینده ممکن متولد برخطادر. چونکه
(رَحْمَت) ك بومنامه استعمالی اینجا
ایده جك لغات عربیه مدوناتنده هیچ
بر قید و صراحت یوقدر. یالکثر
(رَحْمَت) لفظی موجود درکه متصل،
دوامی یاغان چسبکی حقیق یاغفور
دیگدر. ایسته بوسه قید استعمال
بو مشابیه الفاظن انباش ایشدر.
بونگله برابر (رَحْمَت) ایله (رَحْمَت) ی
فرق و تمیزدن عاجز اولان جهلانك
صورت استعمالی هیچ بروقت مدار
استناد و احتیاج اوله مازكلفت كتابلرنده
تعریف معانی صره سنده یوقدر آچیق
بر یا گشلفه سبب طوئیه بیلسون.
بناء علیه بونلری یا گش قوالانامه
دقت ایتك اواب قلم ایچون و جاب
بلاغندن عد اولنور: (بوسه رَحْمَت)
یکدی، یوله رَحْمَت طوئیلوب صیرصیقلام
اصلا ندق، مزروعات رَحْمَت ایستر،
رَحْمَت آلهیه، کثر رَحْمَت).

{ [ع] اسماء الحسناتندو .
رَحِيم } صاحب رحمت اولان الله،
تکری: (رَب رَحِيم) . (رحان)
لفظی بوندن ابلیغ اولوب مخلوقه اطلاق
اولماز. (رَحِيم) مخلوقه اطلاق
اولنور: (سلطان رَحِيم، قلب رَحِيم،
اب رَحِيم) .
« فرس قدیمی بیلمده اقرانی اولمایان »
« عبدالرحیم اوفانی سلان ندمدهدر »
(روحی)

{ [ع] وسعت میبشت،
رَحَاء } بولقی ایله کچمه: (نمت
رخاء، حالت رخاء).

{ [ع] سولبوکک،
رَحَاوَت } کوشکک، تنبلك:
(رخاوت بدن، وظیفه سنجه کوستردیکی
رخاوت، ایضای خدمتده رخاوتی
کورادی).

« آمدن اولدیغیز بویه دور بزدندو »
« دکل فلکده رخاوت قصور بزدندو »
(راغب پاشا)

{ [ف] فی الاصل اثواب
رَحْتَ } و اشیاکی تجملات معنانه
اسم تامدر. بو معنی قرینه سیله آت
ویول طاقری معنای ندمده قولانیلشدر.
فارسیده معانی سائرده دخی استعمال
اولنور. لسانزده بالاده کوستریلن
هرایکی معناده مستعملدر. مثلا (رَحْتَ
مردوس) = کلین اشیا سی، جهاز طاقی.
(نهره وقاپو رختی) = قابوقانادرلیله

{ [ع] اسکی، ائی شراب،
رَحِیق } صورت مجازیده استعمالی
اکثردر. مثلا: رَحِیق عبت، رَحِیق
بیان، رَحِیق الفت).

{ [ع] کوچ، کوچ ایته،
رَحِیل } کوچه. اکثر یا آخرته
انتقال مقامنده قولانیلیر: (یوم رَحِیل،
کوس رَحِیل).

« آخرچالندی کوس رَحِیل ایتدك اوتحال »
« اول قوناغك اولدی چنان بوستانلری »
(باقی)

« که اصل قاعده حفظ شرع در بعمل »

« بودر مقدم اصناف طباعت و حمان »
(فضولی)

« طوتدی آفاق اودمده قَس رَحمانی »
(حق)

« [ع] فی الاصل اسیر که مک ، رَحمت »
رقتله شفقت ایتمک معنا .

سنه در . رحمت احسانی مقتضی رقتدن عبارت ایسه ده الله تعالی به وصف اولور ایسه رقت اراده اولغاز . زیرا رقت قلبک حالت مخصوصه سیدر . بو تقدیرده غایت مقصد جناب حقک دنیا و آخرتده قولنه احسان همداغی ، حسن معامله سی دیمکدر . قبل الموت اولان احسان آلمی حاضر . مؤمنین و مشرکینه شاملدر . بعدالموت اولان احسان آلمی مؤمنینه خاصدر . اکثریا جناب حقک مظهر احسانی اولسق نیازله اموات حقنده ایراد اولنور :

« الله رحمت ایلیه بچار حشرته »
(عونی)

« نه رتبه اولسه بر طای وسیع آلوده عصیان »
« ایدر غرقیم رحمت شفاعت یارسلو الله »
(واصف)

§ ایدی تداولده بولنان لغت کتابلرنده و باخصوص لغت ضیاده یاغفور مناسنه کوسترلسی و باعث رفاه و نعمت اولدینی ایچون یاغفور ده اطلاق اولنور دیشلی تتبع و تدقیق

« [ع] نسوانده و دیشی رَحِم | حیوانده اولان دول یاغی ،

یاورونک پیدا اولدینی پر : (رحم مادر) . (اخْتِاقِ رَحِم) = جمله

عصیه نک تحریرندن عبارت قَس طارانی دیمکدر . قادی نازک اکثریا عصی المزاج اولمری سببیه و قتله رحمک بوغوله سنی موجب بر مرض زعمیه بویه تسمیه اولغس ایسه ده ایوم بوخته لنگ قادی نلره خاص اولیوب ارککلرده دخی و قوی ثابت اولدینندن اشبو اصطلاح طبی حکمسر قالمشدر § والده جهتندن وسائل فرابت ، خصمقی .

اخوت کی : (صَلة رَحِم) = غریبتده بولنانک مملکتده کیدوب اقرباسنه قاورقمه سی . جسمی (اَرْحَام) در : (ذُو اَلْاَرْحَام) = آنا طرفندن قراقی اولانلر . (ح) نک سکونیه او قوماملی :

« همدن ایدی فی قدرنی برآورده »
« غدای ایدی آماده رحم مادرده »
(نابی)

« [ع] صاحب رحمت اولان رَحْمَان | الله ، فکری . اسماء .

رَحْمَن | الحساندنر . مخلوقه اطلاق جائز دکلدر .

(رَحْمَانی) = رحمانه ، تگری به منسوب

« شیطانی » نک ضدی : (رَوَّای رَحْمَانی) = شیطانی اولمایان رَوَّای :

ایستکاری علاج ، دوانک طرز اعمال
واستعمالی حاوی کاغذ .

رَجَلٌ { [۵] غلط مشهور . انواع
میوه لربك شكر ویا بكمز
ایله یا بلش صرباسی ، قویو طانیسی
دیمکدر . فارسیده طوغریسی (ریچال ،
ریچاله) و (ریچار) در .

رَحْلٌ { [۶] سمر ، بالان : (شد
رحل) = سفره چیتیق ،
یولجی اولقی : (تا خورند دن شد رحل
ایدرك دارالحلقة الملیه کلتش) .

رَحْلَه { [۵] اوستنه معصف شریف
و کتاب وسائر قونلق
ایچون ایکی یاندکی آقاقری اوبعلی ،
کنار پروازلری واوزری دوز نخته دن
معمول اسکمه ، کوجوک صیره :
(رحله قرآن ، رحله تدریس) .

رَحْمٌ { [۵] مرحمت ، آجیوب
اسیرکمه . (قاموس) ک
بیانه کوره فی الاصل افصحی ضم (را)
ایله در . (رحم الله فلانا) کبی جمله
دطایه لوده وقت قلب دکل احسان محض
اراده اولنور . (اُمُّ رَحْمٍ ، اُمُّ الرَّحْمِ)
= مکة مکرمه تک کنیه سیدر . بوراده
(رَحْم) رحمت معنائه اولقله معنای
کنیه (اصل رحمت) دیمکدر :
« رحم قیل امداده کل ای بیوفا »
(لا)

برعضوک صارصله سی دیمکدر .
(رَجَفَ) ده اغتدر .

رَجُلٌ { [۵] بالغ اولمش ارکک آدم :
رَجُلٌ { (رجل صالح) § اصطلا-
حده مقتدر ، اختصاصی ، اهل کبی
برمناده قولانیلیر . مثلاً : (فلان بو
ایشک رجلی دکادر ، فلان او ایشک
رجلیدر ، انسان رجلی اولدی بی خدای
دورمهده ایتملیدر) بوطرز استمهانه
صکوره فرانزجه (قومیه تان -
Compétent, e) لفظنه معادل ،
عد اولنه بیلیر .

رَجِمٌ { [۵] طاشه طومتق ، طاشلا-
رَجِمٌ { مق ، طاشلاغق : (رجم
شیطان) § برینه آتیلان طاش .
(رَجِمٌ) = معنای اصلسی طاشلانمش ،
معنای اصطلاحی قوغش ، طرد
اولمش دیمکدر که خاصه شیطان و صف
اوله رق قولانیلیر : (شیطان رجم ،
ابلیس رجم)

« هوان دانة هاون سر اهدایه مرددیکجه »
« کورن جند ملائکه رجم ایدر ظن ایتدی شیطان »
(واصل)

رَجُولِيَّتٌ { [۵] ارکک اوله ،
رَجُولِيَّتٌ { ارککک : (شان
رجولیت ، حال رجولیت)
« اول که میدان رجولیتده بایراق بند اولور ،
(ندیم)

رَجَنَةٌ { [ایتالانجه دن] طیبیلرک
رَجَنَةٌ { خستکان ایچون ترتیب

- ابتدیکنه بناء جاوش قوشنه کنیه
اخذ اولغندر :
- « یوق کرچه کنایش ربیی »
« سولتمده جوشش طیبی »
(معلم ناجی)
- رَشَقْ { [ع] رنسه نك یرتیق و
ریشق } یاریق قاوروشد یروب بئشده .
- یرمك ، یاریق قاوروشد یرلوب بئشده یرمك .
لسانزده یا کنز قوللا نیوب مطلقا
(فتق) ایله یرلکده وحسن نسویه
امور و اداره مصالح معناسنده استعمال
اولنور : (رتیق و فتق امور مملکت)
- رَشَاءُ { [ع] اصطلاح فقیدر .
رَشَاءُ } آلت انویتی مساویه طبعیه به
مساهد اولمایان هورته ، قادینه اطلاق
اولنور که ترکیبسی (آسلق) در .
- رَمَّةُ { [ع] محتاج اولان شیشی
رَمَّةُ } اونو تاق ایچون انسانك
رَمَّةُ { یارمقنه باغلادینی ایلك
رَمَّةُ } معناسنده در .
- رَمَاتُ { [ع] اسکیلک ، اسکیش
رَمَاتُ } یرامش اولق : (رَمَات
لباس ، اثوابك و ثناتی) . (رَمَات)
= کهنه ، اسکی .
- رَشَّه { [ع] اصطلاحات طبعیه دندور .
رَشَّه } وجودك اکثریا اوشاق
یرلرنده شدید آغریلر پیدا ایدن بر
مرضدركه (ریح طیار) و (رومانیزما)
دینیلیر . تعبیرات طبعیه آتیه بوعلتك
- انواعی کوسترو : (رَشَّه عَقْدِيَه ،
رَشَّه عَضَلِيَه ، رَشَّه جَنِيَه) .
- رَجَاءُ { [ع] نیاز ایله اوومه ، امید
رَجَاءُ } ایتمه : (فلاتك تالطیق رجا
ابتدی) کمر (را) ایله تلفظی غلطدر .
(منقطع الرجا) = مأیوس ، نومبده
دیمکدر .
- « وفور همتیه نامی عالمده اولوب مشهور »
« در والاسی دائم مجاهد اهل رجا اولدی »
(ندیم)
- رَجَبُ { [ع] فی الاصل هیتلی ،
رَجَبُ } عظمتلی کورمكله تعظیم
ایلدك معناسنده در شهر قریه عربیه .
دن یدنچی ایک اسمیدر . زمان جاهلیته
بوگا زیاده تعظیم ایدلسی سبب تسبیحه در .
- رَجَزُ { [ع] مرونده هر مصرعی
رَجَزُ } دوت کره (مستفعلن) دن
عبارت بولنان بر بحر مخصوصدر .
بعضاً (اَرْجُوزَه) مقامنده در استعمال
اولنور .
- رَجْسُهُ { [ع] شدتلی كوك كورلتیسی .
رَجْسُهُ } (رَجْس) ده عین معنایه
لغندر : (رجسته ناکوئی) .
- رَجْعَهُ { [ع] بعد الموت دنیایه
رَجْعَهُ } رجوع معناسنده در که جمعی
(رَجَمَات) در .
- رَجْفَهُ { [ع] شدتله صارصله ،
رَجْفَهُ } دیرنك : (رجفة الارض)
رَجْفَانُ { رجفان ارض ، رجفان
رَجْفَانُ } عین) اصطلاح طبعیه

« خدیو ببقرا مجلس که تار زانی ناهیده »
 « کینه مطربی دیر سن بنم تار رباعین »
 (ندیم)
 { [ع] جناب حق منسوب ،
 ربّانی } رضای الهی به مغایر کافه
 احوال و افسال دن کلیاً مجتنب اولان
 طرف باقیه ذات . (امام ربّانی ، سید
 ربّانی ، عالم ربّانی ، شیخ ربّانی) معنای
 نسبی متغیّن اولان تمییزاته مثال :
 (امر ربّانی ، لطف ربّانی ، اوصاف
 ربّانیه ، الطاف ربّانیه) . جمعی
 (ربّانیون) و (ربّانیین) در .
 (ربّوبی) = ده ده منسوب دیکدره :
 (علم ربّوبی) = علم لدنی ده دینبلیر :
 « عود ربّانی ایل اولدقده شرق اقلیمه »
 « محبّه رایاتی مهر عالم افروز ظفر »
 (ندیم)

{ [ع] باغلامق ، باغلائق :
 ربّط } (ربط اوراق) = کاغذ .
 لری بربرینه یا بشدیرمق و یا برشی ایل
 طوندیرمق صورتیه طولامه ، (ربط
 کلام) = سوزلرک بربرینه اولان
 مناسبی ، باغلامه سی . (ربط قلب) =
 کوکل باغلامه . (ضبط وربط) =
 تأمین حضور و انتظامه طائد حسن
 اداره .

« لازم سده اسبابه کوکل ربط ایتیم »
 « لا حول ولا قوه الا بالله »
 (لیب)

اوگی قیر || یا خود دایه دیکدر .
 { [ع] اخذ و اعطاده بی
 ربّون } آنچه سی . اصطلاح شرعی در .
 { [ع] بهار ، فصل بهار
 ربیع } دیکدر . مترجم قاموسده
 دییور که « ربیع ایکی قسمدر . بری
 (ربیع الشهور) در . دیکری (ربیع
 الازمه) در . (ربیع الشهور) سنّه
 هجریه قریه نك سفردن سوگره کن
 اوخجی ، دردنجی آیلیدر که (شهر
 ربیع الاول) و (شهر ربیع الثاني)
 نمیر اولنور . بونلر ربیع الازمه دن
 فرق ایچون « شهر » لفظیه ایراد
 استعمال اولنورلر . (ربیع الازمه) ده
 ایکی کونه در . بری ربیع اولدر که
 چیکار آچوب متوارک بتدیکی زماندر .
 (بهار) دینیلن موسمدر . دیکری
 ربیع ثانیدر که میوه لرک یتشدیکی وقتدر .
 بوده (کوز) دینیلن فصلدر . «
 بو تقدیرده فصول اربعه دن برنجیسته
 (ربیع اول) ، صره اعتباریه اوخجیسی
 عد اولتانه ده (ربیع ثانی) دینیلر .
 (ربیعی) = بهاره منسوب ، متعلق .
 (ابو الربیع) = ابتداء بهارده ظهور

رئیس . [ع] باشد بولان آدم ؛
رئیس [بر جساتك ، بر قومك ،

بر هیئتك باشی ، بیوکی : (رئیس قبیله ،
رئیس روحانی ، مجلس اداره رئیس ،
شورای دولت رئیس ، رئیس وکلا) .

رَبَّ [ع] كافه مخلوقات تربیه
رَبَّ [ایدن ، بسلین جناب حق ،

تکبری : (رَبِّ العالمین ، رَبِّ تعالی و
تقدس ، رَبِّ الارباب) رَبِّ صاحب ،

مالك : (یارب البیت ، یارب الکعبه) =
جناب حق ، (رَبِّ عزت) = عزت

حقیقه صاحبی اولان الله تعالی .
(رَبِّ الدار) = او صاحبی لسانمده

(یاربِی ، یارب ، یارب) صورتلرنده
قوللانیلیر . فی الاصل (یاربِی) دو .

عرب بوندن یاه متکلمی اسقاط ایله
(یاربِی) دیندیک کی فارسیده برقات

دها تخفیف اولنه رقی (یاربِی) دینیلیر .
نظمده اکثریا (یاربِی) استعمال

اولنور :

« اکر طاغولرجهده وارسه وبالم »
بوزیمه اورمه یاربِی بی محالم »

(واصل)

[ع] (کاتجه) دینیلن
رَبَّابِی سازه طنبور شکننده ،

رَبَّابَه قیصه صاپیلدره (ربَّابِی) =
کاتجه چالان :

بیوکی ؛ منتهای دوجاتی : (رأس
اداره ، رأس امور ، رأس مأموریت) .

(رأساً) = باش اوله رقی ، باشند :

(رأساً مأمور اولان ، جانب ولایت
رأساً تحریرات تسطیری) || حیوانانده

اسم عدد اوله رقی قوللانیلیر : (التي رأس
اسب توانا ، دوت رأس قویون ، ابکی

رأس ابنك) . (رأس المال) =
سرمایه ، مالک اصلی ، اساسی . [مسقط

رأس] باشك دوشدیک یحل ، انسانك
طوغدینی بر :

« مسقط رأس محمد دودمان دولتك »
« دوكلك اهل كلك ملأ وما واسيدو »

(ندیم)
رَأْفَت [ع] رقت قلب ایله آجیوب

اسیرك مك ؛ شدت صرحت : (صاحب
رأفت) .

« رأفتكده پرورشیاپ اولسه بركلشن یتر »
« لاله وش خاكنده فیض رنگ ، تاب دلبری »

(ندیم)

رَأْي [ع] اعتقاد ، نتیجه تفکر ؛
رأی بر شیء کوروب بیلیمکه

حصوله کن حکم فکری : (رأی مصیب ،
اسباب رأی ، رأی سالم ، رأی شدید ،

رأی سقیم ، رأی منیر ، رأی فاسد) .
(رأی النین) = کوز ایله کورمك :

(فلانی رأی العین مشاهده ایتش) .
« ملك یقینه عزم ایدن افکار صائبه »

« رأی منبری مشعل کوربان ویرر »
(ندیم)

سوریلن قیمتی. (رایج مال) = مالک
 بهاسی ، دگری. (رایج وقت) = بر
 شیئک حال حاضرده کی بهاسی ، دگری.
 بو مناسبتله محمولات و سائرته نک
 ییاسه سی یعنی کایتله ساتیلدینی فیتات
 مقامنده قوللانیلیر : (اییکک رایجی ،
 قهوه نک رایجی ،) .

« نه در اول چارسوی پر انور »
 « آنده رایج متاع فضل وهنر »
 (ندیم)

رایجہ { [ه] قوقوه پالاده کی کچی
 فی الاصل (رایجہ) در.
 لکن اوصورتله قوللانیلز : (رایجہ
 طیبہ ، رایجہ کریمہ)

رایگان { [ذ] بجائاً ، باد هوا ،
 عوضر زحمتزاله بکن ،
 قارشوانی ویرلکسزین الله ایدیلنشی :
 « ایجه هرخواهشکر احسانه اطفاک رایگان »
 (شیخ غالب)

رایش { [ه] اصطلاح قهیدر .
 رشوت ورن ايله رشوت
 آلان یئئنده واسطه اولان شخص
 دیمکدر .

رای { [ذ] (رأی) لفظ عربیستک
 ملین درکه سبک فارسی ده
 ترکیب ايله قوللانیلیر . نظمده (رأ)
 طرزنده تخفیفی ده جا زدر : (خودرای ،
 تیره رای ، بدرای ، خودرا ، ستوده
 را) کچی . § هند ماوکنه مخصوص
 عنواندر . (راجه) ده دیلیر :
 « ناولک پرائک اولسه نوله سرکرم شتاب »
 « نامه بردر رای هندک سینته عربانه »
 (ندیم)

رایت { [ه] سنجایی : (رایت
 اسلام ، رایت عثمانی)
 جمی (رایات) .

« سایه بزک جلال چاهک آسایشگمی »
 « رایت عزمتک های دولتک بال و پری »
 (ندیم)
 « محبة رایاتی ، مهر عالم افروز ظفر »
 (وله)

رایج { [ه] فی الاصل همزه ايله
 (رایج) در . رواجی ،
 سوروملی اولان ؛ بین الناس سوریلوب
 بکن : (رایج آقچه) = صماغ یعنی
 حقیقی آقچه تک ضدی ، خلقی یئئنده

﴿ ر ﴾

مجازآده قوللانیلیر : (رأس الحکمة
 عافاة الله) ، (رأس ادویه حیدر)
 § برایشک ، برخدمتک باشنده بولنانه

رأس { [ع] باش : (رأس وقدم)
 (رأس سنه) = میل
 باشی . (رأس جبل) = طاع باشی .

بول . (راه حق) = الله بولی ،
طوغری بولی . (راه صواب) =
سلامتلی ، طوغری بولی . (راهوار ،
رهوار) = تحریف ایله (راهوان)
دینلن اشکین یورین حیوان ، آت :

« نیجه شاهد که خرام ایله راهنده طوروب »
« عشوه و ناز و نیاز یله چکرلر کردن »
(ندیم)

« اولورسه پیرو اوچابک سوارنظمه ندیم »
« سمندطبی عجب راهوار اولورکیده رک »
(وله)

« ذهنی چرخ نیمه راههای سرعت »
(وله)

« یارادوب حق بگا بر راهبر آگاهی »
(واصف)

« [ع] حالت تجردی اختیار
راهب » ایله مناسترده ، کلیساده

اوطوران پاپاس ، قره باش . مؤنثی
(راهبه) درکه عمرلری حضرت یسوعه

وقف و نذر ایتمش اولان باکرلره ،
قیزلره اطلاق اولنور: (راهب کلیسا)

« [ع] اصطلاح فقیدر .
راهن » مالی ترهین ایدن ، رهن

ورن شخصه اطلاق اولنور .

« [ع] بال آریسی دیمکدر .
راهیه » بعض کتاب قاعده ناشنا .

سانک یازدقلری کبی (راه) لفظندن
کویا مؤنث اوله رق (یا) تک تشدیدله

(راهیه) تبصیری — غلط فاحش
اولدیفندن — اصلا قوللانناملیدر .

بولک برتاج نوعی واردر . اک املاسی
(راوند چیی) در .

« [ع] روایت ایدیمی ،
راوی » خبر ویریمی ، روایت

ایدن : (راوی حدیث ، راوی
حادثه ، راوی قصه) . (المهدیه

علی الراوی) = روایتک صدق و کذب
راویک عهدسنه ، راوی په حائذ . داشما

حدیث و اشعر روایت و نقل ایدن آدمه
(راوی) دیرلرکه آخرنده کی (ها)

مبالغه ایچوندور . اکثریا اسلوب
فارسیده جمی اولان (راویان)

قوللانیلیر : (راویان اخبار و ناطقان
آثار) .

« [ع] مخفی (ره) درکه
راه » بولی دیمکدر : (راه

راست) = طوغری بولی . (راه
عشق) = عشق بولی . (راهبر ،

رهبر) = دلیل ، قلاغوز ، یوله
کوتورن ، (راهنما ، رهنا) = کذلک

قلاغوز ، یول کو-ترجیمی . (راهدار) =
دربندلرده اوطوران کرکی ، قولجی .

(همراه ، همراه) = بولی برابر ،
برلکیده بولنان ، یول اوقدانی .

(راهزن ، رهزن) = یول اورجیمی ،
قطاع طریق ، خرسز . (راهنامه) =

یول تصرفه سی ، بر بلده نلک یوللری
و تقیانی مین خریطه سی . (شاهراه ،

شهرراه) = طریق مام ، چاده ، بیوک

راَمِشگر { [۵] بازبجی ، یازان :
[۶] مطرب ، سازنده ، خواننده مناسبه در .

(رَامِش) = دخی عین معناده استعمال
اوله بیلیر . (رَامِشگری) = مطربلق ،
سازنده لك .

رَامِی { [۵] رمی ایدیجی ، آتیجی :
(رَامِی سهام ، رَامِی دانه)

رَامِی { [۶] رامه منسوب ، بك
مطیع ، زیاده مفاد § قرار
معناسته اولان (آرام) ك مخفی (رَام)
اولدیفته كوره (رَامِی) = (قرارِی)
معناستی ده افاده ایدر .

رَان { [۶] اویوق ، بدنك قالمه
یعنی قیج طارق : (اول فارس
بی نظیرك زیر راننده بوتانان اسب صبا
رفتار) (رَانِی) = اویلفه مخصوص
شلوار ، چاقشیر ، پانطولون مقوله سی
لباس .

رَان { [۶] سورهك ، سوق ایتمك
معناسته اولان (راندن)
مصدرندن صیغه امر دركه وصف ترکیبی
طرزنده قوللانیلیز : (حکمران ،
خامه ران ، کامران ، اسپران) .

رَاوَنَد { [۶] فارسیده (ریپاس)
دینیلن طعمی مایخوش بر
نوع نباتك کویکدرکه دوامقوله سندنوره
(راوند شروبی) مقبول ومشهوردور .

رَاوَم { [۵] بازبجی ، یازان :
(راقم الحروف ، راقم رساله)

رَاكِب { [۵] یینیجی ، یینن :
(راکب - قینه . راکب

حار) (رَاكِبَا) = ینمش اوله رق ،
یننه رك : (واپوره راکبَا عزیمت ایتدی)

• اقلیم رومه ایسته سه بردهده راکبی ،
• اخبارچین وزینت هندوستان ویرر ،
(ندیم)

رَاكِد { [۵] جریان ایتمه یوب
طوران ، طورغون
اولان : (ماء راکد ، میاه راکده ،
هواء راکد ، دگر بوگون پك راکدور)

رَاكِغ { [۵] ركوع ایدیجی ، باشی
یر . طوغری اکیچی .

(رَاكِیَا) = ركوع حالنده اوله رق :
(راکمّا تسبیحه باشلادی)

رَام { [۶] مطیع ، مفاد اولان ،
(تسلیمت کوسترن . انسان

وحیوان حقنده) (املق ، ایتمك)
ماده لرله قوللانیلیز : (اوشوخ تند

مشرپ کیسه . رام اولیور ، اوقدر
حرون بر حیوانی کندینه رام ایتدی)

• حق تعالی ایده اقبال وجلان افزون ،
• امرینه رام اوله دائم فلك بی آرام ،
(ندیم)

رَاْمِیَه { [ایتالیانجه دن] کیمی
یا ناشوب چنكل ، خلاط

آتمق دیمکدر .

رَاعِي { [ع] جوان ، صغير نجاج ؟
 (راعي مواشي) اوتلاييجي : « يوقسه سوربدن جدایي قالدك ؟ »
 « فرققي بو اضطراري داعي ؟ »
 « قالمشله باقديوري راعي ؟ »
 « بي همره وي نواي قالدك ؟ »
 (قوزي يه خطاب — معلم ناجي)
راغ { [ع] طالع اتكي ، جابرلق ،
 چنگك ، اكثيريا (باغ) ايله
 برابر فوللائيدير :
 « باغ وراغ دولت واجلانه »
 « اسمسون بادخزان مزلت »
 (نديم)
راغِب { [ع] رغبت ايديجي ، جان
 وكوكلدن اوزله ييجي ،
 اوزله ين : (راغب معارف ، راغب احباب)
رافض { [ع] ترك ايديجي ،
 صالوبيرييجي . (رافضه)
 = فرق شيعه دن بريشك اسميدور .
 سبب تسميه حضرت (زيد بن علي) بي
 ترك ايديشليدير . (رافضي) = فرقه
 مذكورده منسوب اولان هرير فردو
 اطلاق اولنورده جمعي (رافضيون) در .
 جمع ديكرى اسلوب فارسى اوزده
 تخفيف (يا) ايله (رافضيان) در .
رافع { [ع] قالديرييجي ، بوكلديرييجي :
 (رافع فرمان) . § اسماء
 الحسانددر : (يا رافع الدرجات) ،
 (يا رافع البليات) .

جمعي اولان (راسخون ، راسخين) =
 علوم دينده رسوخ وملكه صاحبي
 اولان علماي آفته ، طلاق اولنور . §
 ثابت ، متين ، حكيم : (ستون راسخ ،
 صمد راسخ ، اعتقاد راسخ ، عقائد
 راسخه) .
راشد { [ع] عقل ودينك كوستر .
 ديكي طوفوري بولده .
 كيديجي ، كيدن : (بالغ راشد) جمعي
 (راشدون ، راشدين) : (خلفاء
 راشدين) .
راشي { [ع] رشوت ويرييجي ،
 ورن . اصطلاح فقهيدير .
راصد { [ع] رصد ايديجي ، دقتله
 كوزله ييجي ، كوزله ين :
 (راصد كواكب ، راصد هواي) .
 « راصدان فرق ايده منزل ارتفاع كوكبك »
 « قيسلر برفاچ رصد بنياد الغميزاكي »
 (نديم)
راضي { [ع] رضا كوسترييجي ،
 رضا ويرييجي :
 « حق اظهار ايلر ايسه قاضي »
 « بوكا هر كس اولور البت راضي »
راطب { [ع] وطوبولى ، غلى ،
 ايصلاييجي : (راطب ويايس)
راعِد { [ع] كورلدو ييجي ، كورلدو
 ييجي ، كورلدو بن : (سماء
 راعد ، سحاب راعد) . (راعده)
 = كورلدو ييجي ، كورلدو بن بولوت
 ديمكدور : (راعده مدهشه)

رَاسِبٌ : { [۵] صوکی مایمانک
دینه چوکی، چوکن :
(جسم راسب ، اجسام راسبه) .

رَاسِتٌ : { [۵] طوغری : (سخن
راست ، جو بر راست) .

(رَاسِتِ) = طوغریلق . (رَاسِتِ) =

طوغری ، کدی برمه یول . (رَاسِتِگُ) =

طوغری سول یول . (رَاسِتِکَاز) =

ایشی طوغری ، اهل استقامت .

(رَاسِتِ کَه) = تصادق اوله رق ،

نضاء . (رَاسِتِ کَلْکَ) = تصادق ،

اصابت ایتک ؛ قاووشمق . (رَاسِتِ

کَچَرمَک) = اصابت ایشدومک ،

طوقندورق § موسیق شریده بر مقام ،

پردتک اسم مخصوصی : (راست

پیشروی ، راست فصلی ، راست تقسیمی)

« آراغماز نشئه تمکین رند لا ابالی ده ،

« گمی مست و گمی مشیار گاهی راست گاهی کج »

(واصف)

« راست کلدی بیک اندیشم بوفرا مطلعہ »

« چرخ چارمندن اوتہ ، عرش مملادن بری »

(ندیم)

رَاسِخٌ : { [۵] لسانمزده عفری
رَاسِخٌ : (رَاسِخٌ) که یاقلمش

باقردن معمول قره بویا . اکثر یاقادینلر

استعمال ایدرلر . (رَاسِخٌ طائی) =

آتیمون دینلن جوهر معدنی .

حدده کی طرز استعمالی معنای اصلینه

موافق دکلدر . چونکه برنجیسنده

(ید) لفظی فضلہ ، ایکنجیسندده

طبان مقامنده قولانیلد یقندن معنای

اصلیسی ایله طبان طبانہ ضددر .

رَادَه : { [۵] مرتبه ، درجه ، صبره ،
کرته : (ساعت بش

راده سنده ، سنی اوتوز بش راده سنده

اولی ، اولوم راده سنده اسیر فراش ،

اوله پرواده کلدی که قیز جنزک

کوزلرندن باشلر آققه باشلادی §

چیزیک ، چیزکی : (راده چکمک ،

راده چکلیک)

رَازٌ : { [۵] سر ، کبزی شی ، کبزه نیلن
رازٌ : (رازنانه ، راز

درون ، کشف راز ، کتم راز ،

افشاء راز) . (رازدان) = سر

تیلیسی ، واقف اسرار اولان دوست ،

شخص :

« دیدی که آه سؤال ایته راز بنهام »

« دل فکارمه زخم اوومه سنده دیگر بار »

(ندیم)

رَازِیٌ : { [۵] تحریف ایله (رَازِیٌ)
رَازِیٌ : دینلن بر نوع اوزوم :

(رَازِیٌ خوشابی)

رَازِیَانَجٌ : { [۵] وزنه دینلن بیانی
دره اونی . (رَازِیَانَه

رَازِیَانَه : (روی) = آیسون

دینلن نبات معروف .

« لطف ایلہ کثیر راجی ووجہ ساقی »
(معلم ناجی)

راحت : { [۵] مادی و معنوی کند
اضطرابدن آزاده

و آسوده اوق ، گذر سز و اذاسز بر
حاله بولفق : (راحت قلب ، راحت

وجود ، راحت جان ، راحت ذهن) ،
(راحتسزك) = حالت اضطراب ،

خسته لی . (راحت طور مق) =
تکلیف و سکون ایلہ اوصلی طاورانمی .

(راحة الحلقوم ، راحت حلقوم) =
معروف بر نوع پوموشاق شکر :

« ای قدسیان امان بکا امداد و قنیدر »
« بر حیرت آلدی ناطقه مک تاب و راحت »

(ندیم)
« کل مهد صفاده راحت ایلہ »

« بر قاج کیجه جك فراغت ایلہ »
(شیخ غالب)

راجل : { [۵] رحلت ابدیمی ،
راجل : { [۵] کوچیمی ، کوچن .

نادرا قولانیلیر .
راجله : { [۵] بوك دوه سی ، بوك

راجله : { [۵] حیوانی : (راحله ران
ست عراق اولان)

راحم : { [۵] رحم ابدیمی ، آجیبوب
راحم : { [۵] اسیر که یچی : (آسیر راحم ،

حاکم راحم) جمی (راحون ، راجین) ،
(ارحم الراحمین) = جناب الله .

راحه : { [۵] آووج ایچی ، ال آیه سی :
راحه : { [۵] راحه ید ، راحه قدم)

= اصطلاحات طبیه دندور . اصطلاحات

ایتمز ، خوشمز ، کبترمز . مثلا (بوايشك
فائده و ضرری کند یسته راجمدر)

جله سنده (کند یسته عائددر) دیمکده
هیج بر بآس یوقدر . فقط (بور وظیفه

مقام ریاسته عائددر) جلّه سنده (راجم)
لفظی قولانیلیر سه خوش کور یله سز .

« خیر و شر جله حقه راجمدر »
« کیسه مک اختیاری الله دکل »

(لا)
« چون اولمشد و عملدر یغزده یتنه راجم »

« بو پاکیزه عمل ده شبه سز خیر عبارتدر »
(ندیم)

راجل : { [۵] یا یا ، یوریچی :
راجل : { (فارس و راجل) .

اکثرا بجا صورتنده استعمال اولنور .
مثلا : (هر خصوصده اولدینی کبی

یوقنده ده راجلدر) دیلیبر که اقتدار سز ،
بضاعه سز مناسبی ایما ایدر . (راجلا)

= یا یا اوله رق ، یورییه رک : (راجلا
دور عالم سیاحتته چیقدی)

راجی : { [۵] رجا ابدیمی ، ایدن :
راجی : { [۵] امید ایلہ یالواریمی .

یالواران : (شخص راجی ، عید راجی ،
درویش راجی)

« حق رحمته کرچه جهاندر راجی »
« بوقصل ایلہ حاشا که اولهم بن ناجی »

(ملا یوسف)
راخ : { [۵] باده ، شراب :

« راحمین راحتفرای خاطر مستانه بین »
(نضی)

« مجذوب شوق وصلی اولوب راتب اول مەك »
 « كه جزروگاه مد ايدر ايتز قرار موج »
 (راتب)

چام ساقزی، وچینه
 دینیلن برنوع ضمغ.
 راتین [۴]
 راتینج [۵]
 فارسیده (راتیان،
 راتیانه . راتیانج)

دینیلیر . (راتینج) صوك لفظك
 مخفیدور . ایکنجیسی لسانعزده اصطلاحات
 فنیهدن اوله ورق قوللانیلیر . (راتینجی) =
 چام ساقزیه منسوب ، متعلق دیکدركه
 فنا عین ضمغ ترکیب وقوامنده اولان
 شیلره اطلاق اولنور . (راتینجیه
 فصلیه سی) = اونوع ساقزی، ضمغی
 آفاجلر .

راجح . [۴] معنی " ویا ماده "
 راجح [معتبر و مقبول ، عین
 صورته ایکی شیدن بربرینه نسبتله
 ده ائی واوستون اولان : (قول
 راجح ، رأی راجح ، فکر راجح) .
 راجح . [۴] کیرودونجی، دونز
 راجح [طوقونان : (بوجهلده کی
 « هو ، ضمیری شوکله به راجحدور ،
 فعلک مسئولیتی فاعله راجحدور، بوایشك
 شان وشینی سزه راجحدور) یولفظك
 برنده (حائد) استعمال اولنور. لکن
 (حائد) ك قوللانیلیدی هر موقعه
 بوکله قوللانیله ماز . چونکه سلیقه قبول

(رابطة لی آدم، رابطة لی ایش ، آنك
 هر شئی رابطة سز ، رابطة سز ایشی
 سوم) . (رابطة لی) = منتظم ،
 ترتیبلی . (رابطة سز) = انتظام سز ،
 یولسز . § ربط ایدیجی معناسنده ادانه،
 آلاته اطلاق اولنور : مثلاً (كه)
 ادات رابطة در . كذاك طویلی ایكنه
 آلت رابطة در .

رابع [۴] دودنجی : (باب
 رابع) رابع ، جلد رابع ، دفعه
 رابعه ، رتبه رابعه . (رابعاً) =
 دودنجی اوله ورق ، دودنجی مرتبه ده
 (رابع عشر) = اون دوت .

راپورت [راپورت] Rapport فرانسز .
 { جەدن [تقریر ،
 مذکره ، انها : دعوی تقریری ،
 ضبطنامه سی § اطباتك بر خسته ی ویا
 مأموریشك بر ماده ی معاینه وتدقیق
 ایندكدن سوكره وردكاری تقریر
 ویا شهادتنامه یه اطلاق اولنور . (اهل
 خبره راپورتنی ، طیب راپورتنی) .
 (راپورتنور Rapporteur) = تقریر
 برچی ، بر ماده ك كشف وتدقیقیله
 تقریر وراپورت تنظیمنه مأمور آدم ||
 آخیرینه (se) علاوه اولنورسه
 عجز ، سقچین ، منافق .

راتب . [۴] صیره لاندیریجی ،
 راتیب [پایدار ایدیجی . اشخاصده
 اسم اوله ورق قوللانیلیر . (راتبه) =
 معاش ، وظیفه ، تعینات : (راتبه
 خوار) :

قسمیده ذھول ایلەش (دینیلەمز .
مطلقا (دن) اداتیلە ایراد اولنەرق
(معلوم درسک بوقسمندن ذھول ایلەش)
دینیلیر .

ذھول ([۴] ذیل) کجی .
ذیل (انکسر ، علاولر .

ذھول ([۴] برشیئی اونوتمش
کجی قصداً ترک ایتک §
مشغولیت الجاسیلە غفلت ایدوب اونوتمش .
(غفلت ، خطا) لفظلری کجی ماقبلندەکی
مادەدە ظرفیت اداتی اولان (دە)
بولندیریلەماز : مثلا (معلوم درسک بو

﴿ ر ا ﴾

(ی) شدەلی اعتبار اولنقی لازمکلیر :
(قصیدە رایش) کجی . بوکلە (رانی)
طرزئندە یازیلیرسە یاسکیش اولور .

رایج ([۴] فائەلی ، قازانجلی ،
قازانان . (رایجە) =
عین معنادە (نجارت) لفظنە وصف
اولور : (نجارت رایجە) = فائەلی ،
قازانجلی آلتش ویرش .

رایط ([۴] ربط ایدیجی ،
باغلایجی ، بیتشدیربجی :
(جبل رایط ، حرف رایط) .

رایطه ([۴] قید ، بند ، باغ .
اکثریا (تملق) مقامندە
معنویاندە قوللانیلیر : (رایطه قلیبە ،
رایطه مودت ، رایطه اخوت ، فاک
رایطه ، قطع رایطه الفت) § انتظام ،
اسلوب ، ترتیب ، دوزگونلک :

راء ([۴] القای عثمانیدە اون
ایکینجی حرفک اسمی .
حسابدە (۲۰۰) عددینە اشارتدور .
وضع تاریخدە (را) « ربیع الاول » ،
علامتدور : (حرف الراء ، راءمهمله) .
رایف ([۴] رأفتلی ، آجیوب
مرحەت ایدیجی . انتفاصدە
اسم اولهوق قوللانیلیر . همزه تک
یرینە (ی) یازلاملی .

رائق ([۴] خالص ، صافی ،
ساده : (عمل رائق ،
لبن رائق . دوغن رائق ، ادعیۃ رائقه ،
تغنیات رائقه) همزه تک یرینە (ی)
یازلاملی .

رائی ([۴] رؤیت ایدیجی ،
کورجی ، کوردن § (را)
حرفنە منسوب ، متعلق معناسندە
اولور . لکن بوتقدیردە آخرنده کی

« بسمه در ورد انات و ذکور »
 « حرزدل و جان سروشان و حور »
 (نظم)

ذَلَّ { [۵] مناجحه (ذَلَّ) اله
 اولنه : (حصیر یاره بدوش ذَلَّ
 و مسکت اولان) .

ذَوْبُ { [۵] کناه، صوج مناسنه
 اولان (ذَبَّ) ک جی :
 (استغفار ذوب ، توبه ذوب)

« وزن اولندقده ذوبیم کفه میزانه »
 « هرکناه بیکرام اوله بر بار قیل »
 (واصل)

ذُو { [۵] صاحب مناسنه در .
 (ذی) ماده سنه هراجت
 اولنه : (ذو اربعة الاخلاع) = درت

کوشه لی . (ذوالفقار) = ایکی چاتالی،
 آغیزی . (امام علی) رضی الله عنه
 حضرتلرینک سیف مشهوری .

(ذُو الْجَوَیْنِ) = ایکی وجهی ، ایکی
 طرفی یعنی حرم و سلامتی صورتیه
 قوللانیلان داتره . (ذوالعاشین) =

اصطلاح فنی ، هم قره ده و هم سو
 ایچنده یا عافیه قابلیت خلقیه سی یونان
 نوع حیوانه اطلاق اولنور .

« لوم حسادون ، آسیب نظر دن دایم »
 « ایلیه ذاتکی محفوظ خدای ذوالمن »
 (ندیم)

« بری آنک اسد الله علی در که هنوز »
 « ذوالفقارین اله آلدقجه اولور خیمه دویم »
 (نظم)

ذُبَّالَهُ { [۵] موم ، قندیل قنبلی .
 قادر آ مستملدر .

ذُبُولُ { [۵] پرموده اولقی، سارا .
 روب صولقی : [قنی سمن
 ملاحظه که ثابت باد سموم قنا ایله
 ذبول بولادی - تضرعات - سنان
 پاشا] .

ذُحُولُ { [۵] (ذَحَل) ک جی .
 عداولر ، دفعینقلر ،
 انتقاملر دیمکدر . مفردی قوللانیلان
 جی مفرد حکمنده مستملدر .

ذُحْرُ { [۵] وقت حاجت ایچون
 بریکدیر بلوب صافلانیلان
 شی . استعمال معنویله مخصوص کبیدر :
 (ذخر آخرت) = احوال صالحه ،
 خیرات و حسنات .

ذُرَیَّتُ { [۵] انسانک ولدی ،
 نسلی ، دولی . جی
 (ذُرَیَّاتُ) دو :

« باغلودو حالب بر قید املده هرکیشی »
 « جمع مال ایلر کیی ، ایستر کیی ذُرَیَّتُ »
 (لا)

ذُکُورُ { [۵] ارکک مناسنه
 اولان (ذُکْرُ) ک جی .

ارککلر دیمکدر . مفردی باشقه
 مضاده قوللانیلیر : (ذکور وانات ،

اولاد ذکور) . (ذُکُورَتُ) =
 ارککک : (ذُکُورَتُ وَاوُوتُ) =
 ارککک ، قادینلق .

اصلا دینیلز . بونک کھی (ذُوْشُونُ)
 برنده (ذی فنون) ده دینیلدیکی کورله
 مشدو . دینیله بیله خوشه کیگز .
 بونلر ترکیجه ده (لی ، لو) ادا تریله
 نقل و ایراد اولنور : مثلا (ذی شان)
 = شائل ، شان صاحبی . (ذی حیات)
 = حیات صاحبی ، جانلی . (ذی قیمت) =
 قیمتی ، ذکرلی . (ذی الحجه) =
 شهر هر ییه تک اون ایکنجیسی .
 (ذی القعدة) = شهر مذکوره تک
 اون برنجیسی . (ذی الید) = برعنه ،
 بر شیه بالفعل وضع ید ایدن و یا خود
 نصری ثابت اولان کیمسه مناسنده
 اصطلاح فقیدر .
 « بریده جامع قرآن مبین ذی النورین »
 « منبع حلم وحیا حضرت عثمان حلیم »
 (نظم)
 « بریسی مسند آرای قیودانی سعادتله »
 « اوچی اول شهر یار مالک داماد ذی شافی »
 (ندم)

موجود اولان آکلامق ، بئک ،
 اونوتماق قوی . (ذَهْنًا) = ذهن
 جمیله ، ذهن ایله : (مثله فی ذهنًا)
 حله چالشیور . (ذِهْنِي) = ذهنه
 منسوب ، ذهنلی : (حساب ذهني ،
 شخص ذهني) . (ذِهْنِيَّات) = ذهنه
 متعلق خصوصیات ، جمی (اذهان) :
 « ذهن وقادیکک اوصافی یازدقیه سنک »
 « کیمه لر کلکرمک اطرافنه پروانه کلور »
 (ندم)

ذی [ه] صاحب مناسنه (ذو)
 ذی [ک] قاعده هر ییه اوژده
 حالت جریدر . لسانزده هرا یکجیسه ده
 مطلقا ترکیب ایله قوللانیلیر . موقع
 استعمالی قاعده تحتند دکلدر . حکم
 سلیقه کورده در . مع مافیة بعضاً سلیقه
 (ذی) برنده (ذو) یی ، (ذو)
 برنده (ذی) یی قبول ایتز . مثلاً
 (ذی شان) دینیلده (ذوشان)

ذُبَابٌ [ه] سینک : (طین)
 ذُبَابٌ (ذباب) . (جناح ذباب)
 ذُبَابَه = سینک قانادی .
 « اوله هم پرواز عنقا نییه محکندر ذباب »
 « هره تک شیر ژیان ایله اولورسی نسبی »
 (واصف)

« ایتر کنار مطلبه کوهر نثار موج »
 « تا اولینجه ذلت ایله خاکسار موج »
 (ساهی)

ذِمَّتْ { [ع] عهده ، اوست :
 (وجیبه ذمت انسانیت ،
 واجیبه ذمت رعیت ، مترتب ذمت
 صداقت) § عهده ده بولنان شی ،
 بورج : (ذمت دفتری ، ذمت پوصله سی ،
 ارباب ذمت) . (ذمت قید ایتمک) =
 اصطلاحات مالیجه بورج چیقارمق .
 معنای ثانی اعتبار یله جمی (ذِئِم)
 جمع الجمی ده (ذِئِمَات) در . (برات
 ذمت) = اوسته عطف اولنان نسمندن
 صیریلوب قورتلق دیمکدر :

« دحای عز وجاهک ذممه فرض یلشدم »
 « ایدردم روزوشب مدحکله مجلسرده کویایی »
 (واصف)

« مشرب اهل سروتده وفا ذمّدر »
 « ذوق ارباب محبتده الم طاددر »
 (وله)

ذِه { [ع] هر بیده مونته مخصوص
 ذِه اسم اشارتدر . شو ، بو .
 لسانمزده بو اختصاص معتبر دکلدرد .
 الفسز (هاء) تنبییه ایله قوللانیلیر .
 یالکنز اصلا قوللانیلاز : (هِذِه) =
 ایشته شو : (الحاله هذِه) .

ذِهْن { [ع] قوه مدركة ، قوه
 ذِهْن حافظه دماغ بشرده فطره

ذِرْوَه { [ع] تپه ، یوکسک برشیک
 الذ یوقایسی : (ذروه
 جبل) = طالع تپه سی .

ذِکْر { [ع] آتق ، آتلقی ؛
 یاد ایتمه ، ایدله : (مقدمه ده
 ذکر اولنان ماده ، ذکر احباب) .
 (سالف الذکر ، آنف الذکر) =
 یوقایده آکیلان ، شعدی آکله سی
 یکن . (آنی الذکر) = آشافیده
 آکیلان ، یاد ایدیلن ماده (ذکر
 جبل) = کوزل سورنده یاد ایتمه ،
 مکتبلرده تربیه و تحصیل خصوصلرنده
 مکتب اداره سی طرفندن تقدیره شایان
 کوریلن اطفال و طلبیه و یریلن
 تحسیننامه . § اسم حق آتق ، یاد
 ایتمک : (ذکر الله ، ذکر درویشان)
 جمی (اذکار) .

« امانه ذکر وفکرکم آگاه اولانله »
 « یاد عطای حالت کون و مکان و یرر »
 (ندیم)

« قورتلغه کرداب خطرذن ذکر ایت »
 « لاحول ولا قوه الا بالله »
 (غای)

ذِلَّت { [ع] خوارلق ، حقیرلاک ،
 آلا ساقلق : (علو جناب
 صاحی ذلت و مسکنتدن عبارت بولنان
 برحیاته البته موقی ترجیع ایدر)

« ای داهیه سن فعدیلک اول صابر ذلت »
 (معلّم ناجی)

شَيْئِكَ صَوْنِي ، لاحقه ويا علاوه سی :
 (ذیل کتاب ، ذیل دستور ، ذیل
 طرزنده) . (ذِلَّ) = صوڪ ، علاوه
 اوله رق (ذِلَّات) = ذيله متعلق ،
 ذیل صورتيله یازیلان شیلر :
 « رایت عزتته ذیل زر افشان خورشید »
 « علم رفعتته جرم قر معبیه سیم »
 (نظم)
 « بر ایکی معنه تعلیق اولجیه انظارم »
 « اوزانندی ذیل مباحث چو فالدی قیل ابله قال »
 (ندم)

(اَذْمَابْ ، ذُهْوَبْ ، ذُهْبَانْ) در .
 (اَبُو الذَّهَبْ) = آلتون باباسی ، چوق
 زنگین آدم . (ذَهَبْ) = آلتون
 سورلش ، یالیزی :
 « اگرچه صبر ایدرسه قیمت اولماز »
 « آکا یوز بیک ثمن سیم وذهبدن »
 (ابن کال)
 { [۵] اذک : (طویل الذیل)
 ذیل } اذکی اوزون ، آجیق حالی ،
 عفتسز . (ذیل ازار) = بشتماک ،
 یاخود دستارک اذکی ، اوجی . § بر

﴿ ذ ﴾

باشقه درلو اولوب اکثریا شفاپذیر
 اولان واکثریا ینه چوجقلرده ظهور
 ایدن برنوع خسته ققدرکه (خُناقِ
 صَرَصَرِی ، اَلْتَّهَابِ خَجِرَّة صَرَصَرِی) ده
 دینیلیر .

{ [۵] آرشین . (ذراع
 ذراع) (اِعراری) = متره .
 (ذراع معماری) = قلفه و دولکرلرک
 قوللاندقلری آرشین که یکریمی دوت
 یارمقدن عبارت طول دیمکدر . §
 انسانک دیرسکی اوجندن اورتیه یارماغی
 اوجنه قدر اولان بوی ، اوزونلق .
 جمی (ذَوَاعَات) .

{ [۵] فورد . جمی (ذَنَابْ) .
 ذَنْبْ } (دَاءُ الذَّنْبْ) = فورد
 مرضی یعنی آجلق . (ذَنْبِ بَحْرِی)
 = دگز قوردی یعنی « پرکی » دینیلن
 اوستی قالدن بوالی بیر تیمی برنوع بیوک
 بالیق .
 { [۵] اصطلاح طبعی . اکثریا
 ذَنْبَحْه } چوجقلرک بوغازلنده پیدا
 اولان و (قوش پالازی) دینیلن
 مرض مملک دیمکدر : [ذَنْبَحْه حَقِیقَه]
 = اصل قوش پالازی دینیلن مرض
 مددهش (ذَنْبَحْه کاذِبَه) = علامی قوش
 پالازیته مشابیه اولدینی حالده آتاری

قطع امید ایتم حقوقدن قصور و ذنبه
 « بن قولم قولدن خطا بارب جناکدن عطا »
 (واصل)

ذَنْبُ . [ذ] قوپر بوق ، صاب .
 ذَنْبُ { جی (اذنب) .

ذَوَاتُ . [ذ] (ذات) ک جی .
 ذَوَاتُ { اورایه مراجعت اوله .

ذَوَائِبُ . [ذ] (ذَوَائِبُ) ک جمیدر .
 ذَوَائِبُ { (ذَوَائِبُ) = فی الاصل

باشک اولک طرفندن آینه ملاصق اولان
 بری دیمکدر . بده باشک اوراسندن
 آوقسه طوغری اوزانوب سارقان
 کاکل ، برجه اطلاق اولمشور . آتک
 برجه اطلاق جائزدر . شو تقدیر
 کوره جی اولان (ذَوَائِبُ) = کاکلر ،
 برجلردیمکدر . مفردی اصلاق اولانبلار .

جیده اکثریا (ذَو) ایله برلکده
 یمنی (ذو ذوائب) سورتنده و کاکلی ،
 قوروقلی کوکبلر معناسنده قوللانیلیر .

ذَوْبُ . [ذ] اریک ، سوکی
 ذَوْبُ { اولق : (ذوب و صام ،
 ذَوْبَانُ { (ذوبان نحاس) .

ذَوَقُ . [ذ] رشیته خوشه کیمکلیکی
 ذَوَقُ { خصوصی ، طادی طویق

ماده سی : (ذوق صحبت ، ذوق طعام ،
 ذوق سلیم) (ذوق کیمک) =
 خوشلاقی . (ذوقه وارمق) =
 طاندن حظ ایتمک ، طادی خوشه
 کیمک . § جنبش ، اکنبه ، اکنتی :

(اصل ذوق ، بزم ذوق) ، (دون
 کجه صباحه قدر ذوق و صفا ایله وقت
 کچیردک) . (ذوقلک) = بین الموام
 بری استهزا ایتمک ، برله اکنتک معنا .
 سندھ قوللانیلیر . (ذوقه طانی) =
 جنبش ، اکنبه ایله وقت کچیرمک .
 (ذوقی) = ذوقه منسوب ، ذوقه

متعلق . (ذَوَقَاتُ) = ذوقه ، اکنبه به
 متعلق خصوصات :

« بن نه مسیحی نه مسیحا دم »
 « ذوقی حقیقته آرار آدم »
 (معلم ناجی)

« محنت کندیته ذوق ایتهدر طالده هنر »
 « غم و شادی فلک بویه کلور بویه کیدر »
 (واصل)

ذَوِي . [ذ] (ذَو) ک سبب
 ذَوِي { اضافه تونی ساقط اولش
 جمیدرکه صاحب لر دیمکدر . مطلقا
 اضافه قوللانیلیر : (ذوی المقول ،
 ذوی الارواح ، ذوی الاحترام) .

ذَهَابُ . [ذ] کیمک : (ایاب
 ذَهَابُ { و ذهاب) § ذهناً بر
 بوله کیمه یمنی ذاهب اوله ، فکر کنده
 کندیته کوره صانوب بله یش : (ذهاب
 باطل ، ذهاب سقیم)

« کیمه بن بولنه مریان و شیر اولسون هب »
 « چار مذهبه حرام اوله ذهاب و ذهی »
 (نظم)

ذَهَبُ . [ذ] خالص آلتون :
 ذَهَبُ { (ذهب صکثیر) جی

«كَيْفَ وَارِ بِلَكْنَدَةِ اَشَقَامِي»
 «جِهَانِكَ خَالِقِ سَنَسِينِ اَلْمَي»
 «ذَلِيلِ اَيْتِهْ بُو عِبْدِ رُوْسِيَاي»
 «اَمَانِ اِي يَادِشَهْلَرِ يَادِشَامِي»
 «وَاصِف»

ذَمَامِي { [ع] آشاغْبِدَه كِي (ذَمِيه)
 ذَمَامِي { نَك جَمِي. مِرْمَزَه نَك يَرِيه
 (ي) يَزَلَامَلِي : (اَصْحَابِ ذَمَامِي)
 ذَم { [ع] بَرِضْعِي وَ يَا هَيْتِكَ
 ذَم { احوال و احوالي بَيَان و مَوَاضِع

اِبْدَه وَ نَك عَيْبِ وَ نَقْصُورِي حَقْنَدَه هَتِكَ
 شَرَفِ وَ كِسَرِ اَعْتِبَارِي مَوْجِبِ اَوْلَهْ جَقِي
 صُورْتَدَه مَزْدِيَا نَدَه بُولغَقِي كِه تَرْجَه دَه
 يَرَمَكِ ، يَرَمَكِ : قَنَاصَقِي ، قَنَاصَقِي
 دِيْنَلِي . (مَدَح) بُولغَقِي حَقْنَدَه
 (بَرِضْعِي ذَم ، يَرِضْعِي ذَمِي)
 «يَا مَدْحَنْدَن نَه اَمِي يَاوْ دَمْنَدَن نَه غَم»
 (لا)

ذَمَامِي { [ع] ذَم اِبْدِييِي ، بَرِييِي
 ذَمَامِي { قَنَاصَقِي : (ذَمَامِ يَدَام)

ذَمِي { [ع] (مَذْمُوم) كِي بَرِش
 ذَمِي { يَرَمَكِه يَرَمَكِه مَسْتَقِي فَنَاءِ
 كَوْتُو حَال ، نِي : (فَعْلِ ذَمِي ، خَلْقِ
 ذَمِي ، قَوْلِ ذَمِي ، اَفْعَالِ ذَمِي ، اَخْلَاقِ
 ذَمِي ، اقْوَالِ ذَمِي)

«تَرْيِشْ كَرْدَه خَلْقِ حَسَنِي اَوْلَه طَبَاع»
 «حَسَنِ اخْلَافَه مَبْدَلِ اَوْلُورِ اَفْعَالِ ذَمِي»
 (نَظْمِ)

ذَمَبِي { [ع] قَبَاحَتِ ، كِتَاهِ ، صُوجِ
 ذَمَبِي { (ذَمَبِ عَظِيمِ ، ذَمَبِ مَقْوَرِ)

ذَكَرَ { [ع] (اُنْثَى) نَك خُدِي.
 ذَكَرَ { يَمْنِ اَرْكَه دِيْمَكْدِرَكِه جَمِي
 (ذُكُورُ ، ذُكْرَانُ) دَر . لَسَاغَزْدَه
 بُو مَنَادَه مُضْمَرًا (ذَكَور) لَفْظِي
 مَسْتَمْلِدُو . مَقْرُودِي يَالْكَزْ آلَتِ رَجَلِ ،
 عَلَامَتِ ذَكَورَتِ مَنَاسِنْدَه قَوْلَانِيْلِي .
 ذَكَ { [ع] ذَكَالِي ، تِيَزْ آسْلايِشْلِي ،
 ذَكَ { سَرِيحِ الْفَهْمِ . بُولغَقِي خُدِي
 (فِي) دَر .

ذَلِكَ { [ع] شُو ، اَو . هَرِيْدَه مَقْرُودِ
 ذَلِكَ { مَذْكُرِ اِشَارَتِي . لَسَاغَزْدَه
 تَرْكِيبِ اِيْلَه قَوْلَانِيْلِي . مَذْكُرَه هَانْدِي
 مَعْتَبَرِ دَكَلَرِ . (كَذَلِكَ) = شَوْنَكِ
 كِي . اَنْتَ كِي . (مَعَ ذَلِكَ) =
 شَوْنَكِلَه رَابِرَه ، اَوْنَكِلَه رَابِرِ دِيْمَكْدِرَكِه
 بُو حَالَه كَاغْلَرَكِ سَكُونِي لَازِمْدَر . (بِنَاءِ
 عَلَى ذَلِكَ) تَبْسِيرِ قَدِيمِي الْيَوْمِ مَقْرُودِ
 حَكْمَنْدَه دَر .

ذَلُولُ { [ع] (سَرَكَش) نَك خُدِي.
 ذَلُولُ { مَطِيحِ وَ مَنَقَادِ ، يَاوَاشِ
 بَاشِلِ . اِنْسَانِ وَ حَيَوَانِ حَقْنَدَه وَ صَفِ
 اَوْلَهْرَقِ قَوْلَانِيْلِي : (شَخْصِ ذَلُولِ ،
 اَسْبِ ذَلُولِ) .

ذَلِيلُ { [ع] خَوَارِ ، حَلِيْرِ ، اَلْجَلَاقِ .
 ذَلِيلُ { بُوْدَه اَكْثَرِيَا اِنْسَانَه وَ صَفِ
 اَوْلُورِ . (ذَلِيلِي) = حَقِيْرَكِ ،
 اَلْجَلَاقَتِي .

حکمسز، هیچ، (ذَرَه وار) = ذره
مثالی، غایتله کوچک، پک آز.
« جرعه خورشید در ذراتی کرچه دوندیرن »
« کیم عجب اول جرعه آتش فشانی دوندیر »
(لا)
« ندیم کندی قوگ، کندی مستند گدر »
« اونونه ذره کی ای آفتاب فیض آثار »
(ندیم)
« قالدی ذره قدر دلد، بو دنیا هوسی »
(شامی)
ذَرِیْعَه { [ع] سبب، فرصت،
وسیله : (ذریعه جبهه)
ذریعه حسنه) .
ذَقْن { [ع] ابکی چکه کیکیارینک
برلشدیکی پرکه ترکیجده
(اَسْكَ) دینیلیر. (ذَقْن) = اصطلاح
طبی. چکه یه متعلق مضلات وسائریه
اطلاق اولنور .
« ای که کب هممک پیگر کیوانه ذقن »
(ندیم)
« ای شاه حسن بونه ذقندر دیدم دیدی »
« آرا، نگاه روح روانگدر در سنک »
(نظم)
ذُكَاؤُ { [ع] سرعت ادراک،
تیز آگلایشلی اولوق.
ذُكَاوْتُ { ذهنده کی چابک آگلا-
بیجیلی قوتی :
« شمس اشراقه شبه طبع منیرگله ذکا »
« کهر و آبه مثل طرف زبانگله سخن »
(ندیم)

ذَبِیح { [ع] جوغازلامش، شیش
حوان فی سبیل الله قربان
ایندلکه الویرشلی اولان حیوان .
(ذَبَحَ) = عین مینالرده لغتدر .
بونک جمی (ذَبِیح) در .
ذَخَائِر { [ع] (ذخیره) نک جمی .
همزه نک برینه (ی)
یازلاملی : (جمع ذخائر، ذبائح ذخائر) .
ذَخِیرَه { [ع] حین حاجتده صرف
اولنقی اوزره بیریکدیر .
بلوب انبارده صافلان حبوبات
وما کولات و مقوله سائر : (ذخیره
انباری، ذخیره یازاری، ذخیره چوالی،
ذخیره جیلر) . (ذخیره آخرت) =
خیرات و حسنات .
ذَرْعِد { [ع] اصطلاح فقهی .
آرشون ایله اولجیلان شی
دیگدر . جمی (ذَرَعَات) در .
ذَرَّ { [ع] غایتله کوچک، اوافق
قارنجیه دیگدر که بونوع قارنجیه.
لرک یوز دانسی بر آریه ورنسده در .
بو مناسبتله بر آریه تک یوزده بری قدر
ویا خود کوز ایله کور یلور کورلر
درجهده انجه، اوافق شی معناسنده
قوللانیلیر که کونشک ایشینی ایچینده
اوچارکی کورین غایتله کوچک توز
دانه لری دیگدر . اکثریا قلت، جزئیت
مقامنده استعمال اولنور . جمی (ذَرَات)
جره : (ذره قدر) = پک اوافق، پک

« بواستمداد ذاتی کیم سنک واردور نهاد کده »
 « اوقوت اسکندری اول الفدن ابتدا ایله »
 (قدیم)

« آصف اگیرمدی حقا که کف ایلمه »
 « ذات پاکک کی مجموعه اخلاق حسن »
 (وله)

ذاکر { [ه] ذکر ایدیجی، ایدن،
 آکچی، آکان: (ذاکر
 اسم الله) § تکبیرده اجرای آیین
 طریقت ایدلدیکی ائشاده درویشانی
 ذکره تشویق ایچون اصول موسیقی
 ایله آلهیات اوقویان ذاتله (ذاکر)
 دینلیر. جمی (ذاکرون، ذاکرین) .

ذاکی { [ه] پک کسکین قوقولی
 مسک وعبرده وصف اوله رق
 قوللانیلیر: (مشک ذاک) .

ذاهب { [ه] یول طوئیجی،
 کیدیجی، کیدن. اکثریا
 ذهنباتده قوللانیلیر: (بوفکرک بطلانته
 ذاهب اولدی، بو سوزده باقهرقی
 کوچندیکنه ذاهب اولدم) .
 « سنده او طریقه ذاهب اولدم »
 « انسانلر ایله مصاحب اولدم »
 (لا)

ذاهل { [ه] ذهول ایدیجی، ایدن؛
 اونوتیجی، اونوتان: (کاتب
 ذاهل، خطاط ذاهل) .

ذبح { [ه] بوغازلامق، بوغازلانق؛
 بوغازی کسلک: (ذبح قربان،
 ذبح غنم، حیوانک ذبحی، دوه تک ذبحی) .

باری، ذات اجل و اعلی، ذات مسئله،
 ذات ماده) (ذات البین) = آره ده کی
 حقیقت، مناسبت (حد ذاتنده) =
 اصلنده، همین مایه سنده § اشخاص
 حقنده نفسدن کنایه اوله رق استعمالی
 تقدیرنده اشخاصک نوعنه کوره تذکیر
 و تأییشه رعایت اولنور. برارکک حقنده
 (ذات طالی) ارککلر اولورسه (ذوات
 طالیه)، برقادین حقنده (ذات علیا)
 یاخود (ذات طالیه) قادینلر اولدینی
 تقدیرده (ذوات طالیات) دینیلیر.
 (ذاتا) = اصلنده، اصل اوله رق
 (ذاتی) = ذاته ملسوب، نفعه هاند

(ذاتیات) = ذاته متعلق، همنه
 هاند خصوصیات (بالذات) = نفسی،
 کندییی دیمکدر. § فن طب اصطلاحی
 حاقی عددانده برچوق تراکیبه النفاق
 ایله استعمال اولنور. مثال اوله رق
 بعض اصطلاحات آتیده ذکر اولنور:
 (ذات الجنب) = عشاء جنب دینیلن
 آق جگر اورتوسنده پیدا اولان التهابه
 دینیلیر که برمرض مهلکدر. (ذات الرئة)
 نسج رتوبتک یعنی آق جگرک التهابندن
 متولد برمرض مدعشدر. (ذات الطبل)
 = عشاء طبل دینیلن قولاق زارینک
 التهابی دیمکدر :

« انیسا ورسله اول شرف موجودات »
 « کونه آخرده کلوب ذاتی اولندی قدیم »
 (نظم)

دھن [دھن] سورینہ جک یاغ :
 دھن (دھن عود) جی
 (آدمان) .
 دھور [دھور] (دھور) جی ، اورایہ
 دھور باقکتر : (اہوام و دھور) .
 دیون [دیون] پورج مناسنہ اولان
 دیون (دین) جی : (دیون)
 عمومی عثمانیہ ادارہ سی ، دیون عمومیہ
 محاسبہ جیلکی ، دیون عمومیہ قلی ،
 تسویہ دیون) .

ذ

ذائقہ [ذائقہ] انسانہ مادی و معنوی
 ذائقہ طاد و بریجی ، ذوق طوید .
 ذائقہ اولان قوت ، (قوت ذائقہ)
 دہ دینیلیر . مثلاً (اوزوم شیرہ سی
 ذائقہ خوش کلیورہ ، قوزی منظومہ .
 سی فلاتک ذائقہ سنہ اوقدر اوینسون
 کلیورکہ اوقونورکن رقصان اولہ جی
 ظن اولنبور) ہمزہ تک یرندہ (ی)
 یازماملی :
 « طائلی سوزلرلہ یازوب وصفی سمد آبادک »
 « آیلہ شیرین یشہ کل ذائقہ عرفانی »
 (ندیم)
 ذابج [ذابج] بوغازلاچی ، بوغاز .
 ذابج لایوب کسیمی : (ذابج غنم) .
 ذات [ذات] صاحب مناسنہ اولان
 ذات (ذو) تک مؤنثیدو کہ
 صاحبہ دیکدر : (ذات الزوج) =
 قوجہ صاحبہ سی ، قوجہ لی (امراہ
 ذات الزوج) = قوجہ لی قادی مناسنی
 افادہ ایدر . عین ، کتہ ، اصل ،
 حقیقت مناسندہ دہ قوللائیلیر : (ذات
 ذائقہ [ذائقہ] الفبای عثمانیہ اون
 ذائقہ بریجی حرفدر . حسابدہ بدی
 یوز عددینہ مساوی اشارتدر . وضع
 تاربخندہ شیر (ذی الحجہ) یہ علامتدر .
 اسمی (ذال) در : (ذال صحبہ) .
 ذائقہ [ذائقہ] میریپیدہ مفرد مذکرہ
 ذائقہ مخصوص اسم اشارت . شوہ
 بوہ او مقامندہ در . لسانزدہ ترکیبسر
 قوللائیلاز . مذکرہ اختصاصی معتبر
 دکلمہ . (بَدَذا) = بوندن ، آندن
 سوکترہ . (کذا) = بویلہ ، اولہ .
 ذائب [ذائب] اریجی ، اریین .
 ذائب معدنیات حقندہ استعمال
 اولنبور . ہمزہ تک یرندہ (ی)
 یازماملی .
 ذائقہ [ذائقہ] طادیجی ، طادان :
 ذائقہ (ذائقہ کوثر محبت) ،
 ذائقہ موت (کل نفس ذائقہ الموت)
 دہ کی طرز تأثیر قاعدہ عربیہ مقتضیا .
 تندندر . کذلک (ذائقہ) صورتندہ
 یازماملی .

دولاب ، تل دولاب ، دوغه دولاب ،
جوز دولاب ، بدستان دولابی
« بسته در بربرینه چنبر دولاب وجود »
« مرتبط بربرینه آب ایله خاك، آتش و باد »
(تابی)

دوُم } [ة] ایکنجی . (حکایت
دوُمین } دوم ، باب دوم)

دوُن } [ة] آغاشی : (دون قیمت ،
دون بها ، بوکوپه دکرجه
شو یوزوکن دون دکلدور) § دنی ،
سفیل ، صوبیز ، آلاچاقی : (دشمن
دون ، رقیب دون ، بخت دون)
« سنبله بنفشه یی کورور دون »
« اول کاکلی ایلین تاشا »
(معلم تابی)

دوُسم } [ة] ضمه خفیفه ایلهدر .
دوُشم } ایکی پارچه ، ایکیه آپرلش ،
بولنیش :

« سیف غیرتله مقرورد دوئم اولتی بئکا »
(عون)

دُهات } [ة] شده ایله غلط اوقو .
دُهات } ماملی . (دامی) نك جمی .
اورایه ده باقتکز : (عمرو بن العاص
دهات مریدن ایدی) .

« یکه تاز سر میداق دهات عرفان »
« سرفراز قصب السبق کالات وقنون »
(منیف)

ماذون ، اجازتنامه یی اولان § حکیم ،
طیب . [دُوقْتُورا – Doctorat] =
برعلم و فنده آلمان اجازت ، اذن
|| متنبك شهادتنامه یی : (دوقتورا
اصنافی) .

دُول } [ة] « دُولت » نك جمی .
دُول } اورایه باقتکز : (دول
مستطه ، دول سته ، دول متفقه ،
دول متعابه) . (بَيْنَ الدُول) =
دولتله آره سنده (حقوق دول) =
دولتله مناسبات سیاسیة و معاملات
همومیه لرینك اصول و قواعدینی حاوی
دستور فی :

« پیرایه ملك و ملل سرمایه دین و دول »
« کاولس لمیی تا ازل تاج فریدون ، تفتجم »
(نفی)

دُولاب } [ة] قویبودن سوچیقارمه
دُولاب } مخصوص چرخ . انواعی
معلومدر : (ساقز دولابی ، صو
دولابی ، بوستان دولابی) § حیله ،
خده ، دوباره : (ایچی کوچی دولاب ،
بن دولابه کلام ، نه دولاب چورور ،
فلانه بردولاب اوینادی که) § کرک
منقول یعنی قالدیرلوب ایستنیلن محله
کوتورلیسی ممکن اولان و کرک غیر
منقول یعنی برلی یا بلش بولسان ایچی
رافلی ویا رانسر ، نك ویا خود چفت
قنادلی طولانی اشیا قویغنه و سائر صورته
قوالانغه مخصوص ظرف . بونك ده
كذلك انواعی موجوددر : (آی ، لی

« بر ساحره تحیر افرا »

« دوشیزه روش ققط سفرا »

(معلم ناجی)

دُوشینه { [۴] دون کیمیه - منسوب ،
دون کیمیه کی : (ناله)

دوشینه ، آهنگ دوشینه ، محبت

دوشینه و عد دوشینه . (دوشین) ده

قولانیله بیلیر .

دُوق { [فرانسز جه دن Due]
دُوق { ضمه خفیه ایله در . « دوقه »

ایتالیانجه دن مأخوذور . سردار معناسنه

پایه اصالت . (Crand) لفظی الحاق

اولنه رق (فراندوق) صورتنده ده

قولانیله بیلیر . بوعنوان اصالت بعض اوراق

حکومتلرک ریسلرینه و خصوصیه روسیه

ایمپراطورلرک اوغلرینه ویریلور .

(دوقا - Ducat) = منسوب اولدینی

مملکته کوره قیمتی اون ایله اون ایکی

فرانق آرمه سنده مختلف ایدن بر نوع

آلتون سکه دوکله سائزده (دوقا آلتونی)

نامیله معروفدر .

دُوق { [فرانسز جه دن Dock]
دُوق { ضمه ثقیله ایله در . اصلی

انگلیزجه در . کمرک اتباری § اصطلاحات

حات بحریه جه سفارش تعمیر ایدیه جک

محل ، قلفات یری ، § حوض ، سفارشه

مخصوص ترسانه حوضی .

دُوقور { [Docteur فرانسزجه -
دُوقور { دن] بر علم وفنده

دُوش { [۴] اوموز : (دوش
دُوش { تحمل) دوش غیرت) .

(بردوش) = اوموز اوزره ، صورتده ،

آزقه ده . § دون کیمیه دیککدر . بومناسبتله

لساغزده رؤیا ، احلام مناسنده قوللا

نبیلر . (دوش آزمق) = احتلام

اولقی ، غسل اقتضا ائک :

« بردوش کیدر حق بؤکه معنیده بوعالم »

« کیم کوز بوموب آچجه زمانی کدر ایلر »

(نفی)

« خانه بردوش سینه چاک بئم »

« ازواخواه زیر خاک بئم »

(معلم ناجی)

« ریزه سنک دری اکلیل رجایه کوهر »

« پرنیان نظری دوش کاله اکسون »

(منیف)

دُوش { [douche فرانسزجه دن]
دُوش { بؤکسکه مر بوط بیوک بر

سوزکدن ویا آجیقه دن باشند آشاغیه

صو دوکش . [doucher - دوشه]

= اوصورتله صو دوکک ، دوش

پایقی .

دُوشش { [duchesse فرانسز -
دُوشش { جه دن] دوق زوجه سی

ویا کرمیه سی ، بردوقه لک صاحبی

بولان قادی .

دُوشیزه { [۴] باکر ، قیزه قیز
دُوشیزه { اوغلان قیز . (دوشیزگی)

= بکارت ، قیزلی :

« ای دلبر دوشیزه رشک آور حوران »

(زاری)

منسوب، زبانی، جمعده (دُوْخِيَان)
 دینیلیرکه ملائکه عذاب، زبانیلر
 دیمکدر :

« دوزخه کیرمز ستمکدن یانان »
 « قابل جنت دکل اهل عذاب »
 (فضولی)

« دوزخ نشین آتش فقر اولدینک قالیر »
 « ای آخرت خراب نهدر توکک »
 (مجموعه مظفر)

دوزنه { [ایتالیانجه دن] اون
 ایکی پارچه دن عبارت
 برطاقم، بردسته دیمکدر : (بردوزنه
 چوراپ، بر دوزنه قاشیق، دوزنه
 ابله ساتیور) .

دُوست { [ذ] عجب حقیقی، غرضسز
 عوضسز سوکی ابله برینه
 تلباً مربوط اولان طوغری آدم :
 (طالده الک کرج شی دوست قازانمقدور،
 صادق بردوستی بولنان آدم بختیاردر)
 § یار، سوکیلی، (دُوستدار) =
 دوست، طوتان، سوکیلیسی اولان
 (دُوستانه) = محب، سوکیلی اولانه
 باقیشه جق صورتده . (دوستی) =
 دوستلق، محبت .

« ایکلیسی بردر مذهب ابله مکده آدمی »
 « کوکی مسعود دشمن، طالعی منحوس دوست »
 (ثابت)
 « ایریشمک ایسترایدی خوان وصلکه لیکن »
 « همان نصیب جم آخر دما ایش ای دوست »
 (جم)

وارددر : (رسد دورینی، جیب
 دورینی، کیمچی دورینی) .
 « دورینی نگاه خرد ننددر کیم »
 « وطنک زخی ظهور ایتمه دن ایلر سرهم »
 (نابی)

دُوز { [ذ] « دُوخَن » مصدرندن
 مشتق اولوب (دُوزنده)
 کبی دیکیمی مناسنده، وصف ترکیبی
 صورتده قوللایلیر : (زردوز) -
 صیرمه لی، صیرمه دیکیمی، (جوالدوز)
 = جوال دیمکه مخصوص اوج طرفی
 اکری ویامسی اوزون ایکنه، (دیده
 دوز) = نصب نظر ایدیمی یعنی کوز
 دیکوب متصل باقیمی، بکله بیچی :
 (دیده دوز انتظار) بوتیمیر قدیمده
 انتظار لفظی فضله، حشودور، چونکه
 (دیده دوز) ذاتاً اومعنائی افاده
 ایدیور. آنک یرنده حسرت، فرقت
 کبی الفاظ مناسبه ایراد اولنه بیلیر .
 (جگر دوز) = جگری دلوب کیمچی
 دیمکدر :

« زردوز یالان اوره داشکینه اشکدر »
 (لا)

« دستم طیم اگر دشمن ایله جنک ایتسه »
 « خامه می تبرجکر دوز دو بیگان ایلر »
 (جوری)

« جامه دوز غضبی ایستسه بیجیزی کفن »
 (عزت ملا)

دُوزخ { [ذ] جهنم، طامو .
 (دُوزخی) = جهنمه

دوشونبچی ، ایلرینی دوشون .
 (دور آندیشی) = اوزاق دوشونبچیک
 (دوری) = اوزاقلق . (دورغا-ی)
 = اوزاق کوستربچی ، کوسترن .
 (دورنوپس) = اوزاق یازیبی ،
 اوزاقه یازان که تلغراف دیکدر :

« بنه سیرایله نخلستان دورا دور معنائی »
 « کلستان در کلستاندر خیابان در خیاباندر »
 (ریاضی)
 « توجه ایله تفریق قتنه به غزی »
 « اولور دوا بروی خوبان بری برندن دور »
 (نایی)

دورباش { [ه] اوزاق اول معنائه
 ایر تمیردر که اوللده
 حکما و امراءک او کلرلنده سکیردن
 چاوشلر خلقي طاعتق ایمون الرنده
 طوندقلمی دکنکی ، عصایی سالایه رقی
 تلفظ ایدرل وازدحامی دفع ایلرلردی .
 مؤخرأ مذکور عصا ، دکنکه ، نیزه
 کپی شیلره علم اولمش وایوم بومعناوه
 مستعملیدر .

دوربین { [ه] اوزاق کوریمچی
 دیکدر که قافل صاحب
 بصیرت و تدبیر مناسنده قوللاتیلیر :
 (بیوک رشید پاشا کپی بر سیاسی
 دوربین نادر بنیشیر) § اوزاقده کی
 اشیایی ، اوزاقی یقین کوسترن بر آلت
 رژیتر . مت کوز ایله باقیله جق نوع
 طولانیسی و جفت کوزایله قوللانیله جق
 قیصه طریزی ، حاصلی درلو درلوسی

{ [ه] دومان ، توتون .
 دود { (دودگاه) = دومان بری ،
 اوجاق . باجا . (دود آلود) =
 دومانلی . (دود آه) = بد دعا ،
 انکسار . (دود دماغ) = تکبر ،
 بیرلنک :

« اشک روان ودل پردود ایله »
 « اوله ده در همدی ده دریا نورد »
 (معلم ناجی)
 « جنت آباد کوردیکم یرلر »
 « دودگاه جیمیدن بدتر »
 (وله)

« نخیل ایله سه دل رومانی خاکن »
 « مشام جانه ورر دود آه نکمت عود »
 « سایی »

دودمان { [ه] سوی صوب ،
 قبیله ، قوم ، خاندان }
 دوده { اوجاق :

« خاندانی حشره مک معمور اولوب اول خسر وک »
 « ذات پاک ایله فقر ایله عظام دودمان »
 (حق)
 « چراغ دوده اجداد معدک بنیاد »
 (نایی)

{ [ه] اوزاق : (دور و دراز) =
 دور { اوزون اوزادی . (دورا

دور) . — اوزاق اوزاق ، اوزاقدن
 اوزاق که معناه غایت بعد مطلوبدر ،
 || اوزون اوزون . [دور آندیش] اوزاق

دُونَا { [ذ] ایک قات ، بولکش ،
اگر تیش : (قد دوتا ،
قامت دوتا)

دُوچار { [ذ] فالاصل ایک درت
دیکھو کہ فارسیده ایک
کیشی بربرله راست کلہ رک ملاقی اولقی
مناسبتی افاده ایدر ، حق فارسیده
بولوشقی ، ملاقات مقامنده کنایه
(دوجشم چارشدن) تمیزی ده معروفدر
لسانزده دخی شدتله آرزوی تلاق
معناسنده (چار چشمه مترقبه منتظر)
تمیزی قوللائیلیر . ایشته بومعنی
مناسبتیله کیت کیده لسانزده راست
کلہ ، چائمه ، اولاشمه ، طوتله ،
اوغرامه معناسنده قوللائیلش والیوم
بومعنازده مستعملدر . بالادبری
کوسترین بواوچ کلہ ده کی واولر (واولر
اصلیه) اولیوب (واولر رسمیه)
اولدیفندن اشائی تلفظده اظهار اولتاق
لازمدر :

« ابله سر بولده دوچار اوله دخی ردسلام »
(نابی)

« بالاره طوغری ایقه پرواز »

« تا اولیه سین دوچار شهباز »

(معلم ناجی)

دُوختَه { [ذ] ایکنه ابله دیکمکش :
(جامه دوخته ، خرقة
دوخته) صاعش : (شیر دوخته)

دُوڈ { [ذ] قوردجغز : افاق
بوجک ، صوغلیان .
دُوڈَه { اصطلاحات طیه ندر .

آیاقلی . اکثریا زار اوپوننه مائد
تسمیراند قوللائیلیر . مثلاً (شش
ودو . پنج و دو ، دوشش) کی .

« انظاردن آرزو عیاند »

« افکاره دودیده ترجاند »

(معلم ناجی)

دُوْمَلُو { [ذ] ایستالانجه دن [فرانسز-
جهسی (Duel) . ایک
کیشی آرمندده وقوع بولان مبارزه ؛
سلاحه چارشمه ، آتشمه که قانوناً
منوعدر .

دُوْبَارَه { [ذ] (باره) . مافی
عیدیه بی افاده ایدر سه ده

بوراده (کره ، دفعه) معناسندر .

فارسیده برکره ، ایک کره مقامنده

(یکباره ، دوباره) دیرلر . بوافظ

« نوبت » معناسنده قوللائیلیر که

اوتقیدر کره « ایک نوبت » دیک

اولور . اوائلده اکثریا زار اوپونلرنده

نوبته قائل اولایوب برر چانه ابله بر

قاج کره زار آتقی ایستین اوپونجیلرک

« دوباره » اتمه مک شرطی درمیان

اولورق اوپونه اشتراکری قبول اولنور

ایمش . مؤخر آبوصورتله کثرت استعمالی

بالماسبه حیلہ ، خدعه ، مکر معناسنده

اصطلاح اولسنه سبب اولشددر .

|| زارلرک ایکی ده آتیلجه ایک نقطه لی

کلک . الیوم لسانزده بومعنازده

مستعملدر . (دوباره جی) تحیله کار ،
خدعه جی دیکدر .

« حیدر گرار میدان شای ذاتکم »
 « اسب طبعم دلدل و چالاک خامه ذوالفقار »
 (نعت - نظم)

دُم { [ذ] قوروق . (دُمجه) =
 قوروقچق ، قبه قوروق .

(دُمذار) = قوروق طوتیجی ،
 طوتان ؟ قوروقدن کلن ؛ اڭ آرقهده
 بولنان مفرزه عسکره ، قره غول .

دُمَل { [ع] اصطلاح طبعه بیوک
 فان جیبانی .

دُموع { [ع] کوز یانی معناسنه
 اولان (دُمع) ک جمی .
 (دُموع جابه)

دُنْبَال { [ذ] قوروق : (کوکب
 دُنْبَاله دار) . (دُنْبَاله
 دُنْبَالَه) = قوروقدن ،
 آرقهدن کیدر ، تابع .

(دُنْبَالَه) = (دُنْبَه) قوروق ،
 (لَه) = معانی متعدده ی افاده ایدر
 ایسهده بوراده سیپله غمش یومشاق
 دری و سختیان معناسنه درکه بو حالده
 معنای لغویسی سیپله غمش قوروق
 درسی دیمکدر . اصطلاحده بر نوع
 چنک ، چالنی آکننه اطلاق اولنور ،
 یوزی دری ایله مستور و شکلی مدور
 و آلتی یاقسی و ایکسی بر برینه مربوط
 بر آت چنکدرکه اکثریا زورنا ایله

برلکده چالینور . فارسیده بونک مخفی
 اوله رق (دُنْبَك) = بکچی طاوولی ،
 کوچک طبل دیمکدر :

« ایلر همه ی باشیله تهریز »
 « دُنْباله ایسه همیشه چنبان »
 (معلم ناجی)

دُنْبَا { [ع] اوستنده یاشادینمزقاره
 طوبراغک عمومی اعتبارله
 اسمی که طلم ، جهانده دیرلر . (آخرت)
 مقابلیدر . اکثریا (دنیا و آخرت) تعبیری
 قوللانیلیر . (فانی دُنْبایه آلدنمه ملی) .
 (دنیا پرست) = دُنْبایه طایبجی ،
 طمعکار ، حرصلی آدم . (اهل دنیا)
 = دُنْاشته متصف ، آلتاق . (نازک
 دنیا) = مزوی ، طابد ، زاهد .
 (دُنْبَالِق) = مال و نقد ، ثروت
 (دُنْبایسی اوینون) = غنی ، زنگین ،
 حال و اداره سی یولنده اولان آدم .
 نسبتنده (دُنْبوی) دُنْبایرکه دُنْبایه
 متعلق دیمکدر : (آمال دُنْبویه ،
 هوسات دُنْبویه) .

« دنیا اونه ؟ برخریب روثیا »
 « وارلق اونه ؟ برعجیب خولیا »

(اکرم)

« کولهلم اوینایهلم کام آلهلم دُنْبادان »
 (ندیم)

دُو { [ذ] ایکی : (دُو جهان) =
 دُو دنیا و آخرت . (دُو روی)
 = ایکی یوزلو . (دُو یای) = ایکی

« دوست مدحند نه آبی یار دمنده نه غم »
(لا)

« دشمنی دوست اولور صانع صاقین »
« عرض اخلاصنه آلدانه صاقین »

(وھی)
« اولسه جهولانه جهان دشمنم »
« منقلب اولساز ینسه فکرم بنم »

(معلم ناجی)
« دشنام » [ذ] سوزگمه ، سوزگوب
« صابحه »

« ننگام اغز سنک شیرین کلامک نورسی »
« سن مان ایله تکلم راضی یم دشنامه بن »

(نورس)
« دشوار » [ذ] مشکل ، کوچ :

« دشوار » (امر دشوار ، کار دشوار) (دشواری) = کوچک .

« مهربان حال دشوار عصات رستغیز »
« عاجزان روز حشرک مشفق رحم آوری »

(نظم)
« ای بنم دردی دشوار کورن »
« ای بنی طغنه سزاوار کورن »

(صفا)
« دعا » [ع] درگاه الهیدن نیاز
« و ابنهال ایله خیر و رحمت »

رجاسی § بو صورتده قرائت اولنان
عبارات مرتبه مأثوره . (دُعاگو) =

دعا سوله یچی ، دعاچی (دُعاخوان)
= دعا اوقویچی . (دُعاگوپی) =

دعاجلیق (دعاخوانی) = دعا اوقو .
« دلدل » [ع] طرف قدسی جناب
« رسالتیناهیدن حضرت »

« امام علی » یه بخش بیورلش اولان
قبر استرک اسمیدر . اسب و استر حقنده
وصف اوله رق قوللانلییر :

در { [ء] انجو تخفیفه ده قولانیلیر :
 در (دردانه) = انجودانه سی .
 (در ناسفته) = دلمه مش انجو .
 (در گرانایه) = قیتدار ابری انجو .
 (در یتیم) = صدقه تک اوله رق ظهور
 ایدن اری ، بیوک انجو . بو تعبیر
 کنایه حق مقدس جناب یتیم بریده ده
 قولانیلیر . (دره) = کذک بیوک
 انجو دانه سی . (دره) تک جمعی
 (در) و (دوات) در :
 « آبریلیم بیک در یکدانه دن »
 « آبریلیم سیرت صدانه دن »
 (معلم ناجی)
 « قصد ایته خصوصاً که کورسوخ خیالم »
 « بر نکسته سی شرح کتاب دور ایلر »
 (نفی)
 « بر در صدقشین ایدم بن »
 « بر موجه ایله کناره دوشدم »
 (اکرم)
 در { [ء] قوطی ، حقه . (درجه)
 در { ده دینلیر : (درج در)
 = انجو قوطیسی . (درج در)
 آتون قوطیسی . (درج تک) =
 محبوبه تک آغزندن کنایه در .
 « بوالبشردن سکا دک ای کهر درج وجود »
 « نور روحانی ایدی بار قطار اجداد »
 (نابی)
 در { [ء] اصل (درودگر)
 در ، تخفیف اولمشدر .
 در { ترکیبه ده تحریف ایله
 (درونکر) دینیرکه یابو

در { [ء] طورطو ، چوکتی .
 در { (درده) ده قولانیلیر :
 « غالباً بر اهل دل طوراغیدر درد شراب »
 « کیم قیلوب حرمت بنالطومش اوستنده حباب »
 (فخری)
 در { [ء] صحیح ، سالم ، صاغ ،
 درست { طوغری ، صاغلام ،
 بتون : (تن درست) = صاغ ، صاغلام
 وجود (تن درست) = وجودجه
 صاغلاملق (جسم درست) = صاغلام
 کووده . (فکر درست ، رأی درست)
 طوغری ، سالم فکر ورأی . (درست)
 = طوغریلق ، صاغلاملق ، سالمیت .
 (درست اوقومق) = صحیح و طوغری ،
 یا گش سز اوقومق دیمکدر :
 « بنه میخواره لرساق ایله عهدی درست ایستی »
 « برالده دست جانانه برالده جام رخشاندر »
 (ریاضی)
 در { [ء] سرد ، قاتی ، قالین ،
 درست { قاتا : (سخن درشت ،
 طور درشت ، کلام درشت ، شیوه
 درشت ، فکر درشت ، قاش درشت)
 (درشتی) = قاتیک ، قاتلق ، قالینلق .
 « ایدوب نرم و درشتی لامسه تعییننه موقوف »
 « مشای بویه وقف ایتمش مذاقه لذتی اهداء »
 (منیف)
 در { [ء] اصل (درودگر)
 در ، تخفیف اولمشدر .
 در { ترکیبه ده تحریف ایله
 (درونکر) دینیرکه یابو

« باشمندن آه ايله آتش چيقار دغان يرينه »
(بحبت)

دُخت | [ه] قیز . (دخت رز ، دختر رز) = اوزومك
دُختَر | قیزی که شیرايدن کنایه .
دُخترِ | در . (دخترِ) =

قیزلق ، بکارت . بومقامده وعین معناده
(دُخترَه) ده لغتدر . (دُختندر) =
اوگی قیز .

« هپسندن آتک کوزلدي ایواه »
« آلتنده یانان زوالی دختر »
(اکرم)

« بحبت هله اوخالقک احسانری چوقدر »
« ویردی کرمندن سگا بردخت نجیه »
(بحبت)

دُخُول | [ع] ایجری کیرمک ،
دُخُول | ایجنه کیرمک : (آیا صوفیه
جامع شریفنه قبله جهتمده کی قاپودن
دخول ایدوب ، مدرسه یه دخول ،
بوپاره نك حسابه دخولی) . (دُخُولِه) =
ایجری یه کیرمه تذکره سی اجرتی .

« کشانه دخول ایلدم ابتدا »
« ایدوب پاسبان فلك برندا »
(عزت ملا)

دُب | [ع] آبی . مؤنثی (دبه) :
دُب | (دَب اکبر) = علم نجوم

اصطلاح تندن اولوب ترکیده « بدی
یارلر » دینیلن و قطب شمالی جهته قارشی
دوشن کومه کواکبک شکلی آبی یه
مشابه اولدیفندن بونام ايله اسمیه قیلمشدر .
نصل که ینه جهت مذکور یه محاذی
اولان و دیگرندن شکلا کویچک بولنان
باشقه برکومه کواکبه ده (دَب اصغر)

دینیلر . بونلره (بنات نفس کبری ،
بنات نفس صغری) ده دینیلور .

دُبر | [ع] آرد ، آرته . (قبل)
دُبر | مندی . هریبده (قبل و دبر) ،
دُبر | فارسیده (پیش و پس) ،
دُبر | ترکیده (اوک و آرد) دینیر .

دُجَاجَه | [ع] طاووق . دالک
دُجَاجَه | حرکات ثلثه سیله افتدر :
(دجاجة مصریه ، دجاجة هندیه)
جی (دجج) در .

دُخان | [ع] توتون ، دومان :
دُخان | (انحصار دخان ، استعمال
دخان ، دخان آتش) .

« شمله سی کل دودیدر کویا دخان لاله سی »
« ایلدی بزم سقا افزایی بر کلزار شمع »
(ریاضی)

دیوان { [۷] مذاکره امور
و مشاوره مصالح دولت

ورثیت دماوی طایفه اجرای احکام
شریعت ایچون مجتمع مجلس مخصوص:
(دیوان هایون) = حضور عالی
جناب پادشاهی به عرض اولنه حق امور
و مقررات ، اوراق و قیوداتی رؤیت
و تسویه ، حفظ و توقیف ایتمکه مکلف
دائرة مخصوصه . دائرة مذکوره ده
موجود مناسب طایفه آئیده کوسرلشدر:
(آمدی دیوان هایون ، ترجمان دیوان
هایون ، توقیعی دیوان هایون ،
تشریفاتی دیوان هایون ، بکلکچی
دیوان هایون ، تخصصی دیوان هایون) .
(دیوان حرب) = قانوننامه عسکری به
توفیق اجرای محاکمه و ترتیب مجازات
ایتمکه مکلف اولان محکمه عسکریه .
(دیوانخانه) = هیئت مذاکره و محاکمه
کهنه اجتماع ایدیه جکی بیوک اوله ،
عمومی صفه . (دیوان الهی) = محکمه کبری
اخرویه ، روز حساب اخروی . (خط
دیوانی) = دیوانه منسوب یازی که
الیوم احکام دیوانیه ، فرمانلر ، براتلر ،
پیورلدیلر آنکله یازلقده در . (دیوان
طورمق) = اوائلده چارشرک دیوان
عالیده ال ال اوستنه قویوب منتظر امر
طورمه لرندن توسیماً الیوم مقام تعظیده
منتظر سلام اولوقده اصطلاح اولشدر .
(دیوان کاتبی ، دیوان افندیسی) =
اوائلده طشرده مأمور اولان وزرا
وامرائک مکتوبجیلوق وظیفه سنی ایفا

ایچون معتلرنده استخدام ابتدکاری
اصحاب قلم . (دیوان قلمی) = اوامر
طایفه تحریر ایدیلن قلم . § بر شاعرک
حروف هجا صرسته اشعار و منظوماتی
حاوی اولان مجموعه ، کتاب . پیورلدیه
صرتب اولان کوچک کتابه (دیوانچه)
دنبلیز : (دیوان خاقانی ، دیوان فضولی ،
دیوان نظمیه ، دیوانچه طارف) جمعی
اولان (دواوین) بو منایه مخصوص
کبیرده : (بر شاعر ایچون قوجه بر دیوان
یازمغه نه حاجت ! بویله بر اثر بر افاق کافی .
محتشمک احتشام بلاغتی قیامته قدر بونده
کورینه جک — محمد مظفر مجموعه سی —
معلم ناجی) .

« تعالی الله زهی دیوان طراز صورت و معنی »
« که جسم لفظ ایله روح مائی ایله مش پیدا »
(نابی)

دیوانه { [۸] دیو طومش ، دلیرش ،
ادلی . (دیوانگی) =

دیوانه ک . دلیک . (دیوانه رو) =
دلچسپه حرکت ایدن ، چیلغین .

« شعله مشکاته پروانه جان جبرئیل »
« آب فیض آیاتنه دیوانه روح قدسیان »
(لا)

« دیوانه صد جنون عشقم »

« علامه ذو قنون عشقم »

(معلم ناجی)

{ [۹] صرصر تاج ، الماسی
دیم } سرپوش .

دیسار { [ا] فی الاصل یونانیدر .
سکلی آلتون . شرعاً
اون درهم شرعی سیم خالص قیمتند .
اولان آلتونه اطلاق اولنور که جمعی
(دنانیر) دو .

دیو { [ا] شیطان دیکدر §
انسانه . ضرری اولان جن .
خیث ، مخلوق عجیب و همی . بین العوام
تخفیف ایله (دیو) صورتند تلفظ
اولنور . (دیوچه) = آغاج قوردی ،
کوه (دیوباد) = شدتلی روزگار ،
قاصیرغه . (دیو آینه می) = قار .
شیشنده کنی بیوک کوسترن آینه :

« دیوبخی خطه جو دسده اولمش رجم ایچون »
« کف دسک آسمان وکله زربک شهاب »
(نفی)
« اول سلیمانک شکوهی دیوه صالحش رستخیز »
« بو سلیمان صولتی کفاری ایش تارمار »
(فضولی)

دیوار { [ذ] ترکیه ده دخی مین
صورتله قوللائیلر . طاش
وخرج ایله ایستیلن شکل استقامت ویا
انحناده ، کدک لازم کلن ارتفاعده
یاپلش حائط حائلدر : (باغچه دیواری ،
قلعه دیواری ، دیوادی) (دیوارنگی) =
دیوارجی .

« ذوق تیغکده عجیب یوق اوله کوکلم چاک چاک »
« کیم سرور ایله براقور وخته لردیواره سو »
(فضولی)

(دینگرووز) = باشقه کون دیکدر :
« باقی بیاره ملک احوالی دیگر کون اولور »
(باقی)

« وصلکدر اگرچه ووحیدور »
« هجر کده وار صفای دیگر »
(معلم ناجی)

دین { [ا] معانی شاعله مختلفه سندن
تحرید زوائد اولنه ورق طرز
استمالی اعتبارله معنای مجملآ تعریف
اولتی لازم کلیرسه صورت عمومیه ده
برملک ایمان ، اعتقاد قوی ایله عموماً
مقتسک اولدیغی طریقت ، شریعت
و صورت خصوصیه ده هر فردک معبودی
بولان رب العالمینه قارشی صفت مبدیته
مقرب اولان زهد و طاعت یولی دینله .
بیلیر : (دین محمدی ، دین حق) .
(دیندار) = اعتقاد و ایمان صاحبی ،
حیتی مسلمان . (دینپرور) = دینه
خیر و مظاهر ابدن ، متقی . جمعی
(ادیان) : (ادیان و مذاهب مختلفه) .

« خسرو دنیا و دین شاهنشاه روی زمین »
« ظل رب العالمین اسکندر دور و زمان »
« حق »

« زاده مفتی دیندار در بحر علوم »
« فخر اجداد و پدر تازه کل باغ کهن »
(حق)

« دین و ایمانشه خیر ایله مین »
« خیر ایدرمی وطن و دولته »
(لا)

« رسم دیر بی لوح طالبان »

« محو ایدن کلک ترزاعدر »

(ریاضی)

« نمی کلز کلور البته دست آویز خنجره »

« غم غمزه که دیرین آشنای جان شیدادر »

(صبری)

« [ء] طاووغك اركیكي »
دپك } خروس : (دپك افرق) =

چاتال ایبکی خروس . جی [ادیاك]
 دیگر [در]

دپك } [ف] چومك ، طویراق
 تجربه . حقیق و مجازی

اولوق قوللائیلیر : (دپك جوشان) =

طاشمش ، طاشغین ، طاشیجی تجربه .

(دپك سودا) = مجاز آعشق تجربه سی ،

محبت قازغانی ؛ خیالات غرام .

« دم جانفش هیس سریم »

« آتش افروز دیکداعدر »

(ریاضی)

دیگر } [ء] آخر ، باشقه : (طرز
 دیگر ، نوع دیگر ، شکل .

دیگر (تخفیف ایله) دیگر (صود .

تنده ده قوللائیلیر :

« هر دوش مرض ایدر جهان دگر »

« هر جهان بشقه بر لطافتده »

(معلم ناجی)

(دیگرگون ، دگرگون) = تغیر ، بوزوق .

باشقه دولو ، باشقه لاشمش ، پریشان

(دیگر بار) = باشقه دضه ، باشقه زمان .

داخلی ، دبدان اَمّا ، دبدان اُسطرافی ،

دبدان اَوْصیه) .

دپده } [ء] کوز : (نور دیده) =
 کوزنوری ، یار ، سویلن .

« دپده ائسودافزا بر صورتك جبرائیلر »

(معلم ناجی)

« نور دیدم اولدی دپده مدن نهان »

§ کورمش معناسی ده افاده ایدر .

بوتقدیرده مطلقا ترکیب ایله قوللائیلیر .

مثلا : (لطف دیدم ، کرم دیدم ، احسان دیدم ،

جهان دیدم ، ضرر دیدم) کبی .

(نادیده) = کورمه مش ، کورله مش ،

مثلی بولغاز ، محیب ، ظریف شی .

[ف] کوزجی ، کوزله .

دپده بان } بیجی ، کوزنه بیجی .

دپدبان } اوائلده کرک قوللائیلیرنه

{ علم مخصوص ایدی که

الیوم آنلره (میسر) دینیلور .

ایکنجی ده معروف و فصیحدر :

« ملائک خادمان یأمر بالعدل والاحسان »

« شیطاین دیدم بان فرصت نهی عن الفحشا »

(نابی)

« سراد قتنده ملک دید بانلغه مأذون »

« خزینه سنده فلك یاسبانلغه مأمور »

(نابی)

[ف] قدیم ، اسکی : (داب

دیرین } دیرین ، آیین دیرین ،

دیرینه } دیدنه دیرینه ، قاعده

{ دیرینه ، بنده دیرینه)

اوله رق جانی اوزونته مقدراً لازم کلن
ماله اطلاق اولنور. اصطلاح فقیدور.

تشدید ایله غلطدر. جمی (دیانت) دوت

« ایتردی وفا آلدینی نقد دل عشاق »

« ابرولرینک کشته لرنده دیت اولسه »

(نابی)

دیدار { [ذ] رؤیت ، کورمه ،
کوروش . ویشتمک کورمک

کبی دکدر ، کلام حقیقت غلامی حکیم

مشهور جناب (فردوسی) بیت آئیده

ایراد بیورمشور :

« اگر هست خود جای گفتار نیست »

« ولیکن شنیدن چو دیدار نیست »

§ جال ، چیره ، یوز : (عرض

دیدار ، یرنو دیدار ، تابش دیدار)

§ قومه باصره ، کوز § ظاهر ،

بدیدار . بوصوک معنی اعتباریله متصوفاته

معنای مجازیده دخی قولانیله بیلیر .

لسانغزده معانی معروفه سی برنجی ،

وایکنجی معنایزیدر . دیگر معنایز

اوتکیلرکی معروف و مستعمل دکدر .

« وادوق درسعادته یاری کورمه دک »

« کیردک بهشته حیف که دیداری کورمه دک »

(فضولی)

دیدان { [ع] اوفاق صوغلجان ،

دوده) نک جمی . اصطلاحات فنیه دن

اوله رق بروجه آتی قولانیلیر : (دیدان

شریطیه ، دیدان عریض ، دیدان

« کون باشنه برخلت دیبا ویرر اما »

« دمانتی آلوده خون جگر ایلر »

(نفی)

دیباجه { [ع] مقدمه ، کتاب
مقدمه سی :

« دیدی دیباجه سنده اواسه برسرنامه توحید »

« اولوردی نقصدن ماری مکمل نسخه غرا »

(نابی)

دیپلومات { [Diplomat] فرا
نرجه دن | امور

سیاسیه و خارجیه ایله مکلف و متوغل آدم

§ امور سیاسیه و مناسبات خارجیه ده

صاحب وقوف ، ماهر آدم ؛ سیاسی .

[Diplomatique] دیپلماتیک =

امور سیاسیه یه منسوب و متعلق || عهد

و قوانین عتیقه و شهادتنامه ، امتیازنامه

وبرات و امثالی حل اتمک فی || سیاستک

حقوق امضاسدن بحث ایدن قسمی :

(برترک دیپلوماتی) = بیوک ورشید پاشا

صرحومک ترجمه حالنی حاوی بررساله نک

اسمیدرکه محرر عاجز طر فندن یازلشدور .

(دیپلوماسی) = پویتیقه ، سیاست .

دیپلومه { [فرانسجه Diplome]
شهادتنامه ، اجارتنامه ||

امتیاز ، برات : (دیپلومه لی اجزاجی ،

دیپلومه لی ایه) ، مکاتب فنون عسکریه دن

نشأت ایدن ضابطانک دیپلومه لری بوکون

مکتب فنون حریبه ده توزیع ایدیلر جکدر)

دیت { [ع] نفس مقتول و یا عضو
مجروح و مقطوع بدلی

دِهَلِيز { [ء] فتح دال ايله دهنه .
اورايه باقلى .

دِيَات { [ء] « دِيَت » ث جى .
اورايه باقك .

دِيَار { [ء] مملكت ، اولكه :
ديار (ديار غربت) = ييانجى
مملكتى || ييانجى خانه لرى . فى الاصل
خانه معنائه اولان (دار) ك جى دىركه
خانه لرى ديمكدر :

« غريبه بر بونوروشى عدم ديارنده »
(لا)
« بر عالم خار خار دوشدم »
« بريلمديكم دياره دوشدم »
(اكرم)

دِيَانَت { [ء] دينك احكامنه
ديانت (اطاعت ، رعايت و مقتضاى
دينه كوره حركت ايتك كه ديشدارلى
ديمكدر : [بحسب الديانة صلاة خمسة
ادايه فايته اعتنا ايدر] . (دِيَانَتكار) =
ديانتلى ، ديشدارلوقده غيور .

« كين ايتش دِيَانَت شهريله عهده آيام »
« كين ايتش كناه و معصيته طاله رسوا »
(ناپى)

دِيَا { [ف] ايكللى قاش ، قالين
ديا (جاقس) : (دِيَاى منقش ،
دِيَاى فرنكى ، دِيَاى هندى) بونك
معرى [دِيَاچ] در .

« متاع نطقنه كاك اديب غيب اندازه »
« دكان فكرتنده عقل كل ناسج ديبادر »
(صبرى)

دِمَاغ { [ء] مغز ، بين . تحريف
ايله تركجه ده (طماق)
دينايير . (ذهن) مقامنده ده قوللانيلير :
« ووردجه دماغه حدت افكار »
« بن سويلرم اول كتابت ايلر »
(معلم ناجى)

دِمَنَه { [ء] سوپورتليك . جى
(دمن) .

دِيَانِيَت { [ف] فرانسزجه دن اجزاي
ديانيت ناريه نك برنوع شديدى .

دِه { [ف] ورمك معنائه اولان
(دادن) مصدردن امر
حاضر دىركه وصف تركيبى طرزنده و
(و برنجى) معناسنده قوللانيلير .
(دهش) = و برش ، عطا ، احسان :

« ساقى كتور اول باده يي كيم مائه چاندر »
« آوام ده عقل سلامت زدكاندر »
(لا)

« لطف طبعكده ايدوب شعره تزل اولهك »
« در مغمسونك ايله زيب ده نظم كلام »
(جورى)

دِه { [ف] كوى معناسنه اولان
(دِه) (دِه) كخفى . (دِه خدا) =
كوى اغابى ، كوى كوياسى . بونك
يرنده (ده دار) ده ديبيلير . (دِه) =
كويه منسوب ، كويلى .

دِهْمَان { [م] معرب] اصلى فارسى
(دِهْمَان) در . چغتايى ،
كويلى ، كوى آغاسى .

« زائد کورن اهل دل دکلدر »

« انسان قیفسده آب وکلدر »

(معلم ناجی)

« شوایکی تار بنجیم اولدی دایسندو دلیزر »

« ایلدی حله عریشک حصنی آلدی وزیر »

(سروری)

« عشقکله نوای دلنشینی »

« رفصان ایدیور موحدینی »

(معلم ناجی)

« عتاب غمزه آفت خشم چشمی آمان آفت »

« جهان حسن ایله صالحی او شوخ دلستان آفت »

(جوری)

« سن نییون بدن اولدک ممنون »

« بوقدر دلفریب سوزله »

(معلم ناجی)

« برشعله مزاج دلفروزک »

« نار هوسيله مشتعلین »

(وله)

« دلیز { [ف] یورکلی ، بیکیتم »

« مشیر دلیز - (دلیزی) = یورکلیتم »

« بیکیتمک - (دلیزانه) = بیکیتمه »

« شعیب اولانه یاقیشه جق صورتده »

(اطوار دلیزانه)

« حکم آموز و معنی سنج و معارف پرور »

« شفقت اندیشه ، کرم پیشه ، دلیز و اعقل »

(لا)

« دیماء { [ع] قان مناسنه اولان »

« دیماء { [دم] ک جمی »

« کوکل طوئیچی ، کوکلی قیرغین »

« کوچغش . (دِلْدَرْدَه) = کوکلی اولو »

« یورکی اولمش ، طویغوز - (دِلْدَشِن)

= کوکلده یو طوتان ، فرحلی . یو »

« تعبیر انسان حقنده قوللا نیلماز . (دِلْتَوَاز)

= کوکل اوخشیچی ، کوکلی خوش »

« ایدیچی (دِلْخَته) = کوکلی غملی »

« دردلی اولان ، (دِلْتَنک) = کوکلی »

« طار ، جانی صیقش ، مفوم اولان »

« (دِلْخَوَه) = کوکل دلیکی ، کوکل »

« ایستکی . (دِلْدَوَز) = کوکل دلیچی .

« (دِلْکُفْتَه) = کوکلی آجیلیش »

شوقلی :

« یالکیزلمی خوشنا دکل ؟ »

« یا ساده لکی دکل دایر ؟ »

(اکرم)

« اوسرو دکلشک مجری ایدردم آستانگاهن »

« کناو شهردن یکمزد اوله « کوسم » اوله مین »

(معلم ناجی)

« برچهره دلتواز عمن »

« بر نور بدیعه الاحسن »

(اکرم)

« بر سرای دلکشادر هر بری ایاتک »

(نفی)

« جوزله زلفکله ای دلریا دل باغلا یا نلردندن »

(واصف)

طوتیجی، معشوقه، یار. (دِلْزَا) =	= کوئیل بزمی، سوسله ییجی، محبوب
کوئیل قایچی. (دِلْپیش) = کوئیل	قلب: [روی دل آرا، نظم دل آرا،
یارمل، دردلی اولان. (دِلْناز) =	شوخی دلارا، باغ دلارا] . (دل
کوئیل دوزیمچی، کوئیل یایچی، تطیب	آرام) = کوئیل راحت و حضور
قلب ایدیچی. (دِلْستان) = کوئیل	ویریجی، ویرن: (محبوب دلا رام،
ضبط ایدیچی، آلیچی. (دِلْسوخته) =	شوخی دلا رام، طفل دلا رام، دختر
کوئیل یانمش. (دِلْسوز) = کوئیل	دلا رام) . (دل آزار) = کوئیل
یاقیچی. (دِلْخراش) = کوئیل طبرما.	اینجیدیچی. (دل آشوب) = کوئیل
لایچی، قازیچی، قلبی مضطرب	قاریشدریجی، قلبه اضطراب ویریجی.
ایدیچی. (دِلْشاد) = کوئیل سرورلی،	(دل آگاه) = کوئیل اویانیق، قلب
سوئیش. (دِلْشده) = کوئیل کینش، عاشق	کوزی آجیق اولان. (دِلْآورد) =
(دِلْشکار) = کوئیل آولایچی، کوئیل	بورکلی، بیکیتم. (دل آزرده) =
الده ایدیچی. (دِلْشکاف) = کوئیل	کوئیل قیرلش، انجمنش اولان.
یاریمی اولان. (دِلْشکسته) = کوئیل	(دِلْآورد) = کوئیل آسیمی، تعلق
قیریق. (دِلْغروز، دل آغروز) =	ایتدیریجی. (دِلْبر) = کوئیل کونو.
کوئیل شوق و فرح ویریجی. (دِلْغریب)	ریجی، کوزل. (دِلْبسته) = کوئیل
= کوئیل آلدادیچی. (دِلْغکار،	باغل، باغلامش، عاشق. (دِلْدیز) =
دل آغکار) = کوئیل یارمل، عاشق.	کوئیل قبول ایدیچی، کوئیل خوش
(دِلْکش) = کوئیل جکیچی، جذب	کلیچی، مقبول قلب. (دِلْپسند) =
ایدیچی. (دِلْگشا) = کوئیل آجیچی.	کوئیل بکنیدی، طبعه خوش کلن.
(دِلْگنداز) = کوئیل ایدیچی،	(دِلْجوئی) = کوئیل آراییمی، کوئیل
کوئیل اذیت ویریجی. (دِلْگپر) =	جکیچی. (دِلْخون) = کوئیل قانی،
	بیت متأثر اولان. (دِلْداده) = کوئیل
	دیرمش، عاشق. (دِلْدار) = کوئیل

دَقْتُ { [ء] اینجه لك: (دقت نظر) }
 = باقى، باقىش اینجه لكى.

(نظر دقت) = اینجه دل اینجه باقىش ،
 اوزون اوزادى به كوزدن كچيريش .
 § صرف ذهن و اهتمام ايتك صورتيله
 كوزى آچق ، كوز آچقلى :

« تصوير يگزه ايدنجه دقت »
 « كلدى او ضيای ذات ياده »
 (رساله فضيلت و اصالت)

« آناوبنه ذات پادشاهى »
 « توجيه نكاه دقت ايتدى »
 « صاحب شرف وزارت ايتدى »
 « بر ذات رشيد خبر هواى »
 (معلم ناجى)

دَلْ { [ء] بورك ، كوكل . يالكلز }
 اوله رق و اولانيلديكى كى تركيب
 ايله ده استعمال اولنور . (دل) ايله
 (خاطر) پيننده كى فرقى تمرجه حاجت
 بو قدر :

« مدام تقد هوا خاطر مده درمكتون »
 « همیشه فكر محبت دلده در مذكور »
 (فضولى)

« كبه بنياد خليل آزرست »
 « دل نظر گاه جليل اكبرست »
 (لا)
 « دود دلى سويلمغه به جك راز سانيرم »
 (لا)
 « افسرده دقارى طمع خام تازه لر »
 (معلم ناجى)

اليوم قوللائيلىقده اولان تركيبات
 آتیده كاملاً كوسترلشدر . (دل آوا)

دَرِيغْ { [ء] اسيركه مه . (ي دريغ) }
 = مبدول ، اسير كنه مش .

§ ابواه ، يازيق . (درينا) = واسفا ،
 حيفا كيدور :

« غم كوني ايمه دل بياردن تيفك دريغ »
 (فضولى)
 « آفته يز دلده بيز بزدن دريغ ايمه كرم »
 (نفى)

« جور دور ايله غوش اولدى دريغ »
 « غلطه شيعى كى نادره گو »
 (شيخ غالبك و فته تاريخ - سرويى)

دِرْدَازْ { [ء] قلعه محافلى . (دز) }
 = قلعه ، حصار و (دز)
 = آجىق كوشك ، چارداق ديمكدر .
دِعَامَه { [ء] بنايه اوريلان ديرك ،
 پابنده ، دستك . جى }
 اولان (دعائم) . ده بافك .

دِقْ { [ء] اينجه آفرى ، اريمه }
 = مرضى . (حاء دق) = بر
 نوع ورم خستلى .

دِقَاقْ { [ء] داك ضعيله ده جائزدر .
 هر شيتك اوفاغشى ، قيرتيسى ،
 اينجه سى ديمكدر . اصطلاح طبعيه اينجه
 باغر صاغك اوچ مختلف قسمندن ائ
 آشاغيده كى اوچجى قسمة اطلاق اولنور كه
 تركبه ده اوپارچه به (شپردن) ديبيلير .

(دِقَاقْ) = دقانه منسوب ، باغر صاغك
 اوچجى قسمة مائد ديمكدر .

« سلخوار عدم رغبتد روی دوم »

(نابی)

دِرَنَك { [ف] فارسیده معانی مختلفه ده
لسمخزده آرام ، توقف ، اكلخه معناه
لرنده قوللانلییر . چینی وشیشه کپی
ایشانك قیرلہ سندن وچاك وچینفراق
چالقمہ سندن حاصل اولان صدای
متسلسل معنائی ده افاده ایدر که بومقامده
اکثریا (دِرَنَك دِرَنَك) صورتده
قوللانلییر . بین العوام تحریف اولنه وقی
(تیرینغا تیرینغ) دینلییر . بر لغت
کتابنده اشبوکله نك معناسی (اكلخه)
دیه قید اولغسی اثر سهو اوله کرکدر :
« قیاسه ابروی هلال همی دنیاہ »
« برقی خاطف قدر اظهار تمجیل دِرَنَك »
(لا)

« ویرر صبره دِرَنَك سایه طورسه سرو بالادر »
« آلود چشم فرادی کیتسه جوی سیم سیادر »
(صبری)

دِرَه { [ع] قیریاچ . لغت ناجی
وضیاده (ترکیه طوره)
دینیلن شی دیه قید اولغسی سهو
صریحدور . (طوره) = (طُرَه) نك
حرفیدور . محنده کوسریله جکدر .

دِرَهَم { [ع] اصلی یونانی (دراخی)
آقیجه ، پاره . § وزن
معلوم . برقیه نك دوت یوز قسیده
بری درکه شرماً بخش دانه اورته بوی
آپه نك آغیرلغندن عبارتدر .

پارلاق ، پارلدايان دیمکدر . هرایکبسیده
(دِرَخْشیدن) مصدرندن مشتق
ولسمخزده مستملدر : (مهر درخشان ،
نجم درخشان) . (دِرَخْشانی) =
پارلاقلی ، پارلدايیقلی . بوده اصلنده
ضم دال ایله دور :

« اولوده کیتدیکه درخشنده تر »

« فکر منور بکا رهبر یتر »

(معلم ناجی)

« بارشدق روز کارایله آرایه کیردیلر شعی »
« کرک ساقی مجلسد کرک جام درخشاندور »
(ریاضی)

دِرَع { [ع] زردهن جنك اباسی ،
چلیك اینجه زنجیردن معمول
حرب کوملکی . جمی (دروع) دور :
« فوتنده بولندی درعی مرهون »
(لا)

دِرَفَش { [ف] پایراق ، سنجاق .
(دِرَفَش گایانی) =
مشهور دمیرجی کاوه نك سختیان پایراخی .
مذکور پایراق (قادسیه) طلمه
کبراستنده ایدی غزاة اسلامه یکیشدر .
دِرَم { [ف] اصلی یونانی (دراخی)
اولدینی سرویدر . درهمك
عققی ، آقیجه ، پاره . (دِرَمَسرا) =
ضربخانه . (دِرَمَسزین) = صراف .
(دِرَمخزیده) = آلمش آقیجه ، مملوک .
§ دوهم دینیلن مقدار وزن .

دِباغَت { [ع] دری بی سبیلہ مک
دری سیلنک : (صنعت
دِباغت اربابی) .

دِباغ { [ع] اوستہ کیلین قفتان ،
دِباغ لباس . بونک ثلاثی اولان

(دَر) = مالدہ کثرت معنائی معنوی
اولیٰ مناسبتیہ اولیدر کہ لسانزدہ
کثرتدن کنایہ اولہرق قولانیلدینی
بعض لغت کتابارندہ بیان اولیور .
بوتأویل معنای ثلاثی نظر اعتبارہ
آلتیق شرطیلہ مقبول اولہیلیرسہدہ
مادامکہ کنایۃ بومعنادہ قولانیلدینی
کوستریلیور . اوحالدہ معنای اصلیمی
دخی کنک کنایہ صورتیلہ قولانیلش
اولسہ نہ یأس وارد در . مثلاً تأویل
مبسوطہ کورہ (صرحت دُناز) = چوق
صرحتلی (مکارم دُناز) = مکاری چوق
مقامندہ اعتبار اولنہ جغفہ (صرحت
لباسلی . یاخود صرحت اورتیلی ؛ مکارم
لباسلی) تقدیرایدلہ دہاموافق اولمازی ؟
فصل کہ (لہجۃ عثمینی) صاحبی مرحوم
احمدوفیق پاشاک قیدایدیکی معنی دخی
بوصورتہ متفاوتدر .

دِراز { [ف] اوزون : (عمر دِراز
دِراز) مکان دِراز ، کيسوی دِراز .
(دُورودِراز) = اوزون اوزادی بہ

(دِرازی) = اوزوناق . (دِراز دَست) =
ال اوزونلی . ال اوزانانہ . تعدی ایدن .
(دِراز گوش) = قولای اوزونہ .
طاوشان .

اولہ اعداسی نکونجاہی فرون عمری دِراز
(نابی)

دِرايَت { [ع] تجربہ و ذکادن
مختصّل وقوف . بطلک .

(دِرايتکارہ دِوايَند) = درایت صاحبی
درایتلی : (اوباب درایت) .

دِرَخت { [ف] آفاج : (درخت
دِرَخت) دراز ، درخت اصرود

و مقالی طامن جاملدن نہغم ارباب عرفانہ
و آثار لوط بنی البتہ درخت میوہ داراوزدہ
(مقالی)

و بردرخت آلتہ فرش ایلیہ لم براہرام
(لا)

و ای پیرکنہ ریشۃ اندیشہ دن چہ سود
و آخر درخت عمری دوبرمزی روزگار
(مجموعۃ محمد مظفر)

دِرَخش { [ف] تور ، ضیا ، یارلی :
دِرَخش (درخش برق ، درخش
شمشیر) اصلی داک ضمیلہ در .

دِرَخشَان { [ف] (دِرَخشندہ)
دِرَخشَان کبی ایشیلایمی ، نورلی .

دَیْءُ { [ء] مناسرت، کلیسا : (دَیْر)
 دَیْر { زور) = حلب ولایتہ ملحق
 برلوا مرکزی . (دَیْرانی) = دیر
 صاحبی ، دیرده او طوران . جسی
 (دَیْاز) .

دَیْمُومَت { [ء] دائمك، زوالنز
 دَیْمُومَت { لك ؛ دائم اوله ؛
 (دَیْمُومَت تحت ، دَیْمُومَت سمادت) .

دَیْن { [ء] بوریج . اصطلاح فقہده
 دَیْن { دَیْمُومَت ثابت اولان یعنی اودنج
 آلمان شی دَیْمُومَت . (دَیْن) ایل
 (قرض) پیننده فرق واردر . برنجیسی
 اودنك اوزره وعده معینه ایل
 ایکنجیسی کذلک بلا وعده آلمان شی
 اطلاق اولنور . جسی (دَیْن) :
 (دیون عمومی عثمانیه ادارهسی)
 بعضاً جمع الجمع صورتیلده قوللانیلیر :
 (دَیْنَات) : (خزینة جلیله مالیه تک
 دیونات متفرقسی کاملاً تسویه قیلندی
 جهتله) .

« اهل حاجاته اولورکن اترعین حیات »
 « داغدر دَیْن تمسکارتنه نقش ختام »
 (تابی)

دَیْوُث { [ء] زوجہ سنك شخص
 دَیْوُث { آخر طرفدن مرشد
 مجاوزی قبول ایدن غیرتسر ، آلیاق
 آدم .

دَهِیَاء { [ء] (داهیہ) لفظی
 تأکید ایچون صفت
 اوله رق قوللانیلیر . اورایه مراجعت
 اولنه : (دَهِیَاء دَهِیَا) .

دَی { [ء] فارسیده ایکی معنایی
 دَی { واردر . برنجیسی بر ملك ،
 فرشته اسیدر . ایکنجیسی سال شمسنك
 اونجی شهری نامیدرکه کونش « جدی »
 برجنده مکش مدق و موسم شتاتك
 ابتداسیدر . بو مناسبتله (قیش)
 مناسنده قوللانیلشدور : (موسم دَی ،
 فصل دَی) .

« آچل ای فصل دَی سن کستانلردن آچلون کل »
 (ندیم)

دَیْاز { [ء] (دَیْر) یعنی مناسرت
 دَیْاز { صاحبی کیمسه ، فرد :
 « یوق دارده سندن اوزکه دیار »
 (لا)

دَیْآن { [ء] اسماء الحسنادندر .
 دَیْآن { حاکم ، مجازی ؛ قهار
 مناسنده در : (یامنان یادیان) .

دَیْجُور { [ء] قارا گئی : (شب
 دَیْجُور { دیجور ، بخت دیجور)
 مریدده (ظلمت) مناسنده قوللا .
 تیلیر : (دیجور لیل) .

دَیْن { [ء] اصول ، عادت :
 دَیْن { (دَیْنَة دَیْنَة) ، (دَیْنَة
 دَیْنَة)
 دَیْنَة { (حسنه) .

دالی کسمکه مخصوص دیشلی دستره کې
بر دولو چاق، باغ بودامنه مخصوص
بر نوع بیباک .

دَهَشْت [ع] عقلی عاشترنه جفی
سرتیه دهه قورقچ اوله ،
زیاده قورقچ اولش : (دهشتلی
دکېز ، دهشتلی آتش ، دهشتلی
فورملنه ، دهشتلی برارسلان) § عقله
شاشقینلی و پرده جک صورتده قورقه ،
قورقو :

« سیاره دن هیاکل نور آسمدی بوینه »
« قیلدی سپهری دهشت شمېری بی قرار »
(نوی)

« قائم شو جهانده زار و تنها »
« سیرانگم اولدی کوه و صحرا »
« اول شی که جستجو ایدرم »
« آنزده ده بولایوب دریا »
« بر دهشت بی حسابه دوشدم »
(اکرم)

دَهْلِز [ع] خانه لده سوراق
قاپوسیه ایچ قاپو آره .
سندده کی اوکی آجیق محل ، ایکی قاپو
آره لنی ؛ یاخود سوراق قاپوسیه خانه
آره سندده کی آلولیه ناظر صقه . دالک
کسرله ده تلفظ اولنور :

« نوهوسلر کیم ایدر تنظیر شعر کاملان »
« صحبت صدره قاریتمی کییدر دهلیزدن »
(اسعد مخلس)

دَهَان [ف] آغیز : (دهان
تک) = طار ، اوافق
دَهَن آغیز (گُل دهن) =
کل کې قیریزی ، کوزل
آغیزلی . دالک کسری ایله تلفظی غلطدر .
(دهانه) آغیز دیمک ایسه دهه ذی روحک
غیریده قوللاتیلیر : [دهانه تور] =
فرون آغیزی (دهانه کوب) = کوب
آغیزی .

« سندن بونفس ، دهن ده سندن »
« شامرده سنک ، سخن ده سندن »
(معلم ناجی)
« اینسهیدی بونغمه آسماندن »
« لیک چیقاردی هر دهاندن »
(وله)

دَهَر [ع] زمان ، زمان مدید ،
دَهَر ابدی مدت || دنیا ، عالم :
(دهر بی ثبات ، دهر قاتی) . [دهری] =
جهانک بقاسنه قاتل ، عالم آخرتی منکر
اولان طبعیبول ایله غلامه ملحدینه اطلاق
اولنور :

« کستان دهره کلدک رنگ یوق بو قالمش »
(نلی)
« دهرک نه صفا وار عجیاسم وزرنده »
« انسان براقیر هپستی حین سفرنده »
(لا)

دَهَرَه [ف] تحریفه بین الموام
(طهره) دیرلر ، آغاج

§ بيكانه لره منحصر انواع حظوظات
 « تحت زده عشقه مخصوص دواهي »
 (لا)
 دَوْحَه { [ء] بيوك ، اولو آفاج
 ديكر .
 دَوَر { [ء] دوغك ، چرخ كبي
 دَوَر { تكرر كبي دوغك :
 « صاغك كه فلک دور ايله شامي سهر ايلر »
 « هر واقعه يك طاقتندن خبر ايلر »
 (نفی)
 « دور ايتمده دست قدر ننده »
 « يوز بيك كره ملك حكمتنده »
 (معلم ناجي)
 § دونوب طولاشيق ، دونيلوب
 طولاشيق : (دور عالم ، دور ولايت ،
 دور ممالك ، دائره ولايتك دوري) :
 « خيلي زمان طالي دور ايلدم »
 « خلقه دكل كننده جور ايلدم »
 (معلم ناجي)
 « چون حريم عرش اعظم بولمه فيض قبول »
 « دور ايدر پيرامن شام وسهر كرويان »
 (حق)
 § برينك عهد سندن چيقاروب
 ديكرينك اوزرينه چيكرمك ، اول صورتله
 چيكرمك : (دور وظيفه ، دور وتسليم ،
 اشباتك دوري ، انبارك دوري) § بر
 مدت ، وقت ، موسم ، عهد معنالرنده
 قوللايلير : (دور كل ، دور حزان ،
 دور جديد ، دور عتيق ، دور فاروق :
 « كل دوري عيش اياميدر ذوق وصفاهنكايدر »
 « عاشقك بایراميدر يوموسم فرخنده دم »
 (نفی)

§ يوقارودن آشاغي به اوقومق ،
 متسلسلاً ختم اتمك . بومضاده اكثر يا
 قرآن كريمك دور وتسلسل صورتيله
 تلاوق مقامنده قوللايلير : (دَوَرخوان)
 = فرقان كريمي دور وتسلسل صورتيله
 اوقويان . (دَوَر دائم) = بردوزي به
 دوغمه ، دونش .
 دَوَران { [ء] دوغك ، چرخ كبي
 دوغك : (دوران دم ،
 دوران چرخ ، يلقوانك دوراني ، دوران
 رأس) . § سكون (واو) ايله
 (دَوَران) = طرزنده ودهر ، فلک ،
 زمان مقاملرنده قوللايلير : (ساق
 دوران ، دوران جم)
 « اول شه كه جهان موسم عدلنده صفادن »
 « دوران طربشاك چه خندهلر ايلر »
 (نفی)
 « ابرسه برمكه اكر رحمت حق حاكني »
 « بويله برداور دين پرور دوران ايلر »
 (جوري)
 « زمان عيش وشاديدر دم اقبال دوراندر »
 « فلک هپ ايتديكي اوشاهه شمدی پدېشياندر »
 (رياضي)
 « برلطف ايله شريار دوران »
 « قيلدي ينه اسدقاي شادان »
 (معلم ناجي)
 دَوَرَه { [ء] دونش ، دوغمه §
 برشينك فیر طولايي اطراق ،
 كناري : (دَوَرَه سنويه) = ييلده

عمر و اقبال) . (علی الدوام) =
 دکشمبهرک ، برحال اوزره ، بردوزی به
 (بردوام) = برحال اوزره ، برسیاقده
 دیمکدر . بونلرک موقع استعمالینجه
 فرق واردر . مثلاً فلانک التفاتی
 بردوامدر ، صحت و طافیتی بردوامدر
 دینیلیرده (علی الدوام) در دینیلیرده .
 كذلك اوج کون علی الدوام قاریاغدی ،
 ایکی کون علی الدوام لدوس اسدی
 چهلرندکی (علی الدوام) کث یرنده
 (بردوام) قوللانیله ماز :

«مانند شجر ثابت اولور ثابت اولانلر»
 «هرقنی ایشک اهلای ایشک آنده دوام ایت»
 (لا)

« ذوق ، کدرم دوامسزدر »
 « هر عالم انتظامسزدر »
 (معلم ناجی)

{ دَوَانْ [ف] قوشیجی ، سکر دیجی .
 دَوَانْ اکثریا آتیه صفت اوله رق
 قوللانیلیر : (اسپ دوان)

« هر قنده که عزم ابلهسه اقبال وسعادت »
 « بهلوی رکابنده ایکی پیک دواندر »
 (قنی)

{ دَوَاوینْ [ه] مجموعه اشعار معنسانه
 دَوَاوینْ اولان (دیوان) کث
 جمی : (دواوین نادره)

{ دَوَاهی [ه] (داهیه) نک جمی :
 دَوَاهی (آفات و دواهی)
 مفردینه ده مراجعت اولنه .

{ دَوَاتْ [ع] یازو طاقی ، حقیلی
 دَوَاتْ قلدان که ترکیده تحریف
 اولنه رق (دپوت) دینیلیر . (دَوَاتْدَارْ)
 = اوائله دیویتدار ، یازجی دیمک ایدی :
 « اولدی خیمازه کش دهان دوات »
 « آخر نظم داستاندور »
 (ریاضی)

{ دَوَارْ [ه] دور ایجی ، دونجی ؛
 دَوَارْ زیاده دوتی : (چرخ دوار ،
 فلك دوار ، مهر دوار)
 « آبکوندنر کیند دوار ونکی ییلزم »
 « یامیط اولمش کوزمدن کیند دواره سو »
 (فضولی)

« دوار بر آسیابدر بو »
 « بر عالم بیج وتابددر بو »
 (لا)

{ دَوَارْ [ه] اصطلاحات طبیه دندور ،
 دَوَارْ باش دونه سی خسته لکی .
 دالک ضمیمه ده لغتدر .

{ دَوَارَه [ع] پرکار ، تحریفله
 دَوَارَه (بَرکَل) دینیلن هندسه
 آلتی دیمکدر .

{ دَوَاعی [ع] (داهیه) نک جمی :
 دَوَاعی (دواهی الدهر) مفردینه
 مراجعت اولنه .

{ دَوَالِبْ [ع] (دَوْلَابْ) نک جمی :
 دَوَالِبْ (دواایب اختیالات)

{ دَوَامْ [ع] دائم اولنه ، بر حال
 اوزره سوروب کیننه ،
 دکشمکیزین برسیاقده طورمه : (دوام)

« برطرفدن غم دنیای دنی برآندن »
 « فکر جرم و کینه و شدت روز نهید »
 (لا)

« انتساب بیله لیدن بریدر معرفته »
 « ایلدی چرخ دنی جور و اذابی تکثیر »
 (حق)

دَنَهَ { [ع] عیب، قبیحه؛ اهل
 دَنَهَ } ناموس هشدنده چرکین
 کوربله جک حال : (دَنَهَ دینار پرسق،
 دَنَهَ تملق) .

دَوَاءَ { [ع] علاج، چاره، جمی
 دَوَاءَ } (اَدَوَه) در. (دَوَاساز) =
 علاج ترتیب ایدن ، چاره بولان .
 (دَوَاءَ مَسك) = کوزل قوتولی برنوع
 شکر حلواسیدرک (ادونه) شهرنده
 یاییلانی مشهور و مقبولدر :

« جیع وقت شفاخانه شفاستندن »
 « جیع خلقه میسر جیع درده دوا »
 (فضولی)
 « کلدی برنامه سی مخدوم شرف منقبتك »
 « مشك الفاضلی دوا بخش اوله رق ادونه دن »
 (عزت ملا)

دَوَاتَر { [ع] (دَاَرَه) نك جمی .
 دَوَاتَر } همزه تك یرینه (ی) یازمامنه
 دقت ایتملی . اورایه مراجعت اولنه :
 (دواتر دولت، دواتر رسمیه) .

دَوَابَّ { [ع] (دَابَه) نك جمی .
 دَوَابَّ } اوزرینه بنبله جک حیوانلر
 دیمکدر .

دَنَاسَتَ { [ع] کبر لیک، پاسبلیق :
 (دَنَاسَت لباس، دَنَاسَت
 اخلاق) . (دَنَس) = کیر، پاس .
 (دَنَس) = کیرلی، پاسلی . بولر مادیات
 و معنویاتده قولانیله بیلیر .

دَنَانِیَر { [ع] (دَنَانَر) نك جمی .
 دَنَانِیَر } آلتولر : (دنانیر موجوده)
 دَنَدَان { [ف] دیش . اکثر یا آغیزده
 بولان دیشه (دندان)
 دَنَدَانَه { و غیر ذی روحده مثلا
 طاراق و چرخ و دستره
 چنتیکری کی دیشه مشابه شیلره (دَنَدَانَه)
 اطلاق اولنور . (دَنَدَان مُرد) = دیش
 کراسی دیمکدر :
 « باریک بین اولانلر ایدر قاشلرک خیال »
 « دندانگی تصور ایدر طبع خرده دان »
 (باقی)

دَنَدَنَه { [ف] (دَنَدَن) مصدرندن
 دَنَدَنَه } مشتقدر . یاواش یاواش
 کندی کندینه سولیمه ، میرلنمه :
 (دَنَدَنَه آزار خوار ، دَنَدَنَه فرتوت ،
 دَنَدَنَه عجز) .

دَنَنک { [ف] حیران ، مضطرب ،
 دَنَنک } شاققین :
 « یوسف خلقیدر اول شاهد مُنی کیم اولور »
 « دل ، عقل آفت عشقیله سراسیمه و دَنَنک »
 (نضی)

دَنَن { [ع] فرومایه ، صویسر ،
 دَنَن } آلماق : (سردنی، دنی آدم)

پلنك دمنده) § نشوونما بولیجی، بیتیمی
معناسی ده افاده ایدرسده لسانمده
بومعناسی معتبر دکلدر § اوله ییمی،
اوله بن :
« اوراقه فی دمنده یازارایتسه اقتضا »
(۷)

دَمَنَه { ذ } « شغال » بحر ضله
چاقال دینیلن حیوان .
(دَمَنَه وَكَلِيلَه) = فی الاصل هندولسانیه
تألیف ایدلش بهایمه اسناداً حکایات
غریبه فی حاوی برکتابدیرکه مؤخرأ
(حسین واعظ) نام علامه طریقتدن
زبان فارسی به بالترجمه (انوار سہیلی)
تسمیه ایدلش ودها سوگرمه لسان عثمانی به
ده نقل و ترجمه اولنه ورق (هایوننامه)
نامی ویرلشد .

دَمَوِی { ع } قانی چوق، چوق
قانی، طبع و مزاجه وصف
اوله ورق قولالیلیر : (دموی المزاج)
دموی مزاج، دموی الطبع)
« بهاردن تن کلبنده ایلیوب هیجان »
« حرارت دموی قیلدی عقدله لیدلا »
(فضولی)

دَمِیدَه { ذ } نشوونما بولش،
بخش یشمش : (شکوفه)
نودمیده، غنچه نودمیده، سبز، دمیده)
دَنَات { ع } فرومایه لک، دنیلک
دَنَات { اَلْمَاقِلِی : (دنانت طبعه)
قبول دنانت)، (کفران نعمت برهان
دنانتدر)

[دَمَازِی] = صمیمی دوستلق،
حقیقی آرقداشلق :
« قالدگز ای رفیقلر کیده لم »
« اوبتک وارمزار دمازای »
(معلم ناجی)

دَمَع { ع } کوزیاشی . (دَمَعَه) =
برطامله کوزیاشی : (دَمَعَه
صی) . (دَمَعَةُ الْکَرَم) = بودانیلان
آسمه دالندن چیقان باش، صوطامله لری،
(ذُو الدَمَعَه) = امام حسین اندیمزک
مخدوم مکرملرینک حفیدی (حسین
بن زید) ک لقب معروفیدر، رضی الله
عنهم . (دَمْعَان) = ایچی بک طولو،
طاشقین قاب : (قدح دمعان) .
« تخفیف الم ایچدک ای شعر روان »
« سن طور، یوریسون دمع دمادم جریانم »
(معلم ناجی)

دَمَکْذَار { ذ } وقت کچیریمی،
کچیرن : (جناب حق
کیسه بی محنتله دمکذار ایتمه سون)،
(دَمَکْذَارِی) = وقت کچیریمی بیک .

دَمَکْش { ذ } نَفَس، صولوق
جکَن . فی چالالمرک
بردوزی به اوفورنلرینه، بلبل کی بعض
قوشلرک مطرد و متصل زمزمه ساز
اولانلرینه و خصوصیه اولتک برنوع
گوگرچین قوشنه اطلاق اولنور .

دَمَنَدَه { ذ } کؤکره یوب، حایقیروب
صالدیریمی : (شیردمنده)

اکثریا جبط اولاش . سولیه حک سوز
 بوله میوب طوتیله قالمش اولانه وصف
 اوله رق ایراد اولنور : (لیل دمبسته ،
 خطیب دمبسته) . (دمبستگی) =
 طوتلش قالمش اولاق ، دبل طوتقلی .
 « هم مجلس شوق ایکن جوانلر »
 « دمبسته طورری خوشزبانلر »
 (معلم ناجی)
 « طعن حساد ایله دمبسته ولال اولدم آه »
 (وهی)
 { [یونانیدن] طاقم طاقم ،
 دَمَت قسم قسم باغلامش هریشته
 اطلاق اولور : (چیک دمق ، کلی
 دمق ، باشاق دمق ، جالی دمق) .
 { [ع] خلقی استیصال صو-
 دَمَدَمَه رتیله قیروب کچیرمه
 برآدمه حشم وغضبه خوموردانه رق
 سوز سولیه مه ، آزارلامه ، اصلی
 عذاب) معناسی ده افاده ایدر .
 { [ف] مکر ، فسون ،
 دَمَدَمَه آلدقمه : (دمدمه زنان)
 حضرت حکیم روی مثنوی شیرینده
 یونمیری ایراد بیورمشدور . § آوازه
 مدح وشهرت که ترکیده (اَوُک) تعبیر
 اولنور : (دمدمه جاه و حشمت) § طبله
 تقاره ، کوس . بومناده (دَمَامَه) ده
 قوللائیلیر § غوغا ، غلبه .
 { [ف] محب ، دوست
 دَمَسَاز موافق : اویتون آرقداش .

« مردم باشمه جهانی اما »
 « تنگ ایتمده حسرت مسما »
 (معلم ناجی)
 { [ف] متصل ، دائما : وقت
 دَمَادَم وقت : (ناله دمام) .
 « جدا دوشسه سودیکندن برآدم »
 « پریشاندر آنک عقلی دمام »
 (نوری)
 « عقلم او یکانه ماهوشده »
 « فکرم طرب دمامنده »
 (معلم ناجی)
 { [ع] هلاک ، اولوم : (سبب
 دَمَار دمار) . (دَمَار آور) =
 انتقام آلیجی ، هلاک آیدجی .
 { [ف] شوق و مسرت ، غضب
 دَمَان وحدت سبیله چاغروب
 باغرمه || هیبت وزور ایله صالدیرمه ،
 مهیب وزورلی معنایته در . اکثریا
 (قیل) . صفت اوله رق ایراد اولنور :
 (پیل دمان) ، (نهنک دمان) =
 « نهنک » = اپری دگر مخلوق ||
 تمساح دیمکدر . بعضاً ذی روحک
 غیریده ده قوللائیلیر : (سیل دمان) .
 { [ف] وقت وقت : متصل ،
 دَمَبَدَم دائما معناسه در :
 « کلشن اقبالی اولسون دیمدم شادابتر »
 « نوهار عمری یارب کورمه سون روی حزان »
 (لا)
 { [ف] نفسی طوتلش ،
 دَمَبَسَه سولوخی کسلش .

دَم { [ء] قان: (اراقه دم) جى
دَم (دِماه) دو .

« ايدور اراقه دم حسرتككه چشمام »
« ترجم ايت نيجه دمدر اسير هجرانم »
(معلم ناجى)
« دم كلور حسرت ايله چشم تره نم برينه »
(نجارزاده)

دَم { [ف] نَفَس، صولوق: (دم
دَم (واپسين) = صوڭ نفس .
(دم چيقارمق) = دودوك ، فمه
اوقله مك (دم چكمك) = بلبل كچي
خوش صدالي قوشلرك اونلكرى ائاده
زمنمه لرني كسمه بوب اوزاقه لرى اا نى
اوقله ينلرك ترغماز اولدقلرى صرده
(نى) ك سنى كسمه بوب اوزاقلارينده
اطلاق اولنور :

« بن نه مسيحي نه مسيحي دم »
« ذوق حقيقتده آراز آدمم »
(معلم ناجى)

§ (چكمك) ماده سبيله عشرت
ايمك معنا سننده دنى قوللايلير . §
(دم اوزمق) = بحث ايمك ، سوز
آچمق ، قورى لافله ادماده بولمق
معنالى افاده ايدور : [بر خونريزك
صرحتدن دم اورمه سى نه قدر غريبيدا]
§ آن ، وقت ، زمان معناسنى افاده
ايدور : (دم سهر) = شفق وقتى ،
طاك پرى آندىنى زمان :

دَلَك { [ء] ال سورتك ، اوغشده
دَلَك رفق، اوغشديرلىق: (دلَك
وتماس) ، (تيمورك طاشه دلَكى ،
طونش وجودى دلَك)

دَلَو { [ء] قوغه ديمكدور . بروج
دَلَو ائى مشردن برينك كوا كيدن
مركب اولان شكلى قوغه يه مشابه
اولد يفتدن (بروج دَلَو) تسيه اولمشدركه
كونش شهر كانون ثانى لك سكرنجى كوني
مذكور برجه دخول ايدور . فصل كه
تقويملرده (تحويل هيس بدلَو) ديه
كوستريلور . نادراً (دَلَوه) سورتنده
قوللايلير :

« چاهنك بردلوه ناجيزى اولماز آفتاب »
« بو يئنه تار شعاعن قيلسه بند ريسان »
(درحق روضه نبويه — لا)

دَلِيل { [ء] فلاغوز ، يول كوستر-
دَلِيل ييجى : (دليل طريق مستقيم ،
دليل شاهراه ترق) بو معناده جمى
(اَدَلَه) دور . § يلفه بن نسنه نى ييلمكه ،
ييلدبرمكه وييلن شيك ماهيتنى ، محنتى اثباته
مدار اولان خصوص ، ماده ديمكدور :
[دليل قوى ، دليل قاطع ، دليل مقنع]
بو معناده جمى (اَدَلَه) و (دَلَائِل) دور :

« اولماز ايسه ده خلاف عفت »
« البته اولور دليل خفت »
(معلم ناجى)

دَلَالُ { [ء] ناز، عشوه، جلوه؛
انسانه خوش، سوسلی
کورینه جک حال، طور: [صاحبه الجمال
انسانی دلال ایله لال ایدر] .

دَلَالُ { [ء] آلیش ویریشه،
آلیچی ایله صانیچی آره سنده
واسطه اولان || برینک صانیله جق
شیشی ندا ایدهرک صانان آدم: (قوبوچی
دلّای، واپور دلّای) .

دَلَالَتُ { [ء] بول کوسترمک،
فلاغوزلق ایتک: (شهره
ترقیده بگا دلالت ایدن ذاته الی الاید
منتدار اولورم)

« اکرچه واسطه وحی ایدی سکا جیریل »
« دلالت ایتسه (اوا لاردی پرکشای وجود »
(نعت - نورس)

§ کوسترمک معنایده ده قولانیلیر:
(بو معامله جیله تراکت طبعه دلالت
ایدر) ، (بوکله شو معنایه دلالت
ایدر)

« بن عقلدن ایسترم دلالت »

« عظم بکا کوسترر ضلالت »
(فضولی)

§ بعضاً (دلیل) مقاندهده ایراد
اولنور :

« آدم اولانک خیر اولور آدمیره قصدی »
« انسانله انسانده بودر ایسته دلالت »
(لا)

دَلَقُ { [ف] اسکی لباس، پامه لی
دیلچی خرغه سی. (دلقوش) ==
فقیر، دیاکار آدم.

(دَقِيقَةُ دَان) = آکلاشلی کوچ .

مشکل اولان کیفیاتی بیلن . (دَقِيقَةُ

شَیْخ) = اومتلو مواد واموری طارتوب
آکلابان. (دَقِيقَةُ شِئَانِ) = آکلا.

شلی دفته محتاج، کوچ اولان کیفیاتی
فرق ایدوب طانیان . § بر ساعتک ،
برساعت زمانک آتیش قسمده برجزی،
آتیشده بری : (بر دَقِيقَةُ آتِش
ثابته در) .

دَلَكُ { [ذ] فی الاصل صدمه، چاته،
طوقسمه معنایده ده . فارسیده

معانی سائرده دهخی مستعمل ایسه ده
لسانزده بومعنی اعتباریله بری صدمه یه،
چانسوب طوقسمه دوشورمک ایچون
اییلان حیل، دسیسه، اوپون معناینده
قولانیلشدر : (بگا دک ایغه قیزارم .
اوسکا دک ایدیور . فلان هرکه
دک ایدر) . (دَکَبَاز) = حیلکار ،
دسیسه چی، اوپونچی .

دَکَاکِینُ { [ء] (دَکَان) دَک
دکا کین) .
(جسی : (بیوت

دَلَاغِلُ { [ء] (دَلِیل) دَک جسی .
همزه تک برینه (ی)
یازلاملی .

دَلَاکُ { [ء] دَلک ایدن ، حامده
آدی اوغشدروب بیقایان
اوشاق : (دَلَاک چالاک) .

عطرناك اولان اسماعيل حق حضرتلرينك
تربة شريفهسي .

« برکون بزم کبی بودخی برجیات ابدی »
« قمدی دفين خاک سپاه اولدی حسرتا »
(بهجت)

{ [۵] } دَفَنَه یرده کومیلو اولان
دَفَنَه ماله اطلاق اولنور . جمی
(دَفَانِ) . بعضاً مجاز صورتييله ده
قولانیلیر :

« چاتلاسه یرده دفينه بوله ماز »
(وهي)

{ [۵] } اورو می ، چالقی ، اورلقی ،
دَقّ چالقی : (دَقّ باب . باب
مسدودك دَقّ) .

{ [۵] } دَقِيقَه (دَقِيقَه) نك برنجی
دَقِيقَه معناسی اعتباريله جمیدرکه
آكلاشلی دَقِيقَه محتاج ، کوچ اولان
کیفیات دیمکدر : (دَقِيقَه قَیْه ، دَقِيقَه
سیاسیه ، دَقِيقَه ادبیّه) .

{ [۵] } نازك ، خرده ، پك
دَقِيقَه انجیه . اکثریا مضمویاتده
قولانیلیر : (فکر دَقِيقَه ، رأی دَقِيقَه ،
مطالعه دَقِيقَه ، ملاحظات دَقِيقَه) §
نوز حالته کتیرلششی ، اون : (دَقِيقَه
حنطه ، دَقِيقَه شعیر ، دَقِيقَه اوز) .

{ [۵] } آكلاشلی دَقِيقَه
دَقِيقَه محتاج ، کوچ اولان نازك
واينجه ماده ، کیفیت : (دَقِيقَه قَیْه ،
دَقِيقَه ادبیّه ، دَقِيقَه صنایعیه) .

طولانی کونلرجه بر ساده چوربا ایله
دفع شدت جوع و سد دمق حیات
انجکه قائل اولور شـ بحسن بك —
اکرم] .

{ [۵] } کَرَه ، نوبت : (دَفْعه
دَفْعه اولی ، دَفْعه ثانیّه ، چند
دفعه) ، (دَفْعه) = بردن بره ،
آکسیرین . جمی (دَفْعَات) در :
(بِالْدَفْعَات) = کره لر ، نوبتلر ایله ،
مکرر اوله رقی .

« فرقی اولدر شانك عشرله چچ وانتشار »
« آندره مرکز » بونده اون دفعه اولور کونده حیان »
(لا)

{ [۵] } طویراغه کومک ،
دَفْن کومک : (دفن جنازه ،
دفن میت ، امواتك دفن) .

{ [۵] } یونانیدن هرییده (فار) ،
دَقْعه بین الموام (قَنَه) دینیان
معروف آخاج . قدیم یونانلر عندنده
دَقْعه دالی نشانه ظفر عد اولنوردی که
ایوم اوروپا بیرجه دخی بو اعتبار
جاریدر . (دَقْعه نَخْمی) = زیتونه
مشابه بو آخاجده حاصل اولان تخم که
هرییده (حَبُّ الْغَار) دیرلر .

{ [۵] } کوملش ، کومیلو .
دَفْن (مَدْفُون) ایله مترادفدر .
اکثریا کومیلو اولان اشخاص حقنده
قولانیلیر . مثلاً (اقره ده دفن خاک

(واردات دفتری ، دفتر اعمالات ، دفتر مصارفات) ، (دفتر کبیر) = کوٹوک ، خلاصہ احوال مالیہ بی حاوی اساس دفتری ، (دفتر اعمال) = بر شخصک حسنات و سیئاتہ طائد کافہ احوال و افعالی حاوی مجموعہ . (اصول دفتری) = حسابات مالیہ نک قواعد جاریاسنی ککوسترن قسم ریاضی . (دفتری) = دفترہ منسوب ، دفتری . (دفترخانہ) و (دفترخانی) = تحریر املاک قبودینی حاوی دفاترک حفظ اولندیعی عمل . (دفتردار) = اوائلہ مالیہ ناظر لریک عنوان رسمیمی ایدی . الیوم ولایات شاهانہ دہ جایت احوال دولته مأمور اولان الک یسوک ذاته اطلاق اولنور .

• یازسه کر محمدت ذاتی منشی قدر •
• زیور سر ورق دفتر امکان ایلر •
(جوری)

• دفع • [ع] صاومق ، صاواق ؛
کیدرمک ، کیدرملک : (دفع مدعی ، دفع سائل ، دفع بلا ، دفع ضرورت ، طرد و دفع) ، (دفع حاجت) = آبدست بوزنق ، صیغتی کیدرمک . بومعنا رده (ایتک ، ایلهمک) ماده لرله قوللانیلیر . اسم مفعول معنا سنده قوللا نیلیدی زمان مطلقا (اولحق) ماده می اراد اولنور . مثلا [دفع اولدی کیتدی ؛ دفع اوله سی ، نره دن کلدی] (ینہ انسان وارد کره بر رفیقنک فوتندن

{ [ذ] مکره ، حیلہ ، خیانت ، دغل } حیلہ کار : (دغلناز) = حیلہ جی ، دوباره جی . ینہ فارسی اولان (دغا) لفظیله مناجحه مترادفدر . (دغلدار) = غیصه جوہ منافق .

• امید وفا ایله مه هر شخص دغلده •
(لا)
• غالب اولماز نه قدر اولسه دغلباز بگلا •
(قوجه راغب)

{ [ع] • دائره • دینیلن }
دق { معروف آلت موسیقی که اکثر یا خوانندملر قوللانیر . بین العوام (تف) دینیلیر . (دقزن ، دقاف) = دف چالان :

• بوجرخ چنبریده طوتوب دور اصولی •
• دقاف مهر قلمش ایدی چهره سن نهان •
(باقی)

{ [ع] (دقینه) نک جمی . }
دقاین { مرمزمک بر بنه (ی) یازماملیدر .

{ [ع] (دفتر) نک جمی : }
دقاز { (دفاتر رسمیه ، دفاتر تجاریه) .

• دفاتر حسناتی هزار اولورسه دخی •
• نه فائده اکر اول حضرت اولیه خشتود •
(ثابت)

{ [ع] بر بر بنه ضم وربط }
دقتر { اولغش اوراقدن متشکل طولانی مجموعه . انواعی وارد :

« بریتیم ایدوسه حزقی دعوت »

« بردیکری بخش ایدر مسرت »

(معلم ناجی)

دَعْوَى { [ع] برشی ایچون بوبله در
و یا اوبله دکلدر دیک؛

بوئی جندر ، بونده حقم وارو یاخود

آنک دکلدر . حق یوقدر ده عکمه به ،

حاکمه مراجعت ایتمک که اصطلاح فقهده

برفضک شخص آخردن حقنی طلب

ایتمه اطلاق اولنور :

« حسب حالدر خصوصاً لاف دعوی برطرف »

« کرچه صاحب لاف اولور اواب طبعک اکثری »

(نفی)

اکثریا مؤث اعتبار اولنور :

(دعوی باطله ، دعوی کاذبه) .

نظمده اسلوب فارسی اوزره (دعوی)

طرزندهده قوللانیلیر . (دعوی وکیلی)

= حضور محاکمه اصحاب حقوقه

وکالهٔ سرافه ومدافعهده بولنان آدم ،

آوقات . (دَعْوَالُ) = یلکجک

اداسنده بولنان آدم .

« دعوی دوشدی شمعی بزمه کواهمز »

(لا)

« ایدر وجودک ابله دعوی مباهاتی »

« زمین سپهر برینه زمینه چرخ کبود »

(ساهی)

دَعْدَعَه { [ع] اضطراب ، راحتسزک ،

دَعْدَعَه { تلاش : (دغدغهٔ جهان ،

دغدغهٔ دنیا ، دغدغهٔ عالم ، دغدغهٔ

معیشت ، دغدغهٔ حیات) .

ترکستنده ، (دشت مُغان) = آذر

بایجانده براووه احمدور .

« جوقدن بری دل مثال سیاه »

« آوارهٔ دشت اشلادر »

(معلم ناجی)

دَشَنَه { [ف] خنجر : (دَشَنَهٔ لاری =

خنجر . (دَشَنَهٔ صُج) = عمود شفق ،

طائریری که ابتدا خنجر شکسته کورغمه

سی سبب تشبیهدر .

دَعَائِم { [ع] دستک ، پائنده دیمک

همزهٔ برینه (ی) یازماغه دقت

ایتمی .

دَعَاوَى { [ع] « دَعْوَىٔ نك جمی :

(دعاویٔ تجاریه) ،

(وکلای دعاوی) .

دَعَوْتُ { [ع] جافغیرمه : (دعوت

تذکرهٔ سی . دعوت

اجابت لازمهٔ فتوتدر) § ضیافت ،

اکتبخه جمعی : (دون کیمه دعوت

واردی ، یکن اقامهٔ دعوتده ایدک)

§ بعضاً دعا مناسندهده قوللانیلیر :

(مستجاب الدعوه) ، (دعوات خیریه)

لکن بالکنز (دعوت) بومناده اصلا

قوللانیلار . (دَعْوَتِیَه) = محاکم

نظامیه طرفندن جلب اولنان اشخاصه

کوندربلن ورقبارهٔ رسمی || اشبو

ورقبارهٔ ایصال ایچون آلنان آنچه .

دَسْتَبَه { [ف] ال بيله زيكي . معاني
ساترسي معتبر دكلدر .

دَسَكْرَه { [ف] خسته قلنه
مخصوص درت قوللو
دَسْتَاكْرَه { برنوع تخت روان
مناسنده زبازد

اولان (دَسَكْرَه) لغتي فارسيده بلده ،
شهر مناسنده در . بولهي بز تحريفه
قوللانييلوروز . بعض لغت كسابلرنده
(دَسَكْرَه) ديه كوسترلي طوغري
دكلدر . بونك اصلي (دَسْتَاكْرَه) در .
فارسيده (گاره) = يوك ، خصوصيله
آرقه ايله كوتوريلن يوك مناسنده در .
واسطه قلنه مذكورده ي اوڭو آرقه ده كي
دورت قوللرني ايكي كيشي طوغوب
كوتورديكي مناسبتله (دَسْتَاكْرَه) =
يعني ال يوكي تسيله قيلنشدور (خرج ،
كيرج دسكروسي) = ياپورده رنجبرلك
كيرجلى چامور طاشيدقلى اوفاق ، ته
قوللو طيله .

دَسَم { [ع] چرويش ياغي .
دَسَم (دَسَمي) = اصطلاحات
طيه دن اولوب ياغه مشابه شيله
اطلاق اولنور .
دَسِلَسَه { [ه] كيزلى حيله ، دك .
اويون . (دَسِلَسَه كار) =
كيزلى حيله جي .

دَشْت { [ف] صحرا ، اووه :
(دشت قيهاني) =

دَسُوَر { [ف] رخصت ، اذن :
(دستورسز باغه كيرلز ،
حرمة كيرركن دستور دينلير)
نه جاني وار چيغه بوي وردى كلشدن ،
نسيم آلميجي باغباندن دستور ،
(ناي)

دَسَه { [ف] في الاصل هر شيك
طويله جق برينه ، مثلاً
قيلج ، بچاڭك قبضه سته و كان ، طنبورك
قولنه ودسي ، صراحينك قولنه اطلاق
اولنور . دمت . طاقم طاقم باغلاغش
هر دولو شينه ، هر نوح دمه اطلاق
جائزدر : (بردسته چييك ، بردسته
چوواب ، بردسته كاغد ، بردسته فس ،
چييك دسته سي ، منديل دسته سي ،
كاغد دسته سي) (دَسَه دَسَه) =
طاقم طاقم ، دمت دمت .

« جله آويخته در موج سويدا سنده »
« دسته بردسته مقابلد امور عالم »
(ناي)
« برجشهنك باشنده اوطورمش اوكلبدن »
« كوردم النده وار ايدى بردسته ياسين »
(لا)

دَسَمِي { [ف] قوللي اولوب اسزكي
اولمايان و ايچنه مايغ شي
طولدبريلان معروف قاب : (صو
دستسي ، بال دستسي ، پكمز دستسي ،
چيني دسي) ، (صوي كتيرنله دسي بي
قيران برطوتيليري ؟) .

دَسْتِيَار { [ف] معين ، ظهير ،
ياردعيمجي . (دَسْتِيَارِي)
= معاونت ، يارديمچيلق .

کاف اادات تصغیر اولق اہتباریلہ
 « الْحِکْ » یعنی کوچک ال معناسنہ دور .
 لسانغزده دیواره اوریلان ، قابو آرتہ .
 سنہ قونیلان قول ، طباق معناسندہ
 قوللانیلیر .

دَسْتِگَازِ { [ذ] ال یری ، ایش
 محلی دیمکدر . فارسیده
 دَسْتِگَازِ { اقتدار ، ثروت کبی
 | معانی مختلفہ دمہ مستعمل
 ایسہ دمہ لسانغزده بالکتر ایش یری
 معناسندہ و تحریف ایله (تَرگَازِ)
 صورتندہ قوللانیلیر . بعضاً بالکتر
 (محل ، مقام) معناسندہ دمہ استعمال
 اولنور : (بَر دَسْتِگَازِ ، دَکَّان دَسْتِگَازِ ،
 مارانقوز دَسْتِگَازِ) (دَسْتِگَازِ امدارِ)
 = بردکانده ، ایش عملندہ بولان خدمہ
 یا خود عملہ نک باشی ، اوستہ سی .

« دَسْتِگَازِ قلم رشک بنان ناهید »
 « پرنیان ستم لایق تمغای پرن »
 (عزت ملا)
 دَسْتِگِزِ { [ذ] (دَسْتِ) لفظنہ
 { مراجعت اولنہ :
 « دَسْتِگِزِ دین و دولت کام بخش سُروری »
 (نفی)

دَسْتِمالِ { [ذ] ال سیلہ جک بَر
 ال بزی .
 دَسْتِمایِ { [ذ] سرمایہ ، بضاعہ
 معناسندہ دور .

« ما دیدکاری امید مرغ دست آویز »
 « عطا دیدکاری مانند بندہ مجبور »
 (نابی)

دَسْتِ آَرَه { [ذ] ال بیچقیسی .
 آغاچ . دیرک . نختہ
 دَسْتَرَه { کبی تیلری دوزگون
 اولہ رقی کسمکہ
 مخصوص معمار آتی . لسانغزده ،
 فارسیده اولدیی کبی (دَسْتَر) دینلز .
 دَسْتِیَر { [ذ] غلبہ ، ظفر ؛ معرفت
 بدیمہ : (دَسْتِیَر
 رستمہ سیلہ خصمی فرارہ مجبور ایلدی) .
 « سرفراز ایتدک لواء الحمد دین احمدی »
 « کافره کوستردک الحق دَسْتِیَر دجیدری »
 (نفی)

دَسْتِیُوشِ { [ذ] ال اویمہ .
 (دَسْتِ یوشی) =
 ال اویمکک : (ایضای ونیجہ دَسْتِیُوشِ
 ایلدی) .

دَسْتِشِ { [ذ] ال ایریشمہ .
 فی الاصل قدرت ،
 اقتدار معناسنہ ایسہ دمہ لسانغزده موفق ،
 نائل ، ظفریاب ، ال ایریشدیرمک معنا .
 لرنده قوللانیلیر : (اورالرده تحریات
 معدنیہ دمہ بولند قزلی حالده بر شیتہ
 دسترس اوله مدیلر) .

دَسْتِکِ { [ذ] فی الاصل باعوق ،
 یوک ایلکی اکیرمک
 مخصوص اولان آلت دیمکدر که ترکجہ دمہ
 (اپی ، ایلک) دیرلر . برده آخرنده کی

ظہیر . (دَسْت آموز) = یاورودن
 بسہ نوب الہ آلتدیرلش، ال اوکرہ .
 دلش . (زبردست) = ال آتی ،
 تابع . (زبردستان) = ال آلتدہ کیلہ ،
 تبحہ دیکندر . (دَسْت بَسْت) = ال
 الہ ، پشین ساتش .

« مرغ دست آموزی سید اٹک قولادردامسز »
 (لا)

« چکمہ غم دستگیردر اللہ »

(لا)

« دور ایتدہ دست قدرتندہ »

« یوز بیک کرہ ملک حکمتندہ »

(معلم ناجی)

دَسْتَار { [ف] صاریقی . (دَسْتَار بَند)
 = صاریقی صاران ،

صاریقی . (دَسْتَار جہ) = مندیل ،
 یاغلق .

دَسْتَسَنک { [ف] مہرہ ؛ صایانہ .
 (دَسْت سَنک) دہ

دبر .

دَسْتَان { [ف] میکہرہ ؛ حیلہ ، تزویر .
 (دَسْتَان زَن) = ساحر ،

مکار ، حیلہ کار .

دَسْتَاوِز { [ف] ہدیہ جزئیہ ،
 ہدیہ عاجزانہ . قدر

وحبیت ، فضل و صریح جہتیلہ کوچک
 اولادن بیوک اولانہ تقدیم قیلانہ ہدیہ .
 فارسیدہ (نیاز) مقامتندہ دہ قوللا
 نیلیر .

= عفتسز ، ناموسسز دیشی . (دَر پَدہ
 دَہن) = بوش بوغاز ؛ دیک سوزلی .

دَر یُوَز { [ف] دِلنجیک .
 (دَر یُوَزہ مگر)
 دَر یُوَزہ = سائل ، دِلنجی :

« نشوہ خواہ اولق روای کاسہ در یوزہ دن »

(ندیم)

« جرعة سافر احسانی جرأبلہ مکہ »

« دست در یوزہ او اور بزمہ جام خورشیدہ »

(لا)

دَسَالِش { [ء] « دَسِیَسہ » نک
 اوائی .

دَسَاپَر { [ء] « دُسْتُور » نک
 اوائی .

دَسَان { [ء] زیادہ دسپہ جی ،
 دیک ایدیجی .

دَسِیُوت { [یونانیدن] ال الاصل
 آقا معناسنہ اولدینی
 مریدر . الیوم اور تودوقس مترہ یو .
 لیتلرینہ اطلاق اولنورہ [تکفور طاغی
 دسیوتی ، یکی کوی دسیوتی ، دسیوت
 بالقائی) .

دَسْت { [ف] ال : [آدست ویا]
 = ال و آتاقی . (دَسْت کَش)
 = ال چکیجی ، فارغ اولان .
 (دَسْت گِز) = ال طوئجی ، معین ،

- دَرَهَم { [ذ] قاریشقی، مضطرب؛
طویل‌اتوب یوز بوروشدیرمه،
اینجته :
- « صوفی که صفاده بکینیر مالک دینار »
« بر درهمنی آله‌کاولو و خاماری درهم »
(روحی، بغدادی)
- « مالک نظفنده اگر حکمنه اولسه واقف »
« زلف محبوبی هوا ایله بیلز درهم »
(فضولی)
- دَرِی { [ذ] لسان فارسی‌نک
فصحی، مجععی، قاعده
هریبه توفیقاً (دَرِیه) ده دینلیز :
- [لسان دری، لغت دری]
« نه خجالت که هنوز برای ترک بیلز »
« طرزتازی و دری ده ایده پیدای سخن »
(نغمی)
- دَرِیَا { [ذ] دَکِز : (دَرِیادل) =
دَرِیَا (کوکلی بیوک، حوصله‌سی
کنیش، متقی بوجه) (دَرِیاجه) = کوچک
دَکِز، کول . (دَرِیابند) = لیان ||
کمی انباشته، تمیرینه مخصوص محل .
(دریای اخضر) = کنابه صورتیه
سما، کوک . (دریای لعل) = شراب
کوبی، فوجیسی . (دریایار) = دَکِز
کمی جوشیمی || دَکِز کنارنده کی مملکت .
(دریای کش، دریائوش) = چوقایمچی
ایچن . (قیودان دریا) = دونمای
همایون عموم قوماندانی :
- « بیک یاشاری وزیر دریا دل »
(شناسی)
- « گوه و دریا یکی جانیدن در آغوش ایله مش »
« سانکه دریایا سی، گیار ایسه لالاسیدر »
(ندیم)
- « الفاظه صیفشیمور معانی »
« دریایی آیری هیچ اوانی »
(معلم ناجی)
- دَرِیچَه { [ذ] بعض بیوک قاپورک
دائماً آجیلامسی و آجیلوب
قابانه‌سی کوچ اولسی حیدیه ایکی بیوک
قاناد لرندن برینک آینه تحتی آدم
کیروب چقه جق درجه جسامتده متحرک
وقناد شکلنده اعمال ایندیریلوب
بر اوقاق قاپو جق وجوده کتیریلور که
ترکده ده (اویجه قاپو) دینلیز . ایشته
بوگسا فارسیده (دَرِیچه) اطلاقی اولور
بشون آجیله‌سی ممکن اولان بعض
بهره لرده بشون آجیلدینی زمان قوللاقلق
اوزره مخصوصاً کوچک و منحرک برر
قاناد بایدیریلور که آگا (بهره جک ،
بهره قانادی) دینلیز . بومناده دخی
مستمیلر :
- « خدا که یک دریچه بپندد هزار بکشاید »
(لا)
- « الله بر قاپوی قاپارسه بیک دانه آچار »
دَرِیْدَه { [ذ] یرتلش، یرتیق :
(جامه دریده ، گریبان
دریده) بومقامده (چاک) لفظی زیاده
قوللانلیز . (پَرده دریده ، نقاب دریده)

ایچون قور وقاعتی اختیار و ذکرالله
ایله اشتغال ابدن طرق علیه سالکیندن
هربری : (درویش عیالوش) طرق
علیه یالکیز انفساب ایتمش اولان
ذواته (محب) دینلیر .

« امیدوار نواک توانکر و درویش »
« دخیل باب امانت کدای و بای وجود »
(نورس)

دَرَه { [ذ] ایکی طایغ آراسنده
واقع آجیق ، چوقور عمل ،
وادی § طایغ آراسنده کی سیل آقان بر .
(آقاردره) = اوقاق جای . (دره تبه) =
دوز اولمایان اینشلی ، چیفتلی بر : (بلبل
دره سی ، کاغد خانه دره سی ، قورقه لی
دره) فارسیده (را) نك تشدیدله ده
استعمال اولنور : (دَرَه آسمان) =
کهکشان ، صامان اوغریسی دینیلن
کواکب . (بیک دره دن صوکنیرمک)
= قبول ایدلیه جک شی ایچون بهانه
سرد ایتمک . (دره دن تبه دن قونوشقی)
= بوش ، هواپی لاف ایتمک . (دره
اوتی) = بعض طعاملرله صلاطه لرده
قوللانیلان اینجه پیراقلی برنوع زرنه .
نسبتنده (دَرِی) دینلیر : (کَبک
دَرِی) = دره کلکی .

« آقور نور ، کوردیکم دره دن »
« آب و ابحاری برق برق اولمش »
(معلم ناجی)

شهر ، دروازه (همان) . مع مافیه
تخفیفله (دَرَوَاز) صورتنده دخی
قوللانیلیر . (دروازه گوش) =
کنایه صورتیه قولاق دلیکنه (دروازه
نوش) = کذک آغیزه اطلاق
اولنور .

« نته کیم اوله سالم بو حصارشیشه دیوارک »
« کزند منجیق فتنه دن دروازه وسوری »
(نفی)

دَرُون { [ذ] برشینک داخلی ،
ایچی : (درون مملکت ،
درون مکتب . درون خانه ، درون
دکان ، درون سفینه) § ایچ یوز ،
جوف صدر ، کوکل : (درد درون ،
اضطراب درون ، آتش درون ،
انفراح درون) ، (دَرُونِی) = داخله ،
ایجه ، منسوب ، ایچدن کوکلدن :
(آه درونی) .

« طولدردی بنم او مرد میدان »
« همتله دروم آب حیوان »
(شیخ غالب)
« پیش وپسه ایلدکجه دقت »
« کلکده ایدی درونه رقت »
(معلم ناجی)
« هوهورلی آه پک درونی »
« عاشق بکنیر بو ارغونی »
(وله)

دَرُویش { [ذ] بیوايه ، فقیر :
(درویش دلریش ،
توانگر و درویش) § حَبَّ الله ، رضاء الله

کبر ، لکه کی باشلا یوب سو گره
 بولا شمنده اولسی مناسبتله مذکور
 ماده غیر عضویه مرضیه (دَرَن)
 اطلاق اولندی کی لسان طبعه ماده
 مرضیه مذکوره برعضوده پیدا اولقی
 مناسنه ، عربیده وارد اولدنی حالده
 تصرفات عثمانیه جله سندن اوله رق
 (دَرَن) کلمه سی ایجاد واستعمال
 ایدلشدو : (دَرَن دِماغ) = اصطلاح
 حات طبعه دن اولوب بین الناس (بین
 وری) دینلن مرض مهلك . (دَرَن
 رَه) = کدک آق جگر وری دینلن
 مرض مدمش .

دَرَنده { [ذ] « دَرِن » مصدرندن
 اسم فاعل . بیزنجی
 دیمکدر . اکثریا تشدید (را) ابله
 قولانیلیر : (شیر درنده ، گِیرک
 درنده) .

دَرَوَازَه { [ذ] دائماً آجیق طوران ،
 احتیاج کورلدکجه قاپا .
 نمایان بیوک قابو . سور ابله محاط بیوک
 شهر لک ، اطاشمه مخصوص سرائلرک ،
 درویشان و فقرایه مخصوص تکیه و
 صابرخانه لک قابوری کی . (دَر
 قابو (واز) = (باز) کی آجیق
 مناسنه اولوب آخرنده کی (ه) حرق
 ایسه اکثریا ترکیانه لاحق اوله رق
 معنای خاص علیت پیدا ایدو : (دووازه

آلت قانی . (درکه سفلی) تمیری
 مبروفدر . جمی (درکات) : (درکات
 جهنم) .

دَرْمَان { [ذ] علاج ، چاره :
 (درد و برن درملنی ده
 ویر - قول - شهر) : طاعت ، قوت
 مناسنده قولانیلیر : (درمانی فالامش ،
 بیچاره مک یورو مک درمانی یوق . بو قدر
 کیم قوشه البته درمانی کیلیر) .
 « باقه دک برک » اولسون دردمند عشقک ،
 « یوقه ای چشم تفاعل پشه درمانکی یوق ،
 (معلم ناجی)

دَرْمَانْدَه { [ذ] « دَر » ماده سنه
 مراجعت اولنه .

دَرَن { [ذ] فی الاصل کیر لنگ ،
 بولا شمنی مناسنه در .
 اصطلاح طبعه « وَرَم » دینلن مرضک
 بولندی عجله پیدا اولان داریدن
 اوافق ماده غیر عضویه اصلیه یعنی
 ورمک ترکیه سی اولان (او یگن)
 علتک یورموجق قری دیمکدر . (دَرَن) =
 طبیعی ورم علتله مشابه اولان امراضه
 مثلا صدر علتله و اصطلاح قبه بعض
 چچیک و نبات کوکنه اطلاق اولنور .
 « وَرَم » علتک پیدا ایدکی قابتله
 اوافق یورموجق لک ایلک ظهورنده
 قانی اولدنی حالده مؤخرأ یوموشابه رق
 بولندی محمل ابله جواری خراب
 واریوق اویوق ایتمکده یعنی ابتدا

دَرَكَاۓ { [ذ] « دَر » ماده سنه
مراجعت اوله .

دَرَكَاۓ { [ذ] فی الاصل « قاپو
ری » مناسبه دركه

دَرَكَاۓ { حقیقتده جناب باری به
نسبت اولور : (درگاه
الهی) . مجازاً حکمداران ايله احاطه
آستانه لینه و طرق علیه منسوب
مشایخ و درویشانک اقامتگاهی اولان
تکیه لره اطلاق اولور : (درگاه مولوی
درگاه مولانا ، درگاه رفاهی) .

« طریقه درگاهک ایتمه بوجده روسیسی »
« ایدری عکس رخ زشتی آینه سردود »
(سامی)

« شاه اورنگ ولایت که سزادر دینسه »
« سکه درگاهی سپهرک اسدندن افضل »
(درحق امام - لا)

دَرَكَاۓ { [ذ] « دَر » ماده سنه
مراجعت اوله :

« اول اسب بادبای ايله اول قد سرفراز »
« برجویار ایدی کیم ایده سروی درکنار »
(نوعی)

دَرَكَاۓ { [ذ] آشای اینه جک
باصاق . (درجه) نك

ضدی : (دركه سراق) = نردبانك
اك اشاعیده کی قدمسی ، (دركه
میزان السبروده) = صفوئك کیفیتی
کوسترن آلتك آشای به طوغری بربری
آلتبه اولان صبرسی . في اك آشای
قات : (دركه جهنم) = طامونك اك

مأذون مدرّس . جمی (دُرّوس) .
« بن کرچه بریصا صلم شا کرد دوس مشکام »
« هم مکتب اهل دلم خلق اوله دن اوح و قلم »
(نفی)

دَرَقَه { [ع] دریدن معمول قالدان
دیگدر که جمی (درق ،
آدراق ، دراق) در . بوله عیناً لسانعزده
قوللائلار . لکن بوندن مشتق اولان
(درق) اصطلاحات طبیعه دن اوله رق
استعمال اولور . غیر تلافك طرف
علویسنده کائن خفیه بی تشکیل ایدن
قیقردا قلدن قالدان شکلنده اولان
قیقردغه دیلیلر : (درق) بلموی ، درق
خلقوی ، درق طرجهالی) = وجودك
قالدان رسمی کی بعض قیقردا قلدی که
جمله سی اصطلاحات طبیعه دندر .

دَرَك { [ع] فی الاصل هر نسنه نك
نهایت فعرینه ایریشمك ،
کانه یشمك مناسبه دور . بوماسیتله
هر شیک کهنی آکلامق ، نهایتنه عقل
ایر دیرمك مناسبنده قوللائیلدی :
(درك غوامض ، درك حقایق ، درك
دقایق ، درك نتائج) في اك آشای قات ،
دیب . بومعناده فتح (را) ايله ده
لقتدر : (درك اسفل جهنم ، درك اسفل
جسد) = طامونك دیی ، وجودك دیی .
« عجیب وضع الخش بوبارگاه حکمت آمیزی »
« که کتر صنعتی درك ایلنجه پیر اولور برنا »
(نابی)

ویرمکه (دَرُز) اطلاقی اولنورکه اول
صورتله چکیلان چیزکیلر فی الحقیقه
بیوه مشاهد.

{ [ذ] ترکیه ده (ترزی)
دَرُز } که بالاده کوسرتیلن

(دَرُز) منسوب یعنی بیوجی، دیکیش
ایله بیویاییجی دیمکدر. اثواب والیه
دیکن. عربیده (خَیْط) دیرلر. لسانزده
هرایکیبی قوللانیلیر: (دَرُز سوکوکنی
دیکنر. — قول مشهور)

{ [ا] رشی اوکرنگ،
دَرُز } رشی اوکرنگ اوزده

او قونغی وحفظ واققان اولغی: (قرآن
درسی، جغرافیا درسی، لسان درسی،
دَرُز کتابت، درس قرائت). (درس
ویرمکه) = او قونغی، عقل خواهانی
ایمکه که اغوا دیمکدر. (درس آلتی) =
او قونغی، او قومغه چالیشوب اوکرنگ.
(درس عبرت) = انسانک کوزینی آچه جق،
کوز آجینلنی موجب اوله جق شی،
اوس بانی. (درس ناظری) = مکتبلر ده

درس لک وقت وزمانیه و معطلری
طرقلرندن یولیه او قونوب او قونغی پنه
وترتیبات سازه سنه دقت ایمکه مکلف
مأموره. (درس وکالتی) = باب فتواده
طلبه علومک بعض امور و خصوصاتی
رؤیتله موظف برأماوریت. (دَرُزخانه)
= مکتب و مدرسه نیک تعلیم علی، درس
بری، (دَرُزخانه) = رحله تعلیمه
یکوب طلبیه، صومه درس ویرمکه

جای محرقه دینلن علت. هملکه.
(درد لکمه) = ایکی کیتی بربرینه حالی
آکلاوب قونوشق. (دردلی) =
علتی: (برینکده کی دودی جیقاوتش)
(الله درد ویروب درمان آراتمه سین.
قول مشهور)

• جام عشقن ایچدم اولدم درد ناک
• مرض ایچون کلام حضوره سینه چاک
(لا)

• درد دلی سولیمیه چک واز صانیردم،
(لا)

• درد دله نسخه شفا سگ
• عالمه برآیت خدا سگ
(فضولی)

• شاد ایلدی درد مندی درمان
• فریاد ایدم چک دهانه قالدی
(معلم ناجی)

• دیردم: • بوده وار ایش قدرده
• مادام که دوشدی دل بودرده
(وله)

{ [ذ] هرشیده اولان بیو،
دَرُز } خصوصیه دیکیش بیوی.

جمی (دَرُز) دره. (بنات الدروز) =
کله، بتره دیشلیر که دیکیش یولرنده
صافلاوب ایوا ایملری سبب تسیمه دره.
فارسی و عربیده مشترکاً و عیناً مستعملدر.
لسانزده بومنی مناسبیه دیوار، صیوا
کی ایشلرده طاعنلرکنارلینه و یاخود
کلیشی کوزل بوله لینه مالا و خرج ایله
یاصی چیزکی چکرک استحکام وانتظام

یوکسلیر . بر ایکی منحنی طولاشه رق
مملکتک ایچیدن ، اوستیدن یکوب
اوله مرتفع بر نقطه واسل اولور که
واغونک بفره سندن قوش باقیبی
آشاغی به طوغری عطف نگاه ایدن
بر یولجی « کوبلی » قصبه سنک فایتله
درین بر چوقور آره سنده کومولش
قالش اولدینی نظر دهشته کورد
§ مرتبه : (نه درجه) = نه مرتبه ،
نه قدر . (میزان الحراره اوتوز بش
درجه یی کوستریوردی) . (درجه
علیا ، درجه بالا ، درجه والا ، اک
عالی درجه) § قسم ، بولوك . برداثره
محطتك مساویاً اوجیوز الشمس تقسیمدن
حاصل اولان هر بر قسمه اطلاق اولنور ،
مثلا (درجه طول ، درجه عرض) .
جسی (درجات) دو : (درجات
جنت) = دارالمرور اوروینک منازل
مختلفه سنه اطلاق اولنور .

• { [ذ] کبر ، غم ، تاسه ،
درد } قاینو ؛ مادی ، معنوی
انسانی متأذی و بعضور ایدن هر
درلو حالات . (دردناک) = دردی ،
قایبولو . (دردمند) = درد صاحی ،
تاسه لی ، قاینولو . (دردناخن) =
طبرناق دینده پیدا اولان طولامه ،
ات یاران . (درد دل) = کوشل تاسه سی ،
قاینوسی . بین الموام (ملت) و (بومرو)
معالزنده ده قوللائیلیر : [درد سیاه] =

• { [ذ] سرحدده بولنان کوچک
دربند } قبه § طاغرده ، تپه لرده
زحمته یکیلن طار بوغاز ، کجید . اوله
مغلرده بولنان قره غولخانه یه اطلاق
اولنور . بین الموام تحریف ایله (دروند -
یاخود - دورند) دینلیر : (دربند
آغاسی) = اوائلده کجید قره غولخانه -
لرنده بولندیریلان عفافه ، ضابطه
اطلاق اولنوردی .

• فازیان درجك اول آجیدی دربند عسیر ،
(سروری)

• { [ع] آره به صوفی ،
درج } صوفلی ؛ ادخال ایتك ،
ایدلک . منویانده مستعملدر . مریدیه
معانی عیدیه سائره یی افاده ایدو :
(بوقره نك لایحه یی درجی لازمدر .
کتابه درج اولغیان ماده) § بضاً
جمع ایتك ، بیریکدومك معناسنده
قوللائیلیر : (درج دانیر و نقوده حریص
ایدی) § خطاطلرك یازدقاری مشق
طوماری ، فلو سیده منقش کاغده
یازلش یازو معناسنده در :

• نظمی درج ایدرك والی دویاهمك
(عزت ملا)

• { [ه] آشاغیدن یوغاری به
درجه } طوغری بربری اوزرینه
اولان قدمه ، پایه ، باصاقی : (درجه
سلم ، درجه ضرائف) ، (اسکیشهره
متوجماً حرکت ایدن ترن « کوبلی »
موقفی کجیدکن سوگره درجه درجه

دَرَارِی { [ع] روغندار ، پارلاق
جی .

دَرَاك { [ع] سریع الادراك ، قولای
و چاقی آگلا ییشلی دیمکدر :

(شخص دراك ، عقل دراك) مؤتئده
(دراكه) دینیر : (اسراءه دراكه) =

اسراءه دراكه) = زیاده چاقی آگلا
یشلی بر قادی . (قوه دراكه) =

قوه مدرکه مقامنده ، شدت معنی
قصدیه استعمال اولنور :

« فکر چالاکنه اسرار قضا نامستور »
« عقل دراکنه آثار قدر نامهم »
(نابی)

« رشک ایدر فضل و کالانگه سعد و کشف »
« جان و برور قوه دراکگه استاد نصیر »
(حق)

دَرَاهِم { [ع] کسره ايله درهم)
جی . مفردینه ده مراجمت
اوله .

دَرَبَار { [ف] ایکسی ایچسون ده
(در) لفظنه یاقکز :

دَرَبَان { (دربار شوکت قرار) ،
(دربان ناتوان) .

« چوب زوبن ايله ایلر هر شهر اظهار شوق »
« اولغه دربان دوگاهی شه خاورستان »
(غنی)

حواله اولنور . یعنی عمل خیرینه کوره
اجرای مکافاتیه انسان مقتدر اولدیقندن
الله مکافاتلاندیرسین دیمک اولور .
فصل که ذم و بددما مقامنده (لادر
دوره) تعبیری ایراد اولنور که عمل خیرلی
اوله سون دیمکدر . بالاده کی برنجی
جمله مدح بلیغ مقامنده و اکثریا کلام
حقنده ایراد اولنور .

دَرَّاجَه { [ع] « دَبَّاه » کی ازمته
سابقه ده اوستی صغیر
کونیه مستور اولوب تکرلکری
ایچنده دور و پاواش پاواش قلمه ،
حصار دینه سوقلقه مخصوص بر نوع
آلت حرب ایدی . اشبو آلت جیر
سورتیه یوریدله بوب اوستنده کیلر
طرفندن چرحلری تحریک ایدلیدی جهته
الیوم استعمال اولنان و اوزرینه پینیلوب
بربری آرقه سنده کی ایکی تکرلکری
آیاقله جور یله رک یوریدیلر و (فرانسجه
Vélocipède وه لوسپید) دینیان
آرابه (دراجه) اطلاق ارباب قلم
طرفندن تسبی و قبول اولمشدر .

دَرَا { [ف] چاک ، چیغراق : (درای
قافله ، درای کنیسا) .

دَرَا-ی { [ف] دیرلامق ، متصل
سویلمک مناسنه اولان

(دراپدن) مصدرندن صیغه امر درکه
وصف ترکیبی صورتنده قوللانیلیر :
(یاهو درای ، هرزه درای) .

- قابوسی. (دَرَبَر) = قابو قابو کردن :
- « دیله قدرتی اسکندر ایله جشیدی »
- « درگه دولت و اجلانه دربان ایله »
- (جوری)
- دَر [ذ] ادات ظرفیت که « اَنَدَر » و « اَنَقفیدر » ترکیبده مقابلی (ده)
- ادانیدر. هر یسی (فی) در. مثلا :
- (دَر آفوش) = فوجانده ، فوجاق
- ایچنده (دَر اَنبار) = انبارده .
- (در انبار ایدلش) = مدخر، انبار
- طولدرلش. (دَر حَال) = بو آنده ،
- وقت کچیرلکسزین. (دَر پِش) =
- اوکنده ، اوکننده. (دَر دَست) =
- الده ، یایلق اوزده. (دَر هَده) =
- اوستده ، اوزرنده ، اوسته آلمش .
- (دَر کَنار) = کنارده ، مکتوبه
- واوراق رسمیه اوزرینه یازیلان برقاچ
- سطر یازی اا قوجاغه آله ، قوجاقلامه
- (دَر کار) = ایشده ، بلی. (دَر میان)
- = آومده معنانه در. (دَر مانده) =
- اسم مفعول اولان « مانده » آیشمش ،
- قالش دیمکدرکه بحالده معناسی ظرفیت
- اعتباریه (قابوده قالش) اولور .
- لفظ مفرد معنانه بیچاره ، عاجز
- دیمکدر . لسان چفتاییده بونک مقابلی
- (ایپندی) ایش. (دَر مانده گی) =
- عاجزک .
- « مادری معصومی ایتش درکنار »
- (معلم ناجی)
- « در خواب ایدی سانکه اولدی بیدار »
- (وله)
- دَر [ذ] بیر تعقی معنانه اولان
- دَر (دریدن) مصدرندن صیغه
- اصردرکه وصف ترکیبی طرزنده و بیر تعقی
- معناسنده قوللانیلیر : (صَفَر) =
- صیره بیر تعقی ، صیره بوزیجی .
- (حَکَر دَر) = باهر بیر تعقی . (پرده در)
- = پرده بیر تعقی ، عفتسر ، حیا سز :
- « سنسک اوسغور جکر در »
- « بی واهمه شپسوار معنی »
- (درحق ضی — انسی)
- « نه عشق ، ماشطه حمله گاه بیداری »
- « نه عشق ، پرده در بزمگاه چشم روقود »
- (سای)
- دَر [ذ] فی الاصل ذات ، نفس
- دَر معنانه در. بر شیتک شی
- آخردن تولد ایله سنه موضوع اولوب
- برنسنده حرکت واضطراب معنانه
- دخی بالناسبه استعمال اولنور. بونکه
- برابر سوت چوق اولقی معنانه مصدر
- اعتبار اولندیقی تقدیرده سوت محض
- نفع و خیر اولقی مناسبته انساندن
- صادر اولان عمل حسن و اثر خیره ده
- اطلاق اولنور. مدح و دعا مقامنده
- ایراد اولنان (لله دره) جمله دعا یه
- بو تقدیرده کوره درکه جنس عمل مقتضا-
- سنجه جزا ، مکافات تعینی رب المجازاته

جو قور آجی . بومعناده استعمالی
 نادر در . § ارکات دوهك كوكردی
 ائنده آغزندن ساجیلان كوكرد . بو
 معنایه مقارنت ومناسبتی اولقی حسیله
 لسانمزده دونغا وشنك یاپلیدی کیجه
 لرده هوایه آتیلهرق یوککده باطلا .
 یوب آشاغی به رنکارنك اجرام مضینه
 نعر ایدن و بولندی بی برده یاقیلهرق
 هوایه طوغری رنکارنك قیبطلر
 یوسکورن فشكه (دَخَه) اطلاق
 اولنور : (دَخَه اَنَداز) = لم و فشك
 آتبی . (دَخَه فَشان) = لم ساجی ،
 ساجان دیکدر . دونغا ، شنك ایچون
 اشکال مختلفه ده اجزای ناریه بی حاوی
 اولهرق احوال اولنان جسم و سملدرکه
 یاندقاری زمان زمین و آسمانه کونا کون
 فشکر ، لملر ساجار .

دَخِل { [ع] خارجدن کلوب برنك
 سایه صرحت و حمایتنه

صیفان : (دَخِلک یارِ سولاقه)
 « دخیل درگه لطف و مروتک اولدم »
 « امان امان ایا سرور ستوده شمار »
 (نفث - لا)

دَر { [ذ] قاپو : (درِ خانه ، درِ
 مسجد) . (درِ علیّه) =

طوغریسی (درِ دولت علیّه) ، (درِ
 سعادت) = استانبول . (درِ بان) =
 قاپوچی : (دربان فلک) = کنایه
 کونش ، آی . (درِ بار) = دیوان

سهولتی موجب اوله جفی آشکار در .
 (دپوی) کله سنده مراحمت اولنه .

دَجَال { [ع] آخر زمانده ظهور
 ابد جهك اولان کذاب
 مشهور . ظهوری علامت قیامتدن مدوددر .

دَخَالَت { [ع] عریضه وارد
 اولمایان بولفظ تصرفات

عقابه دندر . مصدر صحیح عربی اولان
 (دَخُول) کی کیرمک § برینک سایه مرحمت
 و حمایتنه صیغنی معنالزده قوللانیلیر :
 (فلان اقدی قله دخالتله فیضاب اولقی
 ایست بوره مرحمت سنیه حضرت ملوکانه به
 دخالت ، شق مرقوم حکومت سنیه نك
 عفو و صرحته دخالت واستیمان ایلدی)

دَخْل { [ع] قاریشه ، تأثیر :
 (بواشده آتک نه دخلی

وار . بونده دخلی اولدیغنی اثبات
 ایتلی) § طوقومعه ، لوم و
 تمرینی اینه . § ایرادکه ترکیب سی
 (کَلُور) در : (هر وقت دخل و خرجی
 بیلن بر وقت آخره محتاج اولماز)
 لسانمزده اکثریا بوندن اولکی ایکی
 معناده قوللانیلیر . بو معنی عربیه
 مخصوص کییدر :

« دخل ایدن ده سوزمه باری بر استاد اولسه »
 (نفی)

« واعظ اولسه و دخل ایدرلر جمع اولوب اهل هوا »
 (نظم)

دَحْمَه { [ذ] میت ، اولو دفن ایدیلان
 کنبه ، تر به ، لحد ، قبر :

(دَخَه گشا) = مزارچی ، قبر یعنی

= مکتبلی : (دبستان ایرانیان) =
در ساداته متکمن تبعه ایرانیه طرفند
تأسیس و اداره اولنان بر مکتب خصوصی.

دَبُورُ { [ع] باطلی روز کاری ،
باطلی طرفندن اسن یل .

دَبُوشُ { [ع] تحریف ایله لسان مزده
(طوپوز) دبه مروفندر .

بانهید یو و اولاق ، قوی اینجه آماج ، یاخود
تیوردن معمول کرزه آلت ضرب و حرب
که باشی طوغاه مشابه اولدیفندن
(بوز طوغان) نامیله ده یاد اولنور :

(دَبُوشِ اَهْنِیْن) = تجور طوپوز .

(دَبُوشِ خَشِیْن) = سرد طوپوز .

جعی (دَبُوشِ در) : غاریبده باء

موجوده ایله هم بومعناده قولانیله .

همده (دَبُوشِ) کی کینک قارمسی ،

دومنی مناسقی افاده ایدر : (دَبُوشِ
کشتی ، دَبُوشِ کشتی)

دَبُویُ { [فرانز جمدن débût
ده بو] نه مناسیظه بای

مشده ایله تلفظ واستعمال اولندی

یلتیور . فی الاصل مناسقی و صور

استعمالاتی متمددر . لسان مزده ایکی

مناسقی معنی و مستملدر . (۱) لمتعه ،

اشیا قونیلان مفازده ، مخزن ، انبار :

(دَبُویُ عسکره دَبُویُ ، دَبُویُ مدبری ،
ردیف دَبُویُ ، دَبُویُ چاوشی) . (۲)

امانت برافه . تودیع . بر آدمک کیریشملک
ایستدیک برایشی جداً درعهده ایتکه ،

یاخود تمهداتی اجرا ایله مک خصوصی
تأمین ایچون برافضه اصولاً مجبور
اولدینی آتیجه . اکثر یا مناقصات
و مبیعات رسمیه ایله معاملات تجاریه ده
قولانیله . مع مافییه بواکنجی معناده
(ده پوزیتو) تعبیری ده مزایده استعمال
اولمقددر .

دَبِرُ { [ف] کاتب ، منشی ، یازمچی .
(دَبِرِستان) = کتبه مک

اوطور دقلمی عمل ، اصطلاحزده قلم
اوطلسی :

دَبِرِستانه آلتی ایستور اول طفلی روز و شب
(ثابت)

§ مدبر ، مستشار مناسقی ده افاده

ایدر : (دَبِرِملک) = عطار د کوی .

(دَبِرِالسلطنه ، دَبِرِالدوله) کی عنوانر
ایرانده رسماً استعمال اولنور .

« اوچه بویله نقش ایدر وصفیم دَبِرِآسمان »
(۷)

دَبِرِآوروش ایدی ملک شهاب دَبِرِچرخ :

دَبِرِآفرین حکم خداوند انس و جان :

(باقی)

دَبُوزِپُوشُ { [ایتالیانجه دن] صورت
رسمیه و یا خصوصیه

ده درعهده اولنان
شرائطک اجرا سنی

تأمین ایچون صاعلام محله قونیلان آتیجه ،
رهن . بولکه ایکی صورتله ده یازیلور سه

اصلانه کوره دال حرفندن سوکره (ه)
حرفنک یازلسی ده مناسب و او قویا نرجه

دایه { [۵] جوجفه باقان خدمتکاره
جاریه. اصطلاحزده جوجفه
سوت اضریرمک ایچون آلتان باخود
طوتیلان جاریه ، قادین که تبدیل حرف
ایله (طایه) دینیلور . (دایگی) =
دایه لك دیمکدر .

« برکون آفی کز دردی دایه »
« دردینی پتورمکه دوايه »
(فضولی)

دَاب { [۵] عادت ، اصول :
(دَاب دیرین ، دأ - قدیم ،
دَاب مصافحه) .

« اولورسه عفوئشماجرخ دون سفله بروردن »
« براؤبحث ایلبیهیم دَاب قدیم شاعران اوزره »
(لا)

دَبَاغ { [۵] لاسغزده تحریف ایله
دَبَاغ { [۵] طاباق » دینیلن اهل
صنعت : مشین ، کاساله بائقی ایچون
حیوان دوریلری سیله بن آدم : (دباغ
اصنافی ، دباغخانه عملسی ، بکتقوز
دباغخانه سی) .

دَبْدَبَه { [۵] کورولتی ، یانیردیلی
دَبْدَبَه { سس : (دبدبه کوس ،
دبدبه طبل) § خدمتی ، حشمی کوسترش ؛
کورولتیلی عظمت ، اولواق :

« دنیایی طوته دبدبه عدله ناملک »
« برامن وامان اوله همه کشور عالم »
(نشاطی)

دَبِسْتَان { [۵] مکتب ، چوچقورک
دَبِسْتَان { تعلیم علی . (دبستانی)

§ مجازاً حکمدار عادل ، حاکم
فاضله اطلاق اولنور (دَاوَری) =
حکمدارلق ، حاکمک . (دَاوَرانه) =
عدل وحکم صاحبی اولانه باقیشه حق
سورنده دیمکدر :

« داور صاحب عدالت شاه قاروقی صفت »
« ماحی ظلم و ضلالت حامی شرع مبین »
(لا)

« صاحب تیغ و قلم مالک جام و خاتم »
« آصف جم عظمت داور حمید و فار »
(باقی)

دَاهِي { [۵] شدت ذکا ، جودت
فکر ، امایت رأی ، حسن
تدبیرکی سزایی جامع و غایه الغایه زیرک ،
جن فکری آدم دیمکدر .

دَاهِيَه { [۵] آخرنده کی « ها »
مبالغه ایچوندور . غایتله
ذکی ، جن فکری آدمه اطلاق اولنور :
(داهیه زمان ، داهیه عرفان) § امر
عظیم ، بلیه عطیه ، بیوک آفت ،
مصیت مناسده دخی قولالانیلیر .
بو منساده تأکید ایچون (دَهْیاء)
وصف و (دَهْواء) ده صفت اولور :
(داهیه دها ، دهوای داهیه)

« بر داهیه ملک قیافت »
« شیطانی ده آلدادر اوآفت »
(معلم ناجی)

دَايِن { [۵] بورج اوله ورق شخص
آخره باوه ویرن آله جقلی :
(داین ایله مدیون) .

انجودانه‌سی) ، (قاج دانه ، بش دانه ،
بر دانه ، الی دانه) . (دانه چین) =
دانه طولیایچی ، دوشیریچی . (دانه
دانه) = آری آری ، دیش دیش
(دانه لَنَك) = اوقا قلاتوب آیرلیق ،
بر شیشك اجزای فردیه‌سی بوزولوب
طاغیملق || باشاق کبی اوقاق قمره ،
میوه ، نسه حاصل ایتك :

« دانه چین اولتی ایدی مقصد سرخریتدن »
« دانه خالی کورد کده طوطلدق قالدق »
(کانی)

« کل دانه به قاجه ای کوتر »
« حیرانگی صاعه دام کتر »
(معلم ناجی)

{ [ذ] شطرنج ، دامه ، طاوله }
داو { کبی اوپونلرده طوتیلان
صیره ، نوبت : (داو اوله ، داوانی) .
اکثریا « طاوله » اوپونلردن (توقاد)
دینیلن برنوع اوپونی اویشایانلر پیننده
زیاده استعمال اولنور . (اوچخی داو
سند ، بن داو دیبه جکم ، داو دیمکه
حقک یوق) .

{ [ذ] اصلی (داد آور ،
داور } (دادور) اولوب کثرت
استعمال ایله تخفیف اولمشدر . حاکم
حقیقی اولان جناب حقه مخصوص
اسمادندر :

« زهد شما وفق ما چون همه حکم داو درست »
(حکیم خاقانی)

اعتبار اولنور . لسانمزده الفزاوله رق
(دَنَك) سرورتنده معروفدر . حال بوکه
(دَنَك) باشقه معنایه لغتدر . § فتح
نون ایله (دَانَك) = دانه جک دیمکدر .
آخرنده کی کاف ادات تصفیدر . ضم
نون ایله (دَانَك) چوجقارک دیشلری
چیقمنه باشلادینی زمان هر نوع جوبابندن
برو مقدار قاریشدر بیلوب پیشیریلن
بردرلو طاتی طعامه اطلاق اولنور که
ترجکده (دیش بقدایی) دینیلر .
بین الموام بو طعام پیشیرملکه چوجقارک
دیشی قولای ، السز چیقجه جفی اعتقاد
اولنور . معربی (دَانَق) در . (دَانَق)
صورتندده صریدر . جمعی برنجی به
کورده (دَوَانَق) ایکنجه به کورده
(دَوَانَق) در .

{ [ذ] (دانستن) مصدر -
دانسته } رندن اسم فاعل . یلیچی :
(داننده و موزونکات ، داننده سرائر
وغوامض) .

{ [ذ] آریه ، بقدای مقوله‌سی
دانه } جوبابانک هر نوعنه اطلاق

اولنور . هر یسی (حبه) در . لسانمزده
مجازاً هر درلو اوقاق بووارلاغه ،
چکیردکه ، تنك قورشونته دینیلر .
عدد ، صابی مقامنده ایراد ایدیلر :
(دانه خردل ، دانه سیب ، دانه حال ،
قورشون دانه‌سی ، فندق دانه‌سی ،

« گفتاری کنیزده، طبعی نادر »

« کیمدر ؟ قلم دقیقه داتم »

(معلم نامی)

{ دانا [ذ] یلیجی ، یلیجی :

(مرشد دانا ، دل دانا ،

مرشد دانا) . (دانایی) = یلیجیک ،

یلیجیک .

« بو کارخانه بر استاددن دکل خالی »

« کرک بو قدرته البته قادر ودانا »

(فضولی)

{ دانش [ذ] یلیکی ، یلیکه ،

دانش بیلش . (دانشور) =

علم صاحبی . (دانشوری) = مالک ،

صاحب علم اولتی . (دانشگر) =

کذلک علم صاحبی . (دانشمند) =

اصحاب علمدن محدود اولان ذات .

(انجمن دانش) = علوم و فنون

مختلفه اربابندن مرکب هیئت ، مجلس

مخصوص .

« زهی خورشید نوروز سخن کیم بر نو حکمی »

« هوای دانش افروز و صاحب جمل فرسادر »

(صبری)

« پادشاه بحر و بر داد آور دانشقرین »

« خسرو صاحبقران دانشور صاحب یقین »

(لا)

{ دانک [ذ] برد و همک درنده

دانک بری ، بر متفلاک کذلک

درنده بری که التی چکر دک بردنک

{ دامیه [ء] باشک طاس کیکی

داره به اطلاق اولنور که بوباش یاری قلیشک

صوک درجه سیدر .

{ دامیه [ء] اصطلاحات فقهیه دندور .

قانی چیغوب لکن آقاییان

باش یارده سنه اطلاق اولنور . دیگر

برافت کتابنده (دامیه) قانی آقان ،

(دامیه) قانی آقاییان یاره دبه تعریف

اولنشدور .

{ دان [ذ] ظریف مکان ادائی :

(جزء دان ، قلندار ، جامه .

دان ، آنتندان) کبی یلیک معنای

اولان (دانستن) مصدوندن صیغه امر

واسم فاعل صرخ اولدینی تقدیرده وصف

ترکیبی طرزنده قولانیلیر : (نکته دان ،

قدر دان ، سُختدان ، دقیقه دان) کبی .

(نادان) = (نا) ادات سلبدر .

داخل اولدینی کله تک مدلولنده کی وصفی

سلب ایدر . « دان » یلیجی دیمکدر .

معنای ترکیب یلیجی دکل ، جاهل

دیمک اولور . لسانغزده دخی جاهل ،

قابا ترس سوزلی آدم معناسنده

قولانیلیر . (نادانی) = جاهلک ،

قباتی ، ترسک :

« تنهای سیاحتیم ؟ دکلدور »

« وار پرده رفیق ترزبانم »

دَامَاسْقُ { [ایتالیانجه دن] فرا-
نزرجه سی (Damasc)

دركه هم شام شهرينه ، همد دمشق
اولان او قشه اطلاق اولنور. دمشق
منسوجات منقشه حريره تقليد آ نسج
وامحال ايدلش و بوتام ايله شهرت بولش
برنوع چيچكلى ، موجلى ايبك قاش.
بونك پاموق ايله قاريشيق نسج ايدلش
نوع ده موجودور .

دَامَان { [ف] ذيل ، ائك : (دَامِن
كُوه) = طاع ائگي ،
دَامِن { طافك كنارى . (دامن
بوس) = ائك اوبه

(دَامِن بوس) = ائك اوبچكلك ، ائك
اوبچك . (دَامِن دَمِيَان) = ائگي
بلنده ، ايشه حاضرلاشمش . (دَامِن گير)
= ائك طوئيجي ، ائكه ياپيشان ؛ خصم .
دعواجي . (تَر دَامِن ، پَاك دَامِن) =
تميز ، صاف ائك ؛ ناموسلى ، عفيف :

« دامن خوف ورجا چكدي اودم كيم اله »
« تنق صبح ازله بوق ايدى رنك سفيد »
(لا)

« ينه راهى بزم سوارانك »
« طوئدى دامن كوه سارى »
(معلم ناجى)

دَامِعَه { [ع] اصطلاحات فقهيه دندور.
قانى قطره قطره ؛ آهسته
آهسته چيقوب طوران ياره يه اطلاق
اولنور .

دَال { [ع] دلالت ايديجي ، ايدن :
(شومثال خيره دالدر) .

دَام { [ف] طوزاق ، آغ :
(دَام سرغ ، دَام ماهى) ،
(دَامگناه ، دَامگنه) = طوزاق
قوريلان ير چ مجاز آده استعمال اولنور :
(دَام ترور ، دَام تلييس ، دَام غرام)
« كوردگمى بو دامگمه آزاد »

« بردامك اسيرى ميد و صياد »
(معلم ناجى)

« خالنگى كوردم اسير اولدم كند زلفك »
« دانه ايجون كند يى سالم دوشوردم دامه بن »
(نورس)

دَامَا { [فرانسجه دن] dame
سربخ خانله منقسم دوز
تخته اوژونده سياه و پياش طاشلرله
اوبانيلان معروف اوبون كه شطرنجك
طرز ديكردور : (دامه تخته سى
damier) ، (دانه طاشى ، دامه
چيقان طاش dame) ، (دامه چيتمق
damer) .

دَامَا جَانَه { [فرانسجه دن] بيكلك
دينبان بو قالكه بيوك ، حصيرلى بيوك
شيشه .

دَامَاد { [ف] گُويگي . پدر
(و مادري صاغ اولان ير
قيزك قوجا سى :

« بريى داماد شه اتپيا »
« شير خدا ينى على مرتضى »
(نظم)

ایصیرغان اوقی و آزعین حیوان صوقوب
یا قی معناسنده اوله رق تخفیف ایله
(دالامق) صورتنده ده استعمال
اولنور .

« بیلسم شوقوزی نه دن غم آلمش »
« هر ناله سی قلبه داغز تدر »
(معلم ناجی)
« بریر آجش لاله لر مانند داغ عاشقان »
(لا)

{ دافع [۵] دفع ایدیجی ، ایدن ؛
کیدریجی : (دافع سراق ، دافع کدر ،
دافع غم ، دافع تأثر ، دافع وجع ، دافع
تعفن ، دافع حما ، دافع صداع) ،
(قُوَّةٌ دافِعَةٌ) = بریردن سوروب
پوسکوردیجی قُوَّةٌ جناب حقده
اطلاق اولنور : (دافع حقیق ، دافع
بلیات ، یادافع الامراض) .

{ دافِق [۵] آتبله رق دو کیلیجی ،
دافِق (سبیل دافِق ،
ماء دافِق) .

{ دال [۵] الفبای عثمانیده اونجی
حرفك اسمی : (دال مهمله) .
ایجد حسابنده دوت عددینه معادل
واشارتدور . (دَالِيَّةٌ) = (د) حرق
شکلنده اولان بیانی آسمه : (دَالِيَّةُ السُّودَا)
= سمیز قابات دیشلن نسته درکه قادیلر
ملاحظه پیدا ایتك ایچون یوزلرینه
سورور .

منسویین ورحال طرفندن (الداعی)
یاخود (داعیلری) لفظی استعمال
و اثنای محاورته دخی (بنده گز)
و (بنده لری) مقامتده (داعیگز ،
داعیلری) کبی تعبیرات ایراد اولنور .
{ دَاعِيَةٌ [۵] انسانی بر خصوصه ،
بر شیئه قلباً انساك
کوسنرمکه سبب اولان و تحریص ایدن
حالت منوییه : (داعیة تفوق ، داعیة
تفرد ، داعیة خود پرستی) [فرط
فطانت و شرط صداقتده جمله به
تفوق داعیه سنده کورندیکنه نظراً
— مسوده — ماکف پاشا] تشدید
ایله غلط اوقوماملی .

{ دَاغ [۱۰] انسان و حیوانك جسمنه
قیزغین دمیر و آلات ساثره
ایله اوریلان نشانه ، تمغا ، یاق .
(دَاغَزَن) = نشانه ، تمغا اوریدیجی ،
اوران . { انسانك اونوته میه جق
و خاطرندن چیقارمه میه جق درجه ده
شدتلی اولان تأثرات قلبیه سندن کنایه
اوله رق قولالانلیق : (داغ درون ،
داغ دل) کبی که کوشل یاره سی دیعکدر .
(داغدار) = یکه متأثر ، زیاده کدرلی
(دَاغ بَرْدَل) = متأثر القلب ، کوشلی
کدرلی . [دَاغ بَرْدَاغ] = یاره یاره
اوزربنه ، قات قات تأثر ، قاتمرلی تأثر
دیعکدر . (جگری داغلو) = متأثر ،
هجرانلی ، کدرلی . (داغلامق) =
قیزغین دمیر ایله نشان اورمق . اساغزده

کسکین سیوری سلاح که ترکیه ده
(سج) دینلیر . [داسه] ده لغتدر .

داسمان { [ف] قصه ، حکایه ،
ماصال (مثل) . اکثریا
منظوم اولان وقعه ، حکایه لره اطلاق

اولنور : (داستانسرا - ی) =
(سرا) لفظی (سرایدن) مصدرندن
اسم فاعل مرخدر که ایرلاییقی ه تقنی
ایدیجی دیملکرد . اشیو وصف ترکیبیده
معناسی داستان اوقریجی اولور :

« ناکه معنای لطیف لفظ رنگ آمیز ایله »
« روز کارک بردلاراداستانیدرسوزم »
(تقی)

داشته { [ف] کهنه ، اسکینی ،
سیراغش : (عبای داشته) .

دای { [ع] دعوت ایدیجی ، ایدن .
بو معناده اکثر مذاهب
ضالّه نده . یله مشغول اولان اشخاص
ضلات احتصاصه اطلاق اولنور که چی
(دعات) در § سبب اولیجی ، سبب
اولان : (دای وفاق اولان احوالک
برنجیسی ، اقتباهه دای اوله جق تداییر
جدیده ، دای مضرّت ، دای آمیزش
واشتلاف اولان ماده) § دعا
ایدیجی ، دعا ایدن : (دای دیرینه ،
دای کمتر ، دای قدیم ، دای
دیرین ، دای کمترین) تذاکر
و محروارده امضاتک اوستقه وضع
ایدیلن (بشده) برنده طریق علمیه

دارنده نمیه) بوکله کتات قدیمه
مستملاندندر :

« سنین اول دارنده برلیغ احکام قدر »
« خامهک اولاشدر رموز آسمانه ترجمان »
(تقی)

دارو { [ف] علاج : (داروی تلخ ،
داروی شیرین) .

داروبرد { [ف] شکوه ، ایت ،
احتشام معناسنه بر
ترکیدر . (دار) = (داشن) دن
طوت معناسنده صیغه امردر . (برد)
= صاوولتی ، آلا رغه اولتی ، بر طرفه
جکلمک معناسنه اولان (بریدن)
مصدرندن صاوول معناسنده کذلک
صیغه امردر :

« نرده دیوان فریدون ، مجلس چنک پشنک »
« نرده دارات سکندر ، داروبرد کقباد »

داروگیر { [ف] مریده ، چنک ،
صاواش . (دار) =

(داشن) دن صافلا معناسنه صیغه
امردر . (گیر) = (گیرفتن)
مصدرندن طوت معناسنه کذلک صیغه
امردر که بالترکیب معناسی طوت صافلا
دیمک اولور . (غوغا) معناسنده
مستملدر : (دارای داروگیر) .

داس { [ف] اوراق : (داس
داس) زرین = آلون اوراق که
هلال قردن کنایه در . § ایکی طرفی

دارا { [۱] ملوک قدیمه فرسند
طبقه کیانیات طوقوزنجیسی

اولان ذاتک عنوانی . بوگا (دارای
اکبر ، داراب) ده . دیرل . عنوان
دیگری (کنی قبّاد) در . مجازاً قوی .
الشکیه ، حکمدارلر حقنده قوللانلییر .
§ طورطو ، پوسه ؛ بوسندان توسیعاً
لساغزده بر نسته تک اصلندن معدود
اوله یوب خارجه چیقارلسی ، طیشاریده
طوئلسی لازم کان شی معناسنده وظرف ،
قاب ، طوربه ، چوال کی شیلر حقنده
قوللانلییر : (داراسنی بیقه زده لی ،
دارابه چیقار ، داراسنی حساب داخل
ایته ، داراسنی نه دن عبارتدر) .

« ینه هر ناسرا مک زبور دست و سوری شمعی »
« کل افشان ساغر جدر در افشان تاج دارادر »
(صبری)

« دانای رای حکمت و دارای دادکار »
(نوعی)

« سلطان شرق و غرب شهشاه بحر و بر »
« دارای دهر شاه سلیمان حکامران »
(باقی)

دارات { [۲] شان ، شکوه ،
دبدبه ، طنطنه :

« طیمطراق سنخیم فوج سیاه نظم »
« خسروان هنره ایتمده عرض دارات »
(نظم)

« ای داوور داد آور دارا دارات »

دارنده { [۳] (داشتن) مصدرندن
دارنده اسم فاعلدرکه طویجی ،

صاقلا بیجی دیمکدر : (دارنده تذکره ،

نیلییر . مثلاً (دار سیاست) کی کی
بحرینک بر موجب حکم قانون صلباً
اعدامنه مخصوص اولان آفاجدر .

نصل که (بر دار) = آفاج اوزده ،
آصلش دیمکدر . بو معنی اعتباریله
اولمیدرکه بین العوام بو آفاجه غلط
فاحش اوله رق (دار آفاجی) دینلییر .
بو حالده آفاج آفاجی دیمک اولوب
معناسز بر نمیدر . لکن بین العوام
او قدر مشهور بر غلطدرکه تصحیحی غیر
قابلدر . (داره چکمک) = اصمق
معناسنی افاده ایدر . ینه بو اعتبار ایله
شونلرده قوللانلییر : (دارچین ، دار
فلل ، دار روی) . (دار زرد) =

پرنوع صاری آفاجدرکه نام دیگری
(زرده چوب) یاخود (زرده چال)
در . [۲] طوئقی ، صانلاق معناسنه
اولان (داشتن) مصدرندن صیغه

اسم و یاخود اسم فاعلدرکه وصف
ترکیبی اوله رق قوللانلییر . مثلاً (درمدار ،
آینه دار ، دقتردار ، خزینه دار ،
سبحاقدار ، بار اقدار ، دیندار ، بایدار ،
سلدار ، ابریقدار ، مهردار ، سردار ،
کیسه دار) کی [۳] صاحب ، مالک
معناسنی افاده ایدر : مثلاً (جهاندار ،
تاجدار ، حکمدار ، مالدار ، حصه دار)
کی .

« وایه دار اولسه اگر طاقت فیضندن »
« اولور آرایش مجاده جبین الحاد »
(نابی)

دار { [۶] بنا ، مکان ، قوناق ؛
برقاج اوطه و دارمه حیوی

عمل ، یر : (دارالفنون ، دارالمعارف ،
دارالتعلیم ، دارالقیض ، دارالشفقه ،
دارالسعاده ، دارالشفاء ، دارالصناعه ،
دارالتداوی) ، (دارالحرب) =

غوغا میدانی ، جنگ یری . (دارالملک
عثمانی ، دارالسلطنة العلیة العثمانیه) =
عثمانی دولتی پایتختی ، شهر استانبول .

مجازآده قوللانیلیر : (دار دنیا ، دار
فتا ، داربقا ، دارآخرت) ، (دارین)

= دنیا و آخرت . (دارالحلده) = بقا
اوی ، جنت . (دارالسعیر ، دارسعیر)

= جهنم ، طامو :

« باقسه کورینور بودار عبرت »

« سیاد ایله سیددن عبارت »

(معلم ناجی)

« دوشسه کمتر شرر شعله برق غضبی »

« باغ فردوس اولور آتشکده دارسعیر »

(حق)

« خلق عالم سرکسر بیمار درد احتیاج »

« زهر بردارالشفای لطفک طیب مهربان »

(نفی)

« قبله اعدای شقایطه سنی حق مقهور »

« بندگانی اوله دارینده مبرور وسعید »

(لا)

دار { [۷] معانی عیدیده بی حاویدر .

دار { لسانزده مستبر و مستعمل

اولان معناری بروجه آتی کوسترلشدور .

[۱] علی الاطلاق آفاج معناستنده قوللا .

« شهریار داد فرما کیم علو طبعی »

« اعتراف ایتمکده در حیرتله هر عقل سلیم »

(لا)

« اول شهسوار مملکت عدل و داد کیم »

« آتی او کنجیه اوله روا خسروان روان »

(باقی)

« تاب خورشید ستم سوزان ایدردی عالمی »

« کرسحاب عدل و دادک اوله سیدی سایبان »

(نفی)

« سر بهم داده دست احدیتدو هب »

« یک سلسله نسبت انشای قرون »

(منیب)

دادا { [۸] ترکیبده « دادی »

« جوجقرله باقان جاریه مخصوص .

صبه ، خصوصی خدمتی : (دادای

نازک ادا ، دادای شفقت نما) .

(دادو) = جوجفه باقان ارکک

خدمتکار که ترکیبده (لالا) دینیلیر .

داداز { [۹] جناب حق ، تکرری

§ حکمدار عادلده اطلاق

اولنور :

« دادار جهان ایله مسون عالمی سنیز »

(باقی)

دادز { [۱۰] برادر کیمی ارکک

= قارداش . (دادر اندر) =

اوکی قارداش دیمکدر : (دادر اکرم ،

دادر مکرم) .

« سورمبوزین که دادرم نروده »

« پدرم نروده ؟ مادرم نروده »

(معلم ناجی)

مشتکی. (داد بختی) = احقاق حق
 ابدن ، عدالت و بریگی . (داد گستر)
 = عدالت یا بیعی ، عدالت اجرا ابدن .
 (داد گستر) = عدالت اجرا
 ابدیجیک . § فریاد ، صیرلانمه :

« داد غموری چشم نیم خوابگدن سنک »
 « الامان شوخی ابروی خوابگدن سنک »
 (محمود ندیم)

« داد الدن کو کنگ فریاد الدن کو کنگ »
 (نوعی)

§ عطا ، ویرگو ، ویریش :
 (دادوستاد ، دادوستد) = اخذ
 واعطا ، آلبش ویریش :

« خواجه دادوستد زیور بازار ایده تا »
 « دمبدم تازه ظهور امتعه کونا کون »
 (منیف)

(داد حق ، داد خدا) = موهبه
 الهیه ، تکرری ویرگوسی . بو مقامده

(خداداد) ترکیبی ده قولانیلیر . مثلاً
 (استعداد خداداد) کبی . (داده)
 = ویرکو ، ویرمش ، ویرمش : (داده)
 خدا ، (داد گناه) = دیوان عدالت ،

محکمه . (داد فرما - ی) = داد بیو .
 و بیعی ، ویربیعی مناسبنده حق الهیده
 و مجازاً پادشاه عالیجاه حضرتلری و احاطلم
 حقنده ایراد اولتور : [داد فرمای
 عالم] :

{ [ع] ایچ ، ایجری : (داخل
) بلده ، داخل داره ،
 داخل قلمه ، داخل سور } § ایجری
 کیریمی ، کیرن : (قلمه داخل اولدی ،
 مجلسه داخل اولدی) § ایجری کیرمش ،
 ایجریده : (قرطاسیه امانی ده حسابده
 داخلدر ، بو جهت خریطه ده داخل
 دکلدرد) . (داخل) = ایچدن ،
 ایچرودن : (خارجاً و داخلً تلویغات
 لازمه تک اجراسی) (داخل) = ایچمه
 منسوب ، ایجری به متعلق ، ایجریده کی :
 (انضباط داخل ، امن داخل) مؤنثده :
 (انتظامات داخلیه ، امور داخلیه ،
 ترتیبات داخلیه) دینلیر . (داخله)
 = بر نسه تک ایچ یوزی || انسانک
 درونی ، ضمیری دیمکدر : (داخله الارض ،
 داخله ارض) = طایف دیلری کی قویتو
 برلره اطلاق اولتور . بومسانده جمی
 (ردواخل) در .

« امل اولسه اگر داخل خولای عدم »
 (عاکف پاشا)
 « طفل ایچد کی تاریخ رکیکن ایده من »
 « بیک حساب ایته یته داخل منای سخن »
 (وهبی)

{ [ع] دومان چیقان باجه .
 داخله } جمی (دواخن) در .

{ [ف] انصاف ، عدالت :
 داد } (دادگر) = عادل ، منصف .
 (دادخواه) = حق ، عدالت ایسته ین ؟

دائمه ، مودت دائمه (ایجاب کلامه
 کوره بوتک یرنده (دائمی) ده دینلیر:
 (غرام دائمی ، شوق دائمی ، سرور
 دائمی ، نشوئه دائمی ، تدقیق دائمی) .
 (دائماً) = دائم اولوق ، هر وقت
 دیمکدر. اصلی. کبی (دائماً) طرزنده.
 ده قوللانلیر :

« چرخ حفظ ایده وجودک دائماً آفاندن »
 « نتهکیم فانوسده محفوظ اوله هر بار شمع »
 (ریاضی)
 « سعادته او عشر تنکاء خوش طرح و دلاراده »
 « صفار کسب ایده دائم دل پر فیض مسروری »
 (نفی)

دَابَّه { [ع] هرجنس بینک حیوانه
 اطلاق اولنور که ترکیبسی
 (طوار) در : (دَابَّه سَوَار) =
 حیوانه ینجی . جمی (دَوَاب) .
 (دَابَّه الارض) = ظهوری اشراط
 ساعتدن اولان برنوع حیوان منتظرده

دَاخِس { [ع] اصطلاحات طبیه دن
 اولوب بارمک اوجنده ،
 طیرناق دیننده ظهور ایدن « طولامه ،
 ات یاران » دینلن مرضه اطلاق
 اولنور . فی الاصل طوارک طیرناقرینه
 بقین آیاقلرنده پیدا اولان برنوع هلت
 مناسنه اولان (دَخَس) لفظندن
 اشتقاقاً تسمیه اولمشدر .

قسم حقیقی به تفریق ایدر . (ربع
 دائره) = ارتفاع تختسی § مقامات
 رسمیه دن هر بری : (دائره صدارت
 عظمی ، دائره امور مالیه ، دائره
 امور عسکریه ، دائره امور داخلیه ،
 دائره امور بحریه ، تنظیمات دائرهسی ،
 محاکمات دائرهسی ، مالیه دائرهسی ،
 ملکه دائرهسی ، لیسان دائرهسی ،
 پاشا دائرهسی ، بلدیہ دائرهسی) جمی
 اولان (دَوَار) = اکثر یا بو معناده
 قوللانلیر : (دوائر رسمیه ، دوائر
 بلدیہ ، دوائر دولت) § هر بناتک
 داخلنده کی بلوکبری ، تقسیماتی : (شو
 قوناق اوج دائرهیه منقسمدر ، حرم
 دائرهسی ، سلامق دائرهسی ، کیلار
 دائرهسی) « (دائره خلق) = بر
 قوناغک اتباعی ، خدمهسی § یو وارلا
 قلنی اعتباریه « زبلی دف » معناسنده
 قوللانلیر : (دائره چالیور ، خواننده
 اولان دائره چالماز اولماز)

« اوله اول دائرمده دائره زن »

(سنبلزاده)

« حضرت قطبک اولور دائره سندن خارج »
 « علته اولسی ایله وارث کامل افراد »
 (نابی)

دَائِم { [ع] دوام اوزده ، دوام
 ایدیجی ، بردوزی به
 طور یجی اولان : [حاصلی عزیزم !
 سز محبتده دائم ، بنده خدمتمده قائم
 — مکتوب — طاکف پاشا] محبت

« اودمده کیم نظر پاک کبر باشیدن » « اولجه نورجینک خوی حجاب آلود » (سایی)	خوی ایش ، آیشش : مألوف ، آیشش .
« خوی » [۵] (خَیْط) ک جمی . خیوط } ایلر ، ایلکر : (خیوط رقبه)	« هم زیور اخلاقه خوش ذات ملک خو » « هم بجبت اندام ایله مه پیکر عالم » (نشاطی)
« خوی » [۵] (خَیْل) ک جمی . خیول } آت سوریلری ، آتلی سکرلر : (پامال خیول ، خیول محققه)	« چرخک آگاه اولان خونندن » « بویاغهورک ایجه مش صونندن » (لا)
« حضرت روح الامین غاشیه بردوشی ایدی » « قونهدن داخی خیول فلکه نام جیاد » (نعت — نانی)	« خوی » [۵] (واومدوله ایله) تر ، بدندن ترفیح ایدن صو . (خوی کَرده) = ترله مش ، ترلی :

﴿ د ﴾

طبه دائر تالیف اولنان ، مصطه دائر حرف واحد سویله مدی [] « فکرم کبی آه طائر اولسم » « دائم حرمگده دائر اولسم » (معلم ناجی)	« داء » [۵] (مرض ، درد ، عات ، خسته لقی : (داء الکلب) = قودوز علقی . (داء لافرنج) = فرنکی خسته لکی . (داء الحنازیر) = صراجه علقی (داء القلب) = یورک چاریمه سی . بونلر امثال تراکیب کافه اصطلاحات طیبه دندر .
« دایره » [۵] (یو وارلاق شکل هندسیه اطلاق اولنور : (دَائِرَةُ نَصْفِ الْاَیَّاز) = کره ارضک قطب شمالیسندن اعتباراً قطب جنوبیسنی طولاشهرقینه قطب دیکره منتهی اولقی اوزره مفروض بر دائره دورکه دنیا یی شمالدن جنوبه طوغری ایکی	« دایره » [۵] (دور ایدیجی ، ایدن : دایره) (دولاب دائر ، چرخ دائر) (دَائِرَةُ اُمْدَان) = چپ چوره ، بر محاک کاملاً اطرافی . (دایره) متعلق ، ماند معناستنده استعمال اولنور : [فن

« سندن آبرلقی همان اولمکدرای خونی بگا »
(نائلی - قدیم)

« کوزده خون آلوده بیگانه خیالیه خوشم »
« هربری گویا که بر برک کل تردد بگا »
(فضولی)

« کورده لی غمزه خونریزی حازم یارک »
« تیغه آندایحرم سومه مشم باشقه کوزل »
(حازم)

« سا کسان حرم کردونی »
« اولدی خونی کوزبنک مفتونی »
(حلیه - خاقانی)

« افاضه بخنی حالات عشقدرای دل »
« هزار باغده خونین ترنمات و سرود »
(ساسی)

« بولانور کریمه خونیم ایله بحر وجود »
« صارار آهم ایله سبز صحرای عدم »
(ماکف پاشا)

« [ذ] انسانک یارادیلشنده
خوی { قراریدن صفت، طبیعت،

مزاج : (خوی جانک آلتنده در،
خوبی خویندن یکمز، جان چیتمدقبه
خوی چیتماز، یاخویندن یاسویندن—

مثل مشهور) (خوی بد) = فنا
خوی - (خوی نیک) ای خوی -

ترکیباتده اکثریا (خو) صورتنده
قوللانیلیر : (بد خو) = فناخوبی،
تتیز، خرچین که ترکیبده (خوینسز) ده

دینیلیر . (مَلَّک خو) = ملک خوبلی،
کوزل طبیعتلو . (خو گزده) =

« اولور مال خولیا ایله کامیاب »
« کیم ایلرسه درکاهمه اقساب »
(عزت ملا)

خُون { [ذ] قان . (خُونَاب ،
خُون) خُونَاب = قانی صو .

(خُون آلود ، خُون آلوده) = قانه
بولاشمش . (خُون آشام) = قان

ایچیمی . (خُونَبَر) = قان یاغدیچی .
(خُون بَها) قان بهاسی ، دیت .
(خُون ریز) = قان دوکیمی : (چنکیز

خونریز) . (خُون چِکَن) = قان
طاملادیچی ، طاملایان . (خُون افشان ،

خُون فشان) = قان صاچی .
(خُونخوار) = قان ایچیمی .

(خُونخواره) = قان ایسته ییمی، قان
کودن، منتقم . (خُونی) = قانه، نسوب،

قانی . (خُونین) = کذلک قانی :

(چشم خونین) :
« دیده لر در ظاهر و باطن جانک سیرینه »
« دله زخم نوک تیرک تنده داغ خونفشان »
(نفی)

« غرق خون ایتشیدی نافه مثال »
« خن آهولرین اول چشم غزال »
(حلیه - خاقانی)

« نیجه شمیر اور غمزه دلکشدرکیم »
« بردم آرام ایده سزاویلیق خون آشام »
(جوری)

« فلك شمعی ثوابی زای خوشه چناندر »
 « قضا کنج افکن جیب تپی دست تماندر »

(صبری)

« تقاطر ایله مدبکه سرشک دیده تانک »

« اولورمی باغ تمانده خوشه انکور »

(نای)

خوشه { [ف] طوموز : (خوک
 خوک } زخم خورده) = یارملی

طوموز ، (خوکبان) = طوموز
 چوبانی دیمکدر .

خولیا { [یونانی] قورق .
 بوکله مک فارسی اولدینی

بعضی ائت کتابلارنده کورسری یلور .

واقعا فارسیده هر کجه تصریفه مانع

اولایان شی معناسنده بویله بر لفظ

موجود ایسه بزدکی طرر استعمال

و معناسیله آنک مدلولی مقارن اولدیقندن

فارسی اولدیقنده تردد اولتور . فقط

یونانیده (Melanholia) مه لان خولی (آ

افطی موجود اولوب مقارنت معنی

جهتیهله اوته کیندن دهها مناسبی

اولدینی کی بین العوام (مال خولیا)

تعبیرینک زبازده اولسه نظر آ اشیو لفظ

یونانیدن محرف بولمسی اغلب احتمالیده

(خلیا) طرزنده یا گیش یازمانمه دقت

ایتمی :

« یوق اسمی دخی عین مساسی کی »

« املم اولسه اگر داخل خولای عدم »

(طاکف یاشا)

« برك كل كې اولوردی نیكو »

« ترلدیكه اوغدار خوشبو »

(وله)

« تیغ ایدی عرشه آصلش یا مکر »

« وجه پاکنده کی ائف خوشتر »

(وله)

خوشاب { [ف] (واو مدوله
 ایل) فی الاصل ابی

صو معناسنده . معنای اصطلاحی

بعضی نوع میوه لرك تازه و یا قوروستندن

پیشمیلن صولی طائل دیمکدر . بین العوام

آخرنده کی (با) = (فا) به تبدیلا

تلفظ اولتور : (خوشابک یاغی

کسیلیدی - مثل) .

خوشه { [ف] سنبله ، باشاق ،
 صالحم : (خوشه چین) =

خرمن صوکی ترلاده قالان کسیک ،

دو کتی باشاقلری طوبلایمی ، طوبلایان ،

|| اوته کینک بریکنک آثار موجوده .

سندن اقتباس صورتیه اثر وجوده

کتیرن عمر و شاعرلرده اطلاق اولتور .

(خوشه چینی) = هر ایکی معاسنه

کوره خوشه چینک . (خوشه انکور) =

اوزوم صالحمی . (خوشه خرما) =

خرما صالحمی . (خوشه چرخ ،

خوشه سپهر) = سنبله دینلن برج .

« ویرر کندی امری ایله خوشه تانک »

(عزت ملا)

معناسی ده افاده ایدر : (آینه خوش
 نما) کبی . (خوشا) = نه خوش نه قدر
 خوش . (خوش دل) = کوکلی
 خوش ، ممنون ، متشکر . (خوش
 صحبت) = قنوشمه سی کوزل .
 (خوش خوان) = اوغوشی کوزل .
 (خوش آواز) = سبی کوزل .
 (خوش حال) = حال ، وقتی بولنده ،
 اوینون . (خوشبو) = کوزل قوقچی ،
 قوقولی . (خوش قدم) = مینتلو ،
 آياغی اوغورلو . (خوش گو) =
 طاتلی دیلی ، کوزل سوبله یی .
 (خوش منش ، خوش طبع) = خوئی ،
 طبیعتی ای . (خوش گوار) = لذیذ ،
 طاتلی ، هضمی قولای اولان شی :
 (اسرود خوشگوار ، آب خوشگوار) .
 (خوش نوا) = کوزل سلی چالغی .
 (خوشتر) = یک کوزل . اک ای :
 « نه خوش ایندی بودهرک بوستانی »
 « کر اولاسه بدی آسیب خزان »
 (سنان یاشا)
 « سن نامه یاز ایله یم بن ایصال »
 « بردم دخی بویه خوش کچر حال »
 (شیخ غالب)
 « دانه در کبی روینده تری »
 « خوشنما ایلریدی اول کهری »
 (حلیه — خاقانی)

(تیر خورده) = اوق یمیش ، اوق ایله
 مجروح اولان . (دانه خورده) =
 قورشون یمیش : (خوک دانه خورده) .
 خورشید { [ذ] کونی : (خورشید
 اشتار) = موقع
 و طرز استعمالنه کوره شهرت
 کونشی ، کونش قدر شهرتلی معنای
 افاده ایدر :

« آسمان دولتك خورشید قدسی برنوی »
 « بزمکاه شوکتك جهشید خورشید افسری »
 (نفی)

جوزیات { [یونانیدن] فی الاصل
 (Horion خوریشون)

یعنی (کوی) لفظ یونانیسندن مشتق
 اولوب (Horiatis = کویل)
 دیمکدر . لکن روجه ده تریه سزه قاپا ،
 درشت آدم معناسنده استعمال اولنورکه
 لسانیزده عین معناده ، فقط تحریف
 ایله (خوربات) طرزنده مستعملدر .

خوش { [ذ] (واو معدوله ایله)
 طبعه اوینون ، کوزل ،

ای : (خوش آمد) = خوش کلدی .
 (خوش آمد گو) = خوش کلدی

دیجی ، مداهن . (خوش آمدی) خوش

کلدک . (رسم خوش آمدی) = خوش کلدک

خاندن ، وظیفه سی . (خوش نما) =

خوش کورینچی ، کورینن : (جزیره

خوش نما) بو ترکیب خوش کورینچی

تَبَكَّ = رقص ايتك : اوينامق .
 خُورَا هَوَاسِي = بودرلو اويونه
 اوينون كان موسيقى مقامى .

خُورَاطَه { [روجه دن] (Horos)
 يعنى (رقص) لفظ
 يوناني سندن مشتق اوله رق روم لسان
 عوامنده (Horntas) لطيفه ديگدر .
 (خوراطه جي) = لطيفه جي ، شاقه جي ،
 كولنج .

خُورْد { [ا] (واو معدوله ايله)
 بيه جك ، ييتى منا .
 خُورْدَنِي { سنه دره آ نارعقيقه ده
 قوللاييلديني نادرا
 مصادف نظرتبع اولور سه ده اليوم الفاظ
 مبعوره حكمنده در : (خورْد و خواب)
 = بيه جك و اوقو ديگدر . بعضاً كناه
 طريقه غيرتيز ، قابل اشخاص حقنده
 ابراد اولنور :

« حرام ايلدي خورد و خوابي دخی »
 « برافردی الدن كناهي دخی »
 (نابی)
 « فريب خورد سراب اميد اولوب ايتمه »
 « غباردر كه از باب جاهي ناصيه سود »
 (ثابت)

خُورْدَه { [ا] (واو معدوله ايله)
 عيش ، ييتلش . (خوردن)
 مصدوندن اسم مفعولدر : (طعام
 خورده) = يلك عيش . (سالخورده)
 = ييل عيش ، قوجامش ، اختيار .

كنديني اورنهيه آتوب ادمای اساق
 ايدن . (خودی) = كنديلك ، بئك .
 بونلری (واو معدوله ايله) اوقوملى :
 « زائر قبركه خود وعد شفاعت معلوم »
 « نيهه قابل كه بنى ایده جهنم ايقاد »
 (نابی)
 « سنى ستايشه تشويق ايدر بنى قلم »
 « كوش ياننده اولور ذره خود ناي وجود »
 (نورس)

« قالب اولشدر اميدى سنك ايامكده »
 « كامياب اولقه بررغم سپهر خود كام »
 (نابی)

خُورْ { [ا] (واو معدوله ايله)
 اوقوملى . (خورشيد)
 مخفف . يعنى كوش ديگدر . بومنده
 نادرا مستمندر . § بيه جك ، ييتى :
 (خوركدا) § يلك مناسنه اولان
 (خوردن) = مصدوندن صيغه امر
 اولور . بوتقديرده وصف تركيبى
 اوله رق قوللانيلير : (كوفته خور ،
 هرزه خور ، مى خور) بعضاً بونك
 برنده (خوار ، خواره) لفظلى ده
 استعمال اولنور : (هرزه خوار ،
 مَيَّوَر ، مَيَّوَرَه)

« بنم اوغولطه خور قازم كنهكارى »
 « كه موج ياس اولور انجق بگا كناره شود »
 (سامى)

خُورَا { [يوناني دن] برنوع رقص ،
 كوبلو اويونى . (خورا

« آلدیلر عظم بری رولر پریشان ایتدیلر »
 « بریره کلز مکر جمعیت خوبان اوله »
 (بیانی)

« شولقدیر خوب ایدی اول انف منیف »
 « ایدمه من اهل - معارف تعریف »
 (حلیه - خاقانی)

{ [ف] اییک ، خاصیه }
خوج { خروس اییک . (خوج ،
 خوجه) ده دینیلر . (خروج) =
 خروس (خوج خروج ، خوج خروس)
 = خروس اییک دیمکدر .

{ [ف] کندی . (خود -
خود { بخود) کندی کندیته ،
 کندیلکندن (خود پن) = کندی
 کورچی یعنی تقبیله مفروز ، مشکبر ،
 (خود پرست) کندی زیاده بکنن .
 (خود پسند) = کندی بکنن .
 (خود رای) = ای کوتو کندی رأیله
 حرکت ایدن ، دیک باشل آدم .
 (خود فروش) کندی صاتیعی ،
 نفسی مدح ایدوب طوران ، شارلاران .
 (خود رو - ی) = کندی کندیته
 بیتن ، بیانی . (خود ستا - ی) =
 کندی مدح ایدن . (خود سر) =
 کندی باشنه کیدن ، معند . (خود کام) =
 کندی مرامندن باشقه برشی دوشونمه بن .
 (خود نما - ی) = کندی کوسوچی ،

پیر مولانا (محمد جلال الدین) رومینک
 قدر علوی حکیمانه لرینه تعظیماً بو عنوان
 ایله تسمیه قیلندی معلومدر . (خنکاری) =
 حضرت پادشاهه منسوب ، متعلق اغایتله
 اعلی ، نفیس دیمکدر : (طرز خنکاری) ،
 (خنکاری کاغذ) = عرضلق دینان
 بیاض ، کوزل کاغذ . (خنکار صوبی) =
 بوزار ایچنده صاری یار دینلن محله
 (صولر) دیه شهرتیاب اولان میره ده
 اولدقجه مرتفع برطافک ذروه سنه قریب
 برسد اوزرنده نمان ایدن ای برصودرکه
 غایت خفت و نفاسندن بو نام ایله
 مشهوردر . (خنکار اسکله سی) =
 بوزار ایچنده بکقوز قریه سنک اوست
 طرفنده کاش قصرهایونک چاپرجه تنده کی
 اسکله در . (خنکار بکندی) =
 کوله پیشمش باد نجانک سوت و تره یاغیله
 حل ایدیلن ایچی ایله طاس کبابی
 تریننده پیشیرلش ات پارچه لرندن
 مرکب برطعامدرکه کال لذت و نفاسق
 حبیلله بونام ایله شهرتیاب اولمشدر .
 { [ف] کوزل : (خوب
خوب { رو) = کوزل یوزلو .
 (روی خوب) = کوزل یوز ، (زن
 خوب) = کوزل قادین (آواز خوب) =
 کوزل مس (خوب آواز) = کوزل
 مسلی . جمی (خوبان) کوزلار .
 (خوبی) = کوزلک . (خوبتر ،
 خوبترین) = بک کوزل ، الک کوزل :

بادۂ ادراكك توحيد سر جوش خي
 « ساقۂ اندیشه مك تحقیق درد ساغری »
 (وله)

خمار { [۵] هر نوع ایچکنك كیفی ،
 آشورسی بچكدكن صوگره
 عارض اولان باش آغریسی ، وجود
 واحتسزلكی ، سرسلك دیمكدو ؛
 « ذكر نمائ دردیی درمان بیلور اهل خطا »
 « اوله كیم دفع خمار ایچون میخواره صو »
 (فضولی)

زهی کرم کاو له يك قطره فیض لطفندن
 « شواظ پرتف دوزخ فرو نشین خود »
 (ثابت)

خناق { [۵] بوغازده ظهور ایدن
 معروف عت . اصطلاح
 طبعه حلقومك غشاء مخاطیستك التباسه
 اطلاق اولنور كه وجع واضطراب
 مزجمیله صریضی بی تاب ایدر . (خناق
 آوزی ، خناق صدری) اصطلاحات
 طبیه دندر .

حسی { [۵] کند یسنده هم دیشك
 هم ارکك علاقه فی موجود
 اولان شخص .

خسکار { [۵] بختی ، سعادتلی
 مناسنه اولان (خنك)

لفظی ايله (آرپدن) مصدرندن اسم
 فاعل صرّح اولان (آر) لفظندن
 صرّح وصف ترکیبده سلاطین عظام
 عثمانیه حضرائنه مخصوص بر عنوان
 عالیدر كه مسعود و بختیار معناسنی افاده
 ایدر . بعضاً اولیاء الله و اعظم اخبار
 امت حقنده تعطیاً قولانیلیر . مثلاً
 (ملا خسکار) قصیری کپی که حضرت

خماسی { [۵] بشلی ، بش حرفلی .
 صرف عربی اصطلاحاتند .
 ندر : (مصدر خماسی)

خبره { [۵] لسانزده تحریف ايله
 (قومباره) دینیلیر .
 کوچك كوب ، كوچكز دیمكدو .
 ایکی معناده مستعملدر . برنجیسی ایچی
 بوش کره رسنده دمیردن افعال
 اولنوب دروننه باروت ايله دمیر و قورشو
 پارچه لری طولدیرلش برنوع صری دركه
 اثنای حربده هاون طوفی ايله آتیلیر .
 ایکنجیسی ینه عین شكلده و ایچی بوش
 طو پراقدن معمول ال حقه سیدر كه
 آغزی یوقدر . اوست طرفنده اوزون
 اینجه بردلیکی واردر . چوققلر بونك
 ایچنه پاره آتوب بیریکدیررلر : (طوب
 خبره سی ، آتجه خبره سی) ، (خبره .
 خانه) = وقتیه خبره افعال اولنان
 دارالصناعه . (خبره جی یوقوشی) =
 طوبخانهك قله قیوسی جهندن يك
 اوغلنه بیقلین یول .

خُلُوْ { [ع] خَالِيكَ ، بوشلوق ،
بوش اوله : (خَلَو دماغ ،
خلو ذهن ، خلو مكان)

خُلُوْ { [ع] دوام وبقا اوزره اولوق ،
خلود { الى الابد قالمق : (يوم خلود)
= روز محشر ، قيامت كوني .

« مرام و مقصد عالم پناهكاه ايم »
« اميد روز ندم ملتجاي يوم خلود »
(ثابت)

« حشره دك تا كه اوله بسته اوتاد خلود »
« ساحه دهرده اطناب خيام دولت »
(منيف)

خُلُوص { [ع] صافك ، صافليك ،
خالصق ، پاكلك :

(خلوص نيت ، خلوص قلب ، خلوص
درون ، مرض خلوص) .

« طرش مرض خلوص و بئله مقدر ايقه در يوقه »
« داولور حق اوزده مدخنده زبان ناطقه ايكيم »
(نفی)

(خُلُوصْكار) = ساخته اوله رقي
صافليك كوسترن ، خلوصلي كوردين ،
رياكار .

خُم { [ذ] كوب : (خُمَمِي) =
خُم { شراب كوي (خُمَيَّانَه) =

كوب آوي يعني ميخانه ديكمور .

« دونسون ينه پيانه لر اواسون سي خمنانه لر »
« رقص ايلسون مستانه لر مطربلر ايندكجه نم »
(نفی)

خُلْد { [ع] جنت ، بهشت ، دارلررور
اخرى . § ابدى ، دائمي
صورتده قالمق ، حالت اصليه سي تغيردن
مصون و باق اولوق . بو معنى اعتباريله
(دار الخلد ، خُلْدِ بَرِيْن) = بنه جنت
ديكمور :

« نورعنوي مجلس راحت فروز اهل خلد »
(نظم)

خُلْف { [ع] وريديكي سوزي يرينه
كتيرمه مك . - سوزني ايقا
ايگه مك : (اوغلم ! وعده كده خلف
ايگه كه مردلكله شهر تياب اوله سين)

خُلَفَاء { [ع] خليفه تك جمعي :
(خلفاي راشدين) =
حضرت ابوبكر ، عمر ، عثمان ، علي
رضي الله عنهم § (خلفاي اقلام) = قلم
مامورلي .

خُلُق { [ع] طبيعت ، خوي ، طمار :
(خلق حسن ، خلق كريم) ،
(خُلُقاً) = طبيعت ، خوي جهنيله .
(خُلُق) ده عين معنياه افتدور :

« اكل الخلق ابدى او خوب خصال »
« ذوالجلال ايتشيدى فيض جمال »
(حليه — خاقاني)

« يعنى كيم خلقاً و خلفاً تقدير »
« ذاعه ايتشيدى آتني نظير »
(حليه شريف — خاقاني)

« بلقاز خطاي اهل بلايه كرموران »
« زيرا هفوكناه شيوه خلق كريمور »

متراقدنر . (خَاطِر) لفظیہ برلکده
قوللائیر :
« هر نه کیم خاطره ایلرسه خطور »
« آنده اعلا سینک اعلاسی اولور »
(نابی)
خَطُوطُ { [ع] « خط » ک جمع :
(خطوط مستقیمه ،
خطوط منحنیه) اورایده مراجعت اولنه .
« اولوب خورشید و مہدن مہرہ کش اوراق افلاک »
« خطوط روز و شب دن نسیفہ صنع ایلش انشاء »
(نابی)
خَفَّ { [ع] آبدست آلنیر کن
حَفَّ { اوستنه شرعاً مسح جائز
اولان مست ، چدیک کبی آیاق قابی .
(خَفَاف) بوندن مشتقد .
خَفَّاش { [ع] نام دیگر (وَطْوَاط)
خَفَّاش { اولان و ترکجده (یاراسه)
دینیلن قوش . قع (خا) ایله غلط
اوقوماملی . بوقوشک کوزلری کوچک
و ضعیف اولوب کیمه لری کوردیکندن
بونام ایله تسمیه اولمشدر . (خَفَش) =
روغنی ضعیف کوچک کوزلو ، آبدینلقدہ
کورمه یوب کیمه کورر اولقی معناسنه .
درکه (خَفَاش) بوندن مشتقد . جمی
(خَفَافِش) در :
« رنجیده اولور دیدہ خَفَاش ضیادن »
(لا)
« مهر اجلانی ممدود ایدوب حضرت حق »
« دشمن دولتی خَفَاش کبی اوله ضریر »
(حقی)

{ [ف] یاتوب اوپومش .
خَفَّه { (خَفَّکان) جمی ، یاتوب
اوپومش اولانلر . (خَفَّکی) =
اویقوده . اوپومش اولقی :
« ای خفته چشم او یان که عبادت زمانیدر »
(نابی)
خَفَّه { [ع] کیزلنه ، صافلامه .
(خَفَّه) = کیزلنمک
صورتیله ، کیزلیجه : (شقی) مترد
خَفَّه حکومتہ دخالت و استیمن ایلدی
{ [ع] بر شیک اوزی ،
خَلَّاصَه { ماده صافیہ سی ، روحی :
(قنہ قنہ خلاصہ سی . خلاصہ افکار ،
خلاصہ آمال) ، (خَلَّاصَه) =
زوانددن ، تفصیلاتدن عاری اولورق
(خَلَّاصَه الخَلَّاصَه) = خلاصہ مک
خلاصہ سی ، بر شیک صافینک صافیسی
دیمکدر . (حاصل کلام) تعبیری
مقامندہ دخی قوللائیر : (خلاصہ
صادق القول و صاف سیرت ، اهل سنت
والجماعت دینکے شایان اولان ذوات
تواضع سماتہ سلام ایدرز — نمونه ادبیات
عثمانیہ)
« کوروب شکن البت ایدر وسوسه »
« اوغورماز خلاصه ییلن هندسه »
(عزت ملا)
خَلَّتْ { [ع] محبت سمییه ، حقیق
خَلَّتْ { دوستلق . خالص دوست
معناسنه اولان (خَلَّیل) ایله جمی
بولنان (اخلاء) بوندن مشتقد .

(خُشُوع) ایله مترادفدر . بر کرده اورایه مراجعت اولنه .

خُطَاف { [ع] قیرلانچ دینیلن قوش .

خُطَب { [ع] (خُطْبَه) نك جی . (خُطْبَه مُؤْتَرَه) .

خُطَبَاء { [ع] (خُطْبَه) نك جی . اورایه باقكز .

خُطْبَه { [ع] جوامع شریفهده (خُطْبَه) لك منبرلده

اوقودقلری ادعیه ومقالات مستحسنه مشروعه : (فرائت خطبه) § برلوك

خلقه ، بر جماعته قاوشی ایراد اولسان مقاله ممدوحه ومشروعه . بو معناده

(نطق) ایله مترادفدر : (خطبه بلیغه ، حضرت (علی) نك خطبه مشهوره سی) .

«ملوك عالم ایچنده كچه میسرده» «كاهوله خطبه سی بیت الحرامده مذکور»

(نابی)

«دونسه شمشیر خطبه نوله شمشیر زبان» «ملك نظمك خطبه امن وامانیدر سوزم»

(نفی)

خطوب { [ع] مصطی ، ایش (خطوب) معناسنه اولان (خطب) جی . ایشله مصطی دریمكدر . مفردی

اصلا قوللائیماز : (خطوب مهمه دولت ، خطوب عظیمه مملكت)

خطور { [ع] عقله ، خاطره كلك . (خطور) ایله «مناجه

(خُصُوصِي) = بر شیت ، بر صنفه ، بر شخصه ، بر زمانه ، بر صورته مخصوص : (تحریرات

خصوصیه ، نامه خصوصیه ، مكاتب خصوصیه ، مكاتب خصوصیه ، اوراق

خصوصیه ، كاتب خصوصیه ، امتحان خصوصیه ، (خصوصیت) = خصو-

صيك ، خصوصیه اولوق ، اختصاص ، حب ، انتساب : (خصوصیت ووقعیه ،

خصوصیت احوال نسا ، خصوصیت قدیمه ، خصوصیت حال) جی اولان

(خصوصیات) = کیفیات ، امور ، ایشلار دیمكدر .

خُصُوم { [ع] (خُصْم) نك جی . خصوم } اورایه مراجعت اولنه .

خُصُومَت { [ع] خصمك ، خلا . فكرلك ، دشمنك :

(رفع خصومت ، سبب خصومت)

خُصِيَه { [ع] خایه ، اركككك حصیه } بومورطه سی ، (خصیتین ،

خصیتان) = خایه نك جقی ، بومورطه لر . (خصیه السكك) = بالیق بومورطه سی .

خُضَارَه { [ع] سبزه ، سبزوات ؛ بيشلك ، بيشلیمك .

معنای اخیرده (خُضَارَت) طرزندهده قوللائیلیر .

خُضَرَت { [ع] بيشل رنگیلك ، بيشلك .

خُضُوع { [ع] سكون وادبانه كال تواضع كوسترمك .

خُشود { [ذ] راضی ، ممنون ،
کوئلی خوش .

(خُشودِی) = خُشودِک .

(خُشودِیت) غلط فاحشدر . اصلا
قولانمائی :

« نیفک نوله یمن ابرسه روح مرتقی »
« برغزا ایتدک خُشود ایلدک پیغمبری »
(نفی)

خُشوع { [ع] حیا ایله تواضع
کوسترمک . الحیاق
کوئلیک ایله معامله ایتک : (خُشوع
وخشوع) .

خُشونت { [ع] درشتک ، سردک ،
قالبیق : (خُشونت
طبع ، خُشونت مزاج ، خُشونت لباس ،
خُشونت بساط) مادیات ومنویاتده
قولانیلیر .

خُصْمَاء { [ع] خصیم (کجی .
اورایه مزاجمت اولنه .

خُصْبُوص { [ع] کیفیت ، ماده ،
ایش :

« عجب حیرتده یمن سدا سکندر خصوصنده »
(واغب پاشا)

« مخصوص اولنه ، مخصوصلق . (خصوصاء
بالخصوص ، باخصوص ، علی الخصوص)
= باشقهجه ، آیریمجه ، هله :

« اوله خصوصاکه سربئی آسمه »
« همت صاحب کرم روز کار »
(نفی)

« باخصوص اولده تحقیقه رفیق »
« ظل حق حضرت صدیق عتیق »
(خاقانی)

« فلکده گناه نظر بند چشم حیرت اولان »
« دکل خسوف و کسوف وسواد لیلته تار »
(لا)

خُشک { [ذ] یابس ، قورو :
(میوه خشک) = قورو

یش ، (نَانِ خُشک) = قورو اتمک ،

(بَادِ خُشک) = قورو بل . (خُشک

وَتَر) = قورو ویاش . (خُشک مَمَز)

= قورو یئلی ، پوش قفالی . (چُوب

خُشک) = قورو دکک . (گِجَاه

خُشک) = قورو اوت § قاپا ، صو .

فوق : (طبع خشک ، مزاج خشک ،

شخص خشک) ، (خشک جان) =

جاهل ، نادان . (خشک سر) =

دماغی قورو ، مجذوب (خُشکی) =

قورولق .

« ابدوب آهیمته خشک و ترکرم و سردی »

« چار رکن اوستنه یامیش بوبتایی استاد »

(نابی)

« چوب خشک اولسه ده حاشا عدم رغبتله »

« دیدنه دشمنکه اولسه دکریمی دیکن »

(عزت ملا)

« سکره کله دهره خلاق معایتدن نوله »

« قالب خشک خیاله روح تانیدر سوزم »
(نفی)

« خشک و باریک دکل طولید ایدی »

« خالقسک مقبل و مقبولی ایدی »
(حلیه - خاقانی)

معناستنده قولالانلییرکه دیگر ابکی لفظک

مدلولی مادیاته ، بونک معنونی ایسه

معنویاته هاند دیمکدو: (دوچار خسران).

(خسر) ده عین صورته قولالانلییر .

« دوستی کر معصیت قیلسه اولور غفران یذیر »

« دشمنی بیک طاعت ایسه موجب خسران اولور »

(فضولی)

خسر و { [ذ] پادشاه ، حکمدار :

خسرو (خسروانه) =

پادشاهجه سنه ، پادشاهه یاقیشه جق

صورنده . (خسروی) = پادشاهلق ،

پادشاهه منسوب . (خسروانی) =

نفیس ، فاخر ، اعلی ، عظیم : (خلعت

خسروانی ، سیف خسروانی) .

(خسرو خاور ، خسرو انجم ، خسرو

سیارگان) = کونش . (خسروان)

= خسرو لر ، حکمدار لر :

« طرب ایغش ایدی قلعه کردونه خیل شام »

« اولدی لوی خسرو خاور مان عیان »

(فضولی)

« ای خسرو جم کوبه مملکت آرا »

« کیم سلطنتک عالی پرزب و فرایلر »

(نفی)

« کولمه اول خسرو سیاره سیاه »

« شوقدن تتر ایدی عرش الله »

(حلیه شریف - خاقانی)

خسوف { [ع] آی طوفله سی :

خسوف (خسوف جزئی ،

خسوف کلی) .

اوستی پورتوک پورتوک اولان برنوع

خیر طانیسی .

خروج { [ه] جیفیق ، طیشاری

خروج : (واپوردن

خروج ، قاپودن خروج ، خانه دن

خروج) .

خروش { [ذ] طاووغک ارککی ،

خروش اشی : (غروس کپی

اوتیور) .

خروش { [ذ] شمتاه ، کورانی ،

خروش : (چاغلق :) خروش دریا ،

خروش انهار) ، (جوش و خروش)

= طاشوب چاغلامه .

« سیده دمکه اولوب دیده خوابدن بیدار »

« خروشه باشلادی ناگاه سرده دردخار »

(ندیم)

« در شهوار مضامین ابله مملو سینهم »

« دل پر جوش و خروشم سردریای سخن »

(وهی)

« خروش رحمتدن مستعار آوایش هستی »

« کلام عزتندن مستبان اسرار ما اوحی »

(نابی)

خروشان { [ذ] شمتاه ، کورانی ،

خروشان : (چاغلق ایدیچی ، ایدن :

کورله بن ، چاغلیان :) اشک خروشان ،

رعد خروشان ، جنگ خروشان ،

جوی خروشان) .

خساران { [ع] ضرر ، زیان معنا .

خسارت : (سنه اولان) خسار ،

خسارت (ابله مترادفدور . لکن بو

کلمه ضرر دیده معناستندن زیاده (ضلالت)

«فتون وش اولوردی اول خردمند»
 «بر ساده نظاره ایله خرسند»
 (شیخ غالب)

خرطوم { [ء] فیلک بورتی }
 متشبدن و یا خود بز

ولاستیقندن معمول اولوب طولومبه
 طاقیلر ق صوی اوزاغه نقل ایدن
 بورو شکنده کی آت مخصوصه نک اسمی.

خرم { [ذ] مسرور ، شادان ،
 سوینجلی : (باغ خرم ،

طالع خرم ، دل خرم ، آن خرم ،
 مکان خرم) ، (خری) = شادانلق ،

سوینجلیک ، (خرمگاه ، خرمگه) =
 مسرتل محل ، سوینجلی بر :

«هرکوشه طربزار صفا خلق مملک»
 «فرخنده درون کل کپی خرم سرطام»
 (نشاطی)

«نصر و توفیق سکا عالم مضادندر»
 «اولسون آینه کی قلب شریفک خرم»
 (نابی)

خرما { [ذ] هر یسی (نمر) =
 معروف میوه : (مدینه

خرماسی ، شام خرماسی ، طربزون
 خرماسی ، قورو خرما) ، (بالجیق

خرماسی) = طور به به باصدرلش
 ویجیق ویجیق از کین خرما . (خرما

طائلیسی) = اون ، باغ ، شکر ایله
 یاییلوب خرما شکنده سیده - وره لارک

تفک شیرصانان . ذاتاً چرچی مقوله سی
 اوافق تفک اشباه (خرده وات) دنیایر .
 معلومات سطحیه اصحابندن اولدقلری

حاله کندیلری علامه ذوقون کو سترمک
 ایسته یتره دخی — ماهیتلری ایما

مقصیده — «خرده فروش» اطلاق
 اولتور . (خرده دان) = دقت صاحبی ،

نکته طایبان ، ایجه شیرلی وایشلری
 بیلن آدم . (خرده دانی) = دقت

صاحبکی ، نکته طائیلیق .
 (خرده گر) = سوزده قصور طوئیی ،

سوزک عیب و قصورنی آرایوب بولان :

«دورا داد آورا شاه معارف پرورا»
 «ای خدیو قدردان ای پادشاه خرده بین»
 «لا»

«خرده بینان خبابای امور به بدر»
 (منیف)

«آغزک حدیثه آچه ماز ذره جه دهان»
 «اسراو طبعه واقف اولان طبع خرده دان»
 (فضولی)

خرسند { [ذ] قسمته راضی
 وقائع اولان ، شوق ایله

قناعت ایدیجی ، طوق کوزلو . (خرسندانه) =
 قناعتکارانه ، قناعت ایدیجی به کوره .

(خرسندی) = قناعت ایدیجیلک ،
 قانمک :

«بیل حدیکی اول شان حقیقی ایله خرسند»
 (معلم ناجی)

سلطوت عظیمه به مالک اولو پادشاه
دیمکدر :

« خداایگان معظم شهنشه عالم »
« محیط جود و کرم آسمان عقل و شعور »
(نابی)

خُدعه { [۵] خبيله ، دوزن ،
خُدعه : اویون : (خُدعه حربیه ،
خُدعه خصمانه ، خُدعه دشمن ، خُدعه
کتابت) . (خُدعه کار) = خبيله ؛
دوزن ایدیمی ، ایدن (خُدعه کاری) =
خبيله جبلك ، دوزن ایدیمجلك .

خُراج { [۵] چیان : (خراج
خُراج : باره ، خراج حار ، خراج
انتقالی ، خراج متراکم) = یونلر
اصطلاحات طیبیه دندور . جمع اولدیی
حالده مفرد حکمنده قوللانیلیور و
(خُراجات) دیه جملندیریلیور .

خُرافه { [۵] فبائل عربدن
(عذره) دینبان قبیلهیه
منسوب برخصمدر . کویا برزمان طائفة
جن طرفندن آشیرلش اولان بو آدمک
مملکتته خودتنده طائفة مذکوره
آره سنده یولندیی اوآندکی مشاهداتی
اولق اوزره عقل قبول ایتیه جک
صورته قتل و روایت ایلدیکی عجائب
وغرائبی طامه ناس رد ایله تکذب
ایله مشلر و آندن صوکره (کذب
صریح) . (حدیث خرافه) اطلاق
ایتیشلر . لطیف اولقله بر ابراصلی اولمایان
حکایات و صاچه سایان اقوال و روایات

(خُرافات) دینلیر که یونک جمعدور .

خُرج { [۵] بیوک هکبه ، ثلاثین
« و یا خود مشیندن معمول
بیوک قاب ، زیاتزدی (خوج) دره
خُرد { [۵] کوجک ، اوافاق :
(دانه خُرد) ، (خُردسال) =

کوجک یاشلی ، کنج . (خُردی) =
اوافاقی ، کوجکک . اشیا و اشخاص
حقنده قوللانیلیر .

خُرده { [۵] برشینک اوافاقی ،
(پاره ایدلی) : اوافاقی :

(خُرده زره خُرده زجاج) قبریق ،
قبریتی ، طالاش ، چورچوب معنانه
اولان (خاش) لفظی ایله برلکده
پارچه پارچه ، قبریق دوکوک ، بوزوق
و خراب کی بر معناده قوللانیلیر :
مثلا (رنجبر اسکه دن دوشدی ، وجودی
(خُرده خاش) اولدی) دینلیر . §
دقیقه ، نکته : (خُرده پین) = برنجی

معنایه کوره کوجک ، اوافاق حویسانی
و اشیا بیوک کوسترن آلت مخصوصه نک
اسمیدر که فرانسرجه سی (مپروسقوب)
در . ایکنهی معنایه کوره مدق ،
اینجه شیلری کوریجی ، کورن دیمکدر :
(سیاسی خُرده پین) . (خُرده پناه) =
مدق اولانه ، اینجه شیلری کورنه
یا قیسه حق صورته . (خُرده پنی) =
مدقک . (خُرده فروش) = اوافاق

§ حکمدار، مالک، حاکم، صاحب:
(خداوند جهان، خداوند معظم، خداوند
افتم، خداوند اسلام، خداوند خانه)
(خداوندانه) = خداوند اولانه
یا قیسه جی صورتده: (الطاف خداوندانه،
التفات خداوندانه) . (خداوندی) =
حکمدارلق، صاحبك، (صریر
خداوندی، شان خداوندی) .

« اول خداوند خداوندانك »

« یعنی اول ذات عظیم الشانك »

(حلیه خاقانی)

« اول خداوند خداوندان فضل و جاه کیم »

« علم و عرفان ایله اولش عز و دولت تو آمان »

(نغی)

خداوندگار { [ذ] ایش صاحبی
معنا سنه اولوب

(خداوند) (مقامنده قوللانیلیر .

اعظم سلاطین عثمانیه دن جنتکمان سلطان

غازی مراد خان اول حضرتلرینك

عنوان شهر بندر . بروسه ولایتی غازی

مشار الیهك مخفصیه تمییه اولنمشور .

سلاطین عثمانیه حضرتانك عنوان

تالیرلی اولان (خنکار) لفظنك اشبو

(خداوند کار) تبسیرندن اختصار

اولندی بیرواتی شایان قبول و اعتبار

دکلدر . (خنکار) لفظنه مراجعت

اولنه .

خداانگان { [ذ] اعظم السلاطین،
ملك الملوك، شاهنشاه

معنا سنه در . یعنی شوکت، قدرت،

« ینه بردضه اغراده خدا »

« یاقدی افراط محبتله آسما »

(حلیه - خاقانی)

« کورمه مشدر رصد انکیز قدر »

« کوزلری کبی خدای کوزلر »

(وله)

« سکا بویض خداداد ایله همراه اوله ماز »

« فخر رازی کبی علامه صاحب تفسیر »

(حق)

خُدَام { [ع] خدمتکار، خدمتی
معنا سنه اولان (خدام) لك

جی، (اتباع و خدام) بومعنا ده آز

قوللانیلیر { معنای اصطلاحی بعضی

مزایم و خواص اوقویان خواجه لك

جن طاقه سندن ایسته دکلری ایشلری

کور دیرمك ایچون قوللانقلری جیلر

دیمکدر که بونلر (اهل خدام) دینیلیر:

« اقتضار ایلر ایسه محشره دك لایقدر »

« خاندانك دهکی اولاد و عید و خدام »

(نابی)

« قیوسن خیل ملك بکر ایدی »

« جله خدای فرشتهلر ایدی »

(حلیه خاقانی)

خُداوُنْد { [ذ] الله، تکرری:
(خداوند کائنات، خداوند

یکانه) .

« ای عالی وار ایدن خداوند »

« ای آدمی زار ایدن خداوند »

(لا)

ایدیجی، ایدن (خدا پرستانه) = الله
قوللق ایدنه لایق صورتده (خدا پرستی) =

جناب حق عبادت ایدیجیلك (خدا داد)
= موهبة الهمیه، الله ورکیسی: (استعداد

خدا داد، ذکای خدا داد، دهای خدا داد)
(خدا فروش) = مرانی صولی . (خدا

فروشی) = ریاکارانه صوفیق. (خدایی)

= الوهیت، خدالقی؛ خدا به تسوب؛

(خدایی ثابت) = اکلدن کندی

کندیته بنمش، تربیه ایدله دن کندی

کندیته بنشمش . (سپلی خدایی) =

خدالقی توقاد، حق توقادی . (خدایی

فروش) = فرعون کپی، غرود کپی

الوهیت ده واسنده بولان. (خدا شناس)

= جناب حق طایبان، موحده . (خدا

شناسی) = موحده لك . (خدا را)

الله ایچون . (خدایا) = ای خدا، یا الله

صاحب، مالک مناسی ده افاده ایدر؛

(خدای خانه، خانه خدا). (خانه خدایی) =

صاحب خانه لك

«خدا دیوار دولتخانه اویاب اقبالی»

«گهی بر لایه کنجشك بی آرام ایچون ساقلا»

(رازی)

«ایسترایسه لك حفظ ایده هر شك خدای لمزل»

«عرضه اعدای بدخواهك پیله ویرمه خل»

(لا)

حسباً { [ع] خبیث، كجی؛
حسباً { (خشنای عوام) مفردینه

مراحت اولنه .

حزب { [ع] اتمك : (خیز خطه)
حزب { = بدای اتمکی . (خیز شمیر)

= آوپه اتمکی . (خیزه) = برپاچه
اتمك، اتمك یارچه سی؛ كول پیده سی .

حزب { [ف] آسیاده البوم چینه
حزب { تابع اولان ترکستان شرقیده

فرق بیک قدر نفوس مسئله بی حاوی بر

بلده قدیمه لك نام مشهوریدر که اوراده

غایتله لطیف افشیه حریری نسج و اعمال

اولنور و مشك آهولری چوق بولنور

ایمش : (مشك ختن) مشهوردر .

«جنبشیدن داغ بردلر غزالان ختن»

«نافه ریزگام خواهش کیم اوکا کلدربکا»

(نائلی قدیم)

خجسته { [ف] اوغورلو، خیرلی،

خجسته { ساداتلی، قوتلو: (وقت

خجسته، دور خجسته، نام خجسته، ایام

خجسته) ، (خجسته قال) = قال

اوغورلی، یمنلی .

«وارایدی (وی) ده بر خجسته خصال»

«ماه طلعت نكار مشكین خال»

(فضولی)

«كل مازاغ البصرله اول خجسته منظرک»

«ترکس مگجولی حیران ابدی چشم عبهری»

(نظم)

خدا { [ف] الله، تکرری . (خدا

پرست) = جناب حق عبادت

« ینه باد صبا افتان و خیزان ایردی گلزاره »
 « دم عیسی وش احیا ایلدی از هار و اشجاری »
 (نفی)

خیزَران { [ف] لسان فاسده تحریف
 ایله (هَزَارَن) دینلن
 معروف قامش جنسندن بر آغا جدرکه
 باستون، قامچی، دکنک، اسکله
 و سائرہ اعمال اولنور . (خیزَران
 بلدی) = آس بری یعنی بیان مرستی
 دینلن آفاج .

خیزَران { [ف] صیغرایبعی، قالیچی،
 آتیلیچی، فیرلایچی :
 (غزال خیزنده، مار خیزنده)

خِیک { [ف] طولوم : (خیک می،
 خیک روغن)

خِیم { [ه] چادر مناسنه اولان
 (خیمه) نک جمع دیکر بدر :
 « کورمدی مثنی چرخ ایلله لی نصب خیم »
 (نابی)

قالچی، آتیلیچی مناسنی افاده ایدر :
 (سحر خیز، موج خیز، کدر خیز)
 کبی :

« اودرگاه کرم کیم خاک احسان خیز و جندور »
 « نه قادر در عمل مستوجب لطف اولمه حاشا »
 (نابی)

« عالی باد سحر خیز که سیران ایلر »
 « وارسه ملک یمنه هر نفسن جان ایلر »
 (جوری)

خیزَراب { [ف] طالع : (خیزَراب
 انکیز) = طالع قالدیریچی
 طالع لاندیریچی . (خیزراب دریا) .

خیزَران { [ف] فی الاصل جمله ایدیچی،
 آتیلیچی مناسنه در .

لسان زده اکثریا (افنان) ایله بر لکده
 قوللانیلرکه دوشه قافه رق، دوشه
 قافه مناسنی افاده ایدر :

« خ »

باطنیه [دینیه بیلیر . فقط] اشترادن
 فلانک اجرا ایتدیکی خیانتلر قالدی [
 جمله سنده کی (خیانتلر) کله سی یرنده
 (خیت) یا خود (خیتلر) الفاضلی
 قوللانیله ماز . بونی سلیقه بر وجه ایله
 تجویز ایتز .

خِیت { [ه] مرداران، یدسک،
 کوتوک مناسنه اولان
 (خیانت) ایله مترادفدر : (خیت نفس،
 خیت ظاهری، خیت باطنی، خیت طینت)
 « خیانت » بونک یرنده قوللانیله بیلیر
 لکن « خیت » آنک موقعنده استعمال
 اولنه ماز مثلا [خیانت ظاهریه، خیانت

== جناب حقك سجدىكى . (خیره ناس) ==
خلفك سجدى .

{ [ف] قاماشیق ، طونوق ،
خیره } فرسز : (خیره چشم) ==

قاماشیق ، فرسز کوزلو . (خیرگی)

== طونوقلق ، قاماشیق ، شاشیق ،

{ حیران ، شاشیق ، ادیسز ، معاند ،

بی معنی ، هرزه کبی برخیل معناری

حاویدر که یونلرک بمضلری بالترکیب

لسانزده قوللانیلیر . مثلاً (خیرگی

بخش) == تعبیری قاماشدیرجی معنا .

سندھ قوللانیدینی مثلاً موقع استعمالنه

کوره حیرت ویرجی ، شاشیرجی

معناسنده افاده ایدر . (خیره دست)

== الی صاقر ، اوغورسز ، طونوق

ایشی بجره میوب بر باد ایدن آدم .

(خیره سر) == سرسم ، آلیق .

(خیره رای) == رأی مضر ، فتاویلی ،

تدبیری خطالی آدم :

« ای صفاتک ده خیره هرمدرك »

« ما عرفناك حق معرفتك »
(فضولی)

« غزاده شله شمشیرنی تصویر ایدن »

« بولور نكاهنی خیره خیالی محروور »
(نابی)

{ [ذ] « خیریدن » مصدرندن

خیر } صیغه امردر که وصف

ترکیبی اوله رق قوللانیلیر . صیرایجی ،

خیاطت { [ع] تریزیک صنعتی .
(خیاط) = دیکیش

ایسلکی ، ابریشم ، تیره ، دیکیش
ایکنه سی .

« روضه خلد نجاته کیره من اعداسی »

« یکسه بیك سم خیاطی سوزیلوب جسم جل »

(لا)

{ [ع] چادر معناسنه اولان

خیام } (خیمه) تک جمی : (نصب

خیام ، رفع خیام ، رکز خیام ، فک

خیام) :

« حشره دك تاكه اوله بسته اوتادخلود »

« ساحه دهرده اطباب خیام دولت »

(منیف)

{ [ع] امانته غدو ایتك ،

خیانت } قبیق ، کندی حقنده

آخرک حاصل ایتدیکی امنیته مغایر

حرکت قصدیه ده بولغنی که خائنک

ایتك دینیر : (امانته خیانت اولماز -

قول مشهور) (خیانت) = خیانت

طریقیه ، خائنک صورتیه . جمی

(خیانتان) در { بین العوام محاورانده

(خائن) مقامنده ده قوللانیلیر : (نه

خیانت آدم) .

{ [ع] تفضیل وترجع ایتك ،

خیره } برسنه نی ویا کیمه نی دیکر -

لرینه ترجها میوب آیرمق : (حق

خیره ، وظیفه خیره) . اسم مفعول

معناسنده دخی قوللانیلیر : (خیره الله)

اولور . (خویشاوندی) = قرابت ، خصلتی .

خیابان { [۱] صره آغاچ دیکلی }
 باغچه بولی ، ایکی طرف
 آغاچلی منتظم یول : (بر طرف خیابان
 بهشت وار ، بر جوق چنزار لطافت نثار
 ایدی) .

• به سیرایله نخلستان دورادور معنای «
 » کستان دور کستاندر خیابان دور خیاباندر «
 (ریاضی)

خیار { [۲] معروف صلاطه لاق }
 سبز : (خیار تریشی ،
 خیار . صلاطه سی) . (خیار جق) =

اکثریا قاصبلره طوغری ظهور ایدن
 خیار شکننده برورمدر . § خیری ،
 ایلیکی چوق آدم معناسنه اولان
 (خیر) که جمی اولور : (خیار قوم ،

خیار امت) § (اختیار) که معنای
 لغویستندن اسم اولور . ایکی شپیک
 خیر لیسنی طلب الهمک معناسنه که
 اصطلاح قهده قابل قسح اولان عقد .
 لرده عتیک دیمکدر . (خیاران) =

اصطلاحات قهده دن اولوب «خیر» لکلر
 معناسنه در : (خیار تمین ، خیار
 شرط ، خیار رؤیت ، خیار عیب ،
 خیار نقد ، خیار وصف) اشبوخیاراتک
 تعریفات قهده سی ایضاح و بیانه صحیفه
 کتاب معاهد دکلدور .

خَلْقِیَّتْ { [۲] خلق اوله ، یارا -
 دیشده اولق : (بر -
 مقتضای خلقیت غایتله جسور اولدیفندن)

خِزِر { [۲] طوموز : (لم
 خِزِر) جمی (خنازیر)
 مؤنث (خِزِرَه) دوکه اکثریا حیلہ کار ،
 فتنه ساز نسوان حقنه قوللایلیر .
 بوتک جمی (خِزِرَات) در .

• [۲] سرجه یارماق .
 حِصْر { صادق قهبله یته بومنایه
 لفتدور .

خِنک { [۲] قیر رنگی آت :
 (خنک باد یا) .

خویش { [۱] (خویشتن) کبی
 کندنی ، کندنی معنای .
 سنه در . § کندینک کی ، اقربا ،
 صوی سویدن هر بری : (خویش
 و بیگانه) بومناده جمی (خویشان) دوکه
 اقربا و متعلقات ، کندینک کیلر دیمکدر .
 چفتای لسانده بوتک مقابلی (کیش) در .
 فصل که ایوم لساندرده دخی (کیشی)
 لفظی موجود و مستعملدر . (کیش قارام)
 چفتایجه اقربا و متعلقات دیمکدر .

خویشاوند { [۱] اقربا ، صوی
 صوب معناسنه

(خویش) ایله مترادفدر . لکن بوجم
 مقامنده قوللایلیر . مفرد اعتبار
 اولندیقی تقدیرده جمی (خویشاوندان)

صفر (جزء) قاریشمش، قاریشماش
اولان نسنه دینلیر (خلط) یالکز
قاریشمش اولان شیشه اطلاق اولنور
موقع استعمالی دفته شایندر .

خَلَمَتْ { [ع] ازمنه سالفهده اعظم
طرفدن شایان التفات
و تلطیف کوریلن اعیان و اشرف
و مأمورینه کیدیریلن مکلف و مزین
اوست لباسی : (خَلَمَتْ حکمداری ،
خلمت فاخره) .

« زهی خیاط خلعت دووز بازار حقایق کیم »
« قد معنای ایش جامه ترکیب ایله بریا »
(نای)

« که ظهور ایلر ایدی اول کل آل »
« خلعت سرخله خورشید مثال »
(خاقانی)

خَلَقَتْ { [ع] یارادیش ، یارادله :
(خلقت عوالم ، خلقت
آدم ، خلقت بشریه ، خلقت جهان) .
(خلقة) = یارادیش جهتله ، یاراد
دیلشه :

« اقتضا ایتدی منزله ذی »
« سبب خلقت موجوداتی »
(حلیه — خاقانی)

خَلَقَ { [ع] خلقتیه منسوب ،
یارادیلشده اولان : (مضائل
خلقیه ، جود خلقی ، مزیات خلقیه) .
(خَلَقَات) = خلقتیه متعلق ، یارادیلشده
اولان اوصاف : (خَلَقَات طایفه) .

= سلطنت سنیة عثمانیه تک پای تختی ،
حضرت خلیفة الله مرکز شهر اقامتی .
بولنظک معنای لنویسی بر شخصک مقامنه
قام اولتی دیمکدر : (حدیث صحیحدرکه
السلطان ظل الله و آندن استغنا خطادر .
خبر صریحدرکه لارنبه فوق رنبه
السلطان الائتی مرسل ، اولمک مقرب .
و آندن انحراف ناروادر . خصوصاً
بزم پادشاه مزکه رنبه سلطنتی معنیده
بابه خلافتدر و سریر حکومتی حقیقتده
مسند امامتدر — فضولی) .

« هم خلافت حکمتی هم سلطنت فرمانی »
« بوندن ایش طالع جاری مرور روزگار »
(فضولی)

خِلَال { [ع] دیش قاریشدیرمق
کسی شیلرده قوللانیلان
آره لقی آتی ، اوجی سیوری چوپ :
(استعمال خلال نظافته ددر) آره ،
آره لر ، آره لقی ، آره لقلر : (خلال
خطوط ، خلال سطوره خلال احبار) .
اوقاتی بیان ایدن الفاظ ایله برلکده
ایراد اولنور . مثلاً (خلال شوالده ،
خلال شعبانده) کی که شوال ایچنده ،
شعبان ایچنده دیمکدر :

« که او القاب خالنده در اسم اعظم »
(نای)

خِلْط { [ع] مزاج انسانده کی احلاط
اربعده در هر برینه دینورکه
صفر ، سودا ، دم ، بلغم § بر شیشه
قاریشمش اولان دیگر نسنه : (خلط

جالشمدی) . (خلافت کبری) = مخالفت
ایدیچی ، عکس الی التزام ایدیمی ، ایدن .
(خلافت کبرانه) = مخالفت ایدیمی به
کوره (خلافت کبری) = مخالفت
ایدیچیک .

خِلَافَت [۵] اصطلاحده . (خلافت
کبری اسلامیه) =
حضرت پیغمبر افندیژنک وکالت مجله
جليله سی ، خاتم الانبیا علیه اکمل التحایا
افندیژدن سوکره مقام قدسیت آسمان
خلافتده چهار یار کزین حضرتانی
بولغشلدرد . بده جد بزرگوار حضرت
پادشاهی یاووز سلطان سلیم خان حضر .
تولرینک عهدسلطنتلرده (صفت مقدسه
خلافت) (خادم الحرمين الشريفین)
عنوان مفترقه خاندان جلیل الشان
عثمانی به انتقال ایلهمشدر . جناب الهک
وحضرت رسول الهک خلافتی دیمک
اولان (خلافت کبری) ایوم حامی
دین مبین ، حارس شرع متین سلطان
بی مداف و لی نعمت بی منتز شوکتلو
غازی (عبدالحمید خان) ثانی افندیژ
حضرتولرینک صفت مقدسه لیدر .
(خلافتینانه) = حامی و حافظ خلافت
اولان پادشاه معالی اکتشاه اسلام
شوکتآب افندیژ حضرتلری .
(خلافتیناهی) = خلافتیناهلق .
خلافتیناهه منسوب . (دارالخلافه العلیه) .

خَفَّتْ [۴] خفیفک . (خَفَّتْ)
خَفَّتْ یعنی (آغیرلق) کُضدی :

(خَفَّتْ وجود ، خَفَّتْ جسم ، خَفَّتْ
احمال) § (قارسراق ، خوبهلق :
(خَفَّتْ عقل ، خَفَّتْ مزاج ، خَفَّتْ مشرب)
« طبیعت کرم و بخل و خفت و خفت »
« هیئت غضب و حلم و رحمت و آزار »
(لا)

خِلَاف [۵] بالان : (قول خلاف ،
خلاف سوز ، خلاف
سویله مش) کی تعبیرآده بومعنائی
افاده ایدر :

« رقیبه سویلگاز اویله لاف سویله مسون »
« ره صداقت کیتسون خلاف سویله مسون »
(معلم ناجی)

§ مخالف ، عکس ، قارشو : (خلاف مشرب ،
خلاف طبیعت ، خلاف قاعده ، خلاف
اصول ، خلاف انسانیّت ، خلاف قانون ، خلاف
شریعت ، خلاف ظن ، خلاف مأمول)

« کویا جهلک خلافتدر علم »
« جهلک صرف اعترافیدر علم »

(لا)

« خلاف طینتدر طبع احبابه کدر و بر مرک »
(واجب)

« خلاف قاعده میل طیب و ذکر شفا »
(فضولی)

§ مخالفت ، اختلاف . (خلافاً) =
مخالف ، عکس اوله رق : (شاکرد
قلفه نک اخطارینه خلافاً دوسه

سوز سويله مك : (جماعته خطاب ،
شاگردانه خطاب ، صحابه خطاب ،
مقبره به خطاب) . (خطاباً) = خطاب
صورتیه : (ضابطه خطاباً دیدی که ..) .

(خطابیات) = خطابدن عبارت اوله رق
سویه نیلن سوزلر . (فصل الخطاب)
= خطاب فصل ، دیجك سوز بولغیه .
حق سورتنده مقول خطاب ، جمعی
(خطابات) : (خطابات متصوفانه) :

« اوشیوه لرله تسم اواز لرله عتاب »
« اوخنده لرله تکلم او عشوهرله خطاب »
(سیری)

« هر خیالک صیقل آینه حسن ادا »
« هر کلامک کوهر کنجینه فصل الخطاب »
(قی)

خطابت { [۵] خطیلك ، جوامع
شریعه ده خطیب اوله :
(جهت خطابت ، وظیفه خطابت ،
حسب الخطاب) ، نطوقلق ، ناطقه پردازلق :
(مع هذا طونه لم كه كتابت و خطابی هج
میوب و مدخول و المون — تبصره —
حاکف یاشا)

خطه { [۵] دیار ، مملکت ، اولکه :
(خطه مصریه ، خطه
حجازیه ، خطه یمانیه ، خطه عراق ،
خطه جسیه)

« خطه حشمت سلطان قضا چاه و جلال »
« عالم قدرته شاهدته تقدیر عبید »
(لا)

خَضَاب { [۵] بویا : (خضاب
خضاب { (لیلین ، خضاب زمردین)
« الفاظه یکی خضاب و یرمش »
« برقات دها آب و تاب و یرمش »
(لا)

خِضِر { [۵] انیسای عظام
خضرا تندن حیات جاویدانه .
خِضِر { فییه مظهرتله مشهور
اولان بریخمر جلیل

التدرک اسم شریفی . نبی مشارالیه
حالا بر حیات اولوب برسیله ناچار حالده
قالان اصحاب اخلاصك امدادینه یتشمکه
مشهوردر . (خضر کبی امداده
یتشدی) (تبیری ده معروفدر . نیسان
رومینك بکری اوخچی کوننه طرز
حایانه سی (خِضْرَ اللّٰز) و طرز صحیحی

(خضروالیاس) دنیله سنك سیبی تی
مشارالیهك کندیس کی حیات جاودانه
مظهر اولان (الیاس) علیه السلام ایله
اوکون وقوع تلاقیلی اولدنی بین الناس
مشهور ایسه ده لغت ناجیده دخی
کوسترلیدیکی وجه ایله (روز خضر)
ك سبب تسمیه سی واسط شهر نیسانده
اخضرار ارضك مرتبه کماله ایرتشمه سی
ماده سی اولقی دها زیاده محتملدر .

« خضر عیسی دم اعجاز طراز مصرم »
« طوتدی صیت ستم دهری چو وحی منزل »
(لا)

خُطَاب { [۵] توجیه کلام اتمک ؛
خطاب { بر شخصه ، شیته توجهله

<p>خِشَمُ { [۵] غضب، تهور، طار- خِشَمُ غِنَاقِ. (خِشَمُ آلود، خِشَمُكَ، خِشَمُكِين، خِشَمُ) = طارلش، غضبالاش :</p>	<p>خِزَنِي { [۴] رسوايقله ذلیل اوله، رسوايقلدن حاصل اولان خِزَنِي دَلْت. اکثراً (خِزَلَان) ایله برلکده قوللانیلیر : (دوجار حری و خذلان اولدی، خِزَنِي عطیه) .</p>
<p>خِشْت { [۵] جریک، ناکسک؛ اقتدار نیستنده صرفیاندن چکنوب حفظ و تربید نقود و اموال ایچوز عزت نفسی اصلا دوشونمه مک و بالمکس بو مقصدله نفسی هرشیدن محروم ایتک که قلا و عقلا مذمومدر : (خِشْت طبع، خِشْت جلیبه) معنی و موقع استمالجه بو لفظ باشقه (خِشَاسْت) ینه باشقه در . بر برینه بدل اصلا قوللانیه ماز :</p>	<p>خِشْت { [۵] جریک، ناکسک؛ اقتدار نیستنده صرفیاندن چکنوب حفظ و تربید نقود و اموال ایچوز عزت نفسی اصلا دوشونمه مک و بالمکس بو مقصدله نفسی هرشیدن محروم ایتک که قلا و عقلا مذمومدر : (خِشْت طبع، خِشْت جلیبه) معنی و موقع استمالجه بو لفظ باشقه (خِشَاسْت) ینه باشقه در . بر برینه بدل اصلا قوللانیه ماز :</p>
<p>خِشْأ { [۴] انهمک، غایه چقار. مق که بوغایی اوکوز، آبگیری ایدیش ایتک دیمکدر . انسان حقنده ده مستملدر . (خِشْأ حیوانات) . خِصَال { [۴] خوی مناسنه اولان (خِصَلْت) ک جمی : (خِصَال حسنه، خِصَال ممدوحه، خِصَال جلیبه، ممدوح الخِصَال، حمید- الخِصَال .</p>	<p>خِشْت { [۴] کربیع، طوغله : (خِشْت خام، خِشْت پخته) . (خِشْتَنک) = کوچک کربیع، طوغله جی (خِشْت نابه) = طوغله اوجاخی . (خِشْت زَن) = طوغله جی . قِصَهِ الِ سَرِداغِی، قالین حربه : (اشوب سوار خِشْت بدست) . (خِشْت خِشْت) یاخود تخفیفله (خِشْ خِشْ) = طیقیرتی، خیشیرتی .</p>
<p>خِشْأ { [۴] خصلر معناسنه در . (خِشْأ) معناسنی ده افاده ایدر : (خِشْأ لُطْفِ نَکَمْدَارِ لَوایِ اسَلامِ (خِشْأ قَهْرِ نَکُونَسَازِ خِصَامِ دُولْتِ (خِشْأ) (طبع مِمَارِیْ تَقْدیرِ هِزارِانِ تَحْسینِ (که ایدوب هدم مَبائیْ فَلَکَسائیْ خِصَامِ (نابی) ([۵] اوجوزلای . بولاق : (خِصْبِ وِرْقاه)</p>	<p>خِشْت { [۴] کربیع، طوغله : (خِشْت خام، خِشْت پخته) . (خِشْتَنک) = کوچک کربیع، طوغله جی (خِشْت نابه) = طوغله اوجاخی . (خِشْت زَن) = طوغله جی . قِصَهِ الِ سَرِداغِی، قالین حربه : (اشوب سوار خِشْت بدست) . (خِشْت خِشْت) یاخود تخفیفله (خِشْ خِشْ) = طیقیرتی، خیشیرتی .</p>

« بر خرمن نور اولوب نه افلاک »

« خورشیدی قاپاندی پرتو خاک »

(شیخ غالب)

خریدار { ذ } مشتری ، صائون
(خریداری)

= مشریک . (خریدار خواهرشگر)

= ایستکلی مشتری :

« نقد جان بر کف جهان اولمش خریدارک سنک »

(حل روحی)

« سنک بازار عشق کده ایدر دلال جان فریاد »

« متاع عقل کاسدور خریدار اوله سون کیمسه »

(احمد پاشا)

خریده { ذ } صائون آلفش ،
خریده { آنلان : (متاع خریده ،

قاش خریده ، جوهر خریده) .

خزائن { ع } خزینه دارلق ؛
خزائن { (امر خزانات حائز

اهمیتور) نادر اولانلیر .

خزانه { ع } [خزینه] مناسنه در ،
خزانه { لسانزده غلط اولورق

فتح خایله معروفدر . بومقامده (خزائن)

طرزنده اصلا قوللائناز { مجازاً قلب ،

کوکمل مناسنده ده قوللائیلیر . بعضاً

سبک مریدده (خزانه الکتب) طرزنده

ده استعمال اولور :

« لبریز کوهر اولمهسه کوکمل خزانه سی »

« دوکزدی بویله چشم ترم انجو دانه سی »

(معلم ناجی)

بو آغاجک بیوک و کوچک نوعلری

اولوب ایکنجی نوعندن « چریش »

دینلن ماده حاصل اولور :

« برینه مس حریر و برینه خرط قتاد »

(نابی)

خرقه { ع } [قی الاصل بز پارچه .
خرقه { سی ، یامه مناسنه در .

معنای معروفی اوسته کیلان عبادن ،

یاغود یاموق ایله بز دن یابلس لباس

دیکدر : (خرقه فقیرانه ، خرقه

درویشانه) . (خرقه پوش) = خرقه

کین فقیر ، درویش . (خرقه پوشانه)

= درویشجه سته ، فقیرجه سته . (خرقه

پوشی) = درویشک ، فقیرک .

« خرقه سعادت » = نبی مقدسین

علیه السلام اقدیم حضرتلرینک اکتسا

بیورمش اولدقلری برده شریفه :

« شمعی سجاده معنی ده پنم مرشدکل »

« خرقه پوشان بیان بندن آلور فیض کلام »

(نفی)

« خرقه پوش عشق وسودایم کینیم جامه بن »

(نیازی)

« خرقه بیضا وجود دولتیله کامین »

« مسند فتوی بقای رفعتیله کامران »

(لا)

خرمن { ذ } خارمان . طوغریسی

ترکجه ده فتح خایله معروف اولدینندن قسم

مخصوصنده یازلشدور . اورایه مراجعت

اولنه :

خوشحال معناسیدر . ایکنجی صاتون
آلمق معناسنه اولان (خِرِدَن)
مصدرندن امر حاضر در . یاخود اسم
فاعل مرحددر . (صاتون آل) یاخود
(صاتون آلیجی) معناسق احتوا ایدر .
شوقدیرده لسانمزده موجود اولان
(خِرْ) لفظی بالاده کوستر بلن کله
ایسه (خِرْلی) تعبیری خوشهالی ،
حالی خوش اولان و (خِرْسِز) تعبیری
دخی - که (سِز) ترکیبه ادات نی
وسلیدر - حالی خوش اولمایان ، فنا
اولان دیمک اولورکه مدلولنده توافق
ایدر .

خِرْط [ه] برنجی خسته لی
سیله صاری صوابله
خِرْط قارشیق و کیشلی کبی
یاره یاره بولاشیق سوت
وارکک ککک دیمکدر . ایکنجی
ال ایله آفاجک دالرندن پاپراق
صیرمق وقابوغنی صویوب چیقارمق
معناسنهدر . معانی سائرده سی معتبر
و مستعمل دکلدور . [اصعب من خِرْط
الْقَتَاد] = دالرنک اوزری ایکنه کبی
دیکنی ، قایتله سرد برنوع آفاج دیمک
اولان (قَتَاد) ک پاپراقلی ال ایله
صیرمقدن دهاکوج واذالی معناسق
افاده ایدن اشبو مثل عربدن اختصار
صورتیه ابراد واستعمال اولنور .

خِرْد [ذ] عقل ، اوص . (خرد
مَد) = عقلی ، اوصلی .
(خردمَنَدَه) = عاقل اولانه یاقیشه .
جق صورتده . (خردمَنَدِی) =
عقلالوق . (پی خِرْد) = عقلسز ،
(پی خِرْدانه) = عقلسزجه سنه . (پی
خِرْدِی) = عقلسزلق . (خِرْدَفَرَسَا)
= عقل پوریجی . عقل بیپرائیجی .
(خِرْد سُوْز) = عقل یاقیجی :

« خرددرکنده عاجز صنعتن فهمنده دل حیران »
« تمالی الله زهی سانع تمالی الله زهی دانا »
(نابی)

« دوشدم بلای عشقه خردمند عصرایکن »
« ایل سعدی بندن آلدی پندی بگا و بر »
(فضولی)

« اوطن ایله بن جاهل بی خرد »
« بی عقل اوزره ایدر کرچه رد »
(عزت ملا)

خِرْس [ذ] آبی . (خِرْسَنک)
خِرْس = آبی یاوردی . برانت
کتابنده هیچ مناسبتی اولدیجی حالده
(خِرْسِز) تعبیری اشبو لفظ فارسی
صره سنده ذکر اولنه رق اصلده
تصریح قبلماش اولدیغندن بوراده
ایضاح لزوم کورلمشدر . (خِرْ)
کله سی فارسی فرهنگره نظراً ایکی
معنایی افاده ایدر . برنجیجی خوش ،

امر و یا خود اسم فاعل مرقد که لسا.
نمزدہ اکثر یا وصف ترکیبی طرزندہ
استعمال اولنور. (دلخراش، روخراش)
کبی. فارسیده طیرناق یارہ سی و بیعیدن
چیقان تلاش معناسنده دخی قوالا.
نیلیرسده اشبو معناری لسانزدہ معتبر
و مستعمل دکلدو:

« زبانم بر مجوهر تیغ براندکده همواره »
« خراش ایلر خیالی سینہ لردہ زخم ناسوری »
(فعی)
خرام { [ف] صالنه ، صالنه رق
خرام { ادالی بوریمه : (خرام
صنوبرانه)

« اهتزاز گدن ایدر تلیم اطوار خرام »
« حسن رفتار او کره نور آموشتا بکدن سنک »
(محمود ندیم)
« کورسون نهال سرو صنوبر خرامکی »
« آرتق چنده بسله مسون باغیان بان »
(باقی)

خرامان { [ف] خرام ابدیچی ،
خرامان { صالنه صالنه یورو بیچی :
« آه ایلدیکم سرو خرامانک ایچوندو »
« قان آغلادیم غصه خندانک ایچوندو »
(فضولی)
« کل و بلبل بنه بری بریلہ ایتدیلر پیان »
« چنار و سرو کلشن الاله ویرمش خراماندو »
(ریاضی)

خرامنده { [ف] صالنیچی ، صالنه
خرامنده { صالنه یورو بیچی : نظمدہ
(خرامان) مقامنده قوللاتیلیر .

دینیلیر . (خدمتکار) = خدمتی ،
ایش کورون . (خدمتگذار) = اوتہ .
کینک بریکنک ایشلری کورورورن :
« شاه ملک شام ایکن روشن چراغک اولقه »
« مجلسکده اولدی خندان آدلو خدمتکار شمع »
(ریاضی)

خدیو { [ه] بیوک وزیر ، باش وزیر ،
خدیو { حاکم . خصوصیلہ صدارت
پایه سی حائر اولان مصر والیرنه اطلاق
اولنور : (خدیو افخم) = صدراعظم ،
(خدیو مصر) = مصر والیسی .
(خدیویت) = غلطیات ضروریه
رسمیه دندر . (خدیوی) = خدیوه
منسوب ، خدیوک .
« خوش کلدک ایا خدیو اکرم »
« لطفنگله کوشلار اولدی خرم »
(ندیم)

« خواجه بندرگه مرغان خدیو ملک نظم »
« شاعر حالی طبیعت ساحر کوهر فشان »
(قصیده - روح حق مفق طرف حکمت)

خذلان { [ه] یاردیمسز ، معیلسز ،
خذلان { کیمسه سز ؛ یالکنز باشنه
قالوب سفیل ، ذلیل اولوق ؛ دوشکونلک :
(مزلقه خذلان ، وادی خذلان ،
دوچار خذلان) .

خرایش { [ف] طیرمالامق ، قاشیق ،
خرایش { قازیق معناری افاده
ایدن (خراشیدن) مصدرندن صیفه

خ

خَنان [۵] سَنَت اِجْمَه ، اَرْكَك
 جوجقورده اجراسی منون
 اولان عملیه جراحیه : (اجرای خنان ،
 سور خنان ، خنان اطفال) . (خَنانَت)
 = سَنَتِيك صنعی .

خِدم [۵] « خدمت » ك جمی :
 (ممدوح الخدم) . جمع
 دیگرى اولان (خِدْمَات) زیاده
 قوللائیلیر .

خِدْمَت [۵] ایش ، وظیفه :
 (خدمت دولت ، خدمت
 کتسابت ، خدمت مخصوصه ، خدمت
 مهمه ، خدمت عسکریه ، خدمت خصو-
 صیه) ایش کورمه ، آخرك ایشنی
 سکورمه : (صوقولینك بو دولت
 ابدی البدوامه ایتدیكى خدمتک دوجاتی
 تقدیر ایچون لسان تاورنخك شهادت
 وصافانه سنه حاله صماخ دقت اولغیلدر)
 « فکر ایت قلم نه خدمت ایتمش »
 « هرنامه بی درس حکمت ایتمش »
 (معلم ناجی)

بمضا ترکیب عربی اوله ورق استعمال
 اولنور : (مشکورالخدمه) کبی . قع خا
 ایلده لغتدر . آتک ایچون جمنده
 (خِدْمَات) ده دیلیلیر (خِدْمَات) ده

خِیازَت [۵] اَتْمَكْجِيك ، اَتْمَك
 یا ییجیلنی : (صنعت
 خبازت)

خِبرَه [۵] برشیئی کنهبله :
 حقیقتله کرکی کبی بیلمه :
 (اصحاب خِبرَت ، اهل
 خِبرَت) = برشی حقدنه

معلومات کامله سی ، وقوف خصوصیه
 اولان آدمیره اطلاق اولنور . بین العوام
 یا کشل اوله رق (اهل قبله) دینیلیر .
 اکثریا برنجیسی قوللائیلیر .

خِتام [۵] صوْك : (ختام خنان ،
 خِتام ختام طمسام ، ختام کلام)
 قجه ، نهایت بوله : (ختام کشفیات ،
 ختام ترتیبات ، ختام القابات ، ختام
 انشاءآت) . (بولق ، ایرمك) ماده .
 لرله قوللائیلیر . (خِتام پذیر) =
 صوْك بولیجی ، نهایت ایریجی . (مسک-
 الحتام ، ختامه المسك) ترکیبلى حسن
 ختام مقامنده ایراد اولنور :

« نقصانگی ییل بر ایشه یا باشلامه اول »
 « یا باشلادیغك کارى پذیرای ختام ایت »
 (لا)

« بوله سون بیان اقبالك ختام »
 « اوله سون دیوان اجلالك تمام »
 (لا)

« حضرت روح الامین غشیه بردوشی ابدی »
 « قویمدن داخی خیول فلک نام جیاد »
 (نابی)

« سرلوحه دفتر قوت »

« سرخیل عرب بنی محبت »

(شیخ غالب)

« دوکة والاسنه دلدادہ جان جبریل »
 « سدہ علیاسنه رخسودہ خیل انس و جان »
 (حق)

« قیوسن خیل ملک بکر ابدی »

« جله خدای فرشتہلر ابدی »

(حلبه - خاقان)

« خیمه » { [۵] چدر . (خیمه شبن)
 « خیمه » { = چادرده اوسورجی ،

اوطورن . (خیمه نشینی) = چادرده

اوطورحساق ، بدویت اثری . (خیمه

ازرن . خیمه کبود) = کوک بوزی ،

قبة آسمان . (خیمه گاه . خیمه گه) =

چادرلر قوریلان محل . جمی (خیمات ،

خیمام ، خیم ، خیم) کلور :

« زمین بساط قدر چرخ خیمه عظمت »

« نجوم ثابت و سیاره مشعل قدرت »

(نابی)

« اودر اول شمس منیر افق دولت کیم »

« کورمدی مثلنی چرخ ایلہلی نسب خیم »

(نابی)

شعاع) = کونشک ایلک کچی کورین
 شعاعی . بارلاق ایشینی . (خیط
 ابيض) = فجر ظهورنده افقده ایلک
 ایلک پیدا اولان بیاضلق (خیط اسود)
 = غروب شمس متعاقب افقده کورین
 سیاهلق (خیط الرقبه) = بویونده
 اولان سردار ایلک دینکاری بیاض
 اوزون سنه دیمکدر . جمی (أخیط .
 خیط) در .

خَيْطَه { [۵] ایپ . اورغان
 قازبق : (خیطه خیمه)

خَيْل { [۵] آت سورجی : آتلی
 مسکر ، سواری قنمی .

جمی اولان (خیول) اکثریا بومنا .

لرده قوللائیلر : (پامال خیول) §

کروه ، جماعت ، فرقه ، طاقم ، زمهره

معنارنده و اکثریا ذی روح حقنده

استعمال اولنور : (خیل عاشقان ،

خیل شامران ، خیل مرغان) .

(سرخیل) = سرکرده ، فرقه باشی ،

باش بوغ : (سرخیل غزاة ، سرخیل

فضلا) . (خیل) = ایجه ، یوقجه

مناسنه در . (خیل) لفظنک فارسی

یاه تکبیر علاوه والحاق ایدلشیدر .

(خیلیدن خیل) = چوقدن چوق

دیمکدر :

« سرور جمع رسل سردار خیل انبیا »

(نظم)

« بونده در باقی نشان معجز خبر البشر »
 « طاق کسری نسخهٔ ماک ملوک کامکار »
 (فضولی)

« بن خیر خواه جهانم یله یورکیمه بنی »
 « حضرت الله بیلور امیدغقران ایلرم »

« [۶] خبری کثیر ، این
 خیر } وفانده لی ایشی جوق آدم .

بونادر آ ، فقط جمی اولان (اخیار) داغما
 قوللانیلیر : [سلام برنجهٔ لاهوتیدرکه
 جناب حق خیراتی اول هدیله بله بربرلینه
 منجذب القلوب ایشدور — نمونهٔ ادبیات
 عثمانیه]

« بنی یاک شیم نخبهٔ بنی آدم »
 « شه سربردو عالم کزیدهٔ اخبار »
 (نفت — لا)

« خیرات » { [۵] خبرلی ایش
 } معناسته اولان (خیره)

تک جمی . لسانمزده خیر و منفی عمومه
 طائد اولاق اوزره فی سبیل الله یاییلان
 شیلره ، اثرله اطلاق اولنور ، مفردی
 هیچ قوللانیلدینی حالد جمی زیاده
 و اکثریا مفرد حکمنده قوللانیلیر :
 (کثیر الخیرات ، صاحب الخیرات
 و الحسنات ، مرحومک خیراتی جوقدر)

« خیشوم » { [۵] ککیز . (خیشومی)
 } = ککیزه منسوب ،
 ککیز دن کنن : (صوت خیشومی)

« خیط » { [۵] ایلیک ، ایلیک تل :
 } (خیط الشماع ، خیط

« [۶] اینی ، نافع ایش ،
 خیر } هر طاقک میل و محبت ، آرزو
 و رغبت ایلدیکی نسته . (شرک مقابلی .
 (خیر) ایکی نوعدور . برنجیسی خیر
 مطلقدرکه هرکس ایمون خیر اولور ،
 (علم) کبی . ایکنجیسی خیر مقیددرکه
 برخصه کوره خیر اولدینی حالد
 شخص آخره کوره شر اولور . (اقبال) کبی .
 بوکله لسانمزده اکثریا اسم اوله رق
 قوللانیلیر . صفت اوله رق ایراد ایدیلجه
 (خبرلی) دینیلیر . (خبرالامور ، خیر
 الناس) کبی تراکب هر ییه ده بوقیلندرکه
 ایشلرک خیرلیسی ، انسانلرک خیرلیسی
 دیمکدور . [خبرخبر ، خبرخیر] = خبرلی خبر ،
 (خبر آندیش) = خبرلی ایش دوشون ،
 (خبر آندیشانه) = خبرلی ایش دوشو
 نیجیه لایق صورتده . (خبر آندیشی)
 = خبرلی ایش دوشو نیجیلک . (خبرخواه)
 = خبر ایسته یجی . ایلیک ایسته بن
 (خبر خواهانه) = ایلیک ایسته بنه
 یاقیشه جق صورتده . (خبرخواهی) =
 خبرلی ایش ایسته یجیلک . (خبرالبشر) =
 حضرت فخرکائنات علیه اکل التحیات .
 « ائمه اطاب سخن غیری بود ملرده منیف »
 « فرضدر ادعیهٔ خیر دوام دولت »
 (منیف قدیم)

« زلف عرفانه دلپسته عروسان خیال »
 « چشم ادراکته دلدادہ سواد افهام »
 (نابی)

§ عکس ایدن شکل ، صورت
 موهومه : (حوضه ، آب صافه دوشن خیال)
 کبی . (اودلبر دوشیزه اودنر مستنا
 بر حسن نظر ربایه نلک ایدی که آینه یه
 باقدقیقه کندنی خیاله کندنی حیران
 اولوردی) . (خیالی) = خیاله متعلق ،

خیال ایلہ ، تخیل ایلہ اولان || خیال
 دینلن اویونی اوینادان . معروف
 اویونلردن (قره کوز) یاخود (خیال)
 دینلن اویونی اجرا ایدن صنعتکار ،
 بو مقامده (خیال باز) ده دینلیر :
 (مشهور خیالی صالح اقدی) .

(خیالیات) = خیاله هاند شیلر :

(خیالیات شاعرانه) . (خیالاً) =

خیال اوله رق . قورتی یاخود تخیل
 صورتیلہ : (خیالاً شرق وغربه سیاحت)

جہی (خیالات)

{ [ع] وجودی اولدینی
 خصال } حالدہ کوزہ کورنیور

کبی وهم اولنان شکل ، صورت . جہی
 (خیالات) : (خیالات لطیفه)

{ [ع] مطلوبہ فاضل اولیان ،
 خست } مایوس قالان ، مایوسیت :

(خست زده) = مایوسیتہ دوشن :
 (تاجر خست زده) .

« پامال خست ایلہمہ امید وارکنی »
 (معلم ناجی)

« بلکه قانون مخندہ حل وعقد نکتہ ده »
 « حکمت فکر و خیالک فیلسوف اکبری »
 (نفی)

§ اشبو (متخیله) دینلن حاسه
 باطنہ ده موجود اولان شکل ، صورت :
 (خیال یار ، خیال جانان ، خیال اولاد) .

« ای خیال یار طورمه دلده قیل چشم مقام »
 (لا)

« آدمی طالده کورمه طالی آدده کور »

« ایلہمہ طالده یعنی هر کسی آدم خیال »
 (روحی)

§ بالاده کی حاسه باطنہ نک کوز
 اوکنه کتیردیکی شکل و صورت :

« خیالک کلز اولدی دبدہ فرسوده وکانه »
 (ندیم)

« کیتیز کوزمدن بر دم خیالی »

(شوق)

§ تخیل ، تصور مناسبده (ایتک ،
 ایلہمک) ماده لرله قوللانیلیر :

« حیرت ای بت صورتک کوردکده لال ایلرینی »
 « صورت حالم کورن صورت خیال ایلرینی »
 (فضولی)

« ابسته دم روین تخیل ایتک انجق نازدن »

« صیغمدی آینه چشمه خیالک صوفی »
 (نورس)

§ قورتی : (خیال ثروت ، خیال

ترقی ، خیال قفیض ، خیال محال)

« ذوق وصلن سوله سم دیرلر خیالکند سنک »

« طالب اولوردن اگر ذوق اولدینن پیلسم خیال »
 (روحی)

خوف جزا (خوف زاده) = قورقه : (خوف
ورجا) ، (خَوْفًا) = قورقه دن ،
قورقو جهنمه :

« بيك خوف ايله چشم جاني بازايت »
(شيخ غالب)

خَوْنَه } [ع] (خَاْن) ك جى :
[عَوْنَه خَوْنَه] .

خَوْيَار } [ر و ج ه د ن] الف
ممدوده ايله (خاويار)

طرزنده معروفدر . « مرسين » باليغك
يومورطه سنك معمولي . [قيرمزي

خاويار] = « مورينه » ديفيلن باليغك
يومورطه سي . (كفال خاوياري) =

معروف باليق يومورطه سي : (خاويار
ازمه سي) = خاويارك زيشون ياغى

ولكيون صوبي ايله حل ابدلهرك سياه
ايكن آجيق كول رنكنده ازكين بر

حاله كتيرله سي .
خَيَاط } [ه] ديكيچي ، ترزي :

خَيَاط } (خياط ماهر ، خياط
بي احتياط) .

« كسه چرخ اطلسن بيك مثلي خياط صنع »
« اشهب اجلانه چيتمازدي بر پرگستان »

(نعت - لا)
خَيَال } [ه] قوه متفيله : (اوپري

چهره او قدر وحشي دركه
امكان اوله طاشقك خيالنده بيله

كورنمز) .
« طبيعت باقلم هانكيكزله اكلنه جاك »
« برر برر چكك اي كلر خان خيالندن »

(معلم ناجي)

« خواهر » ، (خواهر زاده) = قيز
قارداش چوجيني . (خَوَاهِرِي) =

قيز قارداشه ملسوب ، قيز قارداشلق .
« خواهر ! او يو آتق ايله آوام »

« ال ايشلري چوقجه در بو آفشام »
(معلم ناجي)

خَوَاهِش } [ه] ايستك ، ايسته .
« خواهش » : (خواهش طعام ،

خواهش محصيل) ، (خَوَاهِشْكَار ،
خَوَاهِشْكَر) ايستكلي ، ايسته بيچي .

« امر ايت اولهيم كر سكا بار ايسه حياتم »
« محشرده دخی خواهشك اولمازسه دبرلم »

(نورس)
خَوَرَق } [ه] قدامي ملوك
خورق (مراقدن) نيمان بن

منور (ك معمار معروف [سَفَار]
معرفيله ظهر كوفنده غرائب دهر دن

اوله رق انشا ايتدردكي كوشك اسمي :
(قصر خورق) شكل عيبي ايله

فرس و مریده غايته شهرت يابد . معمار
مشهورينك اسمي عربيده بالاده

كوستردليكي كي اولوب فارسیده ايسه
(سَفَار) ديه معروفدر .

« كهنه مغمون سَفَار خورق آسا »
« پيتدن پته كيروب چيغمه دن اولدم يزار »

(صفوت)
خَوْف } [ه] قورقو : (خوف

خوف } آزار ، خوف موت ،

۱. خواسته { [ف] } وفویچی ،
 خواسته { چاغبیچی معنائه در .
 لسانزده تخصیصه چالنی طاققرنده
 اصول موسیقی ایله بسته لغش شرقی ،
 غزل کبی منظومه لری اوقویان اشخاصه
 اطلاق اولتوره . جمی (خواندگان)
 در :

« خواننده کاستان ایدک سن »
 « وجد آور عاشقان ایدک سن »
 (معلم ناجی)

۱. خوا { [ف] } ایسته مک معنائه
 خوا { اولان (خواستن) مصدر .
 رندن اسم فاعل صرحدرکه اکثریا لسان
 نمزده وصف ترکیبی صورتده قولانیلیز :
 (دلخواه ، بدخواه ، خیرخواه) بو
 لفظ اوتهدنبری (ایستر) مقامنده
 مکرر اوله رق نثرده ، نظمده قوللا .
 نیلیزدی . الیوم نثرده استعمالی متروک
 اولوب یالکیز نظمده ینه اول وجه
 ایله قولانیلتمده در . (طوعاً و کرهاً)
 ماملی وایستر ایسته من دیمک اولان
 (خواه ناخواه) تعبیری الیوم نثرده
 ونظمده قولانیلیز :

« رموز حکمتن ایلر بیان صرااتب ایله »
 « جمیع حال بشر خواه فقر و خواه غنا »
 (فضولی)
 « بن خیرخواه جهنم یله یور کیسه بنی »
 « حضرت الله بیلیر امید غفران ایلرم »
 ۱. خواهر { [ف] } همشیره ، قیز
 خواهر { قارداش : [برادر]

§ مائده ، طعام ، پمک : (خوان
 کرم ، خوان احسان ، خوان عنایت ،
 خوان بی پایان ، خوان فراوان)
 (خوان ینما) = ققرايه ، محتاجینه
 ویریلن اطعمه ؛ عومه ویریلن مائده .
 § اوقومق ، چاغبیرق معنائه اولان
 (خواندن) مصدرندن اسم فاعل
 صرحدرکه اصلی (خواننده) در .
 لسانزده اصلک موقع استعمالده
 باشقه در . لکن اسم فاعل صرخم
 اولدیمی تقدیرده اصلاً یالکیز قوللا .
 نیلاز . مطلقاً وصف ترکیبی طرزنده
 قولانیلیز : (نعت خوان ، صریبه
 خوان ، غزل خوان) = نعت ، صریبه ،
 غزل اوقویچی ، اوقویان ، (صلاخوان)
 = صلا چاغبیچی ، چاغبان . (نظم)
 نعت شریف اوله رق آئیده کی ییق هر
 ابکی معناسی ایچون مثال مناسبدر :

« میهمان میزبان لطیف خاقان و حکدا »
 « حمدخوان خوان جودی پیرو طفل شیرخوار »
 (نظم)
 « روح معنی غمدای چانمدر »
 « فیض قدسی طفیل خوانمدر »
 (ریاضی)
 « بن فلاطون حکمت سظم »
 « دل ارسطوی لوح خوانمدر »
 (وله)

« جامع وصفکنده هر سطرینام چکدی صف »
 « خامه معنی صریرم الصلا خوان منار »
 (نظم)

اوقونیلان ادعیه وعزایم مخصوصه یده
(خواص) و بو مثللو عزیمتلی ،
دعوتلی اجرا وقرات ایدنلره [اهل
خواص] اطلاق اولنور :

« خواص خاك پايك شرحن تحقیق ایدن مردم »
« غبار ايله بیاض دیده خونباره یازمشر »
(فضولی)

« سوادنده فروغ نور وحدت »

« حروفنده خواص اسم اعظم »

(نفی)

« اوچه مش کیمدر آنک دامن طایجهان »
« ایشته افواه خواص ایشته شفاء اعلام »
(نابی)

خَوَاطِرُ { [ع] « خَاطِرَه » نك جمع
دیکری . اورا یده باق .

مفردیله جمع دیکری اولان (خَاطِرَات)
ممدوحات و مذموماتده قوللانیلدی
حاله (خَوَاطِرُ) یالکذر مذموماتده
استعمال اولنور . مثلاً نماز قیلارکن
ذهنه کلن (خواطر نفسانیه) کی .

خَوَانُ { [ذ] نك سفره سی ،
اوستنه طصام قونیلان

صینی ، تپسی . (خَوَانِجَه) = کوچك
تپسی . (خَوَانِلاَر) = سفره جی ،
کیلارجی .

« ای نجی محروم ایدوب یزم وصالندن مدام »
« غیرى خوان التفاتی اوژده مهمان ایلدین »
(فضولی)

غصنوار ، ضربه خوار) ، (مَرْدُخَوَارُ)
= یامیام . (مَبْخَوَارُ) = صحر ایدن ،
سرخوش . (شَیْرُخَوَارُ) = سوت
ایچین .

« میهمان میزبان لطیف خاقان و سگدا »
« جدخوان خوان جودی پیرو طفل شیرخوار »
(نعت شریف - نظم)

خَوَارِجُ { [ع] « خَارِج » کلمه سته
مراجعت اولنه :

خَوَارِقُ { [ع] « خَوَارِقَه » نك جمی :
(خوارق عادات) .

خَوَارَه { [ذ] « پیه جك » بیینی :
(خواره قهر) .

خَوَاسْتَكَارُ { [ذ] ایسته بیی ،
ایسته بن ، طالب :

(خواستکار شرف ، خواستکار
شهرت) . [خَوَاسْتَكَارِی] = طالبك ،
ایسته بییلك .

« بموسی اونی کوی ، لن ترافی کوش »
« بخواستکاری رؤیت بانظار شهود »
(ساسی)

خَوَاسِمَه { [ذ] مطلوب ، ایسته .
« نلش » ایسته نیلن :
(خواسته اقام ، خواسته عالم) .

خَوَاصُّ { [ع] « خَاصُّ » و « خَاصَّه »
نك جمی : (خواص

قرآن ، خواص وکلا ، خواص بندگان ،
خواص احببا ، خواص ادویه) بمض
امراضه تأثیرات معنویه اجرایی ایچون

معتبر ذات دیمکدر . § استاد ، معلم
اوقودیمی ، اوقودان . (خواجهگی) =

خواجهك ، اقدبك : (« بزازستان »
بدستان خواجهگی ، بدستان
خواجهگیردن) بوتك جمی اولان

(« خواجهگان ») = ایوم بومعالمده
قوللانیا یوب یالکیز بو عنوان ایله معروف
رتبه رسمیه ایله آتی حائر اولانلره اطلاق

اولنور . ازمته سابقهده (خواجهگان
دیوان همایون) = دیوان عالی افتدیلری
معنسانده رجال دولته اطلاق اولنوردی :

(جدم دانش بك خواجهگان دیوان
همایون ایدی)

« خواجه گه ایلله بقایت تعظیم »
« حق استاد عجیب امر عظیم »
(وھی)

{ [ذ] خور ، خیر ، ذیل :
خوار } (خوار بی مدار) .

(خواری) = خوراق ، حقیرك .

(خوارکار) = تحقیر ایدیچی ، ایدن .

« بوغبار قدم آل عبا »

« موردن خواردر الحق اما »

(خاقانی)

§ (خوار) بیچی ، بین . بیك

معنسانه اولان (خوردن) مصدرندن

اسم فاعل مرخصدرکه اصلی (خوارنده)

در . لکن بومعناده ترکیبیز قوللا.

نلناز : (وظیفه خوار ، کبابخوار ،

« طرّه طاق ورواق همسر ذاق البروج »

« سایه سقف بلندی خوابگاه اختران »

(نفی)

« خوابگاه یاره کیردم عرض ایچون احوالی »

« پریشان حالی کوردم اونوتمد حالی »

(محمود جلال الدین)

« مذهبنده سکا ایلرستم ونازی حلال »

« شوق خدمتله ایدن دیده سته خوایی حرام »

(نالی)

{ [ذ] اویوشه اویقوبه
خوابیده } طالمش : (طفل خوابیده)

جمی (خوابیده گمان) .

{ [ا] خاتم } [ذ] جمی .
خواتیم مهرلر : (خوات رسمیه ،

خواتیم خواتم شخصیه) خاتملر
خواتیم مقامنده دخی استعمال

اولنور : (خواتم مصالح ، خواتیم اعمار) .

{ [ا] خاتون } [ذ] جمی :
خواتین (خواتین عصمت قرین)

{ [ذ] لسان صوامده
خواجه } (خوجه) دبه مروفندر .

طریق علیه رجال ومنسوینی .

(خواجه دوسرا ، خواجه عالم ،
خواجه کائنات) = یغمبرمز مفخر

موجودات علیه اکل الثبات افتدیز

حضرتلری . (خواجه تاش) = برافتدینك

متعدبدنه لردن هر بری . (خواجه سرا)

= خادم زنجی . یالکیز ایراد اولنورسه

« خنده سی ایدی تبسم اوکک »
 « یعنی سلطان کروه و سلک »
 (خاقانی)

حق { [ع] بوغازی صیقوب
 بوغلق، بوغزق، بوغازی صیقوب
 بوغلق : (خنقا) = بوغزق صورتیه
 دیمکدر . بومقامده اکثریا (اخناق)
 قوللانیلیر .

خواب { [ع] اویقو . (خواب
 خواب) = آغیر اویقو .
 (خواب خوشین) = طائی اویقو .
 (خواب آلوده ، خواب آلوده) =
 اویقوباشمش ، اویقوسی کلش ، طائفین .
 (خواب آلودگی) = اویقو باشمقی
 حال ، خواب آلوده ک ، طائفینق .

(خواب خرگوش) = طادشان
 اویقوسی که حیلہ ، اغفالدن کنایه اوله رفی
 قوللانیلیر . (خوابگاه ، خوابگاه) =
 اویقو اویوبه جق محل ، یاتاق اوله سی .
 [خوابگاه] = اویقوسی کلش .
 (خوابگاه) = اویقوسی کلکک . §
 (رؤیا) مناسنده ده قوللانیلیر :
 (عالم خواب ، تعبیر خواب) ، (خواب
 دیده) = رؤیا کورمش دیمکدر که بالغ ،
 بلوغه ایرمش کتجدن کنایه در . (خواب
 نادیده) = نابالغ ، بلوغه ایرمه مش
 بوجقدن کنایه در .

کولچی ، کوله کوله ، پک کولچی دیمک
 اولور . مثلا (برزم خندا خند) دینلیرسه
 ادبایی سورکلی کوان ، یاخود زیاده
 کولچی برعل آکلاشیلیر :

« سورک . طالمر کول احوال عبرتبخشکه »
 « اوله خواهشکر بودهرک برزم خندا خندینه »

خندان { [ذ] کولچی ، کوان :
 (لب خندان ، دلبر خندان
 دوشبزه خندان ، چهره خندان ،
 روی خندان) ، (خندان روی) =
 کولر یوزلو ، بشوش الوجه . (خندان
 خندان) = کوله کوله ، کوله رک .
 « کل خندانه دونوب آجسه دهان »
 « نصر نور ایلر ایدی اول دندان »
 (خاقانی)

خندق { [ع] قلعه ، طایبه کبی
 خندق { مواقم مستحکه تک اطرافنه
 آجیلان اوزون چوقور که لسانمزده
 تحریف ایل (خندق) دینلیر . [ترلا
 خندق] = سبزرک آقی ایچون آجیلان
 آرق که طوغریسی (خرق) در .

خنده { [ذ] کوله : (خنده
 خنده) مستانه ، خنده لا ابالیانه ،
 خنده مستزبانه . (خنده زمین) =
 فیض بهار ایلرک یاشاروب بشیلغیه سی .
 (خنده جام) = طولدریلغیه قدحده
 پیدا اولان رونق . (خنده فرما
 خنده قزاق خنده بختا) = مقهک ،
 کولدریچی .

« سبی ایله کشفه مقننه داز مبهی »
 « آنگله نه در خبره اجزای عالی »
 (لا)

خَازِر { [ع] طوموز دیک اولان
 خَازِر (خَازِر) ک جی §
 طبعه (داء الخازِر) = اکثر یابونده
 پیدا اولان و صراحه و طوموز باشی
 دینیلن علت .

خَاس { [ع] انسانی ذکراته
 و عبادتدن منع و تمویق
 ایتدیکی ایچون (شیطان) . اطلاق
 اولنور. (خَاسی) = شیطان منسوب،
 فائد اولان : (وسوس خَاسیه) .

خَیِر { [ع] اویسی سیوری، شکلی
 اکری معروف بر نوع
 بیاق . لسانزده (ج) حرفله قوللا-
 نیلیر . مع مانیه جیم عربی ایله تحریره
 دقت ایدلملیدر. (خَیِرِی) = خَیِر
 منسوب ، خَیِر شکلنده اولان :
 (خَیِرِی الْخَیِر) = اینجه اوزون
 صاقالی .

« مژه کقام دوکوب بجزه ک آتور جانم عجب صامه »
 « ایشیدر دوکله قان اوق عادیتر آلسه جان خَیِر »
 (فضولی)

خَیِر { [ف] یک جنس اولان
 خَیِر { اشبو ابکی لفظک آرم-
 سند کی الفه الف مساوات دینیلیر که
 ابکیسفی معنی جهنبهله تسویه ایدیور
 دیکلدور . بو حالده معناسی زیاده، سورکلی

ثقلت، طبعنه نفرت و یرن اطوار و اوضاع
 مقامنده دخی ایراد اولنور :

« نیجه شمشیر اوپر دلبر هر یاندر کیم »
 « اولدی خیازه کش حسرت پهلوسی نیام »
 (جوری)

خَیِدَه { [ف] اکرنش ، بوکلش :
 [ع] عجبوز قد خیده ،
 سالخورده خیده قامت) ، [خیدگی] =
 اکریک ، بوکریک .

خَیِر { [ع] تحریف ایله (خَور) .
 یوغرولش اوتک مایه لا -
 نمنی ، مایه لاش اولان
 خَیِر { نئی . [خَیِر کار] =

خور یایی ، یوغورچی § (خَیِر مایه)
 یاخود (خَیِر ، خَیِر) = اصل طینت،
 اجزای فطرت مقامنده دخی استعمال
 اولنور. (خَیِر طومق) = یوغورمق .
 (خَیِر اتمک) = قاریشدیروب یووار-
 لامق. (خَیِر اتمک) = اینی پشمه مش
 اولان ، پیشکین اولایان اتمک . (خَیِر
 اولاق) = کیوشه یوب یوموشامق .
 (خَیِر ایشی) = اول ایله یوغرولورق
 پاییلان بوره ک و انواعی . (خَیِرچی) =
 آخهیلرک یالکیز خور ایشی یاغنده
 ماهر اولانی. (خَیِر سز) = یهودیلرک
 ایام مخصوصه لرنده اکل ایتدکلری
 مایه سز اتمک : (خور سز بایرامی) =
 یهودیلرک معلوم بایرامی :

مفردی مؤنث اولسده قاصده عربہ
رعایتله (خُش) دینیلر. مثلاً
(لطائف خُس) اصلاً دینلر. شیوه
لسان اقتضاسیجہ مطلقاً (لطائف خسه)
دینیلر: (خسه عطایی، خسه نوایی،
خسه یحیی).

«کورمش آتی صکره دن عطایی»
«خسه یازوب اینش ادعایی»
(مقدمه)

«عجز ایدر هر بری بحث قدوره»
«حس خسه ایله عقول عشره»
(حلیه شریف خاقانی)

خَسین: { [ع] الی . (خَسُون) ده
دینیر: (ایام شتا اربعین
ایله عسیندن عبارتدر).

خَمُوش: { [ذ] سور صبی معنائه
خاموش (اولان خاموش) که مخفی.
(خُش) صورتندده تخفیف اولنور.
سده استعمالی اندردو:

«ضحکی قویسون طرفه کربه دن اورسون دم کیم»
«اولدی هم بزم خوشان او لطافت کانی»
(سروری)

«برو ایکیشرباده نوش ایلدک»
«لب بلبلاقی خوش ایلدک»
(عزت ملا)

خَمَازَه: { [ه] اَسَنک، اسنمه:
(خیازه رسن، خیازه
غیر اختیاری)، (خیازه گش) =
اسنه یحیی، اسنه یی § انسانک روحنه

اولسه کرکندر. زیرا عربی لجه لرده
[خُخَم] سوقی چوق مہ و مصرده
حاصل اولان برنوع دیکنلی نبات
معنائه در. (اختری) یه کوره معنای
ثانیده مکسوردور. برده (خُخَم)
دو یادن ظهور ایدن کوچک جانورلردن
برینک اسیدورکه بونلرک ایکینسکده
ترکجه قوللاندیقمز (خُخَم) لفظیله
مناسبت و مقارنتری اولمدیق آشکاردور.
بناءً علیه یوقاروده عرض اولندیق وجه
ایله بولفظک (خُخَمَه) دن عرف اولسی
اغلب احتمالدر.

خَمَر: { [ع] شراب، انسانی سرخوش
ایدن اسکیش اوزوم شیره سی؛
علی الاطلاق سرخوش ایدیمی مایعانه
اطلاق اولنور. (خَمَرِی) = شرابه
منسوب، عامه (خَمَرِی) = شرابه
دائر سوله نیلن قصیده، منظومه:

«بو عشرتخانه قانیده خمر بی خار اولماز»
(معلم ناجی)

«اوقوندقجه خمره لر گاه گاه»
«ایددو دک خم باده ایچره سناه»
(عزت ملا)

خَمَس: { [ه] یش، پنجیمی نادراً
وایکنجیمی اکثر یا اسلوب
فارسی اوزره صفت اوله رق
قوللانیلیر: (اوقات خسه،
حواس خسه، اصابع خسه) موسوفک

گیسو ، خم کاکل) ، (خم بنجم ، خم
 درخم ، خم اندوخم) = بوکم بوکم ،
 قیوریم قیوریم . (خم شده ، خم
 گشته) = اگر تیش ، بوکش : (قد
 خم شده ، گیسوی خمگشته) .
 « کل طوغروله لم مېکده په رحمه آتک »
 « کیم بار ریادن قد برکشته سی خدر »
 (روحی بندادی)
 « ذوقی اورندابلر نام کیم طوته مست و شاد کام »
 « برالدہ جام لاله نام برالدہ زلف خم بنجم »
 (نغمی)
 « صافلاسون جاناقابایت زلف خم درخم سنی »
 « عالی سیر ایله سن سیر ایتمسون عالم سنی »
 (مقالی)
 « ای زلف خم بنجم دو کیلوب سینه م او سینه »
 « زنجیر پای مهر شستا بام اول بنم »
 (ندیم)
 « قاتم خکشته الدہ کاسه در یوزه سی »
 « سائل درکاهی ایتش پیر چرخ اختری »
 (نعت - نظم)
 « [۵] خریقی شراب صابجی ،
 خمار میخانه جی . (دارالخمار ،
 خانه خمار) = میخانه ، شرابخانه :
 « خراب جام عشقم ترکس مستک بیلور حالم »
 « خرابات اهلنک احوالی خمار اولاندن صوره »
 (فضولی)
 « [۶] سوزی کگزدن
 خمخمه سوله مه که خصلق
 اثری . (خمخم) لفظی بوندن محرف

« نه کونه نیر اعظم خلیفه عالم »
 نظام بخش امم سایه خدای شکور »
 (نابی)
 « یاردیمچک اولوب جناب الله »
 « بیکلر یاشا ای خلیفه الله »
 { [۷] خالص ، صادق دوست .
 خلیل مؤثنده (خلیله) دینپر .
 جمع مذکری (اخلاء) در . (خلیل الله)
 = حضرت ابراهیم علیه السلام .
 (خلیل آزر) = خلیل بن آزر
 دیکدو که پیغمبر مشار الیهدر . یالنگز
 (خلیل) اکثر یا علم شخص اوله رق
 قولالنبیر :
 « کعبه بنیاد خلیل آزوست »
 « دل نظرگاه جلیل اکبرست »
 (لا)
 « شمعی کلزار خلیل الله مسکندر بگا »
 (جلال)
 « چون ازلدن پاگما عشق اولدی دلیل »
 « یانار ایسه م بن یانایم ای خلیل »
 (معراجیه - سلیمان)
 « [۸] اگری ، بوکش : (قد
 خم خم ، قامت خم ، ابروی خم)
 « سنبل خم اولور رشک ایله کاکل بوکیلجه »
 (فطنت)
 « خم ابروسنه اولمازدی مثال »
 « قتادین بوکسه های اقبال »
 (حلیه - خاقانی)
 § بوکم ، قیوریم : (خم زلف ، خم

خَلِجُ { [۵] دَمِيزَكْ بِيوك ايرماق
شکلنده ايکي قاره آراسنده
اوزامش کيتش اولان قسيمي که طيبي
ليان ديمکدر : (خلیج قسطنطينيه)
استانبول لياني

خَلِيدَه { [۵] دورتيلوب باتيرلش،
صاپلامش : (تينغ خلیده ،
خبر خلیده ، پای خلیده)

« بر ربه ايدردی نرم رفتار »
« اوللزدی خلیده یانه خار »
(غالب دده)

خَلِطَه { [۵] قاريشديرلش ،
قاريشيق ، معدنيات
ومايتاك يکديکريکله امتزاجندن حاصل
اولان مرکباته اطلاق اولنور .
اصطلاحات کيمويه دندر : (قورشون
وآنتيون خلیطه سی ، باقير وقورشون
خلیطه سی ، کوموش و باقير خلیطه -
سی) .

خَلِيفَه { [۵] خلافت کبرای
اسلاميه بالارث والا -
سحقاق حائز اولان شوکتلو پادشاه
شهنشاه اجداد افنديمز حضرتلرينک
هنوان علويت بيان ملوکاه لرپدر :
(خلیفه رسول الله) (خلیفه ائمه)
عنوان قدسیت نشانی ، اسلام پادشاهلری
حضراتنه اطلاق شرعاً قرین جواز
کورلش اولان القاب تمظییه مخصوصه
مهدندر . بؤکله لاسمزده تحریف ایله
معانی سائرده دخی قوللانیلیر .

خَلَوْتُ { [۵] تنها ، تنهاله چکمه ،
تنهالقی ، يالنگزلیق :
(اختيار خلوت ، گوشه خلوت ، طلب
خلوت) § خالی ، تنها اوپله وحماده
اوپله کي اوقاق ، آیری یيقانيله جق
عمل : (خلوت چکلدی ، خلوت کیردی ،
خلوتدن چیفدی) (خَلَوْتْخَانَه) =
کیمسه سز ، ایشز قالوب استراحت
ایدیلجک عمل . (خَلَوْتْخَا —) =
مکلف خلوت عملی . (خَلَوْتْگَاه ، خَلَوْتْگَه)
= عمل اتروا . (خَلَوْتْ گزیده) =
خلوق اختیار ایش اولان (خَلَوْتْ
گزین) = مزوی ، اختیار اتروا ایدن
(خَلَوْتْ نیشین) = تنهالقمه اوپلوریمی ،
اوپلوران :

« خدا یگانه خلوتسرای قریت »
« خدیو ملک نبوت شه فرشته جنود »
(سامی)
« نور چشم پرده لندی کبته هلیا کبی »
« گوشه کبر خلوت اولدی دبدنه یینا کبی »
(نابی)
« غیردن بزی خلوت ایش ایدک »
« بربری چهره دهوت ایش ایدک »
(وحید)

خَلُوقُ { [۵] اخلاق کوزل ، تواضع
کوسترد ، انبیی طاعتی ،
سویلی آدم : (مرشد خلوق)
« ادیب وخلق وظائف شناس »
« لیب وخلق و لطائف شناس »
(عزت ملا)

«خلق ابتدی، انس و جنك خلق»
 (خَلَقًا) = صورت ظاهره اعتباریه.
 «كافة ابناءى بشر، انسانلر: (خلق
 جهان، خلق عالم)
 «زهی باری که لمبت خانه صنعتده خلق ایلم»
 «هزاران دلبرموزون هزاران دلبرحسنا»
 (نابی)
 «محتاج آغا جله خلق عالم»
 «آنکله بولور حیاتی آدم»
 (غالب)
 «تنگری بر حکمدار عادلر»
 «فیضی مجموع خلقه شامدلر»
 (فضولی)
 «آئی خلق ایتشیدی حق ممتاز»
 «اعتدال اوزره نه کونه نه دواز»
 (خاقانی)
 «هرکوشه طریزار صفا خلق ممالک»
 «فرخنده درون کل کهی خرم سر عالم»
 (نشاطی)
 «مثلی یوق مانندی یوق برماهه کوکلم منجذب»
 «کاشانی خلق ایدن الله کوکلم منجذب»
 { [۵] نقصان، ضعف،
 خلل } بوزوقلق، اکیکک
 (کلک، کنتیرمک، ویرمک) ماده لرله
 قوللانلییر: (شیرازه انتظامه خلل
 ویرمدیکی، ترتیبده خلل وار، ایشنه
 خلل کلش)، (خَلَلْدِر) = خلل
 بولیمی، بوزولیمی.
 «بونظم سلسلهسی انلز قبول خلل»
 (فضولی)

«غلیظه، مفرسوز سوطه: (خلط کلام)
 = هذیان، صابحه صاپان. (غَلَطَه) =
 معاشرت، انسیت، الفت معناسنه در:
 «دخی بر کیمیه رسول ایله مدام»
 «ایله سه خلطه ایدوب بعض کلام»
 (خاقانی)
 «اکثری خلط کلامک هذیان عموم»
 «عجیبا طوتدی می شاعرلری حمای سخن»
 (وهبی)
 { [۵] آرد، آرقه: (خلف
 خَلَفَ) امام }
 { [۵] پایاسندن سوگره
 خَلَفَ } قالان اوغل: (خیر الخلف،
 خیرخلف) = ای عملی، خیرلی اوغل.
 «او قومازکن اوخلیک خلقی»
 «ایتدی ملزم علمای سانی»
 (خاقانی)
 «برینک برینه کلن، برینک آیرلدیپی
 بره سوگره دن کچن: (خَلْفَاعِن سلف)
 = اولجه کچندن سوگره کلنه انتقال
 صوریه. یوکله اکثریا ذکرورحقنده
 قوللانلییر. جمی (اَخْلَاف) :
 «اولدور ایسه دل آکنا صددر»
 «جانان ایله جان خلف سلفدر»
 (شیخ غالب)
 «هم اوسرمایه فضل و شرفک»
 «سلف اشرافه خبر الخلفک»
 (خاقانی)
 { [۵] یاراتیق، یارادلق :
 خَلَقَ } (جناب حق آدمی طور اقدن

(بر وقتند که یورک ابتلای سودای
آفت محون ایله مشغول خلجیان وین
توارد افکار کونا کون ایله دائمی
الغیان اوله — نمونه ادبیات)

« ساقی بزمی صون که دل تجربت آموز »
« اندیشه انجام ایله وقف خلجاندر »
(لا)

خَلْجَاقُ { [۵] بعض دیار قادینلرنک
زیفت مقامنده آیاقلرنک
طلووقلریله بالدیقلری آومسته یعنی
آیاقل بیلکنه طاققلری کوموشدن
ویا آکتسوندن معمول حلقه ، آیاق
بیله زبکی :

« نیجه دریا سرامواجی ابرمش اوج افلاکه »
« که هر کردایی بر خَلْجَاق ساق مرش رحماندر »
(ریاضی)

« خیال بوس پایه دست امیدم صارلقدن »
« کو کلمده حلقه حلقه آهلر خَلْجَاقه دوغمشدر »
(نهاد)

« پای زیبای زنان اوزومه لازم خَلْجَاق »
(معلم ناجی)

خَلْدُ اللَّهِ { [۵] اقدادهم و باقی ایتسون
خالد الله { مناسنده بر جله دمايه
درکه اکثریا سلاطین عظام حضراتی
حقارنده ایراد اولنور :

« خلد اقام سلطانا سق ارض العراق »
(فضولی)

خَلْطُ { [۵] قاتوب قاریشد بر مق ،
قَاتِلُوب قاریشد بر ملتی :
(خلط اجزا ، خلط معادن ، خلط
میاه ، اجزائک خلطی) کی مادی ، فناء ،

« بو محمدن بی ایله یارب خلاص »
« دوشنلر قیوگدن بولورهب خلاص »
(عزت ملا)

« خلاص ایلردی جانی درد منده کولوله درمانی »
(شیخ الاسلام بحی)

« ره متابستگدر طریق فوز و نجات »
« هوای سرحتگدر امید خیر و خلاص »
(نست - فضولی)

خَلَّاقُ { [۵] اسماء حسنا دندر .
یادایچی ، یادادان :

یوقیدن وار ایدن : (خَلَّاق عالم ،
خَلَّاق کائنات) ، (خَلَّاق المعانی) =

تخصیص ایله شاعر ایرانی « کمال »
امضهائی تک عنوان مشهوری ، تعمیم
ایله معانی جریله خلق و ابداع ایدن

شاعر وسیع التریجه اطلاق اولنور :
« خَلَّاق جهان طالع قیلدقه مجبلی »

« هر شفهی بر روحال ایله قیلش متسلی »
(جلال جلی)

« ایله مشدی آفی خَلَّاق ازل »
« حسن اخلاق ایله بی مثل و بدل »

(خاقانی)
« اشته خَلَّاق معانی شمدی کلدی طاله »

« کوش ایدک آثار غیری کیم ترجانیدرسوزم »
(نفی)

خَلْجَانُ { [۵] اضطراب ، تترمه ،
خلجیان { دبرمه . اکثریا قلبه
مطف اولنور : (خلجیان قلب ، خلجیان

درون) ، (خلجانه اوغراسق) =
وهمیانه قاتیلوب یورک چاربتیسی چلمک :

خَلَّاقٌ [۵] طبعیت و تاس معنا.

جميعه در كه اسافزده مخلوقات، خصوصيه
بالجمله ايناي بشر معناستند قوللايلير .
يومعناده (خلاق) طرزنده يازيله ماز .
مفردى اصلا استعمال اولئاق : (كانه
خلاقى) § (خَلَّاقٌ) = مفرد
حكمنده ، خدمتجى جاريه معناستند
قوللايلير كه بو طرز استعمالى اعتباريله
جادا ترجه نشمدر :

« شفاعت ايله او روز بلاده بنده كه كيم »
« خلَّاقى بهم آغوش ايدر زبانه و دود »
(ثابت)

« ريزه ريزه جوهر جان خلَّاقدر بتون »
« ساحه بنده پايمال تاس اولازريك روان »
(لا)

خَلَّاصٌ [۵] قورتارمه، يومعناده
(ايمك ، ايله مك)

ماده زيله قوللايلير : [دگيزه دوشن
چو جنى چيماجى خلاص ايندى، جسور
بر آدم بولسه ايندى بيماره قادي خلاص
ايدردى] § قورتيله ، قورتلش :

(امكان خلاص ، چاره خلاص ، اميد
خلاص ، خيال خلاص) § قورتلش،
قورتيلان . يومعناده (اولقى) ماده .
سيله قوللايلير . (خلاص اولقى) =
قورتلش : (بيماره درد معيشتدن
خلاص اولدى ، خسته لكندن خلاص
اولدى) .

خَفِيفٌ [۵] آغير اولمايان .
(ثَقِيلٌ) ك ضدى .

اصل تركجسى (يَكْفِي) لفظى ايسه ده
اليوم مجبور حكمنده در : (آغير
باصفيه ينگي قاتقار - مثل قديم) ، (يار
خفيف ، شى خفيف ، خفيف صو ،
اشيائى خفيفه ، خفيف يوك ، تكديرات
خفيفه) (خفيف المزاج) = مشربى
خفيف ، خوبيا ، قراوسز، تمكينسز،
تريبه سز، دليشمن آدم . (خفيف الروح)
= خوشكو ، خوش صحبت ، انسانه
القى ضيقنى و يرمه ين آدم ، (ثَقِيل -
الروح) ك ضدى :

« جسمك لخمى خفيف ايدى تمام »
« لخم و هم اسي دكلىدى اوهم »
(خاقانى)

خَلٌّ [۵] سرکه : (حامض خَلٌّ)
= اصطلاحات كيميو يه دن
اولوب سرکه طوزى ديمكدور :

« و يروكندى اصرى ايله خوشه تاك »
« ليم باده ابلر كمين خَلٌّ بلك »
(عزت ملا)

خَلَاءٌ [۵] نهى ، بوش بر §
(ممشابه ، آبدستخانه به اطلاق
اولنور ، فصل كه مرسيده دنى) بيت .
الخلا ، داواخلا (دينيلير :

« بهار كلشنى ازهار ايله قلوب مملو »
« يقين اولدى كه ممكن دكل وجود خلا »
(فضولى)

« کیده » خَلَت « کھی ایکی قاش لباس
مقامنده قوللانیشدور . تحریف ایله
زبازدی (قَتَان) دو : (قَتَان آقاسی)
= اوائلده وزرائک البه سنی حفظ
وترتیبه مأمور اولان خدمتکارلرینه
دینیلیدی .

خَفَقَان : { [۵] بورك چارپتیسی ،
بورك اوینامه سی . فی الاصل
دیره نوب اوینامق ، حرکت ایتک معنا .
سنه ایکن مؤخرأً تخصیص ایله (بورك
اوینامه سی) مناسنده قوللانیشدور .
بناءً علیه (خفقان قلب) دیمکه لزوم
یوقدور .

خَفِی : { [۵] کیزی . (جلی) مقابله :
خَفِی (خنی وجلی) مؤنثی اولان
(خَفِیَه) دخی ایکی صورته قوللانیلیر .
بری آشکار اولمایان ایشلرده استفهام
اولسان آدم || دیکری ده صفتدور .
(عنایات خَفِیَه) و (الطاف خَفِیَه)
کھی . (خَفِیَّات) = آشکار اولیان
شیلر : (مَالِ الْخَفِیَّات ، مالم خَفِیَّات)
= جناب الله . (خَفِیَّآ) = آشکار
اولیه رق ، کیزیله .

« مالم سر خَفِیَّات جهان »
« واقف جمله ذرات نهان »
(حلیه شریف — خاقانی)
« قیلدی اول لعلی خفی الاطاف »
(وله)

« دیرباد و یروب طفل هندلییه سبق »
« کونوردی چهره هزاردن نقاب خفا »
(فضولی)
« زهی فاتح که اغصان خفادن ایتمده ابراز »
« نقاب برك پیچیده هزاران میوه اشپی »
(نایی)

خَفَاف : { [۵] چیزمه ، مست ،
اصناف دیمکدورکه لسانزده تحریف ایله
(قَوَاف) دینیلیر . هریده (خَف)
دینیلن آیاق قایی پاپان مناسنده درکه
بو معنا اعتباریله لسانزده (خَفَافِیَه)
صورتمده قوللانیلیر : (مَقْرُولَاتِ
خَفَافِیَه) .

خَفَافًا : { [۵] جمع . کیزی شیلر ،
آشکار اولمایان خصوصیات :
(خفایای وجدان) ، [آثار ادبیه یه
زاده طبعیت دینلر خفایای قلبه نه بیوک
وقوف کوسترمشلر — لا] مفردی
باشقه مناده قوللانیلیر :

« طبع آینه الهام فیوضات خدا »
« بگا کشف اولدی بوسورته خفایای صفتن »
(وهی)

« برده انداز خفایای بطون »
« روشناساز خبایای فتون »
(لا)

خَفَّان : { [۵] فی الاصل چنکده
خَفَّان زره اوزرینه کییلن باموقلی
لباس دیمکدور . مؤخرأً استارسز اوزون
قاش اتناری یه اطلاق اولمش وکیت

خطیب شیرین صدا () جماعت مواجهه
سندہ نطق ایراد ایدن آدم : (خطیب
لا ابالی طور ، خطیب بی پروا)
(خطیبانہ) = نطوق ، ناطقه پرداز
اولانہ یاقیشہ حق سورتنده .

« مسجد اقصای مقصودك امام اعظمی »
« جامع اسرار و عرفانك خطیب منبری »
(نعت شریف — نظم)
« بولہ آغاز ایلہ سون شمدتکیرو القابگنه »
« جامع نه قبہ کونك خطیب منبری »
(نفی)

خطیر . { [ع] شرف و شان صاحبی
خطیر : (اولان :) (امیر خطیر ،
علامہ خطیر) ﴿ رفیع ، عالی ، بوجه
اولان : (تکرر خطیر ، رأی خطیر ،
اثر خطیر) بیوک ایش مناسندہ
قولانبلان (اسر خطیر) تعبیری
هر بیدہ دخی عین معنی ایلہ استعمال
اولنور . بو کله نك مناسندہ (خطیر ،
خطیره) لفظلر نك مضاریلہ اصلا
مناسبت یوق ایکن مرحوم معلم ناجی
افندی نك لغت کتابندہ (خطیر) ی
خطره لی ، خطری دیه تفسیر و تعریف
ایله سی و دیگر بر لغت کتابندہ دخی
معنای بو صورتله کوسرلدکن مامدا
(اسر خطیر) تعبیر نك دخی بو کمال
اوله رق ذکر ایدلسی خطابه حمل اولنه
بیلیر .

خفا . { [ع] کیزی اوله ، کیزیلک :
خفا (عیان و خفا ، خفای معنی) .

قاره خطمی ، خطمی شروبی ، خطمی
کوک (طبعه بعض امراضك تدویمی
خصوصندہ ادویه مؤثره دن اوله رق
استعمال اولنور .

خطوه { [ع] آدیم : (خطوه
خطوه واحد ، خطوه اولی) .
(فسح الخطوه) = آدیمی کنیش ،
کنیش آدیم آتان . (خطوه انداز)
= آدیم آتیمی ، آتان . (خطوه
اندازی) = آدیم آتیملی . (خطوه
شمار) = آدیم صایبعی ، صایان .
چی (خطوات) در .

« کیمی پرکار کی خطوه شمار حرکت »
« کیمی نقطه کی پای بدامان سکون »
(منیفا)
« ای خطوه شماران جکیلک ره کدرمدن »
(معلم ناجی)

خطبه { [ع] کناه ، قباحه ،
خطبه (صوح :) (انسان ارتکاب
ابتدیی فسلک بر خطبه عظیمه اولدینی
آ کلا نیجه اظهار ندامت و توبه قویه
ایله طلب عفو و مغفرت ایتملیدور)
(خطبته) طرز نده دخی قولانبلدینی
واردور . جمی (خطایا ، خطبات) در :
(وآمات الخطبه اطلاق اولنان حرص
و حسد و کبر ایه قوای قتاله سی
اولدیفندن — تبصره — طا کف پاشا) .
خطیب . { [ع] خطبه او قویان :
خطیب (خطیب خوش آواز ،

خَطَا { [ع] یاسکس ، یاسکساق :
(معتزك بوئولی خطادر ،

بوچه ده خطا وار ، تصحیح خطا ، خطا
وصواب جدولی) § قباح ، یاسکله :
(قولده خطا چوق اولور ، عفو ایدر
اغدیسی — مثل مشهور) (خطا بخش) =
خطا باغشلا ییجی . (خطا پوش) =
خطا اورتییی . (خطا کار) = خطا ایدیجی ،
ایدن . (خطا) = دخی یاسکله مناسبه
لغت اولوب یالکیز (خطا) شکنده
و یاسکله رق . یاسکلی مناسبه
قولانیلیر . (خطا) طرزنده

قولانیلاز : (خطا قتل) = اصطلاحات
فقهیه دن اولوب قصده مقرون اولمادی
حاله یاسکله صورتیه وقوع بولان
قتل دیمکدر .

« خطا تیره تشبیه مژگانی »
« آلور قوبه دن آدمک جانی »
(عزت ملا)

خَطَّاط { [ع] کوزل بازی یازان
استاذ ، حسن خط
خواجیه سی : (اسام عثمانیه ده کی خطوط
مختلفه مشاهیر خطاطیندن مرحوم
« وحدق » تک خط دستیدر) ،
(کل خطاط جاهل) قولی مشهوردر .

خَطَّائِ { [ع] (خطیته) تک جمی .
(اوراپه ده باقی : خطایای
سابقه ، خطایای خفیه)

خَطَر { [ع] هلاکة تقرب ، تهلکه :
(سفر پرخطر ، خطر عظیم ،

طریق پرخطر) ، (خَطَرَنَّاك) =
خطرلی ، تهلکلی : (وادی خطرناک)
جمی (خطار) در . جمع الجمی اولان
(خَطَر) = علوقدر و شان مناسبه ده
ایفاده ایدر . مع مافیه فی الاحاسیل
اولقی ، دوه به مخصوص تمغا ، مسجن
منالری ایفاده ایدن (خَطَرَه) تک
جمی اولان (خَطَرَات) ده (خَطَر) تک
جمی اعتبار ولسانزده اول صورتله
استعمال اولنور :

« محو اولوب دفتر دلدن اترخوف و خطر »
« دوشدی بیخوله » ادباره محوم و آلام
(نای)

« اولجه بکا بوخطر رونمون »
« عیال اولدی فحواى المخلصون »
(عزت ملا)

« نهایت خطرات طریق مأمندر »
« توقف الله (عونی) عليك هون الله »
(عونی)

خَطَف { [ع] قایمق § شیشک
خطف { کوزی قاماشد رمق ،
کوزی آلق : (خطف ابصار ،
خطف بصر) ، (خَطَّاف) = قایمق ،
قابوب آلبی § قیرلانچ دینلن قوش .

خَطْم { [ع] معروف برنوع نبات
خطمی { وچیمکدر . آواغی
وارددر : (آق خطمی ، کل خطمی ،

یازی . نقطه (ط) حرفك اسكانی
 جائزدر . « غمی » لك بیت آئینده
 هم شده لی ، هم ساکن اوله رق استعمال
 ابدلشدر : [نوخطان شیرین کار ،
 ساده رویان رنگین عذار — کافی]
 « سخنور اولدیندن ماعدا سیرایله یز کیمسه »
 « خط تعلیقی ترجیع ایدر خط عماد اوزره »
 § تازه ظهور ایتمک باشلامش
 اولان صاقال : (خط مشکین ، خط
 وخال) . (خط آور) = صاقالی
 بلیرمش اولان . (خط نو ، خط
 نوخیز) = هنوز کورنمکه باشلایان
 صاقال . (نوخط) = صاقالی هنوز
 کورنمکه باشلایان کنج (خط آورده ،
 خط بر آورده) = صاقالی کلش ،
 چیمش اولان :
 « نه ممکن روی خوبان شمدی اولق خط برآورده »
 « جهان یلدایم و یلدایمیت فردوس اهلدر »
 (صبری)
 « وربر رونق عذار باره خط مشکبار البت »
 « طراوت بخش اولور کزاره ابرو بهار البت »
 (فعلت)
 « آفرین ای شوخ نوخط سن دمی اولدک ادیب »
 (معلم ناجی)
 « خط رخن تازه تراش ابتد یار »
 « یکدی قلیبدن قن روز کار »
 (صبری شاکر)
 « آلدی دل نالانمی برمنجیه دلبر »
 « جزئی خط آور »
 (لا)

اهل نجوم عندنده معروف بر کوکبک
 اسمی . (خضیب) ک مذکری ، مؤنثی
 مساوی ایسه ده (خضیه) صورتنده
 تأیید ممکندر : (اصابع خضیه) .
 خط { « » چیزکی : (خط
 خط) = منقیم) هندسه ده
 طوغری چیزکی (خط منقی) =
 انگلش ، چاریق چیزکی (خط
 فاصل) = فصل ایدیمی ، آیدیمی
 چیزکی (خط وصل) = پیشتدیریچی ،
 بتیشدیرن چیزکی . (خط استوا) =
 کره ارضی اورنمسندن ایکی قسمه
 آیران دائرة موهومه ، چیزکی . §
 مجازاً صیره ، صف ، پول : [خط
 مدافه ، خط رجعت ، خط حرکت ،
 تیمور پول خطی ، تلغراف خطی ، خط
 حرب ، خط عابره] § یازی : (حسن
 خط ، خط کوئی ، خط رقه ، خط
 تعلیق ، خط جلی ، خط ثلث ، خط
 نسخ ، خط دیوانی ، خط ریحانی ، خط
 سیاحت) ، (خط هایون) = بالاسی
 خط دست موقتیت پیوست حضرت
 پادشاهی ابله موشع اوله رق شرفصادر
 اولان اسر شریف . فرمان عالی .
 جمی اولان (خطوط) یو مننار
 اعتبارله قوللاتیلیر . آئیده کی معنایه
 شامل دکادر . (خط دست) = ال

مؤثقی در : (کسره خضرا ، حمامه
 خضرا ، حله خضرا ، حدیقه خضرا)
 اسماء فارسیه بده (اخضر) کی صفت
 او اور : (باغچه خضرا ، دشت خضرا ،
 درخت خضرا ، شاخ خضرا ، برك
 خضرا) § سبزوات ، اكل اولان
 یشیل اوتلر . جمی (خضر اوات =
 سبزوات . خضر ا دمن) = سورور .
 نیکلکارده بیتن یشیل فیلز دیمک ایسه ده
 حدیث شریفدن اقتباساً فرومایه ،
 صویسر کوزل قیز وقادیندن کنایه
 اوله رق استعمال اولنور :
 « هوا مرانس کزازه اولدی چهره کشاء
 « بهار کلشنه کیدودی حله خضرا »
 (فضولی)
 « کییوب اکنتوکه مانی جامه لر سپهرن قیلده که
 « م خضراده خضره کورده کی عیسیا بکرمین
 (خسرو)
 « فیه خضرا دکل نوغچه لاهوتدر »
 « کیم یوزندن برقی اورور نورمین مستان »
 (لا)
 « طراوت بین سورت اوله خضر اده مدن کج
 (علی روحی)
 خَضِیب . { [ع] بویالی ، بویامش
 § قتالی ، قتالامش :
 (لویه خضیب ، دیش خضیب = قتالی ،
 قنا قوش صاقل . [بنان خضیب] =
 قتالی بارماق اوچلری . (کف خضیب) =
 قتالی نیجه ، ال . (کف الخضیب) =

« یا اول کیشی کیم تیر جکر دور فضا »
 « خُمامه چکوب تیغ زبانی سپر ایلر »
 (نفی)
 « خضم بدخواهنگ اولسون بوجانده داتم »
 « کاری ایوا ندم حاصلی زخم شمشیر »
 (اسماعیل حق)
 خَصِی { [ع] خایه سی بیقارلمش
 حیوان ناطق § بورولش
 حیوان . اکدیش .
 خَصِیب { [ع] اوجوزلق ، بوللق
 یر : (شهر خصیب ،
 بلده خصیه) § صاحب خیر ، مکرم
 آدم .
 خَصِیصَه { [ع] برشک مخصوص
 حالت که دیگرند
 بولنیه : باشقه سنده بولنایان حالت
 مخصوصه . (خَصِیصَه) اکثریا اشخاص
 حقنده ، (خاصه) اکثریت اوزره
 اشیا حقنده قوللائیلر : (خَصِیصَه
 عدل ورافت ، خَصِیصَه حلم و حیا ،
 خَصِیصَه جود و رضا) کی . جمی (خَصائِس)
 اورایه ده باقی .
 خَصِم { [ع] ابکی دشمنک هر
 خَصِم { بری : خصومت ابدیجی ،
 ایدن : (خَصِم لیم ، خَصِم عنود) .
 (خَصِیَّانَه) = دشمنانه ، خلاف کبرانه .
 جمی (خُمامه) در .
 خَضِرَاء { [ع] پک یشیل مناسنه
 اولان (اخضر) که

صاحبلرندن، چوجقرك اويوندن خوي
کي . (خَشِيَّة) = خشيت صورتيه ،
تعطيل قورقو سييله : (اثر خشيت ،
استيلاي خشيت) .

« ايلردى تيمجد شيبانگام »

« قلبنده طورردى خشية الله »

(نعت - لا)

خَصَلَتْ { [ع] انسانك فطرتنه
طبيعت ، خوي ، حسيات وقيميآته
مستعملدر : [ملك خصلت ، ولي خصلت ،
خصلت وديته ، خصلت حسنه ،
خصلت جوانمردى] .

« او خداوند خدا خلق وني خصلت كيم »

« عقل كل پيش ركابنده اورر رقص وغلذك »
(لا)

« كيم واردى عريده برقييله »

« منجم خصلت جيله »

(غالب دده)

خَصَم { [ع] دشمن ، تركبسى
(ياو) مثلاً دوست

مدحندن نه اصى ياو دمندن نه غم)

(خصم جان ، خصم جاحد ، خصم
قوى) .

« استقامت شر اعدادن سنى ايلر مصون »
« حق ايلر اصحاب صدقك خصمى البت زبون »
(لا)

« برينه غلبه ايتمكه چالیشان ، خلافكير ،

مدعى : (حضور حاكده خصميك

دلائل مقننه سرد ايتمهسى) (خصمانه)

= دشمنيه سنه ، مدعى اولانه ياقيدته جق

صورته : (نگاه خصمانه ، مدافعه

خصمانه)

« خصميك ستمن آكلاماق خصمه ستمدر »

(لا)

« خصمه تارشى هرصف يار آتشر پوسكورد »

(معلم ناجى)

« اول شه صاحبقرائين سن كه زور هيبتك »

« نجه يوزيك تهرمانه وردى خوف و خشيق »

(واصل)

خَصَائِص { [ع] حالت مخصوصه
مناسنه اولان

(خصيصه) لك جمى . (خصائص)

طرزنده يا شكلش يازمه مى : (خصائص

جليله ، خصائص بر كزيده ، خصائص

جيله ، خصائص انسانيه) . (خصيصه)

يده باقى .

خَصَائِل { [ع] خوي مناسنه
اولان (خصلت) لك

جمى . (خصايل) طرزنده يا شكلش

يازمه مى : (خصائل مقبوله ، خصائل

حسنه ، خصائل تاليله ، خصائل سنيه) .

خَصَائِص { [ع] فقر ، احتياج ،
يوقسولق ، زوكورد .

لك : (حال خصا .

صت ، سائقه خصا .

صت ايله ذل سؤالى ارتكاب ايتمش ،

خصاصه فوق الماده) ، (حسب الخصاصه)

= يوقسولق ، زوكوردلك سييله .

هر کجی قبول ایدرسه که عزیز ایدرسه،
هر نه قدر خیس ایسه — سناق پاشا [**خَسْبَة**]
کو تو خوی ،
آلحاق طبع : [**خَسْبَة**]
خود بینی ، **خَسْبَة** کاه ایسه ، **خَسْبَة**
کدانی [.

[**خَشَب**] : کراسته یا بیلان قالین
قوری آغاج . جمی
(**اَخْشَاب**) دیگر جمی قوللانماز .
(**خَشَّیَارَه**) = آغاج ، تحت پارچه سی .
(**خَشَبَه**) = کذک آغاج پارچه سی .
بونک جمی (**خَشَبَات**) در : (**خشب**
صادق ، **خشب** کاذب) اصطلاحات
نباتیه دندر .

[**خَشْفَاش**] : [**خَشْفَاش**] معروف برنوع
نباتدر که انواعی واردور .
(**افون**) بونباتک باشلی اوزرینه
مخصوصاً آجیلان جیزکیلردن ترشح
ایدن سوتدن عبارتدر : (**آق خَشْفَاش**)
= بستانی اولان نوعی (**فصله**
خَشْفَاشیه) = اصطلاحات نباتیه دندر .

[**خَشْن**] : [**خَشْن**]
سرد ، قاتی اولان :
(**شئ خَشْن**) ، مرده خشن ،
بساط خشن ، قلب خشن ،
خشین آدم ، اشیای خشین ، مفروشات
خشین (.

[**خَشِیْلَت**] : [**خَشِیْلَت**]
تعلیمیه قاریشقی
قورقور ، اولولفه قارشی
قورقق که عبادک جناب حقندن ، اسرناک

کیفسر ، علل وامراضه مبتلا اولانلری
تداوی ایچون مخصوصاً یا بلش محل .
[**خَشْت**] : علت ، مرض ، خصوصیه طاعون ،
قوله را کجی امراض ساریه مقامنده
(**خسته لقی**) تعبیری قوللانلیر :
(**اسکندریه ده خسته لقی**) ظهور ایتش ،
اوجو اوده خسته لقدن اثر قالمش
بونمبر (**صاغلی**) مقابلنده ده استعمال
اولنور : (**خسته لقی** ، **صاغلی** انسان
ایچوندر) ، (**خسته لقی**) = علیل
الوجود ، صریض اولان آدم .

« یار سؤال ایسه که حالک نه در »
« **خسته** فضولی نه وربرسک جواب »
« بالذات عیادنه کیدردی »
« **دلخسته** له شفا ایدردی »
(حضرت پیغمبر حقنده)

[**خَسِر**] : [**خَسِر**] (**خاسر**) ایله
[**خَسِر**] مترادفدر . اوریایه باقی :
(**فقیه خسر** ، **بنده خسر**)

[**خَسِیْس**] : [**خَسِیْس**] جری ، اقتداری
نسبتنده صرفیاتده
بولغا یوب دائماً حفظ نفود و اموالده و شکون
اولان آدم : « **خسین** ایله جوهرده کخرجی
بردر » [**خَسِیْس**] عادی ، آشاغی ، پایاغی ،
دکرسز : (**شئ خَسِیْس**) ، کارخسین ،
اشیای خیس ، مشاغل خیس ،
شخص خیس (بولکه ناک برنجی معنا
سی) (**خَسْت**) دن ، ایکنجی معناسی
(**خاست**) دن مشتقدر : [**الهی**] !

خَسَارَ { [ع] ضرر ، زیان .
اکثریا ماد پادده
خَسَارَتٌ { قولانیلیر : (خسار
مطم ، خسارت عظیمه)

جی (خَسَارَاتٌ) : (آمریشاده
وقوع بولان قاصرغنه تک مملکت ایرات
ابتدیکی خساراتک میلیونلرجه دولاره
بالغ اولدیجی غزته لرده کورلشدور)

« اوغراتدی فلک خارده ناگاه . »

« اما نه خسار عیاذ باقه . »

(تئوس قدیم)

خَسَاسَتٌ { [ه] فرومایه لک ،
آلچاق ، بایاقلیق :

(خاست طبع ، خاست مزاج ،

خاست فکر ، خاست طور ،

معامله تک خاستی) ، (خست) .

ده باقلی .

خَسَّةٌ { [ذ] فی الاصل (خستن)
مصدندن اسم مفعول

اولان بولفظ مجروح ، یاره لنش معنا .

سنددرکه مثلا (دَلَسَتْ ، خَسَتْ دَلْ ،

خَسَتْ خَاطِرٌ) کبی ترکیلرده بومعن

قصد اولنه بیلیر . لسانمزده ایسه

مرضه مبتلا اولش ، کینی بوزولش ،

مزاجنه فئالق کلش مناسنده و ذی

روح حقنده قولانیلیر : (اوشاق

خسته لنش ، بو آدم خسته در ، حیوان

خسته) (خستگی) = خسته لقی .

جی (خستگان) . (خسته خانه) =

(خزینه دار) = ذی قیمت اوائی و اشیا

واموالک موضوع اولدیجی عملی حسن

محافظه مأمور اولان (خزینه داری)

= خزینه دارلق . (خزینه حکمیا

« گدخدا » سی) = طوب قابو سرای

هابونده کی « خرقة سعادت » ایله ایچ

خزینه تک باش مأموری ، محافظی

واندرون هایون خدمه سنک رئیس ،

ناظری دیمکدر . (خزینه مانده) =

قیدی ترقین اولنه رقی دولته قالان مال ،

آتیجه . (تَقَمَّا لَخَزِينَةٍ) = خزینه تک

منفعی ایچون . بوکی تیسیراتی ضرورت

مس ایچدکجه قولانعه میلیدور . (خزینه

وکیلی) = سرای هایون آغالرینه

مخصوص صندوقکارلق خدمتی . جی

(خزانن) : (خزائن دولت) .

خَس { [ذ] اوت پارچه سی ،

خس { جورچوب : [خس و خاره

خس و خاشاک] ، (خسیوش) =

جبله کار ، سراق ، یالانچی آدم .

« مسکن ای بلبل سگا گه شاخ کلددرگه قفس ،

« نجه عاشقین که آهندن طوئشمز خاروخس ،

(فضولی)

« مهیا ایدی سینه ده خاروخس »

« قودی برشراره اول آتش قفس »

(عزت ملا)

خَسَائِس { [ع] (خسپه) تک جی .

خَسَائِس { اوریاده مراجعت اولنه .

خزانده () ، (خَزَانِي) = خزانہ
منسوب : (رُكْ خَزَانِي ، حَزَن خَزَانِي)
اکثرًا نظمده (بهار) ، مقابل ایراد
اولنور :

« بیلورمیسین که آسودیکم هله آه اوالم وصلنه »
« نه کوزل نهاری نیالی وارا ، نه کوزل نهاری خزان واره »
(۷)

« بن اوله دهیم هزاره ثانی »

« دینسون بگا بلبل خزان »

(معلم ناجی)

خَزَانَه { [۵] خَزِينَه = مناسنه در .
بويله قمع خايله غلطدر ،

اصلي (خَزَانَه) در § مجازاً انسانك

فلي ، كوستلي ، اسلنه ده باق :

« كم قدر قفل آهنه محتاجدرينه »

« مملو ايكن دوروني كهرله خزانك »

(ناجي)

خَزَف { [۵] چاتاق ، چو ملك كمي
چاموردن ياييلوب آتشده

پشيرلدكدن صوكره قوللان قاب

قاجاق ، اوافي ترايه ، (خَزَفَارَه) =

چاتاق پارچه سي ، چو ملك قيريني :

« پست ايدر قدورغي سانشده خزفاره كساد »

(اشرف)

خَزِينَه { [۵] قودو اموال قونيلوب
صافلانجى عكمم ، رصين

محل ، انبار وسايره ، مجازاً هر شيتك

كثرتله بولندييني يرمده اطلاق اولنور :

(خَزِينَه جليله ماليه ، خَزِينَه خاصه

شاهانه ، خَزِينَه كشب ، صو خزينه سي) ،

خَزُونَب { [۵] يكي بوينوزي
دينبلن قودو ميسو :

(خزنوب شريفي) (خَزُونَب) مترا -

دفيدر : (خروب هندی) .

خَرِيْده { [۵] باكر ، قيزاوغلان
قيز - § دلفه مش اينجو .

جَمِي (خَرَانِدَه) ، هرايكي مناسنه كوره

بونك جَمِي جَدَّايْده قوللانمالي .

خَرِيْطَه { [معرَب] اصلي يونانيدر .
بر مملكتك ، ويا بر

اولكتهك مسلح رسمي ديمكدر : (خريطه

مجسه) = قابارقه خريطه . (خريطه عالم ،

خريطه جزيره ، آسريشا خريطه سي) ،

خَرِيْف { [۵] فصول اربنهك
اوچنبيسي كه تركجهده

(كوز) دينلير : [فصل خريف ،

موسم خريف] .

خَزَانِي { [۵] (خَزِينَه) نك جَمِي .
اورايهده صراجمت اوله .

همزهك بيرنه (يا) تحرير ايدله ملي :

(خزان شاهانه) .

« جهان نتيجه جود خزان رحمت »

(ناجي)

خَزَان { [۵] يپراق دوكمي موسمي ،
(كوز) دينبلن فصل

ايامك صوگي ، (قاسم) ك اواملي :

(وقت خزان ، باد خزان ، خزان

ياپراغي) ، [خزانده] = خزان

كودمش ، ساراروب صولش : (برك

مجازاً تریبسه سز ، نیک و بدی فرقدن
حاجز ، زیر آدم : (مقوله خرگله بر
طاقم اشخاص) .

خرگوش . [۵] طاوشان ، فی الاصل
خرگوش | بیوک ، اشک قولاق
دیمکدر . (خواب خرگوشی) =
طاوشان اویغوسی ، چیت اولسه اوپانه جق
قدر خفیف اویغو :

« خدا قادر دوا بلر کر به دن خرگوشلر پیدا »
(حالت)

« خرگوش کبی کوزی آجیق اویغویه وارمش »
« ایرمنسه نه طاک دولت بیداره بنفشه »
(نجات)

خرمن . [۱] فی الاصل (خا) نک
خرمن | کسریده در . قطع لسا .

نزدده قصه ممدوده ایله (خارمان) دبه
معروفدر . بقدای کبی محصولاتک
بیلدکدن سوکره دانه لر بی صاماندن
تفریق ایچون جمع ایدله سی . پیخین ،
کومه مناسبه در . (خرمنگاه) =
خارمان محلی :

« آسیاب جرعه کندم کلدیکم عیب ایله مه »
« بزده منی خرمنتندن صهرامش بردانه یز »
(غوثی دده)

خرمهر . [۵] قاطیر بونجی
خرمهر | دینیلن اوافق دینیلر
بو جکلی قابوغی که اکثریا بوک حیوانلری
ایچون پاییلان باشقلاک کنانلرینه مانی
بونجقه قاریشیق دیکرلر :

« لیک خرمهره قدر قیمتی بیلزلر »
(نفی)

خرچنک { [۱] بکنج . اکثریا
ظمده قولانیلیر :

« مارا بدو صیدو شکار ایتمکه نسر فلکی »
« لب دریای جلالنده کی ادنی خرچنک »
(لا)
« بوله کر تربیت معدنک آتش و آب »
« بر اولور طبع سمندوله مزاج خرچنک »
(نفی)

خردل { [۵] برنوع نیات تحمیدر که
اشتها آجق ، طعامه لذت
و بر مک ایچون معیون کبی اعمال واستعمال
اولنور . (خردله) = خردله دانه سی .
(خردل لایسی) = خردلی مایه .
(خردل یاقیسی) = خردل سووله رک
یالیش یاقی کافدی .

خرق { [۵] یاروب بیر نفی ،
خرق | بیر تعلق : (خرق لباس ،
خرق کریبان ، خرق حادث ، اثوابک
خرق) § صو آقه جق یاریق : (دکرمن
خرق ، بوستان خرق) ، (خرق آجق)
= صو آقیتق ایچون یاریق آچه .
لسان عوامده تحریف ایله (آرق)
دینیلیر .

خرگاه { [۱] بیوک چادر ، اوتاق .
خرگاه | مخفی (خرنجه) .
(خرگه ماه) = ماهه ، ترکیجه سی آی
آغیلی .

خرگله { [۱] اشک ، آت سورویسی
خرگله | § قولانیلمه آلیشماش
خویسر جنس فرس : پیشک آتی §

(خَرَزْ) و مَحَرَق (قارپوز) در .
 (خَرَزْ هندی) = بالخاصه قارپوزه
 دخیلیر . (خَرَزْ رُوباه) = ابوجهل
 قارپوزی .

خَرَبَلَه { [ذ] صودلانی ، بوستان
 دولانی . }

خَرَج { [ع] مصرف : (خرج
 مطبخ) ، (وکیل خرج) =
 مطبخ و کیلامصارف مدبری § مصرف :
 (بوکون حسب الاجاب چوق پاره خرج
 ایتش ، الله کی پاره فی خرج لیدیور)
 § بعض اجزادن مرکب خلیطه : [بنا
 خرجی ، دیوار خرجی ، خراسان خرجی ،
 لوکون خرجی ، خرجله یاخش ساغلام
 دیوار] § البسه اوزوینه و اثواب
 کنارلربنه اییکله ، قاپطانله یا ییلوب دیکین
 سوسلی شربد وسائره : (آغیر خرجلی
 انتاری) § عمل ، ایش مضاننده ده
 قوللانیلیر : (یهوده تکلیف ایتمه ،
 بو ایش آتک خرجی دکل ، قیشده
 زمهر برده اوضرومه کیتک هریکیکتک
 خرجی دکل) ، (خرج عالم) =
 هرکسک ایشنه کلیر ، یارار مناسقی
 افاده ایدر . (خرجلق) = مصرفه
 طاند آتقیه ، جزئیات مصارفه مخصوص
 پاره . (خرجراه) = یول مصرفی ،
 مأمورینه رسماً وریلن یول پاره سی :
 « بولنه خرج ایدیم تقدحیات الله ایکن »
 « که بکر فرصت عمرگذران کیر من الله »
 (ابوالسعود)

اوله محله مدوام اولان اشخاص .
 (خرابات) لغتی (خرابه) تک جمی
 اولهرق قوللانیلیر سه پک مناسبتر
 اولور :

« خرابات میان میکشاندہ نامی قالشدہ »
 (لا)

« زندانک اولور یری خرابات »

(لا)

« خراباتی کورنلر هر یری برحالتن دویلر »
 (قوجه واغب)

خَرَابَه { [ه] ویرانه ، ییقلش ایلنه
 محلی . [خرابه زار] =

ویرانه ک ، خرابه سی چوق محل .
 [خرابه نشین] = ویرانه ده اوطوران :

« ای خرابه مطاف آهمنین »

« مرکز حیرت نکاهمسین »

(معلم ناجی)

خَرَاَج { [ع] تبعه غیر مسئله دن
 آلان ویرکودر که ایوم

بدل مسکری نامیله نسیمه اولنور .

(خَرَاَجْدَار) = خراج وبریجی ،
 ویرن .

خَرَاَجِر { [ع] خیراتی ، ویرلنی معنا .
 سنه اولان (خرخره) تک

جمی . اصطلاحات طیبیه دندور ، مقردی

قوللانیلار : (خراخر فرقیه ، خراخر
 کفیه) .

خَرَبَه { [ذ] قارون ، قارپوز
 متناسنه در . بونک مخفی

شیدن محرومیتله سورمه. (خَذُولَانَه)
= خذول اولانه یاقدشه جق سورتمده.

اشك ([ذ] اشك، خَرَبَان) =
حشر (اشكی . خَرَبَنْدَه) =

اشك و سائر يوك حيوانلرينه باقان آدم.
(خَرَدَشْتِي) = يابان اشكی . (خَرَكْرَه)

= اشك ياوروسي . (كَرَه خَر) =
ياورو اشك . (خَرَكْلَه) = اشك

سوريسي . نعيم ايله آت ، قاطر كي
ديكر حيوان سوريلرينده اطلاق

اولنور . (كَهْلَه) قانسيدنه سوري
ديكمدر .

خَرَاب : [ع] ويران ، اسكيوب
خَرَاب : يورولوش ، ييقيله جق

حاله كلش ، قاقشايوب ويران اولش
ديكمدر . (مَقْمُور) ك ضدی : (موقع

خراب ، مكان خراب) ، (خَرَابِي)
و (خَرَابِيَّت) = خرابلق معناسته در .

(خراب) لفظي ذاتاً ييقيلق معناسته مصدر
اولديفندن بالاده كيلرک موقعنده بوده

قوللانيلير . ييقيله جق حالده بولنان
سرخوشه مجازاً (خَرَاب) و اکثراً

(مست خراب) اطلاق اولنور .
خَرَابَات : [ع] ميفانه ، بيوك

خَرَابَات : غازينو ، عشرمخانه ل
مجموعی . (خَرَابَاتِي) = اويله يرلر معسوب ،

مداوم اولان آدم . (خَرَابَاتِيَان) =

(خدمه خاصه ، خدمه جوامع ، خدمه
ضباط) (خدمه) بعضاً مفرد مقامنده .

ده قوللانيلير : (فلان محكمه خدمه .
سيدر) .

خَدَنَك : [ذ] قابن آغاجی ؛ او
آغاجدن بابيلان اوق :

« دکه خاشاک حقيره نظر تريش »
« قاب قوسينه اولور قدرومزينيله خدمت »

(نعت — لا)
خَدِيَج : [ع] مدت جل تمام اوله دن
طوفان چوجق . لسانزده

بو قوللانيلاز . قط بونك مؤنث اولان
[خَدِيَجَه] قوللانيلير .

خَدَمَه : [ع] « خَدَمَه » نك
[ع] مرادق ، معناه آندن

اقواددر . اوسته لقل آلدانمه ديكمدر .
نادراً (خَدِيَمَت) طرزنده ده قوللانيلير .

جَمِي (خَدَائِع) در . (خدائِع)
يازمه ملی .

خَدِيَن : [ع] يار شفيق ، دوست
و فادار ، همدم صادق

معناسته در : (خدين حزين ، خدين
قديم) .

خَذَلَه : [ع] مفردی نادراً قوللا .
خَذَلَه : نيلان (خاذل) ك جمی .

اراذل ناس ، آلتاق اشخاص ، فرومايه
آدملر ديكمدر .

خَذُول : [ع] يارديمز ، كيمسه سز
خَذُول : قالوب ذليل اوله ، هر

حیات (. خَتَمَ) = برکتابی بر کره
 باشند صوگه قدر بپترمه ، ختم ایغه .
 بوتک جمی (خَتَمَات) در : (خَتَمَات
 فرقان کریم) .

خَبَالَتْ
 خَبَلْ
 خَبَلَتْ
 [ع] اوتانمه ، اوتانمغه
 شاشیروب قاله :

« ایلدی رنگ رخک کلره ایران خبیل »
 (معلم نامی)

« نه قدر یوزله سه ل یوزسه خبیل کلز »
 (وله)

« بزه خبالت عقبا قصوری یغزی »

« بو خاکدان فناده قصوری نیلیم »
 (نائل قدیم)

[ع] یاسگانی : (لاله خَد)
 خَد = لاله یاسگانی .

« خال خدائی بویا سوخته پروانه میدر »
 « قراروب دو شمش اوله شمع شبستان اوزره »
 (رحمی)

[ع] وسوسه ، عراق ،
 خَدَشَه } اورکتی ، راحتسزک :

(خَدَشَه درون ، خدشه بخشا) جمی
 (خَدَشَات) .

[ع] خدمتکار ، خدمت
 خَدَم } ابدیجی معناسنه اولان
 خَدَمَه } خادم (ک جمی : امیر
 صاحب حشم وخدم [ع] ،

اکثریا (خطا) و (خَلَل) لفظلرندن
 بریله برابر قوللایلیر : [خبط وخطا ،
 خبط وخلل] .

خَبِثْ [ع] کوتو ، سردار ،
 پيس : (مال خبیثه)

نی خبیثه ، اموال خبیثه ، افکار
 خبیثه § صویزه ، اصلی نسلی بلیرسه ،
 آلاق آدم : (شخص خبیثه ، افراد خبیثه ،

اعوان خبیثه) (خَبِثَانَه) = فرومایه ،
 آلاق اولانه مناسب کوریله جک
 صورتده : (اطوار خبیثانه) . جمی

فرقان کریمده وارد اولدینی اوزره
 (خَبِثُون) و (خَبِثِیْن) و مؤننی اولان
 (خَبِیْثَه) تک جمی (خَبِثَات) در .

[ع] فنا خوی ، فنا حال ،
 خَبِیْثَه } جبرکین نی ، کوتو حرکت

کی فرومایه لکدن ، آلاقلقدن متولد
 حالت . (وَذِیْلَه) کی . بومنی اعتباریله

جمی (خَبِثَات) در . (خَبِث) ک
 مؤننی باشقه درکه بالاده ذکر اولندی .

[ع] خبردار ، واقف ،
 خَبِرْ } (خَبِرَانَه) = واقف اولانه

یاقیشه حق صورتده : [رَبْ خَبِر] ،
 [ع] مهرله مک ، مهرلنک :

حَم } (ختم نامه ، ختم سند ، مکتوبک
 ختمی [بومعهاده (تَخْتِیم) زیاده قوللا .

نیلیر . § تمام ایتک ، بپترمه : (ختم
 قرآن ، ختم کلام ، ختم کتاب ، ختم

[خبر صحیح ، خبر خیر ، خبر صادق]

[خبر کاذب] § وقوف ، معلومات :

(خبرم وار ، خبرم یوق ، خبر المدم ،

خبر ویرله مش ، افتدینک خبری اولمی)

(آلق) ، (ویرمک) ماده لر یله

قوللانیلیر ، شعرائ قدیمه ادبیاتده

(ایتمک) ، (ایلهمک) ماده لر یله ده

قوللانیشلردور . (خبردار) = وقوف ،

معلوماتی اولان (باخبر) = بوده واقف

معلوماتی دیمکدور . (پی خبر) = خبرسز ،

طویفوسز ، معلوماتسز . (پی خبراته) =

معلوماتسز ، طویفوسز اولانه یاقیتیه حق

طرزده . (پی خبری) = معلوماتسزلیق ،

طویفوسزلیق . (خبری) = خبره

منسوب ، خبردن عبارت : (جمله

خبریه) :

« صبا نطفایتدک اهل درده درماندن خبر ویردک »

« تن ابروحه جانندن جا نه جانانندن خبر ویردک »

(لغوی)

« نوح دورندن ویرر بر برستوال ایتسه ک خبر »

(وله)

« خبر آلدق او طرفدن بزه آدم کلدی »

(لا)

حَبِطُ : [ح] عربیده معانی :

لسانغزده کی موقع استسمالی اعتبار یله

کیجه وقتی راست کاله باصه وق کورجه سنه

یور ییوب کیتک معناسندن یا ککاش

حرکت ایتک معناسی قصد اولنور و

حَايِكَنَه { [ذ] یورطه و اون ایله
بایلان برنوع طاتلی .

ترکیده عمرتی (قایفته) دور .

حَايَه { [ذ] قوش کبی حیوانلرک
یورمورطه سی ؛ بدن انسانده

یورمورطه یه مشابه اولان عضو معلوم .

(حایه ابلیس) = شیطان حایه سی

دینلن برنوع طاش .

حَبَايَتُ : { [ه] (خَبِیْته) نک جمی .
کوتوشیلر ، رسوالیقلر :

(ام الحَبَايَتُ) = شراب که استعمالی

تقدیرنده انسانی رذائل احوالی ارتکابه

سبب اولدیفشندن یو صورته تشبیر

قیلنمشدر :

حَبَايَتُ : { [ه] کوتولک ، مردار .
لقی ، پسلک :

حَبَايُ : { [ع] ایتک صانان ، ایتکچی .
اسلوب فارسیده جملنیر :

(حَبَايُزَانُ جمعی) = ایتکچیلر لوجیه .

سی که شهر امانت جلیله سی دائره سنده

رسماً متشکلدور .

حَبَايَا : { [ه] (خَبِیْته) نک جمی .
کیزلی شیلر . مفردی

قوللانیلار : (خبایای امور ، خبایای

مسئله ، واقف خبایا) .

« یرده انداز خفایای بطون »

« روشناساز خبایای قنون »

(لا)

حَبَرُ : { [ه] نقل اولتان سوز ،
خبر } بیلدیرلن لایقیدی ، ماده :

منقسم اولديغي مربع دائره مرده (خانه)
اطلاق اولنور :

« بيت دلى دانش ايله ايمه بن آباد »
« ميمور صانير صدرى هر خانه خرابك »
(لا)

« خاور » { [ف] شرق ، مشرق .
(خاورى) = شرقه
منسوب ، مشرق . (باختر) = غرب ،
مغرب ديمكدر . [خاور و باختر] =
شرق و غرب :

« واراميدم تا بو دريا اوزره كشتى هلال »
« گاه سیر خاور ایلر گاه كشت باختر »
(فضولى)

« برق اوران دستكده تيغ پر كهرمبدر ياخود »
« ايلدى دريايه قوطه آفتاب خاورى »
(نفى)

« خاويه » { [ه] شلگيز بر ، بوش
(خاويه) جول . (خاويه) ده بومنده
لفتدر . تشديد ايله غلط اوقوماملى .

« خايبده » { [ف] آغز ايله چيكنفش .
(خايبده) اكثريا آغيزدن آغيزه
طولاشمش باياغى سوز حقنده ابراد
اولنور . فصل كه كتبايمزده صيرمى
كلد كچه خايبده اولان الفاظى ذكر
ويسان ايدييوروز . (خايبده گو) =
باياغى سوز سويلهين :

« خايبده مضن صرد هفتدانه يا قشماز »
(نجار زاده)

« خانگي » { [ف] خانه ده كيلردن ،
اوده بولنان ، اوده كي .

« خانان » { [ف] او بارق ، خانه ،
خانه خانق ، عيال و اولاد ،
مالك والحاصل جمله سى . (خانان سوز) =
خانان يا قيجى ، ياقان (خانان بر آنداز) =
خانان محو ايديجى ، ايدن [بي خانان] =
برسر يوردسز ، طائسه سز ، يریشان حال :

« ملك تجريد در فراغت آوى »
« ترك مال ايله خاناندىن كچ »
(فضولى)

« خانه » { [ف] آو : [خانه نوين ،
خانه قديم ، صاحب خانه] ،
(خانه خدا) = بيت الله ، كعبه معظمه .
(خانه خراب) = جاهل ، سقيل ،
مفلس ، يریشان حال . (خانه بردوش)
= آوى اوموزنده يعنى نرده اقسام
اوراده صباح ايدن قيدسز ، يوردسز
سرسرى آدم ديمكدر . بعض اسما
والفاظه تلاحق ايدن [خانه] لفظى
فى الاصل مضاف اوله ورق الحاق اولنور .
مثلا [بارونخانه ، طوبخانه ، تلفرافخانه ،
اجزخانه ، سيمكشخانه] كى . § كوز
كوز ، دليك دليك ، قسم قسم اولان
شيردهده (خانه) اطلاق اولنور . مثلا
حساب جدولر رنده ، كاغد اوزرنده
چيز كيلردن ، رقلردن متشكل اقسامه
(خانه) دينلديكى كى سطر نيمتخته سنك

«جسم الفاظه روان بخش ادا در خامه»
 «مهد خلیایه صور زای صفادر خامه»
 (جودت پاشا)

{ [۵] اصلی ترکی (خانق) }
خان در که ملک، حکمدار معنا.
 سنه در، ترک نسلدن اولان حکمداران
 مخصوص عنواندر. الیوم ایرانده ووزرا
 ورجال دولته ویریلور القابنددر.

{ [۵] اصلی، نلی معروف }
خاندان بر ذاکت اهل یتیمه اقربا
 و متعلقانی : [خاندان قدسیّت عنوان
 حضرت پیشبری، خاندان جلیل الشان
 عثمانی] § کریم الطبع، مسافر پرور،
 فقرا نواز ذوات معتبره به اطلاق اولنور.
 سوی، اوجاق، یورد صاحبی کبشی
 زاده لرده دینلیر :

«خاندانی حشره ده ممبر او اوپ اول خسرود»
 «ذات پاک ایله فقرایده عظام هودمان»
 (اسماعیل حق)

{ [۵] شهر لک داخل و خارجنده }
خان مسافر قونقی ایچون مخصوصاً
 پاییلان بنا، قوناقدر که الیوم مسافر خانه،
 اوتل دینلیور.

{ [۵] بوغیمی، بوفان. }
خانق (خانق الفیر) = اصطلاحات
 نباتیه دندر که قورت بوفان دینیلن برنوع
 حبشیش اوتنه اطلاق اولنور.

{ [۵] تکیه، (خانگاه) }
خانگاه لفظندن مریدر: خانگاه
 مولوی، خانگاه رفاهی []

{ [۵] بشقی : جلد }
خامس خامس، فصل خامس،
 رتبه خامسه، دفته خامسه [خامیاً] =
 بشقی اوله رق.

{ [۵] (ساکت) کبی }
خاموش صومیچی، صوصان.
 (خامش، خوش، خوش) صورتلرنده
 مخففاً دخی قوللانیلیر. فارسیده اولدینی
 کبی بونلرک (صوص) امری مقامنده
 استعمالی وقتیه لسانزده دخی تجویز
 اولغش ایهده الیوم محبوردر.
 [خاموشی] = سکوت، صومیچلیق.

[وادی خاموشان، محله خاموشان]
 = ضارالق، قبرستان :
 (چویلر چون ایردیله دریاچه خاموش اولدیله)
 (لا)

«جدلکارانه خاموشی قدر دکن جواب و الماز»
 «سکوتن مرد دانا خصمی الزام ایچون ساقلار»
 (راشد)

«سیر انداز عجزه خمسی تیغ غونفشان چکمز»
 «خوشان ادب اندیشه زخم زبان چکمز»
 (کوزیل زاده — اسمدپاشا)

{ [۵] قلم، یازی یازمغه }
خامه مخصوص قلمش و یا خودد میر
 آلت، [خامه موی، خامه موی،
 خامه موبین] = قبل قلم، [خامه ران]
 = قلم یوردیچی، یوردن :

«خسته ناطقه روح فزادر خامه»
 «ذات عیسی کبی امجاز نادر خامه»
 (رشید پاشا)

«نقطه خال سیاه طرف رخ دلدارده»
«حبه السوداء یا مثل ایکیدن خالی دکل»
(منطق)

{ [ع] ابدی، دائم، باقی }
خَالِدٌ { جمی (خالدون، خالیدن) }
خَالِصٌ { [ع] پاک و صافی اولان؛
قاریشیق اولمایان شیء :

(قلب خالص) = تمیز، صفوتلی
یورک . (خالص القلب) = یورکی تمیز،
غل و غشده ن خالی (زور خالص) =
قاریشیق اولمایان، صافی آلتون (نیتِ

خالصه) = غرض، فساددن هاری
نیت (خالصاً) = خلوص و صفوتله ؛
صافی، پاک اوله رق [خالصانه] =
پاک، صاف اولانه یا قیسه جی سورنده .
[خالصیت] = پاکک، صافیک ؛
قاریشیقدن هاری اولق .

«صاف و براق و ضیا کستر ایدی»
«یعنی خالص کوموشه بگزر ایدی»
(خاقانی)

{ [ع] اسماء حسنا دندر }
خَالِقٌ { یارادیجی، یارادن؛ یوقدن
وار ایدن، تکرری . [خالقیت] =
یارادیجیلیق : [خالق السموات، خالق
انس و جن] .

{ [ع] بابانگ قیز قارداشی }
خَالَهٌ { عربیده والدته قیز قارداشته

یعنی تیزه به اطلاق اولدور : (خاله
خاتم، خاله زاده) .

{ [ع] تنه، بوش : (دکان
خالی } { خالی، مکان خالی } بونک
مؤنقی اولان (خالیه) تشدیدابله غلط
اوقوغاملیدر : [بیوت خالیه، ایام
خالیه، اواضی خالیه] (خالیاً) =
بوش اوله رق، بوش اولدینی خالده .
(خالی الذهن) = ذهنی بوش، بوش
قنالی .

«مارسک یا لاله یا کل ایکیدن خالی دکل»
«امل نابک غنیه یا مل ایکیدن خالی دکل»
(منطق)

{ [ذ] جیک، پشمه مش،
خام } { اولامش : (میوه خام،
خام ارمود، خام شکر) (خام آدم)
= تربیه کورمه مش، جاهل . §
ایشلمه مش، صنعتکار ائدن یکمه مش،
حال طبعیده اولان : [خام اشیاء
خام کوموش، خام باقیر] § ریهوده،
بوش، فائده سز : (خیال خام، طمع خام،
امل خام، فکر خام) [خامی] = (خاملق)
= کسکک، کوشکک، یورغونلق .
[خاملاق] = قوتدن دو شمع،
ادمانسزلق .

«مطر سوز اولوق ایچون بزم کله دخی نسیم»
«هاون لاله ده سمی ایتر ایدی صبر خام»
(نقی)

- « برق خاطف صاعه اولشد و سليم اولك »
 « دست پرزورنده شمشير جلادت منجلى »
 (معلم ناجى)
 « نهم عزم ايليوب ميدانه آت صالحه بدى كفايه »
 « صاعه يندك برق خاطفدر النده نيغ برآنى »
 (همدى)
 { [ع] آشاغى دوشورديجى ،
 خافض } آلچالديجى ، آلچالديران .
 اسماء الحسانددر .
 { [ع] « غرب ايله مشرق
 خافقان » ديمكدور . [خافقن]
 ده عين منساده قوللائيلىر : [اخبار
 خافقن]
 { « ذ = ترك » حكمدار عظيم
 خاقان } الاقدار ، پادشاه شهر .
 تشار ديمكدور . فى الاصل [مغول ، ترك]
 حكمدارلريك عنوان مشهوريدر :
 [حدود خاقانى ، قيود خاقانى ، قلاع
 خاقانى ، سند خاقانى ، دفتر خاقانى] .
 (خاقانى) = خاقانه منسوب خاقانلق .
 « خاقان عثمانى نسب كيم مندرج داننده هب »
 « اسلام فاروق عرب اقبال پرويز مجيم »
 (نغى)
 { [ذ] طوپراق : (خاك
 خاك } = تميز طوپراق
 (خاك پاى) = آياق طوپراغى .
 بوتمبردهكى (كاف) ايله (با) يى
 يتيشيك يازمه ملىدور . (خاكدان) =
 دنيا ، ير . (خاكروب) = سپوركه .
- (خاكسار) = توز طوپراق ايچنده
 سورين حالى بریشان فقير ، حقير ،
 دوشكون . (خاكسارى) = پریشا .
 نحال اولقى ، دوشكونلك . (خاك
 نشين) = فقير ، ديلجى (خاكى)
 = طوپراغه منسوب ، طوپراقدن .
 بونك جمى اولان (خاكيان) = اهل
 دنيا ، انسانلر ديمكدور . (خاكى نهاد)
 = متواضع ، الحاق كوسگى :
 « خاك اولكه خدا صرتيه سئى ايله عالى »
 (روسى)
 « قدرينى انكارايدن ايكي جهانده خاكسار »
 (نظم)
 { [ذ] كول ، آتش
 خاكستر } كول . (خاكستري)
 = كوله منسوب ، كول كى : (رتك
 خاكستري) .
 « سرمه چشم ايله مثلر شملر خاكسترم »
 (فضولى)
 « ورسه طبع آتسه كر برق تيفى تربت »
 « معدن الماس ايدردى توده خاكستري »
 (نغى)
 { [ع] والدهك ارلك قوداشى ،
 حال } دايى . لسانمزده بو معناده
 قوللاينماز : انسانك بدنده ، يوزنده
 اولان قره بلك ، بلك : [خالسيه ،
 خال مشكين] ، (خالدار) = بگلى ،
 بنگلى .

اوله‌رق . (خَاصْگِی) = آخرنده کی
 (۵) کاف قارییه قلب اولمشدر .
 خادمه حسنه || مقرب ، قرین ملوک
 اولان خدمه مناسنه‌در . اوائلده
 بوستانچی اوجاغی ضابطانیه مباشرله
 و ذکور و انانیدن خدمت مخصوصه ده
 بولناتله اطلاق اولنوردی : [خاصگی
 افا ، باش خاصگی ، خاصگی اوسته ،
 یول خاصگیسی] .
 خاصیت { [۵] قوت ، کیفیت ،
 فائده مخصوصه ؛ تأثیر
 مخصوص . [خاصیتلر] = نامع ، فائده لی ،
 تأثیرلی دیمکدر : (خاصیتلر هندبا ایه
 کومه جی ، خاصیتلر طوروب ، خاصیتلر
 کلیتیک چیکی) .
 « بو خاصیتلر سن زخم درونه صرم اوللاز سین ،
 (ثابت)
 « ماهیت حسن و عشقه عارف ،
 « خاصیت کرم و سرده واقف ،
 (غالب)
 خاضع { [۵] آلیاق کوکلوک
 کوستروب باش اگی
 اولان : (عبدخاضع)
 خاطر { [۵] فی الاصل انسانک
 دروننده اولان طوبغو ،
 دوشونجه مناسنه‌در . ایوم کوکل
 مناسنده قوللانیلور . بعض مقامده
 فکرمعناسنی افاده ایدر . (خاطرمانده)
 خاطری قالمش ، کوخمش . (سؤال خاطر)
 کوکل مصورمق ، کوکل آلمق .
 (خاطرشناس) = کوکل طانیبچی ،
 کوکل یابان (خاطرشناسنه) = کوکل
 یابانه یاقیشه جق صورتده (خاطر
 شناسی) = کوکل طانیبچی .
 (خاطرلشان) = کوکلده بر ایتش ،
 اونودله مش اولان (دوخاطر ایتک)
 = کوکلده طومق ، عقله کنیرمک ،
 اونوتماق . (خاطر نواز) = کوکل
 اوخشیایی ، اوخشیایان . (خاطر
 قیرمق) = کوکل انجنتک .
 خاطر { [۵] انسانک درونه
 سانج اولان رأی ،
 فکر : (بونی خاطر اوله‌رق عرض
 ایدیورم) § خاطرده قالمش اولان
 خصوصی ، شی : (خاطر حیات ،
 خاطر شباب ، خاطر پیری)
 جمی (خاطرآت) . بونلر مدوحات
 و مذموماتده قوللانیلیر . جمیع دیکری
 اولان (خاطر) ده باقیز .
 خاطف { [۵] قایچی ، کوز
 آلیچی ، قاماشدیریمی ،
 قاماشدیران . اکثریا (برق) . وصف
 اوله‌رق قوللانیلیر : (برق خاطف)

اوله‌رق . (خَاصْگِی) = آخرنده کی
 (۵) کاف قارییه قلب اولمشدر .
 خادمه حسنه || مقرب ، قرین ملوک
 اولان خدمه مناسنه‌در . اوائلده
 بوستانچی اوجاغی ضابطانیه مباشرله
 و ذکور و انانیدن خدمت مخصوصه ده
 بولناتله اطلاق اولنوردی : [خاصگی
 افا ، باش خاصگی ، خاصگی اوسته ،
 یول خاصگیسی] .
 خاصیت { [۵] قوت ، کیفیت ،
 فائده مخصوصه ؛ تأثیر
 مخصوص . [خاصیتلر] = نامع ، فائده لی ،
 تأثیرلی دیمکدر : (خاصیتلر هندبا ایه
 کومه جی ، خاصیتلر طوروب ، خاصیتلر
 کلیتیک چیکی) .
 « بو خاصیتلر سن زخم درونه صرم اوللاز سین ،
 (ثابت)
 « ماهیت حسن و عشقه عارف ،
 « خاصیت کرم و سرده واقف ،
 (غالب)
 خاضع { [۵] آلیاق کوکلوک
 کوستروب باش اگی
 اولان : (عبدخاضع)
 خاطر { [۵] فی الاصل انسانک
 دروننده اولان طوبغو ،
 دوشونجه مناسنه‌در . ایوم کوکل
 مناسنده قوللانیلور . بعض مقامده
 فکرمعناسنی افاده ایدر . (خاطرمانده)

خاشع [] ، (خَاشِعاً) = خاشع اوله رق ،

اولدینی خالده . (خَاشِعَانَه) خاشع

اولانه مناسب کوريله جك صورتده .

خَاصَّ [] ا . برقاچ شيشه شمولى

خاصَّ اولمايوب يالكز برشيشه

عائده اولان : [اسم خاص ، طور خاص

طرز خاص ، شيوه خاص ، نشوه خاص ،

اوشيوه تكلم كنديسنه خاص ايدي ،

خاص باغچيه ، خاص آخور [مؤنث

(خاصه) در : [خزينه خاصه ، عاكر

خاصه ، خدمه خاصه [§ متعيزه ممتاز ،

ايلروكلن كيسه ل : (خاص و عام)

بومنى اعتباريله جمى (خواص در :

(خواص و عوام) ، (خاص الخاص) =

خاصدن خاص ، اك خاص § بوزوق ،

قارشيق اولمايان : (خاص آتاك ، خاص .

بويا ، خاص كوموش ، خاص فرانجهله

خاص اييك ، خاص اون)

« مونس حجرة خاص نبوى »

« انس اول كعبه دين راه روى »

(خاقانى)

خاصه [] ا . برشيدنه بولنوب

خاصه ديكرنده بولنمايان قوت ،

كيفيت ، حالت مخصوصه : [مقاطيسده

نيمورى ، كهر ياده سامانى چككك

خاصه سى بولندينى معلومدر [خاصه ،

بالخاصه = سائرلندن آبرى ، مخصوص

خازن [] ا . [خزينه دار ، خزينه

خازن] محافظى : (خازن اسرار ،

خازن اموال) .

« نامكى نظم بلندمله چيقاودم فلكه »

« ايدنه تا خازن اسرار قضا نقش ختام »

(نضى)

خاسر [] ا . [ضرر ، زيانه اوغرا .

خاسر] عيى ، اوغرايان : (تاجر

خاسر ، مرد خاسر) ، (خاسراً) =

ضرر ديده اولدینی خالده ، زيانه اوغرا .

به رق . جمى (خاسرون ، خاسرين) .

خاشاك [] ا . [جور چوپ ،

خاشاك] بونقه . فارسيدنه (خاش

خاشاك) صورتنده دخى قوللانيلير .

لسانمزده اكثرثا معناه سرادى اولان

[خس] لفظيله برابر استعمال اولنور .

لسانمزده « خرد » ايله برلكنده

قوللانيلير . (خس و خاشاك) .

« دل جوش عشقه تن صد جاك بي خبر »

« دريا تموج ايمده خاشاك بي خبر »

(روحى)

« دكه خاشاك حقيره نظر تربيق »

« قاب قوسينه اولور قدروم زبيله خدنگ »

(لا)

« تم خاشاكه اولتر اور پدر برق هجرائك »

(فضولى)

خاشع [] ا . [كوكل آفاقلى

خاشع] كوسترىجى ، نفسى مادی ،

كوچك كوسترى : [عبد خاشع ، قلب

امام علی رضی الله عنه مخالفت ایدن
کرو هک هر برینه — دائره عدل و حقدن
طیشاری جیفه قلمی ایچون — (خارجی)

اطلاق اولنورکه بونک جمی (خواجه) در.

خَارِق { [۵] ییرنجی ، ییرتان .
ترکب ایله قوللانیلیر :

[خارق الساده ، خارق ماده] =

عادی ییرنجی ، مادک طیشاریسندده
دیمکدرکه معنجه (فوق الساده)
تعبیرندن اقوادر .

خَارِقَه { [۵] عادتک خارجنده
اوله رق نتمش ، غایتله
ممتاز آدم :

« سائره بکزرری سخندانلرک »

« هر بری بر خارقه در آنلرک »

(معلم ناجی)

بوکله تک سوکنده کی (۵) مبالغه

افاده ایدر ایهده (خارق) ک مؤنثی

اوله رق قوللانیلینی تقدیرده (۵)

علامت تأیث اوله جقدن انسانه وصف

اوله ماز . احواله (امور خارقه ،

کیفیات خارقه) دیلیلیرده (رجال

خارقه ، اشخاص خارقه) دیلیله سر .

جمله لرده موقع و طرز استعمالنه دقت

ایتمه لیدر .

خَارَه { [۵] (خارا) یه باقکزره .

خاره { هرایی معناده آنک صرا .

دئیدر ، لسانمزده بو زیاده قوللانیلیر :

« کل یا سگانی کلکلی کرا کلی مورخانه لی »

(ندیم)

« نور وواج معانی می سوزمده برق اوران »

« یا لباسی نظمک بر آتشین خارامیدر »

(نفی)

اسلاف شعرا دن بعضیلری فارسیده

اولدینی کی ییرنجی معناده دخی (خارَه)

طرزنده قوللانملردر . زمانمزده دخی

هم بو صورتله استعمال وهم قماش

مذکورده اطلاق اولنور . (فضولی) ک

یت آیتسندده طاش معناسندده او

صورتده قوللانیلشدر :

« قیلیمنیوز تازه کلزار نیوت رونقن »

« معجزندن ایله مش اظهار سنک خاره صو »

خَارِج { [۵] شو لفظک معنای

اصیلی برشیدن جیقیمی

دیمکدر . لسانمزده طیش ، طیشاری

طیشده . طیشاریده معنارنده قوللانیلیر :

(اوبله شیریم وظیفه مدن خواجهدر) ،

(خارجا) = طیشدن ، طیشاریدن .

(خارِج قِسمت) = حاصل تقسیم ،

برعه دکلیده ، بر عدد جزئی تک قاج

دفعه بولندینی کوسترن عدد . [خارج

حدود] = صغیرک طیشاریسی (خارج

بلده) = مملکتک طیشاریسی ، طیشی

(خارج از حساب) = حسابدن

طیشاریده دیمکدر . (خارجی) =

طیشاری به منسوب ، طیش طرفه

متعلق : [فصل خارجی ، قسم خارجی ،

امور خارجیّه ، تلویضات خارجیّه ،

تربیتات خارجیّه] || و قتیله حضرت

- خاتم، خاتم زمردین) § صوڤ، اڤ صوڤ
 [خاتم الانبياء، خاتم المرسلين] = پيغمبران
 ذي شان حضرتانك اڤ صوڤ گره كلتي،
 سيد الانام عليه الصلوة والسلام افنديز
 حضرتلري. كسر (تا) ايله ده لغتدور.
 فقط لسانمزده فتح (تا) ايله معروفدر:
 « بدل اولماز بوكازيرا كه سنك مامكدور »
 « طوطه ماز مهر سليمان يرين آخر خاتم »
 (باقي)
- خاتيم § [ع] مهرله ييجي، مهرله ين
 § ختم ايدييجي، بئيريجي،
 بئيرين : [خاتم قرآن]
 خاتمه § [ع] ييتكين، صوڤ :
 [حسن خاتمه، خاتمه كتاب،
 خاتمه حيات، خاتمه كلام]، « خاتمه كشي » =
 صوڤي چيكي، نهايت ويريجي، ويرين،
 خاتون § [ع-ف] قادين، معناسنده
 شرف حكسي موجوددور.
 فصل كه بونك محرفي اولان [قادين] ايله
 (قاري) پيئنده ده بر فرق معني واردور.
 [خاتون قيامت] = حضرت فاطمة از هرا
 رض الله عنها
- خادع § [ع] خدعه ايدييجي، ايدن ؛
 [آلدادييجي، آلداتان :
 (بايع خادع) = جيله كار صانيجي،
 خادِم § [ع] خدمت ايدييجي، ايدن،
 [خدمتي] : (خادم الفقرا)،
 خاز § [ف] ديكن : [خازدار] =
 خازن § ديكنك، چالباق. (خاز
- « اشتَر » = دوه ديكني . (خازِشْت) =
 كيڤي .
 « اول نهال كلشن دولت كه شاخ كل كي »
 « لطف وقهرندن و بر احبابه كل، اعدايه خار »
 (فضولي)
 « يار ايجون اغياره منت ايئديكم عيب ايله »
 « باعين بر كل ايجون بيك خاره خدمتكار اولور »
 (لادري)
- خازخار § [ذ] دغدغه خاطر، درد
 دل، خجلان معناسنده :
 « اَمّی اولدقجه كلچين سروو باغ سور »
 « دشمني اولسون فكار خاززار خار »
 (لغت - نظم)
- خارا § [ذ] قاني، بك طاش، مرمر .
 (سنك خارا) صورتنده ده
 استعمال اولئور . (خارا شكاف) =
 مرمر يارييجي، ياران :
 « خدا قادردور ايلرسنك خارادن كهريدا »
 (لا)
 « مالك اوله م كاشكي بر قلبه سنك خاره دن »
 (معلم ناجي)
- § برنوع قاشدر كه صوف كي موجلي
 موجلي اولور . بوگا (خاره) ده
 دينليلر . (برهان قاطع) ك روايتنه
 كوره بو قاش ايكي چشيد اولور .
 بري (خارا عناق) در كه مختصري
 اولان (عناق) ك اسمنه نسبتله مشهور .
 ردر . ديكرينه ده (خارا ساده)،
 دينليلر كه يك رنگ اولور :

قلامه دینلین امراض. بونلر اصطلاحات طیبه دندور.

حَوْنَاتُ [۵] کوزایله کورله بین
یعنی روئینی (خرده بین)

ایله ممکن اولان قایتله اوافق حیوانمقلره
اطلاق اولنور که مفردی (حَوْن)
قرالسزجه سی (Micorbe =
میقروب) در.

« سر بالینه کلسه ک ای حور »

« ایندی دیر لر دی شهید اوستنه نور »

(ثابت)

حَوْنِصَلُ [۵] بشره ده پیدا اولان
ایچی صولی اوافق
قابارجق . جسی [حَوْنِصَلَاتُ] =
التهابات جلده دن طوز او بلم و اوچو .

خ

اولا یوب محروم ، مأیوس قالان ، ضرو ،
زیانه اوغرایان . اکثریا (خَاسِر) ایله
برلک کده قوللانیکیلا : (خائب و حاسر) ،
(خَائِبًا) = خائب اولدی بی حالده .
خائب اوله رق .

خَائِفُ [۵] قورقوجی ، اوداک .
(خَائِفًا) = قورقه رق .
(خَائِفَانَه) = اودلکجه سته .

خَائِنُ [۵] خیانتله متصف اولان ،
ایلیکه قارش کورتوک ایدیجی ،
ایدن . (خَائِنَانَه) = خائنه سته .

بوکله لرده کی همزه لری (یا) ایله یازمه ملی .
خَائِمُ [۵] مهره ، اوسق مهرلی
بوزووک : (وضع خاتم ، خط

خَاءُ [۴] الفبای عثمانیده طوقوزنجی
حرفک اسمی . ایچمد حسابنده
(۶۰۰) عددینه مقابل طوتیلور :
(خاء معجمه ، خاء مفتوحه)

خَاسِي [۴] (خَائِدَن) مصدر .
رندن اسم فاعل صرتمد رکه
چیکنه بیجی دیمکدر . اصلی (خَائِدَه)
ایدی . برکله یه الحاق ایله وصف ترکیبی
اوله رق قوللانیلیر . مثلا (شکر خا)
کبی که بونک اصلی (خَائِدَه شکر) در :

« آغزیننه آلاز اگر قند مکرر اولسه »
« لفظ خائیده بی طوطی شکر خای سخن »
(وهی)

خَائِبُ [۵] بهره سز ، امیدسز
اولان ؛ سعی نمره دار

شبه معادنك هوانك (مولدالموضه)
 دینیلن تنفسه صالح جزئیله برلشمه سندن
 حاصل اولان ترتیب کیوی به اطلاق
 اولنور : (حُضْ اَوَّلِ اَسْرَبْ ، حُضْ
 اَوَّلِ زَبَقْ ، حُضْ اَخِرِ فَنَهْ) کبی
 کیما به هاند اصطلاحات فیه یک جودره .
 حُجْ { [ع] خسته ک اثری اوله رق
 وجود ده حاصل اولان
 حُجْ { حراوت شدیدہ فی سیمتہ :
 (قره حَا) = تیغوس .

حُوتْ { [ع] بیوک بالیق فی بروج
 فلکیه دن برینک اسمیدر که
 کواکبدن مرکب بالیق بشکلی اواشه
 ایندیکی ایچون بوبله نسیمه فیلسفدر .
 کونش اشبو برجه شباط آینه
 داخل اولور :
 « یونسی حوت اجل ایلدی آمه التقام »
 (تاریخ - سروری)

حُورْ { [ع] فی الاصل آهوکوزلو
 دیمک اولان (آحور)
 ایله آنک مؤتی اولان [حُوراء] تک
 جمیدر که آهوکوزلور دیمکدر .
 اصطلاحده جنت قیزی معنایه ده .
 (حُورِی) = ینه بو مضاده مفرد
 اوله رق قوللانیلیر . (حُورْ) اسلوب
 فارسی اوزره (حُورَانْ) و (حُورِی)
 کذلک (حُورِیَانْ) طرزنده جعلنیر :

جمع الجمی اولان (حُلیات) قیغلی
 زینتر ، مجورات طاقری معناسنده
 چوق قوللانیلیر .

حُضْ { [ع] (قوزی قولاغی)
 دینیلن سبزه . قوزی
 قولاغی صوبیله شکر قاینادیلوب لعاب
 یاییلور . بوده ایسته نلدیکی زمان صو
 ایله ازیلوب شربت حاله کتیریلور که
 یوکا (حُضْ شربی) دیرلر ،

حُمرْ { [ع] قیرمزلیق ، قیزیلایق :
 (حمرت طارض ، حمرت
 شفق ، حمرت خد ، حمرت حجاب)
 « مست عشق اولغین اول چشم خار »
 « حمرته مائل ایدی بر مقدار »
 (خاقانی)

حُمرْ { [ع] اصطلاحات طبیعه دندر .
 حُمرْ { (بیلائنجیق) دینیلن علت .
 اشبو مرضه (آلازلامه) ده دیرلر .

حُحقْ { [ع] عقل نقصانلی ،
 بوکملک ، سرسملک .
 (حَقَاتْ) ایله مترادفدر ، اورایه ده
 بائکزر .

حُحقْ { [ع] احق معنایه اولان
 (حَقِیقْ) ک جمی . مفردی
 هیچ قوللانیلماز : (هبنقه مشاهیر
 حقانددر) .

حُحوصْ { [ع] اکشیلک : (مولد-
 حُحوصْ { الجوضه) (حُضْ) =
 اصطلاح کیماجه اکثریا معادنک و نادرا

تمامی حائز اولایوب باشقه بردولشه
مربوط بولان حکومت دیمکدر .

حقوق { [۵] انسان و حیوانک
حقوق { بوزاری : (راحة الخلقوم ،
راحت خلقوم) = نشاسته و شکر ایله
اعمال ایدیلن برنوع معروف یوموشاق
شکره فستقلی ، بادملی ، قایماقلی اوله رق
انواعی واردر .

حلول { [۵] طائلی : [حلومذاق]
حلول { = طامعه سی ، طادیمی طائلی .

جمی اولان [حلویات] = طائلی به
متعلق ییه جکار مناسنده چوق
قوللائیلر .

حلول { [۵] کلوب جاتقی ،
حلول { کیریشمک : (حلول شتا ،
حلول رمضان ، وقت معینی حلول ایدنجه)

حله { [۵] بری بلدن یوقاری
حله { صریحه ، دیگرکی بلدن آشغی
باجاقلره تلبس اولسان ایکی پارچه دن
عبارت لباس : (حله بهشت) § بر
قادینک طلاق نکه ایله زوجندن افتراق
ایتدکدن صوکره ینه اسکی زوجنه
وارمهی شرعاً ممکن وحلال اولق
ایچون دیگر بر ارکک ایله ازدواج
ایده رک تکرار اطلاق اولتسی .

حلی { [۵] (حلی) ک جمی .
حلی { الماس ، یاقوت ، زمرد ،
آلتون ، کوموش زیتلره اطلاق
اولسور . فردی هیچ قوللائیلار .

دینی ، حکم سلطانی ، حکم وجدانی) ،
(هر قوت منفردیه غالب اوله جق واسر
وحکمی طرفین منازمینه جبراً قناعت
ویره جک بر قوت غالبه وحا که ایقاعنه
لزوم کورینوب — حقوق وحا کم مقادیر
له سی) § تأثیر ، اهمیت : (موسم شتا
حکمی شدنه اجرا ایدیور ، حکمی
یوق ، حکم سز شی) § قیمت ، منزله ،
مثابه : (تیزه آنا حکمنده میدر ؟)
(حکمندار ، حکمران) = بر قومک
متبوعی ، اولوسی اولان ذات معظم
(حکمداری ، حکمرانی) = متبوعلی ،
سلطانلی : (تاج حکمداری ، حقوق
حکمرانی) .

حکومت { [۵] هیئات اجتماعیه
حکومت { تابعه تک منافع خصوصیه
صیه وعمومیه سی محافظه و تبعه سی
اوزرنده اسر ونهینی انفاذ ایدن قوه
اجرائیه ، قوت اداره : (نفوذ
حکومت ، حقوق حکومت ، حکمت
حکومت ، حکومت سنیه ، حکومت
محلیه) § اجرای حکومت مخصوص
دائرة مناسنده قوللائیلر : (حکومت
مراجعه ، حکومت کیدوب بیان حال
ایلدی ، باب حکومت) (حکومت
مستقله) = حقوق حاکمیت واستقلالیتک
تمامی حائز اولان . [حکومت غیر
مستقله] = حقوق حاکمیت واستقلالیتک

وَحَقِّه [ع] معدنی ، تریابی ،
 حقّه | بلوری معمولاتدن ایچی
 اویوق یکباره اوفاق قوطی ، قاب :
 (مرصّب حقّسی ، بویا حقّسی)
 (حقّه کی آغیز) تشبیه طایفه سنک
 طرز دیگری اولان (حقّه دهان)
 تبصیری زمانزده متروکات ادبیّه دن
 حد اولنیور .

وَحَقِّه بَازُ | [ف] ال چابکلی ایله
 حقّه باز | یو وارلاق دانه لاله حقّه
 اویسیان ، هنر کوسترن صنعتکار یاخود
 حیل کار . (حقّه بازی) = ال چابکلی
 ایله یاییلان صنعت ، حقّه بازی .

حُکَامُ | [ع] (حاکم) ک جعی .
 حکام | محاکم شرعیه ونظامیه
 هیئته اطلاق اولنور : (حکام شرعیه ،
 مفتش حکام ، حکام عدلیه) .
 « نور چشم وزرا قوت قلب علما »
 « ناج فرق وکلا قره عین حکام »
 (نابی)

حُکْمُ | [ع] قضا معنایه درکه بو
 حکم | ایش بویه در ویاخود دکلدور
 دیه قطعیاً رأی ویرمک ، کسوب
 آتمق : (عکمه ک حکمی محض
 عدالتدر ، مدعی بو حکمی استیناف
 ابتدی . اووقات حکم لاحقک قبولی
 توصیه ایدیور) § امر ، اراده معنا .
 سنده قولالایلیر : (حکم الّهی ، حکم

مجازات لازمه اجراییون موضوع
 اولان قوانینک هیئت مجموعه سی .
 (حُقُوقِ مَدَنِيَّة) = افرادک یکدیگرله
 اولان مناسباتی تعیین ایدن قواعد ایله
 بر شخصک مستفید اوله جعی هرکونا
 مساعدات قانونیه . (حُقُوقِ عُمُومِيَّة)
 = بر حکومتک تشکلاته و افراد تابعه .
 سیله اولان مناسباته و حکومت سائر
 ایله یئرلرنده کی معاملات متعلق قواعد .
 (حُقُوقِ سِيَاسِيَّة) = بر حکومت
 متبوعه ک افراد تابعه سی اداره خصوص
 سندگی وظایفله افراد مذکوره ک
 حکومت متبوعه لرینه قارش اولان
 وظایفی ییلدیرن قواعد دن عبارتدر .
 (حُقُوقِ عَقْد) = اصطلاحات فقهیه دن
 اولوب مقتضای عقد اوله رق طرفین
 معاقدینک نائل اولدقاری صلاحیه
 اطلاق اولنور . (حُقُوقِ شِنَاس)
 و (حُقُوقِ پَرُوَز) = وفادار ، حقوق
 طایبان صادق دوست . (حُقُوقِ شِنَا .
 سَنَهِ ، حُقُوقِ پَرَوَانَه) = حقوق
 طایبانه یاقیشه جق صورته . (حُقُوقِ
 شِنَاسِی) = حقوق طائیه یلیق : [هر
 انسانک بولدینی حال نیستده مستحق
 اولدینی بعضی عاداتی اولورکه لسانزده
 حقوق سمیه قنور — حقوق و محاکم
 مقاله سی] .

نظامیه آئیده متدرجدر : (حُقوقِ
تَّخَصُّیَّه) = كرك دولك ، كرك
افرادك منافع مخصوصه لرینه تائد اولان
حقوق . [حُقوقِ اِدَارَه مَلِكِيَه] =
دوائر وشمبات رسميهك وظائف صوم.
ميهيله افرادك معاملات و منافعه تائد
روابط و مناسباتي تمين ایدن قواعدك
هيت مجموععه سي . (حُقوقِ اَسَاسِيَه)
= برحكومتك صورت تشكيله تيمه سنه
تائد مناسباتي حاري قواعد . (حُقوقِ
دَوْل ، حُقوقِ بَيْنَ الْمَلَل) = دولترك
آرارنده جاري اولان مناسبات و معا.
ملاتك و ملل مختلفه افراي پيئنده كي
مناسباتك مستند اولديني قواعد عموميه
ديكدر . (حُقوقِ بَحْرِيَه) = عقود
و معاملات بحريه ي و طرز جريائيله
مرتبه مرعيتي تمين ایدن قواعد دن
عبارتدركه ايكي قسمدن مركبدر .
برنجيسي (حُقوقِ بَحْرِيَه خُصُوصِيَه) ،
ايكنجيسي (حُقوقِ بَحْرِيَه عُمُومِيَه) در .
(حُقوقِ حَرِيَه) = حال حربده ايكن
دولترك مرعي الاجرا طومتفه بچور
بولندقلري قواعد ديكدر . (حُقوقِ
جَزَائِيَه) = مستحق اولانلر حقارنده

جائيشه . زيرا هر آدميك سني بورايه
تقريبن باشقه برفائده حاصل ايده منزه
مالك آلامني بزه ترك ايدهرك شو
حفره آرامه التجا ايدن ... مرحومه.
نك روح بر فائحه ايله شاد ايله كه
هيزك قراركاهي شمعي هيج اهميت
ورميرك چيكنه بوب كچديكمز شو
طو پراقرك آلتنده بويله بر جوقور
اوله جقمدر . — ترجمان حقيقت —
بشكطاشده عقارات اصالنده كائن
مقبوره مخصوصده والدمك كتابه
سنگ مراري [جي (حُفر) : (حفر
نيران ، حفر جهنم) تصغيري (حُفْرَه)
= قازلش كوجك جوقور ، جوقور-
جق .

حُفْرَه [ه] دفع احتباس بول
او ازاله اقباض ايجون
قوللائيلاان دوا ، علاج و ادويه
مذكوره ي داخله ايمال ايجون قوللا.
نيلان آلت مخصوصه ، شربنه :
(شربت وحقنه) .

حُقوق [ه] (حَق) ك جمعي .
حقوق } برلفت كتابنده اشخاص
آره سنده اولان آشنالقي مناسندهده
قوللائيلايني بيان اولنيورسه ده
يا گولشدر . طوغريسي كترت الفت
ورفاقت و معامله ايله اشخاص آره سنده
يكديكره قارشى پيدا اولان حقار
ديكدر : (حقوق ناس ، حقوق
عباد ، حقوق قديمه) . اصطلاحات

حضرت پادشاهی، حضور مایون (§
راحت، اضطرابیز اولق : (کسب
حضور، سلب حضور، حال حضور)،
(منسلب الحضور، بی حضور) =
راحتیز، اضطرابلی. (حضور قلب)
= کوژل راحتی، اغفالات نفسانیه دن
بری بولنق :

« میدانه کلدی نقش رقیب افسانه ساز »
« قیلدم حضور قلب ایله همرده بر نماز »
(ثابت)

حطام { [ع] قورو اوت و قابوق
قیرتیسی، سامان یارچه سی
کیمی فائده سز یا خود نفی آژ نسته :
[حطام دنیا به طمع ایتمک کار عاقل
دکدر] .

حطمه { [ع] شدنی آتش §
جهنم .

حظوظ { [ع] (حظ) ک جمی .
بوتک جمع الجمی اولان

[حُظُوظَات] = انائیک خوشنه کیدن
شیرلر مناسنده دائمًا استعمال اولنور :
[حظوظات قلبیه، حظوظات نفسانیه،
حظوظات دنیویه] .

حفاظ { [ع] اذیرله بیجی، اذیر
ایدیجی مناسنه اولان
(حافظ) ک جمی : (حفاظ کرام،
حفاظ حدیث) .

حقره { [ع] قازلش چوقور :
[ای زائر ! شو مرکز
سکوندن او قدر سرعت کچوب کیتکه

بربری آردنجه بردوام اولق، بومنائی
نظر اعتباره آله رق شدنی و سورکلی
اسن روزکاره، فورطنه به اطلاق
ایتملردر .

حسین { [ع] کوزلجه، بویالکوز
اسم اوله رق قولانیلیر .

(حسینی) = موسیقی شریفه بر مقام
خصوصدر : (حسینی پیشروی) .

« جبریل وار خبر ویر سلطان انبیایه »
« دوشدی حسین آتشن صحرای کربلا به »
(لا)

حصول { [ع] حاصل اوله،
وجوده کله، (کک،

بولق) ماده لریله قولانیلیر، (حصول
پذیر) = حصول بولیمی، وجوده
کیمی : [ترقی صحیح ایه عالم انسانیتک
ترقیات منکسبه سنده وقوف ایله حصول
بولور - بر مکتوب] .

حصول { [ع] (حصن) ک جمی،
قلمه لر : (حصون
رفعه) .

حضار { [ع] (حاضر) ک جمی،
حاضر اولانلر دیمکدر .
اشخاص حقنه قولانیلیر : [حضار
مجلس، حضار کرام] .

حضور { [ع] حاضر و موجود
اوله : [حین سرافه ده
حضور شهود الزمدر] § پیش،
دوڭ : (حضور جناب بیغمبری، حضور

و اعدادی یوزلی متجاوزدو: (حروفات
قاصه سی، حروفات ماکنه سی، حروفات
باصه سی).

{ [ء] ناسه لانغی حاتی،
حزن } قایقولاغی حارصه سی؛
کوکول قیرقلنی حالی. (حزن آور) =
حزن کتیریمی. (حزن افزا) = حزن
آرتیریمی.

{ [ء] کسکین قیلج :
حسانم } [حسان الدین] = دینک
کسکین قیلجی.

{ [ء] کوزل، کوزلاک
حسن } معنایندو قولانیلیر. برنجی
معنایه کوردو مثال: [حسن اداره، حسن
حال، حسن معامله، حسن معاشرت،
حسن تعبیر، حسن خط، حسن ظن] اینکیمی
معنایه مثال: (حسن وقع، حسن
صوری، حسن معنوی)، (حسنی) =
حسنه منسوب، کوزلاکه تائد دیمکدر.
بونک جمی اولان (حسینات) =
کوزل اولان خصوصات:

«حسن و آن کوردو کورنون دیرایه کآینه ده»
«لفظدن معنایه حسن انتشاک صورتی»
(تورس)

{ [ء] زیاده کوزل، بک
حسسی } کوزل معنایه درکه عمل
خیر و خصلت جیهلدن عبارتدر:
(اسماء الحسنی).

{ [ء] اوغورسزلی
حسوم } توالی اوزره بولغی،

{ [ء] یانغی، یانغی :
حرقت } (حرقة البول) =
اصطلاح طبعیه بل صوغوقانی دینلن
علت دیمکدر: (حرقت اولاد تاثيريله
کوزینه دنیا کورغیه رک اول سفتیانی که
بعضل قاپلان و بعضل بیر دریسیدر
دیرلر. برهان قاطع ترجمه سی - طاصم)
{ [ء] عرض، ناموس کی
حرمت } هنکی حلال اولیان،
بالعکس رعایتی واجب اولان شیئه
دینرکه لسانمزدده حیثیت، شرف،
تعظیم مقامنده قولانیلیر:

«مراحت قیل شوقیره! آل با حرمتنه»
§ حرام اولغی، حراملق که برشیدک
استیمائی نیی ومنع اینمکدر: (حرمت خمر)
«حرمتک انکارایدن مالمده حرمت بوله سون»
(نفی)

(نفی) نك ساقی نامه سنده کی شو
مصراعده کوریلن «حرمت» لفظلرنک
برنجیسی (حرمت) ک اینکیمی معنایه،
اینکیمی ده برنجی معنایه مثالدر.

{ [ء] غوظا، ساواش
حروب } معنایه اولان (حرب) ک
جمی: (حروب و مقاتلات جسیه)

{ [ء] (حرف) ک جمی:
حروف } (حروف مجما، حروف

مکت، حروف مقطعه، حروف منقوطه)
(حرف) ک جمع الجمی اولان [حروفات]
= مطبعه لردو قولانیلان معددن دوکه
یازیره اطلاق اولورکه انوامی موجود

حَجَبَرَه { [ع] يَكْ كَوَجَكْ اَوْطَه ،
 [حَجَبَرَات] اَوْبَوَقْ جَمِي
 در . بوءِ عَنَادَه كَذَلِكَ اَصْطِلَاحَاتُ فَنِيَه دَنَدَر ،
 حُدُوث { [ع] يَوْفُ اَبَكْنِ صَوَكْرَه دَن
 اَيِدَا اُولُقْ . (قَدَم) ، قَابِلِي :

نور و حدثن اولوب شعله پذيراي حدث
 ويردي فرطالم تكوينه مر اياي حدث
 اصله نسبتله ترتب ايدر اثبات قدم
 طور فرقيت و صورته در انشاي حدث
 ايله مش اهل حكم موج ايله بحري تمثيل
 تاكه معلوم اوله ماهيت معنای حدث
 (طارف حكمت)

و حُدُوث { [ع] كَنَارْ ، صِينُوْرْ مَعْنَاْسَه
 حُدُوث { اُولَان (حَد) كْ جَمِي :
 (حدود بلاد ، حدود ممالك ، حدود
 شرعيه)

« اوشه ريار سرير بقاكه يوفدر آنك »
 « قارونده ثفور و ممالكندِه حدود »
 (ثابت)

و حُرَّ { [ع] اَسِيرْ ، كُولَه اُولَايَان :
 حُرَّ { (حَرَّ اَصْل) . مَوْثِي (حَرَّ)
 § صورت مشروعه ده كندى فكر
 و اراده سيله حركت ايدن ، سريست آدم .
 مصدرى (حَرِيَتْ) دركه سريستلك
 ديمكدر :

« حَرَّ اَيَكْنِ دَوْعَدَمْ بِلَا كَرْدَايَنَه »
 « عبرت اولدم آه عشق اوبايَنَه »
 (معلم ناجي)

« كوروب مهابت ايله رستمناه اطوارين »
 « اولور طبيعت توفيق نشوه ياب حبور »
 (ناي)

حُجَابَج { [ع] (حَاج) كْ جَمِي .
 حَاجِلَر دِيْمَكْدَر : (قافله
 حجاج) .

حُجْب { [ع] بَرْدَه مَعْنَاْسَه اُولَان
 (حِجَاب) كْ جَمِي .

حُجَّت { [ع] دَلِيلْ ، بَرَهَانْ ؛ بَر
 فَعْل وَا قَوْلَكْ ثَبُوْتَنَه
 مدار اولان نسته :

« آدَمَكْ دِهْ وَايْ مَرَقَانْ حُجَّتْ خُسْرَانِيْدَر »
 (لا)

§ عَاكَمْ شَرْعِيَه دَن صَادِر اُولَان
 حَكْمَنَامَه شَرْعِيَه ، حَكْم اَعْلَامِيَه جَمِي
 (حُجَج) در .

« نَحِيَه اِيْمَانْ كَثِيْر اَيْ هَلْدَا فَجْرَكْ سَكَا »
 « آخِرْتَن خطْ تَعْلِيْقْ اَيْلَه حُجَّتْ كَلَز »
 (ثابت)

حُجْرَه { [ع] كَوَجَكْ اَوْطَه :
 (حَجْرَه درويشانه) §
 اَوْطَه لَرَكْ دِيْوَارْلَرِيْنَه يَپَايِلَانْ قَابُوْسُزْ
 دَوْلَابْ كِيْ يِرْلَه اَطْلَاقْ اُولَنُورْ كَه
 اِسْكِ زَمَانْ خَانَه لَرْنَدَه چَوَقْ كُورْ يِلُورْ .
 جَمِي (حُجْرَاتْ ، حُجْرَاتْ ، حُجْرَاتْ)
 دركه اَصْطِلَاحَاتُ فَنِيَه دَنَدَر . كَافَه اَجْسَامْ
 مَضُوبَه وَا اَلِيَه نَكْ مَابَه اَلْخُصُولِي اُولَان
 مَادَه نَامِيَه يِي حَاوِي سَرِيَّاتْ جَسْمِيَه نَكْ
 هِيْتْ مَجْمُوعَه سَنَه اَطْلَاقْ اُولُور .

یاخود آلداتجی صورتده پاییلان
تی . مضموماتندور . (حیلَه کَار) =
حیلَه ایدیمی ، ایدن (حیلَه کَارانه) =
حیلَه جی اولان آدمه یا قیسه جی طرزده .
[حیلَه کَاری] = حیلَه کارلق ، حیلَه .
جیلک . (حیلَه باز ، حیلَه ساز) دخی
عین معناده استعمال اولنور .

{ [۵] زمان ، وقت مناسنه در :
حین (حین عزیمت ، حین ولادت ،
حین حاجت ، حین تحصیل) . جمی
(اَحْیان) .

« حین رویتده آجاردی نظری »
« نکشته سر کلخ البصری »
(خاقانی)

قویقی (ماده لایله قولالایلیز : (قنا
کیجه سی) = اوائلده کلین اوله جی
قیزلرک الرینی ، آیا قیرینی قنالمق ایچون
قادیلرک طویلاتوب اجرا ایتدکلری
ذوق شبانه به اطلاق اولنوردی .
(حنائی) = قناجی .

« طرفه کلکون فرینده روش کیم صانه سین »
« حله اندامنه اورمش ید قدرت حنا »
(نفی)

« وردی یال ودم پاکیزه سترک حنا »
(نظم)

{ [۵] بفدای . جمی
حِطَه (حِطَه) در .

{ [۵] (حیلَه) نک جمی :
حیل (حیل و دسائس) .

{ [۵] دوباره ، مکر ، ذک ،
حیلَه دیکرینی آلداتقی ایچون

ح

{ [۵] (حَب) ک جمعیدر :
حبوب { دانه لر .

{ [۵] (حُبُوب) ک جمی .
حُبُوبات { آربه ، بفدای ، داری
کی دانه دن عبارت اولان ذخاثره طلاق
اولنور : (حبوبات پازاری ، حبوبات
اتباری) .

{ [۵] (سُرور) ک صرادیدر .
حبور { فرح ، سونج مناسنه در :

{ [۵] سَوَکی : (حَب الوطن
حَب { من الایمان) = وطن

سوکیسی ایماندندر . (حَب نفس ،
حَب جاه ، حَب دین) .

{ [۵] گبه . [الیله حبلی] =
حبلی { ایجه گبه در :

« کونده بیک شی طوغورور لایله حبلا یهدم »
(ماکف پاشا)

استعمالی غالبدر : [عجزه وضعفای
جابه مقتضای شان آدمیتدر] (حمایت)
طرز زنده ده قوالانلییر .

{ [ع] هرییده اڑك اشك
جَار } معنایه ایسه ده لسانزده
او ككي ، دیشیسی تقریبی اولغیبارق
جنس معروف حیوانه اطلاق اولنوره
(جاری) = حاره منسوب ، اشكك .

{ [ع] بوك : (حل قیل ،
حل } حل جسیم ، حل خیف) .

« میهران اولسه ك جكلنر امتنان میزبان »
« محو اولوردی حل منت چكسه چرخ جنبی »
(نظم)

{ [ع] خطه بنایه ده (صنعا)
جَیِر } شهرنك طرف غریبسنده
برموقك اسمی بی ینه عینده حرب متربه .
دن برقیله ك نام جدیدر كه (جیر بن
سبا) در .

{ [ع] بك ، ایچكده اعتدال ،
جَیِه } برهیز دیمكدر : (الحیه
رأس كل دواء) = [رأس ادویه ،
برهیز وحیه در — لا]

« مدیه دیدی بی بیت الدوا »
« حیه حقنده دیدی رأس دوا »
(نابی)

{ [ع] فی الاصل شده ایله
جَیَّاء } (حنَّاء) در . لسانزده

تحریرف ایله (قنَّاء) دینیلن معروف
قبرمنزی بویا اوقی كه قادیلر افرخی ،
آیاقلری آنكله بویارلر . (اورمق ،

{ [ع] شرعاً حلال اولان
جَل } شی ، حلال § ارض مكده
حرم شریفك دائره سی خارجنده اولان
پر .

{ [ع] اصطلاحات نیل .
جَلَّت } تیه دندر . فنا قوقولی
برنوع ضمیمه در كه تركبه ده (شیطان ترسی)
دینیلیر .

{ [ع] انساك طبیعتنده
جَلَم } اولان یا اولشلق ، یوموشاقلق :
(حلم حکیمانه) (مدوح ، (حلم جاری)
شرعاً و عقلاً مذمومدر : (فلان حلم ایله
متصف ایدی)

« بری صدقیله بری عدله بی همتادر »
« بری حلیله بری علم ایله فرد بكتا »
(نظم)

{ [ع] زینت ، سوس §
جَلِیَّه } خلقت حسنه ، صورت حسنه ،
صفت حسنه : [حلیه شریفه] = نبی

محترم علیه الصلوۃ وسلم افتدیمز
حضرتلرنك شمائل شریفه وصفات
قدسیه لرینی حاوی کتابه لوحه :

« بوحیدیت ایچره بودر قول اعم »
« یعنی افقه تسالی اعلم »
« نیجه پا کیزه مخندن صكره »
« فقر عالم دیدی بندن صكره »
« حلیه پا كکی کیم کورسه بنم »
« اوله کورمش کبی وجه حسنم »
(خاقانی)

{ [ع] حالات موزه دن قورمقی
جَمَّایَه } قورمقی . انسان حقنده

« نیمه قصیده بر کتاب ، مجموعه پراختاب »
 « هر نکته سی فصل الخطاب هر یق بر کتب حکم »
 (نفی)

« ذاتیدر ماحصل نسخه اسرار حکم »
 (نانی)

حِکْمَتُ { [ع] فضائل و خصائل
 ماله نك اجتماعندن

تحصل ایدن صفت حسنه :

« هب بو معنای بیلیر اهل قبول »

« حکمت آموز ایدی اوضاع و سول »

(خاقانی)

§ آداب و اخلاقه دائر عبرت و انتباه

بخش اوله جق مختصر کلام ، نصیحت :

(حضرت حکیم رومی نك هر قول

و چیزی بر درس حکمتدر) § حقایق

موجودات و اشیایه قائم معرفت :

(علم حکمت ، فن حکمت ، حکمت

طبیعیه) § سبب خفی ، منشأ خفی :

(حکمت آلهیه ، حکمت ربانیه) بعضاً

سیک مریدیه [بحکمة الله تعالى] طر-

زنده ده قولانیلیر . قاعده مریدیه

توفیقاً نسبتنده (حکمی) دبعک لازم

کلیسه ده سلیقه ترکیه (حکمی)

طرزینی ترجیح و قبول اینخشد . بو

نسبت (حکم) لفظنده عطف ایدیلد.

بیلیر : (مواد حکمیه ، مباحث حکمیه ،

مقالات حکمیه) ، (حکمیات) =

حکمته متعلق سوزلر.

حفظی ، حفظ صحت ، حفظ لسان) ،

(تحت الحفظ) صافلانرق ، مأمور

مخصوصه ترفیقاً دیمکدر . § اذبرله مک ،

اذبرلنك : [حفظ قرآن ؛ قصیده

برده نك حفظی) . (حفظه چالشیق) =

قرآن کریمی اذبرله مکه غیرت اتمك :

« بفری یاقی اریمزدی اثر تابندن ،

« نور حفظندن اگر شعله شمع آله ضیا »

(نظم)

حَقْدُ { [ع] کین طونقی ، دشمنکی

حَقْدُ قلبنده صافلامق که اوج

آلتی ایچون فرصته انتظار اتمك دیمکدر .

مذه و ماتندنر : (حقد و حسد) .

حِکَايَةُ { [ع] نقل و بیان اتمك ،

اطرافله یعنی صایوب

حِکَايَاتُ { دو که رک سوله مک :

[حکایه حال ، حکایه

سرگذشت ، حکایه ماجرا ، وقعه نك

حکایه می] § بعض وقایعک هیئت

عمومیه می که رومان ، ماسال دیمکدر :

(حکایه لیلی و مجنون ، حکایه خسرو

و شیرین ، حکایه فریبه) جمی [حکایات] .

(حکایه نویسی) = رومانچی ، ماسال

یازان . [حکایه نویسی] = رومانچیلق ،

ماسال یازمچیلقی .

« دیکله نیدن کیم حکایت اتمده »

« آبر بقلردن شکایت اتمده »

(نحلی)

حِکْمُ { [ع] « حکمت » فی جمیدر :

حِکْمُ { [حکم خفیه ، حکم آلهیه]

حَسَبَاتُ : { [ع] روحك ادر اكانی ،
حَوَاسِ واسطه سیله

روحده حاصل اولان طوبقورل : [حَسَبَاتُ
مادرانه ، حَسَبَاتُ عاشقانه ، حَسَبَاتُ
الیه ، حَسَبَاتُ شدیدہ] .

حِصَارُ : { [ع] اطرافِ مستحکم محل ،
قلعه : (روم ایلی حصارِی ،
اناطولی حصارِی ، آق حصار ، قاره
حصار) ، (بِالْأَحْصَارِ) = قلعه تک
مرتفع قسمی ، ایچ قلعه سی .

حِصَصُ : { [ع] (حصه) تک جمعی :
(حصص موجوده ،
حصص مقیده) .

حِصْنُ : { [ع] محکم ، صرپ محل ،
قلعه : (حصن حمین) =
یک متین ، صرپ قلعه . (حصن منصور)
= دیار بکر ولایتند بر موقیع .

حِصَّةُ : { [ع] پای : (حصه منفعت ،
حصه عبرت ، حصه دن
حصه) . (حصه دار) = حصه لی ،
پایی اولان (حصه یاب) = حصه
بولیجی ، بولان :

«اولانلر فیض یاب اثبات آغار قدرندن»
«آلیرلر حصه عبرت تماشا ی طبعندن»
(رجائی زاده اکرم)

حِضَانَتُ : { [ع] سوت اتانق ،
دایه ک .

حِفْظُ : { [ع] صاقلامق ، صاقلاغق :
(حفظ نقود ، کتابک

§ قسم ، بلوک : (حزب قرآن)
§ دوام اوزره اوقوتان شی ، ورد ،
دعا : (حزب شریف) .

{ [ع] روحده کی طوبق قوتی ،
حِسَّی ترکیبہ سی [طوبقو] :
(حس ظاهری ، حس باطنی ، حس
رفیق ، حس آبی) ، [حس اتمک]
= طوبق ، ادراک اتمک . مادیات
و معنویاتده قولانیلیر : (معامله
بارده دن مقبر اولدیغی حس ایتدم) .
(حسی ، حسیه) = طوبقویه منطقی ،
منسوب .

{ [ع] صایق : (حساب
حِسَابُ) { قلیل ، حساب سریع)
§ قواعد مخصوصه سی واسطه سیله
معلومات عدیده دن مجهولات عدیده سی
استخراج ایدن علم : (علم حساب ،
حساب اعشاری ، حساب ثمالی ، حساب
تفاضلی) (عَلَی الْحِسَابِ) = مقدار
معینک بر قسیمی اوله رق . (عِنْدَ الْحِسَابِ ،
لَدَى الْحِسَابِ ، بِالْحِسَابِ) = حساب
ایدلر کده . (یوم الحساب ، روز حساب)
= قیامت کونی . (حسابی) = حساب
منسوب § طمعکار ، خسیس آدم .
(حِسَابَاتُ) = حساب متعلق خصوصات :
« مخلص ایی باق دفتر الطاف خدایه »
« نه مصرقی قید ایله ابرادی حساب ایت »
(اسعد مخلص پاشا)

طلم کي شيلره اطلاق اولنور: (حرز
جان ، حرز امان ، حرز مکرم) .
« فارغ ايندي عشقک اوز که مهلقا لردن بي »
« حرز جاندر صاقلادی عشقک بلاردن بي »
(فضولی)

{ [۴] بر شيشه زياده سيله
حرص } دوشمک ، بر شيشي زياده
ايسته مک . اکثريا مذموم اولان
حالاتده استعمال اولنور : (حرص
مال ، حرص اقبال ، حرص جاه ،
حرص نقود ، حرص پيري) .

{ [۴] (حرفت) ک جمی :
حرف } (حرف و صنايع) .

{ [۴] رزقه ، کچمکه
حرف } مدار اولان عمل ، کار ،
صنعت : (اهل حرفت) = اصناف ،
صنعت صاحبي .

{ [۴] في الاصل محروم
حرمان } ايتک مناسنده در . لسا .
نمزده بو معنی معتبر دکلدور . محروم
اولق ، محروم قالمق مناسنده قوللا .
نييلير :

« متصل حرمان قالور حاصل طمعدن اهل حرص
« طرفه کيم آرتار بکا کلدجه حرماندن طمع »
(فضولی)

{ [۴] ملائفه ، برطاقم ، بر
حزب } گروه انسان : (حزب
قليل ، حزب مجاهدین) .

« برحزب قليل ايدي معين »
« اعدا ايسه لشکر عرصم »
(لا)

هجرت سنية نبويه لربنک اوتهجي سنه سنده
يوزيکي متجاوز اهل ايمان ايله برلکنده
ايضا بيوردقلري حج شرعدوکه ايرته سي
سنده اوتحال نيوليري وقوع بولشدور .
(ذي الحجه) = شهر عربيه دن اون
ايکنجي آي .

{ [۴] انسانه عارض اولان
حدت } طارغيتلق ، تيزلک ،
اوفکه کي کسکينک حالري : (اوقدر
حدتلفش ايدي که آغزندن چيقان
سوزلري قولاغی ايشتمه بوردی ، اک
عادی بر قصور فوق الماده حدتي
موجب اوليور) § کسکينک : (حدت
تيغ ، حدت سيف) .

{ [۴] بر شيشه مقابلي ،
حذاء } قارشيسي § برخط مستقيمک
دواميله حاصل اولان جهته که ترکبه ده
برمه سه ، چريقي تعبير اولنور :
(دکاترک کافه سي بر حذاءه ايدي ،
چشمه مک حذاسنده برديوار واردور) .

{ [۴] اکين اکک ، اکلک ،
حراثت } اکينچيلک : (ترلامک
حراثتي ، موسم حراثت) .

{ [۴] قوريمق ، قورنمق :
حراست } حفظ ايتک ، بدلمک :
(بلده مک حراستي ، خانه مک حراستي ،
حراست مملکت) .

{ [۴] محافظه نفسه ، سيله
حرز } اولق ايچون طافيلان نهنه ،

﴿ ح ﴾

جَبَّالٌ [ج] (جَبَلٌ) کُ جَمِی .
جَبَّالٌ = ایلر ، خلاطر دیمکدر .

جَبَّالٌ = ایچی ، اورغانچی .
جَبَّالٌ [ج] آغ ، طوزاق :
(جَبَّالٌ تلبیسات)

[ج] حَرَّابٌ دینلن یازی
جَبَّارٌ یازمق مخصوص رنکلی مایع ،
مداد § اوقومش ییلکچ . بو معناده
بالخاصه بنی اسرائیل یعنی موسوی
خاخالمرینه اطلاق واکثریا جمی اولان
[آجَار] استعمال اولنور : (احبار بنی
اسرائیل - احبار یهود) .

حِجَابٌ [ج] پرده ، اورتو ،
مانع : (حِجَابٌ چهره) = نقاب ، یوز
اورتوسی (حِجَابٌ حَاجِز ، حِجَابٌ صَدْر) =
اصطلاح طبعه کوکس ایله قارنی تفریق
ایدن اورتو دیمکدر . (حِجَابٌ قَلْب) =
اصطلاحده جوف قلبی بر ملقم حیره لره
آیران پرده لره اطلاق اولنور . §
اوتانمه ، صیقله : [بی حِجَاب] =
اوتانماز ، صیقلماز .

« غصه سندن باشمک قبل کبی انجلمش تم »
« کیم تمنا نینی اورتاسنده باشمدر حِجَاب »
(فضولی)

« رفع اولدی حِجَابٌ شاهدراز »
« عشق اولدی ملامت ایله دمساز »
(وله)

حِجَّازٌ [ج] جزیره العربده مکة
مکرمه ، مدینه منور
ایله طائف وحوالیسندن عبارت اولان
دیار معروفه : (حِجَّازٌ ولایتی ، جانب
حِجَّازٌ مفرطرازه عزیمت ایتدی) .
§ موسیقی شریفه مقام ، پرده :
(حِجَّازٌ پرده سی ، حِجَّازٌ پیشروی)
موسیقی غریبه (ده مینور) بونک
مقابلیدر . (حِجَّازٌ کاز) باشقهدور .

حِجَّالٌ [ج] کلین اوطه سی
دیمک اولان (حِجَّالٌ نیک
جمی . (رَبَّاتُ الحِجَّال) = (رَبَّاتٌ)
(رَبَّ) کُ صاحبیت مالکیت مناسندن
جمع مؤنثدر که حمله صاحبه لری یعنی
کلینلر دیمکدر :

« زهی مشاطة زینت فزای طبع نظم آرا »
« مروس بکر فکر موشک ربات الحجال ایلر »
(نیلی)

حِجَّه [ج] بردمه حج ایتمه :
(حِجَّه اَلْوَدَاع) = باعث

نزول قرآن ، مبلغ احکام ایمان
حضرت پیغمبر عظیم الشان الفدیمرک

حَيْفٌ { [۵] اېواه ، ياز يقي کې
ازات تأسف: (حيف صد

حيف) (حَيْفًا) ده عين مضاده و بېضا
هرايکېسندن سوگره (که) ويا (کيم)
علاوه سيله قوللايلير :

« واردق در سمداتنه ياري کورمه دک »

« کيردک بهشته حيف که ديداري کورمه دک »
(شيخ غالب)

حَيْلُولَت { [۵] آرمه کيرمک ،
آرمه پرده کې مانع
اولق : (حيلوت موانع ، بعض امور
مهمه نک حيلوتی) .

حَيَوَان { [۴] جانلي ، ديري مخلو
فانک جنسونه اطلاق
اولنورکه جميع انواعه شاملدر . §
اصطلاحده انساندن ماعدا جانلي مخلوقات
اراده اولنورکه چي اولان (حيوانات) ده
بو معنا اعتباريله استعمال ايديليز .
بعضاً تشبيه طريقه ادراکمز ، احق
آدملرده اطلاق اولنور . (حيوان
ناطق) = انسان ديمکدر . § حیات ،
جان مناسني ده افاده ايدر : (آب
حيوان) . [حَيَوَانِي] = حيوانه
منسوب ، ديربلکه طائفه : (لَذَات
حيوانيه) .

حَيَّة { [۴] بيلان : (حَيَّة اسود) =
اکثرېا ديار مصرده پيدا
اولان قاره بيلان . چي (حَيَات) .

« سرکه پرداز پسنديده رای »
« يوسف حيدر شپ روز کار »
(نفی)
« سرور دين پادشه نامدار »
« حيدر خصم افگن و دلدل سوار »
(نظم)

حَيْرَان { [۵] شاشه قالمش ،
شامش ، شاشرمش :

« ای ملک سیمای کسندن اوز که حیراندر سگای »
« حق بیلور انسان دیمز هر کیم که انساندر سگای »
(فضولی)

حَيْرَت { [۵] نه يابه جفې بيلمه به جک
صورتمده شاشيرمه ،

شاشيروپ قاله : [القصة شدت حرمان
کاله يتدکده و دريای حيرت طنبیان
ايتدکده خاطر مه بويتدی - فضولی] .

(حيرت آفزا) = حيرت آتيريجي ،
آتيريان . [حَيْرَتَجَش] و [حَيْرَتَجَشَا]
= حيرت ويريجي ، ورن . (حيرت زده)
= حيرت اورمش ، شاشيناقده قالمش .

« ديدم مخور و کربان چاک و کاکل تارمار »
« حيرت افزادر قيامت جامه خوابگدن سنک »
(محمود نديم)

حَيْرَة { [۵] طرف ، ميدان ، مکان :
حَيْرَة { [حَيْرَة امکان ، حَيْرَة اعتبار ،

حَيْرَة افتخار] .

حَيَض { [۵] طائفة نساءت حادث
طبيعية شهریه سی .

« ویرمه بن جانن سکا بولماز حیات جاودان »
(۷)

« قادر بیجون حیات وemat »

(نظم)

حَیَاتُ اللَّهِ { [۵] الله هم ربی
حَیَاتُ اللَّهِ { اوزون اینسون معنا -
سندمه بر جله دعاتیه درکه کمال تحسین
مقامنده ایراد اولنور .

حَیْثُ { [۵] ادات . یالکیز اصلا
قوللا نیلازه . غایت اعتباریه
بالترکیب قوللانیلیر . بو تقدیرده آخری
مفهوم اوقونور : (مِنْ حَیْثُ الْمَجْمُوعِ)
= غایه یگوندن ، طویدن دیمکدر .

حَیْثُ { [۵] مزیت ، اعتبار ،
حَیْثُ { شرف : (حَیْثُ ذَاتِیهِ ،
حَیْثُ رَسْمِیِّهِ) ، فضیلت علم و اخلاق
انسانه اعطا ایدیه یلجکی حَیْثُ و مزیت
هیچ بر مافلک شریعت حکمت بر سوز
سویلمکه حق یوقدر — حَیْثُ مقا -
له سی) .

حَیْثُ { [۵] ارسلان § حضرت
حَیْثُ { امام علی رضی الله عنه :
(حیدر گراز) = دونه دونه حمله ایدن ،
حضرت امامک اوصاف شریفه لرندندور .
(حیدر آه) = ارسلانجه سنه ،
(حیدری) = ارسلانلق ، حیدره
منسوب § اکثریا مولوی درویشانک
کیندنکاری اوکی تکمه سز ، قولسز بر
نوع یلک :

درون مختانیسی دیمکدرکه تحریف ایله
(آولو) دینیلیر .

{ [۵] اسماء حسنادندور :
حَیْ { (جناب حی لایموت) :
« ای حی وقدر اولان آلهی »
« بی مثل و مشابه و مضاهی »
(مقدمه)

§ حیات ایله متصف اولان ، دیری :
(حی و میت) (حیا) = دیری اولرق ،
اولدینی حالد دیمکدر : (رئیس اشقیایی
حیا در دست ایتدکاری) .

حَیَاءُ { [۵] ایکی نوعدر . بری
حَیَاءُ { اوم و تمییب اولنه حق
اوضاهدن اجتناب و حجاب ایجه ، چکینوب
اوتامه که بوگا (حیا فطری) دینیلیر .
مثلا هندالناس کشف عورتدن و افعال
ممانه سائرده دن حیا) کھی : ایکنهیسی
خوفا من الله معاصی و مناهیدن اجتناب
وامتناع ایتدکدرکه بوگا (حیا ایمانی)
اطلاق اولمشدور . حدیث شریفده
ذکر اولنان حیا بو ایکنهی نوعیدور .
(بی حیا) = عارسز ، اوتامماز :

« بریسی بحر عطاءد بریسی قازم داد »
« بریسی کان حیا در بریسی کنج سفا »
(نظم)

{ [۵] جانلیلق ، دیر یلک :
حَیَاتُ { (حال حیات ، مدت
حیات) ، (حیات افرا) = حیات
آوتریمی ، آرتبران (حیات بخش) =
حیات وریچی ، ویرن :

حوصله سی طار ، صبر سز (نَنَكْ
 حَوَصْلَه) = حوصله سی یوقه ، طابعاغز .
 § اصطلاح طیحه قویروق صوقوسی
 کیکی ابله قاپله کیکارینک تشکیل
 ابتکاری بوشلفه ، چوقوره دینیلیر :
 « دردمن حوصله خامه به صیماز نای »
 « آتی وابسته هنگام ملاقات ایدم »

{ [۵] دروننده صو بریکد .
 حَوْضُ } بریکه مخصوص چوقوردردک
 آلتی و اطراف طاش و یا طوغله دن کیرج
 و خراسان و جنتو ابله غلوطاً پایلان
 خرج ابله دیوار اوله رق اصال اولنور :
 (حوض صغیر ، کنار حوض ، حوض تپی
 حوض بهشتی) § سفاتک اجرای تعمیراته
 مخصوص محل که عندالافتضا ایچنه صو
 طولد بریلوب بوشالدیلیر . ترسانه ماسرده
 بوتک برده دگیز اوستنده طولردیمی
 حالده استعمال اولنان نوعی واردور که
 آسکا (حوض سابع) = (یوزنجی
 حوض) دینیلیر :

« بر حوض مبارک اول مقای »
 « سیراب ایدردی فیض تایی »
 (غالب دده)

{ [۵] بیل : (حول نام) §
 حَوْلُ } اطراف ، جووره : (حول
 بیت ، حول کعبه) § قدرت معنا .
 سنده حاویدر : (لاحول و لا قوة الا باله)
 بوراده کی (حول) قدرت مستانی
 افاده ایدر . (حَوْلُ) = خانه تک

حواله لی) § اختلاجات عصبیه و یا شدتلی
 نوبت ابله چوققرده ظهور ایدن مرض
 معلومدرکه اکثر ایدیش چیه جتی زمانلرده
 مشاهده اولنور : (حواله عتی ، حواله
 کلدی) ، (حواله) = حواله اوله رق ،
 حواله صورتبله . (حواله نامه) دیکرینه
 چوبریلن آنچه بی حاوی کاغذ . (حواله
 سندی) = دین . ذمت کاغدی . جمی
 (حَوَالَات) .

{ [۵] بردیارک اطرافی ،
 حَوَالِی } جوارلری معنانه (حَوْل) ك
 جمیدر . مفردی بوتک یرنده قوللا .
 نیله ماز : (حوالی حجاز ، حوالی
 شام ، قونیه حوالیسی) .

{ [۵] (حاجت) ك
 حَوَائِج } جمی . استعمالی مادیاته
 منصرفدر . (حاجات) بوتک موقعنده
 قوللائیلاز : (حوائج ضروریه ، حوائج
 شتایی ، حوائج یتیه) .

{ [۵] بر حکومتک زیر
 حَوْزَه } اداره سنده بولنان ممالکک
 مجموعی ، دائره اداره سنک جمله سی :
 [حوزة الاسلام] = بلاد اسلامیه .

{ [۵] فی الاسل قوش
 حَوَصْلَه } قورصاغی ، معده ،
 جوف بدن کی معانی متضمن ایسه ده
 لافزده انسانک صبر و تحمل خصو .
 سنده کی طاقت دروینسته اطلاق اولنور :
 (حَوَصْلَه سُوْز) = طاقت ، تحمل
 باقیبی ، محوایدیمی ، (نَنَكْ حَوَصْلَه) =

حَوَاسْ { [ع] حَاسَه (ك جمی):
 حواس (حواس خمس) . اورابه
 ده بافكز .

حَوَاشِي { [ع] حَاشِيَه (ك جمی):
 حاشیه (حواشی و حیزه)
 مفردینه مراجعت اولنه .

حَوَاصِب { [ع] حَاصِب (ك جمی):
 حاصِب (ك جمی) . شدتلی روز-
 كارلر : (هوب حواصب) .

حَوَالَه { [ع] اصطلاح قهقهه دینی
 برزمتدن دیگر ذمتنه نقل
 ایتكه اطلاق اولنور . حواله ك
 انمقاندنه بحیل بشرط السلامه ذمتدن
 بری اولور . آنکیچون بعدالانقصاد
 محال علیه افلاس ایتنه محال له یتنه بحیل
 رجوع ایدر : (حَوَالَه مَبْهَمَه) =
 تعجیل ویا تأجیل ذکر اولنمایان حواله .
 (حَوَالَه مُطْلَقَه) = محبلك محال عابده کی
 مالندن اداسی مقید اولمایان حواله .

(حَوَالَه مُقَدَّمَه) = بالعکس محال
 علیه ذمتنه ویا بدنده بولنان مالندن
 اداسی مذکور اولان حواله دیمکدر .
 بونلر اصطلاح قهقهه دندر . § برشی
 سیارش ایتكه ، برایشی توصیه ایلهمك :
 (خانه لازم اولان اشیاءك مباينه - منی
 قارداشمه حواله ایتدم ، مقارنه ك اسرا
 انشا آتی مسماره حواله ایتدم ، اوایشی
 کیه حواله ایتدی) § مانع ، حائل
 مناسنده قوللائیلیر : (تحت حواله ،

حَين { [ع] شوق ، آرزو §
 حَين شَدَت اشتیاقدن آغلايوب
 فریاد ایتك : (حَين حَزين) .

حَوَاه { [ع] (آدم) علیه السلامك
 حَوَاه زوجی ، ام البشر .

حَوَاجِب { [ع] حَاجِب (ك جمی):
 حَاجِب (ك جمی) . اورابه مراجعت
 اولنه .

حَوَادِث { [ع] حَادَثَه (ك جمی):
 حَادَثَه (ك جمی) . طالعده مرکوز یگیدن
 بکیمی وقوعه کن ایی ، کونو حائل
 دیمکدر . اکثریا مفرد حکمنده قوللا-
 نیلیر . برینه کورمه جمع اوله رفی استعمال
 اولنور . مثلاً (جریده حوادث ،
 حوادث مملکت) کبی . (حَادَثَه) ایله
 معناری وموقع استعمالری فرقلیدر .
 بونك موقننده (حَادَثَه) قوللائیلهماز .
 فقط جمع دیگر اولان (حَادَثَات) بونك
 مقامنده قوللائیلیر . ذاتاً جمع اولان
 (حوادث) ی تکرار (حَوَادِثَات)
 طرزنده جملندیروب استعمال ایتك
 عبندر ، لؤوسزدر : (حوادث ساره ،
 حوادث جدیده ، حوادث مؤله) .

• بی فایده در آمد شد امواج حوادث •
 (توفیق)

حَوَارِیُّونَ { [ع] (عیسی) علیه .
 حَوَارِیُّونَ (السلامك اصحابی اولان
 اون ایکی ذاته اطلاق اولنور .
 مفردی امدادچی ، یاردیچی مناسنده
 (حَوَارِی) در .

حَمِيمٌ { [ع] صوی صوب } بِكْ
 حَمِيْقٌ بِكْ قَائِنَارُ نَسْنَه :

« شرر نازده قهری معاذ الله اکر »
 « آب حیوانه اثر ایسه اولور ماء حمیم »
 (نظیم)

حَنَانٌ { [ع] کذلک اسماء حسنا دندر
 « رحیم » مضانه در .
 ذَاتَا (حَنَان) = مرحت، رقت،
 رأفت دیمکدر .

حَنْبَرٌ { [ع] بوغاز، خصوصیه
 غیر تلافیه سس ظهور
 ایدن قسم . اصطلاحات طیبیه دندر .
 (حَنْبَرِی ، حَنْبَرِیّه) = بوغازه، غیر تلافیه
 متعلق : (امراض حَنْبَرِیّه) .

حَنْطَلٌ { [ع] ابوجهل قارپوزی
 دینین بروع نباتدوکه
 بعض امراضه نافذدر .

« قیلار مغرت بلغمی ازاله حنطل »
 (فضولی)

حَنَفٌ { [ع] امام اعظم ابو حنیفه
 حَنَفِیُّ نَعْمَانُ بْنُ ثَابِتٍ رَضِیَ اللهُ عَنْهُ
 حضرت تریشک مذهبینه تابع اولان :
 (مذهب حنفی ، حنفی المذهب ، و جمال
 حنفیه، فقهای حنفیه) جمعی (حَنْفِیُّونَ)

حَنْکٌ { [ع] آغیز طاوانی، داماق .
 آغیزک آلت جغتیه ده
 دینلیر . (حَنْکِی) = داماقه متعلق .
 بولر اصطلاحات طیبیه دندر .

حَمَلٌ { [ع] (حامل) کْ جمی :
 (حملہ قرآن) = فرقان
 کریمک مزایسته واقف اولورق حافظی
 اولوب مقتضاسفیه حامل اولغه چالیشانلر
 دیمکدر . مآل آشنا اولمایان حافظلره
 تبرکاً اسناد اولنور .

حَمُولٌ { [ع] تحملو، حوصله سی
 کنیش آدم : [مرآدم
 اوقدر حمل اوله ماز]، (حَمُولَانَه) =
 حوصله منه : « سکوت جولانه »

حَمُولٌ { [ع] یوک ، اکثر یا کیلر
 ایله سوق وجلب اولنان
 یوکله اطلاق اولنور : (مقدار حمله،
 حمله ک تولی، اخذ حمله) .

حَمِیَّتٌ { [ع] غیرت و ناموسه
 تعلق سببیه برشیدن عار
 و استنکاف اتمکدر که انسانیته وبا -
 خصوص ملیته عائد کافه فضائلک زیده
 معانیسی جامع برخصلت یا کیزه در :
 (حمیت دینیه، حمیت ذاتیه، حمیت اسلامیّه
 صاحب حمیت)، (حمیت مندی) = حمیتی
 (حمیت مندانّه) = حمیتی اولانه
 باقیته حق سورنده، (حمیت مندی) =
 حمیتلک . (حمیت جاهلیّه) = تعبیری
 جل ایله قاریشیق اولدیغندن بوس بتون
 باشقه مننای حاویدر :

حَمِیدٌ { [ع] اسماء حسنا دندر :
 (رَبِّ حَمِید، حَمِید مجید)
 حمد و سپاسی جالب اولان خصائل
 و فضائل طایه ایله متصف ذات .

اولنشی بر سرای مشهور در که حالا
موجود در. (کل حراء، لاله حراء،
بساط حراء) .

و غنچه گلزاری سیرایت لاله حرایه باقی،
(باقی)

حَقَّاءُ { [ع] (أَحَقُّ) ك مؤثی:
(جاریه حقا، خادمه حقا)

حَلَّ { [ع] یوك . بومناستله
كبه نك یوكنه بنی آنا فارنده

اولان یاوریه اطلاق اولنور: (وضع
حل) = چوق طوغورمق § یوكو
لك، كبه لك: (آثار حل، مدت حل،
حالت حل) § اسناد معناسنده ده
قوللانیلیر: (سكوتی جهله حل ایتك
خطادر) . (یوككنك) معناسنده
قوللانیله ماز .

حَمَلٌ { [ع] فوزی، بروج فلکیه
دن کندیسه اجتماع ایدن
کواکب شکلی فوزی به مشابه اولان
بر برجک اسمیدر که کونش شهرمارنده
اشبورجه نقل ایتکله تساوی لیل
ونهار دییی وقوه بولور:

«جلوه کاهن ایده خورشید فلك برج حل»
(نقی)

حَمَلَه { [ع] صالدرمه، صالدرش،
(حمله آتله: (حمله رستم، حمله

اولی) جمی [حَمَلَات] : (حملات
قهرمانانه) (حمله جی) = قانقی .

«ضرب تیغ قدر انداز قضا پیکاری»
«ابتدی هرجه ده دشتلری رو بقفا»
(نظم)

حَمَاقَت { [ع] احمقاق، بوسکلك،
آستلامه مق حالی: (حماقت
برغلندر که تداوی اولنه ماز) .

حَمَالٌ { [ع] یوك طاشیان، یوك
سکوتون آدم: (حمال سمری

صیریق حالی، اسکله حالی، اودون
حالی، اجرت حالی)، (حَالَانَه) =
حالیله منه .

«یوك دکلدر کندیسه صیرتنده حالك سمر»
(سروری)

حَمَامٌ { [ع] ایچنده بیقایله جوق
صیباق یر، محل معروف:

(قُدْرَت حَامِي) = صیباق قایتارجه،

قابلوچه . (حَامِي) = حاجی . حام

یاپان دیوارچی به ده (حاجی) دیزیر،

حَمَامَه { [ع] کورکرجین § قوسری
دبیلن قوش .

حَمْدٌ { [ع] فضیلت ایله ثنا و سپاس،
جناب حقّه مخصوصدر .

انسانک اوژی به لازم کلن منت نعمتی
ادا دیمکدر: (حَمْدُ الله، حَمْدُ ام حَمْدُ)

«طبعی فیض نموتک ایلدی حسان روم»
«حدقه شاعران دهرک اولدم اشمری»

(نظم)

حَمْدَلَه { [ع] الحمد لله دیمک که
بوندن مضموند .

حَرَاءٌ { [ع] چوق قیریزی،
بك قیزل متناسنه اولان

(أَحْرَ) ك مؤثی: (فصرا الحراء) =
اندلس دیارنده زمان اسلامده انشا

« طبعمه فیض خدا ذائقه بخش الهام »
 « قند معنی لب اندیشه مه حاضر حلوا »
 (نظم)

حَایِلَه { [ع] زوجه، سکاوا
 حَایِلَه { قادین : (فلانک حلیه سی
 خاتم) . (حَایِل) زوج، قوجه دیمک
 ایسه ده لسانزده قوللانیلار. (حَایِل)
 = حلیه لر، حرملردیمکدر .

حَایِلِم { [ع] حلم ابله متصف،
 حلم صاحبی : طبعی بومو .
 شاق اولور اولماز شیئه طارلاز آدم .
 (حَایِلَه) = اویله یوموشاق مزاجلی
 آدمه یاقیشه جق صورتده :

حَایِل { [ع] (حَایِلَه) و (حَایِلَه) نیک
 جمی . معنای اصلیبی قلیج
 باغیدور. لسانزده بویونه آمیلان نضیه
 اطلاق اولنور و مفرد حکمتده قوللانیلیر .
 مفرد لری اصلا قوللانیلار . تحریف
 ایل (حَایِل) طرزنده یازلاملی .

حَایِم { [ع] (حَایِمَه) نیک جمی .
 حَایِم { کواکر جینلر دیمکدر .
 (حَایِم) طرزنده یازلاملی .

حَاسِت { [ع] شبعات فطره،
 حَاسِت { بهادرلک، قهرمانلیق :
 (شهزاده جوانخت جناب) یازیدک
 قوصوه محمه کبراستنده ابراز ایتدیکی
 فرط حاست (ییلدیرم) عنوانیه
 تلقینه سبب اولشدور .

حلاوت تکلم، حلاوت امرود) ،
 (حَلَاوَتُخْش) = طاتلیق ویریمی .
 (حَلَاوَتِیَاب) = طاتلیق بولیمی .

حَزُون { [ع] سموکلی بوجک
 حَزُون { قابوخی، قابوقلی بوجک .
 اصطلاحیه اوقابوق کبی یعنی ساعت
 زنبورکنه مشابه قیوریق قیوریق اولان
 شکل دوری یه (حَزُون) د ییلیر :
 (فَصْلَه حَزُونِیَه ، اشکال حَزُونِیَه) .

حَلَقَه { [ع] دائره شکنده اولان
 حَلَقَه { شی : (بویون حلقه سی ،
 قابو حلقه سی ، یوزوک حلقه سی ، زنجیر
 حلقه سی، قولاق حلقه سی) ، (حَلَقَه
 بَگوش) = قولاغی حلقه لی . (بَگوش
 قاج انسانک دائره شکنده اجتماعی :
 (حلقه دوویشان ، حلقه تدریس ،
 حلقه فضلا) بو مناده لامک قصیه ده
 تلفظی جائزدر . (حَلَقَوِی) = حلقه
 شکنده، اورته سی بوش تکرارک رسمنده
 دیمکدر :

« خادم حلقه بگوش دری سادات کرام »
 « بنده بارگه جودی هزاران چلی »
 (نظم)

حَلَو { [ع] انواعی چوق معروف
 حَلَو { طاتلو طعام : (اون حلوا سی،
 ایرمک حلوا سی، طحین حلوا سی، صوسام
 حلوا سی، فازیلر حلوا سی) ، (حَلَوِی،
 حَلَوِی افروش) = حلوا ساتان، حلواچی :

حَلَّ { [ع] جوزمك ، چوزلك :
(عقدمك حَلَّ ، حل عقدمه)
§ نردده محل قالمه جق صورته ايصاح
ماده ايتك ، ايدلك : [حل مسئله ،
حل مشكلات ، معادله نك حَلَّ] §
« تحليل » مقامنده يمني مركباتي اصول
كيميايه توفيقاً يكد يكرندن قزريق ايدوب
ويا اريتوب جزء جزء ايتك مضاننده
دخی قوللانيلير :

« نوله حَلنده عاجز اولسه عقل جوهر اول »
« ماينوسنامه اوصافي بر متن معقدور »
(نظم)

حَلَّاج { [ع] ياموق آتانا صنعتكار ،
حَلَّال { [ع] شرعاً حرام اوليان ،
[ع] حَلَّال و مباح اولان .
(حلال ايتك) = بر شيتك عوضندن
چكوب باغشلامق ، عفو ايتك . (حلال
زاده) = عفيف ، طوغرى ، پاك
مايه . (حلاقه آلتى) = تزوج ،
نكاحلى قادين ايتك : (آنا سودى
كهى حلال) ، (حَلَّال) = آريشى
بوروجيك ، آرقاجى ياموق بز :
(حلالى كولهك) .

حَلَّال { [ع] حل ايديجى ، ايدن ؛
آيروب آيجي ، آيان :
(حلال مشكلات ، حلال غوامض)

حَلَّالَت { [ع] طائليق ، طائلى
اولقى : (حلاوت كلام ،

يازى و ياخود رسم اوله رق اويغى :
(حَك مهر ، حَك سهر ، غلطك
حَكى) .

حَكَاكَ { [ع] صنعت حَك ايله
اشغال ايدن آدم ،
صنعتكار : (حَكَاكَ مشهور حسنى ،
حَكَاكَ چارشوسى) ، (حَكَاكى) =
حَكَاك .

« درون پرهوس مجموعه حَكَاكَ دونغشدر »
(ناي)

حَكَم { [ع] اصطلاحات فقهيه دندره .
ايكى خصمك بينلرنده موجب
نزاع اولان مادهيه ، دهوايى فصل
ايچون رضائله حاكم لصب ايتدكلى
كيسه اطلاق اولتور .

حَكِيم { [ع] حكمتله متصف ،
موجوداتك حقايق ودقا .
يقنه واقف اولان مرد قائل وكامل :
(مورخ ، مشهور ابن خلدون بر حكيم
ذوفنون ايدى ، مصاحب سنان پاشا
بر حكيم حقيقت آشنا ايدى) § اولنده
اكثرياً حكما فن طيه آشنا بولمق حسييله
لسانزده (حكيم) « طيب » مضاننده
قوللانيلشدر . بولغلى (حكيم) طرزنده
يازمق غلط فاحشدر . (حَكِيمَانَه) =
حكمتله متصف اولانه ياقيشه جق
صورته ديكدر :

« نافع اولماز مرض عشقه مداوات حكيم »
(نوعى)

حَقِيقَتٌ : [ع] بر شئتک طوغری
حَقِيقَتٌ : اولان کنی ، اصلی :

(بارقه حقیقت مصادمه افکاردن چیقار
— قول مشهور)

« بر حقیقت قالمسون طالده اللهم نهان »
(معلم ناجی)

(حَقِيقَةٌ) = حقیقت یعنی طوغری

اوله رق ، کرچکدن . (فی الحَقِيقَةِ)

= حقیقته ، کرچکدن دیمکدر .

بعضاً (طوغریسی) موقننده

قوللانیلیر : (حَقِيقَتُ ا انسان فانی

اولدینی حالده یت حیات ابدیه مظهر

اوله حق کی چاکملیدر — سعی مقا-

لهسی) § اصل وضع اووره ثابت

و مستعمل اولان کله . (مجاز مقابل)

§ انسانه حفظ و رعایتی حق و لازم

اولان وفادارلی ، نعمت شناسلی ،

مودت پرورلی کی واجب بمدوحه :

(حَقِيقَتْلُو قارداشم ، نه حَقِيقَتْسَز آدم

ایمیش) کی تمیزات بومناپه کوره دره .

(حَقِيقَتُ شناس) = حقیقی طانیان ،

بیلن . (حَقِيقَتُ شناسانه) = حقیقی

طانیانه باقی شه حق صورتده . (حَقِيقَتِ)

= حقیقته منسوب ، کرچک اوله رق .

« حَقِيقَتْسَز لک ایتدک سودیکم رنجیده یزسندن »

(لا)

حَکَّ : [ع] قازمقی ، قازمقی . بر

شئتک اوزرینی چیلک قله

ایتمک : (افعال و حرکاتنده حقایقندن
آیرلایان محبوب القلوب انام اولور)

حَقَائِقُ : [ع] طوغری اولان
حَقَائِقُ : اصلر ، شبهه سز بولنان

شیر . (حَقِيقَتُ ک جمعیدر : آشنای

حقایق ، روزنامه حقایق) تراکیب

مریبهده (یا) ایله یازلماز . مثلاً

(جریده الحقائق ، خلاصه الحقائق)

کبی مطلقاً همزه ایله یازیلیر :

« بندن صورتک حقایق اسرار آدمی »

(نابی)

حَقُودٌ : [ع] پک کیندار ، زیاده

حَقُودٌ : کینجی : (شمنص حقود ،

دشمن حقود) ، (حَقُودَانِه) =

حقود جه سنه .

حَقِيقَرُ : [ع] قدر و اعتباری

حَقِيقَرُ : اولایان ، هادی و پایانی

اولان : (شی حقیر ، بدل حقیر ،

عبد حقیر ، شخص حقیر) . بری نفسنه

استناداً استعمال ایتدیکی تقدیرده تواضع

و محویت حکمی احتوا ایدر . [حَقِيقَرَانِه]

= حقیر اولانه ، نفسنی حقیر کورنه

مناسب کورله چک صورتده دیمکدر .

« لیک بر بنده حقیرم بن »

« علم اهل خیره خیر دعا »

(فضولی)

حَقِيقٌ : [ع] لایق ، واجب اولان ؛

حَقِيقٌ : حق ثابت بولنان :

« فخر عالم که آنک مدحن ایدرم شب و روز »
« سخن مدحتنه اولسه سزاوار و حقیق »
(نظم)

انسانك كندينه لازم وعائد اولان
 خصوص، نسته : (حق صريح ، حق
 ظاهر ، فلان حقى طلب ايديور) .
 (متعلق) معناسى قصد اولنورق ايراد
 ايديلجه ذاتما (ده) اداتيله برلكده
 قوللائيلىر . مثلا (بوايش حقنده نه
 دييور) ، (آنك حقنده بويله دييور)
 دينلير . (حق پين) = حق كوريجى ،
 حق كوريجى . (حق پناه) = حق
 كوريجى يه كوره . (حق شناس) =
 حق طائيجى ، طائيان ؛ حقه رعابت
 ايديجى ، ايدن (حق شناسانه) =
 حق طائيجى اولانه ياقيشه حق صورنده
 (حق پرست) = حقه طائيجى ، طاپان
 (حق پرستانه) = حقه طاپانه لايق
 طرزده (حق گو) = طوغرى سويله .
 بجى ، سويله ين (حق گويانه) =
 طوغرى سويله ينه لايق صورنده
 (حق گوي) = طوغرى سويله بيجيك ،
 (بحق) = حقلى اولورق ، حقيله
 (ناحق) = حق دكل ، حقسنز :
 « طيبت روشن اولماز اولدجه ديدنه حق بين »
 « آليمى بت بديروزن شيا خورشيد انوردن »
 (فطنت)
 حَقًّا { [ع] طوغرىسي ديمكدر .
 حَقًّا { (كه) اداتيله برلكده ايراد
 اولنورسه (طوغرىسي بوكه) ديمك

اولور . بوتك يرنده بعضاً (الحق) ده
 قوللائيلىر :

« نزول ايتدى زمينه آيت رحمت ابدى حقا »
 (نست — ثابت)

« حقا كه قصيده ده ظهوره »

« نظم ايمدى كيمسه لر نظيره »
 (لا)

§ بعضاً (حق اولورق ، كرچكدن)

معناسنده (حقا) دن مخفف اولورق
 استعمال اولنور : (حقا مؤمن ، حقا
 مسلم)

« نيك تدبير ايدرك حقا اول آصف منزلت »
 « قله يه ديكدي لوا ، قهى جانندن كچوب »
 (اطنى)

حَقَّارَت { [ع] خوار كورمكه
 حَقَّارَت { عادى وبيايى صاييق ،

بيايى معاملة ايتك : (علو جناب
 صاحبي حقارته گلز ، عزت فسه مالك
 اولان حقارت چكمز) § بعضاً

« حَقَّارَك » معناسنده ده قوللائيلىر :
 (فلان حقارت ايجنده باشادى)

« كوروب آلوده بنى ايمه حقارته نگاه »
 (واصف)

حَقَّقَانِي { [ع] حق التزام ايدن .
 حَقَّقَانِي { عادل : [مراد حقانى]

§ حقه مقرون ، موافق حق اولان :
 (امر حقانى ، حكم حقانى)

حَقَّقَانِيَّة { [ع] حقانيتك ، عدالت ؛
 حَقَّقَانِيَّة { واجب اولانى احرا

[ع] در نیجه قازلش یر،
 حَقِیرَ چوقور، قیرده اطلاق
 حَقِیرَه اوانور : (شو حقیرة
 ابدی ده مدفون اولان
 کجک مدت حیاتی اون یدی بهاردن
 عبارتدر . بهار عمرینک اڭ رونقی
 چاغنده ایکن صرصر شدید اجلک تأثیر
 بی امانیله — وقت خزان ایرمه دن یر
 دوشن صولوق، صاری یاپراقلرکی —
 خاک سیاهه دوشمشدر) جمی (حَقِیرَ)
 در .

حَقِیْظُ : [ع] اسماء حسنا دندر .
 حَقِیْظُ (یا حاطط) کی حفظ
 ایدیمی ، اسیرکیمی معنایده یالکیز
 حق الیهده ایراد اولنور : (یا حقیظ ،
 حقیظ الله)

« خامة قدرت (رضا) نك جبهه آمانه »
 « المشر تحریر [اللهم سهل یا حقیظ] »
 حَقِّقُ : [ع] الله ، تگزی : (حضرت
 حَقِّقُ حق ، حق ، حق تعالی ، جناب
 حق ، حق جل وعلی شانه)
 « حق تعالی عظمت مالینک پادشهی »
 « لامکاندر اوله ماز دولتیکنک تخشگی »
 (شناسی)

§ نفس الامر مه مطابق ، متحقق ،
 ثابت ، طوغری . (باطل) نك مقابل ،
 ضدی : (اعتقاد حق ، مذهب حق ،
 دین حق ، قول حق) بومناده مؤث
 اوله رق (حقه) طرزنده ده قولانیلیر :
 (اعتقادات حقه ، مذاهب حقه) §

ایچون دروننده مواشی باتیردقلری
 (آغیل) . اطلاق اولنور . § ینه
 بو معنی قرینه سیله اطرائی پارمقلق ،
 باخود دیوار الله مستور طوتیلان
 جوامع شریفه وتریه و تکیه باغچه لرینه
 دیتیلرکه اکثریا درونلرینه دفن اموات
 اولنور . بو حاله کوره اطرائی محفوظ
 محل دفن ، قبرستان دیمکدر : [معلم
 ناجی مرحوم جنتمکان سلطان محمود خان
 حضرتلرینک تربته شریفه لری حظیره .
 سنده مدفوندر — رحمة الله علیه رحمة
 واسمه] جمی (حَقِیرَ) دره . [حظیره .

القدس ، حظیره قدس] = جنته
 اطلاق اولنور . غلط قاحت اوله رق
 بولغلی (حظیره) صورتده قولانغاملی .

حَقَرُ : [ع] قازمق ، قازلق :
 حَقَرُ (تملری حفر ایشیلر ،
 قویونک حفرینه باشلاندی) ،
 (حَقَرِیَات) = حفر ایغله لر ، قازشله .

« کنار جوی فراوانده حفر چاه عبث »
 (ساسی)

حَقِظَه : [ع] حافظ ، نك جمی .
 حَقِظَه فقط اومناده قولانیتاز .
 انسانک اعمالی یازمه من عندالله مأمور
 اولان ملائكة کرامه اطلاق اولنور .

حَقِیدُ : [ع] طورون . انسانک
 حَقِیدُ اولادینک اولادی دیمکدر .
 مؤثی [حَقِیدَه] در . جمی اولان
 (احقاد) مذکر و مؤنثه شاملدر .

« بن حَضِیض خا کده یم سن اوج استفاده سگ »

(ناولی قدیم)

§ علم هیئت اصطلاحیه کواکب

سیاره نک کره ارضه اک یقین بولند قمری،

تعبیر دیگر له کره ارض و کواکب

مرکز شمعدن اک اوزاق اولد قمری

نقطه دیمکدر . بو اصطلاحه کوره ده

مقابل (اوج) در .

{ [ع] اودون . } حَطَب (حَطَاب)

{ حَطَب = اودونجی . } حَطِیبه

= اودونلق : اورمانلق : (حطب

انباری ، حطب امینی)

« دم روح القدس اولسه اوشک لایقدر ،

« مطبخ عزتتک شعله فروز حطی »

(نظم)

{ [ع] فی الاصل خیر جهتدن

{ حَطَّ } اولان بهره . نصیب معنا .

سنه در : (حَطَّ جزیل ، حَطَّ قلیل)

§ خوشه کیمه ، خوشلانمه . لسانزده

اکثریا (اتمک) ماده سیله بومشاده

قولانیلیر :

« غم عشقتک جهان ملکنده بولدم شادمان اولدم »

« کیشی غربت دیارنده ایدرمش آشنادن حَطَّ »

(باقی)

{ [ع] فی الاصل برنسنه بی

{ حَطَّره } دائراً مادار عیط اولان

شیته دینور . بومناسبتله اطراف جایدن

ویا خود سازدن معمول چیت ایله

مستور اولوب ایچنه دخول ممکن اولدینی

ترتیب حضری ، ترتیبات حضریه ،

وقت حضر (ماحَضَر) = حاضر

اولان ، موجود بولان شی :

« میزبان اولسه اک کردویز دو چشم میهمان »

« ماحضر اینسه اک آکا خون دل واشک تری »

(نظم)

{ [ع] لغتده قرب .

{ حَضَرَت } پیشگاه معنانه در .

ابتدائی فلانک پیشگاهنه ، حضورینه

موقفنده قوللانیلوب مؤخرأ کثرت

استعمال ایله کلمه تعظیم حکمی آلمشدر .

الیوم بو معناده استعمال اولنیور . بو

استعماله کوره (قرب ، حضور)

(ذات) دن کنایه در . [جناب] ده

بونک کییدو . شان قدسی تعظیماً

معصف شریفه دخی (حضرت قرآن)

دینیلیر . لکن بو مقامده (جناب)

قوللانیلازه بضاً بریو ک ذاتدن کنایه

اوله ورق یالکنز [حضرت] قوللانیله بیلیر .

بوموقمده کنک (جناب) قوللانیله ماز .

جمی (حَضَرَات) در : [حضرت الله ،

حضرت پیغمبر ، حضرت علی ، حضرت

پیر مولانا جلال الدین روی] .

« سن الم حکمه کوکل حضرت الله یایار »

(کافی)

« باشقه بر قوت ویرور جنکاورانک قلبنه »

« قلب لشکر کا همه اولد قبه حضرت منلی »

(معلّم ناجی)

{ [ع] « اوج » مقابل .

{ حَضِیض } معنای لغویسی آچاق ، دوز او توراقلو یر :

اوقورکن طوتیلوب قالق . یو معناده
« صفت » موقمنده قوللانیلیر : [حافظ
سوره والذاریاتی اوقورکن حصیر
اولدی قالدی] بویله طوتیلانله
(حصیر) دینیلیر : (خطیب حصیر ،
حافظ حصیر) .

حصیر : [۵] معروف سازدن
حصیر : اورمه دوشمه : (قابا
حصیر ، انجه حصیر ، حصیر یاره)
سازلرک بربری حصیر وتضیق ایدرک
اعمالی سبب تسمیه در . (حصیری) =
حصیر یاپان ، ساتان :
« احسن اول کدای تحمل بدوشه کیم »
« یانسه جهان ایچنده حصیری بولنجه »
(نائی قديم)

حصیف : [۵] حصافله متصف ،
حصیف : حصافلی آدم : (مدیر
حصیف ، رئیس حصیف) . [حصیفانه] =
حصافلی آدمه یاقیشه جق سورنده .
حصین : [۵] حصانلی ، محکم ،
حصین : صرپ بر : (موقع
حصین ، بنای حصین ، قاعه حصینه) .
حصیر : [۵] اوتورجی اولقی حالی
حصیر : (سفر) مقابلی . بولجی
اوله یوب و دشمنه مقابله ایچون حاضر
بولنجوب یرنده قراراتک . (حصیری) =
حضره منسوب ، اوتورجیقلی حائنه طاند
(سقری) مقابلی . بونار اصطلاحات
صکریه دندر : (حال سفر وحضر ،

[۵] اکین ، چایر بیملک ،
حصاد : بیملک : (حصاد مزور .
حات ، ترلاک حصادی) ترلاری
بیجه زمانی مناسندهده قوللانیلیر .
(ح) نک کسر یله تلفظی جائزدر :
(وقت حصاد ، موسم حصاد) .
« قلم وقت حصاد اولسه نوله سنبله چین »
(نظم)

حصافت : [۵] ارشدوعلی قوی ،
رأی وفکری متین ،
درایتی غالب اولقی معناسنی افاده ایدر .
حصانت : [۵] بر بنا ویاخود
حصانت : عملک — طبعی ویا
صنی اولسون — ضبط اولنه میه جق
درجهده مشتاقی ، صرپ اولیشی :
(حصانت حصار ، حصانت موقع ،
طایه نک حصاتی) .

حصبه : [۵] قیزامق علنی ، طاعون
چیانلی مناسندهدر . بین .
الموام یاراماز چوجققره اطلاق اولنور .
(ص) نک قصیده لغتدر .

حصر : [۵] برسنه نک اطرافنی
حصر : قوشادوب سیقشدیرمق ،
اطرافنی قوشادیلوب سیقشدیرلوق :
[حصر قلعه ، طایه نک حصری] §
مخصوص قیلای ، قیلایق ؛ باشقه طرفه
تجاوز ایتدیرمه مک ، ایتدیرله مک :
(برقطله حصر نظر ، حصر افکاره
حصر اوقات ، ایکیچیک صنی بروحه
حوالی اهلینده حصر اولمش کیدر ؟)
§ لایقردی سوبلرکن ویاخود جهراً

« سیه حشمتنه عون خدا یاورا اولوب »
 « اوشهك ایتدیكى دم عنم چزارغزا »
 (نظم)

حَشْوُ { [ع] معنای لغویسی مندر
 و یا صدیق کی شیلرک ایچنه
 طولدیریلان پاموق ، قیتیق ، قورو
 اوت مقولهسی دیمکدر § معنای اصطلاح
 حیسی سوزده اصل معنای بوزان فضله ،
 زاهد ، سوزك مقتضای خالدين فضلهسی ،
 زاهدی دیمکدر . (حَشْوُ) برقاچ
 درلودر : (حشو ملج ، حشو متوسط ،
 حشو مفید ، حشو قبیح) جی
 (حشویات) درک سوزده اولان فضله
 وزاهد شیلر دیمکدر .

حَشِيشُ { [ع] قوری اوت §
 حَشِيشُ { مکيفاتدن اولوب اسرار
 دینیلن (هند کنویری) یا براغنه اطلاق
 اولنور . (حشیشه) = یالگزر اوت
 معناسنه اصطلاحات نباتیه دندر :
 (حَشِيشَةُ الْبَرَاقِ ، حَشِيشَةُ الْحَارِ)
 وسائرہ .

حَصَاتُ { [ع] جاقل طاشلری
 حَصَاتُ { جوق پر دیمکدر . §
 معنای اصطلاحی مئاده طاش پیدا
 ایدن هلندر : (حَصَاةُ الْأَمَاءِ ، حَصَاةُ
 الْحَبْلِیَّةِ) مثلاً تعبیرات اصطلاحات
 طبیه دندر .

حَشَرَاتُ { [ع] کوچوک بوچکار .
 حَشَرَاتُ { اوروجک ، قاربیجه ،
 قاره ، عقرب ، کاکر ، بیلان و سائر
 موزیات . مفردی اولان (حَشَرَه)
 لسانیزده قولانیلاز . (نفی) نَكْ
 بیت آنیده قولانغش اولدینی (حَشَرُ)
 لفظنك — کثرت اعتباریله —
 (حَشَرَه) نك جمع جنسی اولسی اغلب
 احتمالدر . چونکله (نفی) کی بر
 شاعرک — باخصوص ممدوحی بولنان
 ذات عالی نکتله شناسه قارش — بر
 خطای اختیاری اوله رق (حَشَرُ)
 لفظی (حَشَرُ) وزننده و (حَشَرُ)
 طرزنده ایراد ایتم اولسی ذممه اصلا
 ملایم کورغز : (ظهور حشرات ،
 حرکت حشرات) .

« خورشید کواکب حشم روی زمین کیم »
 « عسکره جهانی حشراتدر حشراپله »
 (نفی)

حَشَمُ { [ع] اتباع ، خدمه ؛
 حَشَمُ { برینک دشمنلرینه قارش
 غیرتی کودن تبعه و متعلقانی دیمکدر :

« خدم وحشم ، جم حشم ، کواکب حشم »
 « بیک پاشا ای پادشاه محترم ، دارا حشم »

حَشْمَتُ { [ع] حشمتدن حاصل
 حَشْمَتُ { اولان طنطنه عظمت ،
 طرز هیبت : (حشمتلو) = صاحب
 حشمت دیمکدر . لسانیزده اجنبی حکمدار
 وانه مخصوص القاب دندر :

حدایدی اولان آدم : (الحسود
لایود) = حسود قائده مند اولماز ،
نفع وفلاح بولماز .

« مسند آرای بیاتله در معانی »
« ایلدم خنده زنا ز روی حسوده تملیق »
(نظم)

حَسْبُ { [ع] حسب صاحب ،
یعنی آباء و اجداد جوتندن
شرف و اسالتی حائز دیمکدر . اکثریا
اشخاصده اسم اوله رق قوللانیلیر :

حَشْر { [ع] فی الاصل پر جماعتی
« قرو مسکن لرلندن تغییر اوژره
اخراج و اجلا ایتک معناسنده در . اصطلاحده

میت و یا بالجله امواتی درلرلرلر میدان
قیامتیه قیامرق معناسنده قوللانیشدورکه
صفت مخصوصه الیه در : (حشر
اموات ، حشر اجساد ، يوم الحشر ، روز
حشر) . (زمان حشر) مقامنده
(حشره دك) طرزنده قوللانیلیر .
بو صورته استمعالنده (زمان) ك
علاوه سی دكل حدلی لازم کلیر :

« او مارم حشر ایدر اول رب غنی »
« آتی دنیاده كورنرله بی »
(خاتانی)

حَشَل { [ع] هر شیک فاسی ،
حشَل { باباغیسی . [حشَل] =
قادی ، رذیل اولق ، پایاغیک :

« سوله سم بیکده برین عاله برنکه کیر »
« وجه پاکیزه تقوی ایلر اوضاع حشَل »
(لا)

حَسَم { [ع] کسک ، کلامک ، حکم
قطعی ایلر فصل ایتک ،
حل ایدوب بتریمک معناسنده قوللانیلیر :
(حسم دهوی ، حسم مسئله ، متاذهه تک
حسی) . (حَسَمًا) = حکم قطعی
ایلر فصل ایدوب بتریمک صورته
دیمکدر .

حَسَن { [ع] حَسَنُو ، کوزل :
حَسَن { (طبع حسن ، قول حسن ،
فکر حسن ، طور حسن ، وضع حسن ،
فل حسن ، افعال حسنه ، احوال
حسنة ، صورت حسنة ، نیت حسنة) ،
(حسن الوجه) = کوزل یوزلو .

« سبز قبا غنچه جنت حسن »
« سرو چترار سیادت حسن »
(نظم)

« حلیه پاکسی کیم کورسه بنم »
« اوله کورمش کیم وجه حسنم »
(خاتانی)

حَسَنَاء { [ع] کوزل قیز ، قادین :
حَسَنَاء { (جاریه حسناء ، عروس
حسنا) .

حَسَنَه { [ع] اییلک ، ائی حال ،
حَسَنَه { ائی عمل ، خیرلی ایش .
(سینه) مقابل . جمی (حَسَنَات) .
اکثریا جمی قوللانیلیر . : (حسنات
سیناتی محو ایدر ، حسناتی سیناتنه
قالیدر) .

حَسُو { [ع] آخرک نائل اولدینی
حَسُو { نعمت و اقباله ، سعادت حاله
قیصاقالجله کوز دیکن ، یارادیشنده

حَسَبَ { [۵] آبا واجداد جهتند
حَسَبَ { اولان شرف ، اصالت ؛
صوی شرقی :

« حقه منت اوشه ذوالحسبك »
« بمنی پیغمبر عالی نسبك »
(خاقانی)

حَسَدَ { [۵] باشقه سنك نائل
حَسَدَ { اولدینی نعمت ، ثروت ،
اقبالك زوالی و یا خود کندینه انتقالی
ایسته مك : (حسد غایله مذمومدر) .
« حسد قلب عدولطف ایله اولماز زائل »
« سنكده مضمر اولان آتسه آب ایتمز »
(لا)

حَسَرَتَ { [۵] فوت اولمش ،
حَسَرَتَ { الدن چیتمش و یا اله
کیرمه سی مطلوب بولمش اولان شیلر
ایچون کمال آرزو ایله حصوله کلن
تأسف ، اضطراب : (حسرت یار ،
حسرت دیدار ، حسرت جانان ، کریه
حسرت ، ناله حسرت) § « مُفَصِّر »
مقامنده ده قولانیلیر :

« دکل مکتوبه قمدی برسلامه حسرت اولدمین »
(لا)

برنجی مضاده اکثریا (چكمك)
وایکنجی مضاده (اولقی ، قالمق)
ماده لرله مستعملدر . (حسرت زده) =
حسرت دوشمش ، حسرت اوغرامش .
(حَسَرَتَكش) = حسرت چکیمی ، چکن .
(حَسَرَتَكشانه) = حسرت چکنه
باقیشه حق صورتده دیمکدر .

لسانزده عربی ترکیبات ایله (سبب)
و (جهت) معنارنده قولانیلیر . (؛)
ادات الصاقیله برابر اولورسه (سین)
مفتوح و (؛) اداتی اولقسنزین ساکن
اوقونور . مثلا (بِحَسَبِ الْإِسْطَاعَةِ ،
حَسَبِ الْإِسْطَاعَةِ) کبی که اقتداری ،
استطاعتی مقدارنجه دیمکدر . بومنده
استعمالی آذر . اکثریا (سبب ،
جهت) معنارنده اداتسز قولانیلیر :
(بِحَسَبِ الْإِقْضَا ، حَسَبِ الْإِقْضَا) =

اقتضا جهتله دیمکدر . (حَسَبَ الْحَالِ ،
حَسَبَ الْحَاجَةِ ، حَسَبَ الْإِحْجَابِ ، حَسَبَ الزُّرُومِ ،
حَسَبَ الْبُشْرَةِ) . (حَسَبِ حَالِ) =

حالتسك : بر برینه دردینی یانه رق
حالی ، باشندن کچی سوله مك معناسنده
قولانیلیر . بوتعبیرده (سین) دائما
ساکن اوقونور . بونی (حسبال)
طرزنده یا گیش یازمامقه دقت ایتمکدر :

« حسب حالك ایتمه هرآنسائه عرض »
(نجار زاده)

حَسَبَةُ لِّلَّهِ { [۵] فی الاصل کسر
حَسَبَةُ لِّلَّهِ { (حا) ایله (حسبه)

= اجر ، ثواب دیمکدر . لسانزده
فتح حا ایله « الله رضاسی ایچون »
مقامنده قولانیلان بر تعبیر معروفدر .
(حَسَبِي) = عوضسز ، بدلنز ،
بلش صورتیه که رضاء لله دیمکدر .
اصلی کسره ایله در .

دوست : (حریف نکتہ دان ، حریف
خبرخواه) :

« بزم دهر ایچره حریف لایالی قالدی »
(فضولی)

برافت کتابنده (سراد) معنانه
قوللانیلدی کوسرتیله ریک مثال اوله رق
[قوجه حریف ، یاقیشقلی برحریف]
تمیرلری ایراد اولنیور ایسه ده طوفری
دکلدور . چونکه اشبو مثاللرده کی
(حریف) لفظلری « آرزقداش » معنا
سنه دور ۶ شخص هادی ، بایاغی آدم .
پومناده حرمه تزلک حکمی موجود در :
(حریفک بری چوجنی دوککه باشلا .
مسوئی ؟ تهریه سز حریف) :

« خبری واز کی نه زمانه اوسلانه جلیسن آحریف »
(راسل)

« [ح] یانین : [حریف]
حریفق { خانانسونز } ، حریفق
قله سی = مملکتک نه طرفنده یانین
ظهور ایندی کی کوروب اعلان اینمکه
مخصوص یوکسک عمل :

« بن اول آتشدن نظم که اولور حسادک »
« خرمن ناطقه سی برق خیاله حریفق »
(نظم)

« [ح] بر خانه نک ایچی کی
حرم { آخرک تهرشدن مصون
اولان عمل محفوظ ، حرم : (حرم
کعبه) .

« ای حرم حرم لم یزی »
« محرم برده سرای ازی »
(نظم)

« [ح] رشد و بصیرتله احتیا .
حزیم { طکارانه اداره امور .

آجیق تعبیر ایله غفلت ایتموب ایشلری
صاغلام بریولده ، آجیق کوزلو و عقلی
برآدمه لایق صورنده کورمک : (بر
آدمک عزری حزمه مقرون بولنورسه
دائما کارلی چیقار) .

« [ح] غم ، کدور ، غصه :
حزن { باعث حزن ، دافع حزن } .

« بیت الحزن » = غم آوی ، حزنی
عمل :

« ایلر بنی طور میوب زیارت »
« بیت الحزنمده بیک مسرت »
(معلم ناجی)

« حزن پران { سرایتدن } شهرور
شعبه تک دورنجیسیدور .
موسم صیفک ابتداسی دیچکدور .

« [ح] حزنی ، غمی ؛
حزین { انسانی عزون ایدمک
صورنده تأثیرلی : [قلب حزین ، این
حزین] .

« تسلیت بخش آواردی قلب حزین »
« بولدی بر عاشق خرابه کزین »
(معلم ناجی)

« [ح] حس ایدیچی ،
حساس { حس صاحبی ؛ زیاده
طویغولی : [قلب حساس ، جسم
حساس] .

« [ح] اصلی سینکده قهیه
حسب { مقدار) متناهنه دور .

« شاه کونین و امام الحرمین »

« جَدَّ سَبْطِین و نَبِیِّ الثَّقَلِین »

(خاقانی)

حَرُونُ : { [ع] ایلری سورلدیکه
کروله بن خویسز حیوان ،

آت . (حَرُونِ) = حیوانک خویسز .

انی : (اسب حرون) .

حَرِیر : { [ع] اییک : (نوب حریر ،
قاش حریر ، جامه حریر)

(حَرِیرِی ، حَرِیرِیّه) = اییکه منسوب ،

اییکدن : (منسوجات حریریّه ، اقشه

حریریّه) § حرارتلی ، آتشلی : (قلب

حریر ، عاشق حریر) .

حَرِیص : { [ع] حرصلی ، بر شیخ
زیاده سیله دوشگون ،

لزومندن زیاده ایستکلی : (حریص

جاه ، حریص شهرت ، حریص مال)

(حَرِیصَّانَه) = حریص اولان یاقیشه .

جق صورتده .

« اوله ای طبع حریص انبانکشی اضطراب »

(نای)

حَرِیف : { [ع] برکیسه تک هم صنعتی ،
همکاری . بر ایشده بر

صنعتده بولنا نلرک هریری . (حَرِیفَّانَه)

= بر اصناف طاقی ، هم مسلک بر

کروه طرفندن اورتاقلاشه یاییلان

تفرج ، ضیافت . (حَرِیفَّانَه) تعبیری

بولندن غلطدر . § تکلفسز آرقداش .

حرکه ، حذف حرکه (حرفک ساکن

اولامسنده) (حرکه) اطلاق اولنور .

بومعالرده (حرکت) صورتنده یازیله ماز .

حَرَمٌ : { [ع] مکه مکرمه و مدینه

منورهده معروف الحدود

مواضع شریفه : (حرم شریف ، حرمین

الشریفین ، حرم شریف مکه ، حرم

شریف مدینه) . (شَيْخُ الْحَرَمِ) = حرم

شریفک ناظری ، محافظی . § بیوت

اسلامیه تک قادیلره مخصوص اولان

قسمی : (حرم دائره سی) ، (حَرَمٌ

سَرَّای) = دیوانه مخصوص دائره

فاخره . § برداتک زوجہ سی ، اهل

وعیالی : (فَلَاحُ حَرَمِی ، حرم طاقی)

§ « حرم بیوت » = مصونیت و ممنوعیت

دار معنایی متضمن اصطلاح فقیدر :

« باشلا نفتنه نبی حرمک »

« محرم حضرت اولان محترمک »

(خاقانی)

حَرَمِینٌ : { [ع] مکه مکرمه ایله

مدینه منورهده اطلاق

اولنور : (خادم الحرمین الشریفین) =

پربایه اورنک خلافت مقدسه اولان

پادشاهمز اقتدیمر حضرتلرینک عنوان

علویت نشان مخفرت جهان قیمت هابونلری .

(حَرَمِینِ یابِسی) = مراتب علیه دن

میرلوالته ، میرمیرانته ، وتبه اولی صنف

ثانیسنه معادل بررتبه . (حرمین ترجانلقی)

= امور حرمین ایله متوغل برآموریت

مخصوصه .

معلومه دن هر بری : (حرف التاء ،
حرف التاء ، الف حرف § سوز :
(حرف آنداز) = سوز آتیمی ، آنان .
(حرف اندازی) = سوز آتیمیق .
جی (حروف) .

« ایله هر حرف خطایه دوهزار استغفار »
« وقتیدر درگه حقه آجیله دست دعا »
(نظم)

{ [§] یاقق . (احراق)
حَرْق } ایله مترادفدر .

{ [§] اصطلاحات طبعیه .
حَرْقَه } دن اولوب قایله کیکی
دیمکدر : (حَرْق) = مذکور کیکیه

هائده معناسنده کذلک طبعیه بر اصطلاحدر .

{ [§] دیرنمک ، قیلداغاق
حَرْکَت } یوروپوب کیتک : (زرده

حرکت اوراده برکت — قول مشهور) .

بوندن مقصدسی و عمل شروع دیمکدر

(حرکت حشرات ، حرکت ارض ، حرکت

محوریه ، بطی الحركه ، سریع الحركه ،

حرکت دوریه) § فعل ، ایش : (حسن

حرکت ، سوء حرکت ، حرکت

مقدوحه ، حرکت پسندیده) . جی

(حَرَکَات) : (حرکات هسکریه ، حرکات

احتیاطیه) ، (حرکات وسکنات) =

اطوار و مشوار .

{ [§] اکیچیک ،
حَرَات } چتیچیک . (حرآت) =
چقیجی ، اکیجی .

{ [§] صیغایلق :
حَرَارَت } (حرارت هوا ، حرارت

شدیده ، حرارت غریزه)

{ [§] اسم الهی ایله شرعاً
حَرَام } ممنوع اولان شی . (حَلَال)

مقابلیدر . (حرام اولسون) = حقنده

مضر اولسون ، فنا اولسون معناسنده

برتمیر انکساریدر :

« چنده ناسزاله اوشوخنک »

« حرام اولسون خرام نازی بنسز »

(نیلی)

{ [§] جنک ، غوغا ، صاواش :
حَرْب } (فن حرب ، میدان حرب ،

دارالحرب ، اعلان حرب ، تعطیل حرب) .

(حَرْب ، حَرْبِیّه) = حربیه ملسوب ،

غوغایه هائده : (ارکان حربیه ، مهمات

حربیه ، تدارکات حربیه ، حربیه دائره سی) .

(حَرْباً) = جنک ایده رک ، غوغایتمک

صورتیله .

{ [§] زبازدی (حربی) .
حَرْبَه } قصه مزراق : (تفنک

حربیه) = تفک طولدیرمه مخصوص

چبوق .

{ [§] بالیق پولی §
حَرْشَف } انکنار دینیلن سبزه .

{ [§] برسانک الفبائی ،
حَرْف } کلماتی تشکیل ایدن اشارات

حَدِيثُ غَرَامٍ (حدیث غرام) یکی ، تازه :

(حدیث السن) = نوجوان ، کج .

حَدِيثٌ ([حدیثی]) تیز :

حَدِيدٌ ([حدید المزاج]) = تیز

مشرقی ، سرد خونی . کسکین :

[حدید البصر] = کوزی کسکین .

[حدید النظر] = کوروشی کسکین .

(سیف حدید) = کسکین قلیج

دمیر : (حدیدیه) = دمیرہ متعلق ،

دمیردن شیلر : (ادوات حدیدیه ،

آلات حدیدیه) ،

حَدِيقَه ([آفاغلی باغچه ،

حَدِيقَه] بوستان : [حدیقه

فرحزاد ، حدیقه السعدا] .

حَدِیقَات ([بر عمل وصنعتده

حَدِیقَات] چالیشه چالیشه مهارت

کسب ایتمک ، آگلاپشلی مهارتلی استاد

اولوق . اکثریا طبیلر حقننده ایراد

اولنور .

حَذَرٌ ([صافتمق ، قاجتمق ،

حَذَرٌ] قورعتمق :

«اول صفدر دشمن کش نظم که خصوصاً»

«شمشیر زبانهدن اجبا حذر ایلر»

(نفی)

حَذَفٌ ([آره دن کیدرمک ؛

حَذَفٌ] یوق ایتمک ، ایدمک :

(حرکتک حذقی ، کله بی حذف)

حَرٌّ ([حرارت ، صیغافلق :

حَرٌّ] حریموز ، حرشید) .

حَدَاتٌ ([بر شیک اولی ،

حَدَاتٌ] ابتدائی ؛ تازه لک ،

نصیحت : (حال حدات ، ایام حدات ،

حدات سن] .

حَدَادٌ ([دمیرچی ، دمیرایشلری

حَدَادٌ] یایان :

«بیلدیرر حدک سکا تنک ایلوب حداد چرخ»

«وسعت ایسترسک فضای عالم پهناوری»

(نظم)

حَدَبٌ ([یومرولی اوله ،

حَدَبٌ] قانبورلوق . (حدبه) =

اعضای بدنده ، خصوصیه کیلکرده

پیدا اولان یومرو مناسبه اصطلاحات

طیه دندر .

حَدَثٌ ([یکی اوله ، یکی

حَدَثٌ] پیدا اولان شی ؛ آبدست

بوزان شیلر .

حَدَسٌ ([ظن ، تخمین :

حَدَسٌ] (حدسیات) = ظنیات ،

تخمینیات دیمکدر .

حَدَقَه ([کوزک قاره سی ، کوز

حَدَقَه] بیکی : (حدقه مین) جمی

(احداثق) .

حَدِثٌ ([حضرت فخر کائنات

حَدِثٌ] علیه اکل النبیات اقدیمزک

لان حکمت بیان یشمیریلرندن صادر

اولان کلمات قدسیه ، آندن بحث ایدن

علم شریف و روایت ، خبر ، سوز :

کتابك حجمی ، كینك حجمی) .
 (تحباً) = حجم جهنمه ، قطعه جه .
 حَجِيف { [۵] اصطلاحات طبیه و دندر .
 قارن غورلتیی دیمکدر .
 حَد { [۵] سنور ، ایکی نسنه
 پیننده حائل اولان شی .
 برشیک غایت و منهای : (حد امکان)
 امكان غای ، صوکی (سرحد) =
 ایکی دولت طور اغانك بربرنه پینشدیکی
 بر ، هر ایکی طور اغانك منهای §
 درجه ، مرتبه : [حدی بلك] =
 بر آدمك مرتبه اقتدار و صلاحیتی
 دوشونوب آسگ کوره طاوواغی سی .
 (حدی تجاوز اغانك) = درجه اقتدار
 و صلاحیتی خارجنده شیلر یاغی .
 (حد ناشناس) = (حدی تیز) =
 درجه سنی ، مرتبه سنی دوشونوغز .
 [حد ناشناسه] = حدی تیز جه سته .
 برشیک کسین اولان یری ، آغزی :
 (حد سیف) § جرمك کندیسنی
 و دیگر لرغی ارتکاب جرمدن منع ایدمك
 صورتده تیز و تادیبی : (حد شرعی) :
 « آلا الیر البته حدندن زیاده یوکسلن »
 (زبیر - مسلم ناجی)
 حَدَائِق { [۵] باغچه لر دیمك .
 [حد قه] نك حجمی .
 (حدائق) طرزنده یازماملی : (حدائق
 خاصه) .

حَجَر { [۵] اصطلاحات طبیه و دندر .
 بر شخصی مانده تصرف
 قولی سندن منع اغانك اطلاق اولنور .
 (حجر) = مانده تصرفدن منع
 صورتیه . § آغوش ، قوجاق :
 (مشاهیر اطباء عثمانیه دن « حاجی
 یاشا » مصرده [شیخ اکمل الدین] کپی
 بر فاضل بی نظیرك حجر تربینده یشمش
 ایدی) .

حَجَر { [۵] طاش : [حَجَر آسود] =
 حجر کعبه معظمه نك دیوارنده
 اولان معروف ، مبارک سیاه طاش .
 [حَجَر سَمَائی] = بعض اسباب جو به
 ایله نادراً کوکدن پره دوشن طاش .
 (حجر شجر مقوله سی) = اهمیتیز
 اشیا . جمی (احجار) دیگر جمی
 اولان (حجاره) قوللا نیلاز .

حَجَز { [۵] منع اغانك ، ایکی نسنه نك
 آوه سنی فصل ایله مك .
 اصطلاحات نظامیه دن اولوب مدعی
 علیه و یا خود کفیک املاك و اموالی
 یا کاملاً و یا قسماً بیع و فواقدن منع
 اغانك دیمکدر .

حَجَلَه { [۵] بیت الزفاف ، کلین
 اوطه سی ، گوردك .
 (حَجَلَه گاه) = عین مناده مستملدر .
 حَجْم { [۵] بر نسنه نك جته سی ،
 حجم { قطعه سی ، بیوکلی . اشیا
 حقنده قوللا نیلیر : (صندوقك حجمی ،

مطف تنیسی ادا تیدور : [بوسنه اورا -
لرده پک قوراقی کچمش ، حق قورلرده
صو قالمش] (حَتَّ) دن سوگره
بمضالیه نك کوستره جکی لزوم اوزرینه
[بیله] اداتی ایراد اولنور .

حَتَّ { [ع] ترغیب و تشویق ؛
حَتَّ } برکیشینی برایش ایچون
قاندروب آیارتمق . بو لفظ یالنگز
اصلا قوللانماز . مطلقا دیگر برکله
الله برلکده ذکر و ایراد اولنور .
مثلا (حَتَّ وَاغْرَا) کیم .

حَجَّ { [ع] شرائط خمسۀ اسلامیة دن
حَجَّ } بری بولان کیمه اللهی زیارت
فریضه سی ادا ایچون مکۀ مکرمه به
توجه و عزیمت ایتک : (حَجَّ اکبر ،
امیر حَجَّ) .

حَجَّاج { [ع] احوالی کتب توارینده
حَجَّاج } معلوم اولان (يوسف
بن نفی) نك عنوان مشهوریدر . دلیل
وبرهان ایله غالب اولقی ، مناسنه اولان
(حَجَّ) لفظندن مبالغه ایله اسم فاعله .

حَجَّام { [ع] حجامت ایدیجی ،
حَجَّام } حجامتی : (شیشه حجام)
حَجَّامَت { [ع] یوسوز و یا شیشه
حَجَّامَت } ایله بدنک بر عضونه
قانی طویلادقدن سوگره نیشترومنکنه
دینیلن آلتلرله قان آلتقی . فی الاصل
کسر (حا) ایله در . (اولقی ، ایتک)
ماده لرله قوللانیلر : (حجامت طاقی ،
حجامتی شیشه سی) .

حَبْل { [ع] خلاط ، اورقان ، ایپ ؛
حَبْل } (حبل متین ، حبل الله)
قرآن کرم ، شرع شریف ، دین اسلام
دیمکدر . (حبل الوريد ، حبل وريد)
= بویون طاماری ، شاخ طاماری :

« تا اوله آمتک حبل متین شرعی »
« زبور کردن تسلیمی ثنا زیب لی »
(نظم)

حَبَّه { [ع] دانه ، بوداولاق شکله
حَبَّه } اولان شی : (حَبَّه قَبَّه
ایتمک) = حد ذاتده اهمیت اولیان
نسنه بی مبالغه ایله اعظام ایله مک .
« تربیت چوق قبه قور انسانی »
« حَبَّه قَبَّه ایدر یستانی »
(معطایی)

حَبِيب { [ع] سوکیلی ، سوبیلن ؛
حَبِيب } (حبیب الله ، حبیب خدا)
= جناب حقک سوکیلیسی ، حضرت
پیغمبر .

« سودی اول نوروی حبیب دیدی حق »
(خاقانی)

حَتَف { [ع] اولوم ، اولمه ؛
حَتَف } [حَتَفَ اَنَّهُ وَفَات] =

تعبیر قدیمی ضرب ، جرح ، قتل ،
فرق کیم بر سبب اولقیزین راحت
دوشکننده اجل موعودیه اولمک که
موت طبیعی دیمکدر . ایوم یوکی
تعبیر استعمالدن ساقط اولمشور .

حَيَّ { [ع] مطلق حقیقه نظر
حَيَّ } دقت مخصوصه بی جلب ایدن

حَبْسُ { [ع] بربره قایمق، قایمق :
[جارك حبسى، مظنونك

حبسى [بعضاً (محبس) معاننده دخی
قوللانيلير : (اليوم جاتى نرده دور ،
حبسه دور . قاتلى نزه به كوتورديلر ،
حبسه كوتورديلر) . § آليقويى :

[حبس مال ، حبس دم ، حبس نفس]
(حبسخانه) = محبس ، مجرمينك توقيف
اولندقلرى محل مخصوص .

حَبْسُ { [ع] آفريقاىك بجر احر
ساحلنه جوار اولان بر

قطعه سنده ممكن بر قومك اسيدركه
رنكلى سياه دكل اسير ينى آجىق
قاورولش قهوه رنكنه مشاهدور .

[حبس كى] = زياده اسير (حبسى)
= قوم مذكوره منسوب ديمكدور :
(اسير حبسى ، غلام حبسى ، جاريه
حبسيه) .

« بويله اولمازدى جلى پرتووعالى كوكب »
« آستانده زخل اوله سه عيى حبسى »
(نظم)

حَبْطُ { [ع] باطل ، بيهوده قىلىق :
بوزوب فائده سز قىلىق .

اكثريا بريخت و يا ادعاده خطاطى اسكات
ايلاه مك معاننده قوللانيلير : [جاها لانه
ادعاده بولسان البته يك قولاي حبط
اولور ، آووقات مدعى يى بر سوزله
حبط ايئدى] بولكه (ايمك ، اولمق)
ماده ليله قوللانيلير .

ررر { [ع] برنوع قوقولى اوت ،
حبس { يار بور . انواعى كئيدور .

حَاوُوتُ { [ع] دكان ، ميخانه جمى
(حوايت) .

حَاوِى { [ع] جمع ايديجى ، جاع
اولان : برسته يى ايچنه
آلوب طوپلايان ، كندينه آلان :
[مواد مهمه يى حاوى تحريرات ، مسائل
ناهنه يى حاوى رساله] (حاويه) =
تنك جيلرك اوجيله لم (لحام) وقلاى
آلوب سوردكلرى آلت مخصوصه .
آلت مذكوره لك اوجى قالاى طوپلا .
يوب كندينه آلدنى ايچون (حاويه)
نسيه قيلمشور .

حَب { [ع] دانه . تحريف ايله
حَب { (حاب) دينيلير . دانه
شكلده ينى يوورلاق ياپيلان علاج ،
دوا . جمى (حوب) .

حَبَائِلُ { [ع] ايضه ايندن معمول
طوزاق ، آغ ديك

اولان (حياله) نك جمى : (حبايل
الشیطان ، حبايل شيطان) = قادينلر .
(حبايل الموت ، حبايل موت) = اسباب
موت ديمكدور .

حَبَابُ { [ع] صواوزرنده حاصل
اولان قمارجى :

« دخت و بخت سويه سالمش ياده ويرمش وارنى »
« يى دل ويى خانمان يى چاره بر ين بر حباب »
(قاتى)

حَبْدُ { [ع] نه سوتلى ، نه كوزل
ماننده ادات تحسیندر :

« حَبْدَا طافت يى بدل ربانى »
« صرحا صرحت خاص خداوند اجل »
(لا)

حات کیمویه دندو : (حَامِیْ کِبَرِیْت ،
حَامِیْ حَدِیْد ، حَامِیْ قَیْم ، حَامِیْ
قَارَبُون) . جمی [حَامِضَات] .

حَامِل { [ع] طاشیچی ، طاشیان ؛
کوتورچی ، کوتورون ؛
(حامل بارکران ، حامل ورپاره ،
حامل توصیه نامه ، حامل نشان ذی شان
عثمانی) . (حامل) = طاشیق صورتیه ،
اوستنده اولدینی حالمه . § (حَامِل ،
حَامِلَه) = کبه قادین .

« سریم فکریم اولوب حالمه فیض خدا »
« طوغدی کهواره طبعیده مسیح منی »
(نظم)

حَامِی { [ع] جایه ایدیچی ، ایدن ؛
قوریچی ، قوریان : [حامی]
شریعت غرا ، حامی دین مبین ، حامی
عباد ، حامی بلاد] = پادشاه جلیل الشان
اسلام اقدیمز حضرتلری .

« دولتی سلطنت مملکت هفت اقلیم »
« حامی دین ، علم افراز جهان آرای »
(نفی)

جمی (حَامِت) دو . شده ایله غلط
اوقومه ملی .

حَامِیْت { [ع] ابتدکی یمنی یرینه
کتریمه بن ، قسمنک حکمنی
طوتمایان ، آندینی بوزان . (اولقی)
ماده سیله قولانیلیر : (انسان حانت
اولاملیدر ، حانت اولقی فنادر) .

شمدیکي مناسنده زمان حاضر دیمک
اولان (حال) لفظندن مشتقد .
(حَالَو) = قوتلی ، ثروتلی ، زنتکین
(حالشوک) = ابکی کشی یکدیگرینه
حالی سوله مک ، دودلشوک دیمکدر .
جمی (احوال) .

« شیخز حالا بزی اوشاد سوداسنده در »
(معلم ناجی)

حَالَت { [ع] « حال » ک مترادف
و ، وثئیدر . فقط معناه
براز فرقیلدر . بو لفظک مناسنده
(جالب رقت ، شایان دقت حال) حکمی
موجوددر . ذاتاً موقع استعمالرینه
دقتله بوفرک معنی نظاهر ایدر . مثلاً
[رقاء حال ، حسن حال] تمیزلریله
(حالت غمی ، حالت عشق ، حالت
احتضار ، حالت نزح) کی تمیزلرک
مدلولری یئینده کی فرق آشکاردر .
(الْحَالَةُ هَذِهِ) = شمدیکی ، بولندینی
حالمه دیمکدر :

« دواسازین برافش حالت بجاو حیرتمده »
(معلم ناجی)
« نه عجب حالت اولور حال وصلت یارب »
(لا)

حَامِد { [ع] حمد ایدیچی ، ایدن ؛
(عبد حامد ، چاکر حامد)
جمی (حَامِدُون ، حَامِدِیْن) .

حَامِض { [ع] اکشی . (حَامِضِیْت)
= اکشیک . اصطلا .

حاکم نظامیه مأمور لرینده (حاکم)
 و (حُکَم) اطلاق اولنور. (حاکمَه)
 = حاکم اولانه یاقبشه جق صورتده :
 (وقار حاکمَه) . (حاکِیت) =
 حاکمک .

حاکِی { [ع] حکایه ایدیجی، ایدن :
 تحریر اتمک حاکِی اولدینی
 ماده نك امیق بدیدر. حاکِی ماده .
 نك سوزینه اعتماد جائز ایسه] .

حَال { [ع] هر شبك وصف
 متغیری ، صفت متغیره سی ؛
 هر شبك ایچنده بولدینی کیفیت و
 هیئت : (حال عالم باعث شکران
 امدد ، حالی فصل ، حالی یولنده ،
 حاله شکر ایستون) .

« حال دلی اول آفته تقریر نه حاجت »
 (عارف)

§ جذبہ ، بایضنلق ، جوشونلق :
 (اهل حال) = صوفیون و درویشاندن
 کندیلرینه بعضاً کیفیت مخصوصه عارض
 اولانلر . § حال : ایچنده بولنیلان
 آن غیر ثابتدرکه هر وقته کوره ماضی
 ایله مستقبل آره سی دیمکدر : (بزم
 ایچون مستقبل ایلروده حال وزمان
 حال ایسه ماضی اوله جقدر ، مستقبل
 البته حال اوله جق) (حال حاضر)
 = ایچنده بولنیلان آفی افاده ایدر بر
 تعبیر ایسه ده هر شبك شکل آنیسی ،
 کیفیت موجوده سی مقامنده ايراد

اولنور. مثلاً (شوخانه حال حاضرندہ
 قاج بیک غروش ایدر ، کوشکک حال
 حاضری قابل اتمام اولدینی کوستریور) .
 (حالاً) = حال جهتله ، حاله کوره
 § حاله دلالت ایدن صیغه ، تعبیر :
 (در حال ، فی الحال) = عجبله ،
 شددیجک ، همان ، چار چاپوق (بای
 حال ، بهمه حال) = فصل اولورده
 اولسون ، هر حالده ، البته . (علی کل
 حال) = اولوربله ، اولدینی قدر .
 (حالاً) = الآن ، شمسی ، هنوز ،
 بولفظ (حالاً) لفظنک مخففیدر .
 فقط تخفیف ایله موقع استعمالی تبدل
 ایشدر . مناجه (حالاً) نك اسکی
 ارفداشی اولان (حالیا) تبیر خایدمه
 سی ایوم کلیاً متروک حکمنده در .
 (عرض حال) = حالی بیلدیرمه ،
 کوز اوکشنه قومیه ، حالی بیلدیرمک
 ایچون یازیلان ورقپاره ، کاغذ . (سال
 حاله ، شهر حال) تبیر لرنده کی (حال)
 زمان حاضره دلالت ایدن لفظ اولیوب
 (حُلُول) لفظندن اسم فاعل اولان
 شدلی (حال) درکه حلول ایدیجی ،
 ایدن ، کلوب داخل اولان ، کیرن
 دیمکدر . (سنه حالیه) تبیرنده کی
 (حال) ایسه حلولن دکدر . چونکه
 حلولدن کلن (حال) نك صیغه مؤنثی
 (حاله) در . بوايه حاله منسوب ،

بو صورتله مطلق ایراد اولنورسه
(حافظ قرآن) دیمك اولور . جمی
(حافظ) .

{ [ع] حس ایدیان ، بیلن ،
حافظه } کورین شیلرک ؛ ایشیدیلن ،
قونوشیلان لاقیردیلرک ؛ طوییلان ،
اوقونیلان سوزلرک ازیرله نیلن یازیلرک ،
کتابلرک اثرلرینی ذهننده حفظ ایدن
قوت ، ذهن بشرده کی اونونماق قوتی :
(قوه حافظه) . اکثریا موصوفز
اوله رق قوللایلیر : (حافظه سی متین ،
حافظه سی غالب) . (حافظه پیرا) =
حافظه زینتله ییمی . بو مثلو ترکیبلرده
موصوفی دائماً حذف اولنور .

{ [ع] کنار ، ساحل ، قبی :
حافه } (حافه نهر ، حافه طریق)
جمی (حافات) . ❧ اصطلاحات طبعیه .
دندر : (حافه انسیه ، حافه علیا) .

{ [ع] شوق ایله زیاده آکرام
حافی } ایدن آدم ❧ یالین آفاق
قوشان . (حافیا) = یالین آفاق
اوله رق .

{ [ع] بیه ثابتہ ❧ قیامت ،
حاقه } روز عشر .

{ [ع] حکم ایدیمی ، ایدن :
حاکم } (حاکم مطلق ، حاکم حقیقی)
= جناب حق ، تگری . ❧ ناس
پیننده ظهور ایدن دعاوی بی حل و فصله
مأمور اولان قاصی ، نائب ، حاکم الصرع .

حاضر طور سیور) ، (حاضر بالمجلس)
= مجلده حاضر اولان آدم . (حاضر
جواب) = هر سوزده درحال ،
دوشونمکسزین اویغون جواب ویرن :
« آیت سجدہ کلدی حاضر اولک »
(وحید)

« بر سواله یر قوماز اول غمزہ حاضر جواب
(نفی)

{ اضریجی ، سود ننه ،
حاضنه } دایه ، مربیئة اطفال :
(حاضنة نظیفه ، حاضنة شفیه) .

{ [ع] اودون طویلایمی ،
حاطب } طویلایان ❧ ایدی ،
کوتوی فرق ایتمز شخص : [حاطب
لیل ، حاطب القیل] = کیمیه اودون
طویلایمی معناسی افاده ایدن بو تعبیر
صاحبه صایان سویله تن ، سویله بن شخص
مقامنده ایراد اولنور .

{ [ع] قازیمی ، قازان :
حافر } (حافر بشر ، حافر قبر)
❧ طوپراغی قازان حیوانک طیرناغی .
جمی (حوافر) .

{ [ع] حفظ ایدیمی ، صافلا
حافظ } بیعی : (حافظ نقود ،
حافظ ممالک) ، (حافظ مطلق ،
حافظ حقیقی) = صون صعدا نیسله
صافلایان ، جناب حق . (حافظ کتب)
= کتابلری حفظ ایدن ، کتبخانه
مأموری ❧ ازیرله ییمی ، ازیرله بن :
خصوصیله قرآن کرمی ازیرله مش
اولان : (حافظ افندی ، حافظ پاشا)

حَاصِل { [ع] حصوله کُن، حصول
بولیجی، پیدا اولان :
(بو ایشده حاصل اولان ندامتن
عبارتدر، لطفکه کولک آرزوسنی
حاصل ایتدک) . (حَاصِلِی، الحَاصِلِ،
حَاصِلِ کَلَام) = سوزک قیصه سی،
سوزک نهایتی، سوزک تیجی، شودرکه
مقامنده ایراد اولنورل . (حاصلی
تحصیل) = زیوده، نافله، هبت
دیمکدر. جمی اولان (حَاصِلَات) =
برسنه دن، پر ایشدن حصوله کُن
فائده لره، شیلره اطلاق اولنور :
(حاصلات صنایعیه، حاصلات ارضیه،
حاصلات سنویه، حاصلات عمومی .
حاصلات صافییه، کمرک حاصلاتی، پوسته
حاصلاتی، حاصلات نقدیه) .

حَاصِن { [ع] مرض املی، عقلی؛
نامرمدن اورتنوب
حَاصِنَه { چکین قالدین . جمی
[حَاصِنَات] .

حَاضِر { [ع] حضورده، میدانده،
کوز اوکنده موجود
اولان : (امر حاضر) = یاپ . (امر
غائب) یاپسون . جمی (حَاضِر،
حَاضِرُون، حَاضِرِین) § اجرا ایتک،
ایدلک ایچمون لازم کُن حال وکیفیت
اوزره بولان شخص، تی : (سفره
حاضرده، احمد اقا حاضر، آراه

اغتر [استفهام انکاری بی معنوی اولان
جمله لره اکثریا تأخیراً ایراد اولنور :
[فلان کافر نعمت میدور؟ حاشا، او
فضیحه تک آندن صدورینه احتمال
وبریلوری؟ حاشا] بعضاً (که) ایله
ایراد اولنور :

« حاشا که بو اندیشه ده نفی ضرر ایلر »

حَاشِر { [ع] حشر ایدیجی، جمع
ایدن : [ندای حاشر،
طرافه حاشره] .

حَاشِیَه { [ع] مفتضات قرآنیه دن
حَاشِیَ لَیْلَه { اولوب (حَاشَا) مقا .

منده اکثریا نظمده ایراد اولنور :

« حاش قه کیم قناعت کنجینک سگانه »
« مطرح مکر اوله درگاه عنایت دستگاه »
(فضولی)

حَاشِیَه { [ع] کنار، پرواز §
کتاب و مکتوب کنارینه
یازیلان خاطره، ملاحظه § بر کتابک
مندرجانی ایضاح و یا خود تدقیق صورتیه
وجوده کتیر یلن اثر : [حاشیه کتنبوی،
حاشیه قسطلانی]

حَاصِب { [ع] توزی، طوبرائی
سکوکه ساووران شدتلی
یل، تپی .

حَاصِد { [ع] اکین بیمن آدم،
اوراقچی .

حَاصِر { [ع] حصر ایدیجی،
اطرائی قوشا دیجی : (جنود
حاصره) .

(۴) کورمک . (۵) ایشک که اشبو
قوای طبیعیه (حواس خمسہ) ده
دینیلیر . اکثریا موصوفی حذف
اوله رق قوللانیار : [حاسه رؤیت ،
حاسه لمس] کی .

حاسد { [ع] حسد ایدیمی ، ایدن ؛
دیکر لر یك نائل اولدقلری
شیلردن عرومیتلری آرزو ایدن
دیکدر که اک مذموم ، اک منفور
خویدر . بوخصلت مذمومه ایله متصف
اولان اشخاص قیصقاجقلری یوزدن
هیچ بر زمان راحت ایده منزل : (دشمن
حاسد ، رقیب حاسد) جمی [حسده]
در .

« لطف ایله حاسد بدخواه ندامت کلز »
(نای)

« آرز بلا صانع افسدی حسدی »

« عواید حسدی کندی حسدی »

(معلم ناهی)

حاسر { [ع] حسرت چکیمی ،
چکن و اوستی جیلاق ،
الی بوش مدافعه دن طاجز آدم . لساغزده
اکثریا (خائب) لفظیله برابر قوللا-
نیلیر : [فلان عقب خائب و حاسر
قالدی] .

حاسم { [ع] قطع وفصل ایدیمی ،
حاسم ایدن : (حاکم حاسم ،
قاضی حاسم ، حکم حاسم ، فکر حاسم) .

حاشا { [ع] ادات (تنزیه) دره
[حاشا ! جناب حق ظلم

حارس { [ع] محافظ ، بچی ،
کوزله بچی : (حارس
ممالك عثمانیه) = بوتقدیرده حافظ
مناسیله برابر هایت حکمی ده تفصیل
ایتدیکندن حکمدار ذی شان و پادشاه
جلیل العوازم از قدیمز حضر تلی دیمکدر .

حارق { [ع] یاقیمی ، یانان .
لساغزده یالکیز اوله رق
اصلا قوللانیلاز . فقط ادبای جدیده
مارفتدن شمرده [محرق] مقامنده
قوللانیلدینی کوریلور : (ذکر حارق ،
شعر حارق ، خیال حارق ، افکار
حارقه ، اشعار حارقه ، خیالات حارقه) .

حارقه { [ع] آتش ، اود :
[حارقه ندامت ، حارقه
سودا ، حارقه مصیبت] .

حازم { [ع] حزمی ، احتیاطی ؛
ایشنده کوزی آجیق ،
صاغلام اولان : [مراد حازم ، رئیس
حازم ، شخص حازم] ، (حازمانه)
= حزمی ، احتیاطی اولان آدمه
یاقبشه جی صورتده دیمکدر .

حاسه { [ع] حس ایدیمی ،
طوبیچی متناسنه اولان
(حاس) ک مؤئیدر که طوبیجی قوتنه
اطلاق اولور . انسانده طبیعا موجود
اولان (قوای حاسه) یاخود (قوه
حاسه) بش درلودر . (۱) طوقونقله
طوبیق . (۲) طامق . (۳) فوقلامق .

دقتله آراشد بر مرق حاده سی یعنی حاده
 کبی اولان تدقیق معناسی متضمن بر
 تعبیر تشبیهی در بولفظ = کسکین
 و سیوری معناسی حاوی اولان و اصطلاح
 طبعیه برخسته لافک فرق کون ایچنده اڭ
 شدتلی دوره سنه اطلاق اولتان (حاد) اڭ
 مؤثیدر : (سیوف حاده، رابعه حاده)
 (زاویه حاده) = هندسه اصطلاحیه
 زاویه قائمه دن کوچک اولان - سیوری
 گوشه یه اطلاق اولنور . بومعنا ده
 (حده) استعمالی غلطدر .

حادی { [۵] برنجی : (حادی
 عشر) = اون برنجی
 حیواناتی، بالخاصه دوه لری نهمه برداز
 اوله رق روی ایدن .

حاذق { [۵] حذاقتلی، صنعتنده
 ماهر، استاذ طیب .
 بولفظ لسانغزده اکثریا اطیبانی توصیف
 ایچون قولانیلیر : (طیب حاذق)
 (حاذقانه) = حاذق اولانه یافیشه جق
 طرزده دیمکدر . (حاذقیت) =
 حاذقلق .

حار { [۵] حرارتلی، صیباق اولان :
 (علاج حار ، دیار حار ،
 ادویه حاره ، اقالیم حاره ، بلاد حاره) .
 حارث { [۵] جفتیلک ایدن،
 ترلانی سوروب تخم اڭن،
 اکینچی، چتقی : (حارث غبور) .

حاجی { [۵] حج ایدن ، موسم
 مخصوصنده حجازه کیدوب
 فریضة اسلامییه یی ایضا آیلین آدم .
 (حاج) ک جمی [حجاج] ، مؤنثی
 (حاجه) بونک جمی (حواج) در .
 (حاجی تنیه سی) = حیدن سالماً
 هودت ایدنلری تبریک ایچون یاییلان
 جمیت .

حادث { [۵] حدوث ایله متصف
 اولان، اولجه یوقی ایکن
 صوستره دن ظهور ایدن . (قدیم) ک
 ضدی : (عالم حادثدر، ملاقه داران
 ییننده اختلاف حادث اولدی، بین
 الورثه مابیت کلیه حادث اوله رق) .
 (اختلاف حادث، مناقشات حادثه)

حادثه { [۵] حدوث ایدن حال،
 وقعه، قضا : (حادثه
 غریبه، حادثه کر بلا) جمی اولان
 (حادثات) یکیدن یکی به وقوع بولان
 حالات مقامنده قولانیلیر : (احکام
 حادثات، حادثات دهر) جمع دیکری
 (حوادث) در .

« ویرضربای قمره خلل جوش حادثات،
 « غرق ابدیه مرکینه غسی صد هزار موج »
 (سامی)

حاده { [۵] معدنی تل و صبرمه
 دوککه، چکوب ایچلمتکه
 مخصوص و چلیکدن معمول دلیکلی
 سیمکش آلتی : (حاده تدقیق) =

وزرایه ، امرایه اطلاق اولنوردی . §
اصطلاح طبعیه کوزلرک اوستنده بولنان
قاش : [حَاجِین] = ایکی قاش ،
قاشلر (بَيْنَ الْحَاجِّينَ) = قاشلر آره سی .

(حاجب یمین ، حاجب یسار) = صاع
قاش ، صول قاش :

« صاحب کعبینه عرفان و حلم »
« حاجب یکتائی در شهر علم »
(نظم)

حَاجَتْ . [ء] انسانک محتاج
اولدینی ، انسانه لزوملی

اولان شی ، خصوص : (عرض حاجت ،
نیاز حاجت ، طلب حاجت) جسی

« حَاجَاتْ » : [حاجات بشریه] .

(قاضی الحَاجَاتْ) = حاجتلی اصفاف

واحسان ایدن ، جناب حق . § احتیاج ،
لزوم معناسنده قولا لایلیر : (او

کلفته حاجت قالدی) [نه حاجت]

یاخود (حاجت نه) تعبیرلی (نه احتیاج
وار ، نه لزوم وار) مقامنده قولا لایلیر :

« ضمیر صافه اسرار دلی اعلامه حاجت نه »

« اولور مرآتیه صورت مرآتیه رسامه حاجت نه »
(سید وهی)

حَاجَّ . [ء] حاجی . لسانتزدده
حَاجَّ (الحاج) طرزنده استعمالی

مرفوددر مناسک شرعییه اتباع ایله
موسم مخصوصنده حرمین شریفینی یعنی

مکه مکرمه ی ، مدینه منوره ی زیارت
ایدن ذاته (حَاجَّ الْحَرَمَینَ) اطلاق اولنور

حَاطِطْ . [ء] دیوار : (حَاطِطْ
حَاطِطْ (جسم) جمی (حیطان)

(الحیطان آذان) = دیوارلرک قولالقرلی

واردور .

حَاطِفْ . [ء] غدر و ستم ایدن ،
ایدیجی : (الحائف حائف)

= حائف حائف اولور .

حَائِلْ . [ء] مانع اولان ، آره ی
قاپایان ، ایکی شی آره سته

کیرن دیگر لسته : [دیوار حائل اولد
یضندن باغچه نکه ایچی کورده میبور]

حَاطَمْ . [ء] قاتل حرب بیننده
مشهور اولان (طای) نام

قبیله یه منسوب و سخاوتله مشهور اولان
(ابن عبدا لله بن سعد) ک عنوان

معروفیدور . « حَاطَمْ » فی الاصل کسر (تا)

ایله (حاکم) و زننده و مناجه آنکه

مراد فیدور . بین العرب فیزیل قارغه یه ده
اطلاق اولنور ایش . سخاوتله مشهور

اولان بو آدمه لسانتزدده قبیله سته نسبته
(حاتم طائی) دینلدیکی کبی (حاتم طای) ده

دیندر .

« جم بزم و حاتم مکرمت ممدوح اصناف ام »
(نفی)

بولفظ ایله برجوق وصف ترکیبیلر
تشکیل و استعمال اولنور . (حَاطَاتَه)

= حاتم یاقیشه حق صورتده ، حاتمجه .
سته : (لطف حاتماته ، احسان حاتماته) .

حَاجِبْ . [ء] قاپوچی ، برده جی .

حَاجِبْ (اوائل دور اسلامده

و چونکه { [۵] ادات (تملیل) در: }
 [نخصل معارفه کیجه]
 کوندوز چالشیورز، چونکه قیض
 و ترقی امانده یز [۵] ادات (نوقت)
 اولدینی تقدیرده (مادام که) حکمی
 آلیز:

«چونکه بلبسین کوکل برکستان لازم سگاه»
 (ندیم)

(چونکیم) طرزنده استعمالی لسان
 تحریر و کتابتزدن مطرود حکمنده در.
 تخفیف ایله ادات تشبیه و توقیت اوله رق
 [چون] طرزنده استعمالی — ولوکه
 نظمه اولسه بیله — زماغزده خوش
 کورلیور، طرز اصلینده استعمالی
 صراح و مقبول طوتلیور.

مشابه اولوب (قافانو) دینیلن دانلرک
 مسحوقیه شکردن مرکب بر ماده
 غذایه در. اشکال مختلفه ده یا بلش
 شکری موجود اولدینی کی اوروپا لیلر
 پیننده قهوه طرزنده مایع اوله رق ده
 استعمال اولنور.

و چون { [۵] فصل دیمکدر. لسا.
 نغزده دائما (نییون)
 مناسبه اولان (چرا) ایله برلکده
 قولانیلیز: (چون و چرا) = نسل؟
 و نییون؟ دیمکدر. چونلرک ایکیزی ده
 یالکیز اوله رق اصلا قولانیلیز:
 «بحرافکاره طالبوب چکمه امک»
 «نکته چون و چرادن ال چک»
 (خاقانی)

﴿ ح ﴾

وحائر اولسنه مقابله — تاریخ عطا
 جلد رابع — ۱۵۲ صحیفه)

حائز { [۵] بر نسته صاحب
 حائز { و مالک اولوق معنایه در:
 [فلان رتبه ناکه بی حائز، نشان دیشان
 مجیدی بی حائز، حائز اهمیت، حائز
 نروت] معنویانده استعمالی غالبدر.
 «دیرسه ک اولهیم کالی حائز»
 «تضییع زمانی کورمه جائز»
 (معلم ناجی)

حاء { [۵] الفبای عثمانیده سکزنجی
 اولان (ح) حرفنک اسمی.
 ابجد حسابنده (۸) عددینه مقابل ده
 اولنور: [حاء مهمله، حاء مفتوحه].
 حائز { [۵] حیرتده قالمش،
 حائز { شاشیرمش دیمکدر:
 (شخص حائر) (مؤذن افتدینک
 معارفه سابقه سی وار کی سلامنه نامل
 اولدنده تعجبی تزايد ایتسیله متفکر

چینه } [ذ] قوشیمی : (چینه‌ریز)
 = یم دوکیچی ، دوکن .
 چینی } [ذ] چین دیارینه ، منسوب
 سرتلی ، منقش اوانی ترا .
 بیهکه اعلاسنه « فغفور ی » وادیسنه
 « کاشی » اطلاق اولنور .

چساقوب } [روجه] « لوفر »
 دینیلن بالیفک کو .
 چوکی .
 چیمو } [اینالیانجه دن] تونیا
 دینیلن معدن ، اشبو
 معدندن معمول الواح .

چ

نسنه : (پای چوبین ، کاسه چوبین)
 [چوپنه ، چوبک] ده بو معنایه
 لغتدر . (چوبخوار) = آغاج قوردی .
 چوبان } [ذ] قوبون ، بکی ،
 صغیر کبی ، حیوانلری
 اولاملقه کوتوروب کشیرن آدم :
 [چوبان ارمغانی چام ساقزی — قول
 مشهور] .

چوخه } [ذ] چوقه ، یوگدن
 (معمول قاش .) (چوخه دار)
 = اوائلده امر واحکامک اقامتگاهلریک
 برده سنی طوتان چوقه ملیس خدمتچی ،
 ایچ اغاسی . (قابو چوخه داری) =
 خارجه متعلق اولان امور و خصوصاتک
 تعقیب و تسویه سنه مأمور ، اوتوی
 بری بی طولانلوب آیاق خدمتتی کورن
 آدم .

چوقولا } [فرانزجه سی - Cho-
 colat] قهوه په

چست } [ذ] سریع الحركه ،
 چوبک . لسانزدده
 (چالاک) لفظیله برابر قوللانیلیر :
 (چست وچالاک) . [چستی] =
 چوبکک . عربی جیم ایله غلطدر .
 چیمه } [ذ] چامحاق دینیلن آغاج
 چناق ، قاب .
 چوال } [ذ] قاشدن ویا قیلدن
 پالیش طور به کبی بر
 نوع ظرف ، قاب : (کومور چوالی ،
 شکر چوالی) . (چوالدوز) =
 چوال دیکمهک مخصوص اوجی اگری ،
 یاصی اوزون ایکنه .

چوب } [ذ] آغاج دکنک ، اودون ،
 سویا : [چوب خشک] =
 قوری دکنک [چوب منب] = اوزوم
 چوبی . (چوبین) = صرف آغاج ،
 آغاجدن پایه شی ، دکنک کبی قوری

ياقيشقلى ، الى زورلى كه طوتدېنى ايشى
چابوق واپى ياپان ماهر ، استاذ ديمكدر .
[چيره دستى] = چيره دستك .

چيز { [ف] شى ، نسنه . (ناجيز) =
چيز برشى دكل ، هيچ حكمنده ،
يك اهميتيز نسنه ديمكدر : [تحفه
ناجيز ، بنده ناجيز ، اثر ناجيز) .
[ناجيزى] = ناجيزلك . (ناجيزانه) =
ناجيز اولان شخصه ياقيشه حق طر زده :
(هديه ناجيزانه) .

چيغاره { اسپانيوله Cigarra
چيغاره [سيفار] توتون يارا .
قزىك بوكلشى ديمكدر : (هاوانه
سيفاره سى ، فريك سيفاره سى) كاغد
ايچنده ياييلان اوراق نوعه (Cigarette
سيفاروت) ديتير .

چيما { [ايتالانجه دن] كميلرك
چيما قاره به ، اسكله آتدنى
ايجه خلاط . (چيما) = كميلردن
اسكله آتيلان خلاطلى آلوب
ويرن آدم .

چين { [ف] قيسوريم ، بوكلم ،
چين بوروشوق : (چين ابرو ،
چين كيسو ، چين جين) § (چيننده)
= طولايي ، دوشيريجى . بومئاده
وصف تركي طر زده قوللايلير :
(ميوه چين ، خوشه چين ، دانه چين)
§ آسيا قطعه سنده جسيم بر دولت
وملكتك اسمى : (خطه چين) .

{ [ف] فى الاصل رطوبت دن
چم حاصل اولان (بوسون)
ديمكدر . كلش چنلى يرله اطلاق
اولنور .

{ [ف] ادات استكنانه كه تركه سى
چه { (نه) در : [چه سود ،
چه كونه ، چه فائده (اليوم) چه
گونگي) تعبير غاييده سى متروك
حكمنده در .

{ ملن اعدادن نه غم ، مدح احبادن چه سود ،
(اشرف)

بومصر اعده ادات مذكوره لك هم
تركه سى ، همده فارسي جمع واستعمال
اولنمدر .

چهل { [ف] فرق : [چهل سال] =
چهل فرق بيل . [چهل] =
فرق آياق ديتيلن حيوانچى .

چيده { [ف] طولانلش ، دوشير .
چيده { لش : (ميوه چيده) .
ميوه حقننده قوللايتايان (برچيده)
تيمرى چكيلوب طولانلش اتكه اطلاق
اولنور . [دامن برچيده] = طويل
لك . (برچيده دامن) = تيمرى كه
اتكى طويل ديمكدر - اكثر ياستغنى ،
نازلى مقامنده قوللايلير .

{ [ف] غالب ، بهادر .
چيره { (چيرگي) = بهادر ك
يكيكلك . (چيره دست) = الى

دوشن بیک بارچه اولیور (کبی اصلی
جیک کسرله در »

« آغلامش چهره‌ل صوفی نه بلا »
« جفته کبرسه ده کولر مثلاً »
(وهی)

چوور § لسانمزده « تمپس » کبی
پوزنی اکشیفک ، اکشی یوز کوستر
مک ، اکشی یوزلی اولقی مناسنده ده
قوللانیلیر . مثلاً (چهره ایدیور ،
چهره سندن طورلیور ، چهره سندن

چ

چراغ § [ف] فصل . (چوون)
چراغ § [ف] فتنیل ، موم ،
چراغ § [ف] قندیل . [روشن چراغ] =
قندیلی پارلاق یانان ، مقبل و بخنبار .

چراغ § [ف] قرق دیمک اولان
چراغ § [ف] (چهل) ک مخفی .
چراغ § [ف] ابریشم ، ایلیک کبی
چراغ § [ف] شیلرک دسته سی ، طره سی
§ طریقه علیه منقش دوویشلرک خلوته
قابانوب خدمات مخصوصه و یا عبادات
داغده بولغلیری که اکثریا قرق کوندن
و طریقت مولویه جه بیک بر کوندن
عبادتدر . بولفظ لسانمزده شده سز
قوللانیلیر . فقط نظمه اکثریا سیک
فارسیده اوله رق تشدید ایله استعمال
اولنور . § محنت و مشقته اوزغراق
دیمکدر § پای کیریقی مناسنده کایر .
مثلاً شاعره مشهوره (فطنت) ک
شومصر اعنده بولفظک ایکی معناسی ده
جمع و قصد اولغشدر :

« چله سختن چکر هر دم کآن ابرولرک »
(لا)

چراغ § [ف] فصل . (چوون)
چراغ § [ف] فتنیل ، موم ،
چراغ § [ف] قندیل . [روشن چراغ] =
قندیلی پارلاق یانان ، مقبل و بخنبار .

« فروزاندر چراغ شهرت پروانه نامحشره »
(واغب)
§ چراغ ، شاکرد ، متقاعد کبی
معنای افاذه ایدر . [چراغ] =
دکان اوشاغی ، عجمیی دیمکدر .
(چراغ اولقی) = تقاعد ایدلک
(چراغ جیق) = آبروجه ایش
وکوج ، آد و بارق صاحب اولقی .

چراغ § [ف] کبر ، پاس : (چراغ
چراغ § [ف] آلود) = سردار ، کیرلی ،
بولاشیق . (چرکین) = بشون
سردار ، پک کیرلی معناسنده در . لسانمزده
(کوزل) ک ضدی اوله رق حسنسر
معناسنده مستمادر :

« چیتماز اول چراغ که پیراهن بقالده دره »
(نای)

نسواندن اولان او بونجیلره اطلاق اولنور: (برقول جنگی) .

« بر جنگی کوزل سودم سرمایه بی چالدر دم » (ذاتی)

چنگال { [ذ] چنگل ، چنور
طیرناق : (چنگال
امال) § پنجه ،
پیریمچی حیوان الی :
[چنگال شاهین ، چنگل شهباز] .

چوگان { [ذ] اکری باشلی بر
نوع جرید : [تیغ
و چوگان] .

چهار { [ذ] دوت ، بونک مخفی
اولان (چار) زیاده
قوللائیلیر: (چهار بالش ، چاربالش)
= تخت ، سدیر . (چهار یا ، چار یا)
= دوت آقایی حیوان (چهار یاره ،
چار یاره) = تحریفله چالباره دینیلن
او بونجی آلتی . (چهارشنبه) = هفته نك
دردنجی کونی . (چهارم) = دردنجی .
چیمک کسریله تلفظی غلطدر .

چهره { [ذ] صورت ، وجه ،
بوز : تخصیصله انسان
بوزی : [خوب چهره] = کوزل
بوز . [بد چهره] = چرکین بوز .
[چهره گمشا] = بوز آجیمی ، بوزنی
آجان [چهره پرداز] = رسام ، مصور
(چهره زوکوردی) = چرکین ،

چکریلوب میخلانیر . § قاصناق
کچی چکریلن نسته زده اطلاق اولنور:

[دف چبری] ، [بویون چبری]
= باشه و بویونه باغلانیلان بر دکری
بزیمچی ؛ بویونه قریب اولان ترقوه
کمیکلری . (چنبر قایق) = دکری
قیچی اولتون قایقی . (چنبری) =
چنبر شکنده ، چنبر کچی اولان :
(ریش چنبری) . (در چنبر) =
چنبر ایچنده ، ضبط آلتنده دیمکدر .

« ییکیتی اولدک آجان نه در بوقبر منی شال »
« باشکده دون دها باغلیدی قیر منی چنبر »
(ندیم)

چند { [ذ] بر قاج دیمکدر . زمانر
اواباق قلی بو لفظک ترک
استعمالی التزام ایدیورلر .

چندان { [ذ] اوقدر مناسبه در .
بوده دیکری کچی قوللا .
نیلامنه باشلامشدر . (چندان رغبت
ایتمورلر) کچی تعبیراته ایوم هیچ رغبت
ایدن قالمشدر .

چنگ { [ذ] ال ، پنجه . بو
معناده آر قوللائیلیر :
« کوکمل الدن کیتدی سوداگله نه غالب چنکی وار »
(معلم ناسی)

§ قانونه مشابه دیک طوئیهلورق
چالینیر بر نوع ساز: (چنگ و چغانه) .
(چنگی) = اونوع ساز چالانرقاصه ،
او بونجی دیمکدر . لسانزده تخصیصله

چشمه { [ف] بیکار، صوفیانگی .
 مخصوصاً پایلان و درو .
 تنده صو بریکن ، موصلقلی خزینه .
 [چشمه ساز] = چشمه سی جوق اولان
 پر . اکثراً (چشمه) و (چشمه باشی)
 مقامنده قوللانلییر . [چشمه حیوان ،
 چشمه خضر] = آب حیات دیشیلن ماء
 موهورمک چشمه سی :

چلبیا { [ف] صلیب ، خاج :
 چمان { [ف] صالنجی ، صالئوق
 بورین : (برک چان ،
 نخل چان ، شوخ چان) .

چمن { [ف] آغاجلی ، چیمکلی ،
 چیملی محل : (نازه ، ایضه
 یشیل اوت : (برک چمن) ، (چمنستان ،
 چنزار] = ایکی معناسنه کوره چنلک ،
 چیملی پر ، جیمک کسریله غلطدر .

چنار { [ف] معروف آفاج ، جیمک
 کسریله زبازدور :
 « چنار آسا درونندن طوشمش نخل زیبادور »
 (صبری)

شو مصراعده شاعر چنارک صرور
 زمان ایله کندی کندینه طوشوب
 یاندینی روایتی کوسترمش ایسه ده بو
 روایتی کیسه نظر اعتباره آلاز .

چمن { [ف] داتره شکلنده آفاج
 چمنر { و تیمور و یاخود ساچدن
 معمول باغ ، قوشاق که بعض دنکارک
 و خصوصیه فوجیلرله قوغه لک اطرافنه

چشن { [ف] عید ، ضیافت ،
 دوکون : (چشن نوروز ،
 چشن عظیم) .

چغانه { [ف] بیوک چار پاره ،
 چنکی دغجی . اکثراً
 (چنک) ایله برلکده قوللانلییر :
 « ویرر باشته حالت دل عاشقانه »
 « بودلکش هواده بوچنک و چغانه »
 (معلم ناجی)

چک { [ف] فی الاصل (برات ،
 مکتوب ، حجت) معنا .
 سنه در . اليوم آتیجه حواله نامه سی ،
 پولیجه معناسنده قوللانلییر . بومعاده
 انگلیزجه دن منقول اولدینی بیان
 ایدنلر و ارسده فارسیده کی معنالرینه
 و اليوم قوللانیلان معناسنه کوره
 انگلیزجه دن منقول اولماسی لازم
 کلیر .

چرخي ، چرخ کبسي ، چرخجي ، چرخ
 ايشي) . (چرخ اورمق) = دائره
 تشکيل ايدمرک دونمک ، (چرخ زن)
 = چارق اوريجي ، اوران . (چرخ
 فلک) = (۱) گردش فلک ، مدار فلک
 (۲) قات قات دائره شکلده ، يانارکن
 چرخ کبي دونمک آتش پوشکورر بر
 نوع فشنگ (۳) خاتم الی کي برنوع
 چيپک . (چرخ برين) = مرشاعلادن
 کنایه در .

چَرَحَه { [ف] جیقریق کبی دوو
 ایدن تکرک طولاب }
 اردونک ایلر یسندده بولسان مفرزه
 عسکره نك اصول دوریه ایله اجرا
 ایندکلی حرکت عسکره : (چرخه جی ،
 چرخه طوبی ، چرخه جنکی) .

چَسَنَان { [ف] لایق ، مناسب ،
 یاقیشقان . (نَاجِسَان)
 = مناسبتر ، یاقیشقزر اولان .

چَشَم { [ف] کوز : (چشم مخوره
 چشم) = (چشم سیاه) . [چشم
 آشنا] = کوز آشناسی (چشم آشنایی)
 = کوز آشنالی . (چشم آویز) =
 ققاب ، پیجه ، یوز اورقوسی . (چشم
 زخم) = اصابت عین ، نظر دکه .
 (چشم دویده ، دویده چشم) = بی
 ادب ، حیا سز (مَرَدَمَك چشم) =
 کوز بیکی . جمی [چشمان] .

چَانی { [ف] چینه کثرتله حاصل
 اولان وقایعادیلوب ایچیلن
 معروف یاراتق که منہاندندر :
 « شمعی ابراندہ قناعت ایدوز جای ایلہ بزہ »
 (منیف)

چَب { [ف] بول : « چپ و راست »
 (چپ انداز) = حیلہ کار .
 (چپ اندازی) = خدعه کارلقی :
 « امتنان ایلہ مسون چرخ چپ انداز بکا »
 (راضی)

چَبَر { [ف] چادر ، کولککە .
 چَبَر { (چتر مبرین) = قاراسکلی
 کیمه (چتر فیروزه فام) = مائی رنگلی
 کوك دیمکدر :

« چتر اقبالك اوله کون و مکانه سایبان »
 « سایه بندہ کاشان آسوده تاروز حساب »
 (نفی)

چَرَا { [ف] اولنامه . (چَرَا گاهه .
 چَرَا { (چَرَا گاهه) = حیوان اولنا
 به حق بر ، چایر . کسر ایلہ غلط تلفظ
 اولنامیلدر .

چَرَب { [ف] سمیز ، یاغلی :
 [چرب و خشک] = سمیز
 وقورور . (چَرَا په) = قایماق .

چَرَح { [ف] فلک ، سما ، کوك :
 « تکرک کبی دور و حرکت
 ایدن نی که لسانمزده تحریف ایلہ
 (چارق) دیلیلیر : (چرخ دوار ،
 چرخ کردان ، واپور چرخي ، قویو

چاره (جوبی) = چاره آرای بیلک
 (چاره ساز) = چاره بولیمی، بولان
 (چاره سازی) چاره بولیملیق .
 چاساز { [مجارجه دن] اوائلده
 المانیا ایمپراطوری عنوانی
 حائز اولان نجبه حکمدارلرینه اطلاق
 اولنوردی . (چه زار) دن محرف
 و «قیصر» مناسنه اولدیغی مرویدر .
 چاشنی { [ذ] لذت ، طباذ .
 چاشنی { لسانزده (چشنی)
 طرزنده مروفدور . (چاشنگیر) =
 اوائلده حکمدارک طعاملرینک اثنای
 طبخنده طاده رقی لذت و نفاسته باقغه
 مأمور اولانلره اطلاق اولنوردی ،
 (طباقة چاشنیکیران) = یکیرری
 دورنده دیوان کونلرنده ویریلن
 ضیافتلرده خدمت اتمکله مکلف بر بلوک
 عسکر ایدی .

چالاک { [ذ] حرکتی سرعتی ،
 روشی قیودانی اولان .
 (چالاک) = چالاکلک و یکدور :
 (فکر چالاک ، مرد چالاک ، طبع
 چالاک) .

«ای خرده شناس معنی پاک»
 «کوش ایتکه نه دیر بوسکک چالاک»
 (غالب)

چامارپوا { [ایتالیانجه دن] اصطلاح
 حات بجزیه دندور . کمی
 ملائفه سنه آرمه یه جیمقی ایچون ویریلن
 امر ، آرمه یه جیمه امری ،

چاه { [ذ] قویو ، چوقور .
 چاه { تخفیف یله (چه) طرزنده ده
 قولانیلیر : (چه زنجندان) .

چاساز { [مجارجه دن] اوائلده
 المانیا ایمپراطوری عنوانی
 حائز اولان نجبه حکمدارلرینه اطلاق
 اولنوردی . (چه زار) دن محرف
 و «قیصر» مناسنه اولدیغی مرویدر .

چاشنی { [ذ] لذت ، طباذ .
 چاشنی { لسانزده (چشنی)
 طرزنده مروفدور . (چاشنگیر) =
 اوائلده حکمدارک طعاملرینک اثنای
 طبخنده طاده رقی لذت و نفاسته باقغه
 مأمور اولانلره اطلاق اولنوردی ،
 (طباقة چاشنیکیران) = یکیرری
 دورنده دیوان کونلرنده ویریلن
 ضیافتلرده خدمت اتمکله مکلف بر بلوک
 عسکر ایدی .

چاغوش { [رومجه دن] دگیر
 چاغوش { ینگیجی : (آفتنی
 چاغوشی ، دره چاغوشی) .

چاک { [ذ] یاریق ، بیرتیق ،
 بیرتماج . (چاک کریبان) =
 یاقه بیرتماجی (چاک چاک) = زیاده
 بیرتیق ، پارچه پاوجه :

«کورور لسه کوگمار چاک اولور چاک کریبانک»
 «آلغاز لرنندن اهل عشقک سکره دامانک»
 (فصیح)
 «خاک کوی یاری قیلش اشک جوشان چاک چاک»
 (لا)

ونجیر کی چاہی ، قولانی لنگر .
کمیلرک دگیر اوستنده برعده طور مق
ایچون اوجی ونجیر ایله کسی به مربوط
اولدینی حالدہ دگیرک دیننه بر اقدقاری
تیوردن معبول شی .

چادر [ذ] چادر کی قادیلرک
چادر باشلرینه یوردنکاری اورتو :
« برعجب دریادر اردوی مایونک سنک »
« کیم جاب برقرار اولمش آکا هر چادری »
(نفی)

چار [ذ] (چوار) مخفی : (چار
چشم) ، (چاریار) = صحابه مجله جناب
پیشبری ابو بکر ، عمر ، عثمان ، علی
حضراتی رضی الله عنهم . (چار آبرو) =
دورت قاشلی یعنی تریقنی کنج . (چار
بالش) = چاه والا ، مسند بلند ، مقام
عالی . (چار پا) = دورت آیاقلی
جوان . (چارچوپ) = چرجوه .
(چارسو) = چارشی ، (دورت طرف)
دیمکدر . (چارشب) = چارشاف
اصلی (چادرشب) درکه کیمه اورتوسی
دیمکدر . (چارطاق) = چارداق .
(چارگوشه) = دورت گوشه لی ،
(دورت گوشه) دیمکدر . (چارم)
دردمچی : (چرخ چارم) (چارم)
کتاب) = قرآن کریم . (چارمین)
دخی (چارم) معناسنده قولانیلیلر .

(چارناچار) = ایتر ایستز . (چار
یک) = درنده بر . (چاریاره) =
جالبارہ دینلن دورت پارچه تخمه دن
معبول رقص آلتی ، تخمه زیل .
(چارگاه) = موسقیده بر مقام ، پرده .
(چارمچ) = صلیب ، دورت گوشه به
دورت میخ . تحریف ایله (چارمین) =
کمی دیرکنک بلکن آجیلان آرمه سی
زردبانلری . (چارشنه) = چهارشنبه دن
تحقیف ایدلمکدرکه هفته یک دورنجی
کونیدر .

چار [سلاوچه] روسیه حکمدار .
چار [لرنک] عنوان مخصوصیدر .
بوکله نک « قیصر » ، « چسار » ،
« چاسار » کبی (جهزدر) لفظندن
آلنورق هر لسانک شیوه ، خصوصینه
کوره تحریف ایدلش اولدیفنی ظن
وروایت ایدنلرده موجوددر . مؤفی
[چارپجه] در .

چاروب [ذ] سیورگه .
چاروب [چاروبروش] =
سیورگه ساتیجی ، سیورگه چی .

[ذ] علاج ، تدبیر ، مدد .
چاره [چاره جو] = چاره آرایجی .
آرایان (چاره جویانه) [چاره آرایانه]
مناسب کوروله جک صورتده (ناچار) =
چاره سز ، مضطر ، مجبور دیمکدر .

جُهَال { [ه] هج بر شی بیلز
معنانه اولان (جاهل) ك
جُهَلَه { جمی :

« فهم ایدر آنتری ارباب كال »
« طعن و تشنیع ایدر طورسون جهال »
(سنبلزاده)

جُيُوب { [ه] (جیب) ك جمی .
جُيُود { [ه] بویونلر . (چپ) ك
جمی :

جُيُوش { [ه] عسکر معنانه
اولان (جیش) ك جمی :
[جیوش موحدین ، جیوش صرّبه] .

جُویا { [ذ] آرایجی ، آرایان :
[جویای فلاطون ، جویای
کنار] .

« اوله شایسته جهان جان ایله جویای عدم »
(حاکف)

جُویبار { [ذ] بیوک ایرماق .
آقار صوی چوق پر :
« بن اولسم برده مطرب برده طرف جویبار اولسه »
(ندیم)

جُویَنده { [ذ] آرایجی ، آرا .
شدریجی . [جویندگی]
= آرایجیلیق ، جوینده لك :
« جوینده صدر مجلس اولم »
« سحبان (۱) کبی اولسه ارنجالم »
(معلم ناجی)

﴿ ج ﴾

چَاك (یا) آباغی چابوق ، (چاك
رو) = چابوق کیدیجی ، کیدن .

چَاپاری { [روچه] اوجی مسینه لی
قرق قدر ایگنه لی بر
نوع بالیق اولطه سی . اکثریا اوسقورمی
جورومنده قوللانیر .

چَاپِه { [لاتینجه] قازمه ایله بیل
آراسی بر نوع باغجی آلتی .
(چابه لامق) = بللمش طورراغی
قاباردوب اولتری قورومتق . (چابه جی) =
موسمنده ترلا ، بوستان تمیزله یین عمله ،

{ [ذ] الفبای عثمانیده بدنجی
ح حرفدر . اشو ح حرف هریده
یوقدر . ایجد حسابنده جیم ایله مساوی
هد اولنور .

چَاك { [ذ] چابوق . (چَاك
چَاك { [ذ] دست) = الی چابوق .
(چاك دست) = ال چابوقلی ،

(۱) [سحبان] = وائل قبیله سندن بر
شاعر و فصیح مشهوردکه زمان جاهلیق ادراک
ایتمکله برابر مؤخرأ شرفیاب اسلام اولمشدر .

جودى { [ع] هنگام طوفانده
(توح) علیه السلام

راکب اولدینی سفینه‌ک موصول شهری
قربنده او طور دینی طافک اسمی .

جوش { [ف] قابنامه ، جوشه .
(برجوش) = جوش
زیاده ، يك جوشقون :

« دریاکی بردن ایلیوب جوش »
(غالب)

« سرتا بقدم بهار کلپوش »

« صهاکی املی رنگ و برجوش »
(وله)

جوشان { [ف] جوش ایدیجی ،
قابسانان : [سرشک
جوشان ، نهر جوشان ، آب جوشان] .

[جوشانی] = جوشانلق .

جوشش { [ف] قابنامش ، آشوب
طاشش : [جوشش

دریا ، جوشش آتبار ، جوشش
طبیعت] .

جوشیده { [ف] قابنامش ، جو -
شمش : [آبار جوشیده]

جوغ { [ع] آجلق : (دفع جوع)

جوی { [ف] ایرماق : [جوی
جاری ، جوی روان] .

(لَبْ جَو - ی) = ایرماق کناری .

جونیسه ، آرایجی ، آرایان . جو
معناده وصف ترکیبی اوله رق قولانیلیر :

[عربده جو ، جنگجو ، بهانه جو] کی .

« وادیوری ایسترسک ای اشک روان جورله من »
(ندیم)

دیه معروف ایسه ده فی الاصل ضم جیم
ایله صحیح اولسه کرکدر . (جندیانه)

= جندیجه منه : (حرکت جندیانه) :

« اوغراودی قضایه طبع تندى »

« اولسه یدی برنده باشقه جندی »
(خبری)

جمود { [ع] « جند » ك جمی :
(جنود مسلمین ، جنود
اسلام ، جنود عثمانیه) .

جنون { [ع] دلبرمه ، چیلدیرمه ،
دلبلک : (الجنون فنون)

جوال { [ف] چوال دینلین بیوک
طوره . (جوالدوز) =
چوال دیکلین بیوک ایکنه .

جوان { [ف] کنج ، تازه . علی الا
طلاق ذکر اولنورسه اکثریا

ارککه معطوف اولور : (زن جوان) =

کنج قادی . (جوانی) = جوانلق ،

کنجک (ایام جوانی) . (نوجوان) =

پک کنج ، پک تازه . (نوجوانی) =

نوجوانلق . [جوانمرد] = معنی ،

جوسرمد . [جوانمردانه] = جوسرمد

اولانه یاقیشه حق طرزده . (جوانمردی)

= جوسرمدک . (جوان بخت) =

طالعی مساعد ، اویقون . چیک قعبله ده

لغندر . کسر ایله تلفظی غلطدر .

جود { [ع] سخیلک ، جوسرمدک ،
سروتلیک : (صاحب

جود) .

برنجیسی زیاده قوللایلیره . (فی الجمله)
= آرز ، آرز اولورق دیمکدر .

جَمَان { [ف] قیلداییمی ، حرکت
جَمَان { ایدیچی ، ساللاییمی :

« ایلر ممه بی باشیله تیزر »

« دنیاله ایسه همیشه جنیان »

(قوزی — معلم ناجی)

§ قیلداییمی ، حرکت ایتدیریمی ،
ساللاییمی . اکثریا بومعناده وصف

ترکیبی طرزنده قوللایلیره : (دَنْبَالَه

جنیان) = قویروق ساللایان . (سَر

جنیان) = باش ساللاییمی . (قادمه

جنیان) = قانادک اوزون اوجلرینی

حرکت ایتدیرن .

جَمِش { [ف] حرکت ، قیلدانه :

جَمِش { (جنبش ابروان ، جنبش

مژگان ، جنبش کھواره) § ذوق ،

اکلتجه . بانک ضمیله غلط مشهوردر .

بومعناده (اتمک ، ایلهمک) ماده لرله

قوللایلیره .

جَمِش { [ف] قیلدانش ، حرکت

جَمِش { ایش دیمکدر .

جَمِش { [ع] اصطلاحات قانونیه دن

جَمِش { اولوب مجازات تأدیبیه بی

مستلزم اولان افساله اطلاق اولنور .

کوجک قباحه ، اوافق جرم دیمکدر .

جَمِش { [ه] عسکر دیمکدر : (جنت

جَمِش { ارواح ، جند اعدا)

[جَنْدِی] = یئنیلیکده ماهر آدم

دیمکدر . بؤکله چیمک کسرله (جَنْدِی)

[جَزْدِی الْأَوَّل ، جَزْدِی الْآخِر] طرز .

لرنده غلط ، یا کلتش اولورق قوللایلیره .

بونلره (جَزْدِی) دیتله سنک سببی وقت

تسمیه تک هر بستانده انجماد وقوی

زمانته تصادف اتمه سیدر .

جَمِش { [ع] اصطلاحات طبییه دندور .

جَمِش { باش طاسی ، دماغک ظریف

دیمکدر : (جَمِشَة الرّأس) .

جَمِش { [ع] معروف کون . اهل

جَمِش { اسلامک اوکون جامعلرده

اجتماعی سبب تسمیه اولشدورکه عبدالمؤمنین

عد اولنور . میمک ضمیله لغتدر . جَمِش

[جَمْعَات ، جَمْعَات ، جَمْعَات] در :

(جمع ایرتمی) = یوم السبت ،

هفته تک یدنجی کونی .

جَمَل { [ع] « جَلَه » تک جمی :

جَمَل { (جل منتضیه) .

جَمَل { [ع] مجموع ، بشون ، هپ :

« جله من بر پادشاهک زیر دستانتدیز »

(معلم ناجی)

« جله تک مقصودی براماروایت مختلف »

(محی)

§ فعل ایله قاعلدن و یا مبتدا ایله

خبردن مرکب سوز : (جله فعلیه ،

جله اسمیه) بو معنی اعتبارله جمی

(جَل) در . [« جَلَه »] = جله سی ،

هپسی . (از جله ، من الجمله) = بر

جوق امثالندن بری ، برازی اولورق .

جُلَاب: [معرب] اصل فارسی
(گلاب) در کل صوبی.
تشدید ایلده قولانیلمشدر § مسهل
شربت دیمکدر .

جُجُل: [ع] کوچک چاک، اوافق
چینفراق . [ججوله] =
خدمه بی چاغیرمق ایچون قولانیلان
چینفراغنه اطلاق اولنه بیلیر . § دف
پولی . بومناده جمی اولان (جَلَّال)
زیاده مستملدر .

جُلَسَاء: [ع] برابر اوطوران
معناسنه (جلوس) جمی .

جُلَّار: [معرب] اصلی فارسی
(گلزار) در . نارچیچی .
لامک تخفیف واسکانیلده قولانیلیر .

جُلوس: [ع] اوطورمق §
شوکتلو بادشاه مزاندیز
حضرتلرینک محنت طالیقت سلطنت
عثمانیه شرفیاش اولسی: (یوم جلوس
میسامن مانوس حضرت خلافتیناهی)
« جُلوسیه » = جلوس مایونه دائر

سویه تلش منظومه ویاخود یازلش مقاله .
« ایشدی شهشاء معظم جلوس »
(معل فیضی)

جُمَادَى الْأُولَى: [ع] شهر عربیه
دن بشعبی والتنجی
جُمَادَى الْآخِرَه: آیلرک ناملریدر .

سَرَّگَه: = ترکب ایتمش اولان قسملر ،
پارچه لر دیمکدر . [جزدان] =
جزء محظفه سی ، اوراق وضمنه مخصوص
الدّه ویاخود جیبده طاشیتیلان مشین
قاب ، بونده ده همزه اسقاط اولنور .
جُسْجُو: [ذ] آرامق
معناسنه اولان
« جُسْتَن » مصدرندن (جُسْت) فعل
ماضی اولوب (جُو) دخی صیغه
اسردر . بالترکیب آرایوب سورمق ،
آرایوب سورشدیرمق مناسنده
قولانیلیر :

« اول آرزونک ایچمه هوس جُسْجوسنه »
« کیم حاسدک مؤدی اوله کفتکوسنه »
(نایی)

جُغْد: [ع] باقوش ، پوغو
قوشی .

جُفْت: [ذ] جفت ، ایکیلی ،
اشی اولان . ترکیه ده
جیم (چ) حرفنه قلب اولنورق کیره
ایله تلفظ اولنور . مثلاً (بر جفت
ترک ، بر جفت قوندره) کی .

جُفْه: [ذ] جفته . آت ، قاطر
کسی دوت آیاقلی بعض حیوا .
نلرک ایکی آرقه آقاقله کری به تپه سی
دیمکدر . [جُفْتَه آنداز] = جفته
آتیچی ، تپه لاییچی .

جُل: [ع] چول . (جُلَّه) =
چول ، چوله ، چول طوقوییچی .

جرعه { [ع] بودم، ایچم. معنای
مروئی ایچلدگدن سوکوره

قدحك دینده قالان جزئی شی
دیمکدر :

« جرعه که بر مندی جان هر عاشق افسرده دل »
« اوله سه که تاب اکن هر خاطر بی تاب و تنگ »
(نفی)

جرم { [ع] کنشاه ، صوج .
جرم (جریمه) = قباحلی ،

صوچلی . (بی جرم) = صوچسز ،

قباحسز . (جرم) = حقوق جزا .

شیجه قانون جزائک منع ونهی ایتدیکی

برضلی ایشله مکرد . (جرم مشهود)

= اصطلاحات قانونیه دندر . اجرا

اولفقدده ویاخود کوز اوگننده اجرا

ایدلش اولان جرم دیمکدر .

جزء { [ع] قسم ، پارچه . « کل »
جزء { مقابلیدر : (برجزه قرآن)

= فرقان جلیک اوتوز قسمندن بر

قسمی . (جزئی) = آزه ، اهمیتز :

(مقدار جزق ، معارف جرثیه) .

(جزئیات) = اهمیتز شبلر :

(جزئیات مصالح ایله مشغول اوله) .

(جزء لا یتجزی) = انقسامی قابل

اولیان پارچه . نظمده همزه نك

اسقاطی تجویز اولنیور :

جمی (اجزاء) : « اجزاء شریفه »

= قرآن کریمک اوتوز قسمی . « اجزاء

(اولق) و (دوشمك) ماده لر یله ده
قولانیلیر :

« ایله من خلوتسرای سر وحدت محرمی »

« عاشق معشوقدن معشوق عاشقندن جدا »

(فضولی)

جُدَرِي { [ع] چپك علی . لسان
فاسده چپك قعیله

معروفدر : (جُدَرِي بَقَرِي) =

اصطلاحات طیه دندر . اینك ویا

اوکوز ده ظهور ایدن چپك علی

دیمکدر . (جُدَرِي کاذِب) = سو

چیمکی .

جُدَام { [ع] مسکینک دیه معروف
جُدَام اولان بر علتدر که بدن

انسانده شفا ناپذیر چپانلر ، یاره لر

حاصل ایدر .

جَدُو { [ع] جَدُو ، ک جمی
جَدُو { کوکدر .

جَرَات { [ع] قور قابوب ایلری به
جَرَات آتلی ، ییکیتلکه جسا .

رت کوسترمک . مادیات و معنویاتده

مستعملدر . [جَرَاتکار] = کوز

بکلیله ایلری به آتیلان ، جَرَاتلی .

[جَرَاتکارانه] = اوله یوزکلی آدمه

یاغیشه حق صورتده . [جَرَاتکاری]

جَرَاتکارلی :

جَرُومَه { [ع] دیب ، کوک :

جَرُومَه { (جرئومه درخت) .

جُرُوح { [ع] یاره . جمی (جُرُوح) .

« (ذی سلم) ده وار ایدی جیراتک »
 « اورا ده قالدی یسون یاراتک »
 (لا)

و { [ایتالیانجه دن] ارباب
 چپرو } تجارت طرفدن تنظیم ایله
 پیاسه به چقاریلان سندات تقدیه و پولیه
 ایله بومثلو اوراق معتبره نك بر اسمدن
 دیگر اسمه دور و حواله ایدلسی
 دیمکدر .

چیفه { [ع] لاشه . جمی (جیف) .

چپواطه { [ایتالیانجه دن] اوبوق ،
 ویده دلیکی ؛ ویده کی
 بیوک اکسر . (چپوادره) اولورسه
 سفینه نك باش طرفنه طوغری قونین
 دیرک دیمکدر .

حقی تسلیم ایتک لازم کلیر) § وظیفه ،
 خدمت : (جیات جهتی ، امامت جهتی ،
 خطابت جهتی ، تولیت جهتی) . جمی
 (جهات) : (جهات اربسة اصلیه ،
 جهات سته ، جهات محفه) . [من
 جهة العمل « والمدرات امرا » معنای
 شریفندن غیر قافل اوله رق — سرابطابه
 مکتوب — طاکف پاشا] .

« بوقطه دور یمن و شمالی بیان ایدن »
 « ایلر جهانه عقل بوسرکزدن اندلاک »
 (ترجیع بند)

جیات : { [ع] ایلیک ، بوزوقلقدن
 جیات } تاری اولقلق ، صاهلا .
 ملق : (جیات هوا) .

چپران { [ع] فوگشو دیمک اولان
 (حارک) جمی . فوگشور
 دیمکدر :

ج

جبهه { [ع] اوسته کیلن بول لباس :

جبهه { [ع] جسد ، بدن ، قالب ،
 کوروده : [عظیم الجبهه] =
 کوروده سی بیوک .

ججود { [ع] « ججود » ایله
 مترادفدر . اورابه
 مراجعت اولنه .

جدا { [ف] آیری . (جدایی)
 = آریلق ، افتراق .

جوب { [ع] قویو : (جب علی)
 جب = تحریف ایله « جبالی »
 دینیلن عهک نام معنی .

جین { [ع] قورققلق . (جیانیت)
 ایله مترادفدر . [جین ،
 جیان] ده اوداک مناسنده بوندن مشتقدور .

جین { [ع] بنیر دیمکدر . (جینی)
 = اصطلاحات طیبیه دن
 اولوب بنیر حالنده اولان
 جین شیهه اطلاق اولنور .

« بیک بیل یا شاه کینه جهان بو »
 « کردش بو ، زمین بو ، آسمان بو »
 (لاداری)
 « آسوده اولم دیرمه ک اگر کله جهانه »
 « میدانه دوشن قورتيله ماز سنک قضا دن »
 (لا)
 § علی الاطلاق عالم :
 « بر درده او غرامش نکمی درد جان ایکن »
 « دوشمش بلایه کندی بلای جهان ایکن »
 (عزت ملا)
 (جهان آرا) = عالمی ترین ایدیمی ،
 ایدن : (شمس جهان آرا) . (جهان
 آفرین) = جهان یار ایدیمی ، جناب
 حق . (جهانبان) = عالمی کوزه .
 نبی ، پادشاه ، حکمدار . (جهانبانی)
 = پادشاهلی ، حکمدارلی ، پادشاهه
 منسوب . (جهان بین) = متبصر ،
 جهانی کوریچی : (چشم جهانبین) .
 (جهان بنا) = حامی عالم ، پادشاه .
 (جهان پناهی) = سلطانلی ، پادشاهه
 منسوب . (جهانداری) = جهان طویتی ،
 حکمدار ، پادشاه . (جهانداری) =
 حکمدارلی ، پادشاهلی . (جهاندارانه)
 = پادشاهه یاقیشه حق طرزده ،
 حکمدارجه سنه . (جهانتاب) =
 دنیا به حرارت وضیا ورن : (خورشید

جهانتاب ، مهر جهانتاب) . (جهان
 دیده) = عالمی کورمش ، تجربه لر
 یکیرمش ، وقوفلی : (وزیر جهاندیده ،
 پیر جهاندیده) . (جهانبستان) = عالمی
 ضبط ایدیمی ، ایدن ، پادشاه (جهانتنی)
 = حکمدارلی ، پادشاهلی . (جهانتنگر)
 = جهانی ضبط ایدن ، قوتلی حکمدار .
 (جهانتنگرانه) = جهانتنگر اولانه
 یاقیشه حق طرزده . (جهانتنگرد) =
 دنیایی طولاشان : (قهرمان جهانتنگرد)
 (جهانبیان) = اهل جهان ، خلق
 عالم . (جهان جهان) = کلیتلی ،
 جوق جوق ، طاقم طاقم . بو تعبیرده
 کثرت و بانه مطلوبدر . (جهان نما) =
 عالمی کوسترن ، علی الاطلاق مرقع ،
 یو کک بر .
 « اویله بر او ان تالیدر که خاک پاکنی »
 « بروقتلر کل عین ایلردی اعیان جهان »
 جهت : { [ا] طرف ، یان :
 جهت { (شمال جهتی ، جنوب
 جهتی ، صاغ جهتی ، صول جهتی ،
 شش جهت ، جهت غربیه) § سبب :
 (واپوره یتشه مدکی جهته آله ده
 قالدی ، دوکون اولوق جهته له خانه نک
 قاپوسی آجیق طور ییور) (من جهته)
 = بر طرفدن ویا سیدن : (من جهته

ایده اویه جنی طرزده . (جنایتکاری)

= جنایتک . جمی (جنایات) .

{ [ع] صنف، قسم : (ابنای جنس) جنس، اسم جنس، جنس

واحد (فی الاصل (نوع) لفظندن احمدور . لسانزده بوکا اعتبار اولماز .

(جنسیت) = برجسدن اولق حالی :

(سائقه جنسیت) .

« کندی جنسیله مساوات اوزره بولاشدوشتات » (سروری)

{ [ع] یقین، یقین بر : جوار } (آیا صوفیه جوارنده)

(قهچوار) = بری، ستمی بر : قوگشو .

{ [ع] اعدای دین ایله جنک جهاد } ایتمک، طالامق : (ارباب

جهاد) = جنود اسلام . (جهادی،

جهادیه) = جهاده منسوب : (اوازم جهادیه، نظارت جهادیه) .

« کوش ایدوب یازدم ایکی تاریخ فی نفس وزیاد »
« آلدی حد اولسون عریشک قلمه من اهل جهاد »
(تاریخ — سروری)

{ [ف] دنیا : (جهان فانی، جهان)

« عبشر دور ناسازفلکدن بعضور اولق »
« غم وشادی به باقه ذوقه باق مخلص جهاندر بو »
(اسعد مخلص پاشا)

{ [ع] روحانیوندن برطافه، جن } درکه (انس) مقابلهدر .

اشبو طافهیه (چنه) ده دینیلیر .

افرادندن هر برینه (چنی) دبیر :

(جن طوتانه برنسه یق، جن باشقه شیطان باشقه — مثل مشهور) .

{ [ع] الفاظک وکلماتک جناس } بربرینه مشابیهله جاری

اولان برصنعت ادبیهدور . انواعی کتب ادبیهدور مصرحدور . ترکیبسی تلخیصی، ایمالی —وز سوبلهمه .

{ [ع] « جنت » ک جمی : جنان } (کزار جنان، معنی

جنان، باغ جنان) .

« کادی وقت رؤیت دیدار ظن ایلر عیون »

« دوشه بر بر تو جناندن چنانک فوقه »

(معلم ناجی)

{ [ع] « ای افویسی جنایت » آخره طوفونه جنی بر

قباحت، بر صوج ایشله مکدر § اصطلاحات فقهیه وقانونیه دندر . معنایی

شرعاً وقانوناً ممنوع اولان والسانک نفسنه ویا اعضای بدننه ویا عرضنه

ویا خود مائه ضرر ورن فعل دیمکدر .

اصطلاحات عدلیه ده مجازات ترهیبیه بی مستلزم برضله بولمقدور . (جنایتکار)

= جنایت ایدیچی، جانی (جنایتکارانه)

= او مثللو فملاری، موچلری اجرا

« کاکونهدن جالکه کاک ضیا عبث »
 « صرات آفتابه ویرلک جلا عبث »
 (شریف)

جَلَبَابُ { [ع] کوهك ، جار ،
 فراجة : (جلباب عجوز)

جِلْدُ { [ه] دری : (جلد جاموس ،
 جلد بشر) ، (امراض

جلديه) = دری خسته لقری . §
 کتابك اوزرینه پایلان قاب : (کتابك
 چوغی جلد لیدر) § بر کتابك هیئت
 مجموعه سی و آبری آبری قایلغش
 اقسامندن هر بری معناسنده دخی
 قولانیلیز .

جِلْوَه { [ع] دایرک آجیلوب ناز .
 لاعسی ، اطوار دلیازا .

نده بولغسی . معنای اصلیس کوهه کی نک
 کلینه بر معناد ویردیکی پوز کور و ملکی
 دیمکدر . § رفتار لطیف ایله کور و نه :
 § تحلی معناسنی افاده ایدر : (جلوه

آلهیه) (جلوه هکاه ، جلوه هکه) =

جلوه محلی ، جلوه ابد جک بر .
 (جلوه گز ، جلوه ساز) = جلوه

ایدیجی . (جلوه گنان) = جلوه

ایدهوک . (جلوه نما) = جلوه
 کوستریجی .

جَمَالُ { [ع] « جل » ک جمی .
 دوهلر .

جَمَاعُ { [ه] اوککه دیشینک
 تقری .

ویرر بر علم ناموجود . اصلی فتح ایله
 (جفر) دورکه یتشمش قوزی معناسنه .

در . (جفری ، جفاز) = جفرجی ،
 بو علم موهوم ایله اشتغال ایدن .

(جفریات) = جفره متعلق آثار و
 خصوصات .

جِگَر { [ف] کبد ، ترکجه سی
 « باغر » که معرونی (قره

جگر) در . (جگر پاره) = جگر

پارچه سی دیمکدر که اولاد مقامنده
 قولانیلیز . (جگر فروش) =

جگرچی ، جگر ساتان . (جگر
 سوز) = باغر یاقیجی .

« طوز اکوبده تازه لهه جگرم پاره سی »
 « ای جگرم پاره سی کل ویر جگرک پاره سی »

(رمزی بابا)

« جگر بیك پاره اولسه تیغ جورگله ینه جانا »

« لسان حال ایله هر جزئی کویای محبتدو »
 (لا)

جِلَاءُ { [ع] معمولات معدنیه
 « ووانی خشیه ومنسوجاتده

برر صورته پرداخت پایلوب حاصل
 ایدیلن پارلاقلق . [جلا] معنویانده

رونق معناسنی افاده ایدر . [جلا بخش]
 = پارلاق ویرجی . [جلادار] =

جلالی ، بارلدایشلی :

آلتان ویرکویه اطلاق اولوردی .
 (جزیه کڈار) = طائفه مرقومه
 (جزیه دار) = خراجچی ، جزیه
 تحصیل ایدن .

جسر [ع] کوپری : (جسر
 جسر) عتیق ، جسر جدید
 (جسرین) = ایکی کوپری : (بین
 الجسرین) = ایکی کوپری آره سی ،
 (جسر معلق) = آسمه کوپری .

جسم [ع] بدن ، کورده : (جسم
 جسم) لطیف ، جسم ضعیف ،
 جسم و جان) § طول ، عرض ، عمق
 اولان و بربری قایلمنه صالح بولان
 شی : (جسم ثقیل ، جسم کثیف ،
 جسم جامد) . (جسم) = جسم
 جہتیه .

« قلمه دیوارین غزاة ابتدکی ویران طوب ایلہ »
 « دهمین دینک اولوردی جسمی لرزان طوب ایلہ »
 (سروری)

« جسم مغوس عدوده قالدی جاندرمقی »
 (وله)

جسمانی [ع] جسمه ، منسوب ،
 جسمانی : (جسمانی)
 « روحانی » مقابلی : (مرض جسمانی ،
 ملت جسمانی) بونک یرنده (جسمی)
 لفظی قوللانیله ماز .

جفر [ع] انسانی غیبه واقف
 جفر : ایدر ؛ اربابی مقیادتدن خبر

مدح و هم ذمده استعمال اولور :
 (فلانک سخاوتی جلیدر ، خبت جیبی ،
 دناوت جلیه) .

جد [ع] برایشی کرچکدن
 جد : چالیشوب ایشلمه . « هزل »
 مقابلی . (جدآ) = جد صورتنده ،
 کرچکدن : (اصلاح معاملاتہ جدآ
 صرف مساعی اولنیور) . (جدی) =
 جدہ متعلق ، کرچکدن طوتیلان ایش :
 (تدبیر جدی ، مصلحت جدیہ) §
 ایشی کرچکدن طوتان آدم : [آسرا
 جدی ، مرد جدی) . « جدیات » =
 کرچکدن چالبشیلحق ایشلر : (فلان
 دائماً جدیات ایلہ اشتغال ایدر) .

جدار [ع] دیوار : (جدار قدیم ،
 جدار قوی ، جدار مائل ،
 جدار حدیقه) .

جدال [ع] شدتله غوغا اتمک ،
 جدال : زیادہ طالاشمق : [جنک
 وجدال] .

« رموز عشقه حیرتکثرین جاهدل »
 « جدال دانش ایلہ دم اورر معاندل »
 (بهجت)

جرم [ع] بریشیک وجودی .
 جرم : جشمه سی . غالباً جهادنده
 مستعملدر : (صغیر الجرم ، کبیر الجرم ،
 جرم قر ، جرم لسان) .

جزیه [ع] اولئله ذمی دینیلن
 جزیه : خرچکدن اربعه غیر مسلمدن

(تفنيك لسانمزده تعبيرات جديده اختراعى
خصوصنده قصب السبق انفراد اولدينى
صوماً مسلم اولقله برابر — مستجابى
زاده عصمت — نائى قديم) .

جيش { [ء] لشكر، عسكر جمعيت :
[مقدمه الجيش] =
اصطلاحات عسكريه دن اولوب اوردونك
طلبعه سى ، ايلويه سوق اولنان مفروضى
[تعبیه الجيش] = كذلك اردونك بيدان
حریده انجانات موقعيه به كوره
يرلشديرله سى .

« طال قيلجىلرله حصاره طالدى ارباب صلاح »
« جيش محصورى حبيبه صالحى ارباب صلاح »
(سرورى)

پرلرنبه ديكيان كيسه طرزنده اولان
ظرف . بو مساده چوق قوللانيلير :
(يان جيبى ، ساعت جيبى ، قوون
جيبى ، پانطولون جيبى) . [درجيب]
= جيبده . [درجيب اتمك] = حيله .
كارقله آلوب جيبه قويق ، آپارمق .
[جيبى ديك] = مفاس ، زوكورد .
« هم فرامك ايله جيب صبرى چاك ايدرم »
« بوردده بن طويهم كنديمى هلاك ايدرم »
(شيخ الاسلام سعد الدين)
[ء] صاف ، اى ، بوزو .
جيب { قلقدن تارى : [نظم جيبده ،
قول جيبده ، جيبده هوا ، افكار جيبده]

﴿ ج ﴾

ياخود خزينه به طائد آتجه لرى ديو شيرمك
وطويلامق ، طويلانلق : [اجارات
سنويه يى جيبايت ، واردات مينه تك
صورت جيبايت] § جيباك : (جيبايت
جهت ، برات جيبايت) .

جيب { [ء] مائة اصلى ، خوى ،
جيب { ياراديلش . لسانمزده
اكثريا مقام ذمده قوللانيلير : [جيبك
رديشه ، جيبك خيشه ، جيبك قيهه]
« جيبك » طرزنده تلفظى غلط قاجشدر .

جيب { [ء] اصلى ، طيبي .
جيب { ياراديلش اقتضاسى . هم

جيب { [ء] (جيبك) لك جمى .
جيب { طاغر : [سلسله جيبك ،
جيبك شاهقه]

« دوشمشدى شواحق جيباك »
« ناصف فضايه دك طلالى »
« حالا او جيباك ، اول ظلالك »
« پيش نظرمدده در خيالى »
(معلم ناجى)

جيب { [ء] « جيبه » لك جمى .
جيب { آينلر : (جيبه طاهره ،
جيبه مسلين) .

جيب { [ء] اجاره ، ويركوه ،
جيبايت { رسوم كى جانب وقفه

- « جَهْلٌ اندوهمك چيتمز يکونی حاصلی »
 « جمع و تعداد ابتدیرسه جه ذات جَهان »
 (لا)
 { [ع] زیاده چالیشیق: [بخت
 جهنْد] اولدقیجه جهنْد پاره اغمز-
 قول مشهور [مناجیه « سئ » دن
 اقوادر .
 « جهنْد آیه مان غیر الله باقیه کورکیم
 « بدن نه سکا فائده سندن نه بکلا وار
 (ورعی)
 { [ع] رفع صوت ، سئ
 جهز } یوکسلیک . (جهراً) =
 یوکسک سس ایله ، سس ابشیدیلجهک
 صورته: (جهراً قرائت) . (جهری ،
 جهریه) = جهر ایله .
 { [ع] آشکار اوله رق ،
 جهرة } آییقندن آجیغه .
 { [ع] یلهمک . « علم » ث
 جهل } ضدی ، بضاً مجهول
 حکمنده قوللانیلیر :
 « ایتمه مار اوکرن اوکو اهلندن »
 « هر شیک علی کوزل جهلندن »
 (نای)
 « سن جهلی یارب آیه تنقیص »
 « علم وار ایسه زیاده آیه »
 (لا)
 § جاهلک ، بتلاک : [جهل
 بسیط] = بتلدیکنی بتلاک طرزنده کی
 جاهلک [جهل مرکب] بتلدیکنی ده
 بتلهمک صورتنده اولان جاهلک .
 جمی [جهله ، جهال ، جهلا] در .
 « زلفکله خطک علم و فاجعتن ایدو ره »
 « بیر قره جاهل بریسی جهل مرکب »
 (انوری)
 { [ف] « جهان » کئی
 جهنده } صیغرایجی ، فیرلایجی .
 (شیر جهنده ، برق جهنده) .
 { [ع] فی الاصل دیی درین
 جهم } قویو مناسنده در . معنای
 معرونی . آخرتمه کنهکار اولان قوللرک
 القایلنه جنی دارا اعداب . ترکیه سی
 (طامو) . [جهنئ] = زبانی ،
 جهنک . [جهنم طامی] = پشیل
 و مائی کئی و نکلی برنوع طاشدرکه امور
 جراحیده قوللانیلیر :
 « خدا بیلیرکه عشته تکک جهنئی عذاب وار »
 « یاقار بیقار کوکللری بلالی اضطرابی وار »
 (لا)
 { [ع] زیاده چالیشان .
 جهود } چالیشان مناسنده در .
 طائفه یهودده اطلاق اولمخشدور .
 [جهودانه] = چیقجه سنه .
 { [ع] پاک جاهل . [جهولانه]
 جهول } = زیاده جاهل اولانه
 مناسب کوریلجهک صورته : (عناد
 جهولانه) .
 { [ع] یاقه : (چپ تفکر)
 جیب } بو مناده آرز قوللانیلیر
 § البسه تک خارجاً و داخلأ مناسب

جَهَائِدَه { [ع] جَهِيدَه ك جى .
خبردار حقايق ، واقف

احوال ، نقاد امور اولانلر . مفردى
هيچ قوللائيلاز : [جهايذه علوم ،
جهايذه متصوفين]

جَهَائِز { [ع] لسانزده يالكنز كلين
ايچون لازم كلن اشيا

وتمات ساثره . معناسنده قوللائيلىر .
ديكر بر افتده كوسترلديكى وجه ايله
ميت و مسافرك محتاج اولدقلى اشيا
معناسنده قوللائيلاز . معنائى اصليه
اويله اولسه بيله لسانزده صورت
استعمال اويله دكلدر . (جَهَز) طرزنده
تلفظى مشهوردركه اسلوب فارسى
اوزرده در . كسر جيم ايله عين معنايه
لفتدر : (جهاز جمعيت)

جَهَائِلَت { [ع] جهل ايله متصف
اوله ، برشي ييلز اولوق ،
ييلزلك حال : (انسانلرك زبونى
بولندقلى اك بيوك مرض جهالتدر ،
جهالت موجب سيئاتدر .)

« نه جهالت بوكه آندن اومارم داد هنوز »
« اريدم بن دل جانان ايسه پولاد هنوز »
(معلم ناجى)

« نير اعظم عدالتدر »

« ماحى طلت جهالتدر »

(لا)

جَهَان { [ف] صيراييچى ، فير-
جَهَان { لاييچى ، سرعته حركت

ايدن : (برق جهان ، اسب جهان)

قاموس بوصورته كوسترييور . (۲)
اصل ، مايه ، جبلت : (جوهر قابليت ،
جوهر استعداد)

« مفرد كوسترش آتمده اصل جوهر آشلاناز »
« اولور نقش نكئين ظاهره در انكشتر آشلاناز »
(شريف)

« شخصك استعدادى لطيف پيكرندن بلليدر »
« كيماي قابليت جوهرندن بلليدر »
(نائلى قديم)

« چاغك جوهرى اولامل شكر پاره فدا »
« حرمك حاصل اول شيوه رفتاره فدا »
(فضولى)

(۳) ذقيمت احبار . الماس ، زمرد ،
ياقوت وساثره كهي . (جوهر فروش ،
جوهرى) = جوهر ساتان (۱) اكثريا

اسكى خراسان وشام معمولي قيليچلرك
دميرلنده كوريلن سياه وبياض طائفلى
بنكلر ، خطلر : (شيخ جوهردار ،
سيف جوهردار) (۵) قطهلى حرف :

(تاريخ جوهردار ، تاريخ جوهرين)
= انجيد حابجه يالكر قطهلى حرفلى
حساب ايديلرك سويله نيلن تاريخ .
(جوهر فرد) = جسمى تركيب ايدن
ناقابل اقسام اجزائك هر برى .

(جوهره) = مك جوهر ، بر دانه
جوهر ديمكلدر . جى اولان (جواهر)
اكثريا اوچنچى معناده قوللائيلىر .

« بويله جوهر وار المده نيلهيم دنيايى بن »
« باشنه چالسون فلك آينه اسكندرى »
(نفى)

• داغدار اوله تن دشمنی اول مرتبه کیم
• کبیدی صانسون کورن اولدو بهرامی جوشن
(عزت)

جَوَف { [ع] ایچ ، ایچ بوشاقی ؛
(جوف الارض ، جوف بدن ، جوف
خم) .

جَوَلَان { [ع] طولانغی ، دونوب
طولانغی . اصلی واوڭ
جَوَلَان { قصیده در . وژک عدم
مساعده سته مبنی اکثریا
نظمده و ترکیبات فارسیه ده واوڭ
اسکانیه تلفظ اولنور . (جَوَلَان دَم ،
جَوَلَان فِکَر ، سَرِیْعُ الْجَوَلَان)
(جَوَلَانْگَر) = جولان ایدیمی ،
ایدن . (جَوَلَانْگَه ، جَوَلَانْگِه)
= جولان ایدم جک محل :

• ملک موروثمه نه دو دنیا دکل کافی بگا
• هانکی مکر بی سکون فکر م قدر جولانلیدر
(معلم ناجی)

• عالم قالیر اوورده سنده اوزن

• جولانکیمی بویله ایسترم بن

(معلم ناجی)

جَوَهَر { [ع] اصلی فارسی « گوهر »
در . بر قاج معناده
مستعملدر . (۱) ارباب حکمت اصطلاح .

خبره بنفسه قائم و موضوع مقومدن
مستغنی موجود ، شیدر . متکلمین
هندنده تمیز بالذاتدر که مقابلی مرشدو

جَوَر { [ع] اذیت ، ظلم ، انجیدوب
سبزلاندورمه . اکثریا
السنه شرادل دلبر لر حقنده صادر
اولورده (جوروجفا) تعبیری معروفدر .
• قسملری دیر سین ازلی جور وجفادر «
• جوراوله نییون ذوق وصفا اولیه قسمت
(روحی بنفادی)

جَوَزَب { [ع] لسانزده غریظه
« جَوَرَاب » دیدیکمز
آیاغه یکیریلن یوگدن و یا خود پاموگدن
معمول شی .

جَوَز { [ع] معلوم اولان میوه ؛
(نازه جوز ، قوروجوز ،
جوز ایچی ، هندستان جوزی) لسا .
نمژده وادی تحریک اولنور :

• شیطان ایله جوزاوینامه ، لازمی چوجخلق
(معلم ناجی)

جَوَزَاه { [ع] بروج معروفه دن
هیثات مجمعه سی بر برینه
بییشیک ابکی انسان شکلی کوسترن
کواکب کومه سی که شمس شهر مایسک
قسم اولنده اشبو برجه انتقال ایدر :

• نکوش زهره منکوش ایلش هرگز نه وضع ایلش
• اوله بر دانمن دوران نطق پاک جوزایه
(شریف)

جَوَشَن { [ع] زره ، دوکه پول
ایله دمیر حلقه دن اورمه
کچی یانلش برنوع جنک لباسی . (جوشن
پوش) = زرهلی ، زره کیمیش آدم .
(جوشن شکاف) = زره یاریچی ،
زره قویاریچی .

جَوَامِدُ { [ء] «جامد» ك
جواب طرزنده . جمی (جوابات ،
اجوبه) در . ایکنیسی جوق قوللا .
نیلیر : (اجوبه نیکته) .

جَوَامِعُ { [ء] «جامع» ك جمیدر :
(جوامع شریفه) .
[جوامع الکام] = لفظری آرز ، مما .
لی جوق اولان سوزلره اطلاق
اولنور .

جَوَانِبُ { [ء] «جانب» ك جمی .
طرفلردیمکدر : [جوانب
اربه] = درت طرف . [سنی الجوانب] =
طرفلری عالی ، بوجه . [سنی الهمم] =
همملری عالی ، بیوک دیمکدر .

جَوَاهِرُ { [ء] «جوهر» ك جمی .
اکثر یا ذیقیت احجار
یعنی الماس ، زسرد ، یاقوت کبی شیلر
حقنده قولانیلیر . (جواهری) =
جواهرچی ، الماس آلوب ساتان .

«نه جواهر دیزیم سلك شاسکه کوره -ین»
«که ایدمه ششمه سی چرخ دوونکی یکرنگ»
(نفی)

جَوْدَتُ { [ء] فناقدن ووزو -
قلقدن قاری اولمه ،
ای اولمه : [جودت قریحه ، جودت
فکر ، جودت کلام] .

« ادراکی اولانلره عیاندر »
« فکرنده کی جودت وسلامت »
(معلم ناجی)

ورقه . [جَوَابُ] = جواب اوله برق ،
جواب طرزنده . جمی (جَوَابَاتُ ،
أَجْوِبَةُ [در . ایکنیسی جوق قوللا .
نیلیر : (اجوبه نیکته) .

« نصل سکوت ایله قطعی جواب ویرمیدیم »
« لافردی آستلامیور آستلام سؤالندن »
(معلم ناجی)

« جواب لطف و پرورسه اکر زهی نعمت »
« زهی سعادت اکر کیم ایدرسه ده آزاد »
(ندیم)

جَوَادُ { [ء] کریم الطبع ، سخاوتلی ،
جوسرد « جَوَانِمُرد » ،
الی آجیق آدم .

جَوَارِخُ { [ء] «جاریحه» ك
جمیدر . اوریاه مرا -
جمت اولنه .

جَوَارِی { [ء] «جاریه» ك جمی .
خلاقلر .

جَوَازُ { [ء] جائز اوله ، حق
و مناسب کوروب رخصت
ویرمه : [جَوَازُ شرعی] = شریعه
جائز کوروله . (ویرمک) ماده سیله
قولانیلیر .

جَوَالُ { [ء] زیاده جولان ایدیچی ،
ایدن : (فکر جوال ، نار
جوال ، شمله جواله) .

« آندمه هریت بر سهابة شرق »
« فکر جوال اچنده و خشش برق »
(تقریض - معلم ناجی)

توجه ایدن آدمك ساغ طرفته تصادف
ایدن جهت ارض: (حوب روزکاری)
= لدوس. (جنوبی) = جنوبه. تسوب:
(افریقای جنوبی، ممالک جنوبیه)

جنین } [ع] آنا و جنده کی دول،
آناسنک قارننده اولان
چو جوق: [اسقاط چین]، [القای
جنین] = چو جوق دوشورمه، [جنین
ساقط] = دوشن چو جوق، دوشوک.
«حلقی وضع ایستی احرار شهادت الیدی»
«وهمنا اولدی آگ شهره جنتده جنین»
(لا)

«مادر کافر کدرله قیلدی القای جنین»
(سروری)
جو } [ه] آربه. (جوین) =
آربه دن عبارت: (نان جوین)
= آربه انکی. (دانه جو) = آربه
دانه.

جو } [ع] سمالک بوشلفی، هوادن
عبارت اولان بوشلق.
(جووی، جویه) = بوشلفه متعلق،
جووه عائد: (سلامت جویه، حادثات
جویه)، (جووهوا) = هوا بوشلفی.
جواب } [ع] سوریلن شیئه قارش
سویه نیلن سوز، سؤاله
قارشولق اولان سوز. (وبرمک،
آلتق) ماده لرله قولالینیر. [جوابنامه]
= جواب طرزنده یازیلان مکتوب،

مجازاً دخی استعمال و طار: صیقلیل
یرده ده اطلاق اولنور: [جندره
بوغازی] = کاغذخانه ک ایلرو سنده
بر محل معروف. [جندره بقلواسی] =
قالین اوقلاویه صاریله رق پایلان
بر نوع غیر طاقلمی.

جنرال } [فرانسز جه دن میرالای
مراتب عسکر به دن میرالای
رتبه سنک فوقنده اولان مرتبه. بژده
مقابل (میرالوا) دیمکدر. (Général
de brigade جنرال دو بریغاد) =
میرالوا (Général de division
جنرال دو دیویزیون) = فریق.
[جنرال قونسولوس] = باش شهبندر.

جنگ } [ه] حرب، غوغا،
دو کش، صاواش: (جنگاور)
= جنگی، غوغایی. [جنگاورانه] =
جنگی اولان آدمه لایق اوله جق
صورنده. (جنگاوری) = جنگیملک.
(جنگ جو - ی) = غوغایی، جنگ
آراییمی. (جنگ زرگری) = ساخته
جنگ. [درجنگ اول] = ایک حله ده،
ایشه باشلار باشلاماز معناسی افاده
ایدر بر تمیز قدیمدر:
«حاضر اول جنگه اگر ایسترایسه و صلح و صلاح»
(لا)
«جنگ ایدوب آلدی عریشی جنگیویان سفر»
(سروری)

جنوب } [ع] جهات اربه اصلیه دن
(شمال) مقابل. شرقه

ایله قبرستانه کو تورمه اطلاق اولور.
کسر جیم ایله «تابوت» مناسنه در.

جَنَانُ { [ع] قلب، کوکل: (انسان ایچون لسان داغما ترجان جنان اولمیدر) ، (خالص الجنان) = یورکی تمیز، صاف اولان. بومعاده جیم کسریله تلفظی غلطدر.

«کادی وقت رویت دیدار ظن الیرعیون»
«دوشسه بر پر تو جنانم دن چنانک فوقه»
(معلم ناجی)

جَنَبُ { [ع] یان طرف، یان: (ذات الجنب) = یان صانبجسی، «غِشَاءُ جَنَبُ» جکرك اورتوسنده حاصل اولان التهاب که وجع شدید ایله ظاهر اولور. امراض مهلکه دندر. [جَنَبُ، جَنِبَهُ] = یان طرفه طاقیلیر برنوع ختیر.

جَنَّتُ { [ع] سایه دار اشجاری جَنَّتُ { حاوی بانچه کی جناب حقک بعدالحشر مؤمنلرک دخول ایچون وعد بیوردینی نشاطلکه ابدی، بهشت. (جَنَّتُ مَکَانُ) = بری جَنَّت اولان. (جنت مقام، جنت مقر) ده دیغیلیر. «مکاتم جنت آسا بر مکاند» «کل اندام بهار بی خزاند»
(معلم ناجی)

جَمْدَنُ { [ع] اصلی یونانی. منکنه، سیلدر. قاش منکنه سی: [جاشیر جندره سی].

«دیورلرکه: دودک نه؟ بردر جواب»
«علو جناب علو جناب»
(معلم ناجی)

«جهدايدوب آلدی مریشی شه سلیم جم جناب»
(ناریخ - سروری)

جَنَاتُ { [ع] «جَنَّت» ک جمعی: (جَنَات عدن).

جَنَاحُ { [ع] قنادر: (جناح طائر، جناح سمک، جناح باب). بر اردونک طرفیندن هر برینه ده (جناح) دیغیلیر: (صاغ جناح، صول جناح) (جناسین) = ایکی جناح. (ذَوَا الْجَنَاحَيْنِ) = ایکی قنادرلی دیمک اولوب جناب جعفر بن ابی طالب رضی الله عنک لقیدر. ظاهری وباطنی مهور اولان ذاته وصف اولورق قولانیلیر. [بُجَنَاحُ] = تحریف ایله «باجناق» که ایکی همشیره یه زوج اولان ارککلردن هربری یکدیگرینک باجناحیدر:

«آواره دل که زلفک ایله هم جناحد»
«بر آشیانه دن ایکی صراغ بریده در»
(ناظمی قدیم)

جَنَازَهُ { [ع] میت، نعش، انسان اولوسی: (جانی جنازه) = اولوکی و نکسر، درمانسز اولدیگی حالده آقاده کزن اشخاص حقنه قولانیلیر. (جنازه آلای) = جسد میتی تابوته قویوب مراسم مخصوصه

« بزمت می میکند » عالم جائز »

« سر حلقهٔ جمعیت پیمانہ کفایت »

(روحی)

جَمَل { [ع] از کک دوه . جسی
(جال) . }

جَمْع { [ع] جله ، هب ، بتون :
[جمع اقوام ، جمیع علماء ،
جمیع ناس] . }

جَمِل { [ع] کوزل . مادیات
و معنویانده قوللائیلیر :
(وصف جمیل ، ذکر جمیل ، خلق
جمیل ، صبر جمیل ، وجه جمیل ، مناسبت
جمیل ، آثار جمیل) . (جمیله) =
بعضاً یالکتر اوله رق خوشه کیمک
ایچون یارانعه ، یارانق ایچون یانعه
کی بر معناده قوللائیلیر . }

جَنَاب { [ع] معنای اصلی سرای
و خانه نک اطراف و حولی
دیکدر . لسانعزده بو معناده اصلاً
قوللائیلیر . معانی ، مروفه سی بروجہ
آقی کوسترلشدور . (۱) « حضرت »
کی کلمه تعظیم اوله رق قوللائیلیر :
(جناب حق ، جناب الله ، جناب
پیغمبر) . (جناب) ایله (حضرت) نک
برلکده استعمالی جائز دیکدر . (۲)
هر شیئه نازل ایچوب بیوکلکه لایق
طرزده وقاری طاورائق حالتی ،
حیثیت ، شرف : (علو جناب ، عالی
جناب) }

بردن و یا ایکیدن زیادہ شیئه دلالت ایدن
حالتی . « مفرد » و « ثنیہ » مقابلی .

ترجیمہ « لر » ادات جمعدر . § علم
حسابده « اعمال اربعه » دن برقاج
عددی طولایوب بر یکون معلوم
قیلقدن عبارت اولان قارہ جله دیکدر .
(جمّاً) = طولایق صورنیله ،
طولایقش اوله رق .

جَمْعِيَّت { [ع] اشخاص متعدده نک
بربره طولایقنشدن پیدا
اولان هیئت ، افراد کثیره نک طولایق
نشدن متحصل طاقم : (جمعیت فنیہ ،
جمعیت علمیہ ، جمعیت طبیہ عثمانیہ ،
جمعیت صرافیہ) . اقربا و احبائک
طولایوب اجرای آیین شادمانی ایچلرینی
موجب اولان (دوکون ، درک) دده
« جمعیت » اطلاق اولنور : (ولیہ
جمعی ، خشان جمعی) § پریشان
اولایق حالی ، طولایق : (جمعیت
خاطر ، جمعیت شعور) § سوزک یا
معنی جمعیله وجوه عدیده بی و یا خود
الفاظ متناسبه بی محتوی اولسنده ده
اطلاق اولنور : (نه جمعیلی سوز ،
جوق جمعیلی بریتدر) جمی (جمعیات)
در : (جمعیات فنون ، جمعیات مالیہ)
« زمان زمان ترقی جهان جهان علوم »
« اولوری جهل ایله قائم بقای جمعیات »
(لا) }

« نوال ظاهر و باطنه ایتدی پرورده »
 « بنله چکدی ظهور جانیه پرده »
 (نابی)

جمال { [ا] دوه سورنجیسی .
 جمال ا دوه چی : (مثلا کجه
 یاریسی بکرکن برهنه یا اوله رقی ماشیه
 دوه لره و همالقی ایدن جاقارک دشت
 و هامون و حبال تلسل نمونه طارش
 اولان سکوت و سکونی اخلاص ایچون
 کندیلرینه مخصوص برشیوه عربی ایله
 اجرا ایشدکری تفنات شاطرانه —
 خد .)

جاهیز { [ا] « جهور » ک جمی :
 [آسریقا جاهیر منقده سی]
 جمد { [ا] یوز ، قار .

جره { [ا] آتش قوری § شهر
 جهره { شیطانه هوایه ، صوبه ،
 طویراغه طارش اولان حرا و ترک هر برینه
 اطلاق اولنور و بونلر (جره اولی ،
 جره ثانیه ، جره ثالثه) دینیلیر §
 اوافق چالقل طانی . جمی [جرات] :
 [بین الجرات هوانک کسب اعتدال
 ایله سی امید اولنور ایکن تکرار شتا
 اول قدر برودتله چهره نما اولدی کده .]
 جمع { [ا] طویلاق ، طویلانیق ؛
 [بیریکدیرمک ، بیریکدیرمک :
 [جمع نقود ، جمع مال ، جمع ثروت ،
 جمع آثار] اسم مفعول معنا سنده دخی
 قوللانیلیر . (اولق) ماده سیله استعمالی
 یالکیز بوضووته محصوردر . § کلمه نک

جهاز { [ا] سرعتله کیدن اولک
 دوه . مؤنثی (جهازه) در .
 [جهازه سوار] = جهازیه راکب
 اولان .

جماعت { [ا] طویلو انسان ،
 قول واحد . قائل و یا خود
 برطرفه . ۵۰ . یوبه سالک اولمش انسان
 کرومی ، حاصل بر صورتله طویلانیق
 خلق : (جماعت اسلامیه ، جماعت فقها ،
 جماعت مسلمین ، اوعنی جماعتی ، روم
 جماعتی ، قاتویک جماعتی) [جماعت
 ایله نماز قیلق] = نمازی یالکیز قیلیوب
 سار مسلمین ایله برابر امامه اقتدا ایله
 ادا ایتمک . جمی (جماعات) . [صبیح
 روی دخی اوقات محسوده جماعت مسلمینه
 امامت و باب شوری ایشلرینه نظارت
 ایلردی — ج]

جمال { [ا] ظاهری و باطنی کوزلک .
 لسانمژده اکثریا حسن
 ظاهری یعنی یوز کوزلکی معنا سنده
 قوللانیلیر . بوعتبار ایله مجازاً کوزل
 چهره بدینیلیر : (بشرده دایم اولاکمالدر
 جمال مفعول اولور — تصویر افکار] ،
 (عرض جمال) = یوز کوسترمک .
 « قاشای جمال نومروس راحت ایسترسه کده
 « وار اول دیده عرفانه کل مدارا چک »
 (نابی)
 § صفات آیه دن (جلال) ک مقابلدر :
 (جلالت) = لطیف الهی .

طبقات ملوکدن طبقه پشید اديانك
دردنجیسی ایدی که اسمی (جَم) —
یاخود — چشید (در شرای عثمانیه
جانبدن (چشید) نادراً فقط (جَم)
دها زیاده ومله بادهی ایجاد ایتمدن
کنایه اوله رق (جام جم) فوق العاده
قوللانیلشدر :

«مرحبا ای یادگار مجلس دوران جم»
«آبروی دولت چشید و آیین پشك»
(نضی)

§ ابوالمغازی فردوس آشیان فتح
سلطان محمد خان ثانی حضرتلربنك ایکی
مخدوم مکرملری وازایدی . برنجیسنك
نام والاسی (بازید) ، ایکنجیسنك
اسم حالسی (جَم) تسمیه بیورلشیدی .

جَم { ع } چوقاق ، جماعت ،
جَم { غلبه لك } . لسانمزده . یالکمز
قوللانیلار . مطلقاً ستر و اخفا ایدیمی
مناسنه اولان (غفیر) لفظیله برلکده
توالانیلیر . اطراف ستر ایدمهك قدر
چوق ، طوبی اولان جماعت ، خاق
معنایی قصد اولنور : (جَم غفیر ایله
صول جناحدن ظهور ایدمجه . .)

جَمَّاد { ع } حیاتسز اولان طاش ،
جَمَّاد { طوبراق کی اجسامك
هربری . جمی (جَمادات) = حیاندن
داری اولان جسملر : (والید شته =
حیوانات ، نباتات . جمادات) .

جَلِي { ع } عیان ، آشکار ،
جَلِي { میدانده ، بلی : (برهان
جلی ، دلیل جلی ، برامین جلیه)
جمی اولان [جَلِيات] میدانده ، بلی
اولان شیرلر مناسنده و (خَفِيات)
مقابلی اوله رق قوللانیلیر § اوزاقدن
بلی اوله جق درجه ده يك قالین یازیلان
ثك یازوسته اطلاق اولنور : (خط
جلی) .

« رباعیدن قاشكدر بیت اول »
« جلی خط ایله یازمش كاتب آبی »
(خرم پاشا)

جَلَس { ع } رفیق ، برلکده
جَلَس { اوطوران ، آرقداش :
« وحدت ایدی كوكلك انیسی »
« پر كوكلك اولمدم جلیسی »
(معلم ناجی)

جَلِيل { ع } جلالتی ، يك بيوك ،
جَلِيل { يك اولو : (رب جلیل ،
رسم جلیل ، امر جلیل ، اوامر جلیله ،
نظارت جلیله ، جلیل المناقب ، جلیل
الشان) .

« آسكا برنجیل اصیل ایتدی كرم رب جلیل »
« قبلدی كلدسته ایله صان آبی طیب خاطر »
(بهجت)

« مظهر حق ایكن اول صنع جلیل »
(حلیه خفقی)

جَم { ف } ازمته قدیمده ایرانده
جَم { اجرای حكومت ایتش اولان

سلیحویه دن (جلال الدین) لکشاہ) لک
عهد حکمرانیسنده بر هیئت علیسه
معرفتیله زیج وترتیب ایشدیریلن تقویم
شمسییه اطلاق ایدیلیر: (کروه جلالی ،
تاریخ جلالی) .

«متناسب ایلدی فیض حق قلمده قدرت و شمرق»
«نه قدر طلاق و آرایسه او قدر جلالت شانی واره»
(معلم ناجی)

جَلَبَ { [ع] مواشی و خصوصیه
قویون سورسی کتیروب
صائمله مشغول اولان آدم : [جَلْبَلَر
کلهیاسی]

جَلَبَ { [ع] کندی طرفه، چکمه،
چکاه، کتیرک، کتیر
ذلک : (جلب توجه ، جلب نظر ،
جلب قلوب، جلب آلا، جلب نقود) ،
(جَلْبَنَامَه) = بر محکمه طرفندن
دعاوی حقویه ده مدعی و یا مدعی علیه
کوندیریلن دعوت کاغدی . مواد
جزایه ایچون یازیلان دعوتنامه لره
(جلب مذکوره سی) دینیلیر:

جَلَسَ { [ع] او طورمه : (جَسَ
خَفِیْقَه) = ایشلش
صورتیله او طوروش ، ینه قالمق اوزره
ایلمه . جی (جَلَسَات) .

« اثنای سفرده چشم ایمان »
« کوردجکه مواقع لطیفه »
« بولازی طبیعتده انسان »
« بر خواهش جلسه خفیفه »
(معلم ناجی)

جَلَادَتَ { [ع] متانت و شدتله
قاریشیق بیکیتمک ،
قهرماتلق :

« برق خاطف صائمه اولمشدر سلم اولک »
« دست پرزورنده شمشیر جلاوت منجلی »
(معلم ناجی)

جَلَالُ { [ع] صولک درجه ده
عظمت ، فوق الغایه
جَلَالَتَ { اولولوق . اکثریت
استعمال برنجی به عائد

اولوق اوزره اشبو صفتلره جناب حق
دخی موصوف اولور : (اسم جلال ،
لفظه جلال) = « الله » اسم شریفی .
(ذوالجلال) = جلال صاحبی دیمکدرکه
اکثریا (الله ذوالجلال) صورتده
قوللانیلیر . جناب حقک لطف ایله
تجلیسنه « جَلال » اطلاق ایلدیکی کی
بونک مقابلی اولهرق قهر ایله تجلیسنه
دخی « جَلال » دینیلیر : (صاحب جاه
وجلالات ، جلالت قدر ، جلالت شان)
لسانزده (جَلال) لفظی انسان حقنده
قوللانیلیدی زمان برنوع خشم و غضب
معنای اراده ایدلش اولور : (بوکون
بک جلالی ، بردن بره جلالندی)
(جَلالی) = جلالة منسوب دیمکدرکه
بو صورتله لسانزده ایکی وجهه ایله
استعمال اولنور . بری وقتیه اناطولیده
« جلال » اسمنده تورمهش اولان بر
سرمرینک توایمنه، دیکری ده سلاطین

= جفاجی به کوره ، جفا کار جه سته .
 (جفا کاری) = جفاجیاق . (جَفَا جَو) =
 جفا ایدن (جَفَا كَش) = جفا چکیچی .
 چکن .

{ [ع] کوز قاپاغی . جعی
 جَقْن (اجْفَان) .

{ [ع] « جَلِيل » کبی اولو ،
 جَلَّ بیوک مناسبه سته در . مقام
 تعظیمده قوللانیلیر :

« بزده وار خوف خدا عزوجل »
 « قورقوتوری بزی مالمده اجل »
 (لا)

{ [ع] مملکتیدن آبرلق ،
 جَلَاء غریبه دوشمک . کسر
 جیم ایله یاسکلمش اوقومه لیدر .

{ [ع] « جَلِيلَه » نك جعی .
 جَلَالِيل { یوجه ، بیسوك اولان
 شیرل : [جلائل مصالح دولت] .

{ [ع] قادینلرک یوزلرینی
 جَلَالِیل { ویاشرینی اورندکاری
 یاشمق مناسبه اولان (جَلْبَاب) ك
 جعی که یاشمقلر دیملکدر : (جلالیب
 نسوان) .

{ [ع] قانوناً جزای اعدام
 جَلَاد { ایله محکوم اولان اشخاصی
 اولدیرمکه مأور بولنان شخص منفور :

« نه مدھش صحنه درشور شگه هیجانخیل قیل »
 « همان بردمده بیک مقتول بیک جلا داولو پیداء »
 (لا)

{ [ع] قیویرجق : (کیسوی
 جَعْد { جسد ، ریش جسد)
 (جمادات) = قیویرحقاق .
 « اوجمد زلف . سیر او کاکل پرتاب »
 (سیرنی)

{ [ع] ساخته . تقلید ، پامه ،
 جَعْلِي { دوزمه : (تعزیر جملی .
 اوضاع جملیه . اطوار جملیه) .
 (جَعْلِيَات) = ساخته ، دوزمه ، پامه
 اولان خصوصات .

« نه ده جعلی ایش محزون یار »
 « صوصیم باری کولسون اغیار »
 (معلّم ناجی)

{ [یونانییدن - به توغرافی یا]
 جَغْرَافِیَا { اصلی اعتباریله تلفظی
 بویله اولق ایجاب ایدر . کره ارضی
 تعریف و بیان ایدن فن مخصوصک
 اسمی که معناسی ده کره ارضی تعریف
 دیملکدر : (جغرافیای ریاضی ، جغرافیای
 طبیعی ، جغرافیای سیاسی ، جغرافیای
 تاریخی) جیمک ضمیمه زبازددر .

{ [ع] معانی عیدیه بی افاده
 جَف { ایدن اشبولفظك لسانزده
 بالت ترکیب قوللانیلینی موقمه حکوره
 معناسی کلی ، جمله ، هپ ، بتون کبی
 برحکمی محسوددر . [جَف الفلم] =
 دفته ، مان .

{ [ع] اذیت ، آزار ،
 جَفَاء { انجسته . [جَفَا کَار] =
 جفاجی ، جفا ایدیچی . (جفا کارانه)

اولان دینگی بصدما جسته جسته تادیه
ایک اوزره بر سندن یازوب ویردم
کبی .

جَسَد { [ع] وجود ، بدن ،
جسَد { کووده . اکثریا اموات
حقننده قولانیلیر : (جسد میت ،
جسد بی روح) (جسد) ایله (جسم)
معناجه فرقسز کی ایسه ده موقع استعماله
چوق فرقیدر . (جسم) (جسد) ک
یرنده قولانیله بیلیر . فقط (جسد)
(جسم) ک مقانده استعمال اولنه —
مرحوم ناجی افندیکنک لغت کتابنده
یازدینی وجه ایله — کولنج اولور . بو
سیله موقع استمالارینه دقت اولغیدور .
جعی (اجساد) .

جَسور { [ع] پک یورکلی ، بیکت ،
جَسور { نَفَنی برشیدن قورقوب
صاقنایان آدم . (جسورانه) = جسور .
جه سته ، یکجه سته . (الجاهل جسور)
قول «شهورنده کی تلج داغما نظر امانه
آلنه رقی بولکله نک مقانه کوره طرز
استمال وتلقینده احتیاط اولغیدور .

جَسیم { [ع] مادی ومعنوی بیوک ،
جَسیم { قوجایان : (جسم بر
بالیق ، جسم بر کی ، بنای جسم ،
امر جسم ، ابنه جسمیه ، مصالح جسمیه ،
قلاع جسمیه ، جسم الجئه)

جَص { [ع] کبرج . « جصاص »
جَص { = کبرجی ، صیواجی .

ارسته اطلاق اولنور که اوروبایلرجه
[منزه بوتامیه] دینیلیر . جسی
(جزائر) در : (جزائر اوقیانوس)

جَزَیل { [ع] پلنک ووزوق اولمایان ،
جَزَیل { درست اولان : (لفظ

جزیل ، معنای جزیل) § کثیر ،
بسیار ، چوق : (اجر جزیل ، صبر
جزیل ، آثار جزیله ، مکافات جزیله)

جَسَارَت { [ع] یکینک ، پک
جَسَارَت { یورکلی اولاق ، هیچ
برشیدن قورقه یوب صالدرقی .

(جَبانت) ک ضدی ، [او قصیده بی
هراوقودقیه غلیان ایدن حسیانم بکا
اویله بر جسارتی ویرمه کافی ایدی —
صفا]

جَسَامَت { [ع] مادی ومعنوی
جَسَامَت { بیوکک : (جسامت
جداور ، جسامت طاق ، جسامت سفینه ،
جسامت مصلحت) . معنی « بیوکک
طرزنده استمالی تقدیرنده بر نوع
اهمیتلیک حکمی قصد اولنور .

جَسَنَه { [ع] صبرامش ، فیرلامش :

« اولمش اول دمده جسنه زنجیر »
(معلم ناجی)

« بَرَجَسَنَه » ایچون قسم مخصوصنه
مراجعت اولنه § لافازده اشبولفظک
بر عجلده تکریر استمالی تقدیرنده
« پارچه یارچه » ، « قسم قسم » معنایی
اراده اولغیش اولور . مثلا فلانه)

جَزْرٌ { [ء] هاویج . فارسی
(گزر) ك مبریدر .

اصطلاحات نباتیه دندر . [جزرالتراب]
= بیانی هاویج . (جَزْرِي النَكَلِ)
هاویج رسمنده دیمکدر .

جَزْعٌ { [ء] صبرسزلق ایله صبر-
(لانتق ، تلاش واضطراب
اثری کوسترمک : (عاقبت ترك جزع
و فرغ ایلدی)

جَزَلٌ { [ء] رکا کتسر ، دوست
اولان . اکثرا الفاظ و کلامه
وصف اوله ورق قوللانیلیر : (لفظ
جزل ، کلمه جزله)

جَزَمٌ { [ء] بریشی کس دیروب
(آتق ، برشیه قطعاً حکم
ایتمک ، ایتمک : (نتیجه مصطک بویه
سهولتی اوله جفتی ذاتاً جزم ایتمشیدم)
(جزماً) = کس دیروب آتق صورتیه
اصطلاحات نحویه ده برکله تک آخرنده کی
حرف و یا حرکی اسقاط ایتمه دیمکدر .

جَزْزِرَةٌ { [ء] آله ، قره دن صو
ایله آبرلمش اولان اوض ،
برکه هر جای صو ایله محاط دیمکدر :
(جَزْزِرَةُ الْعَرَبِ) = هرستان قطعه سنه

اطلاق اولنورسده تام جزیره دکلدور .
زیرا جهت شمالیه سندن آسیا قطعه سنه
صربوط اولغله بیوک بر (شبه جزیره)
یاخود (نیم جزیره) دره . (الجزیره)
= بین النهرین اولان اواضی ، (دجله)
ایله (فرات) نهرلی آراسنده کی قطعه

جزا صورتیه ، جزا اوله رق . [روز
جزا] = یوم قیامت .

« سنین فقط شفیق روز جزاده مادام »
« جیمازی یم حضوره بی باک یا محمد »
(نعت شریف)

جَزَائِرٌ { [ء] « جزیره » تک
(جمی ، اطله : (جزائر
بحر سفید ، جزائر سبیه) [جَزَائِرُ]
طرزنده یا زاملی ، چونکه « جزایر »
آفریقانک طرف شمالیسنده و بحر سفید
ساحلنده بر قطعه فسجه تک اسمیدر .

جَزَارٌ { [ء] دوه قصابی : (جَزَار
جهننده ناپولیون بوناپارملک براردوسی
هزیمت قهری به دوچار ایدن قازی
نامدار .

جَزَالَتٌ { [ء] پلنک اولیسوب
(درست و راست اولق ،
رکا کتسرک : (جزالت لفظ ، جزالت
معنی)

جَزْرٌ { [ء] تأثیر قر ایله دگیز
(ویرماقرده صو یک ساحلدن
چکیلوب اکلله سی . بونک ضدینه
(مد) تبیر اولنور : (بصره و بغداد
کبی شط ساحلنده کائن بلده لرده جزر
ومد وقوع بولور)

« وضع خلاف اهل کرم حکمت اوزره در »
« مکه جزر و گاه مدی ایدر آشکار موج »
(ساسی)

(جریده نفوس) = نفوس دفتري

§ دیگر بر لغت کتابنده بیان قلندي يني وجه ايله ۱۲۵۶ تاريخنده مملکت مزده

ايلاک دفعه نشر اولنان غزته (جریده حوادث) عنوانيله نسيه اولمشيدى .

مؤخرأ خواص وعوام لساننده (جریده) لفظى غزته ، ژورنال مقامنده استعمال

اولكه اولنه عليت درجه سنه وارمش و زمانمزده غزته لره (جریده) اطلاق

اولقمده بولمشدور : (جریده) معتبره . كزك دونكي نطقه سنده مندرج مظهره

عنوانلى مقاله ده ..) جمى (جرائد) .

جریم { [ع] فباحث و جنات صاحبي ، صوجلو :

(جریم ليم) .

جریمه { [ع] جرم ، صوج . § جرم صاحبندن آلتان

آقچه ، اوص بهاسى . جمى (جرائم) دو :

(جرائم قانونيه ، جرائم سياسيه ، جرائم اعتياديه ، جرائم مشتركه) .

جرائم { [ع] صوج صاحبنه قانوناً جكديربيلن عقاب : قانون

جزا ، جزاى شرط ، جزاى مستحق ، جزاى عمل) . (جزاى سزا) =

لايق اولان جزا . (جمله شرطيه لك جمله جزايشه دن تأخيرى — ميزان البلاغه)

بولفظ لسانمزده — هر بيده اولدي يني كى — مكافاة مقامنده قوللا نيله ماز . (جزاى

نقدى) = آقچه اخذيله مجازانده اصطلاح رسمى اولمشدر [جزاء] =

كوزل . § كجك ، كجوب كيتك : (جريان امور ، جريان مصالح ، جريان مذاكره ، جريان هوا) .

« بگزرر فلك اول چنبر فانوس خياله » « كيم نقش ثنائىلى سريع الجرياندر »

(لا) « جولانيله آب خوش جريان »

« ايكي اوج جدول ايلمش پيدا » (معلم ناجى)

جرى { [ع] بهادر ، جرائلى ، بك يوركلى : « قصص جري » . (جرى اللسان) = دبل

جرائلى ، سوزينى اسيركه من اولان . (جرى القلم) = قلمى زورلى ، جرائله

يازان .

جریب { [ع] درنى مختلف برنوع بيوك اوليك § دوئم .

ترلا واراضى اولچيسى .

جریح { [ع] ياره لشمس ، ياره لى . (جريح القلب) ، (جريح الفؤاد) = يوركى ياره لى : « عاشق جريح القلب » .

جریمه { [ع] ياره : (جریمه دار) = ياره لى . [جریمه]

النّیام ناپذیر [= النیام قبول ایتھین ، اوکولنه يني ياره .

جریدہ { [ع] دفتر ، خلاصه معاملات وفدا لکه و قوطاق ضبط و تحريره مخصوص دفتر . معانى

لغويه لسانمزده معتبر و مستعمل دکلدر :

جریدہ { [ع] دفتر ، خلاصه معاملات وفدا لکه و قوطاق ضبط و تحريره مخصوص دفتر . معانى

لغويه لسانمزده معتبر و مستعمل دکلدر :

سربستاه اداره لسان ایدن آدمه
« جریزه لی » دینلیر . کتب اخلاقیه ده
قوه مدرکه نك افراطنه (جریزه) دینلیور .
تفریطی (غیاسوت) در . اعتدالی
(حکمت) درکه مقبول و ممدوح اولانده
اودر .

جَرَح { [ع] یاره له مک، یاره اتمک :
§ رد اتمک ، ایدمک :
(جَرَح عملیاک نقصانی حقنده در میان
اولسان ادعایی جرح ایتدی ، معقول
برسوزک جرحی قولایمیدر ؟)
جَرَس { [ع] چاک، بیوک جینغراق :
(صوت جرس) .

« سالانپردی یورکی عشق ابله مانند جرس »
(ثابت)

« اولکبه روازکه حریم حرم عشق »
« پر شور فغان جرس جر محلمز در »
(ناثلی قدیم)

جَرَش { [ع] بر نسنه بی قازیتی ،
(قابوغنی صوبوب کیدرمک ؛
بر شبیشی دوکوره ازمک : (جَرَش
خَطّی) اصطلاحات طویه دندر .

جَرَع { [ع] صوبی یودوم یودوم
(ایچمک . اصطلاحات طویه .
دندر .

جَرَّيَان { [ع] آفتی : [جریان ماه ،
جریان دم] ، (بطی .
الجریان) = آفتیشی آغیر ، یاواش
یاواش آقان (سریع الجریان) = آفتیشی
سرعتلی (خوش جریان) = آفتیشی

جَرَّاح { [ع] یاره تیار و ندای
ایدن ، وجود بشرده
عملیات اجرا اتمک اصولی بیلن .
(جراحی) = جراحلی : (فن جراحی
چوق ترقی ابله مشدر) .

جَرَّاحَت { [ع] یاره § یاره ده
حاصل اولان ، یاره دن
آقان ایکنج مایع مناسنده دخی
قوللانیلیور . اصلی کسر جیم ابله در .

جَرَّاد { [ع] چکیرکه . اسم جلیسدر .
(مفردی اولان) (جراده)
قوللانیلاز . (جَرَّاد البهر) = دگزدن
چیقاریلان و تکه دینیلن قرصی اوافق
بوچکه دینلیر . (جرادمشدر) تعبیری
معروفدرکه اکثریا کثرت ناس حقنده
قوللانیلیور .

جَرَّاد { [ع] جر ایدیچی ، برشی
(مقابلی اولقسنزین کندینه
منفعت ماده جلب ایدیچی . اکثریا
هرکور دیکنی ایسته مکدن حجاب ایتمیان
سائلر حقنده استعمال اولنور :
« جرادیور رضا اولور تگری سلام »
(روحی)

جَرَّب { [ع] اوپوزعتی ، اوپوزلق :
(جَرَّب الفین) = کوزک
حدقه سنده پیدا اولان سیککهر .

جَرَّره { [ع] مکارلی ، میارلی ،
بجر بکلیک . اکثریا لسانه
عطف اولنور . هریرده وهرشی حقنده

جَذَرُ { [ع] اصل ، كوك منّا -
سنه در . علم نباتات

اصطلاحاتند کثرتله قوللائیلو : (جَذَرُ

صُودِي ، جَذَرِ مَشَبْ) § اصطلاحات

ریاضیه جه نَفْسَه ضرب اولنوبده حاصل

ضربی عدد تام اولان مضروب دیمکدر .

مثلا بش عددی نَفْسَه ضرب ایدلده

یکری بش اولور که اشبو مضروبک

بش عددی جذری دیمکدر .

جَرَّ { [ع] چکک ، ایلروده کی

جَرَّ شَبْثِ بری به چکک : (جَرَّ

اتقال ، جَرِّمِیاء ، لوقومونیف قطاری

جَرَّ ایدمه یوردی) § نحو هر پیده

حالتک معمولی مجرور اتمی دیمکدر §

پاره و اشیاء سازه چکک : (جَرَّ

منفعت ، جَرَّ قُود) . (جَرَّ کِتْمَک) =

طلبة علومک شهرتکده بلاد مناسبه

وقرای جسمیه عزیمت و تعلیم ادا

دینیه و اجرای مواعظ لازمه سی

و غیرت ایدمه رک جمع اوزاق و نفوذ

ایدیشلری دیمکدر .

جَرَّ اَیْدُ { [ع] « جَرَّ اَیْدُ » نَک

جَرَّ اَیْدُ { جمیدر . (جَرَّ اَیْدُ)

جَرَّ اَیْمُ { [ع] « جَرَّ اَیْمُ » نَک

جَرَّ اَیْمُ { جمیدر . (جَرَّ اَیْمُ)

طرزنده یازمق یا کُشدر : (جَرَّ اَیْمُ

مشترکه) اصطلاحات قانونیه دندر .

« عید ایرشسون باعث شوق جدید اولسونده کور »

« سیر سعد آبادی سن برکده عید اولسونده کور »

(مدح)

جَذِبُ { [ع] لایق ، مناسب ،

« فرش خالک حریم اطلس چرخ اولسه جذیر »

(حق)

جَذَابُ { [ع] بک جذب ایدیچی ؛

جَذَابُ (زیاده جکوب آلیچی ،

آلان (جَذُوب) = عین معنایه لغتدر :

(چشم جذاب) .

جَذَبُ { [ع] کندینه طوغری

(چکک ، چکک : (

(مقناطیس ایکنه بی جذب ایدر) ،

(جذب قلب ، جذب نظر) .

« قبه محتاب ایلورمشی اوشه طوغری انجذاب »

« بنجه جذب ایلر قلوبی حسن روی ماهتاب »

(لا)

جَذْبُهُ { [ع] عیدک جانب آلیچی به

انجذابندن حصوله کلن

حالت معنویه : (جذبیه ربانیه) §

فیضان طلیعت ، هیجان روح . (جذبیه

افکن . جذبیه فکن) = جذبیه و پریمی ،

جذبیه دوشوریمی . (جذبیه دار) =

جذبیه . جمی (جذبات) .

« دور چشمانکده کورم جذب دن خالی بصیر »

« چوق کورلر ایتسه مجذوب اهل حال کوزلرک »

(معلم ناجی)

« احوالی آکلامقسه مطلوب »

« کل ، اول جذباته سنده مغلوب »

(معلم ناجی)

«آتش اوزره صاجوب آتش اوجاقلی غازیان»
 «کافره حصنی جیم اندر جیم ایتدی مان»
 (سروری)

جَدَّ { [ء] ییوک بابا ، بابانک
 } وپاخود آنانک باباسی که
 ترکیه ده (دده) دینیلیر: (جَدَّ بَجْدَ) =
 ییوک بپادن ییوک بابایه انتقال صورتیه ،
 سلسله طریزه . (جَدَّه) = ییوک
 آنا ، پدر ویا والدته آناسی دیمکدر .
 جیمی (آجداد) .

«اب وجدیه قفاخر ایدن اجمد خوانک»
 «اهل اولان ودوقبولینه ویررمی احکام»
 (نقی)
 «جهتتا باق سکا اورب احد»
 «برملک زاده ویردی جدبجد»
 (بججت)

جَدَّاول { [ء] «جدول» ک
 } جمیدر . اورایه باق .
 جَدَّرِی { [ء] وجودده جقان
 } چیچک علقی : (تلقیح
 جدری) = چیچک علقی ایچون اوریلان
 آشی عملیاتی . (جدری کاذب) =
 صو چیچکی دینیلن قبارجقار . (جدری
 بقری) = اوکوز . وایشک جنسی
 حیوانلرده حاصل اولان چیچک خسته لئی .
 جَدَل { [ء] شدتلی نزاع ، غوغا .
 } . متهودات ویا مسلماندن
 مؤلف اولان قیاسه (جدل منطقی)
 دینیلیر :

جَدَّوَل { [ء] دگزدن ویا ییوک
 } ایرماقدن ایریلوب حاصل
 اولش کوچوک ایرماق، دره . «اکثریا
 صناعی مجراره» اطلاق اولنور . §
 کاغداوزرینه عمو دی ویا افقی خانه خانه
 بولنوب چیژین خطرله ، اوستی خانه خانه
 چیژکی ایله بولنش دفترو لوحیه دینیلیر:
 (نفوس جدولی ، مصارفات جدولی)
 هرایکی معنایه کوره جیمی (جداول) دره .
 «جدول سم ایچره آدم یسه برزور قچه یه»
 «ایستسه ممکن وارلقی جنتک تا یانسه»
 (دروصف کاغذخانه — ندیم)
 «جولانیله آب خوشهیریان»
 «ایکی اوج جدول الماش پیدا»
 (معلم ناجی)

جَدَّی { [ء] ازکک اوغلاق ، کچینک
 } اوکک یاوروسی § بروج
 فلکیه دن هیئات مجتمه لری اوغلاق
 رسمی تشکیل ایدن برج بو نام ایله
 معروفدر . کونش «جدی» برجسه
 کانون اولده انتقال ایدر .

جَدِّید { [ء] یگی : (طرز جدیده
 } اتواب جدیده ، شوق
 جدید . اوزان جدیده . [جدیدان،
 جدیدین] = کیجه وکوندوز دیمکدر .
 دائمی یگیدن حلول ایلدک لرندن بویله
 اطلاق اولمشدر .

جَبَرَه { [ع] قيريق و چيقيق
اولان برعضوه ماريلان
نخته ، نخته لر ديمكدر .

جَبِين { [ع] آئين : (وضع جين ،
واضع الجين) ، (واسع-
الجين) = آئيني كنش (چين جين)
= آئين يوروشوغى ، اثر غضب :
(.. اظهار چين جين اينديكنه
مؤخرأ نادم اولدني ..) (جَبِين
سا - ي) = آئين - سوريجي : (زهره
جَبِين) = آئيني پارلاق (ماء جَبِين ،
مَه جَبِين) = آئيني آي كبي اولان ،
پارلاق آئيني .

« اومه جين منور او كچرو ابرور »
« اوجهد زلف منبر او كاكل پرتاب »
(سيرقي)
« جينيك طالي تسخيره وفق نوردر كويا »
(شريف)

جَعْد { [ع] ييلهرك انكار ديمكدر :
(جمعد مطلق ، جمعد
مستغرق) = اصطلاحات صرفيه دندور .
جَحْو { [ع] ييلهرك انكار
جَحْو { ايديجي ، ايند ، يهوديلر
نبوت محمدية يي بيلدكاري حالده انكار
ايندكارندن (جمعد) عنوانيله تشهير
اولمشلردور . [جَحْوَدَانَه] = چيقيقه سته .

جَحِيم { [ع] دارالغذاب ، جهنم :
(نار جحيم) .

و تزييف طريقيله استعمال اولنور .
جَهَّ { [ع] انساندن اراده
جَبَرِيَه { جزئيه يي سلب ايله افعال
بشريه يي وعنه ، عطسه قيلندن عد
ايدن مذهبه اطلاق اولنور كه « قَدَرِيَه » نك
ضديدور . « قَدَرِيَه » ايله مشاكله حصولي
ايچون بعضاً قمع با ايله (جَبَرِيَه)
دينلديكي ده واقيدور . اشبو مذهبه
منتسب اولانلره (جَبَرِي) دينليور .

جَبَل { [ع] طاغ : (جبل عرفات ،
جبل احد ، جبل لبنان ،
جبل قافقاس) جى (جَبَالَ) .

جَبَه { [ع] حلقه شككنده پولدن
پابلس زره : (جَبَه خَانَه)
= اوائلده اسلحه و لوازم حريه نك
حفظنه مخصوص عمله اطلاق اولنور دي
اليوم ياروت ، فشك ، كله كبي مهماته
ويومثلو مهمات حريه حفظ اولشان
محل و ايساره تخفيف ايله (جَبْخَانَه)
دينليور .

جَبْهَه { [ع] آئين : (جَبْهَه - سا - ي)
= آئيني سوريجي
اصطلاحات عسكريه جه منترش بر
اردونك صاغ و صول جناحلرينك
اورتهسي ديمكدر .

« ايدنه نقش سعادت جَبْهَه ايامه حق نامن »
(شريف)

« اى كه قرص شمس حكمت جَبْهَه يا ككده نور »
(بهجت)

حقارنده اول مرتبه اجرای جبر و شد
اولنوردی که .. (جبراً ، جبری) =

قهر صورتیه ، زور ایل (جبر نفس)

= نفسی زور لاق ، نفسی قیوب ینک .

§ ریاضیاتدن عملیات معروفه که « جبر

و مقابله ، دخی دیلیر : (مسائل جبری) :

« وردی آنک یرینه بوسنه بر دیکرینی »

« جبر نقصانه کرم ایلدی اول رب و دود »

(بهجت)

« بهجت جبر و قدردن اوقدر ینارم »

« شوقدر فهم ایدوم بن که معاصی کارم »

(عزت ملا)

جبر ایل { [ع] ملائکه مقریندن

انبیای عظامه ازال

وحی و اوامره واسطه و مأمور اولان .

بولفظک اصلی عبرانی اولدینی مریدر .

(جبرائیل ، جبرئیل ، جبریل) صو .

رتلرنده دخی قوللانیلیر :

« دوشدی حسین آتندن محماری کر بلایه »

« جبریل ا وار خبر ویر سلطان انبیایه »

(صریه)

« بنی بیرون ایدم من دائرة حیرندن »

« جبرئیل اولسه مقدر کار دل مبهوتم »

(عونی)

« رهگذار بن سدا بدر خیل ملائکه رشک ایله »

« سینة جبرئیل آماج ایلسه تیرک سنک »

(معلم ناجی)

جبروت { [ع] بک زیاده کبر ،

جبروت عظمه ، جلالت .

صفات الهیه دندور . انسان حقنده ذم

« اهل علم اوغلی اولوب مدوسه عالمده »

« جاهل اولقدن ایسه طوغمه دن اولمک یکدر »

(ابن کال)

جایع { [ع] قارنی آجیقان ، آج

جایع : (فقیر جایع ،

اسیر جایع) .

جبار { [ع] جبر ایدیجی مناسبه

اولان (جبار) ک جمیدر .

ملوک قدیمه دن غدر ایله مشهور اولانلره

اطلاق اولنور : (حجاج کبی ، جنکیز

کبی ، هلاکو کبی ، تیمور کبی) .

جبار { [ع] صاحب جلال و عظمت ،

قهر و عزت اولان جنساب

حقک اسماء الهیه سندنور § (جبارانه)

= جبار جهنمه (جباریت) = جبار لقی

[جباری] = کذاک جبار لقی ، جبار

منسوب .

جبر { [ع] قیری بی دوزلدوب

جبر طوغرو لقتی ، قیری دو .

زدلبلوب طوغرو لقی ؛ اصلاح واکال

ایدلک : (اناه مکسوره نک جبری ،

جبر عظم مکسور) . [جبر خاطر] =

کوکل آلقی ، کوکل یاقعی . (جبر

ماقات) = فوت اولان یعنی البدن

چیتان بر شبتک یرنی طولدیرمق .

(جبر نقصان) = اکسیکی اکال ایتک .

§ زور ، زور لاقی : (زمان قدیمه

دشمن طرفندن دودست ایدیلن اسرا

« ویرمه بن جان سکا بولماز حیات جاودان »
 « زنده جاوید آتکا دیرلرکه قرباندر سکا »
 (وله)

« کورلی پاشا زنده همت مردانه سی »
 « خاطر اتمده طوعشدر مکان جاودان »

جَاهُ { [ع] قدر ، منزلت ، منصب ،
 جَاهُ [] جَاهُ = عین منایه
 لغتدر . فقط لسانمزده قوللائیلماز .

(جَاهُ) فارسیده ده عین معنالرده
 استعمال اولنور : (پادشاه جم جَاهُ ،
 جَاهُ والا ، جَاهُ وحشمت) :

« نه جَاهُ ایلدور نه مال ایلدور »
 « بکم اولوق کمال ایلدور »
 (شامدی)

جَاهِدُ { [ع] جهد ایدیجی ،
 جَاهِدُ چالشقان :

« تحصیل علومه جاهد اولمش »
 (معلم ناجی)

« رموز عشقه حیرتکزین جاهدلر »
 « جدال دانش ایلدور دم اورر مبادلر »
 (محبت)

جَاهِلُ { [ع] جهل ایلدور
 جَاهِلُ { اولان ، هرشیدر بی خبر
 یاخود هیچ بر شی بیللمز اولان .

[جَاهِلَانَه] = جاهل اولانه یاقیشه جقی
 طرزده : (جرأت جاهلانه) ، [جَاهِلِیَّت]

= جاهل اوله ، جاهلاک : (زمان
 جاهلیت) = بهت تبویهدن اولکی
 زمانه اطلاق اولنور .

جهانبانیدن ، آیاصوفیه جامع شریفنک
 جانب عین و یسارنده کی یابانده لر
 « باینده . » (جَانِبْدَار) = طرفدار

(لَیْنُ الْجَانِب) = اخلاقی درشت دکل
 اویصال اولان ادم (جَانِبِیْن) = ایکی

طرف ، ایکی یان . جمعی (جَوَانِب) :
 « معمورالجوانب ، جوانب اربعه » .

« صیت عدل و صوت قهری یاییلوب هرچانبه »
 « آستان پاکته یوز سوردی خیل قهرمان »

جَانِی { [ع] جنایت ایشله بن ، ایشله .
 جَانِی { بیجی دیمکدر . مؤنثی

(جَانِیَه) در : [غلبه لقدن استفاده
 ایلدور جانی فرجه یاب فرار اولمش ایشه ده

ضابطه مأه ورلری کمال دقتله تعقیب
 ایتدکلرندن بر مدت صوکره دردست

وتوقیف قیلمشدر .]

[ذ] باقی ، دائم ، ابدی
 جاوید دیمکدر . (جَاوِدَان ، جَاوِدَانَه ،

جَاوِدُ جَاوِدَانِی ، جَاوِدَانُ ،
 جَاوِدَانَه) دخی کذلک

عین منایه لغتدر . صوک ایکی لفظک
 استمالی نظمه مخصوصدر : (حیات

جاودانی ، عالم جاوید) .

« بر قاعده در بو جاودانه »

« البته کیدر کن جهان »

(فضولی)

مشتق و مرکب در که اشبورتیک معناسی
روح اکسلدیجی، جان آزالدیجی
دیگدر: (آه جانگاه)، (جانگاه).
دیگر برلفت کتاینده سینه، جان اوی،
معدنه معناسی و برلسی تدقیق و تبصر
تحریر ایدلش اولسندز متبعث اولمیدر.
(جان آو، جانور) = ذی روح یعنی
جانلی دیگدر. مقصد حیوان ایسه ده
انسان حقنده استعمالی نادر در اکثریا
حیوان غیر ناطقه و خصوصیه پیرتیمی،
وحشی حیوانلره و خنزیره اطلاق
اولنور.

«اینسه تصویرم توجه عالم ارواح اولور»
«انعکاس پیکر جانپورمدن مستبیر»
(معلم ناجی)

«کلدی هاتندن صماخ جانیه برهنگ کران»
جان { [ه] جن طائفه سی: خالق
انس و جان }.

جانان { [ف] معشوق، معشوقه؛
کوکل و برانش، سولش
اولان دیگدر. (جانانه)
آز قولالایلیر:

«وصل ایست میوب هجرله خوش کچدیکی بوکیم»
«مسکین غم جانانه به معتاد اولیم دیر»
(روحی)

«جانان کلپوردی غم ایله بنجه لشیرکن»
«مغلوب ایدم امدادمه الله یتشدی»
(معلم ناجی)

جانب { [ع] طرف، جهت، یان:
(جانب سنی الجوانب حضرت

یاقیشه جق صورتده، فدای جان
ایدرجه سنه. (جانسیاری) = فدای
جان ایدیجیک. بولرده (سین)
حرفنی کسر ایله او قومی خطا دور.
(جانپور) = روح بسله ییجی، روحه
خوش کلن. (جانستان) = روح
آلیجی، جان چیقاریجی: (بر شوخ
جانستان). (جانبخش) = حیات
ویریمی، جان ویرن. (جانبار) =
(۱) جانله اویشایان، جانی تهلکویه
قویان: (ایب جانباری، آت جانباری).
(۲) آت یازانده آت آلوب صاعقه
اشغال ایدن آدمیر: (جانبار الندن
حیوان آلامیدر، جانبار مالی...)
(جانباری) = جانبارلق. (جانبارانه)
= جانباره یاقیشه جق طرزده (جاندار)
= ذی روح، جانلی. (جان بلب، جان
برلب) = جان دوداغنده، نسلیم
روح ایده جک حالده بولنان:

«دون کیجه جانانی بکزندم یاقچه حالته»
«جان بلب بر شاشک امید استقبالنه»
(معلم ناجی)

(جانبارای) = جان آتیریجی،
قلبه انصراح ویریمی. (جانگاه) =
فارسیده لازم و متعدی صورتیه مستعمل
اولان واکسمک، اکسملک معنارینی
افاده ایدن (کاهیدن) مصدرندن

پاك واهيدو . بونك اصلي بالاده دخي
كوسترلديكي كيي (جامه شور) در .
(شور پدن) كلمه فارسجه سنك معاني
مختلفه سندن بری ده يوق ، غسل ايتك ،
تميزله مك معناسيدركه بوتقدیرده معنای
تركيب اثواب تميزله ييجي ، اليه بونييجي
ديك اولور . معناسي بوتقدیر صريح
وخصوصيله لسانمزده محرف اولديني
حالده تركيبك حروف اصله سندن
بولسان « شين » حرلي عيناً تلفظ
اولمقده ايكن آرتق بوني كردجه ديك
خطا دكلير .

(جامه كان) — طوغريسي « جامه .
گن » — حمامده صونغه مخصوص
صوغوقلتي تمير اولنان محل ، اطرائي
واوسق جام ايله مستور اولان ير :

« ديدنه محور و كريبان چاك ، كاگل تاوامار »
« حيرت افزادر قيامك جامه خوابگدن سنك »
(محمود نديم)
« صوغوقلر ، صيياقلر وظيفه مده اولماز »
« لحاف صبا ، ييكه در جامه خواب »
(لا)

{ [ذ] روح ، ماده حياه :
جان } (خوي جاتك آلتنده در —

مثل) ، (جانخراش) = جان صيقان ،
روحه اذيت ويرييجي اولان : « برولوله »
جانخراش ايله ميدانه آتيلدي .
(جانسيار) = جان طايشيريجي ، جان
اصم اولاييجي يني جاتي فدا ايديجي .
(جانسياراته) = صرف جان ايدهنه

مخصوص عبادتخانه عموميه اطلاق
اولنور . كوچوك اولورسه « منيه » ،
بيوك اولديني حالده ناسي عبادته جمع
ايلديكي ايجون « جامع » دينيلير :
(اياصوفيه جامع شريفي ، هرب جامع
شريفي .)

« ماه نو صاعه كوروب غره شهر صومي »
« جامع مغفرتة بر علم والا شان »
(نفي)

« اي مدفن پاك ابن عباس »
« اي مسكن جامع الماوف »
(لا)

{ [هـ] صو صيفيري ،
جاموس } مانده : (جاموس جسيم .
الجه نهره يورودي) .

{ [ذ] لباس ، خفتان ،
جامه } اوستمه كبديكمز شي .
(جامه حيات) = هر ، (جامه فنا) =

كفن ، (تبديل جامه) = اوربه
دكيشديرمك . (جامه خواب) =

ياتاق . (جامه خانه) = بوك ، برلي
دولاب . (جامه دان) = صندوق كي
اثواب قونيله جق ظرف . (جامه شوي)
= اثواب ييقاييجي ، چاماشيريجي .
محرف اولان « چاماشير » ك اصلي
طوغريسي (جامه شور) در .

برلفت كتابنده (چاماشير) ك اصلي
كردجه (چاچير) اولديني ظني بيان
اولنور ايسده بو ذهاب پك باطل ،

(جالب نظر حرص و طمع ، جالب نظر
دقت ، جالب مرحمت) .

جَالِسٌ { [ع] اوتوریجی ، اوتوران .
جام { [ذ] سرجه ، بخره لره
طایقان الواح زجاجیه :
(جام رنگین) « جاجی » = جام صافان
طافان آدم § قدح ، اوقاق باردق :
(جام جم) = جمیده نسبت اولان
عشرت قدسی دیمکدر :

« آچسون بزمده کوکلز »

« ساقی مدد صون جام جم »

(نفی)

« مرحبا ای جام مینای می یافتون رنگ »
(وله)

« جوهر صهاکه ایلر جام مینان ظهور »
« روحدر کویا ایدر جیب میعادون ظهور »
(نورس)

جَامِدٌ { [ع] طوگمش ، طوگوق :
(ماء جامد ، میاه جامده) ،
(اسم جامد) = مشتق اولمایان اسم
دیمکدر .

جامِعٌ { [ع] جمع ایدیمی ، ایدن ؛
طوبلایان : (افرادینی جامع
و اغیارینی مانع) تصویر معروفده ،
(جامع الحسن ، جامع الحروف ، جامع
الفضائل) ، (کلام جامع) = لفظی
آز و معنایی چوق اولان سوز دیمکدر .

(جامعیت) = طویلو اولق ، جامعک :

« جهت جامعیت » § اهل اسلامه

مطالعات اخیره می اقوال سابقه سنی
جارحدر (دیلیر) .

جَارِحَةٌ { [ع] « جارح » ك مؤنثی :
(آلات جارحه ، براهین
جارحه) § انسانك چالیشوب قازانغه
آلت اولان اعضاستدن هربری . ال
و ایاق کھی § یریتی حیوانلر و قوشلردن
هربری . اکثر یا قوشلره اطلاق اولنور .

جَارِيٌّ { [ع] جریان ایدیمی ،
آقوب کچی : (نهر جاری ،
اسر جاری ، شهر جاری ، ماء جاری)
« ماء جاری طرف طرف یاغلا »
« باد خوشبو اسر خفیف خفیف »
(معلم ناجی)

جَارِيَةٌ { [ع] « جاری » ك مؤنثی :
(انهار جاریه ، سکه جاریه ،
میاه جاریه ، وقایع جاریه ، حادثات جاریه)
§ سریه ، خلائق ، خدمتی قیزی .
(بیاض جاریه) = چرکس قیزی ،
(عرب جاریه) = زنجی قیزی . بو
معناده جمی (جواربی) .

جَازِمٌ { [ع] جزم ایدیمی ، برینتک
اجباب و نتیجه سنی کسدر بروب
آتیجی : (عقل جازم ، رأی جازم)
جَاعِلٌ { [ع] ایشله یی ، یایان ،
(یارادان : [جاعل الیل
والتهار] = کیه و کوندوزی یارادان ،
جناب حق .

جَالِبٌ { [ع] جلب ایدیمی ، کندی
طرفه کتیریجی ، چکن :

موقع استعماله کووه آنی، سوپلی کی
بر معنای ده افاده ایدو. (جاذبه دار) =
جاذبه لی (جاذبه سوز) = جاذبه محو
ایدیجی :

« ای جاذبه سوز دلفریبان »

« سودم سنی دلمستانم اولدک »

(معلم ناجی)

« کونشده وارسه جاذبه سنک یوز گده یوقیدو »

« حالکه کوکل کی جهانک انجذبی وار »

(لا)

« بر قوه جاذبه اجمام »

« ایتکده سمدده سیر وآرام »

(لا)

{ [۵] قومشو ، یقین :

جاذب } (جار الجنب ، جار ملاحظتی) =

بیشیک قومشو . (جار الجنب) =

اقربادن اولیان ، یابانجی قومشو .

« نه دگواقت اوله مردم اولان جارین انجمنز »

« یاقاری ینبه مینای باقی صبا که آتشدر »

(لا)

{ [۶] جاذب ایدیجی ، چکیجی :

جاذب } (حروف جازه) ، (جاز

وجرود) .

{ [۷] جرح ایدیجی ، یاره .

جارح } (لایبی : (جارح فرار

ایتمش ایسه ده دودست ایدیله جکی

شبهه سزدر) § بعضاً ناقص ، باطل

کی بر معناده قوللانیله مثلا (فلانک

[جادو سخن] = سحر لجه سنه سوز

سویله یین ، خطیب بلیخ ، ادیب بلیخ .

[جادویی ، جادوگری] ساحرک ،

جادلیق ، مکاره لک .

§ (جادو) = خورتلاق ، غول ،

قره قونجیلوس ، فرانسرجه سی (وامپیر

Vampire) دیمکدر .

« بر پیره زن ایتمش انده مآوی »

« جادوی مخوف دیو سیم »

(قالب)

« صاقن اوئرکس جادوفن اولسون ناجی »

« سنی بومرسته مسحور ایدن نه در بیلیم »

(معلم ناجی)

{ [۸] کنیش ، ایشلک ،

جاذبه } بیوک یول : (یازید جاده سی ،

آقمرای جاده سی ، جاده بوستانی) .

نظمده تخفیف ایله استمالی جائزدر .

« جاده سی کز ازمقصودک طریق صبردر »

« سمت سمد آباد طوفریدر ره ایوبدن »

(شریف)

{ [۹] جذب ایدیجی ،

جاذب } کندی طرفنه جکیجی :

(حسن جاذب ، نظر جاذب ، چشم

جاذب) .

{ [۱۰] « جاذب » ک مؤنثی :

جاذبه } (انظار جاذبه ، لمحات

جاذبه) § جذب ایدیجی قوت . اکثریا

بو معناده و (قوه جاذبه) تقدیرنده

استعمال اولور : (جاذبه قانونی) .

جَابِلُوسُ { [ع] تَمَقُّی ، تَكَاوُی ،
 جَابِلُوسُ } یالناقلائے ، باش صاللا .
 یوب آچاقلائے { تَمَقُّی ، یالناقلائی ،
 طالقاووق . (جَابِلُوسِ) = یالناقلا .
 نیملیق ، طالقاووقلق .
 «طوردی حضورنده ایدوب جابلوس»
 (نابی)

جَابِی { [ع] اوقاف اجاراتی طوبلامق
 جَابِی } وظیفه سیله مکاف اولان
 مأور ، آدم . اوائلده ویرکوطوبلامقه
 مأور لان آدملرده دینیلر ایش :
 «قوی دفترلی او جابی نه بلا»
 (وهی)

جَائِلِیق { [ع] بئوک پاپاس ، باش
 جَائِلِیق } پاپاس دیمکدر . (قانولیک)
 لفظندن مریدر .

جَاحِد { [ع] بیلیر ایکن انکار ایدن :
 جَاحِد } خصم جاحد ، رقیب جاحد ،
 حاسد جاحد .

جَاحِظ { [ع] باطلاق کوزلو
 جَاحِظ } آدم . ترکجدهده (لقمه
 کوزلو) دینیلر .

جَادُو { [ع] ساحر ، سحر باز ،
 جَادُو } سحر یایی . ترکجدهده
 (جادی) طرزنده زبازددر . اکثریا

اجرای مکر و فتنهده صرف یارای
 غیرت ایتدکری ایچون قوجه قاورله
 (جادو) و جادی خویلی معنا سنده
 (جادالوس) اطلاق اولور . [جَادُو
 قن] = فن سحره واقف ، بویوچی .

صلاة جائزدر . مالم ناجینک
 دیدیکی کی [جائز] ی (جایز)
 یازمق جائز دکل [در .

«سن بگریورسین لکن خیاله»
 «رؤیا دیسم بن جائز بو حاله»
 (لا)

جَائِز { [ع] قدیم قیلان برشیت
 جَائِز } مقابل ویرین عطیه ،
 بخشش . اکثریا شعرائک اوصاف
 و مدایحی متضمن قدیم ایتدکری قصائد
 مقابلنده ویرین عطیه اطلاق اولور .
 تا اوائلک عادات جاریه سننددر :

«سروری جائزه ایست شفاعت یارسل الله»
 (سروری - تاریخ)

جَائِل { [ع] جولان ایدیچی ، دونوب
 جَائِل } طولاشیچی :

«ناکاه اولهرق زمینه نازل»
 «برلکده اولور سنکله جائل»
 (قیرلانجه خطاب - معلم ناجی)

جَائِلَه { [ع] درونده دونوب
 جَائِلَه } طولاشان خاطره :

«بر جائله درکه فکر چشمک»
 «دلدن ایدا تباعد ایتز»
 «معلم ناجی»

جَائِر { [ع] قیریق صاریحی ،
 جَائِر } قیریقی . بومنده استمالی
 شایع دکلدر . جبر ایدیچی ، زورلایی :
 (آمر جابر ، عقوب جابر) . بومنده
 مستعمل ایدده «نجیر» زیاده قولانیلیر .

سائی { [ء] ایکیلی § ایکی حرفلی
کله .

تولون { [ء] مهنت اویسی ،
تپسی § بدنده حاصل
اولان و سکیل تعبیر اولسان دانه له
اطلاق اولنور .

نوم { [ء] سارمساق ، (فوم) ده
دینبیلر .
«نوم و بصل چونزکس ولاله کشاده لب»
(لا)

تله { [ء] جاعت انسانیه ، برکروه
انسان و یکندر . (تا) نک

تعلیه (تله) = قویون ، یکی سوربسنه
اطلاق اولنور . انسان کروهی ايله
قویون سوربسنی فرق ایتز مالنده
اولان (لا یفرق بین التلثة و التلثة) تعبیر
مریدی معروفدر .

نوم { [ء] سکرزده بره سکرز قسعه
نمن { برقسم . (نمن) ده دینبیلر :
(یکرری دردک نمنی اوچدر)

ج

« جابجا طرح عمارت ایتدی »
« ملک اعمارینه همت ایتدی »
(لا)

« وضع تارنخمه برنو دیه منزل بی جا »
« پک بجای مرکز تقویم وقایعدر بو »
(تو پاشا)
« خاکبای آستانای بوسه جای انس و جان »
(نفی)

جائر { [ء] جور ایدیچی ، ظلم
ایدن : (دلبر جائر)

جائر { [ء] ایشله نله سنده جواز
اولان ، باس اولمایان :

(صو بولونمایان یرده تیم جائزدر ،
آیاهی سقط اولان ایچون قیاسز ادای

{ [حرف] انبای عثمانیده
ج { التنبی حرفدر ، حسابجه اوچ
عدینه اشارتدر .

جای { [ف] یر ، محل . حقیق
{ و مجاز اوله رق قوللا .

نیلیر : [جای راحت ، جای ملاحظه]
[جایجا] = یرر ، محل محل : [بی جا] =
محلز ، مناسبستز ، یرنده اولیان .
[بوسه جای] = اوپه جک یر .
(جایکیز) = یرطوبیچی ، یرلشمش :

« موسم کل ، نالاش بلبل زماننده عجب »
« سوی سعد آباده بکزر و ارمیدرجای صفاء »

مُسَبَّرٌ { [ع] دلیک اوته طرفی آچیق
تسبیه } اولسون اولسون اطلاق

اولنور . جمی (تُجَبَات) در .

مُتَقَالٌ { [ع] «تَقِيل» ک جمی .
تقاله } حضوری ، صحبتی ایچ

صیفتیسی پیدا ایدن آدمی حقنده
قوللائیلیر . «تَقِيل» ک معنای دیکری
حقنده اشبوکله استعمال اولماز .

مُسَوَّبٌ { [ع] اوپر طرفی آچیق
تقویب } دلیک مناسنه اولان

(تقب) ک جمی .

مُتَلَاوٍ { [ع] اوچلی ، اوچ حرفلی
تلاوی } کله . اشبوکله علم صرف

عربی اصطلاحاتندن اولدینی کبی
بداالترکیب اصطلاحات نیاتیه جمله سنه

داخل اولور : (مُتَلَاوٍ الْأَزْهَارُ ،
تلاوی البدور) کبی .

مُتَلَثٌّ { [ع] اوچده بره ، اوچ قسده
ثلث } برقمسی : (اون سسکزک

ثلثی آلتیدر) .

مُتَلَثَّنٌ { [ع] «ثُلُث» ک ثثنیه سیدره
تلتان } اوچده ایکی ، اوچ قسده

ایکی قسم دیمکدر : (اون سسکزک
ثلثانی اون ایکیدر .) ثُلُثَن (طرزنده

دخی قوللائیه بیلیر .

مُتَلَاً { [ع] رخنه ، کدیک ، چاتلاق .
تلا } اصطلاحات طلیه دن اولوب

کیکدره کی دلیک و آزالقره اطلاق
اولنور .

مُسَوَّرٌ { [ع] عذاب ، هلاک .
سوز } استعالمی آندردر .

مُسَوَّنٌ { [ع] «مُخَانَت» ایله
مخونت } مترادفدر . اورایه باقی .

مُسَرَّيَا { [ع] ترکیجه ده «اولکر» ،
تریایا } فارسیده «پروین» دینیلن

طوب کواکبه اطلاق اولنور . (ابن التریا
والتری) مثل عربیسی مشهوردر .

(عقد تریا) = اشبوکومه کواکبه
دینیلیرکه هبت مجموعه سنک کردنلکه

مشابه اولسی سبب تسبیه اولشددر :
«بولیدی کر بو نکلله زیب و زینت کردن زهره»

«فلکده ظن ایدودی سیرایدن عقد تریا در»
(نفی)

مُسَطَّاعٌ { [ع] زکام ، زله دینیلن
سطاع } خسته لق .

مُسَبَّانٌ { [ع] فارسیده «اژدر» ،
تعبان } اژدرها ، دینیلن ایری ،

بیوک ییلان :

«مکه عصا شعبان اولور اما ید بیضا ایله»
(لا)

مُسَوَّرٌ { [ع] «تَفَرُّ» ک جمیدر .
تغور } سرحدلر ، دشمن آغزی

واوغراغی اولان یرلر مناسنده قوللا
نیلشددر . مفردی اولان (تَفَرُّ) هیچ

قوللائناز : (تغورده کائن اشبو قلاع
قدیمه نك ترمیمه مقتضی آقیه طمشواردن

مرتب اولغله — سلاتیکلی تاریخی]

مُسَقَلٌ { [ع] چوکنتی ، مورطو :
تقل } (قل میاه) .

طلاق ، كرك وفات سبيله ارككسر
قالش اولان قادين اطلاق اولنوركه
(بكر) مقابلي ديمكدر . جمى
اولد يفتدن اصلا قوللانمه ملير .

﴿ ث ﴾

ثَقَّهَ { [ع] سوزنه اينانيله جق
ثَقَّهَ { كيسه ، سوزلرينه اعتماد
اولنور آدملر . بوكله مفرد ايسوده
اكثريا جمع حكمنده قوللانيلير : (فلان
ثقه دندر ، بو ماده ثقه دن سر ويدر)
كبي . تشديد ايله (ثَقَّه) غلط و (ارباب
ثقه) تبيري غلط فاحشدر .

ثِيَابٌ { [ع] « ثَوْب » ك جمى .
ثِيَابٌ { لسان مزده مفرد كى استعمالى
شايددر . مثلا (ترك ثياب ، ثياب
فقيرانه ، ثياب فضائل) . (اَثَوَاب)
(ثَوْب) ك جمى اولد ينى حالده بونك
استعمال اولندي يى مقاملرده قوللانيله ماز .
هر ايكيسنك موقع استعماللارى باشقه دور .
آنك ايچون طرز استعماللرينه دقت
لازمدر .

ثَمَنٌ { [ع] قاليناق . « ثَمَنَات »
ثَمَنٌ { ايله مترادفدر : (برطوبك
مخيله چاي متاسب اولق شرطدر ،
سفينه يه قابلا نيالان زرهك ثمنى سكر
بوسدن زياده در) فتح (ثا) ايله غلط
اوقومه مى .

ثِقَالٌ { [ع] « ثَقِيل » ك جمى .
ثِقَالٌ { اشيا و اشخاص حقندره
قوللانيلير .

ثِقَلٌ { [ع] آغيرلىق . آغير اولق .
ثِقَلٌ { حالى . ماديات و معنوياتده
قوللانيلير : (ثقل جسده
ثقل بنا . ثقلت اجسام ،
ثقلت كلام) .

« ويرمه ثقلت ظرفا ثمنه »
(سبيلزاده)

﴿ ث ﴾

ثَبُوتٌ { [ع] ثابت اولق يعنى
ثَبُوتٌ { ثبوت تحقق ايتك ، سوز
كوتور ميه جيك صورتده ميدانه
چيقيق : (ثبوت مدعى ، ثبوت
دعوى) . (بولاق) ماده سيله
قوللانيلير :
« دعوى ثبوت بولماز اولنجه كواه مست »
(قاب)

کوکبلر دیمکدر: (ثوابت و سیارات) ،
 کرک « ثَوَابِت » کرک « ثَابِتَات » دائما
 موصوفیز اوله رق قوللانلییر . مفردی
 اولان (ثَابِتَه) « سیاره » به مقابل
 ایراد اولنور ایسه موصوفه حاجت
 قالمز .

توب { [ع] لباس ، روبه ، کی پله .
 جک شی . جی (آثواب ،
 ثِیَاب) در . هر بیده اولدنی کی
 مطلقاً بَر معناسنده استعمالی لسانعده
 شایع دکدر . آنک ایچون انثاری به
 (توب) دیدیکمز کی باش اورتوسنده
 (توب) دیبه مه یز ، بزم طرز استعمالزه
 کوره (توب) مطلقاً کی ییله جک شی
 دیمکدر .

تور { [ع] اوکوز دیمکدر: (بُرج
 نور) = بروج ربیعیه دن
 ایکنجهی برجه اطلاق اولنور که دائره سنده
 مجتمع اولان کواکب اوکوز شکلی
 کوستردیکی ایچون تسمیه قیلمشدر ،
 کونش شهر نیسانک سسکزنده اشبو
 برجه دخول ایدر .

توران { [ع] برنسنه برندن نوزوب
 قاتمقی معناسنده در . توزک
 و طائفه نك قائمه سی کی . نادراً قوللا .
 نیلان الفاظ دندر .

تیب { [ع] ذات الزوج اولمایان
 یعنی طول قادین . کرک

مادح ، مداح دیمکدر . (اِثْمَك)
 مادحسیله قوللانلییر : (فَلَانی ثنا
 ایدیور ، نه قدر ثنا ایدلسه بچادر)
 [ثنا خوان ، ثناور ، ثناکار ،
 ثناگو — ی] = ثنا ایدیچی ،
 اوگوچی . [ثناکارانه ، ثناگویانه]
 = اوگوچی اولانه یاقیشه جق طرزده .
 [ثناکاری ، ثناوری ، ثناخوانی ،
 ثناکوبی] = ثنا ایدیجیلک ، اوگوچیلک
 و ثنا ایدیچی به ، منسوب دیمکدر .
 جی (اِثْمَه) .

سوی { [ع] بری خالق الخیر ،
 دیکری خالق الشر اولقی
 اوزره ایکی یارادان تصور ایدن طائفه
 ضالّه افرادنن هریری . (نَوَیَه) =
 اشبو طائفه مجوسیه به اطلاق اولنور .
 تواب { [ع] اجر ، جزای خیر
 دیمکدر : [بجهت اجتهاد .
 دنده مصیب اوله سده . مظهر ثواب
 اولور] . کنهه مقابلی اوله رقده
 استعمال اولور : [فقرا به تصدق
 ثوابدر ، اثنای سوندرمک ثوابدر ،
 ثواب قازانمق ایسته بن خیر ایشله ملیدر] .
 « گهی میانگی قوچدر گهی لبک امدیر »
 « وبالی وار ایسه جانا بن ثواب سنک »
 (علی ادرنه لی)

ثوابت { [ع] « ثَابِتَه » نك جی .
 مرکز لر نده ثابت اولان

مَرْمَر { [ع] میوه : [شَجَرِ فِي مَرْمَر]
مَرْمَر { [دِرَخْتِ فِي مَرْمَر] = میوه سبز
آغاچ دیمکدر . جمی (ثَمَارِ) در . (اَمَارِ)
جمع الجمیدر : (اَمَارِ خوشکوار) .

مَرْمَر { [ع] بوده میوه دیمکدر :
مَرْمَر { (مَرْمَرِ شَجَرِ ، مَرْمَرِ درخت
تازه) اکثراً محمول مناسنده
قوللانیلیر : [مَرْمَرِ مَسَاعِی ، مَرْمَرِ
اجتهاد ، مَرْمَرِ سَمِی ، مَرْمَرِ غَبَرِث] .
(مَرْمَرِ فَوَادِ) = اولاد دیمکدر . جمی
(مَرْمَرَاتِ) در .

مَرْمَر { [ع] اصطلاحات فقهیه دندرد .
مَرْمَر { قیمت ، بها ، دگر دیمکدر .
(تَقْدِیرِ مَرْمَرِ ، تَعینِ مَرْمَرِ) . جمی
(اَمَمَانِ) در . [مَرْمَرِ مِثْلِ] =
اصطلاحات فقهیه دن اولوب ارباب
وقوف و مرفقیله ساتیلان برشیک امثالنه
قیاساً تقدیر ایدیلن قیمتی ، بهاسی دیمکدر .
(مَرْمَرِ مَسَمِی) = طرفینک بالتراضی
برشی ایچون تعیین ایلدک لری قیمت
دیمکدر که اوشینک قیمت حقیقه سنه
موافق و یا خود زائد و یا ناقص اولسی
نظر اعتباره اَلْفَاظِ .

مَرْمَر { [ع] قیمتدار ، بهالی :
مَرْمَر { [کَوهرِ مَرْمَرِ ، دُرْمَرِ مَرْمَرِ]
مَرْمَر { [ع] مدح ، وصف معنا .
مَرْمَر { سنه در . اصل ترکیبسی
(اَوُگُوشِ) در . (اَوُگُوجِ) =

حضور ، صحبتی انسانی یزار ایدن ،
قلبه صیغتی ویرن شخص . (نه قدر
ثقیل اولسی ، اولمه تک تفریشتاتی پک
ثقیل ایدی ، الفاظ ثقیله ، کلمات ثقیله) .

مَرْمَر { [ع] اوتوز دیمکدر :
مَرْمَر { (حد ثلاثین) اکثراً
مَرْمَر { برات و فرمان مایونلرک
مَرْمَر { تریخیلرنده استعمال
اولنور .

مَرْمَر { [ع] اوج . اسلوب فارسی
مَرْمَر { اوزره صفت اوله رق قو .
مَرْمَر { لایلیر : (بلاد ثلثه ،
مَرْمَر { شهور ثلاثه ، اقالیم ثلاثه ،
ازمنه ثلثه) . لسانمزده مرنه سورنله
اولورسه اولسون قاعده عربیه توفیقاً
(ثَلَاثِ) طرز زنده قوللانلاز .

مَرْمَر { [ع] قاردیمکدر . (ثَلَاثِ) =
مَرْمَر { بوز و قار ساتان شخص .
مَرْمَر { [ع] مَرْمَرِ ، کبی میوه
مَرْمَر { مناسنده در . آرز قوللانیلیر .
مَرْمَر { [ع] سکر دیمکدر : (مَرْمَرِ
مَرْمَر { ثَمَانِ) = مراتب علیه دن
بر مرتبه به اطلاق اولنور .

مَرْمَر { [ع] سکران عددی .
مَرْمَر { امثالی کبی موقع استعمال لری
مَرْمَر { محدود در .

مَرْمَر { [ع] سکر دیمکدر :
مَرْمَر { عجاوب ثمانیه ، قلاع ثمانیه
جزائر ثمانیه (تشدید ایله غلط
اوقومه ملیدر .

ترکیبه (پردن کوکه قدر) تعبیر ینک
مقابلی عد اولنه بیلیر .

تَعْلَبُ { [ع] تیلکی دینلن حیوان .
تعلب } جمی (تعلاب) . (داه .

التعلب) = صاچ ، صاقل دوکولک
علتی . (عنب التعلب) = ایت اوزوی .
مسوقی صو یاخود سوت ایله پیشیر .
یلوب ایچیلن معروف کوکه (تعلب)
اطلاق غلط فاحشدر . اسم صحیحی
(تعلب) در .

تَعْلَبُ { [ع] اصطلاحات طیه دندر .
تعلب } ال و آقاقلرده جلدک سرد .
لشمه سیله حاصل اولوب ناصیر دینلن
شی دیمکدر .

تَعْلَبُ { [ع] دلمک ، دلمک : (تعب
تعلب } دانه ، تعب جوهر ، انصونک
تقی) { بر طرفدن دیگر طرفه قدر
آجیق اولان دلمک .

تَقْلَانُ { [ع] بنی بشر ایله طائفه
تقلان } جن دیمکدر : (سید .
التقلان ، رسول الثقلین)
تَقْلَانُ { = بنی آخر زمان حضرت

پیغمبر ذی شان صلی الله علیه وسلم .
« قربانی یم الله و رسول الثقلین »
(ک)

تَقِيلُ { [ع] آغیر ، کران : (حل
تقیل } (تقیل) = آغیر یوک
دیمکدر . بولکه حقیقت و مجاز صورتلریله
قوللانیلیر . { کربه ، غلیظ ، چرکین
منالرنی افاده ایدر : (تقیل الروح) =

تَحْنُنُ { [ع] قالین ، قانی ، صبیق :
(عباء تحنین ، حصیر تحنین ،
منسوجات تحنینه) .

تَذَى { [ع] ممه ، امجیک ، خاصة
تذی } نسوان ممه سی . (ذاف .
التذی) = مملی ، امز پریمی حیوانات .
تَرَبُ { [ع] اصطلاحات طیه دن
ترب } اولوب السانک معده سیله
باغیر سانلری آره سنده کی ایچ یاغنه اطلاق
اولنور . جمی (ترب) .

تَرَنَّا { [ع] کوه زه ، هرزه کو
ترنار } آدم : (ترنار مفقود .
الآثار) .

تَرَوْتُ { [ع] نقود و اموالک
تروت } جوقلنی ، زنکینلک :
(صاحب ثروت ، ثروت مملکت ،
اکتساب ثروت) معنویاتده دخی
قوللانیلیر : (ثروت عقل ، ثروت علیه) .

تَرَى { [ع] طوپراق ، ارض دیمکدر :
تری } (تحت التری) = بر التی ،
منار . (فوق التری) = بر یوزی ،
طوپراق اوستی . ترکیات مر یسه ده
صوگنده کی (ی) الله قلب اولنور
[طاب ثراه] کبی . (این التری و التریا .

این التریا و التری) = ترکیه سی پر
نره ده اولکر نره ده — یاخود —
اولکر نره ده پر نره ده دیمک اولان بو
جمله لک ایکسی ده قوللانیلیر . (آز تری
نابتریا) = پردن کوگنده کی اولکره
قدر مناسنده بر ترکیب فارسیدر که

مستعد اولدینی مراتب کالاته سوق
واصله دالات ایدن انجی و ثباتدر،
(بر مسلک مصیده ، بر فکر مستقیمه
ثبات ایتک انسانی شاتی اعلا ایدو ،
موقع حریده ثبات حس حیت برورینک
کالی اثبات ایدو) . (ثباتکار) =
ثبات ایدیجی ، بر حانده طوران ،
(ثباتکارانه) = ثبات ایدیجی به
باقیته حق صورتمده . (ثباتکاری) =
ثبات ایدیجیلک . (بی ثبات) = ثباتسز ،
بر حانده طورمایان : (عالم بی ثبات ،
جهان بی ثبات ، دهر بی ثبات) .
(بی ثباتی) = ثباتسزلی ، بر حانده
طورمه مازلق .

« مسلک تهیه آنده ایله ثبات »
(لا)

ثَبَتٌ { [ع] یازمق ؛ قید ایتک :
ثَبَتٌ (ثَبَت دَقتَر) = دَقتَره
یازمق ، کچیرمک .

« اول دم که قلم ثبت ایچون آناوخیالم »
« دستمده سراندرخم آغوش بتاندر »
(نفی)

تَحْجَاجٌ { [ع] شاولدایمق آقان
تَحْجَاجٌ سو : (سبل تحجاج)

تَحْجِیرٌ { [ع] جیره ، یوصه : (تحجیر
تَحْجِیرٌ عنب)

تَحْنَاتٌ { [ع] قالیدنی ، بکاک ،
تَحْنَاتٌ صیقلی : (تحنات قاش ،

تحنات عبا ، تحنات برده)

ثَالِثٌ { [ع] اوچنجی دیمکدر :
(باب ثالث ، جلد ثالث ،
ماده ثالته ، رتبه ثالته) . (ثالثاً)
= اوچنجی مرتبهده ، اوچنجی اوله رق .
(ثالثه) = بر دقیقه ساعت آلتش
« ثانیه » دن مرکب اولوب بر ثانیه نك
آلتمشده بر قسمنده (ثالث) اطلاق
اولئور . تعبیر دیکرله آلتش ثالثه بر
(ثانیه) و آلتش ثانیه بر (دقیقه)
و آلتش دقیقه بر (ساعت) اعتبار
اولمشدر .

ثَامِنٌ { [ع] سکزنجی دیمکدر :
(جلد ثامن ، فصل ثامن ،
درجه ثامنه) . (ثامناً) = سکزنجی
مرتبهده ، سکزنجی اوله رق .

ثَانِيٌ { [ع] ایکنجی دیمکدر .
(ثانیاً) = ایکنجی درجهده ،
ایکنجی اوله رق : (جلد ثانی ، باب
ثانی ، رتبه ثانیه ، دفعه ثانیه) .
(ثانیه) = بر دقیقه نك آلتش جزءده
بر جزئی دیمکدر . هر ایکی مناسنه
کوره تشدید ایله او قوم غلطدر :
(جنسکان فاتح سلطان محمد خان ثانی
حضرتلری اوله برغازی بی مدانی درکه
مظهر مدیحه سنیه جناب پیغمبری
اولمشدر)

ثَبَاتٌ { [ع] پایدار ، برقرار اولق ؛
ثَبَاتٌ دیکشمه یوب و دوغنه یوب بر
سیاقده طورمق : (انسانی انسانیتک

ث

ثَابِتٌ { [ث] ثابتٌ « ثابِتٌ » ثابِتٌ
اولان کواکب. سیار اولایان و پرندۀ ثابت
(سیارات) دیلیلر :

« کرسی به باصنجه پای رفتار »

« شوق ایلدی ثابتاق سیار »

(در وصف معراج - غالب)

ثَابِتٌ { [ث] ثابتٌ « ثابِتٌ » ثابِتٌ
(اسنادات ثابت) . سیاره
مقابل اوله رق ثابت اولان کواکبدۀ علم
اولمشدر : [بر سیاره ایله بر ثابتۀ ثابِت
فرق بعدی [جمی [ثابِتات ، ثوابِت] .

ثَارٌ { [ث] انتقام ، اوج . (اخذ
ثار) = اوج آلتی . (انتقام
آلتی) تعبیری زبازد در . فقط (ثار
آلتی) تعبیری قوللائیلاز . اصلی
(ثار) ایسده معروفی (ثار) در .

ثاقِبٌ { [ث] بر طرفدن دیگر یانه
ثاقِبٌ دلوب یکن : (فکر ثاقِب
سهم ثاقِب) ، (نجم ثاقِب) = غایشله
پارلاق (زحل) نام کواکبه اطلاق
اولنورکه پرتوی ظلام شی دلوب
یکمه سندن کنایه در .

ث { [ث] = الفبای عثمانیده
بشنجی حرفدور . امجد
ثاء { حسابجه (۵۰۰) عددینه
علامتدور . [ثاء] = بو
حرفک اسمیدر : [حرف الثاء ، ثاء
مثله]

ثَابِتٌ { [ث] یا غمخور طو پلاچی
ثَابِتٌ اولان شدتلی روزکار ،
یا غمخور بوراسی : [ثابِت البحر] = مد
وجزور وقوعه اولان ممالکده دگرک
جزودن صوکره مد وقوعنده ساحلی
استیلا ایدوب طولدیران صوبی دیمکدور .
ثَابِتٌ { [ث] ثابِتو ، برقرار اولان ؛
ثَابِتٌ برندن قیلمد انمایان :

« مانند شیر ثابت اولور ثابت اولانلر »
« هر قنای ایشک اهلی ایسه که آئنده دوام ایت ،
(لا)

ثَبُوتٌ ثابِتٌ ، ثبوت بولان :
(بلا برهان دعوی ثابت اوله ماز) .
(ثابت قَدَم) = پرندۀ و سوزندۀ
طوران دیمکدور :

« بن هر نه قدر کوردم ایسه بعض مضرت »
« ثابت قدم ینه بورایک اوزرندۀ »
(لا)

(ثَبُوت) ده « ثابت » معانیه
اقتدور .

- «سلخ والمام و تواردد بوسکره چالیشور»
 «عینی ستره نیجه دزد توانای مهن»
 (وهی)
- توانگر { [ذ] صاحب ثروت ،
 زنکین : [تاجر توانگر] .
- (توانگری) = زنکینک .
- « اوغلم سنی حق توانکر اینسون »
- توت { [ذ] میوه معروف که
 ترکه ده دخی دوت دینیر :
- « زهی صانع که ایلرک توت و کرم بدبودن »
 (نای)
- توتیا { [ذ] بواسم ایله معروف
 بر طاشک دو کیلوب کوزه
 چکیلن توزینه اطلاق اولنور :
- « فلک سدا و لسه ویرمه ندیده خونپاشه تمکینی »
 « ندکلو توتیا ویرسه ک قوروتغر چشم نمکینی »
 (نای)
- توده { [ذ] کومه ، ییغین : [توده]
 توده { خاک ، توده کسندم] .
- بعضاً « توده بتوده » طرزنده قوللا
 نیلیر . (توده برتوده) = ییغین ییغین
 اوسته دیمکدر .
- « باشنه اینای جنسک باق نه لر کلش نه لر »
 « توده توده باصدیفک طور اقلر اناندر بتون »
 (معلم فیضی)
- توشه { [ع] کفاف نفس ؛ اولیه جک
 قدرینه جک تنی ، آزیق :
- « هزاران توشه شیرین ، هزاران نعمت اعلا »
 (نای)
- « قناعت املنه (یحیی) یتر برکوشه بر توشه »
- توغ { [ذ] ترکه ده « طوغ » .
 (فرهنک شعوری) نک تعریفه
 کوره نیزه باشنه طاقبلان آلاجه
 قیلدن معمول علامت که اوائلده عثمانلیلر
 نزدنده نشانه شان و شهرت و علامت
 وزارت ایدی : (اوج طوغلو وزیر ،
 دوت طوغلو وزیر ، یدی طوغلو
 وزیر) (توغ شاهی) = بر نوع
 زنبق چیهکی :
- « توغ شاهی چیقوب آلا ی ابله صحن چنه »
 « صبح »
- تونل { [Tunnel] انکلیزجه دن
 بر آلتدن آبلش یول :
 (غلطه تونلی) .
- تونی { [ذ] رذیل ، کلغن بکی .
- تهم { [ع] (تهمت) ک جعی :
 (اصحاب تهم) .
- تهمت { [ع] سبب اتهام اولان
 قباحته صوج . (تهمتی) =
 تهم . علینده تهمت اسناد اولنان :
- « حقه احسان خاصیدر بو حیات »
 « آتی حفظ ایله مکده ایله نبات »
 « آتی تحقیر تهمت اولمازی »
 « عین کفران نعمت اولمازی »
 (معلم ناجی)

« گه ظلت اولوردی توی برتوی »
 « گه نور یاغاردی سوی برسوی »
 (شیخ غالب)

تَوَالتُ { (فرانسجه دن Toilette)
 بوز ییقامه ، باش طاراقه ،
 کییفه ، سوسلفه ایشی آیتنه ، طاراق .
 لیکن ابریق کی آلات طاقی .

تَوَانُ { [ذ] قَوْت ، طَاقَت ، کَوِج :
 (تاب و توان) (ناتوان) =
 ضعیف ، درمانز ، طاقتیز .
 (ناتوانی) = ضعیفک ، طاقتیزک .
 (بی توان) طرزنده قولانیلماز . فقط
 (تاب) ایله برلکده اولورسه (بی تاب
 و توان) دینلیر .

« ای خامه اگرچه ناتوانسین »
 « ظاهرده خوش و بی زبانسین »
 (ترکی)
 « عرسه مدح و ثنا کک حدی یوق پایانی یوق »
 « بیک اندیشه عجمی اولسه بی تاب و توان »
 (نفی)

تَوَانُ { [ذ] طَاقَتِی ، کَوِجِی ،
 تَوَانُ { قَوْتِی . (توانایی) = توا .
 نالقی ، کوجلی اولقی . آدم و حیوان
 حقنده قولانیلیر : (توانا بر جوان ،
 توانا بر اسب نازی) بولکله فارسیده
 (مقتدر) مناسنده قولانیلیور و مثال
 اوله رق (فردوسی) نک (توانا بود
 هر که دانا بود) مصرع مشهوری
 ابراد اولنیورایسه لسانزده یومنامه
 استعمالی مسبق دکلدور :

تُکْمَهُ { [ذ] اَوَّلُکْ اَیْلِکْ برلر .
 بِنک قارشولفسه دیکیلن
 شی که لسانزده تحریف ایله (دُوکَه)
 یاخود (دُویمه) دینلیر :

« چوز تکمه لک حارنک اولدجه مرقریز »
 (معلم ناجی)

« سمنک سیننه سیمین آجوب باد سهر »
 « جوزدی کلشنده کلک تکمه لرین ناخن خار »
 (باقی)

تُذْبِکُ { [ذ] ذَنْبِک . تَنْبِکُ
 [زَنْ] = ذَنْبِک چالان .

تُذْ { [ذ] سرده شدتی ، حدتی :
 (باد تند) = سرد روزگار ،
 فورطنه . [تُذْ خُوْی] و [تند

مهرب] = سرد خویلی ، حدید المزاج ،
 تیز . [تُذْ رُوْی] و [تُذْ جَهْر] =
 عبوس الوجه ، چاتیق یوزلی [تُذْ لَیْطُ ،
 تُذْ لَکَامُ] = باشی سرد آت [تُذْی] =
 سردک ، حدت و شدت :

« کولکده آه ییانی کدر علامتیدر »
 « بو تند بادینه بر خیر علامتیدر »
 (اسمد بغدادی)

« آجندی بی آجی سوزک تند نگاهک »
 « وی نخل ملاحه نه بلا تلخ برک وار »
 (فضولی)

تُوْی { [ذ] قَات ، قَاتِر :
 (توبرو ، توی برتوی) =
 قات قات یاخود قاتری :

تُرْبُجُ { [ء] و «نَارِج» = پور
اکشی و طاتی نوعی وار در .
(تَرْجِي) = ترنجیه منسوب ، ترنج
رنکنده دیکدر که پورتقال و نکه
مشابه و برز دها قویچه در . ا چین
ترنجی [= مائدارین دینلب انجه
قابوقی نوعیدر .

«ترنجی باغ حسنک ای دل اعلادر کراسند»
(ندیم)

تُرْهَاتُ { [ء] هرزه ، عبت ، باطل ،
بیهوده ، صاچه صایان

سوزلر . (تَرْهَ) نك جعیدر . مفردی
هیچ قوالانلاز .

تُسْعُ { [ء] طوقوزده بردیکدر .

تُقَاحُ { [ء] الا دینان میوه .
[تُقَاحِ] ، قُحَاحِ [= الا

جنسنه منسوب نباتات . [قُحَاحُ الْأَرْضِ]
= بر الماسی .

تُفَكُ { [ء] معروف سلاح ،
آلت رمیدر که انواعی
تُفَنَكُ { کثیردر : (مارتینی هازی
تفکی ، مائوزر تفکی ،
آو تفکی) .

«طولدوررکن تفکی چوب ایله صاندی عدو»
«اژدر موسادر ایتش مارسموری التقام»
(عبدالغنی نادری)

دینیلیر . (تُرْکِ ، تُرْکِیَه) = ترکه
منسوب دیکدر : (لسان ترکی ، اخلاق
ترکیه) (تُرْکِ) = طرز مخصوص
لحددر که مطلقا تنفی مشروطدر :
[کیمک آرايه سنه بینرسه آنک ترکیبی
چاغیرو — مثل] (برینک ترکیبی
چاغیرمق) = غیرتنده ، طرفداراننده
بولغی دیکدر . (تُرْکِیَاتُ) = ترکیه
یازلش ارلر .

تُرْکُ نَازُ { [ء] قوشمه ، سکرته :
«بیهوده می یوله ترک نازک»
«واردربو ملال اینجنده امید»

«مادردر ایدن امیدی تولید»
«بکمز می اوهر بانه نازک»
(معلم ناجی)

تُرْکُ جُوشُ { [ء] تاناری ، یاری
پیشمش شی .

تُرْکَانُ { [ء] خلفسای عباسیه
دورنده آسیادن دیار
اسلامه کلوب قبول اسلام ایتش اولان
عشار متفرقه ای اطلاق اولنور : (ترکان
اوبه سی ، ترکان قزی) (ترکان ارلری
بکدر بکلیری حیدر پاشا ایله طوروب
و آلا بیلرین دیروب لایق پسند و تحمین
کورلدیلر — پیجوی جلد اول —
صفحه ۳۱۰) :

«کیمی مانی کیمیی وادی ترکانیده»
«قاره اوغلان قیا باغیسی یلای سخن»
(وهی)

تُرَشْ { [ف] اکشی . (تُرشی) =
 اکشیک : طوز و سرکه
 ایله تربیه ایدیلن سبزه و میوه معنا سنده
 تحریف ایله (طورش) طرزنده قوللا
 نیلیر . [دوغ ترش] = اکشی آبران
 [روی ترش] = اکشی یوز [ترش
 رو - ی] = اکشی یوزلو [ترش
 روی] = اکشی یوزلولک .

تُرَشْ { [ف] نباتندن قوزی قولاغی
 دینیلن . مریف اکشی
 اوت .

تُرَشْ { [ف] تازه ، وقتندن اول
 ترشده } یاخود موسمندن صکره
 یتیشن میوه و سبزه یه اطلاق اولنود .
 اسانمزد اکثراً موسمندن اول اولان
 (ایلک) و صوکره اولان (صوکره)
 لفظلریله قولالانیلیر : (ایلک ترشده
 چیلک ، صوکره ترشده ساهلق) بو
 کله فی الاصل فتح تا ایلدور .

تُرَشْ { [اسم] منسو بیتله مفتخر
 ترش } بولدیقمز عرق عالی انسا .
 نینک نام صومیسیدرکه « ترک بن یافت
 بن نوح » سلاله سندن منشعب اولملری
 بو اسمله یاد ایدلمرینه سبب اولمشدور .
 اساساً ترکلر اوج سلاله یه منشعب وهر
 سلاله برچوق اولوسلردن یعنی قوملردن
 مرکب ایدی . تاریخه عائد اولان حرکات
 عمومی و احوال خصوصیه لرینی بوراده
 ایضاحه لزوم یوقدر § بو عرق ، بو
 صنف افرادندن هر برینه ده (ترک)

تُرَاب { [ع] طوبراق : (آفاق
 ترابی) = خاک پای تعبیری
 تُرَب { کبی برکلام متواضعانه درکه
 بین العوام زبانزد در .

[ترابی] = طوبراغه منسوب ، طو-
 پراقدن دیمکدر : (آوایی ترابیّه)
 جمی (آنریه) و (ترابان) در .

« ایدر سه وجهی وارینی ایکی جهانده سرفراز »
 « خدا بیلیر جینک آیاغنک ترابییم »
 (معلم ناجی)

« چوق نعمتک حق وار اوستکده حجاب ایت »
 « آداب ایله باس پایگی روینه ترابک »
 (نابی)

تُرَب { [ف] تحریف ایله طوبر
 تُرَب { دینیلن نبات معروفدر :
 (طوبر صلاطه سی ، بایر طوبری) .

تُرَب { [ع] میتک دفن ایدلدیکی
 تُرَبه { طوبراق ، محل § اکثراً
 میت مدفونک اوزرینه پاییلان بنا معنا-
 سنده قولالانیلیر . اسلوب فارسی اوزره
 [تُرَبْت] طرزنده استعمالی نظمه
 مخصوصدور . [تُرَبه دار] = تره
 محافظی ، بکجیسی . [تُرَبه دارِی] =
 تره دارلق .

تُرَس { [ع] قالدان که ادوات حربیه
 تُرَس { قدیمه دندر . جمی [اتراس]
 و [تُرُوس] در .

﴿ ت ﴾

خوش ، ظریف شبلیر معناسی تبادر
ایدر :

﴿ [۵] هدیه ، ارمان :
تحفه ﴾ (تحفه وهی) § نوپیدا ،

نادیده ، ترنده شی . قح ایله ده لغتند .

« اولسون دخی تحفه تحمایا »

« اصحابنه ، آله هدایا »

(نفت شریف)

﴿ [۶] طوبراغه اکسکده کنندی
تحکم ﴾ جنسندن بر نبات ، برسبز ،

برفدان وجوده کتیرن دانه اطلاق

اولنور ، حبوبات ده یو قییلندند :

(اوت تحمی ، سبز تحمی ، کتان

تحمی) . (تخم آتمق) = حراثت ،

اکین اکمک . (تخلق) = سچلمش ،

جنسی اپی دانه § ماده وجود انسانی

وحیوانی ، نطفه . مجازاً اصل ، منشاء

معناسنده کلیر . (تخم مرغ) =

یومورطه .

« بتر تخم شرر لطف هوا سندن دخان او زره »

(لا)

﴿ [۷] امتلاء معدة ، معدة
تحکمه ﴾ طولونانی :

« کیرسه زور قییه او تحمه ایله »

« باری چکمه کوره کی قالور »

(سبزلاده وهی)

﴿ [اسم] چین قطعه سنک طرف
تبت ﴾ فریسنده و هیالایا سلسله

جبالنک جانب شمالیسنده کاش بر مملکت

وسیمه در :

« کویا ایدوب طبیعت کوی زمینی تسطیح ،

تبت آشاغی دو همش چین وختن یوقاری »

(ندیم)

﴿ [۸] ازمنه قدیمه عائدین
تبع ﴾ ملوکنک عوان مخصوصلر ایدر .

اکثریا بونک جمی اولان (تبایعه)

قوللانیلیر .

﴿ [۹] پرده ، اورتو ، بجه .
تسق ﴾ « لهجه عثمانی » ده بونکله نیک

(طونوق) لفظ ترکیسندن عرب

بولندیکی کوستریلیور :

« جم اضدادی صرام ایله کرمقدرق »

« برلشور شام ابدله تنق صبح ازل »

(لا)

﴿ [۱۰] هدیه ، معناسنه
تحف ﴾ اولان (تحفه) نیک جمیدر .

لسانمزده اکثریا مفرد حکمنده استعمال

اولنور : (تحفیی دکافی ، تحفیلر باشی)

معنای اصلیسندن نادیده ، نو ظهور ،

ترنده کی حکمرلده موجود اولدیقندن

مثلا (نه تحف شیلر ، نه تحف شی)

طرزنده کی تعبیر ایدن فکره کورله مش

تیمار { [ء] باقیم ، بر نسته ای
اولی قیدله باقی. اصطلاح

طیحه خستکان و مجروحینک یاره لرین
فته تطیقاً یقاپوب علاج و سرملرین
سوره رك اوستلرین صارق و باغلامقدن
صبارت عملیات دیمكدر. [تیمارچی] =

خسته خانه لرده جراحلك رفاقتنده بولان
خسته خدمه سی که بالاده کی عملیات
اکثر یابونلرک معرفتله اجرا ایندیریلور:
(حیوانی تیمار ، طو پرانی تیمار) §
وقتله سپاهی دینیلن صنف عسکری به
ویریلن اراضی امیره حصه سنده اطلاق
اولنوردی. [تیمارخانه] = دارالشفاء
مختل الشهور اولنلرك ضبط و تدایسته
مخصوص محلدور .

« ایلدم توجیه ایچ ایلدن داغ دل تیمارچی »
« اندرون سینه دن چیقون چراغم اولون آه »
(ملی رضا)

تین { [ء] انجیر : [تین هندی ،
[تین افریجی] .

تیه { [ء] بیابان ، چول : [وادی -
[التیه] = طور سینا صحرا سی .

« حیف کیم ککشته واده حیرت اولمش »
« برصد اکوش ایلر زاما که قائل نابدید »
(لا)

تیپو { [ء] چیل قوشی . قع تا ایله
غلطدر : [تیپوی پر
شکسته] .

« باروته شتاب ایدردی آهو »
« آغز اوته کلوردی تیپو »
(شیخ غالب)

پیشور منزل مقصودینه آهسته کیدن
« تیز رفتار اولانك پانه دامن طولاشور »
« ادره لی خانی »

تیزاب { [ء] بین البوام غلط
اوله رق (گزآب) دینیلن
یاقیجی صو .

تیشه { [ء] ناجاق ، بالطه ، كولك :
« رجای وصل ایله کارایتدی تیشه لشنك خارایه »
« طوقندك خاطر شیرینه ای فرهاد نیلرسین »

(لا)

تینگ { [ء] قلیج ، اوجی سیوری
« قانجه لی وکسکین بیوک
ایکته ، (دیکیمی تینی ، اسکیمی تینی ،
نقش تینی ، اورکو تینی) [تینگ

زبان] = دیل قلیجی ، قلیج کی تأثیرلی
اولان دیل [تینگ زبان] = قلیج
دیللی ، دیل قلیج کی تأثیرلی اولان
(تینگ زن) = قلیج اوران ، قلیجی

ای قوللانان . [تینگ کوه] = طاغک
تیه سی ، سیوری بری . [القاص »
میرزایه دخی صامصع تیغ ایله اوناغ
واحسان ملوکاته ویومتین امیرانه انعام
واحسان اولندی — پجوی جلد اول —
صحیفه ۲۷۹]

« زینت خالک شهادت اولسون بر تیغ زن »
« شان عثمانی بی دلخواه اوزره اعلان ایتمه دن »
(معلم ناجی)

(بر سوره مبارکه تلاوت ایستدی ،
بر آیت کریمه تلاوت ایتم) .

« اولایه ذ بانکذار آیت بخل »

« ممدوحز ایله من تلاوت قرآن »

« نابی »

تَلَقَّاءُ { [ء] طرف ، جهت ،
حدّا : (تلقاء بطحا) .

تَلْذِذُ { [ء] شاکرد ، طالب :
تَلْذِذَاتُ (تَلْذِذَاتُ)

= شاکردلک [تَلْذِذَاتَه] = شاکرده

یا قیسه حق صورتده . فتح تا ایله غلطدر .

تَمَسَّالُ { [ء] علی الاطلاق مصنوع
صورت : (تمثال بی مثال)

تمیزی معروفدر . فتح تا ایله تلفظی
غلط فاحشدر .

« ای مصور رهگذاری اوزره چک تمثالی ،
(فضولی)

تَمَسَّاخُ { [ء] اقطار حاره ده واقع
بیوک نه لرده بولنور بر

نوع جسم جانورد ، کرشکله به مشابه

اولان یو جانورک بمضاً اون متروبه

قریب طولنده بولنانلری کورلشدور .

تَبَّالُ { [ء] تیسه جق بویلو ،
بودور آدم : (تبّال

صاحب وبال) .

تَبَّانُ { [ء] بیوک بیلان ، اژدرها :
(تبّان فک) = کهکشان

دیمکدر .

تَبَّاهُ { [ء] مکّه مکرمه نکه اسمیدر :
(ارض تباهه) = حجاز

طویراخی ، دیاری .

نوع طعام : (صوبنه ترید) = طائسر ،

یاغز غذا . اصلی (تا) نکه قصبه در

هریسی (ترید) در . § لسانغوده

مجازاً پک اختیار ، قوجامش مناسنده ده

مستعملدر : (ترید اولمش ، ترید

سبیش) = غایتله زیون ، اختیار

دیمکدر .

تَسْعَه { [ء] طوقوز . صفت
اوله رق اسلوب فارسی

اوزره قوللانیلیر : (جزائر تسعه ،

قلاع تسعه ، افلاک تسعه) قاعده عربیه

ایله (تسع) طرزنده هیچ قوللانیلار .

تَسْمِنُ { [ء] طوقسان (تَسْمُونُ)
دخی دینیلیر .

تَشْرِینُ { [سر یانیدن] شهر
رومیه دن موسم خریفه

تصادف ایدن سکزنجی ، طوقوزنجی

آیلرک اسمیدر . برنجینه (تشرین اول)

ایکنجیینه (تشرین ثانی) دینیر . فتح

ایله تلفظی غلطدر .

تَلَّالُ { [ء] (تلّ) نکه جمی .
تیلر دیمکدر : (جبال

ونلال) .

تَلْذِمَه { [ء] (تَلْذِذ) نکه جمی .
شاکردلر دیمکدر .

تَلْذِمِذُ { [ء] ایکسی ده ناک قصبه
غلطدر .

تَلَاوَتُ { [ء] قرآن عظیم الشان
اوقومق ، اوقومق :

تجاره‌بی بر شهر دڼ ویا بر اولکه دڼ کرک
رسمی ویرمکسزین پکیرمک حق وصله
حقیق: (ترانسیت انباری) = او
مثالو اشیانک وضعته مخصوص عمل.

تراورس { [فرانسز جه دڼ
[Traverse] د مریول
چو قلیرنک آلتنه قونیان طبیان آغاجی.
ترن { [فرانسز جه دڼ [Tram
بر لوقه و مو تیف طرفندن
کو توریلن د مریول آرابه لری، فین دوفر
قطاری.

تریاق { [ع] سیتیاق دافع و صانجی،
او کور و رکه نافع
تریالک { [ف] بر دوی مرکب،
افیونلی بر معجون.
استعمالی. مطلق بر طبییک تعییننه متوقفدر:
« زهری تریاک ایله یوب تریاک زهر ایلردی خلق،
« اولمسه تغییر ماهیات اشیا مجتمع،
(عونی)

تریاک { [ف] مکيفات استعمالنه
دوشکون اولان، تنیز
و خویشز آدمه ده اطلاق اولنور:
(اما تریاک ایش) « (توتون
تریاکسی، افیون تریاکسی)،
« بر کجه طالدی اجل او خوشنه تریاک،
(تاریخ-سروری)
« تلخ اولور ذائقه ادراک،
« شکر ایلر ايسه دخی تریاک،
(وهی)

تریڈ { [ف] یاغلی ات صوبنه
{ اتمکی دوعرا یوب ایجه
قایناتق صورتیله وجوده کتیریلن بر

تراشه { [ف] یونغه، طالاش.

تراشیده { [ف] تراش ایدلش،
یونلش: (سنگ ترا.

شیده، ریش تراشیده) § معنی آتی،
چالقی مقامنده ده قوللانیلیر: مثلا (بو
فکر فلاک کتابندن تراشیده در، بو
قره فلان اژدن تراشیده در) دینیلیر.
[نایراشیده] = یونلماش، قابا آدم:

« باقه تل قیرمه سنه میر خط آور! (سیمون) ک
« نایراشیده اولور چاره نه بربر دیدیکک
(معلم ناجی)

« خط بر آورده لک روی تراشیده لری،
« حکلی حجت کیید و دعوی تزویر اوزره،
(عزت علی پاشا)

ترامپت { [فرانسز جه دڼ] اصلی
بورور دیمک اولان
(ترومپت Trompette) در، لسا.
نمزدده عسکری موسیقیه لرنده چفته
چوماق له ضرب ایدیلن کوچوک طاووله
اطلاق اولنور.

ترامپه { [ایتالیانجه دڼ] دکشمه،
مبادله معناسنده قوللانیلیر
مثلا (ایکی قوندره بی بر فوطین ایله
ترامپه ایتدم) دینیلیر.

تراموای { [انکلیز جه دڼ]
شهر لرده حیوان و یاخود

قوه بخار په ویا الکترقیه ایله ایشله دیلن
صوبی آرابه لری ایچون پاییلان د مریول.

ترانسیت { [فرانسز جه دڼ
[Transit] امتصه

ت

تراش { [ف] بونته . بونه . قازمه :
[صاقالی تراش ایتک]
طاش تراش ایتک [.

« خط و خنی تازه تراش ایتدی یار »
« یکسدی قیلیمدن قن روؤکار »
(صبری شاکر)

« تراش اولدقجه خط یاروینده جلا آرتار »
« قنیل شمه بگزرکیم کسلدجه ضیا آرتار »
« نحقی »

§ یوزده قازنه حق توی معناسنده ده
قوللانیلیر : (تراشی کلش ، بربر تراشم
آق می قاره می دیه ایراد اولنان سؤاله
اوکنه دوشرسه کورسک دیمش — مثل) .
وصف ترکبی طرز زنده استعمالی
تقدیر زنده (تراشنده) معناسی افاده
ایدر . مثلاً [بُت تراش] = صنم
یونیی ، (سَر تراش) = باش یونتان ،
بربر (سَنک تراش) = طاش یونیی .
(قَلَم تراش) = معروف اولان آلت
قاطعه . (هیکل تراش) = هیکل
یونیی . بوکله یی (طراش) باز مق ،
صوگره تراشلی آدمه (مطروش)
دیمک محض هدیاندور .

تراشنده { [ف] اسم فاعل . تراش
تراشنده (ایدیجی . نادر اقوللانیلیر .

تین { [ع] صامان . [تینی] =
صامان ونکنده اولان ،
صامان ونکلی . قن (تا) ابلده لغتدور .

تینیان { [ه] آجیق صورتده بیان ،
[ه] آجیق افاده دیمکدور .
(ایتک) ماده سیله قوللانماز . قن
(تا) ابلده لغتدور .

تجارت { [ه] آلیش ویریش ایتک ،
[ه] بارر کالاق . آلم صاتم :
[تجاری ، تجاریه] = تجارت متعلق ،
تجارت عائد : (اَمْتِعَة تجاریه ، مَاهِدَاتِ
تجاریه ، مَتَاع تجاری) . (تجار تنگاه ،
تجار تنگه) = تجارت محلی ، یری :
(سلائیک کی تجارت تنگاه بر شهرده) §
آلم صاعدن حاصل اولان قانده ، کار
معناسنده ده قوللانیلیر : (بوسنه بوستان
محصولندن خیلی تجارت ایتدی [.
(تجارت محکمه سی) = دماوی تجارت یی
قانون موضوعنه توفیقاً حل ورؤنه
مأمور اولان هیئت عدلیه دیمکدور .

« تجارتخانه دانا قریب دهرک ای نابی »
« کرکدر احتراز ایتک زبانی دگلسودندن »
(نابی)

آمال، تیسر مقاصد (جمی تیسرات) .

تیسر { [۵] قولا بلاقه حصوله
کتیرمک ، کتیرلک ؛

قولا بلاقه ، قولا یلادلق : [تیسر

امور، تیسر مقاصد (جمی تیسرات) .

تیسر { [۵] او یایلق ، او یایق
اولق . (غفلت)

ضدیدر . مناسندہ فکرجه او یایلق

ارادہ اولنور . (اتیانہ) ایلہ متراد قدرہ

جمی (تیسقات) .

تیسر { [۵] ایدن ای یلمک ،
تیسر (ای یلمک :) تیقن موت ،

تیقن خیر ، تیقن حقیقت (جمی

تیقنات) .

تیسر { [۵] سو بولغدیقی تقدیرده
وجه شرعی اوزوہ طویراقه

آبدست آلمق ، یوزایله دیرسکه واونجه به

قدر اللہ طویراقی مسح ایتک :

« سو بولمازسه ضرورنده تیمم جائز »

(غیاری)

تیسر { [۵] برشیی بملوصایه رقی
آبدن مینت اومق ، بر

شیی مسعود واونورلی حد ایتک .

(ایلہ) اداتیله قوللا نیلیر : (او ذات

ستوده صفاتک قدومیلہ تین ایدرلردی .

(تیمنا) = تیمن صورتیلہ ، تیمن ایچون .

جمی (تیمنات) .

(تیسر اعصاب ، تیسر افکار ، تیسر قلب)

جمی (تیسجات) .

« یر مایع ایکن تیسر اغش »

« بیک بویله جبل نموج اغش »

(معلم ناجی)

تیسر { [۵] مہم ، تمہلی : (تہیم
لایم) .

تیسر { [۵] حاضر لائق ، جمی

تہیوت (تہیوت) ، بو آرز قوللا

نیلیر .

تیسر { [۵] مہابتلی کوسترمک ،

تہیب کوسترمک : (تہیب

پهلوان) .

تیسر { [۵] ہیجان کتیرمک ،

تہیج کتیرمک ؛ حرکتلندرمک ،

حرکتلندیرمک : (تہیج غضب ، طبیعتک

تہیجی) جمی (تہیجات) .

« تعقید وریککه اوغراماز هیج »

« ایلر او قودقجه طبی تہیج »

(مقدمہ)

تیسر { [۵] قورومق ، قورو

تیسر (اولق) تیسر دماغ ،

تیسر ارمود (جمی تیسرات) .

تیسر { [۵] قورومتق ، قورو -

تیسر (تیسر میوه) .

تیسر { [۵] ارکک کچی ، تکه :

تیسر (تیسر سریع السیر)

تیسر { [۵] قولا بلاقه حصوله

تیسر ککک ، قولا بلاقه : (تیسر

تھوین : { [۵] اھونلشدرمک ،
تھوین { اھونلشدرمک ؛ اوجوز-
لائیق ، اوجوزلادلیق : (تھوین
اسمار ، تھوین جزا ، فیتاک تھوینی)
جہی (تھوینات) .

تھوین : { [۶] بوش ، خالی : (تھوین
تھوین) دست = الی بوش ،
مفلس ، فقیر ، زوکورد . [تھوین دست] =
مفلسک ، زوکوردک ، فقیرک [تھوین
مقر] = بوش ققالی [تھوین مقری] =
بوش ققالیق . [تھوین میان] = ایچی
بوش .

« کیسۂ امید خالی ، دست استغنائی »
« منزل فرصت بیدویای استدماشکست »
(درویش قدیم)

تھوین : { [۷] حاضرلامق ، حاضر-
تھوین { لائق : (تھیشۂ لوازم
حربیہ ، تھیشۂ اسباب سفریہ ، مهمات
حربیہ نک تھیشۂ سی) (تھیشۂ) = طرزندہ
استعمالی دھا زیادہ شایعدر ، جہی
(تھیات) در : [سعد آباد دہ ینہ
سلطان اتام حضرقلرینہ تھیشۂ ضیافت
ویکشنبہ کیجہ سی سمد آباددہ کی قصورک
جملہ سی بی قصور قتادیل وماہیلر ایلہ
پرزیب وزینت قلندی — چلی زادہ
تاریخی — ص ۲۸۰] .

تھوین : { [۸] برندن اوینامق ،
تھوین { حرکتہ کلک ، دپرنگ :

تھوین بوسی یکیت . (تن) دہ وجود
معناستہ در ، بالتربک (تھمت) = ابری
وجودی جسور قہرمان دیکندر .
صفت اولہرق تھیح پھلواندہ اطلاق
اولنور :

« اول صفدر یکانہ کہ تاب مہاجی »
« جوشن کداز تھمت وقہرمان اولور »
(نفی)
« آنرک ماہیت میدانہ جیقسونلردہ کور »
« مجلس مشرتدہ قورقائلر تھمتدر ہتوز »
(معلم ناجی)

تھوین : { [۹] تبریک ، تسمید
تھوین { ایتمک ؛ مبارک اولسون
دیمک : (تھیت غزا ، تھیت سور)
(تھیشۂ) طرزندہ استعمالی دھامرو فدر .
فصیحی (تھیشۂ) در . بین الوام حمیدن
عودت ایدنرک تبریک قدوی ایچون
ترتیب اولنان جمیتہ (حاجی تھیشۂ)
دیرلر ، تشدید ایلہ غلطدر .

تھوین : { [۱۰] صوگنی دوشونمکسر-
تھوین { ین بردن برہ حد تلخک ،
جرآنلہ آتلیق : (فلان فرط تھور ایلہ
مشہور امرادن ابدی) جہی (تھورات) .
تھوین : { [۱۱] تورقویہ دوشورمک ،
تھوین { دوشورمک : (انشای

تزلہ باراندہ دوام ایدن شدت رعد
وبرق خلقی تھویل ایدیوردی ، کیجہ
وقتی اولہ برطراقت مدعشہ ایلہ خلقک
تھویل) جہی (تھویلات) .

هزل طرزینه قومق ، قوللق : (جدی
برسوزك تهزیلی هییدر ، اقوال جدیدی
تهزیل موجب شجاعتدر) جمی (تهزیلات)

تَهْزِیْلُ { [۲] استهزا ایتك ،
تَهْزِیْلُ { [۳] ذوقلنك . اصطلاحات

ادبیة دندر . [تَهْكَأ] = تَهْكَمُ صورته ،
استهزا ایچون دیمکدر : [بوندن باشقه
مقام تَهْكَمُ واستهزاده مفهوم مخافی قصد
اولنان جمله لرك كفه سی تعریض مجازی
قیلندن اولوب — میزان البلاغه —
صفحه ۲۹۷]

تَهْلُكَةُ { [۲] سبب هلاك اوله .
تَهْلُكَةُ { [۳] یله جك حال ، نسه .
لامك كسر یله تلفظی غلط مشهوردر :
[تَهْلُكَةُ دل احتراز واجیدر ، تَهْلُكَةُ لی
ایشه کیریشمه ملیدر] .

تَهْلُكَةُ { [۴] هلاك ایتك ،
تَهْلُكَةُ { [۵] اولدرمك . (اَهْلَاكُ)
مترادفدر . آندن اقوادور .

« غمزه جلا دهنان دسته كاردغم آلوب »
« عالی ایتك دیلر تَهْلُكَةُ تَهْلُكَةُ اوسته »
(زاری كریدی)

تَهْلِيلُ { [۲] [لا اله الا الله] قول
تَهْلِيلُ { [۳] شریفی ذكر ایتك :
(تسبیح و تهلیل) جمی (تهزیلات) .

« هلالی هر نه زمان كورسه مایلرم تهلیل »
« دكلی وحدتنه صانعك دلیل جلیل »
(معلم ناجی)

تَهْلِيلُ { [۴] زال اوغلی رستمك
تَهْلِيلُ { [۵] لغییدر . (تَهْمُ) شجاعتی ،

تَهْلِيلُ { [۶] بنایی بیتمق ، خاك
تَهْلِيلُ { [۷] ایله یكسان ایتك .

(هدم) دن اقوادور : (طوب مر میاتیله
قلعه بی تهذیم اشدیلر) .

تَهْلِيلُ { [۸] جوجوغی آوومق
تَهْلِيلُ { [۹] طاتلی سوز ایله صوصدر .

مق ، یالاندن یوزه كولوب مدح ایتك .
استعمالی اندر .

تَهْذِیْبُ { [۱۰] برسنهك زواندی
تَهْذِیْبُ { [۱۱] كیده روب اصلاح ایتك ،

برشیشه خالص ومنقج ایتك صورته
روفق وحسن حال ویرمك ، ویرك .

اكثریا اخلاق حقنده قوللانیلر :
(ادبیات برملتك تهذیب اخلاقه مدار

اولان وساطتك برنجیسیدر) جمی
(تهذیبیات) .

تَهْزِیْبُ { [۱۲] قاجبرمق ، قاجبرلق
تَهْزِیْبُ { [۱۳] اشقیانك تهریی ،

تَهْزِیْبُ { [۱۴] دشمن) .

تَهْزِیْبُ { [۱۵] قیلدانعق ، دپرتمك .
تَهْزِیْبُ { [۱۶] اِهْتِزَازُ ایله مترادفدر .

تَهْزِیْبُ { [۱۷] [۲] حرکت ایتدومك ،
تَهْزِیْبُ { [۱۸] ایتدیرلك ، تترتمك .

تتره دلك : (تهزیز خامه ، تهزیز
كهواره ، اوتار كاكك تهزیزی) .

« برشك اندیشه قهریله لرزاندركه دل »
« تتره در بیک قلبی برتهزیز مژگان ایچده »
(معلم ناجی)

تَهْزِیْلُ { [[]] ضعیف ایتك ،
تَهْزِیْلُ { [[]] ایدلك : (تهزیل بدن ،

تهزیل دواب ، مواشینك تهزیلی) §

« یوق نیاز وصله طاقت جامه تاب تم »
 « قبلدی قلاب الم تہتیک تہتیک اوستنه »
 (زاری کریدی)

« [ع] کجه او یانوب غاز
 تہجد قیلن قیلن کجه وقتی قبلان
 غاز : »

« ایلردی تہجد شیانگاه »

« قلبندہ طورردی خشیا الله »
 (نعت شریف)

« [ع] حروف هجائی صیرہ
 تہجی ایلہ تلفظ ایتک، هجائہ
 مک (تہجی) ده یوم عبادہ قوللانلییر »

« [ع] ذم وقدح ایتک »

« [ع] یقلن »

« [ع] هدایتک هدايت
 تہدی بولنق (ایتدا) کبی
 اسلامی قبول مناسندہ قوللانلیہ ماز
 بونک استعمالی مثلاً [عمرو فاسق
 وفاجر ابدی شمیدی تہدی ایتدی]
 طرزندہ در - حاصلی (ایتدا) ایلہ
 بونک موقع استعمالری باشقہ در »

« [ع] قورقونق ، قورقو-
 تہدید دلق : قورقو ویرمک »

« ویرلک : [سارقلر بیچارہ ی اولومہ
 تہدید ایتدکلرندن] (تہدید) =
 قورقونوق ، قورقونق اییون جمی
 (تہدیدات) »

« تہدید و هجوم باغیانندن »

« خوف ایتدی بر زمان زبیرم »
 (معلم ناجی)

« [ع] بر برینه هجوم ایتک،
 تہاجم آتیابوب صالدرمق (مهاجمه)
 کبی یالکیز بر طرفدن هجوم ایتک
 مناسندہ ده قوللانلییر : (تہاجم فازیان
 ایلہ طایبہ لر ضبط ایددی) جمی
 (تہاجات) »

« [ع] بر برینی ذم و هجوم
 تہاجی ایتک یالکیز بر طرفدن
 هجوم ایدک مناسندہ ده مستملدر :
 (تہاجی وھی و سروری) »

« [ع] بر شیک حرص ایلہ
 تہافت اوزرینه دوشمک ، بر
 شیک کمال اشتیاق ایلہ آتلق : (پروا-
 نه نک شمعہ تہافت ، الساتک ممنوطاتہ
 تہافت) »

« [ع] هلاک آتلق یعنی بر
 تہالک شیکه صبر سزقله جان
 آتلق ، بر نسنه میل شدید ایلہ
 دوشکونک کوسترمک . مناسندہ
 عجلہ ملاحظہ اولنور جمی (تہالکات) »

« [ع] برایشی مهمسه بوب
 تہاون آغیر طاوورانق : (مأمو-
 رینک زہار اثر تہاون کوسترملرینه
 میدان بر اقلامسی) »

« [ع] بیر تلق : (تہتک
 تہک پردہ عار) کورسوا بلقدن
 اوتانیمہ حق حالده بولنق »

« [ع] بیر تمق ، ناموسہ خلل
 تہسک کتورمک : »

مترادفدر . بو اوته کیندن افصح ایهده
او زیاده قوللانیلیر .

تَوَكَّلْ { [ع] بر آدمی وکیل نصب
ایمک ، باشقه بری
وکیل ایدلک : (فلانک توکیل ایتدیکی
شخص) .

تَوَلَّى { [ع] طوغغق، پیدا اولق .
حقیق و مجازی اوله رق
قوللانیلیر : (هنوز تولد ایدن بر
چو جک اوصاف متمایزه سی نشوونما .
سنده کی فعالیتدر — بوسال حافیت —
دوقور یاقور) ، (بومعاملات نظام
شکنا نه ده دوام ایتمکدن تولد ایده جک
مسئولیت کیمه راجع اوله جق) جمی
(تَوَلَّات) : (چونکه قادینلرک
تدیس تولداتک و تولداتک تدیس
نفوسک و نفوسک تدیس ترقیات
و معموریت مملکتک تدیسنی ایجاب
ایله جکندن قادینلرک و چوجقلرک
محافظه حیاتلریه اعتنا الزمدر — بوسال
حافیت — ابله رس مقاله سی) .

تَوَلَّى { [ع] ولوله ایمک :
تولول } (تولول جهودان) .
جمی [تولولات] .

تَوَلَّى { [ع] حیران، سراسیمه اولق؛
وله کتیرمک .

تَوَلَّى { [ع] بریسی دوست ایدیمک،
سومک : اسلوب فارسی
اوزره (تولّا) طرزنده زیاده استعمال
اولنور : (تولّا ، تبرّا) § بر ایشی

درعهده ایمک : (تولی امورمه) .
تَوَلَّى { [ع] وقف ایشنه باقی
تولیت ، وظیفه سی : (جهت
تولیت ، تولیت براتی) تشدید ایله غلط
قوللانیلمیدر .

تَوَلَّى { [ع] طوغغورمق، طوغو .
رلق : (بومعامله تک
بالآخره تولد نزاع ایده جکی شبهه دن
بریدر ، برکدینک یدی یاورو تولد
ایتدیکی کورلشدیر) § طوغغورمق :
(قابله چوجنی سهولته تولد ایتدی ،
چونکه بزده اثنای تولیده اک آشاغی
آلتی یدی قالدین بولنور — بوسال
حافیت — ابله رس) .

تَوَلَّى { [ع] وهم ایمک ، وهم
توهم } دوشمک ؛ قورتنی ایله
قورقق ، جمی (توهمات) : « توهمات
ابلهانه » .

تَوَلَّى { [ع] وهمه دوشورمک ،
توهمیم } دوشورمک ؛ بر آدمی
قورتنی ده قاله جق سورتنده قورقولی
شبهه ده برالقق : (حائل جسورک
توهمی پک زوردر) جمی (توهمیات) .

تَوَلَّى { [ع] ضعیف قیلق، قیلق؛
ضعفه نسبت ایمک، ایدلک :
(توهمین روایت ، اقوال وارده تک
توهمینی) جمی (توهمیات) .

تَوَلَّى { [ع] قمر، دپ؛ جانب اسفل؛
له } (ته دریا ، ته سبو) کسراله
غلط اوقوماملی .

« شان و خشانگی تقدیر ایدرز »
 « سکا حلیه ک کی توقیر ایدرز »

(خاقانی به خطاب — معلم ناجی)

تَوَقُّعُ { [ع] اوامرسنه به کشیده
 بیوریلان نشانه هایون :

« قاشلرک توقیع طغرای شهنشاهی میدر »

« یاسهر و جهک اوزره غره غرامیدر »
 (باقی)

[توقیعی] = دیوان همایونده که
 طغراکشلرک رئیس .

تَوَقِیفُ { [ع] طور در می ، طور-
 در می ، آلیقوی می ،

آلیقونلق : (جانی بی توقیف ، سارق
 توقیف ، اشبو اوراقلک برمدت توقیفی)
 [توقیفخانه] = قیاحت وجهه و جرائم
 ایله مظنون اولانلرک آلیقونلقلری
 محل .

تَوَكَّلُ { [ع] هر ایشده اسبابه
 تشبیه برابر جناب حقه

تسلیمتله انقیاد ایتمک ، گوگنمک .
 (اسبابه تشبیه ترک) جائز دکلادر :
 (عطالتله اظهار توکل شان اسلامیه
 یاقشماز) .

« الله توکل ایدنک یادری حقدر »
 (۷)

« توکل ابلیوب صدقیله لطف وجودیه دانم »
 « رجا ایلر خلوص قلبه افضال واحسانک »
 (ندیم)

تَوَكُّدُ { [ع] حکم ، استوار
 ایله مک . (تأکید) ایله

تَوَقُّعُ { [ع] امید ایتمک ، ایدلک ؛
 برشیتک وقوعنی اومق ،

وقوعی اوملق . لایمزد رجا و نیاز
 ایله امید وار اوللق معناسی غالبدر :
 (امنیه چاکرانه سنی توقع ایدیور ،
 توقع لطف) .

تَوَقُّفُ { [ع] اکزنمک ، طور می ؛
 [براز توقف ایستون]

خیلی زمان توقف ایستدی [§ تعلق
 ایتمک ، او اولد قبه دیگر ی اوله ماق :
 (یولارک اعماری آغجه به توقف ایدر ،
 لیک حلولی همک افولنه توقف ایدر) .
 « نه در صرام توقف نه در امید سفر »
 (علی کمال)

تَوَقُّی { [ع] صافتمق ، چکنمک :

« ایتمک بی جا نمر شدن توق سولیک »
 (معلم ناجی)

« ایتمش اوراده فون ترقی »
 « نحصیلدن ایله مه توقی »
 (مقدمه)

تَوَقِیْتُ { [ع] تعیین وقت ایتمک ،
 وقت کسمک .

تَوَقِّدُ { [ع] طوتشد یروب یاقق ،
 یاقق : (توقید نار ،

توقید آتش فرقت) .

تَوَقِّیرُ { [ع] آغیر لاقق ، آغیر-
 لاقق ؛ وقارلی طوئوب

حرمت ایتمک ، ایدلک : (توقیر مسافرن ،
 توقیر زوار ، مهمانک توقیری) .

(توفیر امور، توفیر معاملات، توفیر مال) .

توفیق [ع] اویدرمق، اویدرلیق، توفیق [معنویانده مستهلکدر: اراصر]

سامیه توفیق حرکتله، دائماً حرکتی شرعه توفیق ایدردی، قانونه توفیق معامله الزمدر. [توفیقاً] =

اویدرمق صورتیه، اویدریلهرق: [حکم نظامه توفیقاً خانه نك انشاسی لازم کلدی] عون الیه به نائلت. یعنی اراده الیه نك عبدخالص الفؤادك مقصدینه اویغون اولسی؛ تعبیر دیگرله جناب حق اراده ازلیه سنی قولنك املنه موافق قیلسی، ایشنی اویغون کتیرمه سی. چی (توفیقات): «توفیقات الیه» .

«جلوسدن بری اصلاح ملکه حصروقت ایتدی» «کوردی هر ایشنده فیض توفیقات ربانی» (ذیل فهرست عثمانی)

«بزه ویرسونمی خدا آب حیات توفیق» «خضری بولسه قره ظلمتده کلاهن قاپارز» (عزت ملا)

«حق بول آرامق واجبه در عقل سلیمه» «توفیقی ایسترسه خدا راهبر ایلر» «شناسی»

توفان [ع] زیاده حرصلی، استکلی اولق. واک سکونیه غلظدر .

توقد [ع] طوتیشوب یاغق. (توقدنار) .

توقر [ع] وقارلانیق، وقار پیدا اتمک: (توقر پسیایه) .

توطن [ع] وطن طومتق، وطنلانیق: (مهاجرنك

یرقمی فرات وادیسنده توطن ایتدی، قازاقلرك وولغا حوالیسندمه توطنی) .

توطن [ع] وطن طوتندرق، طوتندرلیق: (توطنی مهاجرین، توطن عجزه) .

توظیف [ع] وظیفه تعیین اتمک، ایدلک؛ یدل معیشت ویرهرك وظیفه لندرمك، وظیفه لند. یرلک: (توظیف ملازمین، توظیف اتمه، خدمه نك توظیفی) .

توعید [ع] کله جکده شورله اوله جق بویه اوله جق دیه تخویف، وعید ایله تخویف، قورقمق .

توغل [ع] زیاده سیه مشغول اولق، مشغول اولقمده ایلری کیمک: (مسائل ریاضیه ایله توغل، امور سیاسیه ایله توغل، حکمت طبیعیه ده توغل یوقدر) چی (توغلات) .

«شمر عرب توتسل ایله»

«نحو ولفته توغل ایله»

(مقدمه)

توفیق [ع] موفق اولق، توفیق مظهر اولق: (توفیق امور خیریه) .

توفیر [ع] جوغالانیق، آتیرمق. (تکثیر) ایله مترادفدر:

توصیه‌ی حاوی مکتوب ، تذکره .
 تشدید ایله غلط اوقومالیدر .
 (تَوْصِيَت) = طرزنده استعمالی نظم
 طائدور : [بوجوده مندرج ایباتک
 اسلوب رنکیندن آریلوب ترقیات
 ادبی‌ی بو اسلوبک توسیع وتریننده
 آرامگری اذجان دول توصیه‌ایدرم —
 شکوفه استغراق — تقریب] .

تَوْضِیْحُ : [ء] وضوح حاصل ایتمک ،
 توضیح | واضح و بیان اولوق :
 (توضیح مقصد ، توضیح کلام ، توضیح
 مسئله) .

تَوْضُوْهُ : [ء] آبدست آلق :
 توضوْهُ (توضوْ جهات مسلین) .

تَوْضِیْحُ : [ء] واضح و بیان
 توضیح | قلیق ، ایضاح ایتمک .
 متناجه (ایضاح) دن اقوادر :
 (توضیح صرام ، توضیح امکار ، توضیح
 مقصد) .

« قلبه قوت ویرر مقال صریح »
 « ایله رأی سدیدکی توضیح »
 (معلم ناجی)

تَوْطِیْهُ : [ء] ایلریده بیان اولنه .
 توطیه | جق مقصد موافق بعضی
 کلماتک اول اسرده ایرادی ، ایلریده
 بیان اولنه جق مقصدی ضمناً کوستره .
 جک صورته سرد مقدمه . فی الاصل
 ملایم قلیق ، یول آچهرق دوزله‌یوب
 مانعدن آزاده ایتمک معنانهدر .

تَوْشِیْمُ : [ء] بدنه ایکنه ایله شکل
 توْشِیْم | یاقی ، یالوق : (قولنه
 بر یالوق شکلی توْشِیْم ایتمیدی) جمی
 (توْشِیْمات) : [قدسه کیدن خرسینارک
 توْشِیْماتی]

تَوْصُلُ : [ء] اولاشیق ، واصل
 توْصُل | اولوق ، قاووشیق :
 (خطینک توْصُل ، بر غریبک کندی
 دیارینه توْصُل ، اعظم عصره توْصُل
 باعث وصول مطالبدر — فضولی) .

تَوْصِیْفُ : [ء] وصف ایتمک ،
 توصیف | اوصافی برر برر تمداد
 و بیان ایتمک ، بوبوله اوصافی بیان
 ایدلمک : (توصیف طلوع ، توصیف
 غروب ، توصیف فجر شمالی ، توصیف
 مهتاب ، نوبهارک توصیفی) جمی
 (توصیفات) .

« زماننده ترقی بولدی دولت‌بنده لایقدور »
 « ایدرسم مطلع خصوص ایله توصیف اوخاقانی »
 (ذیل مهرست عثمانی)

تَوْصِیْلُ : [ء] اولاشدوق ،
 توْصِیْل | اولاشدیرلق : واردوق ،
 واردیرلق : (محرراتی توْصیل ، اشیای
 وارده‌ک علته توْصیلی) . (ایصال)
 ایله مترادفدر .

تَوْصِیْهُ : [ء] برایشی بریسنه
 توْصِیْهُ | سیارش ایتمک ، برایشک
 یالنه‌سی بریسنه سیارش ایدلمک : (او
 ماده‌ی فلانه توْصیه ایستدم ، توْصیه
 ایدیلن ایشی یوالیه کوردی ، فلانی
 توْصیه ایدیور) (توْصیه نامه) =

توسید { [ع] یاصدیفه طایاند رقی ،
طایاند رقی .

توسیط { [ع] واسطه ایتمک ،
ایتمک ؛ آرایه قومق ،
قولتی : (اعاده مناسبت ایچون کیی
توسیط ایتمیه موفق اوله مدی ،
فلانی توسیط ایتمک) جی (توسیطات) .

توسیع { [ع] واسع قیلن ، قیلتی ؛
کنیشلتمک ، کنیشله .
دلک . مادیات و معنویاتده مستعملدر :
(توسیع طریق ، توسیع دائره ،
توسیع معلومات ، جاده تک توسیی) ،
(توسیع انتقال) = املاک موقوفه تک
حد و حق انتقالک بیودله سی دیمکدر .
جی (توسیحات) .

توسیم { [ع] علامتله مک ، علامتلیک ؛
نشانلامق ، نشانلانق ؛
(حیوانی توسیم ، حیوانک توسیمی)
لسانغزده اکثریا اسم قومق ، اسم
طابق مناسنده قوللایلیر : (چو جی
نه اسم ایله توسیم ایشدی .) جی
(توسیحات) .

توش { [ع] فی الاصل خاتون
وشاح دینان کردنلکی
طافتی مناسنده در . ترکجهده طاقوب
طاقشدرقی ، قوشانوب بزغک مناسنده
قوللایلیر .

توشیح { [ع] ترین مناسنه
قوللایلیر . بوندهده
طاقشدرقی ، قوشانوب بزغک حکمی
موجود در . جی (توشیحات)

توزیی ، غزنه لک (توزیی) جسی
(توزیمات) .

توس { [ع] کبرله نوب پاسلانق .
(تدیس) ایله مترادفدر .
[ع] یاصدیفه طایانق :
(بالین نرمینه توسد
ایتمیشدی) .

توسط { [ع] آریه کیرمک ،
وساطت ایتمک : (توسط
ایتمک کیه جرأت ایده میور ، فلانک
توسطله زیانز دفع نزاع میسر اولدی)
[ع] کنیشلتمک ، وسعتلتمک .
توسع { مادیات و معنویاتده قوللا-
نیلیر : (توسع معده ، توسع قلب ،
توسع طرق . توسع معلومات) جی
(توسعات) .

توسل { [ع] وسیله اتخاذله معنی
طونتیق ، مارلق ؛
(روحانیت حضرت پیغمبری به توسل
ایدوب) (توسلا) = توسل صورتیه ،
توسل ایله .

توسن { [ف] سرکش ، سرد
آت ، آرزغین حیوان ؛
« کرد پای توسنی کورایشدی چشم دشمنی »
(معلم ناجی)

« نیلسون ریاض اندیشه نیجه ضبط ایتمون »
« رخس طیم کی بر توسن چابک پای »
(نفی)

توسیح { [ع] کبرلتمک ، مردار
قیلیق . (تدیس) ایله
مترادفدر .

تورم { [ء] ورم علتسه گرفتار
تورم { اولقى . (ايتك) ماده سيله
مستملدر . فى الاصل برعضوك جلدی
وياخود كندی قباروب شیشك معنا .
سنه در . لسانزده ايسه آق جكرده
حاصل اولان علت وخيه يه طولقى
معناسنده شایع اولشدر : (زوالی
جوجق تورم ايتش) .

تورپ { [ء] وارث قلىق ، مالى
تورپ { برينه براقق . فى الاصل
(ابراث) ايله مترادف ايسده لسا .
نمژده (ابراث) ك طرز استعمالی يو
معنايه مفایر اولديغندن يكدیكرينك
مقامنده قوللاييله ماز .

تورپ { [ء] تاريخله مك ، تا .
تورپ { تاريخله مك ، تاريخ قومى ،
قولقى : (نامه ي تورپ ، سندك تو .
ديخى) § تاريخ سويله مك : (تورپ
شاعر) جمى (تورپخت) .

تورپ { [ء] برى قریب ، ديكرى
تورپ { بعيد اوله رق ايكي معنايه
كلان برکله ي ایرادايوب معنای بيدي
قصد ايتكدن عبارت اولان صنعت
ادبيه اطلاق اولنور . تخفيف (يا)
ايله در . او بولسده كي كلامه (تورپه لى
سوز) ديرلر .

« شاعر نادره كوم نه ديسم حصه چيقار »
« دشمن و دوسته بي تورپه و بي ايام »
(نفس)

توز { [ء] طاغتمقى ، طاغىلق :
توز { (توزیع مكاتب ، توزیع
مكافات ، توزیع اوراق ، اوزاقك

توحش { [ء] وحشتلندرك ،
توحش { وحشتلندرك ؛ اور .
كوتك ، اوركودلك : (بر طفل
نورسیده ي توحش ايتمه ملیدر ، نمره
و نقاره ايله حیوانی توحش ایتدی)
« بدن اول آهوى انس آموذی توحش ایتدیلر »
(معلم نامه)

تود { [ء] محبت ، دوستلق ايتك ؛
تود { سويشمك : [ك] تودد ،
اظهار تودد ، آثار تودد .

توديع { [ء] ودیعه اوله رق تسليم
توديع { ايتك ، امانت طرزنده
ويرمك : (اشيا ي برپولجی يه توديع ،
آفجه مك پوسته يه توديعی ، توديع
خدمت ، توديع امور) [توديعاً] =
امانت ، ودیعه اوله رق ويرمك صورتيه .
جمى (توديمات) .

تورات { [ء] حضرت موسایه
تورات { نازل اولان كتاب
سماری :

« تورات اوله ی یاخود اناجيل »
« همنقبت كتاب تزیل »
(مقدمه)

تورث { [ء] وارث اولقى .

توزع { [ء] پرهیزكار اولقى ،
توزع { ورع صاحبی اولقى :
(توزع مشایخ ، توزع صوفی ، توزع
درویش) .

توزق { [ء] یازاقلامقى : (توزق
توزق { اشجار) .

(توجهات) اوجخی معنا اعتبارله
قوللائیلیر :

« بویه لاف ایله پکر اوقاتی »

« کوزه در ایله توجهاتی »

(وهی)

توحش { [ء] اورکک، وحشتلک،
انسان و حیوان حقندمه

قوللائیلیر : (تربیه کورمه ین حیوان

البتہ انساندن توحش ایدر، هیچ برشی

کورمه مشکی هرکسندن توحش ایدر).

« ایشدی کویا توحش ابن زیاد »

« مقارض اولوب دیدی فریاد »

(معلم ناجی)

توحید { [ء] برقیلی، قیلغی؛
براشدرمک، براشدیرمک :

(توحید افکار، توحید امال، توحید

دیون، معاملاتک توحیدی) § جناب

حق برلمک، جناب حق برلمک :

(توحید باری، توحید حق، خالق

ذوالجلالتک توحیدی) § توحید الهی بی

متضمن ذکر : [اهل توحید] § توحید

آلهی بی شامل منظوم و منثور کلام .

جمی (توحیدات) :

« کیم ایلدی مصطفی مثالی »

« توحید جناب لا بزالی »

(مقدمه)

« سعی یمانه اتوار خطاب عزت »

« قلبی نختانه اسرار شراب توحید »

(لا)

« اویماز آسمانک قصیده نظمی »

« توحیدیدر اذکزیده نظمی »

(مقدمه)

بیوک ذواته اسناداً حسنیاتده قوللائیلیر :

(توجه عالی، توجه سنیه) جمی اولان

(توجهات) ده ایکنجی معنی اعتبارله

مستعملدر : (توجهات سنیه، توجهات

جلیله) .

« یاشاسون ایسته ین ترقیمی »

« کوستروبده توجهات بکا »

(صفا)

« توجه ایله سه دانشوران دهره قضا »

« ویروافندی ضروری هان قضا به رضا »

(بلیغ)

توجه { [ء] برشینک یوزینی بر
توجه { جهته چوپریمک، یوزی

برطرفه دوندیرمک : [توجه خطاب،

توجه نظر] § بر سوزی، بر فعلی

باشقه بروجه ایله بیان ایتک و یا باشقه

بر حکم ایله کوسترمک، بومعاده اکثریا

(تأویل) ایله برابر قوللائیلیر : (بو

معامله قابل توجه دکلدیر، حرکات

واقعه سی توجه و تأویل قبول ایدر

حالاتدن اولدینی) § اعطال، احاله

ایتک، رتبه و مأموریت و یرمک معنا .

سندده قوللائیلیر : مثلاً (توجه رتبه

وزارت، توجه تولیت، رتبه بالا

توجهی، فلان ولایتک فلان ذاته

توجهی، جهت خطابتک فلانه توجهی)

§ بر سوزی مختلف ایکی معنایه محتمل

اوله رق ایراد ایتکدن عبارت برصنعت

ادییه به اطلاق اولنورکه فن بدیمه هاند

صنایع منویه دندر، جمی اولان

تَوْبَةٍ { [ء] كَرَمَكَ ، كَرَمَكَ اُولَى
(تَوْبَتِ اعصاب) اصطلاح .

حات طيه دندو .

تَوْبَةٍ { [ء] وَتَوْبَتِ اِيْلَهُ طَوْتَقْ ،
تَوْبَتِ اعْتَادِ اِيْلَهُ اسْتَدِ اِيْمَكَ :

(هِيْجِ اَوِيْلَهُ وَعَدَهُ تَوْبَتِ اُولْتَوْرِي؟)
استعمالی مەنویاتە مخصوصدو .

تَوْبَةٍ { [ء] مَحْكَمَ قَبْلَقْ ،
تَوْبَتِ قَبْلَقْ ، قَبْلَقْدَرْمَكَ ،

قَبْلَقْدَرْمَكَ . بُوْدِهِ مَعْنَوِيَانِدِهِ مَسْتَعْمِلِدِر
[تَوْبَتِ عَهْد ، تَوْبَتِ بِيْمَان ، تَوْبَتِ
كِفَالَت) .

تَوْبَةٍ { [ء] حَالَمَكَ ، وَجَدِهِ
تَوْبَتِ كَلَمَكَ : (تَوَجَدِ قَلْب) .

تَوْبَةٍ { [ء] آخِرَتِي ، وَجِلَامَتِي ،
تَوْبَتِ (بَرِ مَضُوْكَ تَوْبَتِي ،

تَوْبَتِ بَطْنِ) § مَعْنَى مَسْأَلَتِي اُولَى
مَسْأَلَتِدِهِ قَوْلَانِيْلِيْرُ ، تَوْبَتِ قَلْب ،
تَوْبَتِ رُوْح . جَمِي (تَوْبَتَات) .

تَوْبَةٍ { [ء] يُوْزِيْجِيْ بَرِ جِهَتِهِ
تَوْبَتِ (دَوْنْدَرْمَكَ . تَرْجَمَه دِه)

(يُوْكَلْتِي) = يُوْوَلْتِي دِيْلِيْلِيْر . (عَرَابَه
تَوْبَتِ ، قَبْلَه تَوْبَتِ ، كَعْبَه تَوْبَتِ ،
قَلْبُ اللّٰهِ تَوْبَتِ) «

« فِكْر حَسَنَكَلَه دَر تَرْزَه دَل »

« سَكَاْدَر دَاغَمَا تَوْبَتِ دَل »

(مَعْلَم نَاجِي)

§ بَرِ آدَمَكَ دِيْكَرِ بَرِ شَخْصِ حَقْنِدِهِ
حَاصِلِ اِيْتِدِيْكَ حَسِ وَمِيْلِ قَلْبِي ،
(حَسَن تَوْبَتِ ، سَوَه تَوْبَتِ) اَكْثَرِيَا

« مَسِيْحَا يَكِيْنُوْر اَمَاخِرِ دِيْجَالِ اِيْلَهُ تَوَام »
(نَفِي)

تَوْبَةٍ { [ء] كَنَاهِدِن ، قَبَاْحِدِن
تَوْبَتِ (رَجُوْعِ اِيْلَهُ مِنْ بَعْدِ اِيْمَلِه مَكْ

قَصْدِ اِيْمَكَ . [تَوْبَتِ نَصُوْح] = صَدَقْ
وَعَزَمَ قُوِيْ اِيْلَهُ اِيْدَلَش اُولَانِ تَوْبَتِ كَه

تَرْجَمَه دِه تَوْبَتِ تَوْبَتِيْ يَاخُوْد (نَصُوْح
يُوْسُف) تَوْبَتِيْ دِرْلَر . بُوْاسْمِدِهِ بَرِ

ذَاتَكِ تَوْبَتِ سَدِنِ كَنَابَه طَرَفِيْلَه زَبَاْتَزِدِ
اُولَشَبَدِر . [تَوْبَتِ كَارِ] = تَوْبَتِ اِيْدِيْجِيْ

[تَوْبَتِ كَارِي] = تَوْبَتِ اِيْدِيْجِيْلِكِ [تَوْبَتِ
شَكْسَتِه] = بُوْزَلَش تَوْبَتِ [تَوْبَتِ شَكْنِ]

= تَوْبَتِ بُوْزِيْجِيْ ، بُوْزْدِرِيْجِيْ .
« نِه دِيْدِم تَوْبَتِ لِرَاوِلْسُونِ بُوْدِهِ لَمَلِ شَرْدَر »

(شِنَاسِي)
« تَوْبَتِ بِيَادِيْجِيْ خَاطِرْدِه مَحْكَمِ بُوْلَدِم »

(نَفِي)

تَوْبَةٍ { [ء] قَبَاْجِ وَمَعَايِيْ
تَوْبَتِ (تَعْدَادِ اِيْلَهُ تَكْدِيْرِ اِيْمَكَ ،

سِرْزَنَش اِيْلَهُ ، آزَاْدَلَمَقِ : (وَظِيْفَه
سِنْدِه قَصُوْرِ اِيْدِنِ مَأْمُوْرِكِ تَوْبَتِيْ

لَاْزِمِ كَلُوْر ، طَارَسَزِ چُوْجِقِ هِرُوْقَتِ
تَوْبَتِ اُولْتَوْرِ) . (تَوْبَتِيْ) = تَوْبَتِ

صُوْرَتِيْلَه ، تَوْبَتِ اِيْمُوْنِ . جَمِي (تَوْبَتَات) :
[وَجْدَانَكْ تَوْبَتَاتِ مَحَقَانَه سِيْ هِيْمَه

صَايْدِيْنَكِ حَالِدَه نَامَكِيْ خَلْقَكِ دَشْنَامَنَه
سِيْرِ اِيْتِمَهَكِ اِيْمُوْنِ سِيْ كِيْمَه يَارِيْسِي

تَعْدِيْعِ اِيْدِيْوُورِيْنِ — شِيْخِ نَظَامِي —
فِيْضِ آبَادِ] .

« توازی تقابل وضع ایدوب بازار امکان »
 « تقیضینه توافقله تخالف ایله مش القا »
 (نابی)
 « توازن گفتین »

تَوَاقِعُ { [ع] (توقع) ك جمی ،
 فرمانلر .

تَوَاسُكُ { [ع] بربرینی وکیل ایتمک ،
 (تواکل ائمه جوامع)

تَوَالِدُ { [ع] طوغوب طوغورمق .
 « تناسل » کبی : (نوالد حیوانات) .

تَوَالِي { [ع] بربری آردنجه کیتمک ،
 (ولی ایدوب آردی کسله مک :
 (توالی لیل و نهار ، توالی شهرور ،
 توالی دهور و اصوام) (تتالی) ایله
 مترادف ایسه ده بوزیاده قوللانیلیر .
 [عَلَى التَّوَالِي] = توالی اوزره ،
 آرقه سی کسله بهرک .

تَوَانِي { [ع] کوشکک ، کوشک
 طاورانغی ؛ برایشده قصور

و فتور کوسترمک . « تفاعل » بایندندر :
 (ضعف و توانی ، عجز و توانی) فارسی
 (تَوَان) لفظندن قیاس ایله (تا) بی
 ضم ایله او قومق خطای قاحشدر .

تَوَانِمُ { [ع] ایکیز [تَوَانَان]
 = ایکیزلر ، ایکیزی بردن

اولانلر ؛ ایکیز چوجقزلر . [تَوَانِي ،

تَوَانِيَّتْ] = ایکیزلک . [تَوَانَمَه] =
 مؤتیدر .

تَوَاصُلُ { [ع] بربرینه واصل
 خطنین ، سرعیلرک تواصلی) جمی
 (تواصلات) « مواصلت » بو معناده
 قوللانیلماز .

تَوَاصِي { [ع] بربرینه توصیه ایتمک .
 نادراً استعمال اولنور .

تَوَاضِعُ { [ع] آلیباق کوکالولک
 ایتمک ، کوسترمک :

[اهل تواضع] = الپاق کوکالولک
 ایدنلر . (تواضیکار) = متواضع ،
 الپاق کوکالولک ایدن . (تواضیکاری) =
 تواضیکارلی . جمی (تواضعات) .
 « حق تواضع ایدنک قدرینی ترفیع ایلر »
 (معلم نابی)

« خجیده قد ایله جرنخی کوروب آلدانمه ای نابی »
 « مناهقدر تواضع کوسترر احباب شکلنده »
 (نابی)

« مادتنک اولسه تواضع اهل کبر و نخوتک »
 « بزمنه وارسه ک اولورسین هر نظرده احقری »
 (نظم)

تَوَافُرُ { [ع] چوغالقی ، چوق اولقی ؛
 (توافر عن و اقبال ، توافر

هر و اجلال ، توافر شان و شرف ،
 توافر مال) جمی (توافرات) .

تَوَافُقُ { [ع] اویسمق ، اوینون
 کلک : (توافق افکار ،

توافق مقاصد ، آنک رأیی بنم فکرمه
 توافق ایدیور .)

افواه ناسده دوران ایتک صورتیه .
جی (تَوَارُثُ) .

تَوَارُثُ : [ع] برندن دیگرینه
میراث قالی، ارثا انتقال

ایتک : (توارث اموال و املاک ،
فضیلت و عرفان توارث اغز ، اسراض
افرنجیه توارث ایدر) جی (تَوَارُثُ) .

تَوَارِدُ : [ع] کلک . مناجه حکمی
توارد کثرته محمولدو : (توارد

مکاتب ، توارد اخبار ، توارد اوراق)
ایکی شاعرک بر زمانده و یا خود بر برندن
خبردار اولمقیزین باشقه زمان و مکاتده
مألری و یا خود معنوا لفظلری یکدیگریک
طبق اوله رق سویلد کلری شعرده
اصطلاح اولشدر : (باقیک بو بیتی
توارد قیلنددر) .

«سلخ و المام و توارد دیو سکره چالیشور»
«عینی ستره نیجه دزد توانای سفن»
(و می)

تَوَارِی : [ع] کیزلنک : (کره قر
آرقه سنده توارِی ایدیوردی) .

«خرمن دنیای ایتدی چون صواعق تاوماو»
«ایتدی ابرایچره توارِی بیضه بیضا کبی»
(نای)

تَوَارِیخ : [ع] (تاریخ) ک جی ؛
تاریخلر : (تواریخ مختلفه ،
تواریخ ملف ، تواریخ معتبره) .

تَوَارِز : [ع] ایکی طرفک وزنی
توارز مساوی اولقی ، براوانی :
(بودجهده توازن حصولی مصارفک

کَیْدَه } [ف] منسوج ، طوقومش ،
نَیْدَه } طوقومه ؛ اورجک آغی .

نَیْزَه } [ذ] اوج ، آتک : (نَیْزَه
کَیْزَه } کَیْزَه) = طاع انکی .

تَوَابُ : [ع] قوللریک توبه سنی
تَوَابُ } قبول ایدن ، جناب حق :
(تَوَابُ رحیم ، تَوَابُ کریم) .

« ذنب ایله مغلوب یاس اولم خدا تَوَابِدو »
(معلم ناجی)

تَوَابِعُ : [ع] (تابع) ک جمیدور .
تَوَابِعُ } برکته ک خدمت مخصوصه .

سندده بولنانلر دیمکدور . مناجه (تَبَاعُ)
ایله فرقلیدر . (اتباع) اوشاق و
خدمتکارلر دیمک اولدینی حالده (توابع)

آتلردن ممتاز اولان معیت خلقی معناسنی
افاده ایدر : «توابعیله اردوگاهه
کلوب اتصا و دخالت ایتدی » ؛ بر
ذاتک مسلکنی طوئانلر ، قوله اوئانلر :

« هر شمس ایدر توابع مخصوصه سیله سیر »
« هر تابسه توابع اخری ایدر قران »
(ترجیع)

« اولمقه هرامکنز او باشقه »
« عاشق صمرک توابعندن »
(معلم ناجی)

تَوَارُءُ : [ع] کذب اوزربنه انفاقلری
تَوَارُءُ } عقلاً جائز اولمیان برجامتک

خبری : (بو حدیث توارِیله نابتدر) ؛
برماده ، برخصوص افواه ناسده دوشوب
شایع اولقی ، سولنک : (توارِ کوره ،
بویله بر توار وار) (تَوَارُءُ) =

تَنَوُّعٌ . { [ع] اَمَّاكَ يَشِيرُكَ اِيْجُون }
 سور { طور اَقْدَن اَعْمَال اِيْدِيْن }
 فرون . تَرْجَمَدَه تَحْرِيف اَيْلَه (طَانْدِير)
 طَرْزَنده زِيَاذَد اولشدر .
 « دَرَوْنَك (نَايَا) آيْنَه رَخْسَار رَا زَايِلَه »
 « دَلَك نَوْر آتَمَخَانَه سَوْر وَكْدَا ز اَيْلَه »
 (نَابِي)
 تَنَوُّعٌ . { [ف] طَرِيْقَت حَلِيَه مَوْلِيَه }
 سور { دَرُوِيْشِلَرِيْنَك آيْن شَرِيْف }
 اَجْرَايِي اِيْجُون كِيْد كَلَرِي بِل طَرَفِي
 قِيْرْمَه لِي كَنِيْش اَتَكَلَك : (تَنَوْرَه بُوْش) =
 اَوِيْلَه اَتَكَلَك كِيْن ، دَرُوِيْش .
 تَنَوُّعٌ . { [ع] نَوْعْلُك ، نَوْع نَوْع }
 سور { بِنِي دَرَاو دَرَاو اَوَاتِي : }
 (تَنَوُّع اُمُوْر ، تَنَوُّع مَقَاَصِد ، تَنَوُّع حُرُوْف ، تَنَوُّع نَبَاتَات) جَمِي (تَنَوُّوَات)
 « تَصَوُّوَات مَعَانِي تَبْدِلَات شَتُوْن »
 « مَعَامِلَات قَضَايَا تَنَوُّع اَسْرَار »
 (قَصِيْدَه - لَا)
 تَنَوُّعٌ . { [ف] (تَنَاسُوْر) اَيْلَه }
 سور { مَتْرَادَفِدِر ، كُوْدَدَه لِي ، }
 كُوْجَلِي قُوْتَلِي ، بُوْلِي بُوْصِلِي اَوَلَان :
 (مَرْد تَنَوْمَنِد) . (تَنَوْمَنْدِي) =
 كُوْدَدَه لِي ، قُوْتَلِي اَوَلَق .
 تَنَوُّعٌ . { [ع] نُوْر لَاتَدِرْمِي ، اَيْدَبَنَلَا }
 سور { نَقْ : رُوْشَن اَيْتَمَك ، }
 اَيْدَمَك : (شَهْر شَهِيْرَك اَلَك تَرْيَق ضِيَا سِيْلَه }
 تَنَوْرِي (جَمِي (تَنَوِيْرَات) .
 « اِي كُوْكَل مَهْر حَقِيْقَت هَر رِي تَنَوْر اِيْدِر »
 « بِيْت مَمُوْرَه دَكْشَم كَلَبَه اَحْزَانِي »
 (شَيْخ وَصْفِي)

تَنَوُّعٌ . { [ع] نَوْعْلُك ، نَوْع نَوْع }
 سور { بِنِي دَرَاو دَرَاو اَوَاتِي : }
 (تَنَوُّع اُمُوْر ، تَنَوُّع مَقَاَصِد ، تَنَوُّع حُرُوْف ، تَنَوُّع نَبَاتَات) جَمِي (تَنَوُّوَات)
 « تَصَوُّوَات مَعَانِي تَبْدِلَات شَتُوْن »
 « مَعَامِلَات قَضَايَا تَنَوُّع اَسْرَار »
 (قَصِيْدَه - لَا)
 تَنَوُّعٌ . { [ف] (تَنَاسُوْر) اَيْلَه }
 سور { مَتْرَادَفِدِر ، كُوْدَدَه لِي ، }
 كُوْجَلِي قُوْتَلِي ، بُوْلِي بُوْصِلِي اَوَلَان :
 (مَرْد تَنَوْمَنِد) . (تَنَوْمَنْدِي) =
 كُوْدَدَه لِي ، قُوْتَلِي اَوَلَق .
 تَنَوُّعٌ . { [ع] نُوْر لَاتَدِرْمِي ، اَيْدَبَنَلَا }
 سور { نَقْ : رُوْشَن اَيْتَمَك ، }
 اَيْدَمَك : (شَهْر شَهِيْرَك اَلَك تَرْيَق ضِيَا سِيْلَه }
 تَنَوْرِي (جَمِي (تَنَوِيْرَات) .
 « اِي كُوْكَل مَهْر حَقِيْقَت هَر رِي تَنَوْر اِيْدِر »
 « بِيْت مَمُوْرَه دَكْشَم كَلَبَه اَحْزَانِي »
 (شَيْخ وَصْفِي)

تَنَكْسُ [ع] باش آشاغی
تَنَكْسُ [ا] تَنَكْ ، ایدلک .
(تَنَكْسُ) = باش آشاغی اولق .
استعمالی اندردر .

تَنَكِلْ [ع] بریسته سائرله
تَنَكِلْ [ا] مدار خوف و عبرت
اوله جق صورتده معامله ایتک ،
ایدلک . جمی (تنکیلات) : (تنکیل
اشقیا ، حیدودلرک تنکیلی) .

« داتما اغیار بی اذقانی تنکیل ایلرم »
(شیخ وصفی)

تَنَقِیقْ [ع] یازمق ، یازلق ؛
تَنَقِیقْ [ا] (تنقیق نامه ، شقه نك
تنقیق) .

تَنَمِیَهْ [ع] غالاتدرمق ، تَمالاند .
تَنَمِیَهْ [ا] برلق ؛ برکتلند بروب
آرتیرمق ، برکتلند بربلوب آرتیرلق ؛
(تنیمه نفود ، سرمایه نك تنیمه می)
تشدید ایلله غلط اوقوما ملیدر .

تَنُوبْ [ع] چام آغاچی ، چیره
تَنُوبْ [ا] آغاچی ، قطران آغاچی .
تَنُوبْ [ع] نوحه ایتک ، میته
سوخ [ا] فریاد ایدوب آغلامق .
جمی (تنوحتان) .

تَنُورْ [ع] نورلانیق ، روشن
سور [ا] اولق ، آیدیللق اولق ؛
(تنور قلب ، تنور چشم) .

« تنکنای قلعه ده دفین موم صیفله »
« ترله یوب قان ناله ایلردی صدای حیفله »
(سروری)

« قافیه تنك اولدی زیر ابر قومیسون ایسته یور »
(راشد)

« سویله باقنه دهنك تا او قدر تنكیدور »
(لا)

تَنَكْ [ف] ترکیه ده محریف
تَنَكْ [ا] ایلدك : (یوك دنکی)
= باغلامش اشیا .

« دوشسه یك تنك شكر بجره حلاوت كلز »
(سید وهی)

تَنَكْ [ف] یوقسه ، اینجه ،
تَنَكْ [ا] نارین ، عملسز : (تَنَكْ
رؤی) = یوزی طومنه یان ، یوزی
بوموشاق آدم (تَنَكْ حوصله) =
حوصله سی عملسز آدم .

تَنَكْرْ [ع] ییلفیه جك ، طانلیه .
تَنَكْرْ [ا] جق قیافته کیرمك ؛
(صربستان قرانك تنكراً سیاحته
جیتقه جفی) .

تَنَكِیْخْ [ع] شرعاً نکاح
تَنَكِیْخْ [ا] ایتک ، ایدلک : (بر
خاتونك بر پیر ناتوانه تنکیخی ، قیزك
فلان ذاته تنکیخی) جمی (تنکیختان) .

تَنَكِرْ [ع] نكره قیلق ،
تَنَكِرْ [ا] قیلنق : [بر اسمی
تنکیر ، بر اسمك تنکیری) .

تَنْقِيطٌ { [ع] نقطه لاق ، نقطه
تَنْقِيطٌ { لاقق : (حروف تنقیط ،
كله نك تنقیطی) بو معناده (اِجْتِمَاع)
ایله مترادفدر ۶ یازی سهولته و طبیعی
بر صورتده اوقوئقی ایچون جله لک
صوکلرله بعض کلمات آره لرینه نقطه
واشارات مبروفه قویق : [اصول
تنقیط] .

تَنْقِیْهٌ { [ع] پاک ایتک ، تمیزله مک .
تَنْقِیْهٌ { اصطلاحات طیهجه مایع
بر علاج ایله احتقان ایتک ، ایچی
تمیزله مک و بو صورتله مرطب علاج
دیمکدر : [خسته تنقیه لازمدر ،
کونده برکزه تنقیه ایدالیدر] .

تَنْگِیٌ { [ذ] طار ، صیق ،
تَنْگِیٌ { صیق ، صیقئیلی : (خانه
تنگ ، قافیه تنگ ، دهن تنگ)
(دِلِ تَنگ) = طار یورک . (تَنگ
(دِل) = طار یورکلی . قلبی مضطرب
(تَنگدست) = الی طار ، زو کورد
(تَنگدستی) = زو کوردک
(تَنگدلی ، دِل تَنگی) طار یورکلیک ،
اضطراب درون . (تنگ چشم) =
آج کوزلو (تنگ چمنی) = آج
کوزلوک (تنگنالی) = طاریر ،
صیقئیلی عل (تنگی) = طارلق ؛
تنگی دل ، تنگی میشت) .

تَنْقِلٌ { [ع] بر بردن دیگر بره
تَنْقِلٌ { کوچک : (نقل مکان ،
قوناقدن یالیبه نقل) .

تَنْقِیْخٌ { [ع] زواندی چیقاروب
تَنْقِیْخٌ { آزالیق : دوزلتمک ،
دوزلتمک : (تنقیح کلام ، تنقیح مصارف) .
جمی اولان (تنقیصات) = اکثریا
اداره دولته مأمورین ویا معاشاتک
آزالهلسی ماده لرنده مستملدر .

تَنْقِیْذٌ { [ع] ادق ، ففی ، صنای
تَنْقِیْذٌ { آتاری تدقیق ایله ای
وفنا جهلری شخصیه تعرض اولغسزین
باله اکه کوسترمک ، او صورتله ای
وفنا جهلری کوسترمک . تصرفات
عمانیه دندر . اکثریا آثار ادبیه حقنده
قوللایلیر . (انتقاد) . ترجیاً بویولده
استعمالی ارباب قلم تزدنده مهم ایشلدور .
جمی (تنقیدات) .

تَنْقِیْشٌ { [ع] نقش ایتک ، ایدلمک ؛
تَنْقِیْشٌ { نقش لاق ، نقش لاقق ؛
(بر صورتی دیواره تنقیش ، دیوارک
تنقیشی ، تنقیش سقف) جمی
(تنقیشات) .

تَنْقِیْصٌ { [ع] اکسلتمک ،
تَنْقِیْصٌ { اکسلتمک : (تنقیص
مصارف ، تنقیص مقدار ، عمله نك
تنقیصی) جمی (تنقیصات) . [بعض
کیسه لر عندنده هر نه دنسه علی الاطلاق
مالا یعنی عد اولنان شیلره رغبتی
تنقیص حقنده - سنوحات - صفا] .

نَفْسٌ . { [ع] صولوق آلتی ،
نفسك ، نفس آلوب
ویرمك : (حیاتك) موجودیتنه علامت
تفسدر ، براز نفس ایدلم ، وقت
تنفس (نَفَسَاتِه) = دواثر رسمیه ده
و مكاتبده ، مأمورین ایله طلبه ك اشتغالدن
فراغتله یورغونلغی دفع ایچون دینك .
جككری عمل . جمی (تَفَسَات) .
« تنفس نفس رحت خدادندر »

(نابی)

« كاهی نفس ایلیمك اژدر زمین »
« كوه شرفشانلر ایدراغی لرزه ناك »
(ترجیع)

نَفْسٌ . { [ع] زیاده سیله اوفله مك ،
نفسك اوفلنمك اوفله یوب
شیشرمك ، اوفله نوب شیشرمك ، جمی
(تنفیهات) .

نَفْسٌ . { [ع] رشیش صری قیلق ،
نفسك نفوذلندیرمق ، حكمنی
ویرمك ، حكمنی اجرا ایدلك . جمی
(تنفیذات) . (تنفیذ احكام قوانین ،
تنفیذ فرمان هایون) .

نَفْسٌ . { [ع] نفرت ایتدومك ،
نفسك ایتدیرمك : (شو آدمی
عشرتدن تنفیر بر چاره بولسه) جمی
(تنفیرات) .

نَفْسٌ . { [ع] نفسلندومك ،
نفسك نفسلندیرمك .

نَفْسٌ . { [ع] باموق آتقی ، آلتقی ؛
نفسك یوك كی دیمك .

اطلاق اولنور . [تنظیمات دائره سی] =
شورای دواتك مركب اولدینی دواژدن
بریدر . دولتییه تنظیم و تعدیل اولنه جق
قوانین و نظامات دائره مشارالیه جقه
ترتیب و تدقیق اولندیگی کی اصول
اداره جقه قوانینه تعلق ایدن هركونامواد
و مسائلك حل و رؤیتی اورایه عائددر .
« مقدم همدی ایله رشید ایش ایدی تنظیم ،
« خلاصه وجهه تاریخ نسل آل عثمانی »
(ذیل ضیا)

نَفْسٌ . { [ع] نعمت ورفاه ایله راحت
نعم ایشامق . جمی (نعمات) :
« اوباب تنم نه بیلیر محنت فقری »
« ممكنی اولوو تجربه سز فهم حقیقت »
(معلم نابی)

نَفْسٌ . { [ع] نعمتلندیرمك ،
نفسك نعمتلندیرمك ؛ نائل رفاه
ایتمك ، ایدلك :

نَفْسٌ . { [ع] نفهمه پردازلقی ایتمك .
نعم مقام تربیفنده استعمال اولنه .
بیلیر . جمی (نعمات) : (تنفیات
سامعه خراشانه) .

نَفْسٌ . { [ع] نفرت ایتمك : (قضا یحیدن
نفسر قضا یحیدن نفرت ،
رذائلدن نفرت) .

« برق آهم كوك بزین طوعش سرشكم بر بوزین »
« صعبتدن هم وحوش ایلر تنفر هم طیور »
(فضولی)

« محبتدن عالم ایتشیدی تنفره مرادوك »
« جسم ناپاکی آتیلدی زیرغاكه عاقبت »

سویندیرلک : (تنشيط قلوب ، تنشيط مجلس ، تنشيط انام) .
 [ع] دوشونه رك دقتله
 سطر } باقى ، دقتله باقىهرق
 دوشونك .

نظف : [ع] ماده تميزلنك ،
 نظف } پاكانك .

نظير : [ع] نظيرى يعنى اشى
 نظير } يابىق ، نظيرى يابىق .
 اكثرا شعر حقنده قوللائيلىر :
 (فضولنك غزلى نظير ، بر منظومه نك
 نظيرى) . (نظير آ) = نظير

صورتيله . جمى (نظريات) .
 « قونفره چوقدر بونو اياتمى نظير ايمون »
 « شاعران يابسونلر ايسرلر ايسه بر قونفراس »
 (نظيف)

« غزلان ايندى (سرورى) يته كندى نظير »

نظيف : [ع] ماده تميزله مك ،
 نظيف } تميزلنك : (نظيف

بدن ، نظيف لباس ، نظيف اژه ،
 يولارك نظيفى) جمى (نظيفات) :
 (نظيفات آراباسى ، نظيفات رسمى) .

نظم : [ع] ديزمك ، ديزلك :
 نظم } (تنظيم سجه ، تنظيم

لالى [يابوب ياقشديرمق ، يابوب
 ياقشديرلى : (تنظيم راپور ، لايحه
 تنظيمى ، مضبطه تنظيمى) § يولنه
 قويمق ، قولق : (اوپله نك تنظيمى ،
 باغچيه تنظيم ، كتبخانه نك تنظيمى)

جمى [تنظيمات] : (تنظيمات خبريه) =
 ۱۲۵۶ تاريخنده باخط همايون كنگاه ده
 نشر واعلان اولسان قانون اداره به

نظير : [ع] صوبى ، وطوبى
 نظير } ايجيرمك ، ايجيرلنك ؛
 امدرمك ، امدرلنك . استعمال
 اندرور .

نصب : [ع] ديكيلوب طورمق ،
 نصب } عقل شى واحده مراكوز
 اولق . برنجى معناده (انصباب) ايله
 مترادفدر .

نصح : [ع] نصيحت آلوب قبول
 نصح } ايتك ، اوكونت آلوق :
 (تنصح ايدن دافما كلرلى چيقار) .

نصر : [ع] خرستيان اولق ،
 نصر } خرستيانلى قبول ايتك :
 (ميسونرلرل تشويقيله ژاپونيايلردن
 بعضلرلرل نصر ايتدكلرى غزتهلده
 كورولمشدى) .

نصير : [ع] بريسى خرستيان
 نصير } ايتك ، برى خرستيان
 ايدلك . استعمالى اندرور .

نصيص : [ع] بعدالتديق قرار
 نصيص } ويرمك ، ويرلك :
 (نصيص ماده ، برمشله نك نصيصى) .

نصف : [ع] ايكي يه بولك ،
 نصف } بولنك ؛ برى ايكي
 نصفه آيرىمق ، آيرىلق : (سرمايه نك
 نصيبى ، ميوه يى نصيب) .

نصير : [ع] تروفازه قيلق ،
 نصير } رونق دار قيلق : (نصير
 حديق ، باغچيه نك نصيرى) .

شوتدرك تتريل (جمى (تتريلات)
(اترال) بومئاردە قوللانيلماز .

تترية . { [ع] قبايحين برى قىلىق ،
تترية (قىلىق) : (تترية نفس) .

حق اللهيده استعمالى تقديرندە
واجب الوجودك كافى نقايىدن برى
اولدېنى تصديق و اعتراف حكىمى
ملترمدر . جمى (تتريهات) .

تنسج . { [ف] غايته نفيس ، نادر ،
تنسج (بن نظير معناسندە . معربى

(تنسوق) در . اكثريا زنجيه جاريه -
له اسم اوله رقى قوللايلىر . بعض
لفترده باشقه معناردە كوسترلى
ياكشندر :

« اى كل ديه م سكا قر رخ »

« مهده اوله ماز بورك تنسج »

(معلم ناجى)

تنسم . { [ع] روزكار استعمال
تنسم { ايتك ، ايدلك ، روزكار
آلىق ، آلىق :

« حلول نوبهار ايله كوكل هوا پرست اولور »
« نسيم كوى دبرك تنسيلمه مست اولور »
(معلم ناجى)

تنسلب . { [ع] مناسب كورمك ،
تنسلب { كورمك ، اويغون بولاق ،

بولاق : (بو مادهك شوصورته حل
ايدلسى تنسيب ايدلى ، فلانك مديريته
نصبي تنسيب اولندى) . (ايتك ،
قىلىق ، اولمق) ماده ليله قوللايلىر .

تنسيق . { [ع] نظام اوزره ديزمك ،
تنسيق { ديزمك ، نظامنه قويق ،

قوللق ؛ تنظيم ايدوب دوزلك ، او
صورته دوزلك : (تنسيق اور ،
تنسيق معاشات ، اشياك تنسيق)
(تنسيق الصفات) = اوصاف عديده
بر برى . متعاقب ايراد ايتكدن عبارت
بر صنعت ادبيه . جمى (تنسيقات) :
(تنسيقات عسكرية) .

« بولدى كيمسه بو تنسيق اموره فوقى »
« ده ابرفردە نصيب اولدى بوشان بونام »
(نالى)

تنشور . { [ع] آچيلوب ياتلق .
تنشور { (انتشار) ايله مترادفدر .

تنشط . { [ع] نشاطلاق ، فرحلا .
تنشط { نوب سويك : (تنشط
شبان) .

تنشف . { [ع] صوي ، رطوبى
تنشف { كندينه چكوب ايجمك :
(تنشف تراب) .

تنشوى . { [ف] شوبنده
تنشوى { بدن ، بدن ييقايچى ،
بين العوام تحريف ايله (تنشوير)
طرزنده ميت غسل ايديلن تحته يه
اطلاق اولنور .

تنشور . { [ع] آچوب يايىق ،
تنشور { سرچمك . (نشر) ايله
مترادف و آندن اقوادر .

تنشيط . { [ع] نشاطلاق ، فرحلا .
تنشيط { نشاطلايديرلىق ؛ فرحلا .
نديروب سوينديرمك ، فرح ايله

معانده (تدریج) حکمی موجود در .
 § آلیاق کوکلی اولق یاخود کوکل
 آلیاقلنی ایتک ، قدر و وقار ذاتین
 آشای عدا اولنه حق صورتده معاملهده
 بولمق : (برقریری زیاده تنزل ابتدی ،
 بخشش آلفه تنزل ابتدی) . (تنزل)
 تنزل صورتیه .

« تنزل ایتدی بوی وفا دماغمه »
 « سبب بو اولدی جهاندن بزم فراغمه »
 (سالم)
 « دل تنزل ایلهم هر خوبه نام و نشکی وار »
 (شیخ وصفی)

تَنْزِیلُ . { [۵] کتب انشراح ایتک ،
 کتب انشراح ایچون فرحلی
 برلده کزیمک . فی الاصل بو کلمه
 ایراقلاشمق وبری اولقی معنایه اولدینی
 حالدده لسانمزده اومعنی معتبر دکلدر .
 یالکوز (تنزهت ذاته عن النقصان)
 کپی بعض عبارات هریده اومعنی قصد
 اولنور : (برای تنزه عالم طافنه
 کیتدیله جمعه کونی بوغاز ایچنده تنزه
 ایتدم) .

تَنْزِیلُ . { [۵] تدریجه ایتدیرمک
 معنایی اعتباریه قرآن
 کریمه اطلاق اولنور : (تنزیل مبین ،
 تنزیل جلیل) . (انزال) بو معناده
 قوللائیلار § آشای ایتدیرمک ،
 ایتدیرمک : (تنزیل قدر و منزلت ،
 تنزیل قیمت ، تنزیل فیضات ، تنزیل
 بها ، کشف فانیطنک دریاه تنزیلی)
 § طرح ، آشای وارمق : (یکوندن

لسانمزده کیجه کواکبی ترصد ایتک ،
 علم نجوم ایله اشتغال ایلهمک معناسنده
 استعمال اولندی آتار اسلافده
 کوریلور :

« بونک حقیقی ظاهر دکی دنیاده »
 « قوسون نجاهلی ارباب حکمت و تعیم »
 (نفی)

تَنْجِیهُ . { [۵] خلاص ، نجات
 ویرمک ، قورقورمق .
 تشدید ایله غلطدر .

تَنْجِیهُ . { [۵] بوغازنی مکرراً
 تخمخ خیرلادوب سلسلندرمک ؛
 بوغازده حاصل اولان بلفمی دفع ایچون
 بالاتزام وقوعه کتیریلن خیرلی :
 (تنضج نازکوله کشی) جمی [تَنْضِجَاتُ] .
 « کوسترمسون اوقمط سخن مجلس خدایه »
 « کالوده تنضج اوله لفظ فستهر »
 (نابی)

تَنْدِمُ . { [۵] ندامت کتیرمک ،
 بشیمان اولق : (تندم
 کنکار ، تندم قائل) .

تَنْدِیْهِ . { [۵] نمناک ایتک ، ایدمک :
 (تندیه کاغذ) شده سز
 اوقوملیدور .

تَنْذِیرُ . { [۵] برخصوصک تبلیغیه
 قورقورمق . (انذار)
 ایله مترادفدر . فقط بو آندن اقوادور .

تَنْزِیلُ . { [۵] آشای ایتک ، آشای
 غیلامق : (تنزل قیمت ،
 تنزل فیضات ، پیاسه تنزل ایتدی) بو

(اِنْهَا) ايله يئىلرئنده كي فرقه دقت لازمدر. (اِنْهَا) نهايت مقامنده قوللائيلىر. اما بوقوللائيلاز:
 «اي قدرته اوليان آغاز وئناهي»
 «ممکن دکل اوسافنگی ادراك کاهی»
 (لا)
 تَلْبَسَاکُو { [ف] نازکیله ايله ایچیلن معروف نبات، نازکولهده ایچیلن قیتلش معلوم نبات. تومبکی طرزئنده زیاترد اولمشدر. اصلی (طباقو) دور. بالهریف فارسییه بو طرزده مال ایدلشدور.
 تَلْبَسَتْ { [ع] بردن جمک : تلبست (تلبت چن) جی اولان (تلبتات) اصطلاحات طیهه دندر : [تلبتات حلیه] = اثر مرض اولهرق بدنک برعئلهه ثوت ویا بکوردلن شکلنده ظهور ایدن ات چیقئنیسنه اطلاق اولئور.
 تَلْبَل { [ع] اوشه نیچی، اوشکنن : تلبل (تبله ایش بیور. سکا عقل اوکرسون — مثل مشهور) بر لغت کتابنده بوکله نک اصلی (تبلور) دینلیورسده اوله دکلدور. فارسیده (تن پرور) باشقه و (تبل) تپیل، تمهل (باشقه دور. (تبلغانه) = ایش کورله یین عمل، مسکینلری.
 تَلْبَلِیت { [ف] حیوان یوک، تلبلیت (کوچک یوک : «مرکب اوزره یوکله دیرلر تلبلیت» (سروری)
 تَلْبَسَتْ { [ع] نیوت کاذبه ادما تلبس (اٹک، یالان اولهرق پیغمبرک دمواسنده بولئق.
 تَلْبَسَتْ { [ع] اویاغی، عقلی باشه تلبس (تلبه) کلک (انتباه) ايله مترادفدر.
 تَلْبَسَتْ { [ع] فی الاصل اویاندورقی تلبس (معناسنه دور. فقط لئانزده اویاندیرم جق، کوزلری آجدرم جق طرزده امر ایتک ویا خود نی ایلهمک معناسنه مستملدر : (کندی کنبه قدر بکله سنی تبیه ایتدی، بوماده فی کوزلجه تبیه ایتلی.) جمی (تلبیات).
 تَلْبَسَتْ { [ایتالجه دن] کونشه، تلبس (یاغموره قارشی سفاش و سائر نک اوزرینه چکیلن بز. بو کله نک فارسیده اوروجک آغی معناسنه اولسنه و معروف ايله مناسبتی بولئسنه کوره هیناً فارسیدن آلفش اولسی ده وارد خاطر اولور : بلکه بسط اجتش اولور دک سایه اندیشه می، نوردن برئته چکه ک آسمانک فوقه (معلم ناجی)
 تَلْبَسَتْ { [ع] صاچلق، یاییلق، سسر سربلک.
 تَلْبَسَتْ { [ع] صاچق. سربلک، یاییق : تلبس (تلبیر نفوذ) شته تحویل ایتک : (بریتک تلبیری، مصرای تلبیر).
 تَلْبَسَتْ { [ع] فی الاصل بر نسته فی تلبس (وقت وقت ادا ایتک معناسنه دور. «اختری» ده بیان اولئدیفته کوره بر نسته فی کجه کوکبه قارشی قویق معناسنه ده افاده ایدبیور.

(اِنْهَا) ايله يئىلرئنده كي فرقه دقت لازمدر. (اِنْهَا) نهايت مقامنده قوللائيلىر. اما بوقوللائيلاز:
 «اي قدرته اوليان آغاز وئناهي»
 «ممکن دکل اوسافنگی ادراك کاهی»
 (لا)
 تَلْبَسَاکُو { [ف] نازکیله ايله ایچیلن معروف نبات، نازکولهده ایچیلن قیتلش معلوم نبات. تومبکی طرزئنده زیاترد اولمشدر. اصلی (طباقو) دور. بالهریف فارسییه بو طرزده مال ایدلشدور.
 تَلْبَسَتْ { [ع] بردن جمک : تلبست (تلبت چن) جی اولان (تلبتات) اصطلاحات طیهه دندر : [تلبتات حلیه] = اثر مرض اولهرق بدنک برعئلهه ثوت ویا بکوردلن شکلنده ظهور ایدن ات چیقئنیسنه اطلاق اولئور.
 تَلْبَل { [ع] اوشه نیچی، اوشکنن : تلبل (تبله ایش بیور. سکا عقل اوکرسون — مثل مشهور) بر لغت کتابنده بوکله نک اصلی (تبلور) دینلیورسده اوله دکلدور. فارسیده (تن پرور) باشقه و (تبل) تپیل، تمهل (باشقه دور. (تبلغانه) = ایش کورله یین عمل، مسکینلری.
 تَلْبَلِیت { [ف] حیوان یوک، تلبلیت (کوچک یوک : «مرکب اوزره یوکله دیرلر تلبلیت» (سروری)

« گاه التفات و گاه تنافر این بیان »
 « رمز بدیع غمزه ایله هر نظاره دن »
 (منیف)

« یوق ذره تنافر عبارات »

« مقدمه »

ساقس { [۵] حسد ایدشک ،
 ساقس { رقابت ایتک . (منافه)

زیاده قوللاییر .

ساقص { [۵] آزالقی ، اکسیلک ؛
 ساقص { (تناقص دم ، تناقص
 عمر ، تناقص سرمایه) .

ساقص { [۵] بر مادهیه عائد
 ساقص { ایکی سوز بر برینه مخالف

و اویماز اولق ؛ ایکنجی سوز برنجی
 سوزده اویشون اولماق ؛ : فلان
 سوزنده ساقص ایتدی ، تناقص عبارت
 جمعی (تناقضات) .

ساکج { [۵] نکاحلاشقی ،
 ساکج { بر برینه مشروع زوج
 و زوجه اولق .

ساکر { [۵] تجاهل ایتک ،
 ساکر { بیزارلیک .

ساول { [۵] آلوب عک ، آلوب
 ساول { یتک : (تناول طعام ،
 چیلکک تناولی ، اثنای تناولده) .

ساول { [۵] اویووک کی کورنمک ،
 ساوم { یالاندن اویومق ؛ : تناوم
 کره ، تناوم نکمبان) .

ساهی { [۵] نهایت بولق (بی نهایت)
 ساهی { = نهایتی اولیان ، صوگسز .

تناسل { [۵] بر برندن طوغوب
 تناسل { آورده مک ، نوره مک ؛

نسل یتشدرمک ؛ : (تناسل بنی آدم ،
 امر تناسل ، تناسل حیوانات) .

« طوت که یونر و ارایش اما فک محو ایله مش »
 « ایچلرندن بر تناسل ایتش آدم یوق میدر »
 (نسیب)

تاشد { [۵] بر برینه شعرا و قومی .
 تاشد { (مناشده) ایله مترادفدر .

تاشیر { [۵] چوجق یازی ،
 تاشیر { عجبی یازی . مفردی

اولیان جمدر .

تاصر { [۵] بر برینه نصرت
 تاصر { ایتک ، یاردیملاشقی .

(تناون) ایله معنایه مترادفدر . فقط
 او اکثریا مادیات و معنویاتده ، (تناصر)
 اکثریا یالکتر مادیاتده قوللایلیق اوزره
 معروفدر ؛ : (تناصر ارباب قلم) .

تاظر { [۵] بر برینه باقی ،
 تاظر { باقیقی ، قارشولق باقی ؛
 (تناظر خصمین) .

تافر { [۵] بر برندن نفرت ایتک ،
 تافر { اورکک ؛ : (تنافر عالم

و جاهل) (تنافر حروف) = کله تک
 اثنای تلفظده لسانه ثقلت و عبرت ویره جک

حرفلردن مرکب اولسی . [تنافرکلات]
 = کله لک بر برلرینه عدم امتزاجندن

طولانی حین تلفظده لسانه ثقلت
 واضطراب ویره جک بر حالد بولنسی
 دیمکدر .

تَنَادُ { [ء] بربرله مصاحبت ايتك ،
تَنَادَمَ } قوشمق . (منادمه)
مقامنده قولانيله بيلير .

تَنَادِي { [ء] بربرينه ندا ايتك ،
تَنَادِي } ندا ايدشيك . معلم
صرحومك لغت كئابنده ايضاح ايتديكي
وجه ايله بر قوله كوره قيات كوننه
(يوم التنادي) ده دينيله بيلير .

تَنَازُع { [ء] بربريله نزاع ايتك ،
تَنَازُع } خصومت ايدشيك .
(تَنَازُع بِالْأَيْدِي) = اصطلاحات
فقيهه دندركه ايكي كشينك ذي ايلد
اولدقلري عقار ايجون نزاع ايتلري
ديمكدر .

تَنَاسُب { [ء] بربرينه مناسب
تَنَاسُب } و اويفون اولق ، كوزل
نسبتنده بولمق : (تناسب اندام ،
تناسب اعضا ، تناسب الفاظ) § صنايع
ادبيه دن (مراعات نظير) دينلن
صنعت بديعه نك نام ديكري § (تناسب
عددي) = اصطلاحات رياضيهدندر .

« نه در مبانيت آفرينش اشكال »
« نه در تناسب اندام و حسن نقش و نگار »
(لا)

تَنَاسُخ { [ء] بر طائفة ضاله نك
تَنَاسُخ } قولي اوزره روحك بر
جسمدن آريلير آيريلاز ديكبر بر جمعه
تعلق ايتسي : (تناسخ ارواح) .
(تَنَاسُخِي) = تناسخ مذهبنده بولان
آدم .

« تمیزه یو غیدی اقتدارم »
(مقدمه)

تَن { [ف] وجود ، بدن ، كوده ،
(تَنَبَرُور) = وجوديني
بسله مكي دوشون ، وجوديني بسله مكه
اعتنا ايدن آدم . (تَنَبَرُورَانَه) =
وجوديني بسله مكه مشغول اولان آدمه
باقيشه جق صورتده . (تَنَبَرُورِي) =
وجود بسله يعييك . [تَن دُرُست] =
صحتي يرنده ، وجودي صاغلام اولان
آدم . [تَن دُرُستی] = صحت وجود ،
وجود صاغلاملي . [آهَن تَن] =
بك صاغلام وجودي [تَرَم تَن] =
يوموشاق وجودي . [تَن آور ، تَناور] =
طولفون وجودلو ، اتلي جانلي . [تَن
آسان ، تَنَاسَان] = راحت وجوديني
آرايان ، كندی راحتته باقان آدم .
« بختياري جهانده محنتدر »
« تندرستی يوك سعادتمدر »
(صفا)

« ناتوانلق اوقدر ايتندي سرايت تنه كيم »
« قالمه ماز عارض خوابه دوشونجه نكهم »
« ناي »

تَنَاد { [ء] بربرندن اوركك ،
تَنَاد } ياغريشوب قاجشمق .
(يوم التناد ، يوم تناد) = روز محشر ،
قيامت كوني .

تَنَادُ { [ء] نادرلشمك ، بولمق
تَنَادَر } اولق . استعمالی نادردر .

تَمَيَّزَ { [ع] بد نظر دڼ محافظه
 ايجون صيانه و بعض حيواناته
 اصيلاڼ نظر بونجی ، نظراق ديمکدو .
 تَمَيَّزَ { [ع] دقتله آيبرمق ،
 تَمَيَّزَ { آيبرمق ؛ تدقيق ايدوب
 سيمک ، سيمک ؛ فرق ايمک ، ايدمک :
 [تَمَيَّزَ نيك و بد ، تَمَيَّزَ خير و شر ،
 تَمَيَّزَ خطا و صواب ، تَمَيَّزَ نفع و ضرر ،
 شاب ايله شکرک تَمَيَّزَ] [محکمہ
 تَمَيَّزَ] = محاکم حقوق و جزاينه دڼ
 صادر اولان حکم لړک قانونه موافق
 اولوب اولديځي تدقيقه مأمور اولان
 هيئت : (تَمَيَّزَ دعوی ، دعواي تَمَيَّزَ
 ابتداي) . [تَمَيَّزَ] = هيئت مشاوره
 ايلها معرفتيله ديمکدو . § قوه تَمَيَّزَ ،
 اي کونوي و فاشه يا خود ضرري فرق
 ايتديڼ قوت : (اهل تَمَيَّزَ ، ارباب
 تَمَيَّزَ ، تَمَيَّزَ سز آدم] . § فارسيده
 اولديځي کي بولفظک نظمده مخففاً يعني
 (تَمَيَّزَ) طرزنده استعمالي نادراً واقع
 ايسده مقبول طبع سليم دکلدو ،
 فقط محاورانده بوطرزي تافظي حادثا
 ترکيله لشد برلش و صفت حکمي و بريه رک
 پاک ، نظيف ، طاهر ، نفيس ، صاف
 کي معنارده زبانه اولمشدر : [تَمَيَّزَ
 صراحی ، تَمَيَّزَ باردق ، تَمَيَّزَ برکاب ،
 تَمَيَّزَ برقات اوږه ، تَمَيَّزَ برکوبه] .
 « نه در تصور تَمَيَّزَ حسن و قبح امور »
 « نه در تقابل امتداد جمله کردار »
 (قصيده — لا)

مفردتدن زياده قوللانيلير : (تمويهات
 زنديقانه) .

تَمَيَّزَ { [ع] ياييلوب دوشنک :
 تَمَيَّزَ { (تمهيد بساط) .

تَمَيَّزَ { [ع] مهديک دعواسنه
 تَمَيَّزَ { قالشفق ، مهديک
 دعواسنده بولمق .

تَمَيَّزَ { [ع] ماهر اولمق ، کسب
 تَمَيَّزَ { مهارت ايمک : (دباغنده
 تمه) .

تَمَيَّزَ { [ع] يايوب دوشه مک ،
 تَمَيَّزَ { دوشنک : (تمهيد مقدمه
 بساطک تمهيدی) جي (تمهيدات) .

« سکا قادی مدد و سرحت ای صهرنجی »
 « نه دوشره آني قبل شانگه بسط و تمهيد »
 (کاظم)

تَمَيَّزَ { [ع] بر آدمه بر مادهده
 تَمَيَّزَ { مهلت و زمان و برمسک ،
 سوکرهيه براقق : (ادای دينک تمهیل)
 (امهال) ايله معناجه مترادف ايسده
 (امهال) اکثريا حق آسپيده قوللا .
 نيلير جي (تمهيلات) .

تَمَيَّزَ { [ع] معنی امثالشدن
 تَمَيَّزَ { آي رلوب سيمک ، موقع
 مخصوص طومتق : (اقراني آرمسند
 بحق تَمَيَّزَ ابتداي) (مابه التَمَيَّزَ] =

کنديسيله تَمَيَّزَ ايديلن شي . جي (تميزات) .

تَمَيَّزَ { [ع] صيويق اولمق ،
 تَمَيَّزَ { صيويقلاشمق ؛ مابع حالنه
 کلک .

« نیازمند وصال اول قوشری ای نانی »
 « نه وار نئی » وصلت خلاف ماده دکل
 (نانی)

« هرکسک ذکر می مان ادعیه عز و شکوه »
 « هر طرفدن چیقور بانک تمنای کرم »
 « تَرُؤْ » { [ع] طالع لا نئی ، طالع لی }
 « تَمُوجْ » { اولوق : [تموج رایت]
 تموج دریا ، تموج نباتات [جمی
 (تموجات) .

« تموج اجمده بر بر جن لطیف لطیف »
 (معلم ناجی)

« تَمُوزْ » { [سرپسیدن] یاز مومندگی
 تموز } { مروف آی . (برهان
 قاطع) ده حرارت شدید معنای
 اولدیی کوستریلیور : (تاب تموز)
 نظمه میک تحقیقه ده قولانیلیز .

« کر تاب تموز غصبی ایسه سرایت »
 « هر قطره بارانی هوا بر شرور ایلر »
 (نفی)

« تَمُولْ » { [ع] مالی اولوق ؛ چوق
 تمول } { مال صاحبی ، زنگین
 اولوق : (فلان تجارتله تمول ایستی) .

« تَمُولْ » { [ع] مالدار اتمک ،
 تمویل } { ایدلک . استعمالی
 اندودر .

« تَمُویَه » { [ع] سوزی یا الدیزلامق
 تمویه } { صورنیله سویله مک ، باطل
 سوزده حق سومی ویرمک . غلط
 فاحش اوله رق (تمویه) طرزنده تلفظ
 اجمه ملیدر . جمی اولان (تمویات)

تمک ، بر عرصه تک تمکی ، دکانک
 تمکی [جمی] [تمکات] .

« تَمَلِجْ » { [ع] طوز لاق ، طوز -
 تلج] لانقی : (تلج سمک ،
 سمکه تک تلجی ، تلج طعام) [اثنای
 کلامده لطیف بر مضمون و یا دلنشین
 بر تعبیر ایراد اتمکدن عبارت بر صنعت
 ادبیه در . جبان بر شخصه (قوجه
 ارسلان کل باقلم) دیمک کی .

« تَمَلِکْ » { [ع] ملک اتمک ، ایدلک ؛
 بر بری برینک عهد »

تصرفه ویرمک ، بر بر برینه ویرمک ؛
 [شو باغچه تک فلانه تملیکی ، شو دکان
 فلانه تملیک ایدلدی] ، [تملیکا] =
 کنددی تصرفه یکمک صورتیله : [شو
 قوناق تملیکا فلانه ویرلدی] جمی
 (تملیکات) .

« تَمَلْ » { [ع] دیلمک ، آرزو اتمک ،
 تمی } { ایدلک : (نئی موفقت ،

نئی اقبال ، نئی ترقی) . عین معناده
 اسلوب فارسی اوزره (تمنا) طرزنده ده

قولانیلیز . § [تمنا] = الی باشنه
 فالد یروب آشنائی اتمک معنایده وسلام

اشارتی مقامنده ده مستملدر : « قیسه
 تمنا ، قندبیلی تمنا » جمی معنای اولابه

کوره تحفیف یا ابله (تمنیات) .
 « کوکل آشفته » یار آلفته ، چشم بخت ایسه خفته »

« عجب عاشق ، عجب دلبر ، عجب اولماز تمناور »
 (نفی)

[پرمکین] = زیادہ آغیر باشلی ،
چوق و قارلی : [رئیس پرمکین] .
• اهل تمکین بنی بکترتمه ای کل بلبله •
(فضولی)
• آراغاز نشئه تمکین رند لا ابالی ده •
(واصف)

تمل { [رومجہدن] اصل ، اساس ،
وکن دیمکدر . ترکیه سنک
(قویوق) لفظی اولدیفنی مرحوم احمد
وفیق پاشا اثرندہ کوستریور : (تمل
آتمق) = بنانک تمل طاشنی قومق ؛
بربرده یرلشوب قاتق . (تمل طومتق)
= تملشمک ، بردوام و بایدر اولوق .
(تمل دیرکی) = اساس بنا اوزرینہ
قونیلان دوت دیرکدن هر بری .
(تملز) = قاتی ، واهی ، اصلسز
دیمکدر .

• ترکی سخنه تمل قومشار •

• کرچه تملی کوزل قومشار •

(مقدمہ)

تملق { [ع] بالطاقلاغق : [تملق
افعال مذمومہ دندرد] جمی
(تملقات) : • تملقات مسکینانہ •
• دل کیمسه یه ائلز تملق •
• اول خلق ایله ایتمه مش تملق •
(معلم ناجی)

تملک { [ع] ملک ایدیک ، ایدینک ؛
بریری صاتون آلوب مالک
و صاحب اولق ، بر پر تحت تصرفه
آلنق : [برخانہی تملک ، بر ترلانی

قوللانیلیر . مثلاً : [بوراجہ ایشلره
تمشیت ویرلمکده در .] دینیلیر .
(تمشیه) طرزنده قوللانیلدفنی زمان
(ایتمک) ماده سی الحاق اولنور . مثلاً
[مصالحی تمشیه ایتمک ایچون] تشدید
ایله غلط اوقوماملیدر .

• لوح ترصین وقضاعتیت و برق پرنک •
(کاظم)

تمشیط { [ع] طارامق ،
طارغق : (تمشیط
کا کل ، کسولرک تمشیطی) .

تمعا { [ع] مهرکچی کاغد ، قاش
مقولہ سنہ و اشیای سائر یه
اوریلان علامت ، نشان ، پول :
(تمنا رسمی) = بعض امتعه واوراق
تجاریه یه اوریلان نشانہ رسمی و پول
ویرکوسی دیمکدر .

• آقچہ ایتمز قاشی تمفاسز •

• نه خطایی وار آندہ نه خارہ •

(ندیم)

تمکن { [ع] مکالانق ، مکان
طومتق ، یرلشمک :
[تسالیادن مهاجرت ایتدکدن موکرہ
بر مدت سلائیکنده توقف و مؤخرأ
اناطولی یه یکوب مقنيسا شهرنده تمکن
ایتدیلر] .

تمکین { [ع] وقار ، مکانت ،
آغیر باشلیلیق . خفت
مزاجک ضدی . [اهل تمکین] =
وقار نفس ، مکانت مزاج صاحبی .

- تَمَسَّكَ [بو مضاده اكثر يا مضويانده
قوللائيلير . § سند . بورج ايجون
آلنوب و برلين كاغد و حين استلا كده
آلان حجت ديمكدر : (بدنده تَمَسَّكَ
واري ، تَمَسَّكِي چيقارسون) .
- د باس مهري تَمَسَّكِرِه اصنافي طولاندر ،
(۷)
- تَمَسَّكِي . { [ع] مسكين اولق ،
تَمَسَّكِي { مَسْكِيْنَكْ ، مَسْكِيْنَكْ
كوسترمك : (تَمَسَّكِي نسوان ، تَمَسَّكِي
تنبوران) .
- تَمَسَّيَه { [ع] ريسنه ، افقه اقسامكي
تَمَسَّيَه { خبر اينسون ، ديه دعا
ايتك . تشديد ايله غلطدر :
« شيقدر هنرنا بكم اعلى لسان بيلير »
« اجراي رسم تمسيده بون صو آو دير »
(معلم ناجي)
- تَمَسَّطُ . { [ع] صاجني ، صاقاني
تَمَسَّطُ { طارامق ، طارامق .
- تَمَشَّقُ . { مشق آلق ، مشق اخاذ
تَمَشَّقُ { ايتك ؛ تعلم ايله مك .
اكثريا حسن خطي اوكرتمكده قوللا
نيلير : (كيمدن تمشق ايتدي ، فلاندين
تمشق ايله دي) .
- تَمَشَّقِي . { [ع] يورمك . مضويانده
تَمَشَّقِي { مستملدر : (تَمَشَّقِي امور ،
تَمَشَّقِي مصالح) .
- تَمَشَّقِيَت . { [ع] يورتمك ، يوربد
تَمَشَّقِيَت { لك . كذلك ماديانده
قوللائيلاز : (تَمَشَّقِيَت امور ، تَمَشَّقِيَت
مصالح) . بعضاً (ويرمك) ماده سيله
- تَمَسَّكَ . { [ع] آجي ايتك ، ايدلك .
تَمَسَّكَ { ماديان و مضويانده قوللا .
- تَمَسَّيَلِر : (تَمَسَّيَلِر ماه ، مامك تَمَسَّيَلِر ،
تَمَسَّيَلِر حياه ، تَمَسَّيَلِر عمره تَمَسَّيَلِر دماغ) .
- تَمَسَّيَضُ . { [ع] ضعفه نسبت ايتك ،
تَمَسَّيَضُ { ايداك ؛ ضعف كوي .
- سترمك ، كوسترمك . اكثريا سوز
حقدنه قوللائيلير : (مورخ بو قول
تَمَسَّيَضُ ايتشدرد ، بر قولك تَمَسَّيَضُ
برايينه عتاجدر) .
- تَمَسَّيَلِر . { [ع] ادمان ايندومك ،
تَمَسَّيَلِر { ايندومك ؛ بر شيشه
آليشديرمق مقصديله چالشديرمق ؛
[طلبه يي درس لر نه تَمَسَّيَلِر ، شاكر .
دانك درس لره تَمَسَّيَلِر] جمعي [تَمَسَّيَلِر] .
- تَمَزَّقُ . { [ع] بير تليق ، ياره لئك ؛
تَمَزَّقُ { (تَمَزَّقُ اثواب) .
- تَمَزَّقِي . { [ع] بير تمني ، بير تليق ؛
تَمَزَّقِي { (تَمَزَّقِي اوراق ، تَمَزَّقِي
مكتوب ، تَمَزَّقِي جرائد عتيقه) .
- تَمَسَّحُ . { [ع] بر شيشه ال سورمك ،
تَمَسَّحُ { مسح ايتك . § بر شيشه
سورمك .
- تَمَسَّحَرُ . { [ع] مسخره لائق ، مسخره
تَمَسَّحَرُ { لائق ايتك . § مسخره لائق
كوستروب استمزاده بولمق . جمعي
(تَمَسَّحَرَات) .
- تَمَسَّكُ . { [ع] اهتمام ايله طوتمق ،
تَمَسَّكُ { يابشوب صيقي طوتمق ؛
[شريعت غرايه تَمَسَّكُ ، برهان قاطمه

مَدَحُ : { [ع] کندی مدح ایتک ،
مَدَحُ { اوکوونک : (مَدَح
معیوبانددر) جمی (مَدَحَات) :
(مَدَحَات عجمانه) .

مَدَحُ : { [ع] کسب مدحیت ایتک ،
مَدَحُ { مدنی اولق : (زاپونیا .

ایرک امر نمونده کوسر دکری سرعت
و غیرت جدأ شایان حیرتدر) ، (مبنای
مَدَحُ ماده تعاون اولسیله — سئله
مقاله سی — شناسی) .

مَدَحُ : { [ع] مبالغه ایله مدح و ثنا
مَدَحُ { ایتک . (مَدَح) دن
اقوادور .

مَدَحُ : { [ع] اوزاتقی ، اوزادلق .
مَدَحُ { مادیات و معنویاتده
مستملدر : (مدت مأذوتقی تمدید ،
تمدید اقامت ، تلفراف خطنک تمبدی ،
تمدید مکاله) .

مَدَحُ : { [ع] « خرما » دینیلن میوه .
مَدَحُ { [د میر هندی] تصویرنک
طوغریسی (تم رهندی) در .

مَدَحُ : { [ع] عناد و استکبار ایتک که
مَدَحُ { ترکیبده دیک باشلیق ،
دیک کلک دینیلیر : (ارباب جهل قبول
حقده تمرد ایدر) .

مَدَحُ : { [ع] ادمان ایتک ، ملازمت
مَدَحُ { ایتک ، آلیشقی ایچون

دوام ایله چالیشقی : (فن جراحی بی
تحصیلده تمرن ایده ایده طاقت بر
استاذ مشهور اولدی) .

« مثلی یوق آیینده ده ایتسه تمثل فی المثل »
« یدنه یوق شکلن عیان ایلمر مثالك صورتی »
(نورس)

تمثیل : { [ع] مثال کتیرمک ،
ایراد ایتک ، ایدمک : (او وقعه بی
تمثیل طریقله بیان ایتدی ، بر عباره نك
تمثیل) § برشیك صورتی سینا دیگر
شبهه نقش ایتک که بومنانده (طبع)
ایله مترادفدر : (بوکتایک تمثیل ، بر
رساله تمثیل ، تمثیل اول) . جمی
(تمثیلات) .

« کندی طورنده مکس ادنی دکل ملاووسدن »
« آکله حقک (مایا) غر آتنده تمثیل ایندیکن »
« ایله مش اهل حکم موج ایله بحری تمثیل »
« ناکه معلوم اوله ماهیت معنای حدوث »
(طارف حکمت)

تمجید : { [ع] مجد صاحی اولق ،
تمجید { کسب مجد ایتک : [آحاد
فاسدن برینک تمجیدی] .

تمجید : { [ع] ثنا ایله تعظیم ،
تمجید { اولولامق : (تمجید رسول ،
تمجید اهل بیت) § ثنا و تعظیم ایله
صباحه قارشى مناره لرده اوفونان دعا .
بو دعا اکثریا مصور وقتنده تلاوت
اولندیقندن بین الموام (مصور) مناسنده
قوللانیلیر ، تمجید وقتی دینیلیر :
(تمجید پلاوی کی ایصیدوب ایصیدوب
یر — مثل مشهور) جمی [تمجیدات] .

قاعدهٔ عربیہ بہ موافق اولیان ہو کله
تصرفات عثمانیہ دندر ۔ لغزده قوللا
نیلان معنالیرنہ کوره (تمام) ایله (تمامیت)
پیشندہ جوق فرق بولندیفندن استعمالنه
احتیاج قوی واردر : [دولت علیہ
عثمانیہ تک تمامیت ملکیہ سنی تأمین ایدن
دول معظمہ تک دخی — رشید پاشا]

تَمَامٌ { [ع] میل ایتمک ، میلانک .
تَمَامِیل { [مادیات و معنویاتہ مستعملدر :
(تَمَامِیل قلبہ نہالک تَمَامِیل) جمعی (تَمَامِیلات) .

« اونہال باغ ہشود سکادہ ایدر تَمَامِیل »
« آکوکل نہ آیدر سین بوکار روز کاردر برلر »

(سری)

تَمَتُّع { [ع] فائدہ لئک ، کار ایتمک :
تَمَتُّع (بوسنہ سرکیدن خیلی تمتع
ایتمش) ، (تمتع ویرکوسی = بلدیہ تک
اصنافدن آلدینی ویرکو) . § فائدہ ،
کار : [اووناقارک حصہ لری چیققدن
سوکرہ کنندیسنہ اون بیسک فروش
صرف تمتع قالش] . بولفظ معنویاتہ
قوللائیلاز . جمعی (تَمَتُّعات) .

تَمَتُّع { [ع] فائدہ لندرمک ،
تَمَتُّع { فائدہ لندیرلک ، کار
ایتدیرمک ایتدیرلک . استعمالی اندردر .

تَمَتُّع { [ع] برشیک صورتہ
تَمَتُّع { کیرمک : [شیطان انسان
صورتہ تمثل ایدوب] § بر سوزی
مثل اولہرق ایراد ایتمک ، بر سوز
او صورتہ ایراد ایدلک : (شاعراک
پینیلہ تمثل ، اومصراعک تمثل) .

یقیندن تماشاسی ، دونماتک اوزاقدن
تماشی [(شایان تماشا) ، (جالب تماشا)
مقاملرنہ قوللائیلدینی دہ واقعدر ، مثلاً :

[تماشا گاہہ ، تماشا گاہہ] =
اطرائی سیر ایدہ جک محل وسیرری .
[تماشا خانہ] = کذلک اطرائی سیر
ایلیہ جک او . [تماشا گھر] = سیر
ایدیجی ، سیرجی . [تماشا گری] =
سیر ایدیجیلک .

« الله الله نه تماشادر بو »

(لا)

« دریادہ ایدن اول دریکتانی تماشا »

(طالب)

تَمَالُک { [ع] نفسنہ مغلوب اولماق ،
نفسی ضبطہ مقتدر اولماق ،
کنندینہ مالک اولماق .

تَمَام { [ع] بتون ، نقصانز ،
تَمَام { اکسیکز : (برایش تمام
اولہدن دیکرینہ باشلاعا) . § تام
اولماق ، تمک : [تمام تحصیل ، تمام
حساب ، تمام ہر] (تَمَاماً) =
نقصانز اولہرق . [بِالتَمَامِ ، تَمَامَہ] =
تَمَامِہ ، نقصانز (نامام) = اکسیکلی ،
تمام ایدلہ مش .

« نیم سون پانہنی ساقی تمام ایتدک بنی »
(ندیم)

« سوبلدیکہ سن اواسیانی تَمَاماً بن دخی »
« ایزرم فرط کدرلہ اشکمی سیل روان »

تَمَامِیت { [ع] تَمَامِیت ، ناملق ،
نقصانزلق ، بوتونک .

« قوغش بوچار سوبه بر آینه حیات »
 « سورنور اولش آنده تمایل کاشات »
 « لا »

« تحقیق اولسه نقش تمایل کاشات »
 « یا خواب و یا خیال و یا خود خانه در »
 (ترجیع بند)

تَمَاجِدُ { [ع] مجدی ، شرفی یاد
 تَمَاجِدُ { ایله افتخار ایتک } ایکی
 و یا ده زبانه آدم مجد و شرف خصوصه
 مفاخره ده بولغی .

تَمَادِی { [ع] زیاده اوزاق ، زیاده
 تَمَادِی { اوزون اولق : (تمادی
 ایام اقتراق ، تمادی عمر) .

[سن ایسه انفلاق صباح هرکس
 ایچون باعث اشراح ایکن ظلام لیلک
 تمادینه دعاخوان اولان اشراکی
 حرکات ریاکارانه کئی وقایه کیه دن
 استفاده ایتک ایسته یورین — شیخ
 نظامی — فیض آباد] .

تَمَارُض { [ع] خسته کئی کورغک ،
 تَمَارُض { بالاندن خسته اولق :
 (خدمتدن قورتیق ایچون تمارض
 ایدییور)

تَمَاس { [ع] دکک ، طوقنق :
 تَمَاس { (الی اله تماس ایتدی ،
 باستونک اوچی اتکنه تماس ایتدی) .

تَمَاشَا { [ذ] ذوق و حظ جهتله
 تَمَاشَا { و یا خود عبرت آلتی مقصدیه
 نظر ایتک ، باقی . ذاتاً معنای
 مصدری بی حاوی اولان بو کلمه معلوم
 و مجهول اوله رق قوللانیلیر : [براویونک

تَلَهی { [ع] اویشاق ، اوپونله
 تَلَهی { وقت کچیرمک . (تَلَهی) .
 ایله مترادفدور .

تَلَهیب { [ع] آلولندیرمک ،
 تَلَهیب { آلولندیرمک . جمی
 [تَلَهیبَات] : (تلهیب ناز ، آتشک
 تلهیبی) .

تَلِیث { [ع] ارسلان روشلی ،
 تَلِیث { ارسلان یورکلی اولق :
 (تلیث غزاة) .

تَلِید { [ع] بلاد عجمده ، یعنی
 تَلِید { دیار — لامیه تک غریده تولد
 ایدوب کوچوک ایکن دار اسلامه
 کتورمکه ، دار اسلامده بیومش اولان
 کیمسه یه دینور . بوراده عجمدن مقصد
 هر یک غیری اقوام دیمکدر . علی الاطلاق
 قول جنسی افاده ایدر . کوله اولورسه
 (تلید) جاریه اولور ایسه (تلیده)
 دینیلیر .

تَلِین { [ع] یوموشاق اولق ،
 تَلِین { یوموشاق . (تَقَبُّض) ک
 ضدی : (تَلِین طبعیت) .

تَلِین { [ع] یوموشاق ، یومو-
 تَلِین { شادلق : لیت ویرمک ،
 ویرمک : (تَلِین طبعیت) .

تَمَآل { [ع] بربرنه ممانل اولق ،
 تَمَآل { مساوی بولغی . حسابده
 بلاکسر تقسیم قبول ایتک .

تَمَآیِل { [ع] تمایل ، سورنلر ،
 تَمَآیِل { نظیرلر دیمکدر :

« خوشه برکف ایدی آغیه خیت »
 « ایتمسه ریش و بورونی تلویث »
 (وحی)

(تلوث) = بولاشوب پیس اولنی
 معناسنه دو .

تَلَوِیْحُ . { [ع] واضح و عیان قیلنی .
 جمی (تلویحات) §
 ادبیاتده « کنایه » بحسب اقسامندن
 بر قسمة (تلویح) اطلاق اولنورکه کنایه
 وارده ده معنای مقصودی ادراک
 ایچسون لازم و ملزوم بیننده وسائط
 کثیره بولنه .

تَلَوِیْعُ . { [ع] یاقوب دودناک
 ایتمک، ایدلک : (تلویع
 قلب ، تلویع دل عاشق) جمی
 (تلویعات) .

تَلَوِیْمُ . { [ع] آزارله منی ، لوم
 و سرزنش ایتمک . جمی
 (تلویمات) .

تَلَوِیْنُ . { [ع] ارنک و برمک ، و برلک ؛
 بویامق ، بویالاق : [خانه
 تلوین ، جامه تلوین ، کوشک تلوینی ،
 قاشک تلوینی] جمی (تلوینات) .

تَلَهَبُ . { [ع] آلولغک ، آلونوب
 یاغق .

تَلَهْفُ . { [ع] حزن و کدر ، یأس
 و حسرتله یانوب یاقلق ؛
 چاغریشوب آغلامق . جمی (تلهفات) .

الطکدر . (فن بیان) ده صنایع
 بدیهه دن بر صنعت ادبیه درکه مثال آئیده
 وارد اولشدور .

« ایله خاطرلری تمیزه شتاب »
 « ایلمه عرش الهی بی خراب »
 (نابی)

مصراع ثانیده کی عرش الهی تعبیرله
 [قلب المؤمن عرش الرحمن] حدیث
 شریفنه تلخیص ایدلشدور .

تَلِیْعُ . { [ع] لمان ایتدرمک ، ایتد-
 یرلک ؛ بارل بارل بارلاقمق ؛
 (تلخیص سیف ، اسطه ناک تلخیص) §
 (فن بیان) ده صنایع افطیه دن شعری
 بر ایکی و یا اوج لسانی مزج ایدهرک
 سویه مکدن عبارت بر صنعت ادبیه دره ؛
 « خاف معتبر آدم و حوا سنین »
 « جعل الله فداء لك امی وانی »

تَلَوْنُ . { [ع] رنگدن رنگه کیرمک ؛
 (تلون سیما ، تلون
 بوقلون) § بر حالده طور میسوب
 دونکاک کوسترمک ، ثباتسز اولوب
 حالدن حاله یکمک : (تلون مزاج ،
 تلون افکار) جمی (تلونات) .

« هزار احباب اولان اهل تلوندن وفا کلز »
 (راغب)

« نیه منبر اوله حالم بو تلوتله نیم »
 « دل یشیمان کنه توبه یه وارماز دهنم »
 (شیخ غالب)

تَلَوِیْثُ . { [ع] بولاشد بروب پیس
 و سر دار ایتمک ، ایدلک :

ایدی) . جمی [تَلْقِیَات] .

تَلْقِیَحْ { [ع] آتی اور مٹی ،
اور لقی : آشیلایق .
آشیلایق : (تلقیح اطفال ، تلحیح
اشجار) . [تلحیح جدی] چیک علی
آشیسی . جمی [تَلْقِیَات] .

تَلْقِیَمْ { [ع] لقمہ و یرمک ،
و یرمک : لقمہ لقمہ اولہرق
یدرمک . یدرمک .

تَلْقِیْنْ { [ع] برسوزی سولہ یوب
محطہ ایجہ آکلامق ،
آکلامق : (تلقین دین مبین ، بومادہ
مہمہ نک اوصاعہ تعلیق قولای دکلدر)
بعدالدفن میتہ خطاباً قبرینک اوزرنده
امام طرفندن ایراد ایدیلن اخطارات
دینہ یہ اطلاق اولنور : (تلقین میت)
جمی (تَلْقِیَات) .

• برک کلمہ عندلیب داری تکفین ایدیلر
• برکاستان یتیمی اوسندہ تلقین ایدیلر
(شرف)

تَلْقِیْ { [ه] شاگردک ایتمک
صورتیلہ تعلیم ایلہ مک :
(فن جراحی یی یارسده معلم مشهور
(شارقو) دن تلذ ایلہ مشدی .

تَلْقِیْ { [ع] بارلامق . (التَّمَاع)
ایله مترادفدر .

تَلْقِیْ { [ع] قولاً ایما یعنی انشائی
کلامده برقصہ و یا بر
نکستہ و یا خود بر وقصہ اشارت

تَلْقُونْ { [رومجہدن] سسی اوزاغہ
نقل ایدن آلت مخصوصہ ،
(ناقل الصوت) یا خود (دورشنو) .

تَلْقِیْفْ { [ه] صارمق ، بورمک ،
اورمک .

تَلْقِیْقْ { [ع] بربرینہ ضم ایتمک ،
ایدمک : (اوکتاب جمع
وتلخیص صورتیلہ وجودہ کتیرلشدر) .

تَلْقِیْ { [ع] کندی ایچون لقب
تلقب : اخدادایتمک ، لقب طاقفی ،
لقبایتمک : (چتیمکان سلطان محمود خان
ثانی « عدلی » خصلیلہ تلقب ایتمشیدی) .

تَلْقِیْ { [ع] بارہ لیوب لقمہ لقمہ
تلقم ایوتقی . (التَّقام) ایله
مترادفدر .

تَلْقِیْ { [ع] قارشولامق ، برنسنہ یہ
تلقی : قارشو تصادق ایدوب یاتقی
ویاتقی : برشی قبول ایتمک ، ایدمک .
بورادہ قبولک ادراک ، اعتقادہ کورہ
قیدیلہ ذکر ی زائددر . چونکہ بویلہ
اولسی ذاتاً طبعییدر : (بوتلیغایتمک
اوراجہ نہ یولده تلقی ایدیلہ حکمی مجہولدر ،
اصراعالبریک مخلفجہ حسن تلقی ایدیلہ حکمی
وارستہ اشتباہدر) جمی تحریف یا ایله
(تَلْقِیَات) در .

تَلْقِیْبْ { [ع] لقب وضع ایتمک ،
تلقب : ایدمک ؛ لقبہ مقی ، لقبلا .

تَمَقْ : (حضرت عمرک (فاروق) ایله
تلقیبی اظهار حق واجرای عدالتده
فوق العادہ التزام دقت ایلہ مسنہ مبنی

جمله سنده کی (اتلاف) لك یرنده (تلف)
لفظی قوللائیلر . [اولق] = ماده سیله
قوللائیلدی زمان ضایع و تباه حکمنی
تضمن ایدر . ایشته (تلف نفس ،
تلف عمر) کبی تبیرلرده (اتلاف)
معنای مقصود اولیوب اصل معنای
مطلوب (نفسك تلف اولسی ، عمرک
تلف اولسی) دره حاصلی مقام و صورت
استعمالی دفته محتاجدر . جی اولان
[تلفات] = تلف اولانلر یعنی اولمش
اولانلر معناسنده قوللائیلر .

« یازیق یازیق تلف ایتدم متاع جان و دلی »
« بو چارسوی محبتده کار اولور صاندیم »
(حاصم)

تَلْفُتُ { [۵] اصوائی آغیزدن لفظ
تلفظ } حانده چیقارقی دیمکدر :
(برکله مک تلفظی ، بو حرری تلفظ) .

هریبده (تلفظ) ایله (تکلم) پیننده
معناجه فرق اولدی قی قاموسک مندرجه
نده کوستریلیورسده ترکجهده بواکی

کله مک معنارنجه خیلی فرق بولندی اهل
لسان عنندنه مسلمانندره . مثلاً (فلان
فرانسزجه بی پک کوزل تکلم ایدر)

دینیلبرده آتک یرنده (تلفظ) قوللا .
نیله ماز . ترکجهده تلفظ (سوز سوله مک)
و تکلم (لایقردی ایتک) مقاملرنده

استعمال اولندقلرندن هر تکلمده تلفظ
واقعدر ، فقط هر تلفظده تکلم واقع
دکلددر . جی (تلفظات) .

§ صاچه صایان ، ایرکیله مک جواب
و یرمک . اکثریا (بلا) اداتیه معاً
استعمال اولنور . مثلاً انشائی استنطاقده
مظنون بلا تعلم اعتراف جنایت ایتدی)
تَلْعَانُ { [۵] مبالغه ایله لغت ایتک ،
زیاده لمن و نفرت کوستر .
مک : (ابلیسی تلعن) .

تَلْعَرَفُ { [روحیه دن] دور نویس
معناسنده در . سیاله

برقیه بی تل واسطه سیله مخایره ده
استخدام . بو اصول ایله مخایره .
لسانغزده (تلغراف) طرزنده تلفظی

شایع اولمشدر . (تلغرافخانه) بو اصول
ایله مخایره اجراسنه مخصوص محل .
اکثریا (تلغراف چکمک ، تلغراف

کشیده ایتک) صورتنده قوللائیلر .
(تلغراف اورمی ، تل اورمی)
تعبیرلری پک عایانه عد اولنور .

[تلغرام] = تلغرافنامه دیمکدر .
فقط لسانغزده استعمالی شایع اولامشددر .
تَلْفُ { [۵] بوش یرده ضایع ،
هلاک ، بوق ایتک . (ایتک)

اولق) ماده لرله قوللائیلر . (ایتک)
= ماده سیله استعمالی تقدیرده (اتلاف)

مقامنده قوللائیلش اولور . فقط بو
ماده علاوه اولنفقرین یشه او مقامده
قوللائیله ماز . یعنی بولفظ مجرد اولدی بی

زمان (اتلاف) معنایی افاده ایدمه .
مثلاً (قودوز بر حیوانی اتلاف جائزدر)

آجیلیق . [تلککو] = بد زبان ، آبی
 سوبله یی . (تلخ مزاج) = کونو
 خوبلی . (نفی چشیده) = آبی
 طامش ، مشقت چکمش اولان .

« باده تلخ اولدقجه آرتارنشده سی قوتلنور »
 (قوجه راغب)
 « تلککام ایچر سنک شیرین کلامک نورسی »
 « سن همان ایله تکلم راضیم دشنامه بن »
 (نورس)
 « تلکامیدر نصیبی نوش صبهادن بیله »
 (جوری)
 « ناقص اولماز فیض ذاتی نفی ایامدن »
 (قوجه راغب)

تلذذ . [ع] لذتدومک ؛ لذت
 تلذذ . [ع] ویرمک ، ویرمک ؛ (تلذذ
 دماغ ، تلذذ طعام) .

تلذذ . [ع] لڑوچتی اولمق ،
 تلذذ . قویولا شوب یا پیش حاله
 کلک : (تلذذ مایع) .

تلذذ . [ع] لڑوچتی اولمق ،
 تلذذ . قویولا شوب یا پیش حاله
 کلک : (تلذذ مایع) .

تلذذ . [ع] لڑوچتی اولمق ،
 تلذذ . قویولا شوب یا پیش حاله
 کلک : (تلذذ مایع) .

تلذذ . [ع] لڑوچتی اولمق ،
 تلذذ . قویولا شوب یا پیش حاله
 کلک : (تلذذ مایع) .

تلذذ . [ع] لڑوچتی اولمق ،
 تلذذ . قویولا شوب یا پیش حاله
 کلک : (تلذذ مایع) .

تلذذ . [ع] لڑوچتی اولمق ،
 تلذذ . قویولا شوب یا پیش حاله
 کلک : (تلذذ مایع) .

تلذذ . [ع] لڑوچتی اولمق ،
 تلذذ . قویولا شوب یا پیش حاله
 کلک : (تلذذ مایع) .

تلذذ . [ع] لڑوچتی اولمق ،
 تلذذ . قویولا شوب یا پیش حاله
 کلک : (تلذذ مایع) .

تلذذ . [ع] لڑوچتی اولمق ،
 تلذذ . قویولا شوب یا پیش حاله
 کلک : (تلذذ مایع) .

تلذذ . [ع] لڑوچتی اولمق ،
 تلذذ . قویولا شوب یا پیش حاله
 کلک : (تلذذ مایع) .

تلذذ . [ع] لڑوچتی اولمق ،
 تلذذ . قویولا شوب یا پیش حاله
 کلک : (تلذذ مایع) .

تلذذ . [ع] لڑوچتی اولمق ،
 تلذذ . قویولا شوب یا پیش حاله
 کلک : (تلذذ مایع) .

تلذذ . [ع] لڑوچتی اولمق ،
 تلذذ . قویولا شوب یا پیش حاله
 کلک : (تلذذ مایع) .

تلذذ . [ع] لڑوچتی اولمق ،
 تلذذ . قویولا شوب یا پیش حاله
 کلک : (تلذذ مایع) .

ایفایه مسارعت و مشور عالیی تلیم ایله
وضع سر مغفرت ایله مش .

تَلَجُلُجُجُ { [ء] سوزی دینی
چیکنه یه وک سویلک،
اکلاشیلیر آکلاشیلار صورتده
سویلکم: (تلجج خائف، تلجج خائن)

تَلَحْرُ { [ء] بریسی اکشی برشی
تَلَحْرُ { بر ایکن دیکرینک آغزی
صولانق: (تلحر زورنازن) .

تَلَحْدُ { [ء] قبری لحدکم،
تَلَحْدُ { قبر لحدکم: (تلحد قبر،
قبرک تلحیدی) § (مدفن) کی دفن
ایتمک، کومکم مناسنده ده قوللانیلیر:
(تلحد شهید) .

تَلَحْنُ { [ء] قراشده قییر کله
تَلَحْنُ { ایتمک § ازکی ایله، نغمه
ایله او قومق § تحطکه معناسی ده افاده
ایدر . جمی (تلحیات) ،

تَلَخُ { [ف] آبی دیمکدر: [تلخ
تلخ { وشیرن} (تلخاب، تلخابه) =
طلعی آبی، ناخوش اولان ایچیلک
شی . (تلخابه) زیاده مستعملدر:
(نوش تلخابه آزار) . (آب تلخ) =

آبی صودیمک ایسه ده شرابدن کنایه
اوله رفده قوللانیلیر. [کفتار تلخ] =
آبی سوز، [تلخ کفتار] = آبی
سوزلو. [تلخکام] = مأیوس، نومید،
کدرلی . [تلخکامی] = مأیوسیت،
امیدسزک، مکدر اولوق. [تلخی] =

دادت ایدمه — نصیحت جایی —
فیض آباد [ء] .

تَلِیسُ { [ء] بر شینک عینی ستر
تَلِیسُ { ایتمک، حق ستر ایتمک،
صورت حقدن کورینه وک حیله ایدوب
آلدانق: (ابلیس پر تلیس) جمی
(تلیسات): (تلیسات ابلهفریانه)،
[محسود ابلیس پر تلیس اولان آدمی
ارواح مقدسه قارش لطف مخصوصک
ایله مکرم قیلدک — مناجات جایی —
فیض آباد [ء] .

« (ایتمه بویه) ندای تلیسی »
« نه اولور بوزسه حکم تلیسی »
(معلم ناجی)

تَلِیْهَ { [ء] لَیْکَ جافرمق، لَیْکَ
تَلِیْهَ { دیک، [تلیه حجاج مسلمین] .
تشدید ایله غلطدر .

تَلْمُ { [ء] یاشماق طوتمق .
تَلْمُ { یاشماقلاقمق:

« چهره گنده ندر بوحسن تابش »
« صاندم که فر تلم اتمش »
(معلم ناجی)

تَلْمُ { [ء] برینک آغزی اویمک،
تَلْمُ { آغزی اویمک: (تلم
دهان صی) لاتمده یالکز آغز
اویمک معناسنده دکل مطلقا اویمک
مناسنده قوللانیلیر . آنکیمون (تلم
دهان) تمیری طوغرودر . مثلاً (ذات
والای ولایتناهی دخی یگری اوتوز خطوه
ایرودن بالاستقبال راسته تعظیمکاری بی

تَلَّاشُ { [ع] اضطراب ایلہ قاریشیق
عجلہ ایتک .

تَلَّاصُقُ { [ع] بربرینہ یا بشوق ،
پیشمک : (تَلَّاصُقُ خَطِیْ) .

تَلَّاطُفُ { [ع] رفقہ خوش
معاملہ ایتک ، نازکانہ
رفقہ ایشلہ مک . جمی (تَلَّاطُفَاتُ) .

تَلَّاطُمُ { [ع] اورشقی، چاریشقی،
اکثریا دیکڑک طاعہ لا .

نوب بربری اوسقہ چاریشمہ سندہ ،
زیادہ طائفہ لانمہ سندہ قولانیلیر :
(تَلَّاطُمُ دریا ، تَلَّاطُمُ امواج) .

« اولکی وقار نردہ قالدی »
« کیتدیکہ تَلَّاطُمُک چوغالدی »

(دریایہ خطاب — معلم ناجی)

« ضمیری فکر سوی عشق دن ایدری نہی »
« تَلَّاطُمُ ایلہ دریایہ کھر بولنور »
(خاکف پاشا)

تَلَّاعِبُ { [ع] اوینامق، اویناشقی
(ملاعبہ) کھی :
(تَلَّاعِبُ صیان) .

تَلَّافِی { [ع] الدن کیدن شیتی
صکرہ دن تدارک ایتک ،

ایدلک : (تَلَّافِی مافات) = فوت
اولان شیتی الدہ ایتک، یرینہ کتیرمک .
(ناقابل تلافی) = الدہ ایدلسی، یرینہ
کتیرلسی ممکن اولیان دیکدور .

« نہ داعیہ تدارک اوقات ایت »
« نہ دغدغہ تلافی مافات ایت »
(نابی)

تَلَّافِیْفُ { [ع] ایچ ایچہ قوبوق
کھی برہمائی افادہ ایدن

[تَلَّافِیْفُ] ک جمی اولان بولفظ طاقم
طاقم، بربرینہ صارماتمش نباتات کثیرہ
مناسندہ قولانیلیر . مفردی بومنادہ
قولانیلیہ ماز : (تَلَّافِیْفُ صحرا ،
تلافیف وادی شط) فی اصطلاح
طبیحہ دماغک سطحی تشکیل و ستر
ایدن بوکوتیلرہ اطلاق اولنور .

تَلَّاقِی { [ع] بربرینہ قارشی کلوب
بولشقی، بربریلہ بولشقی؛

بربرینہ قاورشقی : (تَلَّاقِی محبین ،
تَلَّاقِی اخوان) ، (موعد تَلَّاقِی) =
rendez - vous
رائدہ . وو « مقابلندہ و تعیین موقع
ملاقات مناسندہ ترجمہ واستعمال ایدلمش .
(یوم التلاق) = قیامت کوفی .

« برکون او امید برستک یری »
« صدر طربکاه تَلَّاقِی اولور »
(معلم ناجی)

تَلَّامُکُ { [ع] بربرینہ یوسوق
اورمق، یوسوق اورشقی .

تَلَّاهِی { [ع] آلات لہو ایلہ
اوغراشوب اوینامق .

تَلَّالُو { [ع] پارلدامق . لہان
ایتک .

تَلَّاسُ { [ع] باسلامق؛ کیمک،
تلبس : (تلبس جامہ)

جمی (تلبسات) . [دائما اطعمہ
نفیسہ اکلی ، ثیاب فاخرہ تلبسینی

تَكْمِيل [ف] درویشلره مخصوص
باشلادینی ایشی تکمیل ایدر .

تَكْمِیْه [و] (تَكْمِیْه) = تَكْمِیْه
محلی و تَكْمِیْه مقامنده قوللانیدینی کی
طایانه جق پر مناسنده ده استعمال
اولنور . (تَكْمِیْه زَن) = طایانه بی .
[تَكْمِیْه نِشِن] = تَكْمِیْه ده اولطوران ،
درویش دیمکدر : (مثل مشهور —
تَكْمِیْه بی بکله بن جورایی ایچر) .

تَلَا حَظُّ [ع] کوز اوجیله بربرینه
باقشیق : (تَلَا حَظُّ مارغان ، تَلَا حَظُّ
نیزمان) .

تَلَا حَقُّ [ع] بربرینه قاتلق ،
[حَقُّ] ملحق اولوق ، قاتشیق :
(تَلَا حَقُّ افکار ، تَلَا حَقُّ اجزا) .

تَلَّ [ع] تَبَه ، کومه ، ییغینه .
تَلَّ [اکثراً برنجی مناده استعمال
اولنور . مثلا (تَلَّ صغیر) = کوچک
تَبَه ، (تَلَّ رَفِیع) = یوکسک تَبَه (تَلَّ
جبل) = طایغ تَبَه سی . جمی
[تَلَّ] در : (تَلَّ رَفِیع ، تَلَّ
جبال) .

تَلَاتِن [اسم اجنبی] مسقو
[تَلَاتِن] مشیق دیمکدر . زمان
اولنده بلغار تعبیر اولنان کوزل قوقولی
دری په اطلاق اولنور که آنکله مطربه
وسلاحلق کی شیر اعمال ایدیلیر .
دشت قیفاق بلغارلر ینک ایجادی
اولدینی مرویدر .

تکمیل اصرا الایده موجود ایدی ،
باشلادینی ایشی تکمیل ایدر .

د مرسلطنتده ایلدی اون دردی چون تکمیل
د سکر یوز بشده آخر ایتدی ترک عالم قانی
(همدی)

تَكْنِیْه [ع] کَنیه وضع ایتک ،
ایدلک ، کَنیه له مک ،
کَنیه لَمَک . تشدید ایله قَلطدره : [اليوم
هر بلرده تَكْنِیْه جاریدر] .

تَكُونُ [ع] پیدا ، واراولوق ،
تَكُونُ موجود اولوق . استعمالی
معنویاته مخصوصدره : (تَكُونُ روایات ،
تَكُونُ مناقشه ، تَكُونُ اختلاف) .

تَكْوِیْنُ [ع] اولدرمق ، اولد-
تَكْوِیْنُ یرلوق ، احداث و ایجاد
ایتمک . صفات الهمیه دندر : [تَكْوِیْنُ
اشیا ، تَكْوِیْنُ عوالم] ، [عالم تَكْوِیْنُ]
= وجود وحدوث طالی . (کتاب
التکون) = توراتک برنجی قسمی .
د نور وحدتن اولوب شمع پذیرای حدوث ،
د وردی فر عالم تَكْوِیْنه مرابای حدوث ،
(عارف حکمت)

تَكَّ [ف] ارکک بکی .

تَكْهَنُ [ع] کاهنلک ، فالجیلق
یا قیصیق ایتک .

تَكْیْسُ [ع] ظرافت صامق ،
تَكْیْسُ ذکا فروشلق ایتک
کیاستلی کورنمک .

تَكْفُفُ [ع] برکیفتله منصف
اولوق ، کیفتلکم .

مدیریتك تكليف [تكليف الاطابق] =
طاقت كثيره ميه بك شيتي تكليف §
شریعتك ، حكومتك امری . جمی
اولان (تكليف) = اكثر يا طرف
حكومتدن اهالی به طرح اولنان ویر-
كولر مناسبند مستعملدر . برنجی
معنايه كوره جمی (تكليفات) در :
(تكليفات واقعهي قبول ابتدی)
[تكليف خام — یاخود — خام تكليف]
= شایان قبول اولیه جمی آشكار اولنان
شيتي تكليف ديمكدر .

« آتشین آمله ایلرین بكا تكليف باغ »
« باغبان كلرك خنداك كركزى سكا »
(فضول)

تكمیل { [۵] كاللك ، كال بولاق ،
كامل اولوق : تحصيل
علوم وفنون ايله تكمل ايتشدور) .
جمی (تكملات) .

تكميله { [۵] علاوه ، ذیل كی
اكال نقصان ایچون
صوكره دن پاییلان شی .

تكمن { [۵] كیرللك ، بوصیه
تكمن : كیرمك : (تكمن اشقیاء ،
تكمن سره) .

تكمیل { [۵] بیترمك ، بیترلك ؛
تمام ایتك ، ایدلك :

(تكمیل ثلاثین) = اونوزی بتیرمه .
(تكمیل انقاس) § بتون ، تام :
(دوكون تداركاتی تكمیل اولدی ،

تكلس { [۵] كیرجلنه ، كیرج
حاله منقلب اولوق . بر
شيتي كیرج حاله قویق ، كیرجلندرمك
مناسبه اولان (تكلس) كی بوده
اصطلاحات كیمویه دندر .

تكلف { [۵] كلفتلی ایش طومق ،
اختیار زحمت ایتك :
(احباب آرمه سنده تكليف تكلف
اولماز) جمی اولان (تكلفات) =
مبالغه ، اقتضاده افراط مناسبه در .
(بی تكلف) = كلفتیز اوله رق .

« پیرانه تكلف ایتش الحق »
« ویرمش هله كاردزده رونق »
(شیخ غالب)

« اضطراب نا بینكام ایسته من تحصيل كام »
« موقعنده بی تكلف كار كندین كوستور »
(واغب)

تكلم { [۵] سويله مك ، سوز
سويله مك :

« اوكرن لسان عصر ورسوم زمانه يی »
« باقی طبع ناسه حاله مناسب تكلم ایت »
(نورس قدیم)

« اوخنده لرله تكلم اوغوشه لرله خطاب »
(سیرتی)

تكلیف { [۵] بریتمك بر ایش
ایشله منسی ایسته مك ،
بر ایش ایشه منسی ایستك : [شو
خدمتی تكلیف ایده لم ، تكلیف ریاست ،

تَكْسِبُ { [ع] كَسِبَ اَيْتَدْرَمَك ، اَيْتَدِرْمَلَك ، قَازَانْدَر -

مَق ، قَازَانْدِرْلَق : (تَكْسِب اموال)

تَكْسِيرُ { [ع] زِيَادَه سِيْلَه قِيرْمَق ، قِيرْلَق : (تَكْسِير زجاج ، تَكْسِير خَاطِر) .

تَكْشِفُ { [ع] زِيَادَه سِيْلَه آجَق ، آجَلَق : (تَكْشِف اسرار ، تَكْشِف طَرَق) .

تَكْفِلُ { [ع] كَفِيل اَوْلَق ، كَفَالَت اَيْتَك :

« كَيْم اَعْتِمَاد اِيْدَه جَك مَفْلَسَك تَكْفَلَه » (سِيْد وَهِي)

تَكْفِيرُ { [ع] لَسَاغَزْدَه كَفَرَه ، نَسَبَت اَيْتَك ، كَافِر اَوْلَدِي دِيْمَك صَوْرَتِيْلَه اِسْتِمَال اَوْلُونُورَكَه (اَكْفَار) اِيْلَه مَرَادْفَدَر . قَط (اَكْفَار) نَادِرْأ قَوْلَانِيْلِير : (تَكْفِير مُسْلِم مُوجِب كَفَرْدَر) .

تَكْفِيلُ { [ع] كَفِيل اَيْتَك ، اَيْدَمَك : (فَلَاقِي تَكْفِيل ، فَلَاقِي تَكْفِيل) .

تَكْفِينُ { [ع] كَفَنَه صَارْمَق ، صَارْمَق : (تَكْفِين مَيّت ، اَمَوَاتَك تَكْفِين) .

« بَرْعَجَب فَيِضُ بَجَرْدَوَارَكَه تَبِيْخُ غَمَزْدَه » « نَفَلَت تَكْفِينْدَن اَيْغَش شَهِيْدَان اَنْدَلَاخ » (مَمْدُوح پَاشَا)

« كَرِيْم اَبْرَكْشَا ، كَلْمَكَار بَجَر دَلَا » « اِيَا عَجِيْط جِهَان تَكْرَم وَتَكْرِيْم » (نَغِي)

تَكْرَهُ { [ع] بَر شَبِيْشِي كَرِه ، كُورُوب اَيْكِرْمَك ؟ بُو مَعْنَادَه (اَيْتِكْرَاه) زِيَادَه قَوْلَانِيْلِير .

تَكْرِرُ { [ع] تَكْرَار لَمَق ، تَكْرَار لَمَق : (تَكْرِر رَجَا ، تَكْرِر عِبَارَه) .

« حَقِي اَنْصَاف بُوْدَر نَفِي نَظِيْر كَدَه سَنَك » « حَاقْت اَوْلَام اَكْر اَيْتَسَم دَخِي تَكْرِيْر قِسْم » (نَابِي)

تَكْرِيْمُ { [ع] تَعْظِيْم وَحَرْمَت اَيْتَك ، عِلَامَت حَرْمَت كُوسْتَرْمَك . اَكْثَرِيَا مَفْعُول بِهِ ، بَعْضَا مَفْعُول اِيْلَه آلِيْر . مَثَلَا (قُرْآن كَرِيْمِي تَكْرِيْم) دِيْنَلِيْكَ كِي (قُرْآن كَرِيْمَه تَكْرِيْم) دَه دِيْنَلِيْ بِيْلِير . (تَكْرِيْمَا) = حَرْمَت اَيْتَك صَوْرَتِيْلَه . جَمِي (تَكْرِيْمَات) « اِيَا عَجِيْط جِهَان تَكْرَم وَتَكْرِيْم » (نَغِي)

تَكْرِيْه { [ع] كَرِه كُوسْتَرُوب لَه مَك : (تَكْرِيْه فُضَاح ، مَنِيْأَتَك تَكْرِيْسِي) جَمِي (تَكْرِيْهَات) .

تَكْسِرُ { [ع] قِيرْلَق ، پَارَه پَارَه اَوْلَق ، پَارَه لَمَسَك :

(تَكْسِر قَدَح) . (اِنْكِسَار) كَ بَرْنَجِي مَعْنَا سِيْلَه مَرَادْفَدَر .

«کوش جانمده در اول غلغل تکبیر هنوز»
(معلم ناجی)

«اولدی ارواح دسل غلغله سنچ تکبیر»
(حق)

تکثر { [ء] جوق اولق ،
چوغاللق : (تکثر
اموال ، تکثر نفود ، تکثیر نفوس)

تکثیر { [ء] چوغاللق ، چوغا-
للق : (تکثیر
واردات ، تکثیر اشیا ، سرمایه مک
تکثیری) .

تکسپ { [ء] صیغلاشدیرمق ؛
کشاف و یرمک ،
و یرمک . اصطلاحات کیمویه دندر .

تکحل { [ء] کوزینه سورمه
سورمک . (استحصال)
ایله مترادفدر .

تکحیل { [ء] سورمه له مک ،
سورمه لئمک : (تکحیل
عیون ، چفمان هرولک تکحیلی) .

تکذر { [ء] کذر لئمک : (سبب
تکذر ، تکذر ، تکذر خاطر)
بولانق (تکذر ماء) .

تکذیر { [ء] آزارلامق ، آزار-
لامق : (تربیه سزی
تکذیر واجبدر ، اوشاغک تکذیری
لازم کلدی .) بولاندرمق ،
بولاندرلق : (آب صافی تکذیر)
جمی (تکذیرات) .

تکرم { [ء] تمظیم و حرمت کور-
مک ، کر مکار بولمق :

تکذیر ایله اوصلاغایانک حق کو تکذر
(ترکیب بند)

تکذیب { [ء] کذبه نسبت ائتمک ،
ایدلک ؛ بالانه جیه ارمق ،
یالاندر دیمک : (شایسته تکذیب ،
تکذیب روایت) جمی (تکذیبات) .

تکرار { [ء] بریشی ایکی ویا
دها ز یاده کره اجرا
مناسنه در : (بر سوزی تکرار ،
رجای واقعی تکرار ، تکرار نیاز) .
(تکرار علی التکرار ، تکرار بشکرار)
= بر جوق دفعه دیمکدر . بکر
اوله رق :

«قوندی سرمایه بارک الله»
«تکرار هو الانیرسه ایواه»
(معلم ناجی)

تکرر { [ء] مکرر اولق ، بردن
زیاده وقوع بولق :
(تکرر عبارت ، تکرر وقوعات ،
تکرر معامله) جمی (تکررات) .
«ایکی دفعه تکرر ابتد خطاب»
«و یرمه مشدی هنوز کیمسه جواب»
(معلم ناجی)

تکرک { [ء] یاغان طلولو ؛
(باران و تکرک) .
«باران فرح تکرک آفات»
(غالب)

تکرم { [ء] تمظیم و حرمت کور-
مک ، کر مکار بولمق :

« چوق تکاور ایلدم یست و بلندین طالع »
 « بولدم تسلیمدن غیری طریق اسلن »
 { [۵] « تَکَلُّف » ايله
 مترادفدر . اورايه
 صراحت اولنه .

« تَکَاوُز » { [۵] قوشیمی ، سکر-
 دیچی ، سریع الحركه :
 (اسب تکاور) .

« تَکَايُذ » { [۵] بربرینه حيله اتمک ،
 حيله ايدشتمک : (تکايد
 ارباب طمع) جمی (تَکَايُذَات) .

« تَکْبِيد » { [۵] مولده [قاتيلاشمی
 اصطلاحات طيه دندر .

« تَکْبِيدِ رَیْه » = جکر علی ، آق
 جکرک شیشوب وظیفه وشکی خلایبر
 اولی .

« تَکْبِير » { [۵] کبرلتمک ، یوکلمک ،
 نفسی یوک کورمک :
 « تَکْبِير اَک منفور ، اَک مذموم
 خصلندر . »

« تَکْبِير اَک منفور ، اَک مذموم
 خصلندر . »

« لازم دکل عنایتی اهل تَکْبِيرک »
 « بخش ایلدم عطاسی وجه عبوسه »
 (نجاشی)

« تَکْبِيب » { [۵] کباب یا بقیق ، کباب
 اتمک ، ایدلک :
 (تکیب شکار) .

« تَکْبِير » { [۵] الله اکبر دیمک :
 صدای تکبیر ، افتتاح
 تکبیری (لسانتوده (کتیرمک) و
 (آلمی) ماده لیه قوللانلیر . جمی
 (تکبیرات) .

(نانی)

« تَکَاثُر » { [۵] چو طالق ، (تَکَثَّر)
 ايله مترادفدر .

« تَکَاثُف » { [۵] صیغلا شوب بربرینه
 کیره رک قابلاشمی ،
 کثافت پیدا اتمک ، کثیف اولق :
 (تکاثف صحاب ، تکاثف بخار) .

« تَکَاثُل » { [۵] اوشتمک ، تبلیغه سنه
 طاوراغی : (وظیفه .
 سنجه تکاسل کورلدی ، تکاسل
 ایدیور ، وظیفه سنده تکاسل ایتمز)
 جمی (تکاسلات) .

« بن کویکه امید شهادتله کلتم »
 « اولدو تکاسل یلهمه قربان اولدیغیم »
 (عونی)

« تَکَاثُف » { [۵] برابرلتمک ، بربرینه
 کفو اولق . استعمالی
 اندردر .

« تَکَالُب » { [۵] کوپک کی بربرینک
 اوزرینه صییرایوب
 آتلق : (تکالپ اویاشان) .

« تَکَالِيف » { [۵] برینه بر ایش
 ایشله می اصر اتمک
 معناسنه اولان (تَکْلِيف) ک جمی .
 بو طرز جمی اکثریا شریعتک ، حکومتک
 اصری معناسنده ، ویرکو مقامنده
 قوللانلیر : (تکالیف شرعیه ، تکالیف
 امیرییه ، تکالیف رسمیه) .

تَقْهَرُ . [ع] قهر ایتک، ایدمک .
تَقْهَرُ جَمِی (تَقْهَرَات) :
(تَقْهَر اعدا ، اَشْقَابِی تَقْهَر) .

تَقْوِی . [ع] قوی صاحبی ، قوی
تَقْوِی (ایله متصف آدم) .

تَقْیَحُ . [ع] ایزنلمک . اصطلاحات
تَقْیَحُ طَیْبِه دندُر : (تَقْج جریحه)

تَقْیِدُ . [ع] قیدل بولمق ، دقتل
تَقْیِدُ طَاوَرَاتق : مقید اولمق ،

وظیفه ایدنمک : (ایشنده قَیْد ایتمز ،
اجرای نقیده قصوری یوقدر) (عدم
نقید) = قیدسزلق ، وظیفه ایدنمک .
جَمِی (تَقْیِدَات) .

تَقْیِیدُ . [ع] مطلق بر اقیوب قید
تَقْیِیدُ لَامق ، قیدلانمق . جَمِی
(تَقْیِیدَات) :

«هرنه حکم ایلسه آزاده قَیْد سَوال»
(جناب باری حقندمه-لا)

تَلْکُ . [ذ] قوشمه ، سَکِرتمه —
(پوسی) یاخود (تاز) ایله
قوللانیلیر: (تک وپوه تک و تاز) .

تَکْاِیُ . [ذ] تلاش ایله تحری ،
تَکْاِیُ تلاشله آردندن سَکِرتمه :

«تَکْاِیُ دَکْز او سفلی مطالب»
«او سفلی مطالب تَکْاِیُ دَکْز»
(معلم ناجی)

«یکدیگره ایلیوب تَکْاِیُ»
«دیرلرکه افندی یوله در بو»
(شیخ غالب)

استاد ایتک، برسوزی شویله سولیدی
دیه برینه عطف ایلمک که ترکیبیه سی
برکیسه تک خبری اولمق سزین آکا
استاد ایله دیدی قودی ایتکدر . جَمِی
(تَقْوِیَات) .

تَقْوِیْمُ . [ع] اکری پی طوغر لقمق ،
تَقْوِیْمُ اکری طوغر لقمق .

(تَقْوِیْم غصون ، نَهْاک قَوِیْمی) §
شهور و مواسمی و اوقات شرعی و سائر فی
حای سنهده برکزه ترتیب و نشر اولنان
اثر ، رساله جک . جَمِی (تَقْوِیْم) .

«چپارورلر سنهده بر تقویم»
«اوله سن طالب علم تعلیم»
(وهی)

تَقْوِیَّه . [ع] قوت و یرمک ،
تَقْوِیَّه و یرمک : قوتلندرمک ،
قوتلند یرمک . مادیات و معنویانده

[ایتک] ماده سیله استعمال اولنور .
اسلوب فارسی اوزره [تَقْوِیَّت] :
صورتنده اولور ایسه (بولمق ، و یرمک)
ماده لریله قوللانیلیر : (تَقْوِیَّه حکم ،
تَقْوِیَّه بنا ، تَقْوِیَّه جدار ، ایشه تقویت
ورمه جک یولده) .

«اولسه کر معدلتی تقویه بخش مجزه»
«بره آهویه کزنند ایردیره من صولت شیر»
(حق)

«بونسل پاک ایله دین محمد تقویت بولدی»
«شریف بخش اولدی دهره بونلرک آیین وارکانی»
(همدی)

تَقَوْتُ { [ع] بسلتك، چكنمك .

تَقَوْتُ { [ع] اكرتلك، اوق
تَقَوْتُ { ياي شكلنه كيرمك .

توسلتك : (تقوس قامت، تقوس خط)

تَقَوْتُ { [ع] جناب حقندن صافته ،
تَقَوْتُ { عناية الله ايله مناهیدن

اجتناب ايتك : (اهل تقوى) =

بوصورتله حرکت اختيار ايدنلر ديمكدر .

اسلوب فارسی ايله (تقوى) طرزنده ده

قوللانيلير .

« نه بر اهل دنيايه ايتدم تعبد »

« نه بر اهل تقوايه وار ايتسام »

(معلم ناجى)

« صافته منشور خرد يافت و تقوى يورر »

« بزم جدر بونده حکم جام نهمفرا يورر »

(راغب پاشا)

تَقَوْتُ { [ع] قوت بولمق، قوتلتك
تَقَوْتُ { (تقوى مريض)

تَقَوْتُ { [ع] یرى قازمق، بر
تَقَوْتُ { شيشی یرندن چكوب

قوبارمق .

تَقَوْتُ { [ع] یدمك، یدلك :
تَقَوْتُ { (تقويد اعمى) .

تَقَوْتُ { [ع] مقوس ايتك،
تَقَوْتُ { ايدلك : ياي شكلنه

قويمق، قولمق : (تقويس نهال،

چبوفك تقويس) .

تَقَوْتُ { [ع] برکيسه نك سويله -
تَقَوْتُ { مدیکى سوزى کنديسنه

استعمالده بونك تعيين ذوق سلبقيه

مانددر [اهل قلد] = صورنا زمدم

و صلاح آنارى کوسرتوب حقيقتده

منهيات ايله مشغول اولان ریاکاران . §

بگزمه صورتيله پاييلان ساخته شی :

(تقليد انجور، تقليد ساعت، پرلانت

تقليدى) § اوته كينك بريكنك حال

وقالتى بگزمك صورتيله مزيطانه

مسخره لى ايتك كه تقليد يايى ديبيلير .

[تقليدى] = اويله جه مسخره لى

ايدن آدم .

« قوربنه ماندایى تقليد ايدمه سر »

« ياقيت-يرى دهويه قزازلى »

(صفا)

« تقليد زاغ كبك خرامانى كولدير »

(يحيى)

تَقْلِبُ { [ع] زياده قلع ايتك،

تَقْلِبُ { يارمق، یرندن قوبارمق .

تَقْلِبُ { [ع] فالافاتلامق،

تَقْلِبُ { فالافاتلامق : (تقليب

سفن، سنداك تقليب) .

تَقْلِبُ { [ع] آزالتمق، آزالتمق :

تَقْلِبُ { (تقليب مقدار، مصارفك

تقليب) .

« برنوادن بر درخت بارور ايلر ظهور »

« خاك ايدنر تكثير دور چرخ تقليب ايتديكن »

(ناني)

تَقْلِيمُ { [ع] كسمك، كسلك .

تَقْلِيمُ { طرانق وقامش كبی شيلر

حقنده قوللانيلير : (قليم اظفار،

قليم ناي) .

- « بی‌جایم ستم دهر ایله فایت عفوایت »
 « وصف پاک‌گده کرایتمسه ضروری قصیر »
 (حق)
 { [ع] طاملاق ، طامله } تَقَطَّرُ
 (طامله آقق ،) تَقَطَّرُ (کپی)
- { [ع] فطره ، فطره دوکک } تَقَطِّرُ
 (دوکک ، طاملاق ،)
 طاملاداق :
- « دَر ایله سایه‌گده تزین ایلدم بالکی »
 « کوزلرمدن ابتد تقطیر لائی کوزلرک »
 (معلم ناجی)
- « خنده‌سی آواز قلقل کره‌سی تقطیری »
 « ماجرای مجله ساغر هم آغلر هم کولر »
 (پرتو پاشا)
- { [ع] پارچه پارچه کسمک } تَقَطِّعُ
 (کسمک) کلام منظومک
 هر جزئی حایده اولدینی بحرك افاعیل
 وتغافلندن برینه کوره پارچه لایعه‌سی :
 (تقطیع بیت) جمی (تقطیعات) .
- { [ع] کلیده مک ، کلید } تَقْفِیلُ
 (لیمک) : (تقفیل ابواب) .
- { [ع] قافله مک ، قافیه } تَقْفِیْهِ
 (لیمک) : قافیه‌لی قیلق ،
 قیلنق : (تَقْفِیْهِ شعر) . تشدید ایله
 غلطدر .
- { [ع] دونمک ، ده لشمک } تَقَلِّبُ
 (طرز دیگره کیرمک :
 (قلب اصول ، قلب عادات) جمی
- (تَقَلِّبَات) : (تَقَلِّبَات دهور واعوام
 ایله) .
- « اولماز اوکلای عوه باعث »
 « ائبوه تَقَلِّب حوادث »
 (مقدمه)
- « مستان خرابانه صلادر نه طوردر »
 « زهاده تَقَلِّب ایده‌جک دم بوزماندر »
 (نفی)
- { [ع] طاقنق ، طاقینق } تَقَلِّدُ
 (قوشانق ، قوشانق :
 (تقلید سیف ، سیفک تقلیدی)
 درعهده ایتک ، اوزرینه آلق : (تقلد
 امور اداره ، امور حکومتک تقلیدی)
- { [ع] چکیلوب ، طوبلایوب } تَقَلِّصُ
 (بوزشمک . اصطلاحات
 طویه‌دندر : (تقلص عضلات ، تقلص
 اعصاب)
- { [ع] آزالق ، آزالق : } تَقَلَّلُ
 (قلل ماء نیل ، قلل
 حبوبات) .
- { [ع] ترسنه چورمک ، } تَقَلِّبُ
 (چورمک : بر پاندن
 برپانه دوندومک ، دوندومک : جمی
 (تقلیبات) .
- { [ع] طاقق ، طاقق : } تَقَلِّدُ
 (قوشانق ، قوشادلق :
 (تقلید سیف ، هائلک تقلیدی)
 برشیک اصلنه بگزتمه طرزنده قلنی ،
 ساخته‌نی یا بقی . لسانزده بومعاده
 مفعول به ، مفعول الیه آلیر . حین

تقسیم میراث ، اتمان مختلفات بین الورثه
تقسیمی [۵] مقسم مقامنده صولرک
ماصوره ماصوره بولوندی عجل :
(صوتقسیمی ، تقسیم صوتی) [۵] فن
موسیقیده بر مقامه عائد نغماتک بولو .
نغمه سی : (عشاق تقسیمی) جمی اولان
(تقسیمات) = اکثراً اینه نك داخلنده کی
بوله لر مناسبنده قوللانیلیر .

تقسیمی [۵] قابوغنی صویق ،
تقسیمی [۵] قابوغنی صولتی : [بادامک
تقسیمی] .

تقسیمی [۵] اصطلاحات طلیه .
تقسیمی [۵] دندور . خسته نك باسقم
چیقارمه سته ، غیر مزیل توکوره مه سته
اطلاق اولنور .

تقسیمی [۵] برشیته نه اینه
تقسیمی [۵] وارمق ، اصنی آراشد .
برمقی . مناجه مترادفی اولان
(استقصاء) زیاده قوللانیلیر .

تقسیمی [۵] برشیته یایغنه قدرتی
تقسیمی [۵] وار ایکن چکینوب
یایماتی . (تقاصر) کی [۵] قصور
ایتمک ، قباحه ایشله مک ، اکیکلکده
بولتیق : (تقصیر ایشدیکنی انکار
ایده من) (بر تقصیر) = قصوری ،
قباحتی دیمکدر . جمی (تقصیرات) :
(اغماض تقصیرات ایله اداره مصلحت
ایدیوردی) .

تقسیمی [۵] مدح ایتمک ،
تقسیمی [۵] ابدلک . اکثریامؤلفات
حقنده مستعملدر : (بوکتابک تقریضی ،
کتابه تقریض) بو معنایه کوره جمی
(تقریضات) در . [۵] مؤلفاتی مدح
طرزنده یازیلان منظوم و منشور مقاله یه
اطلاق اولنور : (او ائرده بکرمیدن
زیاده تقریض واردور) بو مناده جمی
(تقارین) در .

تقسیمی [۵] اندی تقریضنه صرف مکنک
تقسیمی [۵] کجکچی زاده محمد عزت
تقسیمی [۵] برشیته ایولکنی ،
تقسیمی [۵] خطایه عاکمه ایتمک .
(تقریض) کی مؤلفات حقنده
قوللانیلیر .

تقسیمی [۵] توبیج ، تنیف ،
تقسیمی [۵] باشه قاقه .
تقسیمی [۵] فرین ایتمک ،
تقسیمی [۵] ابدلک ، بر لکده
بولندورمق ، بولندیرتیق .

تقسیمی [۵] اوقات معینه ده
تقسیمی [۵] اودنمک اوزده پارچه
پارچه ایدیلان بورجک هر برقسی ،
بولوغش جزه لری : [۵] سهم تقسیطی ،
دین تقسیطی ، برنجی تقسیط ، بشنجی
تقسیمی [۵] .

تقسیمی [۵] قسم قسم ایتمک ،
تقسیمی [۵] ابدلک ، بولمک ، بولتمک
[۵] فن حسابده اعمال اوبه دن برینه
اطلاق اولنور : [اوتوزی اونه تقسیم ،

§ تخمین یعنی ظن ایله بیان رأی ایتمک
معناسنده ده استعمال اولنور. مثلا
(تقریباً ، تقریبی) صکی . § بولنی
بولق ، اویدورمق معناسنده ده قوالا-
نیلیر. (بواشی بجرمک ایچون بردرلو
تقریبی بوله میورم ، او ورطه دن بر
تقریب ایله قورتولدی) .

« نشئه بولسه کیچی کر کیفه او بوب برتقریب »
« شهنه رنج خار ایلر او ساعت تأدیب »
(واصف)

تقریب { [ع] برلشدرمک ، برلشد-
تقریب { برلک ، ثابت قبلق : [هر
کونکی درسی دهنده تقریره چالشمه-
لیدر) § شفاهی افاده ، بیان دیکندر :
(تقریر دعوی ، حکایتک تقریری) ،
(حسن تقریر) = سلاستله ، طائلی
و کوزل برطرزده سوله مک دیکندر .
بومعناده جمعی (تقریرات) در . § بر
مادهیه دأثر یازیلان مقاله رسمییه :
(سفیرک کوندوردیکی تقریر ، مدیر
طرفندن ویریلن تقریر) بومعناده جمعی
(تقریر) در . (تقریرک کاعد) =
بیوک تذکره لک کاغذک افلام رسمییه ده
قوالانیلیر .

« شیخه باقی کتم عدیدن دیوتقریرایله »
« بیلماز اما که هودو معنی اخفای عدم »
(حاکف پاشا)

« حال دلی اول آفته تقریره نه حاجت »
« برواقه کیم خیر اوله تعبیره نه حاجت »
(عارف)

عد ایتمک : (تقدیس حضرت پیغمبر ،
قرآن کرمیک تقدیس) جمعی
(تقدیسات) :

« مظهر اولمش الثفات حضرت پیغمبره »
« منعقددر دیدم تقدیس امت کلره »
(شیخ وصی)

تقدیم { [ع] اوگه بکچیرمک ،
تقدیم { ایلری بکچیرمک ، بکچیرمک
[بواشی کافه اموره تقدیم ایغه لیدر]
§ آیاق آلتنه قومق ، حضوره صوغق ،
مرض ایتمک : [فلانی فلانه تقدیم ،
فلانک تقدیمی ، شو آری تقدیم] .

تقریب { [ع] باقلاشمق ، یاناشق .
تقریب { (اقتراب) ایله مترادفدر .

(رمضانک تقریبی ، رأس سنه تقریب
ایتدی . آنتشه تقریب ایتمه لیدر)

« کان مثال کچ اول مقصدک تقریب ایسه »
« آنتله اوق کبی یابانه استقامت ایله »
(نابی)

تقریب { [ع] اصطلاحات طبیعه دن
تقریب { (اواب قرحه لایق ،
چیان یاخود یاره درینلشوب بیومک
دیکندر .

تقریب { [ع] قرار بولق ، قرارلشمق :
تقریب { (فلاک درسعاده جلی
تقرر ایتدی ، سور ختاک اجرایی
تقرر ایتدی) .

تقریب { [ع] یاقلاشدورمق ،
تقریب { یاقلاشدیرلق : (صندالک
ریخنجه تقریبی ، فایذک اسکله به تقریبی)

تَقْدِيرٌ { [ع] علم الهيك هيج بر
شي خلق اولمه دن اوله

هر شيك نصل اوله جفته تعلق ايتسي ،
جناب حقه قبل اليجاد هر شيك نصل
اوله جفتي لوح محفوظه ثبت الهسي :
[تقديرات الهيه]

«تقدير خدا قوت بازو ايله دوغز»
(ناني)

§ قيمت بچمك ، ذكريني سويله مك :
[قاشك بهاسني تقدير ايتدي] .
«تقدير بها ايله من صبري» دهر
«برجوهره كيم خاك سياه ايجره نه اندر»
(عوني)

§ بكنمك ، بكنلك ؛ قدريني بيلدك ،
قدری بيلنمك : (تقدير خدمت ، تقدير
لبافت ، هنرك تقديری ، بر نشيده نك
تقديری ، بر آويستك تقدير مهارتي)
(تقديرأ) = بكنلك صورتيه ،
بكنهرك ديمكدر : (صداقتني تقديرأ
بيوك مكافاته مظهر ايتدي) § احتمال ،
صورت ، حال : [مجبوريت قويه اولديني
تقديرده ، بالارض والتقدير] ،
[على كلاله تقديرين] = بوايكي احتمال ،
صورته كوره ديمكدر . جمعي (تقديرات) .
«نه بياور قدريني ارباب معاني ويان»
«سوزي عارف بالله ايدر انجق تقدير»
(نغي)

تَقْدِيرٌ { [ع] ياك ، صاف ،
تقدليس } منز طومتق ؛ شرك
وعيوبدن ونقايصدن قطعياً وكلياً بری

تَقْبِيلٌ { [ع] قبول ايتك ، ايدلك ؛
تقبيل دما ، تقبل هديه
اصطلاحات قعبيه دندر .

تَقْبِيلٌ { [ع] قبض ، نسبت ايتك ،
تقبيل ايدلك ؛ بر نسي يا خود
برفعلي چركين كوروب اوصورتله بيان
ايتك : (حرکات بر ادبانه سني هر كس
تقبيل ايتدي) جمعي (تقبيلات) .

تَقْبِيلٌ { [ع] اويمك ، اولمك ؛
تقبيل خرقه سعادت ،
تقبيل مصحف شريف ، دست معلى
تقبيل ، لحية شريفك تقبيل] .

«بنده سيدرخان خودك بتون خلق جهان»
«كيم ايدرلر سوبسو تقبيل خاك پايني»
(لبيب)

تَقْبِيلٌ { [ع] چوق اولدرك ،
تقبيل اولدرك : [تقبيل اشقيا
تقبيل سباع] .

تَقْدِيسٌ { [ع] زياده سويله ياك
تقدس اولق ، مقدس اولق :

(قدس قرآن ، قدس نبي آخر زمان) .

تَقْدِمْ { [ع] اوگه كچمك ، ايلري
تقدم كچمك ، اوگمه بولمق :

(فضل تقدم) = اوگمه بولمق ،
ايلري كچمك مزيج ديمكدر . [تشریفات
وسمه قاعده منجه فريقان كرام رتبة
اولي صنف اولي رجالته تقدم ايدر]

تَقْدِمَةٌ { [ع] بر آدمك كشدنندن
بيوك ذواته تقديم ايتديكي
بركذار ، هديه ديمكدر .

نقطه ده بر بری قطع ایدرجه سته بر -
لشمه لری دیمکدر .

تَقَاعِدُ { [ع] مأموریتدن چکیلوب
جراغ اولق، ایشدن فارغ
اولوب اولوروق . بَصَا (مُتَقَاعِد)

مقامنده استعمال اولور . [تَقَاعِدِه]

= تَقَاعِد معاشی . [تَقَاعِد صَدُوغِي]

نَظَارَتِي [= تَقَاعِد معاملات ، معاشاتی

ایقابه مأمور دآره .

تَقَالِبُ { [ع] بر طور به تك ، بر
کیسه تك ایچنی طیشنه

چورشرلر ، دوندشرلر . « تَقَالِب » ك
جمیدر .

تَقَاَصُرُ { [ع] قار اوینامق .
[مَقَاَصِرَه] ایله مترادفدر .

الفاظ مذکورده تك افاده ایندیکی فعل
شرعاً و عقلاً ممنوع اولان افعال
ذمیه دندر .

تَقَاوِمُ { [ع] تقویملر ، روزنامه لره
مفردی اولان (تَقْوِیم) .

مراجعت اولنه .

تَقَبُّضُ { [ع] بوزیلوب طویلاقمق ،
قبض اولق ؛ بر آدمك

حظ ایندیکی یاخود صیقلدینی برشیدن
طویلاقی ازیلوب بوزله سی معناسی ده
افاده ایدر في اصطلاحات طبیعه عضلا-

تك اجرای فعل ایچون مربوط اولدینی
قسم عضوا اعتباریله بوزیلوب طویلانمهی
دیمکدر .

تَقَاسِطُ { [ع] جزءل ، تقسیطر
(تقاسیط معینه منتظماً

وبرمك تریداصنیتی موجب اوله جفندن)

تَقَاصُ { [ع] اودشك ، آله جفنی
وبره جكنه قارشى طو .

توب صایمق .

تَقَاصِرُ { [ع] برشیشی یاغنه مقتدر
اولدیمی حالده چکینوب

یاچماق .

تَقَاضِي { [ع] مدیونندن حقنی
قبض اینك ، مدیونی

صیقشدرمق ، طلب دین اینك صورتیله
سرزنشده بولمق . اکثریا اسلوب

فارسی به توفیقاً (تَقَاضَا) طرزنده
قولانیلیر :

« قیامه ابتدی تقاضا دعام هیئت »

« قهوده اولدی کربندکارگاه امور »

(نابی)

« ایرمه دن وقت مرامینه تقاضا قیلماز »

« هر محقق که خیبرم دیو دهوی ایلر »

« فضولی »

تَقَاطُرُ { [ع] قطره قطره دوكلك ،
تقاطر : (تَقَاطُر اشك

فرقت ، تقاطر باران نیسان) .

« تقاطر ایله مدیكه سرشك دیدم تاك »

« اولورمی باغ تمناده خوشه انكور »

(نابی)

تَقَاطُعُ { [ع] بر بری کسمك ،
کشمك ؛ اصطلاحات

ویاضیه دندر که خطینك یکدیگره بر

تَقَابُلُ [ع] فارشی قارشى به
تقابل (فاروشى ، قارشى قارشى به
كلك ، قارشىلاشمى : (تقابل صفين ،
تقابل فرقين ، تقابل سلب و ايجاب) ،
«ترازوى تقابل وضع ايدوب بازار امكانه»
(نابى)

تَقَابُلُ [ع] بربرى قتل ايتك
تقابل (مقاتله) مقامنده استعمالى
جائزدر .

تَقَادِمُ [ع] كچيش بولمى :
تقادم (تقادم زمان) = بر
ماده اوزرينه سرور زمان واقع اولمى
معناسنده اصطلاحات فقهيه دندور .

تَقَادِيرُ [ع] احكام الهيه ،
تقادير (مقدرات ، تقدير) كجى .
تَقَادِيمُ [ع] تقديملر ، عرض
اولان هديهلر .

تَقَارُبُ [ع] بربرينه يقين كلك ،
تقارب (يكديركه ياقلاشمى :
(تقارب كوكبين) .

تَقَارُنُ [ع] بربرينه قيرن اولمى ،
تقارن (يكديركه يانسه كلك :
(تقارن خصمين) .

تَقَارِيرُ [ع] تقريرلر ، افادهلر ،
تقارير (انهارلر : (تقارير رسميه
ايله تبليغ كيفيت ايدلشدور) .

تَقَاسُمُ [ع] مينلشمك ، آندلاشمى ،
تقاسم § بولشمك ، بوللشمك :
(تقاسم ميراث ، تقاسم اموال) بو

معناده (مقاسمه) ايله مترادف ايسوده
اوزياده قوللايلير .

ايتدى) [زايجه حال و قالدن احكام
لياقتى و اقرا و امثاله تفوق و رجحانينى
ظاهر اولور — سراطبيه تذكره —
حاكف پاشا] .

تَقْوَةُ [ع] آغيزه ، لسانه آلمى ،
تقوه (آلتقى ، اكثريا فنا سوز
سويله مكده استعمال اولنور) (امثالو
الفاظ غليظي اولسه اولسه ينه او
مقوله اشرا تقوه ايدر) جى (تقوهات) :
(تقوهات ابهتريانه) .

تَقْوِيضُ [ع] برشيش و يابرايش
تقويض (برينه احاله و سپارش
ايتك ، ايدلك : (تقويض وظيفه
خطابت ، بو وظيفه مهمه لك آتك هديه
درايسته تقويضى) .

«كلور البته ظهوره نه ايسه حكم قدر»
«حقه تقويض امور ايت نه الم چك نه كدر»
(واصف)

تَقَهُمُ [ع] تكفله آكلامى ،
تقهم (ادراك ايتك ، ايدلك :
(مستلهي تقهم ، ماده لك تقهمى)

تَقَهُمُ [ع] آكلامى ، مناجه
تقهم (افهام) دن اقوادور :
(كوج حال ايله صرامنى تقهم ايديه بيلدى)
جى (تقهيئات) .

تَقْيِضُ [ع] فيض آلوب ايلور .
تقيض (لهمك ، فيضلك ، فيض
بولمى : (ولان بحق تقيض ايتدى) .

- تَفَضَّلْتُ { [ع] ادعای فضل ایتمك ،
تَفَضَّلْتُ | فضل و كمال صانع ، فاضل
طاسلاق . جمی (تفضلات) :
تَفَضُّيْخُ { [ع] رسوا ایتمك ،
تَفَضُّيْخُ | ایدلك ؛ بر آدمی
عیبی ، فضاحتی عالمه اعلان ایلمك
صورتیله بدنام ایتمك . (افطاح) دن
اقواد . جمی (تَفَضُّيْخَات) .
تَفَضُّيْضُ { [ع] کوموشله مك ،
تَفَضُّيْضُ | کوموشلنك ، کوموشه
قابلامق ، قابلاقمق : (تفضیض قبضه
سیف) .
تَفَضُّيْلُ { [ع] بریخی چوق ،
تَفَضُّيْلُ | زیاده مزیتلی عد ایدرك
امثاله ترجیح ایتمك : (حضرت ابوبكر
حضرات خلفایه تفضیلی)
تَفَطَّرْتُ { [ع] یارلق ، آیرامق .
تَفَطَّرْتُ | (افطار) کپی .
تَفَطَّنْتُ { [ع] ادراك ایلمك ،
تَفَطَّنْتُ | فرقه وارمق ، آسگلامق .
تَفَطَّنْتُ { [ع] آسگلامق ، ادراك
تَفَطَّنْتُ | ایتدیرمك ، فرقه
واردیرمق .
تَفَعَّلَ { [ع] اصطلاحات عروضندرك
تَفَعَّلَ | مصراعك حاوی اولدینی
اجزای وزنیله دن برجزه وزنیسی دیمكدر .
تَفَقَّدْتُ { [ع] آرایوب صورمق ،
تَفَقَّدْتُ | آرانوب صورلق : (تفقد
احوال ، تفقد حال و خاطر) جمی
(تَفَقُّدَات) .
- تَفَقَّهْتُ { [ع] فقه تحصیل ایتمك ،
تَفَقَّهْتُ | فقیه اولمق . § آسگلامق
مناسنی ده افاده ایدر .
تَفَقَّهْتُ { [ع] تعلیم ، تفهیم ایتمك
تَفَقَّهْتُ | فقه اوكرتمك .
تَفَكَّرْتُ { [ع] دوشونتمك ، دوشو-
تَفَكَّرْتُ | ملك : (احوال ماضیه یی
تفكر ، طافیت حالی تفكر ایدیورم ،
اصل مسئله نك تفكری) جمی
(تَفَكُّرَات) .
« اولان مخاطب مضمون یا اولی الابصار »
« اولور تفكر آلاهی حقه لیل ونهار »
(لا)
تَفَنَّنْتُ { [ع] فنونه واقف اولمق ،
تَفَنَّنْتُ | فنوندن بهره مند اولمق §
سوزی درلو درلو سوبله مك ، بر
صیره ده مكرراً ایراد اولنان عین معنایی
باشقه باشقه سوزرله سوبله مك ، مهارت
كوسترملك .
تَفَوَّضْتُ { [ع] عهدیه آلمق ،
تَفَوَّضْتُ | آلمق : (بوخدمق کیم
تفوض ایده جك ، بویه مشکل بر
مأموریتك تفوضی) اصطلاحات فقیهیه-
دندر .
تَفَوَّقْتُ { [ع] اوسته چیتمق ، فائق
تَفَوَّقْتُ | اولمق ، اوستون اولمق :
(دَاعِيَةُ تَفَوَّقُ) = یوكسكلمك ، اوسته
بولمق دعواسی ، املی . (فلانك اوغلی
فضل و مزیت جهتیله اقرانسه تفوق

تَفْرِیْشُ . { [ع] معنای تفویضی لفظ
تفسیر { مشکلدن معنای مطلوبی

بیان و ایضاح ایتمک ، بوصورتله ایضاح
ایدلکدر : (تفسیر آیت ، تفسیر عباره ،
بر آیتک تفسیری ، بر کلمه یی تفسیر)
[حسن تفسیر] = بر شیشه کوزل معنا
وبرمک ، [سوء تفسیر] = بر شیشی ،
بر عباره یی فنا صورتده ایضاح ایتمک &
عرف مفسرینه کوره حسن تأویل
مقامنده مستعملدر . قرآن کریمک معانی
منیفه سی ایضاح ایچون یازیلان کتاب
شریفده اطلاق اولنور .

« بن اول اسرار کوی نسخه ام الکتانیم کیم »
« چیقار تفسیر بسم الله هر حرف بیامدر »

(غالب)

« قدرت صانی ایدر تفسیر »

« اونه یارلاق کتابدر ییلیرم »

(صفا)

تَفْسِیقُ . { [ع] فقه نسبت ایتمک ،
تفسیق { ایدلک .

تَقْصِیْمُ . { [ع] قیملی ، منکسر
تقصیم { اولی . [اِقْصَام] ایله

مراد قدر .

تَفْصِیلُ . { [ع] بر شی اطرافیه ،
تفصیل { اطرافلی اوله رق بیان

ایتمک : [تفصیل کیفیت ، تفصیل
حادثه ، وقعه تک تفصیلی] جمعی (تَفْصِیلات)

« او بجهل نقطه تک تفصیل آثارین تماشا ایت »
« اولور بر تخم کتردن درخت باورور پیداء »

(نای)

تفریش ، تفریش حجه گاه ، بر دا .
تَرَه نَك تفریشی [جمی (تفریحات) .

تَقْرِیْطُ . { [ع] تقصیر ایتمک ، نقصان
تقریط { ایشله مک . (افراط) ک

ضدی : [افراط و تقریط نه معقول
ونه مقبولدر] آنکیچون هر شیده حد
اعتدال مقتضای مسلك اهل کمالدر .

تَقْرِیْغُ . { [ع] اصل ماده دن فرع
تقریغ { پیدا ایتمک ، ایدلک ؛

فرعندرمک ، فرعندبرمک : (تفریع
مسئله ، تفریع حکم) .

تَفْرِیْقُ . { [ع] آیرمق ، آیرلنق ؛
تفریق { (تفریق اوراق ، تفریق

امور ، تفریق نیک و بد) .

« تفریق ایچون کیبسی او قور رقیه فسون »
« تفسیر ایچون کیبسی بازار نسخه دما »

(لا)

تَفْرِیْغُ . { [ع] بلیگنتمک ، بلیگله .
تفریغ { دلمک ؛ حیرتله باقدیرمق ،

شاشقین شاشقین باقدیرلنق : (تفریع
نام) .

تَفْسِیْحُ . { [ع] چور و یوب دو کولمک ،
تفسیح { بوزولنق . اصطلاحات

طبیعه جبه بر جسمک اجزای هر کبه سی
تعین ایدرک چور و یوب طاعلق دیمکدر .

تَفْسِیْرَه . { [ع] خسته تک بولنه باقی ،
تفسیره { خسته تک معاینه اولسان

بول .

تَفْسِیْدَه . { [ف] فیزغین ، آتشنلی ؛
تفسیده { [تفسیده دل] = یورک

یانیق ، (تفسیده لب) چوق صوصامش .

تَفْرِيقٌ [ع] بربرندن آیرلیق §
ایله مترادفدور .

تَفْرِیقَه [ع] فکر آیرلیق ، فکرجه
تَفْرِیقَه باشقلاق : (بومسلاک
موجب تفرقه اولور) § بربرندن
آیرلیق ، اویفونسلق : (ینلرینه
تفرقه دوشدی) § طاغیقلق ، آیری
آیری اولق که خزنه لده اقسام سیاه
سیه دن افق بر چیزکی ایله آیرلان
قسه اطلاق اولنور . بوقسمده اکثرا
مقالات ادبیه و فقرات مخصوصه مندرج
بولنور .

تَفْرِیح [ع] فرحاندیرمق ،
فرحاندیرلیق : [تفریح
دل] .

تَفْرِیح : [ع] کولکلن قورقو
زائل اولق ، نشوونما
بولق ، فلزلنمک . [وَقتِ تَفْرِیحِ] =
اصطلاحات طبعیه جه جمیعک علی آشیمنک
زمان اجرا سندن آناری ظهور ایدنجه به
قدور کین ایامه اطلاق اولنور .

تَفْرِید [ع] علم دینده تهر ایله
تَفْرِید اسروخی الهی بروج
کمال برینه کثیرمک ایچون اختیار عزت
معنا سنه دور :

« مرکز دائره پیرای علو و عظمت »
« قطب دین کعبه دنیا و جهان تفرید »
(کاظم)

تَفْرِیش [ع] دوشه مک ،
تَفْرِیش : دوشمک : [حجره بی .

سیره کیتک . § فرحلائق ، کز مکله
دفع غم ایتک . جمی (تَفْرِجَات) .
[تَفْرِجَکَه ، تَفْرِجَکَه] = سیر بری ،
اکلفه علی .

تَفْرِح [ع] فرحلائق ، کسب فرح
تَفْرِح ایتک : (تفرح قلب) .
تَفْرِذ [ع] تکه اولق ، اشی
تَفْرِذ اترانی اولماق : [داعیه
تَفْرِذ] = اشی اترانی اولماق دعواسی ،
املی .

تَفْرِس [ع] سزمک صورتیه
تَفْرِس طوغری آکلامق :
کندیسی برشی سوبله مدیکی حالده
طور و حرکتدن تفرس ایشدی .
جمی (تَفْرِسَات) .

« کله دن سن تفرس ایتش ایدم »
(معلم ناجی)

تَفْرِش [ع] دوشمک : (تَفْرِش
تَفْرِش بساط ، تَفْرِش قالیچه) .

تَفْرِغ [ع] اصل مسئله دن احکام
تَفْرِغ عدیده منشعب اولق ،
فرع لیک ، داللائق . جمی اولان
[تَفْرِغَات] = « متفرعات » مقامنده
قوللائیلر : (تفرعات امور) .

تَفْرِغ [ع] فارغ اولق ، واز
تَفْرِغ کچمک : [تَفْرِغ امور ،
تَفْرِغ خدمت] .

حاصل اولان قير مزی قابار جملر
ديگدر .

تَقْجَعُ [ع] بر مصیبت و فو عیله
دردناك اولق ، یوركدن
آجیق .

تَقْجِرُ [ع] صو آفتمق ،
تَقْجِرُ آقیداق . استعمال
اندردر .

تَقْجِيعُ [ع] آجیق ، آجیدلق ،
تَقْجِيعُ آجیدوب آغرمق :
[تَقْجِيعُ قَلْبُ ، بر مضوك تَقْجِيعُ]
جی (تَقْجِيعَاتُ) .

تَقْجُضُ [ع] بر شیتك ، بر
تَقْجُضُ مادهك ایچ یوزی دقتله
آراشدیرمق ، بر شیتك ایچ یوزی دقتله
آراشدیرلق : (تَقْجُضُ امور ، تَقْجُضُ
عَلَّتْ ، كِفَيْتِك تَقْجُضُ) : جی
(تَقْجُضَاتُ) .

تَقْجُزُ [ع] اوگونك . (اقْجَارُ)
تَقْجُزُ ایله مناجه مترادفدر .

جی [تَقْجِرَاتُ] : (تَقْجِرَاتُ شاعرانه) .

تَقْجِیمُ [ع] تعظیم ، وجه عد
تَقْجِیمُ اتمك ، اولولامق
حرر قایا ، قایلن تلفظ اتمك .

تَقْدِیهُ [ع] نفسی غیره فدا اتمك ،
تَقْدِیهُ جاتم فدا اولسون دیمك .
تشدید ایله اوقومالمیدر .

تَقْرُجُ [ع] کوكل فرحلامدوق
تَقْرُجُ ایچون قیره جیقنق ،

تَقْشِخُ [ع] مدهنی آجق یعنی
ککرمك . مناسنده قولانیلیر .

تَقْشِرُ [ع] قشور و یرمك ،
تَقْشِرُ و یرك . جی (تَقْشِرَاتُ) .

تَقْشِشُ [ع] کرکی کی صوروب
آراشدیرمق ، صور یلوب

آراشدیرلق : [تَقْشِشُ احوال ،
تَقْشِشُ امور] . [تَقْشِشُ مأموری]
= بعض امور ی صوروب آراشدیرمق
ایچون حکومت طرفندن نصب اولنان
مأمور . جی (تَقْشِشَاتُ) : [اجرای
تَقْشِشَاتُ] .

تَقْشِشُ [ع] یارمق ، یارلق :
تَقْشِشُ [تَقْشِشُ غشپاره ، حطبك
تَقْشِشُ] .

تَقْشِكُ [ع] دیمك ، دیدك ،
تَقْشِكُ [تَقْشِكُ كنان] . لسا .
نمزدہ تحریف اوله رق کسر نا ایله
(تَقْشِكُ) طرزنده قولانیلیر .

تَقْشِلُ [ع] بوكلك ، بوكلك :
تَقْشِلُ (تَقْشِلُ رسن) .

تَقْشِنُ [ع] فتنه دوشورمك ،
تَقْشِنُ دوشورمك § مفتون
ایتمك ، ایدلك : [تَقْشِنُ قلب شاعر] .

تَقْشِرُ [ع] طاك یری آجیلق :
تَقْشِرُ شفق سوكلك § زمیندن

صو قایناوب آفتمق . جی [تَقْشِرَاتُ] .
ایکجی معنا اعتبارله اصطلاحات طیه .
دندرکه ایسبلک کی دری اوزرنده

تفاوت { [ع] یکی شی بر برندن
فرقی اولی، یکی شینک
بر برتنه مخالف و غیر متناسب اولی -
اکثر یا فرق معناسنده قولانیلیز :
(تفاوت مقادیر ، ساعتك تفاوت)
« بوشمر نازه برابر دكلسه باقیه »
« بودر تفاوتی وجدی او کهنه بونازه »
(وجدی)
« رونادر نشسته سنده هب تفاوت مالک »
« ساق صناعك ولی جام جهان پیرای بر »
(حلیم کرای)
تفاعیل { [ع] فعله لکه اصطلاحات
مروضده مصراع و یا
بتك اجزای وزنندن هارندرد : (بر
سوز مجردفاعیل و تفاعیله مطابق اولفله
شعردن معدود اوله میه جی - کمال)
تَقَالُ { [ع] قال آجق ، قال
طومتی : (تقال بالخیر)
= خیر ایله تقال دیمک یعنی خیره
یورمقدرد . بومناده (ایله) اداتیه
قولانیلیز . جمی (تَقَالَات) .
تَفْسِیل { [ع] قال آجیدرمق ،
قاله باقدرمق .
تَقْت { [ع] ریزه ریزه اولی ،
تقت اوقاق اوقاق پارچه لامتی :
[تَقْت زجاجة] .
تَقَمَّ { [ع] قیزمش ، قیزغین ،
حرارتلی : [آهمن قتمه] .
تَقِیْل { [ع] ریزه ریزه اتمک ،
ایدلک ، پارچه لامتی :
(تَقِیْت زجاجة) .

معیوب و مذمومند . ترکیه ده (کیشی بی
کندی دکل ایل اوغلی اوغلیدر)
سوزی مشهوردر { بَصْأ (مفاخره)
مناسنده قولانیلیز که یکی کیشی بر بریله
فخر لشمک دیمکدر . جمی (تَقَاخْرَات) .
« اب وجدیله تفاخر ایدن انجد خوانك »
« اهل اولان رد و قبولینه و بروری احکام »
(نفی)
تَقَارِیج { [ع] جمدر . پیرتاجلر ،
آره لقلر دیمکدر ،
(تَقَارِیج اثواب ، تَقَارِیج اصابع) مفردی
اولان (تَقْرِیجَه) قولانلاز .
تَقَارِیْق { [ع] (تَقْرِیْق) و یا
(تَقْرِقَه) تَك جمی
اولوب طبعه خوش کوروشان اوقاق
تَقَك شیلر ، ظریف و منتخب پارچه لر
مناسنده اصطلاح اواشدرد . اکثر یا
حاجیلر ك کتیر دکلری هدیه لره اطلاق
اولنور .
تَفَاسِیر { [ع] تفسیرلر یعنی قرآن
کریك معانی منیفه سنی
شرح و ایضاح اییون یارلمش اولان
کتابلر : (تفاسیر شریفه)
تَفَاصِیل { [ع] (تفصیل) ك جمی :
(تفاسیل متون)
تَفَاضِل { [ع] فضل و مزیت
تفاضیل { یاریشته جیمق ، طرفین
فضل و مزیت مالکیت ادا معانده بولمق .
في فضله مقداره (حاب تفاضلی) =
اصطلاحات ریاضیه دندر .

« کفر تفسیر اصله بردر حقیقی »
 « در یاده کرچه ظاهر اولور صد هزاره وج »
 (راتب)

تَغِيْطُ { [ع] غضبه کَلَمَک، طارلق .

تَغِيْمُ { [ع] بولونلاغی : (تغیم سما)

تَغِيْمُ { [ع] باشقه لاشدیرمق ،
 تَغِيْمُ { باشقه درلو ایتک ، ایدلک ،

دکشدیرمک ، دکشدیرمک : (تغیر
 طرز قدیم ، تغیر موقع ، تغیر احکام)
 جمی (تغیرات) .

« کر قاره طاشی قزل قان ایلر نکیبن ایتسه ک »
 « طبعه تغیر و یروب لعل بدخشان اولماز »
 (فضولی)

« اعجاز دکلیدرکه باری »

« تغیردن آتی قیلدی تازی »
 (مقدمه)

تَغِيْطُ { [ع] حدته کتیرمک ،
 تَغِيْطُ { طارلقی ، غضبلاندرمق

معناجه (اغصاب) دن اقوادر .

تَغِيْمُ { [ع] حرارت ، صیحات :
 تَغِيْمُ { (تَغِيْمُ تَمُوْز) بَصْأً مرادی

اولان (تاب) لفظیه برلکده قوللا .
 نیلیر : (شدت تَغِيْمُ و تاب) .

« بری ایچیرک هاشقه کیم تاب و تفتندن »
 (عونی)

تَغَاوُ { [ع] برآدم متصف اولدینی
 تَغَاوُ { خصائل و فضائل ایلر

اوکونک مناسنه درکه اخلاق و ادابیجه

تَغْمِيْسُ { [ع] بائیرمق ، طالیدر .
 تَغْمِيْسُ { [ع] نازلانمق ، ناز کوستر .

تَغْمِيْسُ { [ع] مک . جمی (تَغْمِيْسَات) .

تَغْمِيْسُ { [ع] نغمه ایتک ، شرق
 تَغْمِيْسُ { و غزل اوغومق ، مناسنه درکه

ترکده تفسیر قدیمی (ایرلاق) در ،
 جمی تخفیف یا ایلر [تَغْمِيْسَات] در .

« اولماز ترغماه هردم فلک مساعد »
 « ایت روز و شب قنق هیچ ایتمه فوت فرصت »
 (رشید)

تَغْمِيْسُ { [ع] برآدمی زنکیبن ایتک ،
 تَغْمِيْسُ { غنیت بخش ایتک . مناجه

مترادی اولان (اغنا) دن اقوادر .

تَغْمِيْسُ { [ع] غولشمک ، زنکدن
 تَغْمِيْسُ { رنکه کیرمک .

تَغْمِيْسُ { [ع] آزدیروب یولدن
 تَغْمِيْسُ { جیقارمق ، صابدرمق .

مناجه (اغوا) دن اقوادر . تشدید
 ایلر غلطدر .

تَغْمِيْسُ { [ع] غائب اولق ، کوزدن
 تَغْمِيْسُ { نهان اولق .

تَغْمِيْسُ { [ع] باشقه لاشمق ، باشقه
 تَغْمِيْسُ { درلو اولق ؛ حالی دکشمک :

(تَغْمِيْسُ احوال ، تَغْمِيْسُ الوان ، تَغْمِيْسُ اطوار ،
 تَغْمِيْسُ افکار ، تَغْمِيْسُ ازمان) جمی (تَغْمِيْسَات) :

(تَغْمِيْسَات اصول) .

معكوسه طوغری ایچ ایچنه کچمسه
اطلاق اولنورکه بر سر و خیم العاقبه دره
تَغْلِيَّ { [ع] خاله سورعك ،
قايماق . نادراً استعمال
اولمخشد .

تَغْلِيَّ { [ع] قايماق و بیاه
چیمق ، بهالانق . ایکنجی
معناه (اغلا) ايله مترادف ایسه ده
آندن اقوادر . تشدید ايله غلطدر .

تَغْلِيْطُ { [غلطه نسبت ایتمك ،
ابدلك ، غلط ایندی
دیمك ، دیتك و غلطه دوشورمك ،
دوشورمك ، یاسگلتیق ، یاسگلدیق :
[تغلیط اذهان ، صافدانك تغلیطی]

جعی (تَغْلِيْطَات) .

« غرض اخلاص ایکن ختم سوردن »
« ریا تغلیط ایدوب بیتده قالدیم »
(پرتو پاشا)

تَغْلِيْطُ { [ع] قایا و غلیظ باقمق ،
قایا سولك . اصطلاحات
کیوییه دندر .

تَغْلِيْفُ { [ع] غلافه قویمق ،
قونلق : (تغلیف سیوف ،
خنجر ك تغلیف] .

تَغْلِيْقُ { [ع] قیامق ، قایالمق و
مقلق یمی قایالی سوله مک .
معناجه [اغلاق] ايله مترادف و آندن

اقوادر . جعی (تَغْلِيْقات] .

تَغْمِيْدُ { [ع] قینه قویمق ،
قونلق : [تغمید سیوف ،
تغمید خنجر] .

مناسقی افاده ایدن (غش) ماده سندن
مشق اولان اشبوکله صافیت و خالصیتی
کیده روب خلط ایتمك ، قاریشدیرمق
معناسه در . معانی سائرهمی لسانمزده
معتبر و مستعمل دکلدر : [تَفْشِش
مسکوکات] جعی [تَفْشِشَات] : (اشبو
غدامك استحضارنده تَفْشِشَات یوق کبی
ایسه ده — نوسال غایت — اتمك)

تَغْضُبُ { [ع] غضبه کلک ،
غضبلاقمق ، طارلق .

تَغْفُلُ { [ع] غفلت کوسترمك ،
یتله سر لکدن کلک .
« تَغْفُلُ » ايله مترادفدر .

تَغْفِيْلُ { [ع] غافل اولامق ،
آولانق : [تَغْفِيْلُ اشقیا]

تَغْطِيَّ { [ع] اورتمك ، ستر
ایتمك . اکثر ممنویانده
قوللانیلیر ، تشدید ايله غلطدر .

تَغْلُبُ { [ع] حقیر و نامشروع
استیلا و تحکم معناسه درکه
ترکیبده زور بالق تعبیر اولنور .

جعی (تَغْلِبَات) .

تَغْلُطُ { [ع] غلطه دوشمك ،
یاسگلتیق .

تَغْفُشُ { [ع] غلافلاقمق ، برشی
تغف قینه کیرمك معناسه در .

اصطلاحات طیه دن اولان [تَغْلِفُ
آماء] = باغر صافلرك طول لرجه طرف

{ تَغَرَّدَ بِلَبْلٍ } جَمِی (تَغَرَّدَاتٌ) :
{ تَغَرَّدَاتٌ طُیُورٌ } .

{ تَغَرَّبَ } [ع] غریبه کوندردمك ،
تَغَرَّبَ { کوندردمك ؛ مملکتندن
جدا ایتمك ، ایدمك . اکثراً (نَفِی
و تَغَرَّبَ) طرزنده قوللانیلیر .

{ تَغَرَّرَ } [ع] اخذ واعطاده پایع
تَغَرَّرَ { مشتری بی آلدایق ، معنائه
اصطلاحات فقهیه دندر .

{ تَغَرَّیْمُ } [ع] اداسی لازم اولان
تَغَرَّیْمُ { شئ اودتمك ، لازم .
التأدیه اولان شی اوده دلك : (دینی
تغريم ، داینگ تغریمی) .

{ تَغَزَّلَ } [ع] شاعر غزل سوبله-
تَغَزَّلَ { مك ، غزل یازمق :
« تَغَزَّلَ تَغَزَّلَ دكَلِدو — اكرم »

{ تَغَسَّلَ } [ع] بیقاعقی ، صوابله
تَغَسَّلَ { بدقی كاملاً تطهیر ایتك :
(تَغَسَّلَ شرمك وطبك ایجاب ایتدیکی
وظائف حفظ الصحة جمله سندندر)

{ تَغَسَّ } [ع] بوردمك ، اورتمك
تَغَسَّ { [تَغَسَّ قَبِرٌ] غشی
اولاق ، کسندنن کیمك ، بائلق :
[تَغَسَّ ذاکران ، تَغَسَّ طاشق] .

{ تَغَشَّیْهَ } [ع] اورتمك ، اورتمك
تَغَشَّیْهَ { غشی حائنه کتیرمك ،
غشی ایدمك ، تشدید ایله غلط قوللا-
نیلاملیدر .

{ تَغَشَّیْشَ } [ع] صافی ، خالص
تَغَشَّیْشَ { اولیوب قاریشیق اولوق

{ تَغَافَلَ } [ع] غافل کوردمك ،
{ غافل کبی طاوورانق ؛
قصدا غفلت کوسترمك ، کوسترمك .
جَمِی [تَغَافَلَتْ] .

« کوزلرم ناجی فصل بیكانه خواب اوله سون »
« کوزلردن کوردیکم یارک تغافل خوابیدر »
(معلم ناجی)

« مان سرای تغافلدر اول بنگ یوقسه »
« زبانی بسته ناز ایسه چشمی لایمیدر ؟ »
(ندیم)

{ تَغَايَرُ } [ع] « تَغَايَرَتْ » کبی ضد
تَغَايَرُ { اولوق ، باشقه اولوق .
جَمِی (تَغَايَرَاتٌ) : [تَغَايَرُ مَسَالِكُ ،
تغایر مشارب ، تغایر مقاصد] .

{ تَغَدَّیْ } [ع] ایکبسی ده غدالانق ،
تَغَدَّیْ { بسلیمك معنائه باشقه
تَغَدَّیْ { باشقه لفظلردو : (لحم
ایله تغدی ، سوت ایله

تغدی ، سبزه ایله تغدی) جملری
تخفیف (یا) ایله (تَغَدَّیَاتُ ، تَغَدَّیَاتُ)
در : (تَغَدَّیْ تَبَاقُ ، تَغَدَّیْ حیوانی) .

{ تَغَذَّیْهَ } [ع] غدالاندومق ، غذا-
تَغَذَّیْهَ { لاندیرلوق ؛ بسلیمك .
بسلیمك : (تَغَذَّیْهَ اطفال) جوجقلرك
تغذیه سی . بونكده اصلی (تَغَذَّیْهَ) در .
تشدید « یا » ایله غلط قوللانمیلیدر .

{ تَغَرَّدَ } [ع] قوشلرك کوزل
تَغَرَّدَ { اوتوشسته اطلاق اولنور :

تعیب { [ع] عیلامق، عیلامق :
تعیب { [ع] تعیب سفها ، تعیب

اراذل، تعیب معامله ، ادبیزك تعینی .

جمی (تعیبات) .

« هب باشمزدده در غم سودای زلف یار »

« بجنون دشت محنتی تعیب ایدرمی یز »

(یسری)

« کیسه نك بر کیمه بی تعیبه یوقدر جرائی »

« اولسه دیوانخانه اسلامه آتموخ پاسان »

تعیب { [ع] قباحی یوزه اوره ورق

تعیب { [ع] اوتاندورق ، اوتاندیرلق :

[تعیر صرتکب] .

تعیب { [ع] عیان و بلی اتمک ،

تعیب { [ع] ایدلک که موقع استعما نه

کوره (نصب) معناسی افاده ایدو :

[فلاک مدیریته تعینی ، تعین مقصد ،

تعین ماده] [اصطلاحزده عسکره

ویرین اوزاق و ما کولانه اطلاق

اولنور . جمی اولان (تمینات) ده

بومناده قوللانیلیر : [برغر تعینی ،

قول آفاسی تعینی ، عسکر تعینی ،

تعین اتمکی ، تعینات لجیه ، تعینات

بدلی]

« کریه بی اولدم که اهل عشقه آیین ایتدیلر »

« دیده کریانی سرچشمه تعین ایتدیلر »

(نورس)

تعیب { [ع] بربرینی آلداتق ،

تعیب { [ع] بربرینی آلدادش : [یوم

التغابن ، یوم تغابن] = قیامت کوئی ،

روز عشر :

تعیب { [ع] اوزرینه آلق ، بر

تعیب { [ع] ایشك اجراسی ایچون

سوز و برمک ، ویرمک ، برایشی باغنی

درعهده اتمک ، ایش باغنی درعهده

ایدلک : [بوسپار شک یولیه اجراسی

تمه دایتدی ، تمه ماده] جمی [تمه دات]

تعیب { [ع] یاشامق ، کچیمک :

تعیب { [ع] مدار تعیش ، طرز

تعیش ، تعیش کبارانه ، تعیش فقیرانه ،

« هندلی وچینلور کی صرف برنج ایله

تعیش ایدن اها لیده = نوسال ماقیت »

« تعیش کرم سفره عطا دندر »

(نابی)

تعیب { [ع] عیان اولق ، آشکار

تعیب { [ع] اولق ، میدانه چیقمق :

[تعین حقیقت ، تعین مقصد ، تعین حال ،

تعین امنیه ، تعین ماده] [شهرتلوب

میدانه چیقمق ، بلی باشلی آدم اولق ،

شهرتلی و معروف آدم صیره سته کچمک :

جمی [تعینات] . [حال بوکه ناریخسر

برمکتوبک ، برویقه نك هوئی اطرافیه

زور تعین ایدیور — تحریات تاریخیه —

علی کمال]

« بوله سون یارب تعین نامزاردن بری »

(راغب)

« ابتدا حق تعین ایتلیدر »

« حق تعین ایتلیدر »

(معلم ناجی)

تَعَوَّدُ : { [ع] صَبَغْتُ ، اَعُوذُ بِاللَّهِ
تَعَوَّدُ } جِيَكَمَك . يَتَه بُو مَعْنَادَه
(اِسْتَعَاذَه) زِيَادَه قَوْلَانِيَلِر .

تَعَوَّضُ : { [ع] عَوَّضَ ، بَدَلَ اَمَلَى ؛
تَعَوَّضُ } عَوَّضَ ، بَدَلَ اَوَلَه رَق
اَلْتَفِقُ : [] بَرَشِيشِي تَعَوَّضَ ، بَرَشِيثَك
تَعَوَّضِي []

تَعَوَّقُ : { [ع] اَوْبَالَانَوْبُ اَكْنَكْ ،
تَعَوَّقُ } جِيَكَمَك : [] تَعَوَّقُ مَادَه ،
مَصْطَلَكْ تَعَوَّقُ ، فَلَائِكْ اَوْرَادَه تَعَوَّقُ
اِبْدَوْب طَوْرَمَه سِي [] .

تَعَوِّذُ : { [ع] نَظَرَ دَكْكَ كَمِي
تَعَوِّذُ } مَضْرَأَتْدَن مَعْوَن اَوَلَق
اِيچُون چوچُقْلَرَه وَسَاثَرَه طَافِيْلَان
نَسْخَه يَه دِيْنِيَلِر : [] تَعَوِّذُ
« بِن دَخِي شَمِي چَكْرَدَم نَظَرَ اَعْدَادَن »
« بَازَوِي وَصَلَدَه تَعَوِّذَم اَوَلَه يَدِي حَامِي »
(نَاقِي)

تَعَوِّضُ : { [ع] بَدَلَ وِيرْمَك ،
تَعَوِّضُ } بَدَلَ اَوَلَه رَق وِيرْمَك :
[] آتَجَه نَك تَعَوِّضِي ، دَوَاثِر رَسْمِيَه
تَعَوِّضُ مِمَالَه سِي كَلِيَا مَعْوَعْدَر ، تَعَوِّضُ
مَبْلَغ [] . « تَعَوِّضَا » = قَارَشَوَلِي
بُولْمَقْ صَوْرَتِيَلَه وِيرْمَك . جَمِي
(تَعَوِّضَات) .

تَعَوِّقُ : { [ع] اَوْبَالَانَدِر وِيرْمَك
تَعَوِّقُ } اَكْنَدِرْمَك ، جِيَكَمَك دِرْمَك ،
جِيَكَمَك دِرْمَك : [] كُونْدِرِيَلَه جَك مَأْمُورَك
تَعَوِّقُ ، تَعَوِّقُ مَصْلَحَت []

تَعْمِيمُ : { [ع] عَمُوْمِيْلَشْدِرْمَك ،
تَعْمِيمُ } عَمُوْمِيْلَشْدِرْمَك ، جِلَه يَه
شَامِل قَلْقُ ، قَلْقُ : (تَعْمِيمُ مَعَارِفُ ،
تَعْمِيمُ اَوَامِرُ ، عَسْكَرْلَكْ تَعْمِيمِي) .
[تَعْمِيْمَا] = عَمُوْمِي اَوَلَقْ صَوْرَتِيَلَه :
(مَقَامْ جَلِيْل صِدَاوَرْتَعْمَادَن وَلايَاتَه
تَعْمِيْمَا يَازِيلَان اَمْرَا نَمَاهَدَه) . جَمِي
(تَعْمِيْمَات) .

تَعْمِيْمَه : { [ع] مَعْنَاي لَفْوَيسِي سَتْرَوَاخْفَا
تَعْمِيْمَه } اِيْتَكْدَر . مَعْنَاي اَصْطِلَا .
جَمِي اِيچَد حَسَابِيَلَه سَوِيْلَه نِيْلَن تَارِيخْ
مَنْظُومَدَه ضَمِي وِيَا تَنْزِيْل اَزَامْ كَان
عَدَدِي اِيچَا وَاشَارَتْ صَوْرَتِيَلَه كُوسْتَر .
مَكْدَر . تَشْدِيْد اِيْلَه غَلَطْ قَوْلَانَا مَلِيْدَر .
تَعْمِيْمُ : { [ع] خَطَا جَوَلَقْ اِيْتَكْ ،
تَعْمِيْمُ } هَرَكْكَ خَطَا سِي اَزَامَقْ ،
حَالَكْ قَصُورِي وِيَا يَاسْكَشَقْ بُولْمَشَه
چَالِيَشَقْ . نَادِرَا قَوْلَانِيْلَشْدِر .

تَعْمَلُ : { [ع] عَمَاد اِيْتَكْ ، فِكْر
تَعْمَلُ } وِيزْمَنْدَن دَوْنَه مَكْ . اخْلَاقْ
ذَمِيَه دَنْدَر . جَمِي [تَعْمَلَات] .

تَعْمِيْفُ : { [ع] شَدْتَلَه تَكْدِر اِيْتَكْ ،
تَعْمِيْفُ } اَزَاوَرَلَمَقْ ، طَارَلَقْ :
(بَر مَعْمُومَه قَارَشِي بُولْدَر تَعْمِيْف اِيْلَه
مِمَالَه نَارَوَادَر) جَمِي (تَعْمِيْفَات) .

تَعْوِجُ : { [ع] اَكْرِي اَوَلَقْ ،
تَعْوِجُ } اَكْرَطَكْ : (تَعْوِجْ نَهَال
تَعْوِجْ قَامَت ، تَعْوِجْ سَاعِد) . « اِيْتَكْ »
مَادَه سِيْلَه دَه قَوْلَانِيَلِر .

عواقبی دوشونه چک قدر زمان مروی .
 [تعمد اَقتل] = حقوق جزا اصطلاحیه
 اولجه دوشونیلرک ابقاع ایدلش اولان
 قتلدر . تعمداً قاتل اولدیقی تحققی ایدن
 آدمک قانوناً اعدامنه حکم اولنور .

تعمیق : [ع] درینلشمک، درینلنک،
 تعمیق : درینه کیتک : (تعمیق
 بحث ، تعمیق پش) جمی (تعمقات) .

تعمیم : [ع] عمومیلشمک، عمومی
 تعمیم : اولقی، جمله به شامل اولقی :
 [تعمیم معارف ، خدمت عسکریه تک
 تعمیمی ، تعمیم نعت آتیه]

تعمیر : [ع] کوراولقی ، کوزلری
 تعمیری : کورومر حاله کلمک .

تعمیر : [ع] بوزوق شیشی دوزتمک،
 تعمیر : بوزوق شی دوزلنک ؛
 او کورامقی یعنی فنا شیشی ای ایتمک :
 [بنایی تعمیر ، تعمیرخانه ، تعمیر خطا،
 کوشکک تعمیری] مادیات ومعنویاتده
 قوللانیلیر . جمی (تعمیرات) .

« ایله خاطرلری تعمیره شتاب »
 « ایلمه عرش آلمی بی خراب »
 (نابی)

تعمیق : [ع] درینلشدرمک ،
 تعمیق : درینلشدرمک ، مادیات
 ومعنویاتده قوللانیلیر : [تعمیق انهار،
 نهرلرک تعمیقی ، تعمیق افکار ، تعمیق
 بحث] جمی (تعمیقات) .

سواری تعلیمی ، طویچی تعلیمی ، میج
 تعلیمی ، سلاح تعلیمی [، بلوک ،
 طابور ، آلائی ، فرقه تعلیمی] .
 (تعلیمخانه) = برشی اوکرنک ،
 مشق ایتک ایچون مخصوصاً یاپیلان
 عمل . جمی اولان (تعلیمات) اکثراً
 مفرد حکمنده برآموره کورک تحریراً
 وکوک شفاهاً ویریلن اوامر ویاوامری
 حاوی اولان ورقه، مکتوب دیمکدر،
 [اولبایدکی تعلیماته توفیقاً اکال مامله
 ایدلسی] .

« اولاً ایلدی رجای ثبات »
 « ثانیاً ویردی شوبله تعلیمات »
 (معلم ناجی)

تعلیمه : [ع] برنسنه بی یوکسلتمک ،
 تعلیمه : برشیتک یوقاروسنه چیتمق .
 مناجاه (اعلال) دن اقوادر . [سرنامه
 یازمقی مقامندهده قوللانیلیر : [تعلیمه
 نامه] = مکتوبه سرنامه یازلسی .
 تشدید ایله غلطدر .

تعمد : [ع] بر فعله عزم وقصد
 تعمد : ذهنی ایله باشلامق .
 (تعمداً) = ذهناً عزم ایتک صورتیه
 بر فعله باشلامه . [تعمداً جرم] =
 اصطلاح فقهیه قصداً جرم ایشله مکدر،
 بوتقدیرده اوج شرطلازمدر . اولاً =
 قصدک موجوددی . ثانیاً = عزم ذهنی به
 مبتنی اوامری . ثالثاً = فعلک وقوعیه

براقطیق : [تَأْدِیَاتُکْ آی باشنه تعلیق ،
بوایشک فردایه تعلیق] .

« بزیدیوردق که بوایشلر کوریلور برکونده »
« ایشدی فردالره تعلیق بر آویختنی »
(معلم ناجی)

§ [خط تعلیق] = خطوط اسلامی دن
برنوع یازی یه اطلاق اولنور . جمی
اولان (تعلیقات) = اصطلاحه بر
کتابک مندرجاتی تصحیح ویا ابضاح ایچون
یازیلان ملاحظاته اطلاق اولنور .

تعلیل { [ع] سبب وعلت اولقی
اوزور . کوسترمک ،
کوسترمک : « قمدی یه قدر کیممه سنی
نه صورتله تعلیل ایدیور . » « حسن
تعلیل » — صنایع ادبیه جمله سندندر .
جمی (تعلیلات) .

تعلیم { [ع] اوکرتمک ، اوکره .
دلک : [بر فنی تعلیم ،
صلاح استعمالی تعلیم ، فنونک تعلیمی ،
تعلیم ادبیات]

« کاشانه بوزوقی تعلیم ایت »
« رحمت حق خلقه تعلیم ایت »
(معلم ناجی)
« بیلاره کیم ایلدی تعلیم ززممه »

(لا)

« ایله سهك طوطی یه تعلیم ادای کلمات »
« سوزی انسان اولور اما اوزی انسان اولمز »
(فضولی)

§ اصطلاحات عسکریه جه فته مستند
انواع حرکات ، سکناتی مشق ایتدیر .
مک ، اوکرتمک دیمکدر : « پیاده تعلیمی

تعلیق { [ع] ایلیشکی ، رابطه سی ،
مناسبتی اولقی : [بویله

بر ماده مهمیه تعلق ایلدیکی جهته] ،
[بوایشک بکا تعلق یوقدر ، کندیسنه
تعلق اولدیغندن] § اصل معناسی
« آصیلیق » ایکن سومک ، محبت ایتمک
مقارنده قوللانیلیر : [تعلق قلب ،
قلبک تعلق] جمی اولان (تعلقات)
متعلقات معناسنده ده قوللانیلیر :

« آزاده لره قید تعلق نه بلادر »
(نفی)

تعلل { [ع] بوایشک اجراسنی
کیری براقق ایچون ویا خود
اجراسنی ایتمه مکدن طولانی سبب
وهسانه کوسترمک : [بو مأموری
کوجوک کور دیکندن عریتمده تعلل
ایدیور] جمی (تعللات) : [متعهدک
تعللات واقعه سی نظر اعتباره آله ماز] .
« تعلل ایتمه که دمدور امانت اوله ادا »
(فضولی)

تعلّم { [ع] علم حاصل ایتمک ،
ایدلک : اوکرتمک ، اوکره .
تلك : [بر فنی تعلّم ، تعلّم فنون ، علم
طبیک تعلی] .

تعلی { [ع] یوکسکک ، یوکسک
اولقی . جمی تخفیف « یا »
ایله (تعلیلات) در .

تعلیق { [ع] آصیق ، آصیلیق :
[تعلیق قسیدیل ، تعلیق
لوحه] § آصیقیده براقق ، آصیقیده

[تعفن ایدن محمله او طور مق طبا]
جائز دکلدر [جمی (تعففات)] .

تعقد { [۵] دو کوملنك ، باغلائق
تعقد { معلق یعنی آکلا شلئاز
طرزده اولق : [تعقد کلام ، تعقد
رشته] .

تعقل { [۵] صرف ذهن ايله
تعقل { برشبی آکلامق ، عقل
ایر دیرمک .

تعقیب { [۵] آردی صیره
تعقیب { کیمك ، آردی صیره
كلك § آردینه دوشك ، دوشولك :
[تعقیب اشقیاء ، تعقیب مصالح] جمی
(تعقیبات) .

« ذوق وغم ، شوق وغم بر برین ایلر تعقیب »
(واصل)

تعقید { [۵] دو کومله مك ،
تعقید { دو کوملنك : [تعقید
رشته] § عبارده مطلق ايمك ،
آکلا شلئاز طرزده صوقق : [تعقید
کلام ، کلامك تعقیدی] § عبارده ده
و ضوح سزلق یعنی آکلا شلیله جمی
طرزده اولملاق که اصطلاحات ادبیه دندر .
« تعقید » ایکی قسمدر . بری (تعقید
لفظی) دیگر (تعقید معنوی) در
جمی (تعقیدات) .

« تعقید وریکه اوغراماز هیچ »
« ایلر او قودقجه طبعی تیج »
(مقدمه)

ایتمك ، ایشلمه مك ، ایشلدله مك :
[ایام تعطیل ، زمان تعطیل ، تعطیل
عمله ، تعطیل مکاتب] § طور در مق ،
طور دیرلق : [تعطیل حرکت ، تعطیل
نأدیات ، تعطیل چرخ ، ماکنه مك
تعطیل] جمی (تعطیلات) .

تعظم { [۵] بیوكلك صائق ،
تعظم { بیوكلك طاسلامق ،
قورولق : [فلانك طور تعظمی شایان
نفرتدر] . اصطلاحات طبعیه ، مناسی
بشقه در .

تعظیم { [۵] بیوكله مك ، اولولا .
تعظیم { مق ؛ بیوكل هدا ایدوب
حرمتلی طاورانق : [کتاب الله
تعظیم ، علایه تعظیم] .

« سنسك اول حاقان اعظم کیم ایدر تعظیم ايله »
« آستانكده خوافین جهان وضع جبین »
(نفی)

« تعظیم ابدن بیلیر سر شکم »
« دامانسه سر پیایر سر شکم »
« علم ناجی »

§ [تعظیما] = اولولامق صورتیله ،
بیوكله مك ایچون : [بفته صالونه
کیرنجبه حاضر و نك جله سی تعظیماً قیام
ایتدیلر] جمی (تعظیبات) .

تعقیف { [۵] عقتلی اولق ،
تعقیف { مرض و ناموسه طوقونه جمی
فنا شیلردن چکمك .

تعفن { [۵] فنا فوقق ، لاشه
تعفن { کی چور و یوب فوقق :

درجه افراط و ابراماق شرطه ممدوح .
 دیگری — شرعاً و عقلاً ممدوح اولیان
 حالاته مذموم در . بوجه هر صورت
 سوء تفسیر و استعماله او غرامش و هیچ
 بروقت و منا و استعماله افراط و تفریطدن
 قور تلامشدر . [تعصباته] =
 تعصب ایدیمی به یاقبشحق صورته
 [تعصباتی] تعصب ایدیمیک : [بر
 آلائی کندی نیز نمناس مقوله سی
 مخلوقات تعصب جاهلانه ایل نظام جدید
 کی بر چند منتظم بحیثی التزام ایل
 دنیا و آخرت برنی خراب ایلدیلر — قوجه
 سکنان باشی — لایحه]

« اولش انسانه تعصب براوگماز علت »
 « حسن تدبیرک ایل قوریلور آندن ملت »
 (شناسی)

تعصبات : [ا] بر شیشی اینجده کی
 تعصبات : مایی یعنی صوفی ، یاغی
 جیشارمنی ایچون صبیق : [تعصبات
 غیب ، زینونک تعصباتی] جمعی
 (تعصبات) .

تعطیل : [ا] عطرا لائق ، کوزل
 تعطیل : قوقول شی سورونک :
 [تعطیل انواب ، تعطیل نوان] .

تعطیل : [ا] شفقت واحسان
 تعطیل : اتمک . جمعی (تعطیلات) :

[تعطیلات سنیه] . جمعی زیاده قوللاتیلر .

تعطیل : [ا] بوشلاق ، بوشلاق :
 تعطیل : [ا] تعطیل اشغال ، ایشک
 تعطیل : [ا] ایشدن ، کوجدن فارغ

[تعزیتنامه] = مصیبت دیده بر آدمه
 یازیلان مکتوب دیمکدر :

« آلهی دکلدر سوزم اقتضار »
 « تسلی به مادر ایچون برمدار »
 « بواسلوب ایله مقصدم تعزیت »
 « او محزوننه قلبینی تقویت »
 (معلم ناجی)

تعزیت : [ا] کوح اواق ، کوح
 تعزیت : [ا] جشمک : [تعزیت امور ،
 کشفیاتک تعزیتی] .

تعزیر : [ا] کوجشدرمک ،
 تعزیر : [ا] کوجشدرمک : [تعزیر
 امور] . بومقامده « تعصیب » زیاده
 قوللاتیلر .

تعشیق : [ا] عاشق املق ، کوکل
 تعشیق : [ا] ویرمک .

تعشیر : [ا] اوند برنی آلق ،
 تعشیر : [ا] اوند برنی آلق :
 [تعشیر مزروعات ، محصولاتک تعشیری]
 § اونه ابلاغ ، اونه تقسیم اتمک . جمعی
 (تعشیرات)

تعصب : [ا] منای لغوی اقربا
 تعصب : [ا] و متعلقاتی و منسوب
 اولدینی قوم افرادی حقنده معاونت
 و مظاهرت قینده بولمقدرد . منای
 اصطلاحیسی امور دینییه و مادات ،
 اخلاق ملیه و سائرده لزومسز ایجابسز
 ثباتکارانه طرفدارلق و غیر تکشک
 کوسترمک دیمکدر . « تعصب » نوعینی
 شاءلدرد . بری — خصوصیات معقولهده

تَعْرِیْبُ { [ع] صوبق، صوبلق،
تَعْرِیْبُ { جیلاق ایتمك، ایدلك .

مادیات و معنویاتده قوللانیلیر. شده ایله
اوقومق غلطدر : [شاییدن تعریبه
نفس، خسته نی اتوبدن تعریه] .

تَعْرِیْبُ { [ع] عزت کسب ایتمك،
تَعْرِیْبُ { شرف صاحبی اوللق } .

عزت صاحبی کورنگك، عزت صاحبکی
طاسلامق که نفسی تعری به ترجیح
ایله مك یاخود نفسی کوزنگك دیمكدور:
[انسان کامل نفسی تعرز دكل هم
جنسی اعزازه چالیشیر] .

تَعْرِیْبُ { [ع] لوم، تویج ایتمك؛
تَعْرِیْبُ { آزارلامق، اصطلاحات

تقیه و ندر که بر کیمسه مك جرمنه کوره
حد شرعی اورلق صورتیله تأدی
دیمكدور. جمی (تیزرات) در .

[طرف باهراترف آصف صائب
تدبیردن مظهر کوشمال تعزیر اولمش
ایکن بنه متنبه اولیوب — چلی زاده
تاریخی — صحیفه ۲۶۸] .

تَعْرِیْبُ { [ع] عزتله مك، عزتلندور.
تَعْرِیْبُ { مك، شرفی، قونلقلیق.

معناجه « اعزاز » دن افوادور: [تعزیر
اخیار] .

تَعْرِیْبُ { [ع] مصیبت زده اولان
تَعْرِیْبُ { بر آدمی صبر و تحمله داتر

سوزله تسلی ایتمك. ترکیه سی و یاخنگز
صاغ اولسون » دیمك . طرز خلاصیده
یعنی « تعزیت » صورتنده دخی قوللا -
نیلیر. تشدید ایله استعمالی غلط فاحشدر .

تَعْرِیْبُ { [ع] عربی حالته قویق،
تَعْرِیْبُ { عربجه لاشدر مق .

عربجه لاشدیرلق : [براسمی تعریب ،
برکله نك تعری] جمی (تعریات) .

تَعْرِیْبُ { [ع] کنایه و توریبه
تَعْرِیْبُ { صورتیله سوز سویله .

مك . معنای اصطلاحیسی بر اثره ،
بر ماده یه ، برکیفته صائنامق، ایلشیمك
دیمكدور. جمی (تعریضات) : [تعریضات
واقعه نایجا ایدی] .

« بزه تعریض ایدمه نه بزخی تعریض ایدوز »
(علم نایجی)

« دشنام ایدر سه قصدی اوشوخك جفا دكل »
« تعریضدر رقیه کوكل سوز سكا دكل »

« لا »

تَعْرِیْبُ { [ع] برشیخی علامتلیله،
تَعْرِیْبُ { اطرافیله آگلانق .

آگلاندلق : برسنه نی آگلانشیله جق
صورتده بیلدرمك ، بیلدرمك : [بر
موقعك تعریف ، بر ماده یی تعریف ،
مسئله نك تعریفی] .

« کلی تعرضه نه حاجت نه چیمكدور بیلیر »
(لا)

§ برشیتك ماهیتی بیلدیرن كلام،
عباره : [شمرک تعریفی] § معرفه
قیلن، قیلنق : [کله یی تعریف، کله نك
تعریفی] جمی (تعریفات) .

تَعْرِیْقُ { [ع] ترلنك، ترلنلك
تَعْرِیْقُ { صریضی تعریفی .

صریضك تعریفی] .

تَعْرِضُ . { [ع] ایلینمک ، طاقیق ،
تعرض } صاشیق : [اهل ادب

کسیه تعرض ایتمز . (تعرضی) =
اصطلاحات عسکریه دندر . (تدافعی) ننگ
مقابیلدر : [حرب تعرضی ، اتفاق
تعرضی ، طور تعرضی ، حرکات تعرضیه ،
ترتیبات تعرضیه] . جمعی (تعرضات) .
« حایت ایت که سنک بر یانار چراغ کدر »
« تعرض ابله مسون روز کار بد کردار »
(ندیم)

تَعْرِفُ . { [ع] بریشی آراشدیره .
تعرف } رق بیلیمک ، وقوف
کسب ایتیمک : [غوامض مشویه فی
تعرف دشواردر] بوکله فی « تعارف »
مقامنده قوللائی یاشلشدیر .

تَعْرِفَهُ . { [ع] بر مادهیه متعلق
تعریفه } ایضاحاتی حاوی ورقه ،
وساله ، تعریفنامه ، مثلاً (کمرک
تعریفه سی) = امتعه واشیادن آلان
کمرک رسمنک درجات و مقادیر بی حاوی
دفتر . (واپور تعریفه سی ، شمندوفر
تعریفه سی) = واپورلرک وئرلرک اوقات
حرکاتی و یاخود موافقه کوره سیروسفیر
اجورانی مبین لوحه ، ورقه دیمکدر .

تَعْرِقُ . { [ع] ترلهمک .

تَعْرِی . { [ع] صوینق جیلاق اولوق .
تعری } استمالی مادیات و معنویاته
شاملدر : [ثوایدن تعری ، وذائلدن
تعری ، قیایندن تعری]

قیمت ، مسوده تک تعدیل ، تعدیل
تعبیرات [جمعی (تعدیلات) .

« ممکن میدر حقیقت اشیا فی وزن و دورک »
« میزان عقله درهم تعدیل ایکن ظنون »
(ترجیع)

تَعْدِيهِ . { [ع] متعدی قیلوق ،
تعدیه } قیلوق : [بر فعلی تعدیه ،
بر فعلک تعدیه سی] لسانمزده « در »
ادات تعدیه در . مثلاً : « یایمق » فعل
لازمی تعدیه ایتیمک ایستر ایسه ک
« یایدرمق » طرزینه افراغ ایدوز که
ایشته بوگا (تعدیه) اطلاق اولنور .

تَعْدُرُ . { [ع] ممکن اولمه قی ،
تعدر } محال اولوق : [تعدر جمع
اضداد] کوجلشمک ، عذرلتمک :
[وظائف خصوصیه فی ایفاده تعدر
وقوعنده ...] .

تَعْدِيبُ . { [ع] عذاب کرفتار
تعذیب } ایتیمک ، اشکنجه ایتیمک ،
ایدنلک : [تعذیب روح] = جانی
صیقمتی ، [تعذیب حیوان] = فائده سز
نافله یورمق . جمعی (تعذیبات) .

تَعْدِي . { [ع] عذر کاذب ایراد
تعذیر } ایتیمک ، ساخته عذودرمیان
ایتیمک : [بالانجی تک تعذیراتی کسیه
نظر اعتباره آلاز] جمعی (تعذیرات)

تَعْدِيلُ . { [ع] لوم و تعذیب ایتیمک .
تعدیل } جمعی (تعدیلات) نادراً
قوللائیلیر .

تَعْيِمٌ . { [ع] بازی بی نقطه لامی ،
تَعْيِمٌ { بازی نقطه لائق : [تعییم
حروف ، تعییم سطور] (اِجْیام)
ایله مترادفدر .

تَعْيِينٌ . { [ع] یوغورمق ، خیر .
تَعْيِينٌ { لشدیرمق : [دقیق تعیین ،
دقیق تعیینی] .

تَعْدَادٌ . { [ع] صایمق ، صایلق :
تَعْدَادٌ { تعداد نفوس ، تعداد
حروف ، تعداد تقوود ، ادواتک
تعدادی ، تعداد وترقیم] .

« خَلَقْتَ اَوْسُقْنَدَه اُولَان حَقِ اُولْمَاز تَعْدَاد »
(نای)

تَعْدُدٌ . { [ع] عدولمک ، بردن
تَعْدُدٌ { زیاده اولسق ، عددی
چوخالق : [تعدد زوجات] .

تَعْدِيٌّ . { [ع] ظلم ایتمک : [تجاوز-
تعدی] لنگک کزدیکی برلده
اهالی به اولان تعدیی § تجاوز ایتمک
[فعلک مفعوله تعدیی] جمی تخفیف
« یا » ایله (تعدیات) درکه مظالم
مناسنده قوللایلیر . § اصطلاحات
فقهیه جه عرف عادت و تعاهدک خلاف
اولان حرکاته اطلاق اولنور .

تَعْدِيلٌ . { [ع] معتدل قیلق ،
تَعْدِيلٌ { قیلنق ، ایکی طرفی بر
ایتمک ، ایکی طرفی برایدلک : [تعدیل
ترازو] § اعتدال حاله کتیرمک ،
کتیرمک ، دکیشدیروب خفیلتمک :
[تعدیل حدث ، تعدیل شدت ، تعدیل

مواقعه عسکری فن حربیه توفیقاً نقاط
منخبه به قویوب آماده ایتمک ، اول صورتله
عسکر برلرینه قونیلوب آماده ایدلک
مناسنده استعمال اولنور : (تمییه -
الجیش) = اصطلاحات عسکریه دندرد .
عسکرک اقتضای حال و موقعه کوره
برلشدیرلمسی فنی . بولغظی تشدید ایله
او قومق غلط فاحشدر .

« چکیده قطراتندن آفرینشده »
« اولندی تمییه خلقت و حقیقت بود »
(سامی)

تَعْيِزٌ . { [ع] شایمق : [شایان
تَعْيِزٌ { تعجیب ، جالب تعجیب] .

تَعْيِزٌ . { [ع] عجله ایتمک ، عجله جیلک
تَعْيِزٌ { ایتمک . جمی (تعجیلات) .

تَعْيِيزٌ . { [ع] شاشدرمق ، حیرته
تَعْيِيزٌ { دوشورمک ، دوشو-
رلک . (اعجاب) دن اقوادر .

تَعْيِيزٌ . { [ع] صیقنق و یرمک ،
تَعْيِيزٌ { یرمک ، جانی صیقمق ،
جانی صیقلق ؛ راحتسز ایتمک ، ایدلک .
جمی (تعییزات) : [تعییزات واقعه] ،
[چوقی تعییز ابتدی ، بوقدر تعییزک
مناسی یوق] .

تَعْيِیلٌ . { [ع] عجله ایتمک : [بوقدر
تَعْيِیلٌ { تعجیله سبب نه در §
عجله ابتد یرمک ، ابتد یرمک : [تعجیل
امور ، تعجیل انشاءت ، تعجیل سوقیات]
جمی (تعجیلات) .

نه لرڼي تعريف وکند بلرڼي تحقير و تزيف
ايچون ده قوللايلير: [فلانک حضورنده
تعبد ايدورجه سنه حرکت ايدويوردی.]

« تعبد ايدويپ ذاتکه روز وشب »
« رضای الهيکي قیلدی طلب »
(معلم ناجی)

« نه بر اهل دنيايه ايتدم تعبد »
« نه بر اهل تقوايه وار ايتسام »
(وله)

۱. [۱] يوزيني اکتشیک،
تعبدس [اکشي يوز کوسترمک .
۲. [۲] مفهرات ومعاني لفظ
تعبيز [وعباره ايله بيان ايلمک :]

[حسن تعبير ، سو تعبير :]

« تعبير ايدمه هم طينت پاکنده کی اطني »
(نغمی)

« حسن تعبير و بلاغتده بولغاز امثال »
« قصيده »

« آکا تنها گوشه تعبير ايتمک اي کلک بسيم »
« حق بولکم غایت خطا تک زروء عيلا سیدر »
(نديم)

§ لفظ و معنا : [تعبير شليخ ،
تعبير بليخ ، تعبير غريب ، تعبير لطيف] ،
[تعبير مشهور] = معناسی ضرب مثل
حکمی آلمش و نزد عامه شهرت
بولش اولان سوزلر ديمکدر . § دوشي
يوزمق ، يوزلوق : (تعبير رؤياه و رؤيا تک
تعبيري) . جمعی (تعبيرات) : « تعبيرات
لطيفه ، تعبيرات حسنه » .

۳. [۳] قوعق ، يرلشديرمک
تعبيه [مناسبده . فقط اکثريا

مرتبه سنه واران مصلحه ، صورت
اجرا ديمکدر . جمعی (تعاملات) :
[تعامل قديم ، حکم تعامل]

تعاي [۴] کورسز کي کورنمک ،
[کورسز لنگ ، کندني کور
کي کوسترمک :] آثار فعليه به قارشى
تمامي ايتمک جهل و غرضه حمل اولنور .

تعايق [۵] (معايقه) حکمی
[بربرينک بويوننه سارلق
معناسنه در .

تعاون [۶] بربرينه يارديم ايتمک ،
[يارديملاشمق :] جناب حق
فرقان کریمده تعاون ايله اسرايدويور :

« بونه انجامی يوق تفاندر »

« بشره شان ورن تعاوندر »

(معلم ناجی)

« نه کشور اوسته رايات کش جهاد اولسهک »

« اولور تعاونه ارواح انبيا مأمور »

(نابی)

تعاهد [۷] (معااهده) کي
[بربريله عهد ايتمک ، عهد .

لشکم مناسبده در . جمعی (تعاهدات) .

۸. [۸] زحمت ، مشقت ، يور .
تعيب [غولاق :]

« ايلره قارشومده ايدنلر تعيب »

« کورمديکم يردنه ايلر عيب »

(يحيي)

۹. [۹] عبادت ايتمک ، قولاق
تعبد [ايتمک :] جناب حقه تعبد

فرضدر [§ افراط خلوص و تلق
کوسترن رياکارانک مصلحه کسه لسا .

و معنویاتده قوللائیلیر : [تعاقب لیل
و نهار ، تعاقب امواج ، تعاقب امور]
« اینسون اسباب معالیمی تعاقب اولسون »
« خاطر نازکی خوش ، قلب لطیفی خرم »
(نابی)

تعاقب { [ع] عقد لشمک ، معاهده
الملک . آرز قوللائیلیر .

تعالی { [ع] یوکسک اولوق ،
یولسک . اکثریا معنویاتده
و (اتمک) ، (ایلهمک) ماده لرله

قوللائیلیر . معناه (تعالی) دن افوادر .

[تعالی پرور] = یوکسلکی التزام
و ترویج ایدن ، ایدیجی دیگدر .

[تعالی الله] — الله یوکسلتون مقانده
جمله دعایه درکه استعمالی نظم مخصوص

کییدر : [انسان اودرکه قلبندن هیچ
بر زمان فکر تعالی بی چقا رماز . ترقی
کندینه بر مشوقه تعالی خواه اتخاذ
ایده رک کولکی پیش نظرندن آیرماز —

فیض آباد]

« اهداسک آلاقلتی ابتدجه توالی »

« ایلر اوضیا کستر آفاق تعالی »
(شان حضرت پیغمبریده — معلم ناجی)

« تعالی پرورم نشر ایتدیکم افکار عالیور »
(وله)

« تعالی الله زهی دور دل آرای صفا آور »
(نفسی)

تعامل { [ع] بریده ، بر شیده
اوتهدنبری جاری اوله
کلن و عمل و اعتبارجه اصول و هادث

تعارُض { [ع] حکم ، رأی ،
فکرجه بر برینه ضد
و عکس اولوق . جمعی (تعارضات) .

تعارُف { [ع] بر شینی هرکس
بیلک ، بر شی جمله جه
معلوم اولوق . مثلاً : [تفرافک
فانده می] ، [حضرت شیخ الاکبرک
حالم اسلامیه تعارف] .

تعاسر { [ع] بر شی کوجلشمک ،
کوج اولوق . ینه بومعاده
(تضر) زیاده قوللائیلیر .

تعاضد { [ع] قول قوله طوتمق ،
بر برینه قول و یرمک .

اکثریا (تعاون) مقانده قوللائیلیر .

تعاطف { [ع] بر برینه محبت ،
شفقت اتمک ، محبت ،

شفقت کوسترمک : (تعاطف پدر
و پسر) § معطوف و معطوف علیه
اولوق ، عطفلاصق : (تعاطف کلتین)
جمعی [تعاطفات] .

تعاطی { [ع] بر برینه یرمک ،
و بر شمک : [تعاطی
افکار ، تعاطی اقداح ، تعاطی مکاتیب]

تعاض { [ع] نظرده بیومک ،
بیوک کورنمک : (تعاض
امواج) .

« کولم بیوور تعاضمکدن »

« پر جوش اولیور تلاطمکدن »

(دریاه خطاب — معلم ناجی)

تعاقب { [ع] بر برینک آردی
صیره یوریمک . مادیات

[ايکي فرقہ تک تظاہري ، سفاڪي
تظاہري] § بربرينه معاونت ايتڪ :
[ملونا پکيدنده حيدر پاشا فرقہ سنڪ
تظاہري اردوي مايونڪ مظفريتي تامين
ابتدي] جمی اولان (تظاہرات)
اکثريا ايکنجي مضاده قوللانيلير .
(تظاہر) ی (ظہور) مقامندہ
قوللانعی میندر .

[ع] کولکہ لیمک ، کولیکہ
تظلل [اوائی . مناجہ (استظلال)
ایله مترادفدر .

[ع] ظلم وغردن شکایت
تظلم [ايتک کہ ترکہ دہ دودنی
یانقی . حالی آستلائی دیمکدر . (تظلم
حال) = دودنی یانہرق بویون بوکک ،
مرحمت دیلمک . بوکک دہ ذاتا میدانہ
دوکک ، آشکار ایتک معناسی موجود
درہ بناء علیہ [اظهار تظلم] دیمک
طوغری دکدر . جمی : (تظلمات) .

[ع] بربرينه عدیل اوائی ،
تعادل [بربرينه دتک کلک . اشخاص
واشیادہ استعمال اولنور : [ايکي
حوالہ تک تعادلی ، تعادل مبارزين]
جمی (تعادلات)

[ع] دشمنک ایتک ،
تعادی [ايکي طرف بربرينه
عداوت ، خصومت ایتک . (تعادات)
کبی جمی تخفیف ایله (تعاديات) در .

تظہر [ع] مادی و معنوی
تمیزلیمک ، پاکلیمک :
[تظہريدن ، تظہر قلب ، چرک مناهیدن
تظہر] جمی (تظہرات) .

[ع] مادی و معنوی
تظہر [تمیزلیمک ، تمیزلیمک ،
پاکلیمک ، پاکلیمک : [تظہر لباس ،
تظہر بچرا ، تظہر قلب ، قابک تظہری ،
جنبیدن تظہر] جمی (تظہرات) .
« بغات و سرکشانی هر طرفہ پایمال ابتدی »
« اولندی همتیلہ دولک تظہر دامانی »
(ذیل فہرس عثمانی)

[ع] کوزل قوقولی شی
تطیب [ایله قوقولانعی ، قوقو
سورونک : [تطیب سنن سنیہ حضرت
پیغمبریدندر] .

[ع] [تشام] ایله معناجہ
تطیر [مترادفدر کہ ، اوغورسز
صایق ، اوغورسزلفہ سبب اولہ جق
کبی طویفولانعی : [حضرت فخر عالم
صلی اللہ علیہ وسلم تنبیہ قطعی ایله امت
مرحومہ لرین تطہیدن منع بیور مشلردر] .
تطیب [ع] خوش ایتک ، ای
تطیب [ایدلک : [تطیب خاطر ،
تطیب قلب] کثرت استعمالہ مینی
اکثريا موصوفسز اولہرق قوللانيلير :
[فلانی تطیب ، خود ایتک تطیبی] کبی
جمی (تطبیات) .

[ع] بربرينه کورونک ،
تظاہر [طرفیدن ظہور ایتک :

تَطْبِيقُ { [ه] اویدرمق، اویدیرلق،
مادیات و معنویانده استعمال

اولنور : [معاملاتك قانونه تطبیق،
مظروفك ظرفه تطبیق، قولیات
وفعیاتك شرعاًه تطبیق] قارشیلار.
شدیروب او یفون اولدیغنه باقی،
باقلق . بو معناده « ایله » ادائیه
قوللانیلیر : [مضبوطی مسوده ایله
تطبیق، حیجی سبیل ایله تطبیق، میزانی
زورنال ایله تطبیق، دفترک جدول ایله
تطبیق] جمی (تطبیقات)، (تطبیق
مهری) = اصحاب معاشك دواثر
وسیمه ده صورتلری اصولاً مسجل اولان
خاتم شخصیلرینه اطلاق اولنور .
(تطبیقاً) = مطابق اولورق اویدرمق
وقارشیلار شدیرمق صورتیه دیمکدر .

تَطْمِینُ { [ه] اوکودمك، اوکو .
تطمین دلک : [تطمین حنطه،
شعیرک تطمین] جمی (تطمینات) .

تَطْرُقُ { [ه] بول بولق، حلول
تطرق ابتک : [تطرق خلل] .

تَطْرِبُ { [ه] طریلندرمك، شوقه
تطرب کتیرمك، کرک بوکله و کرک

طریلنك معناسه اولان (تطرب) لفظی
آز قوللانیلیر .

تَطْلُقُ { [ه] زوجیه یی بوشامق .
تطلق (اطلاق) ده بو معناده

قوللانیه بیلیر .

تَطْلِيَه { [ه] ملا اتمك، ایدلك؛
سوروب صیوامق، سو-

دیلوب صیوامق . تشدید ایله غلط
قوللانمه ملیدر : [تطلیه جدار] .

تَطْمِینُ { [ه] انسانك قیلنده اینامق
ایله حاصل اولان تلا-

شسزلق حالته (اطمینان) دینیرکه
(تطمین) ده احوالت سکونی و یرمك
پیدا ایدمك دیمکدر : [تطمین قلب،
ففسك تطمین] کپی جمی (تطمینات)
درکه = قلبی قورقوسزلق ایله سکونته
کتیرن معامله لر، سوزلر دیمکدر .

تَطْوَعُ { [ه] نافله نماز قیلن .
تطوعاً (تطوعاً) = نافله اولورق
دیمکدر .

تَطْوِیْ { [ه] بو بونه کردنك
تطویق و سائر طاقق . (تطویق)
= بو بونه کردنك و سائر طاقق،
طاققی معناسه درکه هر ایکیسیده
نادراً استعمال اولنور .

تَطْوِیْلُ { [ه] اوزاتمق، اوزا-
دلنق . اکثر یا سوز

حقننده قوللانیلیر : [تطویل کلام،
تطویل مقال، مقاله نك تطویلی،
بخنك تطویلی] جمی (تطویلات) =
جان صیقیجی اوزون و لزومسز سوزلر
دیمکدر :

« منتظر حسن اجابت، مترقب توفیق »
« کلدی هنکام دعا ایله مه تطویل کلام »
(نابی)

« تضییق عروض بر جهتدن »

« هم قافیه وردیف و رهن »

(مقدمه)

« خیلی تضییق ایدلدی اهل حرم »

« ناکهان ایتدی رب کبه کرم »

(معلم ناجی)

تَطَاقُوتٌ { [ع] بر برینه اویق ،
یکدیگرینه اویقون دوشمک .

مادیاتدن زیاده مضویاتده استعمال

اولنور : [تطابق افکار ، تطابق معنی ،

تطابق آرا] جمعی (تطابقات) .

تَطَاوُلٌ { [ع] اوزامی ، اوزون

اولقی : [تطاول ايام

محاصره] . (استطاله) دن زیاده

قوللانیلیر { ال اوزاتقی ، ظلم و تعدی

ایتمک : [تطاول اشره] جمعی (تطاولات)

اکثرا یا ایکجه منایه کوده قوللانلشدور :

[تطاولات حرامیان] کبی .

« مکر مقدمه محبت و مسالمت ایش »

« زمانک تطاول علته قالدینی رنجور »

(ناجی)

تَطَايُرٌ { [ع] پراکنده ، پریشان ،

طایر : طاعتی اولقی : [تطایر

سحاب] .

تَطْيِبٌ { [ع] کندیبه طیب سوسی

طیب : ویرمک ، علم طبه آغنا

و منسوب اولدینی حالد طیب کبی

کورونمک . مقام مواخذه و تزییفده

قوللانیلیر .

باشقه سنک موزون و یامنتور پرسوزینی

کندی سوزی آراسنده ایراد ایتکدن

عبارت بر صنعت ادبیه در .

« بوحله عجب اوصافکه چسبان کورینور »

« نوله بو ییتی باقینک ایدرسم تضمین »

(نفی)

« بحمد الله زمانده بقول صبری شاکر »

« کربان فلک مجبور دست آه شکوادر »

(نفی)

جمعی اولان (تضمینات) باشقه معناده

قوللانیلیر . مطلقا بر ضرره مقابل و بر یلان

پاره دیمکدر : [تضمینات حریه]

تَضْيِيعٌ { [ع] ضایع ایتک ، محو

ایلمه مک ، تلف ایتک :

[تضییع اوقات ، تضییع عمر ، تضییع

نفس]

« بر برده که بوق نمه کی تقدیر ایدر جک کوش »

« تضییع نفس ایلمه تبدیل مقام ایت »

(لا)

« ایلمه ییده تضییع مداد وارقام »

(ناجی)

تَضْيِيقٌ { [ع] طارالمق ، صیقیشیق ،

تضییق : مادیات و مضویاتده قوللان

نیلیر : [تضیق مکان ، تضیق معیشت] .

تَضْيِيقٌ { [ع] طارالتق ، طارا-

تضییق : لدلق ، صیقیشدرمق ،

صیقیشدرلوق : [قورمه قزک جسم

لطیفی تضیق ایدیور ، حقیقی احترام

ایتدیرمک ایچون مظلونی تضییق] ،

[موقفی تضیق ، بر فکرک تضیق ، بر

قافی تضیق] جمعی (تضییقات) در :

« تعالی الله زهی رخس همايون هماسايه »
 « كه تصوير دلاراسی پتر اكلته دنياه »
 (نفی)

تَضَادَّ { [ع] بربرينه ضد اولی :
 « کسب صورت ایلیوب جمع تضاد »
 « آب و آتش ده کور و غمش اتحاد »
 (ك)

§ بر عبارده معانی متقابله فی جمع
 ایتمکدن عبارت اولان بر صنعت
 ادبیه در که آکا صنعت (تضاد)
 اطلاق اولنور : مالی آیت کریمه دن
 مقتبس اولان شومثال کبی [ای مالک
 الملك دیله دیکنی اعزاز ، دیله دیکنی
 اذلال ایدرسین] [تضاد طبیعتدن
 باشقه غالباً ییغزده هیچ مناسبت سماویه
 اولدیقتدن — تصویر افعال —
 کاکف باشا] .

تَضَاعُفُ { [ع] چو غالقی ،
 تضاعف { ایکنی مثل آرتقی ، مادیات
 و معنویاتده استعمال اولنور . جمی
 (تَضَاعُفَات) : [تضاعف عمر ،
 تضاعف درد ، تضاعف آلام ، تضاعف
 باران ، تضاعف سیل] [انسانلرک
 تحصیل معارفده کی تکامللرینه باقوبده
 سیکه فتور کنیرمه . چالش ! زیرا
 عمرک تضاعفی ممکن دکلدور —
 ملاجیمینک اوغلنه نصیحتی — فیض
 آباد] .

تَضَرَّرَ { [ع] ضربه ، زیانه
 تضرر { اوغرامق ، ضرر دیده
 اولق : [تضررواس ، موجب تضرر]

تَضَرَّرَ { [ع] ذلیلاته یا لوازمق ،
 تضرع { نفی آلمالتوب یا لوازمق .
 جمی (تَضَرُّعَات) : [تضرعات کنهکارانه ،
 تضرعات ذلیلاته] .

تَضْعِيفُ { [ع] برقات دها زیاده .
 تضعیف { لشدیرمک ، زیاده .
 لشدیرمک . مادیات و معنویاتده استعمال
 اولنور : [مقدار معاشک تضمینی ،
 اضطرار درونک تضعیفی ، تضعیف مبالغه ،
 تضعیف آلام] جمی (تضعیفات)
 § شعیفندرمک ، ضعیف قیلق .
 ضعیف حد ایتمک : [تضعیف غم] .
تَضْلِيلُ { [ع] طوغری یولدن
 تضلیل { صابقی ، ضلالته دوشورمک .

(اضلال) زیاده قوللانیلیر . فقط بو
 آندن اقوادور .

تَضْمِنُ { [ع] حاوی ، مشتمل اولق ،
 تضمن { ایکنه آلمق . [بومکتوبک
 تضمن ایتمک معانی اطفیه ، بوسوزک
 تضمن ایتمک کنایه] .

تَضْمِيْنُ { [ع] یارمه ی مرهمی یاغ
 تضمین { ایله یاغلامق . یارمه لایه
 اورمق مناسنه در .

تَضْمِيْنُ { [ع] سبب اولنان ضرر
 تضمن { وزیانی اوده مک ، سبب
 اولنان ضرر وزیان اودتمک : [امانت
 ضایعه فی تضمین ، دین معلوم المقداری
 تضمین ، اشیای ضایعه تک امانتی تضمین ،
 تضمین دین] § بر نسنه ی دیگر بر
 نسنه ی ادخال ایتمک . بو معنا اعتباریه

سوزه — تصوّف — اطلاق اولنورده
جی (تصوّفات) .

« اوقوسه كه علم تصوّف نه ضرر »

« بك بیل تصفیّه باطن ایدر »

(وهی)

تصوّب { [ع] بر آدمك قول
ويا فطنه صوابدر ديمك

دینللك؛ صوابه نسبت ايتك ايدلك :

[بورائی تصوّب ایدی، اوقول تصوّب

ایدلی، برسوزی آكلامه دن تصوّب

ايتك بدلاقدر] جی (تصوّبات) .

تصوّب { [ع] سلفك ، سس
جيقارمق : [تصویت

مزممار ، تصویت نای] .

تصویر { [ع] صورت ویرمك،
ویرمك ؛ صورتلندرمك

صورتلندرمك : [تصویر افكار ،

تصویر وقایع ، مشلهك تصویری]

بو مناده جی (تصویرات) در .

§ رسم ايتك یعنی برشيتك صورتی ،

شكائی باعنی : [تصویر سیما ، تصویر

چهره] § (تصویر) رسم ایدلش

اولان صورت ، شكل : [تصویر دلبره ،

تصویر جانان] بوايكي مناده جی

(تصاویر) در : [مجموعه تصاویر ،

تصاویر نادره] .

« سوار اولدقیجه تصویرنده عاجزدر مصورلر »

« نه دنكلو دقت ایلرسه اكر جهزاد اكرمانی »

(نفی)

« کجوب برآل ايتلك هالدهن میدانه نرم ایتش »

« سعاده مولوی آیتقی تصویر ایدر مهتاب »

(یتیش)

اولان (تصنیفات) وجوده کتیرلش ،
ایلش کتابلر دیمکدر .

تصوّ { [ع] ذهنده صورت
نصوّ (ویرمك ، ویرمك ؛ برشیتی

ذهنده صورتلندرمك ، برشی ذهنده

صورتلندیرمك . مادیات و معنویاتده

قوللابیلان بولفطك جی (تصوّرات)

در : [کندی قائل تصور ایدیور ، زهی

تصور باطل] ، [تصوّرات و تصدیقات

= منطقك نظری و عملی اقسامی]

(تصوّری ، تصوّریّه) = تصور دن

عبارت اولان یعنی وجود خارجیی

اولیوب خیالی ، وهمی بولنان : [امر

تصویری ، امور تصویری] ، [امور

عکریه و ضبطه سی و مجالسی بولنه

قویق ایچون تصور بیورلش اولان

شیلر — فوآد پاشا] .

« سهر ایدردم مدحكه كلدیكه امانیلیم »

« ایله مش حق و صفكی قید تصور دن بری »

(نفی)

« کیمدر ورن تصور قفتیس آدمه »

(لا)

تصوّف { [ع] شریات و اعتقاد
تصوّف { دیاتی ایهامی ، رموزلی

بر صورتده بیان ایدن علم و مسلك كه

بونك اربابی ظاهری و باطنی آداب نبویه

ایله تحلیه ذات و اكتساب فیوضات

ایتش بولنانلردر . آنلره اهل تصوّف ،

متصوّقه ، صوفیون دینیلیر . اصطلاح

عوامه كوره مغلق ، کوچ اكلاشیلان

ایتمك : [تصمیم سور ، تصمیم کیفیت ،
تصمیم ختان] جمی (تصمیمات) .

تصنع : [ع] صنت و كلفت ایله
تصنع بر شیئی ماهیتدن دها
ای ، دها زینتلی و قیتلی کوسترمك ،
اوله کورنك : [تصنع عباره ، تصنع
متشبهانه] .

تصنیع : [ع] صنعتیه غایتله
تصنیع استادانه بر طرز بدیده
یاقی ، یاقی : [بر ساعی تصنیع ،
بر آتمك تصنیعی] § ساخته اوله رق
یاقی ، دوزمه اوله رق پیدا اتمك :
[بر حکایه یی تصنیع ، تصنیع حوادث ،
تصنیع اراجیف] جمی اولان (تصنیفات)
دخی بالان و دوزمه شیر معناسنده
قوللانیله (تصنیع) = اصطلاحات
طبیعه جه بر قطعه بذك نقصان اولان
قسمی دیگر اعضائك جلدندن بر شریحه
آلنرق اتمام ایدلك دیمكدر .

تصنیف : [ع] صنف صنف اتمك ،
تصنیف ایدلك ، طاقم طاقم
آیرمق ، آیرلق : [تصنیف مسكوكات
عتیق ، تصنیف آثار قدیمه ، تصنیف
آثار منظومه ، حبوبات مخلوطه یی
تصنیف] § یاقی ، یاقی : [بر
کتابك تصنیفی ، بر کتبی تصنیف]
بو معناده (تألیف) بوندن اقوادر .
بو معنا اعتباریله کتاب وجوده کترین
ذاته (مصنف) دینله ییلیر . جمی

تَصَلُّی : [ع] قاتیلانمشق : [تصلب
تَصَلُّب] مایع [جمی (تَصَلِّیَات) §
اور دینه ده زیاده تعصب و غیرت
کوسترمك معناسنده قوللانیله .

تَصَلُّف : [ع] او کونك ، حد
تَصَلُّف واقدارندن خارج نفسنده
فضل و ظرافت اداسنده بولغقدورکه بو
مثلورک مسلکی باشقه لرینه تمذح ایله
کندی اداسنی تصدیق ایتدیرمکدر .

جمی (تَصَلِّفَات) : (تصلفات نفیانه)
[بویه براسر خطبرده اصحاب تصلفك
غرضی سیئه سندن ارباب هنرك قوه
میزسته التجا ایدرم — تصویر افکار]

تَصَلُّب : [ع] قاتیلاندرمق ،
تَصَلُّب قاتیلاندرلوق : [تصلب
مایع ، لبك تصلبی] جمی (تَصَلِّیَات)
تَصَلِّیَه : [ع] صلوات شریفه
تَصَلِّیَه کتیرمك ، صلی الله علیه
وسلم دیه دها اتمك : [تصلیه خوان =

صلوات کتیرجمی ، تصلیه ایدیجمی
دیمکدر . تشدید « یا » ایله غلطدر :
[نام حضرت پیغمبری یاد اولندقجه
تصلیه اتمك لازمدر]

• نام نبوی منتقش لوحه چاندر •
• دل پیش جیلنده آتمك تصلیه خواندر •
(معلم ناجی)

تَصْمِیم : [ع] بر شیئه قطعاً نکول
تَصْمِیم ایتمك اوزره نیت اتمك ،
حزم اتمك ، صورت قطعه ده نیت

تَصْنِیُّ قَلْب [تَصْنِیَّه] کلمہ سندہ
باقیکز .

تَصْنِیْف [ع] ال چرمق ، ال
تَصْنِیْف [ع] ایملر بنی بربرینہ اور مق .
جَمِی (تَصْنِیْعَات) : [تَصْنِیْعَات
اوباشانہ ، تَصْنِیْعَات سرخوشانہ] §
برشیشی یایوان یایمق یعنی صفحہ صفحہ
ایمک مناسنی دہ افادہ ایدر .

تَصْنِیْف [ع] ایصلق چالمق ، ایصلق
تَصْنِیْف [ع] چالار کھی سلیمک :
[تَصْنِیْرَات پاسبانان] جَمِی (تَصْنِیْرَات)
تَصْنِیْف [ع] صبرہ لامق ،
تَصْنِیْف [ع] صف صف دیزمک ،
دیزمک [تَصْنِیْف جنود ، شاگردانک
تَصْنِیْف [جَمِی (تَصْنِیْفَات) : تَصْنِیْفَات
عسکرہ .

تَصْنِیْق [ع] قانادجیرمق . جَمِی
تَصْنِیْق [ع] (تَصْنِیْقَات) .

تَصْنِیْق [ع] صافی قلیق ، قلیق ؛
تَصْنِیْق [ع] صافیلیمک ، صافیلیمک :
[تَصْنِیْقِیَّہ مائ ، تَصْنِیْقِیَّہ قلب ، تَصْنِیْقِیَّہ
مشروبات ، تَصْنِیْقِیَّہ دیون] تشدید « یاء
ایله غلط فاحشدر .
« ایدیم تَصْنِیْقِیَّہ قلب ایله آواز دعا »
« تاکہ مرآت اجابتدہ اوله چهره نمود »
(منیف)

تَصْنِیْق [ع] صیقل اورمق ،
تَصْنِیْق [ع] جلا ویرمک ، ویرمک :
[تَصْنِیْقِیَّہ حدید ، تَصْنِیْقِیَّہ مرآت ،
مرایایی تَصْنِیْقِیَّہ] .

تَصْنِیْق [ع] [ع] کوج اولمق ،
تَصْنِیْق [ع] کوجلیمک : [تَصْنِیْقِیَّہ امور ،
تَصْنِیْقِیَّہ تعلم] .

تَصْنِیْق [ع] یوقاری چیمق ،
تَصْنِیْق [ع] یوقاری آغمق ، یوقاریله .
مق ، یوقاریلاقم . جَمِی (تَصْنِیْقَات)
اکثریا (ایخره) و (رواج) حقندہ
قوللانیلر : [تَصْنِیْقَاتِیَّہ مرزغیہ] =
صو ایرکیلوب قالان بتاقلق برلردہ
ہوایہ چیقان قوقولر .

تَصْنِیْق [ع] کوجلشدیرمک ،
تَصْنِیْق [ع] کوجلشدیرمک : [تَصْنِیْقِیَّہ
امور ، تَصْنِیْقِیَّہ مصلحت ، برکیفیتک
تَصْنِیْقِیَّہ ، بو ایشک تمعیمی] جَمِی
(تَصْنِیْقَات) . بولفظ (تَصْنِیْقِیَّہ) مقابلدرہ
تَصْنِیْق [ع] یوقاری چیقارمق ،
تَصْنِیْق [ع] چیقارمق ؛ آغدرمق ،
آغدیرمق . § ممدنیاتی اوردوب بخار
حالندہ اوچورمق ، هوالندیرمق
مناسنی دہ افادہ ایدر .

تَصْنِیْق [ع] کوجولیمک ، کوجو .
تَصْنِیْق [ع] لیمک . [اسم تَصْنِیْقِیَّہ] =
مناسی کوجولیمک دلالت ایدن اسم .
بوکی اسم لک حرف اولی قاعدہ مضموم
اولور . مثلا (فیل ، شویمر ، عید)
کھی : [تَصْنِیْقِیَّہ صحیفہ ، تَصْنِیْقِیَّہ حروف ،
تَصْنِیْقِیَّہ ستون] جَمِی (تَصْنِیْقِیَّہ) .

تَصْنِیْق [ع] صافیلیمک ، صافیلیمک
تَصْنِیْق [ع] پیدا ایتک : [تَصْنِیْقِیَّہ مائ ،

«الندن آلدی زمام تصرفی شمدی»
 «ید مؤید بخت خدایکان مکریم»
 (نظمی)

«تصرفی» [ع] آجینه اورو،
 آجیق بیلدومک، بیلدیرمک: [تصرف
 مرام = مرامک تصرفی]

«دل و یردیکمز یاره نکاه غضبندن»
 «تصرفیه مجال اولدی ایما ایله کچدک»
 (نظمی قدم)

[تصرفاً] = تصرف صورتیه،
 [بالتصرف] = تصرف ایله یعنی آجیقندن
 بیلدیرمک. جمعی (تصرفات).

«تصرفی» [ع] کیف مایشا قلب
 و تحویل مناسبه درک
 حق آسیده قوللائیلر. (تصرفی)

طرزنده اولان جمعی بومعایه مخصوصدر:
 [تصرفی مبدع بی مثال]. [تصرف
 رباح] = روزکاری برسمندن دیگر
 جهته دوندومکدرکه بونک متصرفی
 مقلب الاحوال اولان جناب رب الفلق در.

§ علم صرف اصطلاحیه برکلی بی
 صیغه له مقی، صیغه لثقی دیمکدر. مثلاً:
 (ضرب) ماده سندن [ضرب، یقرب،
 ضرباً، ضارب] تصرفی کبی [فعلک
 تصرفی، کلبی تصرفی، علم تصرف]
 بومعاده جمعی (تصرفات) در.

«قدیمی مانده پرورد آستانکدر»
 «ولیک اولدی تصرفی دهر ایله مجور»
 (نظمی)

«تصرف» [ع] معانی عیده بی
 استفاده ایدر. استعمال

یعنی: قوللائقی مناسبه دلالت ایدر.
 مثلاً: [تحکیم، کلمه سنی محکم قلیق
 مناسبه تصرف ایتمز که معنای
 مرپسینه مخالفدر] § دیله دیکنی باقی
 صورتیه بالاقتدار اداره، کاشانده
 تصرف آلمی:

«اسرار خفیہ وار یلنیز»

«اطوار تصرف خداده»

(لا)

§ فاعل مختار اولقی صورتیه ضبط
 ایتمک، ایدلک: [برخان بی تصرف،
 تصرف املک، حق تصرف] . بو
 مقامده اصطلاحات فقهیه دن اوایوب
 صور مختلفه استعمال قلمشدر
 § اسرافز اداره ایتمک، اسرافدن
 صافتی: [قاعدہ تصرف، تصرفه
 رعایت ایدر] § (اقنونی) مقابلی
 یولان (اقتصاد) رعایت ایله آرتیرمی:
 [محدک آید و اون لیرا تصرف ایتمکجه
 راحت ایدم، مصارف کشفیه دن
 بر خلی آجیه تصرف ایتمی]
 § [بالتصرف] = تصرف صورتیه،
 تصرف ایله. جمعی (تصرفات)
 § منکوحه و یا جاریه به معامله زوجیه
 اجرا ایتمک:

«خلقه خوبلردن وصال راحت افزادر غرض»

«عاشقه آنجیق تصرفش تماشا در غرض»

(فضولی)

« بیل علی قیل سوگره مداواته تصدی »
 « هر سرهمی هر یازده سرهمی صابر سگ »
 (لا)

« جوابه ایته تصدی سؤالی آکلامه دن »
 (معلوم ناجی)

تصدیر { [ع] منشی و مؤلف اثرینه
 و کتابینه دیباجه وضع

ایتمک { اسطوار ایتمک ، صدور ایتمک
 برنجی معنا لسانزده نادرأ مستملدر .

معنای مشهوری اینکجهبی در . مثلاً :
 [دیوان هایوندن تصدیر بیوریلان

فرمان عالی] تعبیری کی . جمی
 (تصدیرات)

« ایلوب طی طوامیر سخن ای حق »
 « بریدر ایلر ایهک غیری دعائی تصدیر »

(اسماعیل پاشا زاده)
 تصدیع { [ع] باشی آفریتقی ،

تصدیع { باش آفریتقی ، باش
 آفریتقی . جمی (تصدیعات) ؛

(تصدیع سر) تبیری خطای فاحش
 اولدیفندن قولالغهمیلدر .

تصدیق { [ع] بر آدمک کلامنه
 تصدیق { کهرچکدر دیمک ،

دینلک ، صدقنه حکم ایتمک ، حکم
 ایدلک : (تصدیقاً) = تصدیق

صورتیه ، (بالتصدیق) = تصدیق
 ابله . جمی (تصدیقات) : [هر

سوزی بلاتحقیق تصدیق ایتمه میلدیر ،
 بومادهک تصدیق جیلاً تدقیقه

محتاجدر] .

طوغریتمق ، طوغریدلیق : [تصحیح
 کتاب ، تصحیح عباره ، تصحیح ذهاب] .

(عزنه صحیفه سی تصحیح) = اصطلاح
 طباعیه مرتبیلک یا کشتی دوزلتمک

دیکدر . (تصحیح مزاج) = وجودک
 قنالتی دوزلتمک مقامنده استعمال

اولونور . جمی (تصحیحات) .
 « مزاج عالی تصحیه سی ایدن هرگاه »

« کورر دواکی چین جین استکراه »
 (سعید سری)

تصحیف { [ع] یازیده خطاء تغییر
 ایتمک ، ایدلک مثلاً :

[مسموری] ی [مضمور] و [سور] ی
 [شور] یازمق کی . جمی (تصحیفات) .

تصدیر { [ع] ائک باشه او طور مق ،
 صدر مجلسه یکمک ، مجلسده

ائک اوستده او طور مق : [کبر و نخوت
 جلیه سی اقتضایه هرزه ده بولونسه

تصدیر ایتمک ایستردی] .
 تصدع { [ع] طاغلیق ، براکنده

تصدع { اولق ، آیرلق ؛ یازیلوب
 چاتلامق : [تصدع ارض ، تصدع

زمین] .
 تصدق { [ع] صدقه و یرمک ،

تصدق { یرمک : [قریبه تصدق
 امر شرعیدر] جمی (تصدقات) .

« متکبرله کبر ایتمه تصدق صابیلیر »
 (نک)

تصدی { [ع] شروع ، مباشرت ،
 ثبوت ؛ یا شلامه :

آرامقزین . (تصادفی) = راست
كله ، تصادفه منسوب ديمكدر .

تَصَادُمٌ [ع] مصادمه معنسانده ور.
جاتقى ، اوروشقى ديمكدر : [تصادم
سفاتى]

تَصَارُعٌ [ع] بربريله كودش
ايتك .

تَصَارِيفٌ [ع] (تصريف) ك
جمى . اورايه مراجمت .

تَصَاعُدٌ [ع] يوقارى چيقيق ،
آتمق : [تصاعدانجره ،
بخارك تصاعدى ، بالونك تصاعدى ،

دومانك تصاعدى] . جمى (تصاعدات)

تَصَاعُرٌ [ع] كوچوك كورونك ،
كوچولك ، كندبى كوچوك
كهى كوسترمك .

تَصَالُبٌ [ع] اصطلاحات طبيه دن
كله موله در = خاجوا .

رى چاپراز اوله رقى طمارلك بربرينه
قاووشمنه وينه سنه اطلاق اولونور .

تَصَانِيفٌ [ع] (تصنيف) ك
جمى . كتابلر ، اثرلر ،
ديمكدر : [تصانيف معتبره] .

تَصَاوِيرٌ [ع] (تصوير) ك جمى .
رسلر ، صورتلر ديمكدر :

[تصاویر نادره] .

تَصْحِیحٌ [ع] صحیح قيلك ،
قيلق : [تصحيح نسب ،
تصحیح شايه ، تصحيح روايت] يا سگلس

تَشْيِيعٌ [ع] شيعه دن اولقى ،
شيعيلكه كيرمك ، شيعيلكى
قبول ايتك .

تَشْيِيدٌ [ع] يوكسك وعكم قيلنى ،
قيلقى : [اطراف بنائى

تشيد ، ياروى قلمه ي تشيد] § قويه
وتحكم معنسانده معنويانده دخى قوللا .
نيلير : [زيدك بو حركتى عمروك
ملاحظه سنى تشيد ايلدى] .

[قلمه منيعه استانبولك محتاج تعمير
اولان محللرينك فوق المامول تشيدى
حاصل اولدى — چاي زاده تاريخى —
صيفه ۲۷۱]

تَشْيِيعٌ [ع] قارشيلاق معنسانه
اولان (استقبال) ك

مقابليدر . معناسى = يوله كيدن بر
آدمى آيرلىق عئنه قدر كشتوروب
وداع ايتك ، بربره كيدن آدم آيرلىق
برندن بكييرلك : [رسم تشييع ،
مراسم تشييعه ، سنيرى تشييع ،
فلايك تشييعى] .

تَصَاحِبٌ [ع] صاحب چيقيق ،
صحابت ، صيانت ايتك ،

ايدلك . بومعناده (تَصَحَّبٌ) ده قوللانيلير .
جمى اولان (تصاحبات) ك مقام ذمده
استممالى اكثردر .

تَصَادُفٌ [ع] راست كلك ،
آرامقزین بولقى .

جمى (تصادفات) . تصادفاً ، بالتصادف =
تصادف صورتيه ، تصادف ايله ،

تَشَهِّي { [ع] اشتهاء، بيشي
تَشَهِّي { ميل و حرص ايله اشتهاءك.

تَشَهِّي { [ع] شهرتندرمك ،
تَشَهِّي { شهرتنديرلك : [ع] هوس

تَشَهِّي ، مقصد تَشَهِّي [ع] ميدانه تويعي
قولق ، خلقه بيلدومك ، كوسترمك ،
كوسترمك : [ع] تَشَهِّي جاني ، قانك
تَشَهِّي ، اشيائك تَشَهِّي ، اقشەك
تَشَهِّي [ع] چكوب صيرمق ، چكيلوب
صيراق : [ع] تَشَهِّي سلاح ، سونكوي
تَشَهِّي ، يچاغ تَشَهِّي ، سلاحك تَشَهِّي [ع].
[ع] ايتك « ماده سيله قوللايلير ، جمى ،
معاني مختلفه ده [تَشَهِّي] در .

« بن نزل ايله مش اولسه ، رقيب حاسدى »
« رعد هجموله بتون دنيايه تَشَهِّي ايلرم »
(شيخ وصى)

« حسنكى اشعار مشهورمه تَشَهِّي ايلدم »
(معلم ناجى)

تَشَهِّي { [ع] اختياركي كورنك ،
تَشَهِّي { فوجالامق ، اختيار
طوري طاسلامق : [ع] كنجلكده طور
تَشَهِّي ياقيشيق آلاز [ع] شيخ اولدني حالده
شيخ ايش ككي كورنمك ، شيفلى
طاسلامق : [ع] آداب طريقي بيلمە يترك
اوضاع تَشَهِّي كارانه لرى باعث اقسام
انام اولور [ع] .

تَشَهِّي { [ع] مرتفع ، محكم اولق :
تَشَهِّي { تشيد بنا ، تشيد برج [ع] .

تَشَهِّي { [ع] شيطانلى ايتك ،
تَشَهِّي { شيطانكارانه حر كنده

بولغق ؛ شيطانلاشمق .

« عشق در اول نشوء كامل كيم آندندرمدم »
« ميده تشوير حرارت ، نيهه تاثير صدا »
(فضولى)

تَشَوِّي { [ع] قارمه قاريشق
تَشَوِّي { ايتك ، ايداك :

[ع] تشويش امور ، تشويش شعور ،
تشويش ماملات ، تشويش افكار [ع]
جمى [تَشَوِّي] در : [ع] امور جاريده
كوريلن تشويشات [ع] .

« بريدر چرك تشويشات و چرك خود نمايدن »
« ملامت اهلى آزاده زرق وريا بولدم »
(عارف حكمت)

« زوار ! بوقت و كوروى »

« تشويش ايدىيورسكز صفاي »

(معلم ناجى)

« پارلاق كورينور اكرجه سامى »

« تشويش ايدر اكثر كلاي »

(مقدمه)

تَشَوِّي { [ع] شوقه كتنرمك
تَشَوِّي { وشوقندرمك ، شوقند .

برلك ؛ ايتك ويرمك ، ويرلك :
[ع] اطفالى تحصيل علومه تشويش ، اطفالك
اوصلى و ناموسلى اوللر نه تشويش [ع] جمى
[تَشَوِّي] در : « تشويشات واقعه نك
ثمرات نافعە سى »

تَشَهِّي { [ع] قصده ده شهادتيني
تَشَهِّي { مشتمل اولان نيجائى اوقو .

مع . [ع] تشهد مقدارى = آزوقت ،
براز زمان ديمكدر : [ع] جامم شريفده
شيخ افندى ايله تشهد مقدارى كوروشدك [ع] .

تَشْنِيعُ : { [ع] زیادہ عیلامق ؛
 یرمک : تشنیع لسان
 ادب یا قشماز « جمی [تشنیعات] دو ؛
 تشنیعات حدودانہ »

« بنہ سن ایلامہ طمن و تشنیع »
 « اہلنہ راجع اولور فعل شنیع »
 (ومی)

تَشْنِيفُ : { [ع] کوبہ طاقق ،
 طاقق : (کوش مروسی)
 تشنیف : کوش مروسی تشنیف
 لسانزدہ بوکلہ قولایغی تزیین ایتمک
 معناسندہ استعمال اولنور .

[تشنیف ساز] = زینت و برہمی ،
 سوسلہ یی : (اوقات خمسہ دہ تشنیف
 ساز آذان امت اولان اذان محمدی)
 « بودر امید اولنہ کوش منیف »
 « خبر مافیکلہ تشلیف »
 (منیف)

تَشْوِشُ : { [ع] قارمہ قلوبشیق
 تشوش : اولق : [تشوش امور ،
 تشوش شعور] .

تَشْوِيقُ : { [ع] زیادہ رغبت و ایستک
 تشویق : کوشترمک ، شوقلنمک :
 (کمال تشوق ، اوپورک طعامہ تشوق)

تَشْوِیْرُ : { [ع] صاتیلق حیوانی
 تشویر : بازارہ چیقاروب کوشترش

ایتمک § برآدمہ طار و حیا ویرہ جاک ،
 اوتاندرہ جق برایش ایشلہ مک دیمکدر §
 استیماب ، احتوا ، اخفا معنایغی افادہ
 ایدر .

کمی معنایغی ده افادہ ایدر . مثلاً
 [تشنگان دشت کر بلا] = جلسہ
 کر بلا دینلان اوورہ مک صوصامشلی
 معناسی افادہ ابتدکی کبی (تحصیل
 علومہ تشنہ ایدی) جلسہ دہ علمری
 اوکرغیکہ یک ایستکی ایدی معناسی
 بیان ایدر .

تَشْنِگِی : { [ع] تشنہ لک ،
 تشنگی : صوسزلق : (حال
 تشنگی ، دفع تشنگی)

تَشْنَه : { [ف] صوصامش ، صوسز ،
 تشنہ : [لَب تشنہ ، تشنہ لَب] =

دوداغی قوریمش ، یک صوصامش « لَب
 تشنگان » طرزندہ جملنیر . [تشنہ لَب] ،

لَب تشنگی] = دوداغی قوریمش ،

زیادہ صوصامش اولہ . [دِل تشنہ ،

تشنہ دِل] = یورکی حرارتلی ، یک
 ایستکی . [دِل تشنگی ، تشنہ دِل] =

زیادہ هوسکارلی ، یک ایستکلک :

« آدمک حالی ہم حالی بیلیر »
 « تشنہ مک حالی بیلیر سیراب »
 (معلم ناجی)

« یارب نہ وادیدر بوکم جان تشنہ جان تشنہ در »
 (باقی)

« تشنہ شہد وصال کدر فضولی ناثوان »
 (فضولی)

« رشعہ فیضنہ ارباب فصاحت تشنہ »
 « کویا چشمہ الہام خدادر خامہ »
 (بیوک رشید پاشا)

تَشْمِمْ . { [ع] قوفلاتق ، قوقلا-
تشمیم (دلق : تشیم شکوفه ،

قلهك تشیمی ، سفلك تشیمی) .

تَشْمِج . { [ع] بوروشق ، بوروشوق
تشمج (اولق § اصطلاح طبعیه

یارهك کریلوب بوروشمسی و آزمهسی ،

عضلاتك و خصوصیه ال و آیاعك

وجمناك اولهرق بوزیلوب ویاخود

دتره یوب بوروشمندن عبارت اولان

حارصه عصبیه دیمکدرکه بوکله بین العوام

« تَشْنَش » طرزنده تحریف اولمشدر .

[تَشْنَج جریحه ، جلدك تشخی] جمی

(تَشْجَات) : (دفته یارغانك ممالك

جنوبیه اها لیسجه اولان کثرت استعمالی ده

شدنلی اولان قوقوسیه هاضم ، مضاد

تشجات ، مسکر ، مطمت اولمشندن

نشأت ایدر) [تَشْجَ مَرْمَر] =

اصطلاحات طبعیه دندر . مینی مینی

جوجقلره عارض اولوب حواله دینلن

دلت عصبیه اختلاجیه دیمکدر .

تَشْفُ . { [ع] کوبه طاقق :

« برلانت کوبه تشفت ایتش »

« سوسلمه ده پک تکلف ایتش »

(معلم ناجی)

تَشْكَانُ . { [ف] صوصامش

(معناسنه اولان « تشنه »

نك جمیدرکه صوصامشدر دیمکدر .

بوکله نك كرك مفرد ، كرك جمی پك

هوسكار ، پك آرزوكنش ، پك ایستكلی

تَشْمِغ . { [ع] شعلاتق ، موم
تشمغ (باتلاق ، اریش بال مومی

سورلك . [تَشْمُ كَبْد] = اصطلاح

طبعیه قره جكره طبر وانهجه سازه سنك

كوچولوب بوزلهسی و بال مومی حالی

آلهسی دیمکدر .

تَشْمُ . { [ع] قوقلامق ، « استشم »

تشم (ابله مناجه مترادفدر .

فقط بو دیکرندن اقوی حد اولنور .

معنایه لسانغده (استشم) زیاده

قوللایلیر : (تشم کاکل ، تشم کل)

تَشْمِز . { [ع] صیغاق ، صیغاقق :

تشمیز (کوملکی تشمیز ، پاچه لرك

تشمیری) لسانغده برایشه کیرشمك

معناسنه اکثراً « پاچه لری صیغاق »

تشمیری قوللایلدیگی کی کذاك برایشه

حاضرلاقم معناسنده و مجاز صورته

(تشمیرساق ، تشمیرساعد) تشمیرلری ده

استمال اولنور .

تَشْمِغ . { [ع] اریش بال مومنه

تشمغ (باتیرمق ، باتیرلق :

(آستارك تشیمی ، بزى تشیم) .

تَشْمِیل . { [ع] تقمل » بایندن

تشمیل (علی خلاف القیاس مصدر

ثانی اوایوب احرامه بورنمك دیمکدر .

« تَشْمِل » بومناده لغتدر . § کتابت

رسمیه ده دیکره تلق و دیکری احاطه

کی برمناده مستملدر : (بوصولك

آنلره ده تشیمی اداره جه مناسب

کورادی) .

تَشَقُّقٌ { [م] شفا و راحت بولق :
« بوعلت قابل تشقی دکدر »

بومعناده [تَشْفِيَه] صورتيله ده قوللا -
نیلور ! ، [حَقْنِدَه] غضب و غیظی
اولان آدمدن انتقام آلقله یورك
صوغومق . [تَشْفِيَّ صَدْر] = انتقام
آلدقدن صوكره یورك صوغومه سی .

تَشْفِيقٌ { [م] شفی اولق ، یاربلوب
تَشْفِیقْ [آبرلق : (تَشْفِیقْ صُحُور) .

[تَشْفِیقْ] = شفی ائك ، ایدلك ؛
پارچه پارچه یارمق ، یارلق : [تَشْفِیقْ
جیل ، صُفْرَه ك تَشْفِیقْ] .

تَشْكُرٌ { [م] شكر ائك ؛ نعمته ،
تَشْكُرْ { احسانه ، اییلكه فارشی
ثنا و دادده بولق : (التَّكَاثُرْ تَشْكُرْ

ایدر) . بوضاً مقام نه كمده قوللا نیلور :
« تَشْكُرْ اولنور كه او مقوله لك مدح
و ثنالردن بری بز » جمی (تَشْكُرَات) .

تَشَكُّكٌ { [ع] شكه دوشمك ،
تَشَكُّكْ { شكده قلق ، شبهه لئك .

تَشَكُّلٌ { [ع] شكه ، صورته
تَشَكُّلْ { كیرمك ؛ شكل آلق ،
شكلكك : [تَشَكُّلْ بدن ، تَشَكُّلْ وجود
انسان ، دولت عثمانیه ك تاریخ تشكلی
۶۹۷ « سنه هجره سیدر] جمی
(تَشَكُّلَات) : « تشكلات دولیه »

تَشَكِّيٌّ { [م] شكایت ائك ؛ بر
تَشَكِّيْ { فالتی ، حقزلنی یا نوب
یا قبله رق سوله مك :

تَشَكِّكٌ { [ع] شكه دوشورمك ،
تَشَكِّكْ { دوشورمك ؛ شبهه ده

براقق ، براقلق : [اعتقادیاتده جهلاپی
تَشَكِّكْ ایدمك كلامی ایراد ائمه ملیدر ،
آئك تشكکی] جمی (تَشَكِّكَات) .

« دفتر عشاقده قیدم یوق دیو کیم دمبدم »
« یاره اغیار ایتدیرو تشكك تشكك اوستنه »
(اندرونی زاری)

تَشَكِّیلٌ { [ع] شكه ، صورته ،
تَشَكِّیلْ { هبته قویق و قولق ؛

شكل ویرمك ، ویرلك : (شورای
دولت تشکیلی ، دیون عمومیه عثمانیه
اداره سنك تشکیلی ، مجلس تشکیلی ،
قومیسونی تشکیلی) جمی [تَشَكِّیلَات] =
« تشکیلات جدیده »

تَشَلُّشٌ { [ع] آتله رق آقق ،
تَشَلُّشْ { یو ککدن کن صو
شارلق ایله آشاغی ده دولك كه ترجمه ده
بوصورنه آقان سورله (چاغلا یان)
تمیر اولنور : (تَشَلُّشْ نهر ، ایرماغك
تَشَلُّشْ) ؟ اصطلاح طبع یو ککدن
آقیدیلان صوغوق صو ایله دوش یاقی
دیمکدر . جمی [تَشَلُّشَات] :
(آمریکای شمالی ده کاش « نیاغارا
Niagara » شاله سنك تَشَلُّشَات
مده شه سی) .

تَشْمِسٌ { [ع] کونشلك ، کونش
تَشْمِسْ { ائرمق ، کونشك تأثیر یله
مضطرب اولق :

عید اضحائک ایکنجی یعنی ذی الحجۃ تک اون
برنجی ، اون ایکنجی ، اون اوچخی
کونلیدر . § شرق طرفه توجه
ایتمک ، ایندیرمک مناسنیده افاده
ایدر .

تشریفک { [ع] شریک یعنی اورناق
ایتمک ، ایدمک : (فلانی

تشریک ایتدی ، او آدمک بوايشده
تشریکی جائز دکلدر) § شرک قوشمق ،
شرک قائل اولمق :

« تزیه لیکن اقتضای مرفان »
« تشریکه صابری اهل اذعان »
(آلائی بکی زاده ناجی)

تَشْعِبْ . { [ع] شعبه لئوک ، شعبه
لشعب پیدا ایتمک : آریلوب
قول قول ، طاقم طاقم اولمق : (تشعب
لبائل ، تشعب سلاله ، تشعب مسائل ،
تشعب انهار) جمی « تشعبات » .

تَشْرُفْ . { [ع] قیل پیدا ایتمک ،
لشعر قیللاقمق : (تشرف چهره) .

تَشْعِشْعْ . { [ع] ششمه لائحق ،
لشعشع پارلاق حاصل ایتمک :
[تشعشع سور] لائغزده بؤکله معنای
اصلیسیله برابر مکلفیت ، مکملیت ،
دبدهلی کی معنای اشراف ایدر .
هریده معنای سائرہ افاده ایلر .

تَشْعِیْبْ . { [ع] شعبه لندیرمک ،
لشعب { شعبه لندیرمک : [تشعب

مسئله ، دعوائک تشعی [جمی
(تشعبات) .

کسلیک . اصطلاحات طیبہ دندر : (فن
تشریح ، تشریح نباتی ، جسدی تشریح ،
جسمک تشریحی ، عملیات تشریحیہ)
§ حل و تفسیر ایلہ مک : اطرافیلہ
شرح ایتمک ، ایدمک : (تشریح مسئله ،
مقاله تک تشریحی ، تشریح بحث وضوء)
جمی (تشریحات) .

تَشْرِیْعْ . { [ع] وضع قانون . حق
تشریع ، تشریع ، وظیفه تشریع .

تَشْرِیْفْ . { [ع] شرفلندیرمک :
لشرف ویرمک : (خانه

فقیرانهی تشریف ایتدی) § لباس
فاخر ، خلعت فاخره . ایوم بوعناده
استعمالی متروک حکمنده در :

« بی تمب شایسته تشریف اولوروی دوشلر »
(راغب پاشا)
« برکیه تشریف ایدوب عقیقه چاکر خانہی »
(واصف)

تَشْرِیْفَاتْ . { [ع] « تشریف » ک
جمیدر . اصطلاحات

رسمیہ ده مراسم معتاده ، ارباب مناصب
و مراتبک مقام ورتبه لرینه کوره معتبر
و صری اولان اصول تقدم و تأخر
دیکلدور : « اصول تشریفات ، تشریفات
قلمی » ، (تشریفاتی) = تشریفاتی
مراسم معتاده ، مأموری ،

تَشْرِیْقْ . { [ع] ضیالاندیروب پار .
لشریق لائحق ، یارلادلق :

[تکبیر تشریق] = « الله اکبر الله
اکبر لا اله الا الله والله اکبر الله اکبر
والله الحمد » دیمک . [ایام تشریق] =

حذاقنی یونکله ثابت اولور . جمی
(تشخصات) .

« ساز عشق ایدمه من کیمسه هوا سن تشخص »
« اول قدر وارکه مان ایشیدیلور برسدر »
(روحی)

تَشَدُّدُ { [ء] شدتلفك ، شدت پیدا
تشدد { اتمك ، ایدلك : (تشدد
امراض ، تشدد علت) (اشتداد)
ایله مناجه مترادفدر .

تَشَدِيدُ { [ء] شدتلندرمك ،
تشدید { شدتلندرمك : شدت
ویرمك ، ویرمك : (تشدید غضب ،
تشدید مرض ، تشدید معامله ، جزا
تشدید) § شدهله مك ، شدهلهك :
(حرفك تشدید ، تشدیدك) §
شده یعنی شو (-) اشارت .

تَشَدُّبُ { [ء] طاغی ، طباغی
تشذب { اولقی . (تشذب) =
آطاجك قابوقلرینی صومقی ، فضله
دالارینی کوب بودامق مناسقی افاده
ایدر .

تَشَرُّعُ { [ء] شریعته اویمق ،
تشرع { شرع شریعه اویمقون
اعمالده بولمق : (ارباب تشرع) .

تَشَرُّفُ { [ء] شرفلنك ، کسب
تشریف { شرف اتمك : (ملا .
قائبله تشریف ایتمد ، قدومبله تشریف
ایدهرز) جمی (تشرفات) .

تَشْرِیْحُ { [ء] دلم دلم ، یارچه
تشریح { یارچه یاروب کیمك ،

رکنلندرمك ، یورکنلندرمك : (تشبیح
مهاجین ، تشبیح جنود ، غزاتك تشبیحی)
جمی (تشبیحات) .

تَشْهِيْدُ { [ء] بیله مك ، بیلمك ،
تشهید { کسکینلنك ، کسکینله دلك .
مادیات ومعنویاتده استعمال اولنور :
[تشهید اذهان ، سیوفك تشهیدی]
جمی (تشهیدات) .

تَشْخِصُ { [ء] شخص حاله کلك ،
تشخص { شکل وجسم پیدا اتمك :
(فضول دیوانی اوقورکن صاحب پیش
نظر مده تشخص ایدیور) § برینك
تشخصی خاطره کتیرمك ، برینك تشخصی
خاطره کتیرمك : (یقینی اوله ورق
آسریقابله کیتدی ، آره دن خیلی سنه لر
یکدی . استنبوله هودتنده صافاللی
کورنجه تشخص ایده مدم ، اوقدر
ماهرانه تبدیل شکل و قیافت ایدرکه
تشخصی ممکن اوله ماز) جمی (تشخصات) .

تَشْخِصُ { [ء] طایبق ، محبوب
تشخص { بیلدك : (کدیسنی
کورنجه تشخص ایده مدم ، اوقدر
غلبه لکده بونجه سنه دنبری کورمدیکی
بر آدمی تشخص اتمك قولای دکلدر)
§ کشف امراض مناسنده اصطلاحات
طبیعه دندر : (تشخص مرض) =
خسته لک نه دن عبارت اولدیفنی یولوب
تعیین اتمك دیمکدر . « تشخص امراض »
= طبك اك مهم قعییدر . بر طبیبك

عبارت برصنعت ادبیه اطلاق اولتور :
[اسكدارده واقع والده سلطان
مدرسه سنده سلفی تعقیب و منشور
اجلالی اول جاء بی مثال ایله تشبیه
ایتمیشدی — ذیل شقایق جلد ثانی —
صفحه ۳۹۱]

تشبیه { [ع] اجزاسی بالق آغی
کبی بربرینه بکوروبه
صوقشدرمق ، شبکه شکلنه قویق ،
قولتی : [تشبیه اصابع ، یارمقلرک
تشبیه] .

تشبیه { [ع] بگزده مک ، بگزده
تشبیه } دلک : [برقرمانی اوسلانه
تشبیه ، برمصومه مک ملکه تشبیهی]
(لا تشبیه) = تشبیهز ، بگزده تمکیزین .
جمی [تشبیهات] .

« سکا ای نور جسم نیجه تشبیه ایدیم »
« یوغیکن وجه شبه نازه نهال جفی »
(ابن کال)
« غلط ایتدم نروا جنته تشبیه ایتک »
« باشقه در نعمت آسایش مأوی عدم »
(حاکف یاشا)

تشبیه { [ع] طاغی ، طاغیتی
تشبیه } اولتی . اکثریا معنویاتده
قولانیلیر : (تحت معاملات) .

تشبیه { [ع] طاغیتی ، طاغیدلتی .
تشبیه } كذلك اکثریا معنویاتده
مستعملدر .

تشبیه { [ع] شجاعتلندومک ،
تشبیه } شجاعتلندیرلک ؛ یو .

[تشام شرماً ممنوعدر ، امر پیغمبری
تشامی منع ایدر . امر نبوی واریکن
خسوف و کسوف کیم حالات طبیعی
فلکیه ایله تشام ایتک جهله ، ضعف
اعتقاده دلالت ایدر] .

تشاور { [ع] بربریه دانشق ،
تشاور } مشورت ایتک ، « مشاوره »
مقامنده قولانیلیر .

تشبیه { [ع] ایشه یا شمع ،
تشبیه } عزم قوی ایله ایش طومق .
جمی [تشبیهات] در : (حسن نیتله
تشبیه ایدن اکثریا موفق اولور) ،
(تشبیه جرم) = اصطلاحات
قانونیه دندر .

« او شامل الکرمک خیره در تشبیه هپ »
« موفق ایله مولی تشبیهاتده »
(معلم ناجی)

« مرام ایدنجه مسبب بر آدمک کارین »
« بد تشبیهی جستجو ایدر اسباب »
(نای)

تشبیه { [ع] اجزاسی بالق آغی
تشبیه } کبی بربرینه بکوروب
صوقشقم ، شبکه شکلی آلق ، (تشبیه
اغصان اشجار)

تشبیه { [ع] بگزده مک ، آسکدرمق ؛
تشبیه } .

تشبیه { [ع] شاعرک سوله به حکمی
تشبیه } نشیده به سودیکنی
ویا خود بدایع طبیعی توصیف یولو
برغزل ویا بعض ابیات ایله باشلامه سندن

وجه تشابه ياماديدر « باش » لفظك
بحسب الوضع انسان باشنه ومن حيث
التشابه لحنه ، صوغانه دلالتى كى -
ميزان البلاغه]

تَشَامُّهُ { [ع] سو كشمك . (مشامه)
تَشَامُّهُ { [ع] قائنده استعمالى قابلدور :

(تشاتم اشرا ، تشاتم اوباشان) .

تَشَاوَرُ { [ع] آفاجلرك دالورى
تَشَاوَرُ { كى اشغاصك بربرينه
كبريشوب نزاع وغوغا ابديشمه سى
ديمكدركه لسانجوده بنه بومعناده
(مشاجره) زياده قوللانيلير .

تَشَارَكَ { [ع] اورتاق اوليق ،
تَشَارَكَ { اورتاقلى اتمك . [مشاركت]
مقامنده قوللانيلير .

تَشَاعُرُ { [ع] شاعر طورى
تَشَاعُرُ { طاقنى ، شاعرك
طاسلامق :

« ارباب تشاعر چوغالوب شاعر آزالدى »
« بوق اويله دكل ، شاعرك آتجق آدى قالدى »
(معلم ناجى)

تَشَاكُلُ { [ع] « مُشَاكَلَه » كى
تَشَاكُلُ { بربرينه اوبى ، ديكرك
شكلنه حالنه كيرمك . « مشاكله »
زياده مستعملدر .

تَشَاكِي { [ع] بربرينه شكايه ؛
تَشَاكِي { اتمك ايكي كشي يكد يكرينه
يا توب ياقلى ، دودكشمك . استعمالى
اندردر .

تَشَامُّ { [ع] اوغورسز هد اتمك ،
تَشَامُّ { شاتملى كى حس ايله مك :

تَسِيرُ [جمى اولان (تَسِيرَات)
اكثريا قوللاقلر معنانده قوللانيلير .
تَسِيرُ { [ع] سير اينديرمك ،
تَسِيرُ { اينديرمك ؛ كوندرمك ،
كوندورك . غلط اوله رق زبازدى
(تَسِيرَات) دور . اشيا حقنده استعمال

اولنور : [تَسِيرَات مكايب ، تَسِيرَات
عمررات ، كتاك تَسِيرَات ، ياكك
تَسِيرَات] .

تَسِيرُ { قيدسزاق ، اهمالليك ،
تَسِيرُ { اوشكلك ، تَبْلَلُك :
جمى (تَسِيرَات) .

تَسِيرُ { [ع] يورتمك ، يوربدلك :
تَسِيرُ { (تَسِير صفات ، تَسِير
انعام ، حيواناتك تَسِير) .

تَسِيرُ { كوندرمك ، كوندرك : (تَسِير
هدايا ، مكتوبك تَسِير) :
« قوبش مى ندر قيامت ايواه »
« تَسِير ايدبور جبالى الله »
(معلم ناجى)

تَسِيرُ { [ع] سيل كى آتتمق ،
تَسِيرُ { آتدلى . معناه [اساله]
دن اقوادور .

تَشَابَهُ { [ع] بربرينه بگزدمك .
تَشَابَهُ { موقع استمالجه (مشابهت)
ايله يئنلرند فرق واردر . بونلرك عمل
استعمالنى سلقه تميم ايدر : (تشابه
اخوان ، تشابه اطوار) جمى
[تَشَابَهَات] : [ايمدى الفاظ متشابهده

تسمین : { [ع] سمیرتک ، سمیردک :
[تسمین طبور ، حیوانی
تسمین ، طاووغک تسمینی] .

تسمیه : { [ع] اسم ویرمک ؛ آد
قوعق ، قونلق : (فلانک
بر اوغلی اولدی . « ظهیرالدین » تسمیه
ایتدی ، چوجقه « مظفرالدین »
تسمیه سی تاریخ ولادت اولان ۱۳۱۵
سنه سی کو ستردیکننددر } § بسم الله
دیک : (بعد التسمیه ذبح قربان) بو
معناده استعمالی اندردر . تشدید یا ایله
غلط قوللغمه ملیدر .

تسمیم : { [ع] جنت اعلا ده بر ایر-
ماغک اسمیدر .

§ اورکج شکله قوعق ، قونلق :
« جبرئیل آسمان چوقدن بری سیرابدر »
« قاعدهی تسمیم وحیه جبرئیل جان هنوز »
(« علم ناجی »)

تسوی : { [ع] دوزلتک ، دوز
ایتمک : (تسوی اراضی)

تسوید : { [ع] سیاه لاق ، قارارتمق ،
قارارداق : [بیاض بزی

تسويد ، تسويد بدن ، بر روی سفیدک
تسويدی [§ مسوده اوله رق یازمق ،
یازلق : [حریر معمولاتی مسابقه سنه
داثر خداوندکار ولایت بر جوابشامه
تسويدی ، فلان ماده یی تسويد [§
مسوده مقامنده قوللانیلیر : (فلان
ماده یی داثر اولان تسويد کیکدر) بو
ایکی معناده استعمالی کتابت رسمیه یه

مخصوص کیدر . جمی [تسویدات] :

« دفتر نه فلکله صیقلیده من فهرستن »
« اینسه منشی قضا نسخه وصفن تسويد »
(کاظم)

تسویف : { [ع] صوکره یه یراقق ،
یولزسیبیز تاخیرایتمک ،

لیت ولعل ایله کیکدرمک : [تسويف
مصالح عباد صرخی عالی یه مقابردر ،
تسويف رؤیت امور ، تسويف نماز]
جمی (تسويفات) ، « محبوب پروردگار
تسويفدن توفی ایدلسنی » هلك المسو-
فون — « حدیث شریفله اخطار
ایدیور — فیض آباد » .

تسویل : { [ع] حد ذاتنده چرکین ،
کونوا اولان بیش کوزل ،

ای کو ستروب آلداتق . اکثر یا جمی
اولان (تسویلات) قوللانیلیر :
[تسویلات نفسانیه ، تسویلات شیطانیه .

تسویه : { [ع] دوزلتک ، دوزلداک :
(تسویه طریق ، تسویه

آراضی ، تسویه تراب ، جاده ک
تسویه سی ، شمن دوفر کدر کاهنک
تسویه سی) § یایمق ، یایلمق ، بجرمک ،
بجرلک ، بیترمک ، بیترلک : [تسویه
امور ، تسویه دین ، شواپشک تسویه سی ،
مصالحک تسویه سی] .

تسهیل : { [ع] قوللا بلشدیرمق ،
قوللا بلشدیرللق : [تسهیل

امور ، تسهیل مراسلات ، تسهیل سو-
قیات ، اصول تحصیلک تسهیل ، مواردک

تَسْلِمَتٌ { [ع] امر و رأيه بلا
اعتراض افتاد ایتك،

و مطاوعت كوسترمك ، بیون اكوب
دیكر ك حكمی آلتیه كیرمك معناسنده
یرینه كوره دفع التباس ایچون قوللاغفه
مجبور اولدیغیز بوكله عربیده یوقدور.
واقعا (تسلیم) ده بومعانی افاده ایدر.
فقط تصرفات مخصوصه مزدن اولان
(تسلیمیت) یالکز برمعنده و دیگرندن
اقوی حکمنده قوللانیدیغدن هیچ بر
وقت ترك ایدیله منزه اسانزجه كوریلن
احتیاج بو تصرف ایجاب ایتشدور .
[كوسترمك ، ایتك] ماده لريله
قوللانیلیر :

تَسْمٌ { [ع] زهرلنك ، زهرلی .
تسمم { مواد استعمالیه متأثر
اولق .

تَسْمَنٌ { [ع] سمنلنك ، سمرهك ،
تسمن { شیشمانلامق : [تسمن
انعام] .

تَسْمِيعٌ { [ع] ایشدیرمك ،
تسمیع { ایشدیرلک . معناه
(استماع) دن اقوی عد اولنور .
مساوی ومعای خلقه بیلدیرمك خصو-
صنده استعمالی لازم کایر .

تَسْمِمْ { [ع] زهرلهك ، زهر-
تسمم { له نك . [تسمياً] =
زهرلهك ، زهرلهك صورتیه دیگدر .

تَسْلِيلٌ { [ع] صیروب چكك ،
صییریلوب چكك .

[سل] مقاننده استعمال اولنور :
(تسلیل سیوف) .
« صمصامه بی ایلدیکه تسلیل »
« تسلیم سیوف ایدردی اعدا »
« معلم ناجی »

تَسْلِيمٌ { [ع] طابشیرمق ، طابشیر-
تسلیم { لقی : برشیشی یرینه ویرمك ،
برنسنه یرینه ویرمك : [هرسلک
امانقی هرسل ایله تسلیم ، خورسك
ضابطه تسلیمی] ، (تسلیم روح) =
جان ویرمك § ادا اولنان بر ماده نك
صحیح اولدیغنی اعتراف ایتك ، ایدلك :
[معجزات نبویه صنادید قریش بیله
تسلیم ایدردی] § امر و رأیه طوعاً
اقتیاد ایتك ، رضا كوسترمك ، بیون
اكك : (طریق تسلیم و توكل) §
سلام ویرمك ، سلامتله دعا ایتك :
(تسلیه و تسلیم) جمعی اولان [تسلیات]
اکثریا معنای اولایه عائد مواده یعنی
ویرلش اولان نقود و سائره مقاننده
استعمال اولنور : [قاضیهك تحصیلاتیه
تسلیماتی موازنه اولندقدده شوقدر فضله
ماخوذاتی بولندینی]

« بنده ایدورم بو قولی تسلیم »
(مقدمه)

« (نابی) تنزل ایله من اسباب خواهشه »
« تسلیم ایله توكل ایله اتحاد ایدن »
(نابی)

«ارسطو دانشا، حکمت شاسا نشوء لطفك»
 «مزاج كاشناه كيف تركيب تسلا دور»
 (صبري شاکر)

[ع] تسلي ورمك
 تسليّت | ورمك : كدولي آدمي
 تسليه | فرحلي بر صورتده آوو.
 تسليه | تمق. [ورمك، ايتك] =

ماده لريله استعمال اولنور . [تسليّت

بخش] = تسلي ورمجي . تشديد يا
 ايله غلطدر : [اولامه پاشايه تسليه
 خاطر قينوب پر كنزيده و پسنديده
 منصب ايله بهره مند اولسنه وعده
 كرملي صادر اولدي — پچوي جلد
 اول — صفحه ۱۷۰]

«تسليّت بخش آراودي قلب حزين»
 «بولدي بر عاشق خرابه كزين»
 (معلم ناجي)

«باري سن اي آه حشرت طر مكتوب غم اول»
 «تسليّت وير اول كل خنده الله عشقه»
 (شيخ غالب)

تسليخ [ع] سلاخلاندرمق
 تسليخ | سلاخلاندرمق : تسليخ
 جنود ، سكرت تسليمي]

تسليخ [ع] دريسي بوزوب
 تسليخ | چيقارمق . دريسي بوز.
 بلوب چيقارلق : [تسليخ حيوان مذبح،
 قربانك تسليخي]

تسليط [ع] سالاخدرمق، صااشده
 تسليط | يراق؛ اوسته سالدرمق،
 سالدرمق : [تازي بي طاوشانه
 تسليط، آو كو بكتك خنزيره تسليطي].

تسلي [ع] اصطلاحات طبيه دندر.
 تسلي | ورم علتنه دوچار اولق،
 ورمك .

تسليم [ع] تسليم اولنان شي
 تسليم | اخذ وقبض ايتك، ورميلن
 نستهي آلق : (خلف و سلف بيننده
 قاعده تسليم و تسليك اجراسي حكم نظام
 اقتضاستندر)

تسلي [ع] غم، مصيبت، ياس
 تسلي | كي حالات ايله كوكلتي قيريق
 اولان ليمه اوصلي او كودلر، سونجلي
 خبرلر، طاتي سوزلرله راحتلك،
 فرح بولق ديكدر. اسلوب فارسي به
 تطبيقاً [تسلا] طرزنده دخی استعمال
 اولنور. فقط بو صورتده استعمال
 نظمه مخصوص كيدير. نژده نادراً
 وارد اولور. بولكه لسانژده [بولق،
 ورمك] ماده لريله مستعملدر. جمعي
 تخفيف يا ايله [تسليات] در. [تسلي

پذير] = تسلي قبول ايديمي، ايدن.
 [تسلي ناپذير] = تسلي قبول ايمه ين.
 [تسلي ياب] = تسلي بوليمي، بولان.
 [تسلي بخش] = تسلي ورمجي :
 «كوكلتي آلك تسلي ورمك اي دلبريكا»
 (لا)

«نه در دردك اي روح علوي مسير»
 «نيحون اوليورسين تسلي پذير»
 (معلم ناجي)

« تسکین بولور جکرده حرارت سرشک آه »
 « سوزدل ایله سینه ده راحت اولور فزون »
 (وله)

تَسْلُبُ . { [ع] صونق § زوجی }
 وفات ایدن خانون ترك
 زینت ایدهرك لباس ماتم کیمک .

تَسْلُخُ . { [ع] سلاحلاق ، سلاح }
 قوشاغق : (تسلیخ ابطال ،
 تسلیخ غزاة)

تَسْلُسُلُ . { [ع] سلسله لئک ، زنجیر }
 کیمی بر برینه اولاشوب
 کیمک ، بربری آردنجه بر دوزی به
 اولق : [تسلسل وقایع ، تسلسل
 احوام ، تسلسل جبال ، تسلسل
 روایات] جمی (تَسْلُلَات)

« بدیلر ایدنجه فصله آغاز »

« وادیده ایدر تسلسل آواز »

(معل نامی)

« زلف و رخک مؤلف حکمت نویسن صنع »
 « کوستردی دور حاشیه سنده تسلسک »
 (لا)

تَسْلُطُ . { [ع] ساتاشقی ، کندی
 امر واملنی انفاذ ایتدیر .

مک ایچون دیکرک حقوقنه تعرض
 ایدوب جبر و زور کومسترمک : [بلا
 سبب آخره تسلط ایدن تأدیه مستحق
 اولور ، قانون ایله اداره اولنان مملکتده
 تسلط نادراً واقع اولور] جمی
 (تَسْلُطَات) : (جنکیزک تسلطات
 واقعه می . . .)

سفامتلی عد ایله مک ، ایدلک . اکثریا
 معنای ثانیه استعمال اولنور : (تسقیم
 فکر ، شورأیک تسقیی)

تَسْقِيَه . { [ع] اشقا ، کبی صولا .
 مق ، صولا نلق . « یا نک
 تشدید یله غلط او قومه میدور : (تسقیه
 اراضی)

تَسْكَرُ . { [ع] ولده] اصطلاحات طیبیه
 دندر . شکر لئک ، شکر
 تسلیک . شکر عانی . § سرخوش
 اولق .

تَسْكُنُ . { [ع] کسب سکون ائمک ،
 یاتشقی : (تسکن نزاع ،
 تسکن شدت دریا)

تَسْكَرُ . { [ع] سرخوش ائمک ،
 [اشکار] ایله معناجه
 مترادفدر . فقط بو آندن اقوی حد
 اولنور .

تَسْكِينُ . { [ع] راحت و ساکن
 قیاق ، قیلق ، برشیثک
 شدتی یاتشد بروب حال سکونه کتیرمک ،
 کتیرمک : (تسکین حدث ، تسکین
 حرارت ، اوجاعک تسکینی)

« تسکین جوشش دل ایدن اشک دیده در »
 « باران اولنجه اولماز ایش بایدار موج »
 (عزت علی پاشا)

« کل آغلامه علاج ناپسند گله بومسکینی »
 « طیبیا خاک کوی یاردندر اشک تسکینی »
 (فضولی)

«کویا ایدوب طبیعت کوی زمینی تسطیح»
«تبت آشاغی دوشمش چین وختن یوقاری»
(ندیم)

تسطیر { [ع] سطر لاق ، سطر
تسطیر { سطر یازمق ، یازلق .
اکثریا کتبات رسمیده قولانیلیر :
(تسطیر اصرا عالی ، امرنامه تسطیری ،
تحریرات علیه تک تسطیری)

تسغید { [ع] تصرفات مخصوصه -
تسغید { دندر . اوغورلوعداغک ،
متین اولسون معناسنده و (تبریک)
ایله برلکه . استمال اولنور .

تسغیر { [ع] نرخ قویغی ، برشیک
تسغیر { صایشه قیت تعیین ایتمک
§ یاقوب آلوندیرمک : (تسغیر
ارزاق)

تسغیف { [ع] اصطلاحات طبیه
تسغیف { دندر . قانی و بیوک
دانهل و یا بیکاره شیرلی ازه رک ،
دووه رک نوز حالته کتیرمک ، کتیرمک :
(تسغیف اجزا ، تسغیف خوب)

تسغیل { [ع] آشاغیلاق ، بایاغی
تسغیل { ایتمک ، ایدمک ، مادیات
و معنویاتده مستعملدر : (تسغیل شخص ،
بر آدمک تسغیلی)

تسغیه { [ع] سفاخته نسبت ایتمک ،
تسغیه { بر آدمی سفیه عد ایتمک ،
بر آدم سفیه عد ایتمک : (تسغیه
میرانخور ، ناموسسزک تسغیه)

تسقیم { [ع] خسته ایتمک ، ایدمک
تسقیم { § سفاخته نسبت ایتمک ،

تسرب { [ع] کوندیرمک ، کو -
تسرب { ندرمک . امور عادیه

حقیقده مستعملدر : [تسرب اشیا ،
تسرب اغنام ، اشراک سوق و تسرب] .
تسرب { [ع] حیوانی اکرله مک ؛
تسرب { اکر اورمق ، اورلق :

(تسرب فرس ، حمارک تسربی) .
تسرب { [ع] آیرمق ، صا .
تسرب { لیوبرمک ، بوشامق .

اکثریا (تطلق) مقامنده و صوک
معناده قولانیلیر : (تسرب زوجه) .
تسرب { [ع] سویندیرمک ، سو -
تسرب { بندیرمک . بوکله عربیده

مستعمل اولیوب تصرفات عثمانيه دندر .
فقط لائزده استعمالنه شدله احتیاج
بولندیقندن ترک ایدلسی جائز دکلدور .
جی [تسرب ات] : (قدیمی برما مورک
تسیری ، تسرب فقیر] .

تسرب { [ع] سرعتلندیرمک ،
تسرب { جابوقلاندرمک ، سرعت
ویرمک ، ویرمک : [تسرب حرکت ،
تسرب سوقيات ، تسرب مصط ،
امور مهمه تک تسرب جریانی] جی
[تسریعات] . (تسریعاً) = سر -
عتلندیرمک صورتیه ، تسرب ایچون .

تسریه { [ع] غم و کدوری بر طرف
تسریه { و زائل ایتمک ، ایدمک :
(تسریه احزان ، تسریه اتراح)

تسطیح { [ع] یاصیلاقمق ، دوز
تسطیح { ایتمک : (تسطیح احقاف ،
تسطیح کره) .

ایندک ، طرزحقیق و مجازیده استعمال
اولنور : (تسخیر قلوب ، تسخیر بلاد) :

« سنی تسخیر ایچون ای منجیه عیسی دم »
« یا قارم دیر محبتده بخور مریم »
(لا)

« فتح خیر اوله لی ایله مه مشدر کیسه »
« زور بازو ایله بر بویه حصاری تسخیر »
(نفی)

« تسخیر ایچون کیسی یازار نهنه دعا »
(لا)

تَسْخِیْرُ { [ع] ایصنق ، ایصیدلق ؛
فیزدیرمق ، فیزدیرلمق ؛
(تسخیر طاس ، قابک تسخیر) .

تَسْخِیْدُ { [ع] اوزولنفه طوغرو-
لتمق ، طوغروولدلق ؛

(تسدید سیف ، تسدید چوب ، سناک
تسدید) .

تَسْخِیْلُ { [ع] آلتی به بولک ،
آلتی به ابلاغ ایتک .

« برینه درت بیت دها علاوه سیله
القی پشدن مرکب اولان و قانیه لری
بر برینه موافق اولان منظوماته اطلاق
اولنور . جمعی (تسدیسات) .

تَسْرِعُ { [ع] قوشوق ، سرعتلی
طاورانق . شرور حقنده
مستمعلر .

تَسْرِی { [ع] اوطلای ایدنگ ،
جاریه آلتی ؛

« عقلا آنده تحری ایلر »
« اکثری میل تری ایلر »
(سفلزاده وهی)

تَسْخِیْعُ { [ع] کلامده سجع
کتیرمک ، سوزک
صوگرنده کی افطاری بر برینه مشابه
قیلق ، قیللق ؛ (جله لریک تسجیمی ،
تسجیع عبارات) جمعی (تسجیمات) .

تَسْجِیْلُ { [ع] دفتره کچیرمک ،
ایمله قید ایتک ، کوتوکه
یازمق ، یازلق ؛ (تسجیل اسامی ،
مضابطک تسجیل ، تسجیل دعاوی)
جمعی (تسجیلات) .

تَسْجِیْنُ { [ع] ارباب جرایمی حبسه
قویق ، قویلق ؛ (تسجین
جانی ، قانک تسجینی) .

تَسْخِیْرُ { [ع] سحر ایتک ، ایدلک ؛
خنده ایله آلداتق ،
آلداتلق ؛ (تسخیر عبون ، تسخیر دل ،
قلوبک تسخیری) .

تَسْخَرُ { [ع] مسخره لیک ، ذوقلنوب
استهزا ایتک ، طاله کولنج
اولق ؛ (تَسْخَرَاکُ) = طاله کولنج
اولق ، مسخره لکی کندینه ایش ایدن
آدم . (تَسْخَرَاکَانَه) = اوילה آدمه
یا قیشه جق صورتده .

تَسْخِنُ { [ع] ایصنق ، قیزمق ؛
(تسخن حیره ، تسخن
طاس) .

تَسْخِیْرُ { [ع] اطاعت و انقیاد
ایتدیرمک ؛ اده ایتک ،

یدیله مک (تَسْبِيحًا) = یدی به آیرمق
یدی به بولق صورتیه.

تَسْبِيحُ { [۵] اریدوب قابه
دوکلک، اریدیلوب قابه
دوکلک : (تَسْبِيحُ ذَهَب، کهنه کوموش
شعدانلرک تَسْبِيحُ) .

« استخوان جسمی کور کیم نه شکله کیردی آه »
« داغ فرقت ایلدی تَسْبِيحُ تَسْبِيحُ اوستنه »
(اندرونی زاری)

تَسْبِيحُ { [۵] معنای اصلیی بر
تَسْبِيحُ { تَسْبِيحُ تَسْبِيحُ یوانه وقف و مباح
قیلقدور. § یوله قویق یعنی یوللامق ،
کوندرمک معناسنده ده قوللانیله بیلر .

تَسْبِيحُ { [۵] اورتمک، برسنه مک
تَسْبِيحُ { ایچنده ویا آرقه سنده
کیزلرک . نسوان اسلامک نامحرمدن
صافیق ایچون اجراسنه مجبور اولدقلری
تقیدات مشروعه به اطلاق اولنور .
(اِسْتَبْرَ) = معناه مترادف ایسه ده
بومقامده استعمال اولنه ماز : (قاعده
تستر، اصول تستر، تستر نسوان) .
[تَسْبِيحُ] = اورتمک ، کیزله مک
معناسنده در .

تَسْبِيحُ { [۵] سعده ایتک، باشی
تَسْبِيحُ { یره قویوب جناب حق
تقدیس ایتک :

« اس ای مبا لطیف اولور چنلرک تَسْبِيحُ »
« جناب حقه آنلرک عجب بوی تعبدی »
(معلم ناجی)

علی الماده مجروح اولسنه سبب اولان
فعلی احداث ایتمکدره . مثلاً بلااذن
طریق عامه بر فحش طرفدن قازیلان
قویوبه دیگر بر شخصک دوشوب مجروح
اولسی کبی . [تَسْبِيحُ اِتْلَاف] او [تَسْبِيحُ
قتل] = کذالک بونلرده اصطلاحات
فقیه دندر .

تَسْبِيحُ { [۵] جناب حق تزیه
تَسْبِيحُ { و تقدیس ایتک، سبحان الله
دیبه دعا ایتک . جمعی (تَسْبِيحَات) :
« ای موحدلرک آهنگ حرم شوق اولک »
« عرش طونون نغمه علای تسبیحاتکز »
(معلم ناجی)

§ ابریشله بوکبه دیزلش قیتمدار
وقیمتیز درلو درلو خشب و حجر
پاره لدن مصنوع و طقسان طقوز
دانه دن مرکب اوراد واذکار ایچون
قوللانیلان آلت . (چکیم) ماده سیله
قوللانیلیر . (تَسْبِيحُ بوجکی) = کندینه
برشی تماس ایدنجه بوزیلوب تَسْبِيحُ
دانه سی شکله کیرن اوستی بر برینه
مربوط پارچه پارچه قابوقلی برتوع
بوجک :

« کیرمش کر وحدته آلتش اله تَسْبِيحُ »
(روحی)
« داخل سلکنه سرکشته داجیلرینک »
« بی ترک ایلهمه مانند نشان تَسْبِيحُ »
(یسری)

تَسْبِيحُ { [۵] یدی به آیرمق ،
تَسْبِيحُ { یدی به ابلاغ ایتک ،

تَسَابُقُ { [ع] یاروش ایتک، ایکی
طرف بربری یکمکه
چالیشقی :

تَسَاقُطُ { [ع] بربری آردنجه
دوشمک، دوشمک :
(تساقط شاهین) .

تَسَامُحُ { [ع] بربرینه صعوبت
کوسترمیوب سهولت
ومساعده ايله معامله ایدشمک، دقتنر
وقیدسز حرکت ایتک : (برآمور
وظیفه رسمیه سنده اثر تسامح کوستر
ایسه البته معاتب ومستول اولور) جمی
(تسامحات) .

تَسَاوِي { [ع] عین راده ده وعین
حاله اولق، ایکی ویا
زیاده نسته قدر وماهیجه عین درجه ده
بولغق : (تساوی لیل ونهار) =
کیجه وکوندزک عین ساعت، عین
زماندن عبارت بولغق . (تساوی
قوی) = ایکی قوتک بر راده ده
بولغق .

تَسَاهُلُ { [ع] خشونت کوستر
میوب رفق ولایت
ایله معامله ایدشمکدن عبارتدر . جمی
(تساهلات) در . مناجه تساح ایله
فرقتدر .

تَسْبِبُ { [ع] سبب اولق (تسبباً)
تَسْبِبُ = سبب اولق صورتیله
سبب اوله رق . (تسبباً جرح) =
اصطلاحات قهقهه دندیر . بر کیسه تک

تَزِينُ { [ع] بزنگ ، سوسلفک ،
زینتک . جمی (تزینات) در :
(تزین نسوان) .

« زینتی بولور چیچکله دستک »
« دستکله چیچک تزین ایلر »
(معلم ناجی)

تَزِيْدُ { [ع] آرتیرمی، آرتیرلق ؛
چوخالق ، چوخاللق .
مادیات ومعنویاتده استعمال اولنور :
(تزید بضاعه ، تزید معاش ، تزید
کتب ، تزید آلام ، تزید واردات) .
تَزْيِيفُ { [ع] زیوفه چیقارمق که
لساغزده کی تعبیر معروقی

قلبه (قالب) چیقارمقدور . ذم ایدوب
بوزمق ؛ قلب اوله رق کوستر مک ،
کوستر مک : (تزییف متکبر ، تزییف
کتاب ، مؤلفک تزییی) جمی
(تزییفات) در .

تَزْيِيْنُ { [ع] زینتله مک ، سو-
سلفه مک، طوناتوب بز مک .
مادیات ومعنویاتده قولانیلور : (تزیین
داثره ، تزیین کلام ، تزیین ذات ،
تزیین خانه) .

« حجه گاه خسروی اول شب که تزیین ایتدیلر »
(نورس قدیم)

تَسْأَلُ { [ع] دلیتک، دلیتلیک
ایتک :

تَسْأَلُ { [ع] صورشدیرمی،
بربرینه سوروشق :
(تسائل اخوان) .

تَزْوِجُ { [ع] قوجیه ویرمک ،
تَزْوِجُ { ویرمک : (بربا کرک
تزوچی ، تزویج مخدرات) جسی
(تزویجات) در .

تَزْوِجُ { [ع] یالان سوزی حبله ،
تَزْوِجُ { خدعه ایله حسن سورته
قویوب تزویج ایتک ، یالانی زینتله یوب
حقیقت دبه سورمکه جایشیق . کذب
مزین . (تَزْوِجُ) = یالان سوزه
حسن و زینت ویرمک صورتیله .
جسی (تَزْوِجَات) در :

« یارب دلی سهو و خطادن صافله »
« اندیشه می تزویر وریادن صافله »
(نغمی)

« ایکی اکری شاهد ایله کورنه تزویر ایله مش »
(احمد پاشا)

تَزْهَدُ { [ع] زاهد اولوق ، زهد
تَزْهَدُ { وعبادت اختیار ایتک :
« پک کنج ایکن ایله مش تزهد »
« اولوق دیله مش ولی مصوم »
(معلم ناجی)

تَزْهَرُ { [ع] اصطلاحات مولده
تَزْهَرُ { طبیه دندر . چیمکنمک :
(تزهر اشجار) یارلداق ، طوز
و کهرچله کبی معدنی اجسامک بردن
فیثقیروب چیمه سی که بونارده برنوع
یارلداش موجود در . بو مضاده
اکثر یا جمع طرزنده استعمال اولنور
(تَزْهَرَات) جمیدر .

تَزَلُّلُ { [ع] ابرغالاتق ، صار-
تَزَلُّلُ { صلیق ، صالاتق . مادیات
و معنویاتده استعمال اولنور : (تَزَلُّلُ
اوض ، تَزَلُّلُ اقدام ، تَزَلُّلُ افکار ،
تَزَلُّلُ بیوت) .

« اشماره کلور ایسه تَزَلُّلُ »
« البته لسان بولور تَزَلُّلُ »

تَزَلُّقُ { [ع] قایق ، سورچک :
(تَزَلُّقُ اقدام) .

تَزَلُّقُ { [ع] قایدرمق ، قایدیرلوق ؛
تَزَلُّقُ { سورچدرمک ، سورچد-
یرمک .

تَزَمُّلُ { [ع] بورونمک ، صارمق .
تَزَمُّلُ { (تَزَمُّلُ) = صارمق ،
صارلوق ، معناسی افاده ایدر .

تَزَمِّمُ { [ع] یولارلامق ، یولار
تَزَمِّمُ { طاقق . (تَزَمِّمُ فرس)
تَزَمِّمُ { [ع] کبرلنمک ، روسی
تَزَمِّمُ { صیغه جن طرزده قورولوق :
(تَزَمِّمُ متیشخ) .

تَزَنُّقُ { [ع] زندیق اولوق ،
تَزَنُّقُ { طریق حقدن چیتمق :
(تَزَنُّقُ جهله) .

تَزَوُّجُ { [ع] اولنمک ، نکاح ایله
تَزَوُّجُ { زوجهدنمک ، ایدنمک :
(تزوج باکر ، نیک تزوجی) .

تَزَوُّدُ { [ع] یانته آزیق ، ییه-
تَزَوُّدُ { چک آلتی ، پول ایچون
طعام تدارک ایتک . (تَزَوُّدُ) =
پول ایچون طعام و ذخیره تدارک
ایتدیرمک .

تَرَامِحْ غُوم] - (اَزْدِحَامْ) ايله مناجه
 مترادفدر . فقط ازدحام اكثرثا انسان
 حقتده و تراحم منويانده قوللائيدير .
 [تَرَامِحَات] جميدر .
 تَرَبِيل { [۵] كوبره ايله طوبراغى
 تَرَبِيل { تيار ايتك ، كوبره له مك :
 (ترلايى تريل ، باغچه تك تريل) .
 تَرَفِيت { [۵] زفتله مك ، زفتلك :
 (ترفيت سفائن ، معونه
 مك ترفيت) .

تَرَقُّم { [۵] كفتله ، زحمله يوتقى ،
 تَرَقُّم { يوتقى . معنای اصليسى
 خرماني قايق ايله قارشيديرروب ياك
 ديمكسدركه اونوع طعامه (زَقُوم)
 اطلاق اولنور . اكثرثا ذَم و تحقير
 مقامنده استعمال اولنور : (او برقاچ
 بيك خروشى تَرَقُّم ايدنجه قدر نهورطلر
 آشيدى ، تَرَقُّم لقمه) .

تَرَكِّي { [۵] ياكلكتك ، اهل صلاح
 تَرَكِّي { اولقى : (تَرَكِّي ايدن مظهر
 سعادت دارين اولور .)

تَرَكِيَه { [۵] صلاح حاله كتيريك
 تَرَكِيَه { كتيريك : (تَرَكِيَه
 نَفْس) § بركيسه مك اهل صلاحدن
 اولوب اولدينى ارباب وقوفه صوروب
 آكلامق معامله شريعهسى : (تَرَكِيَه
 شهود ، تَرَكِيَه مِت) . (تَرَكِيَه سى
 بوذوق) = حقتده كيسه طرفندن
 حسن شهادت ايدلمين ، مذموم شخص .
 (تَرَكِيَه شهود) = شاهدلك شهادتجه
 حادل ومقبول الشهاده اولوب اولدقلى
 منسوب اولدقلى محله و دائره و يا
 جماعتدن صوروب آراشديرمقده
 اصطلاح شريدر .

تَرَاوَر { [۵] بربري زيارت ايتك ،
 تَرَاوَر { زيارتنده بولمق : (رسم
 تراور ، تراور متاد) جمى (تراورات)
 در .

تَرَاوَر { [۵] چوغاللى ، آتقى .
 تَرَاوَر { ماديات و منويانده قوللا
 نيدير : (ترايد عمرواقبال) . آرزومك
 حصول پذير اولميجنى دوشوندكجه
 ما يوسيم ترايد ايدىوردى . ما يوسيم
 ترايد اشدكجه بن ده اولانجه چراغى
 طوبىلاوب عزيمده ثبات ايدىوردم —
 شج نظامى — فيض آباد] .

تَرَبْد { [۵] كوپوكلكتك ، كوپور .
 تَرَبْد { مك : (تَرَبْد قم) .
 (تَرَبْد دهن) § قايقاقلانق . تره ياغى
 حاصل اولقى : (تَرَبْد لبن] .

تَرَبْب { [۵] باش بيشى قورومتقى .
 تَرَبْب { (تَرَبْب) = قورو
 اوزوم . (تَرَبْب ارمود) .

تَرَبْب { [۵] يازمق ، يازلق :
 تَرَبْب { (نتيجه تحقيقات تريبى ،
 تريبر كيفيت) اكثرثا كتابت رسميه ده
 قوللائيدير . بونك خصوصيائده ، هله
 جمى اولان (تريبرات] ك جد يانده
 قوللانماسى اولادور .

واحتلاذی براق : (ترویج زائر، مسا-
خزینت ترویجی)

تَرَوِجَه { [ع] رمضان کیمه لرینه
مخصوص اولان ترویج
تمازیک هر دوت رکعت اطلاق اولنور.
جمی اولان (ترویج) ده باقکمز.

تَرَوِیق { [ع] سوزوب صافی اتمک،
طورونلق ؛ سوزیلوب
طورولدیق : (ترویق ماء، شروپک
ترویق)

تَرَوِیَه { [ع] کرکی کپی فکر،
انجهدن انجیه، درین
دوشوغه [ع] صویه قاندرمق، سیراب
ایتمک. (یوم التروییه، یوم تروییه) =
ذی الحجّه تک سکرنجی، یوم عرفه دن
اول اولان کون. حجاجک اوکون
صوبی اولیان (مینا) یه کیتدکلری
کون اولوب عزیمتدن اول نفسلریله
دابه لرینی سیراب ایشدکلری ویاخود
ابراهم علیه السلام رؤیای ذبحی اوکیه
کودوب کوندوز کرکی کپی، درین
تفکرانده بولندکلری ایچون بویه تسمیه
اولنشدور.

تَرَه { [ف] فارسیده تازمه سبزه تک
تَرَه { انواعه اطلاق اولنور.
لساغزده بر درلو آجیمراق اوندکه
صلاطه قیلندن ییلیر. روجه نام
دیگری (روقه) دره. (تره اونی)
= باشقه جنس بر سبزه درکه بوده کرک
صلاطه ده، کرک بعض خیر ایشلریله
اطعمه سائزده قولاتیلیر. نام دیگری

(تبرخون) و (جرجیر) دره. بونک
بیانیسی (ایقان) دینلدر، (فرک
تره سی) = لاتین چیچکی دیمکدر.
[تره یاغی] = پایغدن چیچمش تازمه
ساده روغن دیمکدر. ایکی نوسدر.
سوزلش. اک اعلی جنس یاغدر.
سوزله منشی آیرانی یاغ دیمکدر.

تَرَهیب { [ع] زیاده قورقونقی،
قورقودلوق : (ترغیب

وزرهب). [تره ییأ] = قورقوتارق،
قورقونقی صورته، جمی (تره ییات) در
[مجازات تره ییه] = قتل، مع التمهیر
، مؤبد و یا موقتا کورکه قونغی، قلعه
بند اولوق، فی ابد، مؤبداً و تبه
و مأموریتدن عرویت، حقوق مدنیه دن
استقاط ماده لریدر.

«بوترغیبات و تره ییاندن مقصود ربانی»
«بتون ابنای آدمده حصول استقامتدر»
(لا)

تَرِیکَه { [ع] تزوجنه کیمه طرفندن
ترغبت اولنمه یوب خاوده
قالش اولان قیزه اطلاق اولنور.

تَرَاخِف { [ع] حین محاربه ده
طرفین عسکری بربرینه
چاتمق، چاتشیق : [تراحف صفین،
تراحف افواج].

تَرَاخِم { [ع] غلبه لکندن، بربر-
تَرَاخِم { یشک اوستنه کلنکدن
صیقشیق : [تراحم ناس، تراحم افکار،

بولده آهنگ ایدیچی . (ترن سازی)
 = اوصورتله آهنگ ایدیچیک . جی
 (ترنجات) در :

« ترن ایله بلبل ، طربم چنکم رباعین »
 (ندیم)

« مادام که بخیر حیاتم »

« ظن ایتمه یتر ترنجاتم »

(معلم ناجی)

« چون حد خدا ایله ترنم »

« لازم ایدم جمله قدم »

(لا)

« ترنجان » { « ذ » ایضه جیت و یا
 ترنجان چوقدن معمول میوه

سیدی . (تریان) (ترنجان) ده
 بومناده لغتدر .

« ترشح » { « ذ » برشیدن فوق آلتی ،
 رايحه لایق : (تروح لباس) .

« ترویج » { « ذ » بر شیده رواج
 ویرمک ویرمک :
 رواجلاندوق ، رواجلاندیرلقی :
 (ترویج صرام ، مقصدک ترویجی)
 جی (ترویجات) در :

« ترویجه سی ایدرکیشی البت متاعی »
 (معلم ناجی)

« ترویج » { « ذ » رايحه ویرمک ،
 ویرمک : رايحه لاندوق ،
 رايحه لاندیرلقی : (بر اثوابی ترویج ،
 بر حرفهت ترویجی) § راحتلاندوق ،

عباری قصوری ، بوزوق ایتمک :
 (ترکیک جمله ، ترکیک عباره ، ترکیک
 قره ، ترکیک بیت)

« ترمیم » { « ذ » خلل بولش اولان
 بر شیشی اصلاح ایلهمک ،

یعنی اوکارمق مناسنه اولان (صرمت)
 لفظندن تعمیر ایتمک ، دوزلدوب یگیله .
 مک مناسنه تصرفات خصوصیه سردندور .

هر بیده دیگر معناده اولهوق (ترتم)
 وارد اولش ایسهده (ترتم) یوقدور .

لسانزده معناه (تعمیر) ایله فرقتدور .
 جی (ترنجات) در :

« خانه قلب ایله سون ترمیم »

« کعبه یاقنی دیلرله ابراهیم »

(باقی)

« ترن » { « ذ » (ترن) و (ترن)
 ترن دینیلن معروف کلک نام
 مخفیدور .

« ترنجبین » { [معرب] اصلی فارسی
 (ترنجبین) در . قدرت
 حلوا سی قیلشدندور . هر بیده بوکا
 (من) و ترکیده (بال صره) و (بصره
 بالی) و برنوعه (باقین بالی) دینلدیکنی
 « برهان قاطع » بیان ایدیور . دوه
 دیکنی اوزرینه شبنم کی گیله لری نازل
 اولان طعمی حلاوتلی برشیدور .

« ترنم » { « ذ » خوش ، لطیف و پست ،
 ترنم نیز از کبیر ایله اجرای نغمه
 و آهنگ ایتمک . (ترن ساز) = او

«اوسطودانشاء، حکمت شاسانشوء لطفك»
«مزاج كاشانه كيف تركيب تسلاور»
(صبری شاکر)

{ [۵] تسلي ویرمك ، }
تَسْلِيَتْ | ویرمك : كدرلی آدمی
تَسْلِيَه | فرحلی برصورتده آوو.
نق. [ویرمك ، ایتك] =

ماده لرله استعمال اولور . [تَسْلِيَتْ
بَحْش] = تسلی ویرمچی . تشدید یا
ایله غلطدر : [اولامه پاشایه تسلیه
خاطر قیلنوب پرکزیده وپسندیده
منصب ایله بهره مند اولسنه عهد
کریملی صادر اولدی — پیجوی جلد
اول — صحیفه ۱۷۵]

• تسلیت بخش آراددی قلب حزین
• بولدی بر عاشق خرابه صکرین
(معلم ناجی)

• «باری سن ای آه حسرت طر مکشوب غم اول»
• تسلیت ویر اول کل خنده الله عشقه
(شیخ غالب)

{ [۵] تسلیخ سلاحلاندریق ، }
تَسْلِيْخ | سلاحلاندیریلق : تسلیخ
جنود ، صكرت تسلیی .

{ [۵] تسلیخ دریمی یوزوب }
تَسْلِيْخ | چیقارمق ، دریمی یوز.
یلوب چیقارلق : [تسلیخ حیوان مذبوح ،
قربانك تسلیی]

{ [۵] تسلیط سانشدرمق ، صانشده }
تَسْلِيْط | یراق : اوسقنه صالدرمق ،
صالدرمق : [تازی بی طاوشانه
تسلیط ، آو کوبكنك حنیره تسلیطی] .

{ [۵] اصطلاحات طبیعه دندر ، }
تَسْلَل | ورم علتنه دوچار اولق ،
ورملمك .

{ [۵] تسلیم اولنان شیء }
تَسْلَم | اخذ وقبض ایتك ، ویرلن
نسنه یی آلق : (خلف وساف بیننده
قاعده تسلیم وتسلک اجرایی حکم نظام
اقتضاستندر)

{ [۵] غم ، مصیبت ، یأس }
تَسْلَى | کبی حالات ایله کوكلی قیریق
اولان لیمه اوصلی اوکودلر ، سونجلی
خبرلر ، طایلی سوزلرله راحتلك ،
فرح بولق دیمکدر . اسلوب فارسی به
تطبیقاً [تسلاً] طرزنده دخی استعمال
اولور . فقط بو صورتده استعمال
نظمه مخصوص کییدر . نثرد نادراً
وارد اولور . بولكه لافزده [بولق ،
ویرمك] ماده لرله مستعملدر . جمعی
تخفیف یا ایله [تَسْلِيَات] دوه [تسلی
پذیر] = تسلی قبول ایدیچی ، ایدن .
[تسلی ناپذیر] = تسلی قبول اتمین .
[تسلی باب] = تسلی بولیچی ، بولان .
[تسلی بخش] = تسلی ویریمی :
• «کوكلی آلدك تسلی ویردك ای دلبر بكا»
(لا)
• «نه دوردك ای روح علوی مسیر»
• «فیحون اولیور سین تسلی پذیر»
(معلم ناجی)

« فكري ترقين ايدر لسان عرب »
 « ذهني تدقيق ايدر لسان عرب »
 (نشيده — ناجي)
 « نظم اينديكي هر غزل كوزلدور »
 « ترقينق مضمده بي بدلدور »
 (معلم ناجي)

ترقيم { [ء] رقم آتقى، آتلىق :
 (مصاريف شهره بي
 حاوي جدولك ترقىي ، اغنام موجو-
 ده لك تعداد و ترقىي . جدول كرائك
 ترقىي ، بكون حاصلاتك ترقىي ، عدد
 صحىي ترقىي) § بازىق ، بازلىق :
 (ترقىي شقه ، اسرنامه ترقىي ،
 ورقة لك ترقىي)

ترقين { [ء] بوزىق ، بوزلىق ؛
 ابطال و ازاله ايتك ،
 ايدلك : (جرم و جنايتله محكوم اولان
 بر ماء ورك قيسى ترقين اولسور ،
 مطلوبات خزينه به متملى برفيدك ترقين
 بالاسقينان اواده سنيه استحسانه
 متوقدر)

ترك { [ء] براقى ، براقى ؛
 واژ كچمك ، واژ كچمك :
 (ترك دنيا) = اختيار اتزوا . (ترك
 ادب) = وعابتزلك ، حرمستزلك .

« جميع خلقدن قطع ايلش سر رشته الفت »
 « اكر سن هم ترجم قيلمه كه ترك ديار ايلر »
 (فضولى)
 « خيلى مشكلدور كيشي ترك ايله لك متنادىخى »
 (خيالى)

[ترقى پروانه] = ايلروله ملك ايستهينه
 ياقيشه جق صورنده . [ترقى جو-ي] =
 ترقى آوايجي ، [ترقى جويانه] =
 ترقى آرايانه ياقيشه جق طرزده .
 [ترقى دار] = فيض ترقى به مظهريت ،
 ايلروله مش . جمى مخيف (يا) ايله
 (ترقيات) در : [ترقى صحيح ايسه
 عالم انسانيتك ترقيات مكتسبه سنه وقوف
 ايله حصول يولور — س — نمونه
 ادبيات عثمانيه]

« نوبهار وى بولديجه ترقى اوكلك »
 « شرملة مهر جهانتاب او زاقدن طولانير »
 (ناي)

ترقىش { [ء] كوزل الفاظ ايله
 كلامي ترين ايتك ،
 زينتله مك . جمى (ترقشات) در .

ترقىص { [ء] اويستقى ؛
 ايديرمك ، ايديرمك :
 (بر وقاصى ترقىص ، بر وقاصه ترقىص)

ترقىع { [ء] يامامق ، يامامق ؛
 يامه قومق ، قوللىق :
 (بانظولونك ترقىي ، بيرتيق خرقه بي
 ترقىع) .

ترقىق { [ء] بر كيمه بي قول
 وكوله و جازيه ايتك §
 اينجىلنك ، تراكتله ممزوج اولان كلامك
 مناسبى كنياده دار ايتك . ترقىق الكلام
 خلاف التغليظدر :

ایله مک مثلاً (متقابلن) جز شک نوق
الفه ابدال ایدلکدن صوکره آخریه
(تن) علاوه ایتک کی .

تَرْفِه { [ع] رفاه و برمسک ؛
رفاهلاندیرمق ، رفاهلا .

ندیرمق . « ارفاه » ایله مترادفدور . فقط
بوزیاده استعمال اولنور : (ترفیه تبعه ،
رهاییاتک ترفیهی)

تَرْفُش { [ع] بکله مک ، کوزنمک .
تَرْفُش (اَرْفَاق) ایله مترادف

ایسه ده بوزیاده قولانیلیر و (انتظار) دن
اقوی عد اولنور . معناه اولان ترفه
و خاییده لکنه نظراً (ترف و انتظار)
تعبیر قدیمی استعماله صالح کوریلر .

تَرْقُص { [ع] سالالتوب اوینامق ،
رقص ایتک : [اوروپا]
نسوانجه رقص برعادت صرعوبه در .

تَرْقُوه { [ع] اصطلاحات طبیعه دندور .
تَرْقُوه کوسک یوقاروسنده

بوغازک اوکنده اولان کوهرچوک کیکنه
اطلاق اولنور . لسانعزده (بیون
حلقه سی) و (یادس) کیکی دینر .

تَرْقِی { [ع] منای انویسی یوقاری
تَرْقِی جیقق ، یوکسلدور .

اصطلاحزده ایسه مادیات و معنویاتده
ایرولوله مک ، ایرلی کیتک ، حال حاضر دن
دها ایرلی حاله کلک ، بر طرز مستحسن
آلتق دیمکدر : [تَرْقِی پَرور] =

تَرْقِی بسله یی ، ایرولوله کی ایسته یی .

تَرْفَه { [ع] رفاه بولق ، رفاهلا .
تَرْفَه غنق ؛ امر معاشجه وسعتنه

ناقل اولق : (بیچارکاتک ترفه احوالنه
چاره ساز اولق هالینابلق شانیدر) .
« بودمه کرچه بوکونه ترفه عالم »
« اولور و جوهله حیرتخزای عقل سلیم »
(نفی)

تَرْفِیع { [ع] یوقاری به ، یوکسه
تَرْفِیع قالدیرمق ، یوکسلتک ،

یوکسلدک . مادیات و معنویاتده قوللا
نیلیر : (ترفیع بنیان ، ترفیع رتبه) .
« تَرْفِیعاً » = یوکسلتک ، یوکسلدک

صورتیه . جمی (تَرْفِیَّات) . [الهی]
منشور لولاک ایله قدر والاسی کافه
مخلوقاتده قارش ترفیع اولنان پیغمبر
آخر الزمان حقیهون (جایی) پی قلندران
حقیقت بچلنده باده عشقه مدهوش
ایله که حجاب هتیدن خلاص اولسون —
فیض آباد .

تَرْفِیق { [ع] بری برینک یاتنه
تَرْفِیق قاتق ، قاتق ؛ بری

برینه آرقداش ایتک . ایدلک :
(چوجنی قاطرجی به ترفیق ایتش ،
اوشاغک سورجی به ترفیق) « ترفیقاً » =
یاته قاتق و یاقاتق صورتیه : (سواکنه
مدیر نصب اولنان ذاتی یمن باش مدیرینه
ترفیقاً اعزام ایتک)

تَرْفِیل { [ع] منای انویسی بیوتک ،
تَرْفِیل اوزاتق } منای اصطلاح .

حیسی هروضده برسب خفیف زیاده

تَرْغِبُ . { [ع] چوق قورقوتق .
تَرْغِبُ (تَخَوُّف) دن اقوی
عد اولنور .

تَرْغِشُ . { [ع] تَرْتَمَك ، تَرَه .
تَرْغِشُ دَلَمَك . (اِرْعَاش)
ایله مترادفدر .

تَرْغِيبُ . { [ع] رَغِبت ایتدیرمک ،
تَرْغِيبُ ایتدیرمک ؛ ایتسک
ویرمک ، ویرمک : [اطفالی تحصیل
علمه ترغیب ، اهلایک صنعت و تجارت
ترغیب] جمعی (ترغیبات) در : (بروسه
وحوالیسی اهلایسک قوزم جیلده ابراز
ایتسکری آثار ترقی دیون همومیه
اداره سنک ترغیباتی غمه سیدر [

تَرْغِیمُ . { [ع] یره سورتمک ،
تَرْغِیمُ سورتمک . اکثریا آتف ،
أَنُوفُ (لفظ لریله) بورتی — یاخود —
بورنلری یره سورتمک (معنایسته و
شدت تحقیر مقامنده استعمال اولنور .
(اِرْعَاش) ایله مترادفدر : [ترغیم آتف
متکبر ، ترغیم أنوف خصما] .

تَرْفَعُ . { [ع] یوقاری قالمق ،
تَرْفَعُ یوکسک . مادیات و معنوی .
یاتده استعمال اولنور : (ترفع ایوان ،
ترفع قدر و منزلت) .

تَرْفَعُ . { [ع] رفق و ملائشه یعنی
تَرْفَعُ طائی دیل و کولر یوزایله
مامله ایتک : (عجزه به فارشی التزام
ترفق موافق شان مریدر] .

تَرْفَعُ تَطْمِین ایدمک مسورتده عفو
دیلتمک . [ترضیه ایسته مک] = فَلَائِک
شومامله تجاوز کارانه سی عفو ایتدیرمک
ایچون شو صورتله اعتذار نادماده
بولمسی طلب ایتک : [طریقه اولیده
یونان دولتردن مسدود ایکن حسن
اداره حقیرانه مله پروسیا ایلمجیسی طرفندن
جزق وکلی برکونه ترضیه طلبنه دخی
مبادرت اولنه مدینی قضایای معلومه دندر
— هاکف پاشا — بر مسوده [،
[فقط عباس میرزا طرفندن توقیرلو بر
ترضیه رسمیه ایله قنایوب — هاکف
پاشا — بر مسوده] .

« ترضیه خالص وجدانفروز »

« زمره اصحاب کرامه سزا »

(الای یکی زاده — ناجی)

تَرْطِيبُ . { [ع] رطوبت ویرمک ،
تَرْطِيبُ ایصلادلق : [توتونی
خرمن ایتسکدن صوکره صوبی پوستکو .
دهرک ترطیب ایدرل ، تنباکونک ترطیب
ایجاب ایتز [§ خوشلاندومق ،
خوشلاندیرلوق : [ترطیب لسان ،
ترطیب دماغ] .

تَرْطِیلُ . { [ع] « رطل » تعبیر
تَرْطِیلُ اولنان اولیمک ایله طارتمق
§ صاحب یاغلابوب قیورجقلری آچق .
معنای اولیده نادراً قوللایلیر .

تَرْعَدُ . { [ع] تَرَمَمک . (اِرْتِاد)
تَرْعَدُ ایله مترادفدر .

اولشدر . جچی (ترصیفات) در
معنای ثانی به بیت آتی بر مثالدر :
« منحصر در سوزلرم اوصافکه »
« منتظر در کوزلرم الطافکه »
(لا)

ترصیف : { [۵] بر برینه بنشدیر .
وب منات و یرمک ،
طاشی طاشه بنشدیروب بنی حکم
قیلی : (ترصیف جدار)

ترصین : { [۵] دسات و منات
و یرمک ، و یرمک ،
کنتله یوب محکم قیلی ، متین قیلی :
[بر قلمه نک ترصین ، بر طاییه بی
ترصین] ، (ترصینات) جمیدر :
[نملارک ترصینانته فوق الماده اعتنا
ودقت اولنور .]

« عرش تمکین و قدر مقدور و دهریات
« لوح ترصین و قضا تمثیت و برقی رنگ »
(ک)

ترضیه : { [۵] « رضی الله عنه »
« دیه دما اتمک : [صحابه
کزین حضراتنک اسملری ذکر ایتدیکه
ترضیه اتمک اهل سنتک معتادیر]
« مغیر الحاطر و رنجیده دل اولان
طرفک عفو و رضاسنی تحصیل ایچون
کوستریلان معامله ندامتکارانه اطلاق
اولنور . بومعناده [و یرمک ، آلتی ،
ایتمک] ماده لرله استعمال اولنور :
(ترضیه و یرمک) = عذر و عفو
دیه مک . [ترضیه آلتی] = عزت

اصطلاحیسی عیاردهده مشبیهه ملایم
برشی ایراد ایتمکدر . (ترصیفات)
جمیدر .

ترشیش : { [۵] سیرمک ، صاجق
« مطلقا مانع حقنده
استعمال اولغیلدر .

ترشش : { [۵] صوبی اممک .
(ارتشاش) ایله
مترادفدر . اورایدهده باقی ،

ترشش : { [۵] بر شیشه حصر نظر
« ایدوب دقتله کوزنمک ،
اول صورتله کوزده دلمک : (قلهده
بولان مسکرلرک دوغمالک حرکتی
ترصد ، دتمین اردوسنک ترصدی) .

ترصیض : { [۵] ایکی شی بر برینه
یا نأشدیروب یا نشدیر
« قورشونلامق » خانونک یا لکتر
کوزلری کورینه جک صورتهده یوزنی
کاملأ اورنمک . لسانزده معنای اولی ده
قوللانیلیر .

ترصیع : { [۵] الماس ، جواهر
« اوطور رنق ، جواهر
« اوطور رنق ترزین اتمک : (انضیه
قوطبسنک قایاغنی بر صورت بدیهده
ترصیع اتمش ، توتون طبقه سنک
ترصیی) « نظم و نثرده ایکی مصراعدن
ویا ایکی فقره دن هر برنی تشکیل ایدن
کلانک وزن و قافیه جه یکدیگره توافق
تامندن عبارت بر صنت ادبیه در .
اشبو ترصیع قرآن کریمده دخی وارد

دووننده کی طور قی دینه بریکد رمک .
بونلر اصطلاحات فیه دندور .

ترسیم { ۵ } « ترتیل » لفظیه
مترادفدور . اورایه باقی .

ترسیم { ۵ } « رسم ایتمک » بر
شیتک رسمتی یایمقی ،

رسمی یایدق : (صولی بو یا ایله فنار
باغچه سنی ترسیم ایتمش ، بوقدر لطیف

بروایشک نظر ربا بر طرزدور ترسمی
بیوک بر مهارته متوققدور [« رسم »

= رسمتک مناسنده قولانیله بیلور .

ترشح { ۵ } « مایع صیغتی »
ترشی طیشاریه چیتمقی :

[مصر معمولات ترایه سندن بر نوع
صوقا بلری واردورکه داغما زیاده ترشح

ایدور] § مجازاً بلی اولیه جق بر شی
استخراج ، خارجه اورمقی مناسنده

قولانیلیر : مثلاً (فلان کتم حرامه
چالیشیور سده طرز افاده سندن

مضمیری ترشح ایدبیور ، قونفراسجه
مذاکراتک مکتوم طولتلی قطعیاً

مطلوب اولدینی حالده اخیراً بعض
معلومات ترشح ایدیکی غزته لک مندر-

جاندن (کلاشیلیور) جی (ترشحان) .
« تیغ مژگانی دکل قابل وصفه ایتمه جک »

« خون اندیشه ترشح جکر مناندن »
(لا)

ترشح { ۵ } « بسله یوب تیار
ترشیج » و تریه ایتمک . بومعناده

استعمالی اندردور § زینتله مک . معنای

معناسی مفید اولان (دارحینا) لغتی
اسپانیوللرک مربردن آلمش اولدق لری

افاده ایله مکده اولوب پورتنکیز ،
ایتالیان ، فرانسه ، انگلیز کی ترقیات

بحریه لیه تاریخچه مهم موقلر قازانمش
اولان اورویا ملل مشهوره سنکده

تعبیر مذکور ی - طوبخانه ، جبه خانه ،
سلاحخانه ، ترسانه - معناری تفهن

ایتمک اوزره جزئی و کلی تحریقات ایله
لسانلرینه بالقبول استعمال ایله مکده

اولدق لری سویله مکده دور . ازجمله
انگلیز و فرانسلر « آرسینال »

(Arsenal) و ایتالیانلر « آرسینالی »
(Arsinali) صورتلرند . تحریف

ایله قولانغده درلرکه بوقیلدن اوله رق
عثمانیلر دخی اسپانیوللرک ذاتاً محرف

اولان استمالق لری برقات دها تحریف
ایله « ترسانه » صورتنده قوللانه

کلشلدور . حاصل کلام تعبیر مذکورک
(دارالصناعه) دن غلط اولدینی مرتبه

ونوق و بداهنده دور . « ترسانه حاصره »
= غلط معروق دور .

« مجدد حوضلر ، انبارلر ، آلات یایدردی »
« بتون ترسانه مک اکال اولندی نه یسه نقصانی »

(ذیل راشد)

ترسب { ۵ } « مایه ک طور نیسی
ترسب » دینه چوکک یعنی صولی

برشیتک ایچنده کی طور قی دینه بریکمک .

ترسب { ۵ } « مایه ک طور نیسی
ترسب » دینه چوکک ، مایع

وتقویۃ دعوی ایچون عربلده «مرسی»
 لغتی وار ایکن «دارالصناعه» «تصیری»
 قوللانمسه احتیاجلری اولیمه جنی بیان
 ایدلکده ایسه ده تحقیقات مخصوصه
 عاجزانه مزه نظراً (ترسانه) لفظی
 «ترساخانه» دن محرف اولیوب
 اسیانیول لساننده اسطه وادوات حربیه تک
 اعمال و محافظه سته مخصوص بردارده هو
 میه معناسی متضمن اولان [دارسینا
 d'arsinah] اعظندن محرف اولدینی
 شواکی صورتک هم مناً همده شکلاً
 یکدیگرینه غایت مشابه اولمیه. شبتدره
 «دارسینا» لفظنک ایسه (دارالصناعه)
 دن تحریف ایدلش اولدینی شبهه
 ایدیه میه جک درجه لرده کی مشابهت لریله
 تابشدر. مع مافیہ لیان بولنان عجلده
 ترسانه بولنه میه جفته نظراً (مرسی)
 لغتنک دلالت ایتدیکی معنا ایله
 (دارالصناعه) تعبیرنک مدلولی بولنان
 معنائک هیچ بروجه ایله توفیق قبول
 اجز درجه لرده فرقلی اولدینی لغات
 جغرافیا صاحبی طرفندن دخی تصدیق
 ایدیلر ظننده یز. تأیید مدعا ایچون
 شونی دخی عرض ایدم که علم الالسنه
 علماسندن مدقق مشهور انگلیز
 [و Webster] تألیف ایش
 اولدینی مختصر «دیکسیونر» ک
 یکری طبقوزنجی صحیفه سنک برنجی
 ستونی نهایترنده «حاوس اوف ایندا
 ستری» (House of industry)
 یعنی (دارالصناعه) تعبیرنک مناً

ترسانه [ع] بولفظ محرفدر.
 ترسانه [سن حربیه و سفاتن
 سائرته نک انشاسنه وآلات ولوازم
 بحریه نک اعماله و عساکر بحریه نک
 ترتیب و تعلیمه و الحاصل کانه اور
 بحریه نک رؤیت و اجراسنه مخصوص
 محل دیمکدر. بولفظک اصلی و صورت
 تحریفی حقنده کی روایات مختلفه نک فلذک
 تدقیقاتی اوله رق (مکتب فنون بحریه)
 معطلرندن یوز باشی (محمد شکری)
 افندیکن [اسفار بحریه عثمانیه] عنوانیه
 تحریر ونصر ایش اولدینی اثر نفیسک
 ۱۴۸ نجی صحیفه سنده مندرج اولان
 فقره نک مناً بورایه نقل ودرجی
 مناسب کورلشدر. «السنة اجنبیه دن
 آلنوبده خلقتز بیننده دخی استعمالی
 شیعوع بولش اولان - ترسانه،
 آمبرال، قیودان، لوندکی علم اوله رق
 قولانیلان قتلرک هانکی اسلردن
 ونه وجه ایله آلفش اولدق لری کیفیتی
 محروبن عثمانیه دن بعضیلری طرفندن
 موقع یخت و تدقیقه چکمش و هر برسی
 بروجه ایله بیان مطالعه ایله مشهور.
 ازجمله (رفت افندی) «لغات تاریخیه
 و جغرافیا» سنده (ترسانه) لفظی
 (ترساخانه) دن محرف اولوب بعد الفتح
 شمیدیکی ترسانه حاضرته نک موقعنده اسرای
 حربیه نک توقیقلری ایچون «ترساخانه»
 اسمیه انشا قلفش بر محک بولتمسندن
 ایلری یکلیدیکی و بتعبیرک «دارالصناعه»
 لفظندن تحریف ایدله مش اولدینی

« طبعك بر ترجمان تریبانیسدر قلم »
 « خامه‌ك بر همزبان نكته‌دانیدو سوزم »
 (نعت - نفی)

« ادعای تریبانی باقی رسوا ایدر »
 « معلم ناجی »

ترس { [ف] قورقو . « ترسناك » =
 ترس { قورقش ، قورقولی اولان .

(ترس انگیز) = قورقو ویریمی ،
 قورقونی : (غزال ترسناك ، خنزیر
 ترس انگیز) .

ترسا { [ف] الف مبالغه الله زیاده
 ترسا { قورقوجی ، قورقاق : §
 نصارا ، خرسایان دیمكدر . جمی
 (ترسایان) ، (ترسایجه) = خرسایان
 یاوروسی ، [ترسایچمگان] = خرسایان
 چوققلری :

« بحق كردكار منم و بخشنده كیم لطیف »
 « صریح مسلمان و یهود وكبر و ترسادر »
 (الیاس پاشا حقنده - نفی)

« بوحسن ایله کرناوه کیره اول بت ترسا »
 « دوزخده اولان اهل هواپی کدر اولسون »
 (وجدی)

ترسان { [ف] قورقوجی ، قورقاق .
 ترسان { (ترسان ترسان) =
 قورقه قورقه :

« کوردی کیم طورمه یوقدر امکان »
 « عزم راه ایلدی ترسان ترسان »
 (معلم ناجی)

« آه طورسون هله شمشر زبان چکسم اگر »
 « نه چکر بن بیلورم هپ دل ترسان فلک »
 (نفی)

کلیاً عاری اولمیدر) اصطلاحات فقیه جه
 قاعدیندن بری دیگرینی متعدد شیلردن
 برینك قبولنده مخیر براقی دیمكدر .

تردیف { [ه] آردی صره
 { یورتك ، یوردلك §

آردی صره ابراد ایتك ، ایدلك
 (ارداد) ایله معناه فرسزد .

[تردیف] = آردی صره یورتك ،

ابراد ایتك صورتیه : (اویتسهك
 دخی اما تجمیه تردیفاً بطورفه اعزای ،
 دعای افزوتری عمر وشوكت جناب
 پادشاهی به تردیفاً دوام ایام اقبال
 جناب صدارت پناهیری ثنیات خالصانه سی
 رفع اجاسگاه پروردگار قلمشدو)

تردیه { [ه] اورتو ایله قایم ،
 { اورتك [تردیه تابوت]

ترذیل { [ع] رذیل ایتك ، رسوا
 { ایدلك ، برآدمك بوزنی

قارارته بحق فالفقرنی بیسان ایله نفسی
 آلمایمق : (خانی ترذیل ایتمه ایدر ،
 ادبسی ترذیل ممکن میدر ، نانکورك
 ترذیل) [ترذیلیات] = ترذیل ایچون
 سوله نبلن سوزله اطلاق اولنور .

ترذیان { [ف] مخاطب سریع الانتقال ،
 حاضر جواب کیسه :

(ترجمان ترذیان) . [ترذیان] =
 حاضر جواب صاحبی اولق :

ایدلك : (ترجیل عائله ، عائله نك
ترجیل) .

ترجیم { [ع] رجته یاد ایتمك ،
الله رجحت اینسون دیمك .

جمی (ترجیمات) . [رجحه الله علیه
رجحه واسمه] تركینك طوغری
اولدیننی و [رجحه الله رجحه واسمه]
دینك لازم كله چكنی مرحوم ناجی
غزته ایله اعلان ایتمیدی .

ترخانَه { [ف] ترخینه ، و
ترخرانه ده دینلیر .

لسانمزده یالکز برغیسی قوللانیلیر ،
یوغورت ، اون ، اتصوی ایله پاییلوب
گونشه قارشی کوزلجه قوریدلقده
وقیشین هر دفعه سنده کافی مقداری
ایصلا دیلوب چوربا پیشورلکده اولان
بر نوع اکشمی ، چوربالق خیر
ایشی دانه له اطلاق اولنور : [کاهی
خانه ویراندن شکایت ایدوب احسانه
بهانه ، کاهی ذخیره فقدانندن حکایت
قیلوب رجای بهای ترخانه ایدردی —
ذیل شقایق جلد ثانی — صفحه ۳۹۶] .

ترخیص { [ع] رخصت ویرمك ،
ترخیص } ویرلك ، مأذون ایتمك ،

ایدلك : (افراد احتیاطیه نك ترخیصی
مقرر اولدی . ترخیص مأمورین ایچون
مرعی الاجرا اولان قاعده متخذه به
توفیق مامله اولمقدیر جمی (ترجیمات) :
» ترخیص دخول ایچمك صاحب دیوان »
» بی قائده در وعده در بانه تشبث »
(عارف حكمت)

ترجیم { [ع] حالت نداده —
قاعده عربیه توفیقاً —

اسمك صوك هجاسنی حذف ایتمك :
(عیدل) ایله (عیداته) کبی .

تردامن { [ف] افعال غیر مشرو .
تردامن } صده بولنان قادی

§ آلوده چركاب خطا اولان :
» تردامن اولان لر بزی آلوده سانورليك »
» بز مائل بوس لب جام وكف و دستر »
» روحی بدادی »

تردد { [ع] ایکی خصوصدن
تردد } برینه ذهنده قرار ویرم

میوب دوشونئیده بولنق ، ایکی نسته
آراسنی ذهنآ کسیدیرمه مك : (امور
خبریه ده تردد جائز دکلدر) (بلا
تردد) و (بی تردد) = تردد سز ،
دوشونئیده قالمق سزین دیمكدور .

تردست { [ف] الی جاك ، الی
تردست } ایشه باقیشان ، ماهر ،

اوسته دیمكدور . (تردستی) = ال
بجربكلیك ، اك چابكلیك ، الی ایشه
یاراشین اولق :

» قطره لر فیض اهلنك چشمینده هماندر بتون »
» نظره لر تردستی قیاضه حیراندر بتون »
(لا)

تردید { [ع] ودايمك ، كبرولمك ،
تردید } رجعت ایتدیرمك § حکم

قطعی ویرمه رك احتمالی صورته
اداره لسان ایتمك : (برقوماندانك معینی
ضابطاننه ویرمكی امر لر تردید و تفسیقیدن

[کیدرکه روزکارک . شرفی بی وبال ،
قدومنی بی ارتحال ، فرحنی بی ترح و بلا ،
منعتنی بی محنت و ابتلا . کورمش اوله !
— تفرعات — سنان یاشا]

« ثباتی یوق بومالک آکاکیم اعتماد ایدر »
« فرح کلیر ترح کیدر ترح کلیر فرح کیدر »
(معلم ناجی)
« (باقی) یه ساقیا فرح ویرکه قنابوله ترح »
(باقی)

ترحل { [۵] بریردن باشقه بره
ترحل { کوجک : (ترحیل
کاروان ، ترحل قانله . « ارتحال »
مناسنده قوللانیله ماز .

ترحم { [۵] صرحت ایتک ،
ترحم { آجینی . (ترحاً) =
ترحم صنوبرتیه ، آجیمقدن طولای ،
آجیهرق دیمکدر . جمی [ترحات] :
« شیرین ترحم ایلدی فرهاد نوده سین »
(معلم ناجی)

« کولک احمدن ترحم مودتی کومتردی لیک »
« موجدن صو نقشته چوق ایتک اولر اعتماد »
(قصولی)
« شاید کوروب ترحم ایدمه خاکسارینی »
« عمرم کچنجه بکله بهیم ره کذارینی »
(باقی)

ترحب { [۵] صرحبا دیمک ،
ترحب { سلام ویرمک : (ایضای
رسم ترحیب) . جمی (ترحیات) .

ترحیل { [۵] بریردن بر محله
ترحیل { کوجورمک ؛ نقل ایتک ،

حقیقت آزادی حالی هر شیشه ترحج
ایدر ، مالی عله ترحج ایدن احمدر ،
اهل ناموس عنندمه موتک ناموسسز .
لنه ترحیمی طیبی کیدر . (ترحج
بلا مرجع) = سیسز ، وجهسز بر
صورنده ترحج ایدش . جمی (ترحجات) ،
(ترحج ینات) = اصطلاحات فقهیه .
دندر . ارباب مرافعه تک برماده حقنده
اقامه ایدمه جکلری ینه لردن برینی استماع
امرندمه دیکرندن مقدم کورمک دیمکدر .
« ای طالبه صفای معنی »
« امان الله باقی شکوفه زاره »
« ازهار ادب شیمی صولاز »
« ترحج ایدر اهل دل بهاره »
(شیخ وصنی)

ترجیع { [۵] بوفازدن چیقار .
ترجیع { کن سسی نفمه لند بروب
اطرافه عکس ایدمه جک مرتبه ده یو کسنتک :
(ترجیع صوت) § شهادتیندن هر
برینی آهسته او قودقدن صوکره تکرار
دیک سس ایله او قومق : (ترجیع
مؤذن) § زجعت ایتدیرمک ، تکرار .
لامق : (ترجیع بند) = مختلف
قائیه لی متعدد اقسامدن مرکب اولان
وهر قسمک صوگننده یالکز برینی
تکرار ایراد اولسان منظومه یه اطلاق
اولنور . جمی (ترجیعات) .

ترخ { [۵] غم ، غصه ، تاسه .
ترخ { (فرح) ک ضدی :

« غزك سؤاله باشلاسه عشاغه هرمزهك »
« كويا لسان حاله بر تر جان اولور »
(نفی)

§ مجاز صورتيله ده استعمال اولنور :
(« لالك تر جان وجداني اولان اشعار »
و « آتاري » ، « لسان حال وجدانك »
تر جان فصيح المقالی ایدی .

ترجمه { « ا » بر لانی دیگر لسان
ایله بیان اتمك : بر لسانه
حائذ كلام ومقالی آخر لسانه نقل :

(قاموسی عربجه دن تركجه يه ترجمه ایدن
حاصم صر حومدر) ، (بوحكايه المائجه دن
ترجمه در) ، « ترجمه اوله سی » =
امور خارجيه نظارت جليله سی دائره -
سندكی ، سفارات سنیه ایله سفارات
اجنبیه طرفلر دن كوندريدن تقاضا بر
ومقام عالی به اجانب طرفندن ویریلن
اوراق مندرجانی تركجه يه نقل اتمك
وظیفه محریره سیله مكاف قلم . [ترجمه]

حال = بر آدمك احوال خصوصیه سی
حاری اولان مقاله و یا خود رساله يه
اطلاق اولنور . جيك ضمیمه (ترجمه)
غلطدر .

ترجمه { رجا اتمه ، یا لوازمه ؛
ترجمه { نیاز ایله اومق . آز
قولانیلیر .

ترجمه { « ا » بر شیشه زیاده
ترجمه { اعتبار ایدوب دیگر
شیشه تقدیم اتمك : بر شیشی دیگر شیشه
اوستون طومق ، طولقی : [اواب

« ترتیب سهوی » = حروف هجایی
دیزلرك یا كلیشی . « ترتیبیه » =
حروف دیزمه اجرتی : (شو كتاب
قاج ترتیدر ، یش ترتیب اون فورمه در)
« بزم عالمده بو وادیده قورلمش ترتیب »
« ذوق وغم ، شوق وغم بر برین ایلر تمقید »
(واصف)

ترتیل { « ا » آغیر آغیر و اصول ،
ترتیل قاعده سنه توفیق کوزل
بر طرزده اوقومق : (ترتیل قرآن ،
ترتیل فرقان) .

« باقدم اولمش بر كواكب آسمان »
« خالق اجرامی تبجیل ایلدم »
« طولندی كوكلم نور ایله بی اختیار »
« سوره (والنجم) ی ترتیل ایلدم »
(معلم ناجی)

ترجمان { « ا » ایکی و یا ده
ترجمان { زیاده لسانه آشنا اولوب
بر برینك دیلرینی آكلامیان ایکی
شخصك لا قیدیلرینی كندی لسانلیله
كندیلرینه بیان وافهام ایدن دیمكدور :
(ترجمان فصیح البیان) (لهجه عثمانی) ده
ترجمه سی « دیناج » اولدینی كوستریلیور .
[سفارت ترجمانی] = نزدنده مقیم
اولدینی دولتك لسان رسمیه سنه وانف
اجنبی مأموری .

« بیان مقصد ایچون یاره ترجمان وار »
« بلايه باقی كه آتی ترجمانه آگلاده مم »
(معلم ناجی)

تَرْتِيبُ . { [۴] دِزْمَك ، دِزْلَك ،
 تَرْتِيبُ } هر ششوی یری یریشه
 قویق ، قونق ، نظامله ق ، تنظیم
 ایدلک : (ترتیب صفوف عسکره ،
 ترتیب صنوف مأمورین ، ترتیب اصول
 جبات ، ترتیب اشیا) « ترتیبی » =
 منظم ، یری یرنده ، دوزکون دیمکدر .
 § مرتب طاقم ، یولنه قونش شی :
 (ترتیب اول ، ترتیب ثانی ، ترتیب عتیق ،
 ترتیب مخصوص) جمی (ترتیبات)
 در . § حاضرله ق ، تدارک ایتلک ،
 حاضرلق ، پروزه ، یلان : (ترتیب
 لوازم ، ترتیب مازمه ، ترتیب ضیافت ،
 ترتیب بزم صفا) (ترتیب کرده) =
 احضار ایدلش ، حاضرلا یلش . (ترتیب
 ساز) = تدارک ایدیمی ، حاضرلایان .
 (ترتیب سازی) = تدارک ایدیمیلک ،
 حاضرلا ییمیلی . (بر ترتیب علاج) =
 اجزا و مقادیر مختلفه دن مرکب و معمول
 دوا ی مستحضر ، آبی حاوی و چته
 دیمکدر . (ضعیف ترتیب) = ترکیه ده
 بنیه سی ضعیف ، چیلدیز . § مطبعه
 و یا غنود صنعت طباعت اصطلاحاته
 (ترتیب) = عمله تک معدنی حروفی
 دیزه رک وجوده کتیردیکی صحائف
 مرتبه دیمکدر . ایکی طرفی مطبوع
 ورقه اطلاق اولنور که مختلف الاعداد
 صحائفدن مرکب اولور . علی الاکثر
 اون اتی صحیفه برغورمه اعتبار اولنور

قونیلان و بومورطه ، لیمون ، خردل ،
 بهار کبی شیردن ترکیب و اعمال اولنان
 شیه — که نام دیکری روایت کوره
 ایتالیانجه دن منقول (ساجله) در —
 مجازاً « تریه » دینیلیر : (تریه لی
 باجه ، تریه لی اشکبه چوربایی ،
 تریه لی کره ویز) بومعنا ده (قومق) ،
 (باقمق) ماده لر یله قوللانیلیر . مثلاً
 (باجه تریه قوی ، چوربایی تریه لی
 یاپ) دینیلیر § « تریه » = قوشو
 آنلرینک دیزکنی دیمکدر : [بر مرشد
 حکم آموزک تحت تریه سنده بولون که
 انسان ایچون بلای جهانندن بدتر بر
 آفت تصور اولنه ماز — نصیحت جای —
 فیض آباد]

« غفور راجددر برای تربیت تکدیردن »
 (حاصم چلبی زاده)
 « کورسه بر دم نظر تربیت قهری کر »
 « شیر چرخ ایده صد پاره خیرال تصویر »
 (حق)

تَرْتِيبُ . { [۵] بر سبب ظهور یله
 ترتیب } تعلق ایتلک ، قائد اولق :
 [عهده مبدیته ترتیب ایدن وظیفه
 دطا خوانی ایضا ایتلک] § بر حالت
 و یا حرکتک نتیجه سی اوله رق حاصل اولق :
 [نفوذ و صلاحیت مأموریتی سؤ استعمال
 ایدن شخصه مسئولیت ترتیب ایتیمی ؟]

« اصلنه نسبتله ترتیب ایدو اثبات قدم »
 « طو رفعت و صورته در انشای حدوث »
 (عارف حکمت)

معرفة تربية سعي ايدنلر اولاديني حسن
تربيه ايدن والده بکزر . تربيه نك
منافع ماديہ سندن اولاد مستفيد اولور
فقط شان معنويي پدره ناندور .
— کمال] § تعليم حسن حال و حرکت

ايلاه حاصل اولان صفت حسنہ ، حالت
مستحسنہ يده اطلاق اولنور ، طياق
ايلاه اصلاح ايتمکده بو منايه داخلدر :
(تربيه لي چوجق ، تربيه لي اوشاق ،
تربيه لي حيوان) (تربيه لي مامون کبي
طور بيور — مثل) بعضاً بولکه (تربيت)
طرزنده يده استعمال اولنور : (تربيت
بنات) = ديکرتدن دها مناسبور .

« ماري تهديد عذاب غضبك مور قلوب »
« پشني تربيتك هز ايلاه منقا ايلر »
(فضولي)

تربيه ايدلش ديمک اولان (تربيه
کرده) ، (تربيت کرده) تيمير لي
يا لکتر انسان حقنده قوللانيلير : مثلاً
(سليم پاشا صبحي پاشانک تربيت
کرده سيدر) دينيلير . هر مقامده
(تربيه) يه بدل (تربيت) استعمال
اولنه ماز . بونلرک صورت و مقام
استعماللاري حليقه تعيين ايدور . بونلرک
تشديد ايلاه تلفظي غلط فاحشدر ،
يا سگشدر .

§ بعض اطمنه يه چاشني و برمک
ولدت بخش ايتمک ايچون علاوه

تقيه دندور . وقف عرصه يه اذن متولي
لاحق اولمقزين تقيلاً بنا يايان شخصي
بنايه کيروب او طور مقدن منع و منهدم
اولنجيه قدر اجاره لازمه سني اعطايه
اجبار يولنده سوز سويله مکمه اطلاق
اولنور .

تربيع : [ع] درده ابلاغ ، درت
تربيع : ايتمه § درده تقسيم ،
درده بوله . (تربيعاً) = صريح
اولورق ، درت کوشه لي اولورق ديمکدر .
§ بر مصراعه اوج ، بريته ايکي مصراع
ضميله درده ابلاغنه و بو طرزده سويله .
نلش بر منظومه نك هيئت مجموعه سنه
(تربيع) اطلاق اولنور . جمعي
(تربيعات) در .

تربيه : [ع] بيله بوب بيوتمک ، ياشد .
تربيه : بروب کاله ايردورمک :
(تربيه بنات ، تربيه ازهار ، تربيه
اشجار) ، (اوافق برقداني تربيه ايدرک
آز زمانده ميوه ياشدورمک ممکندر)
§ فضائل اخلاق تعليم ايلاه روحاني
و جسماني اصلاح احوال ايلاه مک . بومعناده
(ايتمک) ، (آلتق) ، (و برمک)
ماده ليله قوللانيلور : (تربيه اطفال ،
تربيه اولاد ، تربيه بنات) ، (البته
پدر اوغلني تربيه ايتمکه چاليشير ،
قبزينه تربيه و برمک ايسته مين والده
مطلقاً تربيه سزدر . اوچوجقده کوريلن
حسن اطوار ابرويندن آلديني تربيه نك
نمره سيدر) ، [همشهر يارينک ا کمال

تَرَاكِبُ { [ع] بربرینه مرتبطه
برفاج لفظ و عبارت
دیمك اولان (تَرَكِبْ) ك جی :
(تراکیب فصیحه)

تَرَانَه { [ذ] آهنگ ، نغمه ، مقاملی
سس : (تَرَانَه پرداز) =
تقی ایدیجی . (تَرَانَه پردازی) =
آهنگ ایله او قویجیلیق § اقسام شعردن
« رباعی » به اطلاق اولنور :

- « یانمده دلبر ایسترم »
- « ترانه پرور ایسترم »
- (معلم ناجی)
- « اولورسین اودم ترانه پرداز »
- « هر نغمه ك ایدر بیان صد راز »
- (ترکی)

تَرَاوِیْخ { [ع] « ترویجه » نك
جی . مفردی قوللا .
نیلاز . رمضان کجه لرنده یانور وقتنده
فیلان یکریم رکت نمازه اطلاق
اولنور که سنت مؤکده در . [تَرَوِیْجَه]
= لیالی رمضان مخصوص نمازك هر
درت رکتده دینلیر . « راحت » کله .
سندن مشتق اولوب (تقبیل و تسلیه)
کیبیدر . (تسلیتین) آراسنده براز
آرام و راحت اولنمی سبب تسمیه
اولشدر .

تَرَبُّص { [ع] طوروب بکله مك ،
تربص } انتظار ایتك . اصطلاحات

پنلرنده کوکلری ایله اوپوشمه لری
دیگدر . [عَلَى التَّرَاضِ] = بوصورته
حصوله کین اوپوشمه اوزرینه معناسنه
در . (تَرَاضِ طَرَفِین) = ایکی طرفك
کوکلریله اوپوشمه لری [بِالتَّرَاضِ] =
ایکی طرفك اوپوشمه لریله دیگدر .

تَرَاْفُ { [ع] طرفین یاردیم ایدشك ،
بربرله یاردیملاشمق .

تَرَاْفِع { [ع] فصل ورؤیت دعوی
مقصدیله حضور حاکمه
« مرافعه » اولفق ، دعویله طور شقی
معناسنه در . (« مرافعه » حکمنده
استعمال اولنور .) بِالتَّرَاْفِعِ ، لَدِی التَّرَاْفِعِ
= مرافعه ایله ، مرافعه حالنده دیگدر .

تَرَاْقِص { [ع] قارشی قارشی به
رقص ایتك ، اویناشمق .
(« مرافقه ») معناسنه در .

تَرَاك { [ذ] چاتلاق ، یاریق §
چاتیرق ، کورلیق .
« تراکیدن » مصدرندن اسمدر . بر
هاتك روایتنه کورده (طراق ، طراقه)
بوندن مرتبدر .

تَرَاكُم { [ع] بیریکمك ، بربری
اوستنه جمع اولق .
ذی روحك غیریده مستعملدر : (تراکم
اوراق ، تراکم تقاسیط ، تراکم مباح)

دیلی کی ایک طرفہ آقار (تعبیر مجازی
اولان (صورتراوسی) نہ دیمک
اولدینی معلومدر که صانع صومقی
دیمکدر . « ایی یاخود سوزی
ترازویہ اوردی = ملاحظه ایتمک ،
دقتله دوشونک دیمکدر .

« چارسوی قابلیتده ترازو قلاماش »
(نابی)
« ترازوی حیار عتتم یازاد عشق ایچره »
« کوزم مردم طولوب ییله طاشه هر ساعت دکر باشم »
(فضولی)

تراس { [۵] قانعچی ، قانعان
استعمال ایدن . [تراست]
= قانعچی ، [ترس] = اوائلده
سلاحشوران ایله ارباب مبارزهک
استعمال ایتدیگری « قانع » دیمکدر .
جمی (آتراس) در .

تراسل { [۵] خبرلشمک ، مکتو -
بلاشقی . نونک استعمالی
نظمه مخصوصدر . بومناده [مراسله]
زیاده قوللانیلیر .

تراصف { [۵] طاش طاشه یا ماتوب
محکم اولقی ، قالدیرم
طاشلری کی بربرینه قیشوب صیتشقی .
(تصیف) = بصورتله محکم ایتمک ،
طاشی طاشه باصدیروب متین قیلقی
دیمکدر .

تراضی { [۵] بربرندن واضی
اولقی که ایکی کیسهک

تراجم { [۵] برلسانی دیگر لسانه
تقلوبیان مناسنه اولان
(ترجمه) نک جمیدو : تراجم احوال)
جیمک ضیله غلطدر . یا گمشدر .

تراخی { [۵] رخاوت کوسترمک
کری طورمقی ، قیبلله .
شوب کیوشه مک ، کیوشک و آغبر
طاورانقی : (برامور وظائف رسمیه
سنک ایضای امرنده تجویز تراخی
ایدرسه البته مشول اولور ، دائمیا
طور تراخی کوسترن آدمدن نه خدمت
بکله نیر)

ترادف { [۵] یکدیگره اویوب
نقیب ایتمک ، بربرینک
آوندجه کیمک : (ترادف سفاشی ،
زلله ، قحط ، حرب کی مصائب ترادف
ایتدیکندن) § ایکی ویا بر قاج الفاظ
برمنایه اولقی ، برمنایه دلالت ایتمک :
(مار) بیلان مناسنه اولدینی کی
(برسان) دخی عین معنایه لغتدر که
پنلرنده ترادف واردور . [ترزل]
ایله [تترز] دخی اوقیلنددر .

تراز { [۵] خام ایلمک تلی مناسنه
در . لسانمزده دخی عین
معناده و برقاشک کیمک طرفلرنده کی
ایلمک لک آجیله سی مقامنده استعمال
اولنور : [خرقهک قولی ترازلاندی ،
انتارینک اتکی ترازلاندی]

ترازو { [۵] هر که معلوم اولان
طارقی آلتی : (مثل = ترازو

استعمال اولئورکه معنای مطلوب حکم
الفاظده تفضیل و مبالغه در. [مشکترین
امور، ابلهترین عوام، نازکترین ابار،
کمترین بندک] § یاش، یاشلی؛ غلی،
رطوبتلی. ضدی (خشک) در.

(چشم تر، دیده تر) § نازه،
طراوتلی، لطیف؛ (میوه تر، کل تر،
مشک تر) «ترونازه» = پک لطیف،
پک کوریه. «تر مزاج» = اکامادی
بهانه لوله کوچک، طارغین اولقی
ایستین، بولاولدن نم قاپان؛ (عجب
تر مزاج ایله الفت و امتزاج پک کوچدر)

تراپ. [ع] کوکس معناسنه
تراپ. اولان (ترپسه) نک
جمی. کوکس تختلری دیمکدر.
مفردی قولالینماز.

تراش. [ه] لسانمزده معروفي
تراش. (تراطور) درکه فندق،
بادم، جوز ایچلرینی ایجه دوکدکن
صکره اتمک، سرکه، صارمساق
قاریشدیرلوب یاییلان و بعضی طعام
و نبات اوزرینه دوکیلن برنوع صلاطه
سالچه سی دیمکدر. عربیده (تراش)
صارمه صارمه دوگون شی دیمکدر.
«زلزله» و زننده (ترتره) = ابرغا.
لامق، صارصق و (ترتر) ایرغالانق،
صارصلق معناسنه در. بونک اسمیله
طرز اعمالی آره سننده مناسبت کامله
وارد.

اسرب، جمی (تذویبات)، اصطلاحات
طیبه دندر.

تذویق. [ه] ذوق آلدیرمق،
تذویق. ذوقیاب اتمک طاندیر.
مق، طاندیرلوق.

تذهب. [ه] آلتون سورمک،
تذهب. سورمک؛ یالیزلامق،
یالیزلامق؛ (تذهب جلد، قابک
تذهبی) جمی [تذهیبات] در.
«سروراسرلوحه اوصافکی تذهب ایچون»
«ایلدی دستنده بر آلتون ورق احضار و جمع»
«ریاضی»

تذیل. [ه] ذیل اوله ورق ایراد
تذیل. کلام اتمک، ایدمک؛
صوگنه علاوه صورتیله یازمق، صوگه
اتمک ککی علاوه اتمک؛ (بر ماده
ادبیته تک تذیلی، اوققره فی تذیل)؛
«دیدم لایق دکلدرقاله بویه اول اثر ناقص»
«بورسم اوزره آتی تذیله قیلدم خامه جنبانی»
(رشید)

تر. [ذ] ادات تفضیل و مبالغه در.
تر. صفات عربیه و فارسیه به لاحق
اولور؛ لاحق اولدینی کله تک حکمی
تفضیل ایدر. کرک نقصان اولسون کرک
زیاده. (مشکاتر، کمتر، فزونتر،
نازکتر). بعضاً بوکما (ین) علاوه.
سیله و بو تقدیرده اکثراً اضافت حالنده

وضع اولندیقنی غزته یازیور ، مجلس
ادارهجه تذکر اولندقده (جمعی
اولان (تَذْکَرَات) بومناده استعمال
اولنور : [شورای دولته تذکرات
عمیقہ فی ایجاب ایدن رژی ماده سنه
هنوز برقرار ویرله مدی]

تذکرہ { [ع] یادانمکه ، آکمنه
سبب اولان شی، وسیله
تذکر : « تذکرۃ الاولیا ، تذکرۃ -
الشعرا ، تذکرۃ الحکماء » § بر مملکت
داخلنده بولان دواثر رسمیه دن یکدیگره
کوندریلن کاغده ، کذا بر شهر دروننده
ممکن اشخاص آره سنده تماطی قلنان
ورقاره (تذکره) اطلاق اولنور :
[تذکرۃ رسمیه ، تذکرۃ علیه ،
تذکرۃ خصوصیه] ، (تذکرۃ
سامیه) = مقام جلیل صدارت عظمادان
تسطیر بیور یلان شقه . § اصنافه
وخصوصات سائرده افراده ویریلن
ورقه رسمیه اطلاق اولنور : (سرور
تذکره سی) = مملکتندن خارجه
کیده جگهره ویریلن رخصتنامه (نفوس
تذکره سی) = بر شخصک هویتی مبین
اولان تابعیت ورقاره سی . (کوسووک
تذکره سی ، ردیف تذکره سی ، استبدال
تذکره سی) اشبو لفظ عاوارنده قبح
کاف ایله معروف و مستعملدر .
« یادایت بی کاهی دیه بر تذکره یازدم »
« وضع ایلا یکن ظرفه دوشوندم کوله یازدم »
(لا)

تذکیر { [ع] یاد ایشدیرمک ،
آکدیرلیق : (تذکیر ماضی ، تذکیر
وقعه ، حادثه تک تذکیری) § مذکر
قیلق ، مذکر طرزینه قویق ، قوللق
[تأیث] ک ضدی : (تذکیر کله)
§ وعظ ایتمک ، تنبییه ونصیحت ایلمک :
(شیخ مبرور الاتفاک تذکیر و غیر -
التأثیری) بومناده جمی (تذکیرات) در .

تذلل { [ع] کندنی آلیجاق طوغق ،
نفسی ذلیل کوسترمک ،
اظهار ذلت ایتمک : جمی [تذلات] .
(اظهار تذلل) دینله من .

تذلیل { [ع] ذلیل ایتمک ، ایدلک ،
آلیجاقلاقی ، حقیر طوغق ،
طوللق : (نانکوردی تذلیل ، نعمت
ناشناسک تذلیل) جمی (تذلیلات) در :
« ضرب سکه ایله اولور زرنامدار اشتبار »
« مستعد عز ایدر استاد تذلیل ایتدیکن »
(نابی)

تذویب { [ع] قویروق طافق .
§ علاوه اوله رق ایراد
ایلمک . جمی (تَذْوِیَّات) در .

تذوق { [ع] ذوق آلق ، ذوقیاب
اولق § طامق ، طاداق :
(تذوق خوشاب) جمی (تَذَوُّقَات) در .
تذویب { [ع] اریتمک ، اریدلک .
(اذابه) کبی : (تذویب

معاملات ، حال تذبذب (جمی
تذبذبات) : (تذبذبات معاملات)

تذرو { [ذ] سوکون دینان معروف
تذرو } قوش ، بعض دیارده بو
قوشه « قبل قویروق » و « صونه »
دینکاری « برهان » روایت اییدیور.
[تذرو زربین پر] = کونشدن
کناپه در :

« کیمدر دوشورون هوایه سروی ؟ »
« آلماز قاناد آلتنه تذروی »
(غالب)
« ایله تذروی نیجه غدرنده بازخوار »
(ترجیع)

تذکار { [ذ] یاد ایتمک ، ایدلک ؛
تذکار } آستق ، آستلق :
(تذکار مجالس لطیفه ، تذکار عنایت
سابقه ، آرتق ماجرای قدیمک تذکاری
اوصانج ویردیکندن) لسانعزده غلط
اولهرق کسر نا ایله معروف و مستعملدر :
« بلبل کویا سنک تذکاری چون وردملک »
« صیهدم اوصاف شاهنشاه قدسی آستان »
(حق)

تذکر { [ذ] خاطره کوتوروپ
تذکر } ذکر ایتمک ، درخاطر
ایدلک : (تذکر شایات ، ماضینک
تذکری) « برمادهیه ، برایشه دایر
استشاره ایتمک ، سوبلشتمک و سوبلشتمک ،
بو معناده اکثریا رسمیتده قولالاییلر :
(انجمن خاص وکلاده موقع تذکره

تذهن { [ذ] یاغلامتی ، یاغ
تذهن } سورتمک ، (آدهان) ده
بومناده لغتدر .

تذهی { [ذ] داهیه آشتمک ، اصحاب
تذهی } داهیه یا قیشه جق حرکتده
بولقی .

تذهیش { [ذ] دهشت و برمک ،
تذهیش } دهشته دوشورمک ؛
زیاده قورقونوب دترتمک : (حریق
ظهورنده اثر تلاش کوستروب نسوان
و صیانی تذهیش ایتمه ملی) جمی
(تذهیبات) دو .

تذهین { [ذ] یاغ سورمک ،
تذهین } یاغلامق ، یاغک فوقوسی
مشروط و مستبرککلدر : (تذهین کاکل ،
خورجلرک تذهینی)

تذین { [ذ] دین طوغق ، بردینک
تذین } احکامی قبول و اجرا
ایتمک « بورجلانق ، بورج ایدینک :
(بو ایش ایچون برخیلی مقدار تذین
ایتم)

تذاکر { [ذ] « تذکره » تک
تذاکر } جمی : (تذاکر وارده ،
تذاکر رسمیه) اودایه باقکیز .

تذبذب { [ذ] نظامسزاق ، انتظا
تذبذب } سزاق ، قاریشقلق ،
قرارسزاق ایله سورنجهده و ترددده
قالق : (تذبذب امور ، تذبذب

(تَدَنِّيْ قَدْر و معزات) . بعضاً اوجوز .
لامق مناسبند قولالايير : (تَدَنِّيْ
فيثات اسمار) . جى تخفيف يا ايله
(تَدَنِّيَات) در .

« بي ارباب هر نه دن اعراض ايدرسه خلق »
« بالطبع رفته رفته تَدَنِّي نمون اولور »
(معلم ناجى)

تَدَنِّيْس . { [۵] كيرلتمك ، كيرله ملك :
تَدَنِّيْس } (تَدَنِّيْس لباس ، جامه ملك
تَدَنِّيْس) جى (تَدَنِّيْسَات) .

تَدْوِير . { [۵] دوندومك ، دوند .
تَدْوِير } ايرلك ، چويرمك ، چويرلك :
(تدوير چرخ ، دولابي تدوير ، چرخك
تدويرى) § برشى يورلاق قىلغى ،
بر شى الدن اله كچهرك دور قىلغى :
(تدوير شكل بيفى) [تدوير موافق
ولى نميلر يله بخت خوابيدهسى بيدار
واختر مطلبي نمودار اولغى — سراطبايه
تذكرة — حاكف پاشا]

تَدْوِين . { [۵] ديوان شكلنه قويغى ،
تَدْوِين } بر علم وفنه عائد مسائلى
بربر جمع و ترتيب ايله كتاب طريزسه
افراغ ايتك : [علم فقهي تدوين ، علم
منطقك تدوين] « تدوين آثار » =
مقالات ادبية مختلفه بي جمع ايله جلد تشكيل
ايتك مناسبند مستعملدور . جى
(تَدْوِينَات) در .

اولان مجلسك عنوان رسميسيدر .
(تحققي) ايله بينلرنده فرق واورد .
تَدَلُّك . { [۵] سورتمك ، اوغو .
شديرلىق .

تَدَلِّي . { [۵] شيوه وادا ايله
نازلانمق . جى تخفيف
يا ايله (تدليات) در .

تَدَلِّيْس . { [۵] حبن بيمده عيب
متاهى مشتر بدن ستر
ايچون بايع طرفدن حيله ايدملك .

تَدْمُع . { [۵] كوز ياشارمق ،
كوز پيگارى علق ديمكدور .

تَدْمُل . { [۵] تولا يي كوبره له ملك ،
تولايه كوبره دوكله .

تَدْمِيْج . { [۵] بر نسنه بي ديكر
بر شيتك ايچنه كركي
كبي يرلشديرمك .

تَدْمِيْر . { [۵] محو ، هلاك ايتك ،
تدمير ايدملك : [تدمير اشقياء ،
اشقياءك تدميري] . جى (تدميرات)
« ايدملك حكيمكه مسكاتى مفاد و مطيع »
« خارجينك ايدوب اعيان هصاتي تدمير »
(حق)

تَدْنِيْ . { [۵] كيرلتمك ، پس اولغى ،
تَدْنِيْس } پاسلامق : (تَدْنِس
اثواب) .

تَدْنِي . { [۵] آشاغىلامق ، كيرله ملك ،
« تَرَقِي » تَك ضدى :

(تَدْرِيع) = زړه کيديرمك ، كيد -
يرلك معناسنه در .

تَدْرِيع { [ع] درجه درجه حرکت ،
تَدْرِيع { آهسته آهسته وارمه :

[تدریج ايله مناصب عاليه په مظهر
اولدی] . (بالتدریج ، تدریجاً) =
درجه درجه حرکت ايله ، تدریج ايله .

[عَلَى التدریج] = تدریج اوزره .

(تَدْرِیجی ، تَدْرِیجیة) = تدریجیه

منسوب ، تدریجی : [ادیان تدریجی ،
حرکات تدریجیه] . جمی [تَدْرِیجات]

تَدْرِیس { [ع] درس ویرمك ،
تَدْرِیس { ویرلك ، درس صورتیه

اوقوتی ، اوقودلی : (كلستانی
تدریس ، كلستانك تدریسی)

تَدْرِیس { [ع] اصابت عینی دفع
تَدْرِیس { ایچون کوچك چو حرك

چكه چقورنی سیاه ايله بنكله مك ، سیاه
اشارت قومق .

تَدْرِیس { [ع] دفن ، مقامده
تَدْرِیس { بنی یره کومك ، یره

کومك معناسنده استعمال اولنور :

تَدْرِیس { [ع] دقتله وایجه دن
تَدْرِیس { ایجه په آراشدرمق ،

آراشدرمق : (تدقیق امور ، مسائل
مالیه لك تدقیق) . جمی (تَدْرِیقات) در :

(تَدْرِیقات شرعیة) = امور ومصالح
شرعیه په متعلق احكامك مرجع استیناف

چاره دوشونمك ، حاله اویفون طاورانتی :

(امور سیاسیه ده تدبیر شرط اول
حکمنده در) . جمی [تَدْرِیات] در .

تَدْبِیر { [ع] امور خیریه وشریعه
تَدْبِیر { متعلق هر درلو ماده مك

انجامنی تفکر و عاقبتنه حصر نظر ایدهرک
حصولی چاره لرینی تهیه واسبابی ترتیب

ایله مکدر . بولکه مك احتوا ایستدیکي
معناك خبر وشړه شولی [حسن تدبیر ،

سو تدبیر] تعبیر لریله ثابتدر : [اتخاذ
تدبیر ، تدبیر امور] . (تدبیر منزل) =

(Economie domestique) .
قونومی دومستیق) که اداره بیتیه په

متعلق خصوصیات قواعدی :

• نه ایندی ایستدیکي تدبیر ضبطی اسکندر •
• نه کوردی کوردیکي دارات شوکتی دارا •

(نفی)

تَدَخُّن { [ع] بخور لاق ،
تَدَخُّن { دومان چیقارمق ،

نوسوله مك : (تدخین حمام) .

تَدْرِج { [ع] درجه درجه حرکت
تَدْرِج { ایچك ، آدیم آدیم ایلرو

له مك .

تَدْرِج { [ع] درس آلمق ، درسه
تَدْرِج { چالیشیق : (اویله نادر

بر خواجه دن تدریس ایچك نه بیسوك
سادندر) جمی (تَدْرِیسات) .

تَدْرِج { [ع] زړه لمنق ، زړه
تَدْرِج { کیمك : (تدرع مبارز)

تَدَاوُلٌ { [ع] الدن اله كزرك،
الدن اله سورولوب
دور ايتك، الده طولاشيق: (ايادی)
ناسده تداول ایدن باقنوتترك بضاری
يك فرسوده. بوكله نك اصل (معدی)
اولدینی حالده (لازم) اوله رق
استعمال ایدیلیر. § بمضاً دیلده كزرك،
دیلده طولاشیق مناسنده ده قوللابیر:
[السنة ائامده تداول ایدن كونا كون
شایمانك صدق وكذب احتمالی اولدینی
اونو تمامیلیر] .

تَدَاوَى { [ع] دوا ايتك، ايدلك:
(برای تداوی) = علاج
یایق، دوا ايتك ایچون، [بر صریضك
تداوی، صریضی تداوی، خسته نی
تداوی] . جمی تخفیف یا ايله
[تَدَاوِیَاتٌ] در : [علنك شدنی
تداویات واقعه ايله رفع ایدیلهدی] .
(تَدَاوَى بِالْمَاءِ) = اصطلاحات طبیه .
دندر . خسته نی بعض تداویر مخصوصه
ایله ایجه ترلدوب متعاقباً صوفوق صو
ایله ییقامقدرد . (تَدَاوَى بِالْعَنْبِ) =
كذلك اصطلاحات مذكوره دندر .
اوزوم ايله دوا ایتكدور :

• لیدر ویرن علیه تداوی به احتیاج •
• کیمدر قویان مزیت اصلاحی مرهمه •
(لا)

تَدَاوَى { [ع] غافقی، حقیقی كوز
تدبر } اوسنه كتیروب حاله كوره

• بیدردم ای فلک بکا برغم تدارك ایت •
• براوز كدزوق باشقه برحالم تدارك ایت •
(نورس قدیم)

جمی اولان [تَدَارُكَاتٌ] ده بو
معنالرده قوللابیر : [وقت مساعد
ایکن تداركده قصور ایتهمیلیر؛ ولییه
جمعی ایچون اقتضا ایدن مازمه نك
كافه سی تدارك ایدلشد؛ نییون وقته
تداركده باقلامش دیرلر سه نه جواب
ورورسكن؛ تاتاركی، سیاركی وقتلی،
وقتیز اجرای سیروسفرد مجبور اولان
بوسته مامورلری دائماً تداركلی بولمیلیر]
(تَدَارِكُكُ) = حاضرقلی، مهیا،
(ثُمَّ التدارك) = وقتدن صوكره،
درحال بولنش؛ درمه چاقه .
(تَدَارُكَاتٌ سَفَرِيَّةٌ) = بول حاضرقلری
(تَدَارُكَاتٌ حَرَبِيَّةٌ) = غوغا حاضرقلری
دیمكدور .

تَدَافُعٌ { [ع] بربرقی دفع ایدرهك
ايتك، قافضیق؛ ایکی
قوه متقابلده نك بربرنده تأثیر كوسترمه سی
§ دفع دشمن، ایلرو كلنی هكری
پوسكورتنه . (تَدَافُعِي) = دفع دشمنه
متعلق، یرنده طوروب ایلرو كلن
دشمنی دفع ایتك صووتنده دیمكدور .
(حَرَبٌ تَدَافُعِي) = (تَرَضِي) و
(تَجَاوُزِي) نك ضدی .

تَخْيِيلُ { [ع] ذهنده خیاله صورت
ویرمك، ویرمك، ویرمك، جمی
(تَخْيِلَاتُ) . (تَخْيِلُ) دن اقوی عد
اولنور :

« جوش حیرندن تخیلی خانه تخیلده »
« لال اولور دل پینات حسنکی تربیلده »
(معلم ناجی)

تَدَابِيرُ { [ع] تدبیر «ك جمیدور»
اورایه مراجعت اولنه :
(تدابیر قافلانه ، تدابیر حکیمانه ، تدابیر
احتیاطکارانه) .

تَدَاخُلُ { [ع] بربرینه کیریشمك،
ایکی شیدن هر بری
دیگرینه داخل اولق . § لسانغزده
اکثرا (تَاَخَرُ) مناسنده و تقاسیط
دیون وسائر حقنده استعمال اولنور :
[تداخله بئك] = وقتدن سوگرده
قالوب چوخلتی، وقتی کچوب بیریکمك
دیگدر .

تَدَارُكُ { [ع] معنای لغویسی
(وصول ، لحوق) در .
یعنی بر جاعتك صوگ قسی اوگ قسمنه
ایریشوب یتشمك دیگدر . لسان
عثمانیده معنای اصلیسنه یوس بتون
مقابر بر معناده استعمال و تعریف
اولمش و (ر) حرفك کسرله شایع
اولشدر . بوکله لسانغزده حاضر لایحه ،
حاضر لایحه ، اکسیکری وجوده کتیروب
حاضر ایتمه ، حاضرلق مضار لایحه
مستملدر :

قورمق و موجود کپی وهم و خیال
ایتمك، ایدمك : (جَنَّتْكَ تَخْيِيلُ محالدر)
جمی (تَخْيِلَاتُ) = ذهنده وجود پذیر
اولان قوروتیلر ، خیالار دیگدر .
« وار ایله اوکلشنی تخیل »
« پروانه سی کل چراغی بلبل »
(غالب)
« تخیل ایله سه دل رومالی خاکن »
« مشام جانہ ویرر دود آه نکمت عوده »
(سامی)

تَخْيِيبُ { [ع] محروم ، امیدسز
قیلغی ، قیلغی : (امید
ایله یاشایان بر حاجزی تخیب ، بر طا
جزمك تخیبی انسانیت شانه یاقشماز) .

تَخْيِيرُ { [ع] ایکی شی بیننده ، ایکی
شقدن بری قبولده بخیر
قیلغی ، قیلغی : بر آدمی ایکی دولو
حرکتدن بری ترجیح و قبول خصوصنده
مختار براقق ، براقق : [فلانی بو
مأموریتی قبول ورد ایتمکده تخیر
ایندم ، مکتبه کیدوب کیتمه مکده
چو جفك تخیری اصلا جائز دکلر] :

« ابتدی قیصر قصور خد متده »
« قالدی مختسرای ذلته »
« اوله دی کامور حقیقتده »
« قیلدی تخیر آتی سعادته »
« فخر عالم محمد عربی »
(نشیده - ناجی)

اوله رقی قاله جی آقچه نك تخمیس اولنسی
ایجاب ایدر (§ اصطلاحات ادبیّه جه
پر منظومه نك هر پشته اوچر مصراع
علاوه سیله بیتلرک بشر مصراع اولاغی ؛
ایبائی بشر مصراع اولاغ ایدلش منظو.
مه نك هیئت مجموعه سی دیعکدر. بومثلاو
منظومه لره « تخمیس » ده اطلاق اولنور.

جی اولان (تخمیسات) اکثر یا بو
معناده قوللانیلیر. مثلاً آئیده کی منظو
مه نك ایلک اوج مصراعی (نابی) نك
وصوک ایکی مصراعی ده (فضولی) نك
پر غزل عاشقانه سنك مطامع بیتدر که
(نابی) طرفندن — بالاده عرض
اولندی بی وجه ایله — تخمیس ایدلشدر

« ایدوب میل ستم اشک ایله آه لکه کدالردن »
« صاقین ای تو نها لم تاسزا آب هوالردن »
« یازیدر دور طوتمه جام لطفک مبتلازدن »
« کرم قیل کسمه ساقی التفاک بی نوالردن »
« الکدن کلدیکی خیری دریغ ایله کدالردن »

تخمین { [ع] ظن ایله بیان رأی،
تخمین { [ع] دلیل وطن ضعیفه حساب

ایتمک که ترکیه ده (اورانلاق) تعبیر
اولنور. ترکیه ده (اوران) طرز،
طور متناسب، اولچی، ظن، بیجم،
کشف معانی ای افاده ایدر. (اورا -
نلامق) = ظن ایله اولچیلکه مک، عقلاً
اولچوب بیجینی کشف ایله مک دیعکدر.

مادیات و معنویاتده استعمال اولنور :
(تخمین طول مسافه، تخمین ایله
حرکت، تخمین ارتفاع) (تخمیناً) =
حکم ظنی اوله رقی : [تخمیناً سفینه نك

طولی یوز یکریمی سکز قدمدر] ،
(تخمین) = تخمین منسوب ، تخمین
ایله : (حساب تخمین ایله بش بیک
فروش صرفی اقتضا ایدر) ، (تخمین
کرده) = تخمین ایدلش دیعکدر .
جی (تخمینات) در .

« چیمدی برنیتن قد بلند همته »
« اطلس کردونی براق کره تخمین ایتدیلر »
(نورس قدیم)

تخمین { [ع] بوغنی، ینه بو، مناده
تخمین { [ع] اخناق، زیاده قوللا .
نیلیر .

تخوف { [ع] قورقونماق، قور-
تخوف { [ع] قورقلق : (اثرایی
تخوف، ارباب شقاوتک تخوفی) .
[تخوفاً] = قورقونماق، قورقونماق
صورتیه، قورقونماق ایچون دیعکدر .
جی (تخوفات) .

« جاهل زنی تخوف ایله تشویشه دوشورمه »
« سن محکمه روز جزادنی کلورسین »
(نابی)

تخوین { [ع] بر آدمی خیانت
تخوین { [ع] نسبت ایتمک، برخصه
خاش دیمک، دیشک .

تخیل { [ع] خیاله آلیق، آلتیق؛
تخیل { [ع] بر شیتی ذهنأ درشونوب

اسنان ، تخلیل لحیه ، لحیه نك تخلیلی)
§ اکشیك ، سرکه ایتك .

تَخْلِيَه { [ع] بوشالئق ، بوشالئق ؛
تَخْلِيَه { بوش براقق ، بوش برا .

قلق : (مغاز ، بی تخلیه ، دبوک تخلیه سی)

« تَخْلِيَه سَیِل » = محبوس و موقوفی

صالبورمك . یا نك تشدیدى جاژ دکلدر .

« سندن اول کور ناپاکه مثلك بوله ماز »

« ایتسه غواص قدر تخلیه کیسه یم »

(نای)

تَخْلِيَه { [ع] اصطلاحات کمیویه .
تخمیر { دندر . شراب اوله جق

مايع قابنايوب قبايوب کانی بولى .

اسپرطو حاصل ایتك دیمکدر . § اورغو

اورتک ، یا شماقلاقق قی مایه لئك ،

اوزلئك مغازلری ده افاده ایدر .

تخمیر { [ع] بوغورمق ، مایه لند .
تخمیر { برمك ، مایه لند برمك :

« تخمیر اولنوب وجود آدم »

« فتح ایلدی روح ذات ارحم »

(نشیده - الای بکی ناجی)

« تخمیر ایدنجیه طینتک استادلم یزل »

« ایتش فروغ نور ایله پرورده کردك »

(شیخ الاسلام اسمق)

تَخْمِيْس { [ع] بشه تقسیم ، بشه
تخمیس { بولك ، بر شیشی بش

ایتمك : (شرکتك بش حصه داردن

صراکب بولمسی حسیله برسنه لک معاملات

صومیه سی یکونندن سرمایه و مصارفات

تزییل ایدلکدن سوکره صرف تمتع

آدمی کم تخلیص ایدر سه طرف حکومتدن
برمدالیه آلفه مستحق اولور ، دکره

دوشنك تخلیصی وجیه انسايتندر) .

[تَخْلِيَص مدالیه سی] = دکره دوشنلری

قورتارمق ایچون حیاتی نهلکيه آتمق

صورتيله ابراز انسانیت ایدنلره طرف

دولتدن احسان بیوریلان بر نشانه

اقتضاردر ، (تَخْلِيَصَه صندالی) =

بحر سیاه بوغازینك خارجنده ایکی

ساحلده مؤسس بولنان وفورطنه

انساننده قضاذه اوله جق سفائی ایله

طاشه لر یی قورتارمق وظیفه النساء

نپتیرورانه سیله مکلف اولان هیئت

مخصوصه لک اثنای عملیته قوللاندقلری

مانظاری بر نوع صندال . [تَخْلِيَص

گریبان] = یاقه یی قورتارمق .

تَخْلِيْط { [ع] قارشدرمق ،
تخلیط { قارشدرلق . اشیاحقنده

قوللانیلدیغی کبی بعضا کلام ایچون

استعمال اولنور : (بمض طمعکار

تاجر لرك روسیه دن جلب ایتدکلری

خالص سیر یاغی بوراده کی مغازه .

لرنده ایچ یاغی ایله تخلیط ایتدکلری ،

زیتون یاغك یا مرق یاغی ایله تخلیطی ،

تخلیط مقال ، مقاله نك تخلیطی) جمی

(تَخْلِيْطَات) در .

تَحْلِيْل { [ع] خلالاتق ، خلالات .
تحلیل { ثلق ؛ صاقلک و پارماقلرك

آره لر یی ایصلادوب تمیزله مک : (تحلیل

مقامنده استعمال اولنه ماز : (سوتك
كبرج صويله تخاطلى على ماندر) .
تَخَلَّفُ } [ع] خلاف اوزره بولمق ،
اويغون اولماق ، باشقه-
اشوب اوبماق ، اكثريا اشياده استعمال
اولنور : (بودواي مؤثر تخلف ايتز ،
بوساعت دائما تخلف ايدر ، موقعانه -

لك ساعترى تخلف ايديور)

« احكام قدر تخلف ايتز »

« بوحالى بيلن تكلف ايتز »

(لا)

« بو بيم يادكار اولسون جهان »

« تخلفله درونم غمله طولدى »

« اسعد »

تَخْلُقُ } [ع] طبيعت ايدىك ،
خوى ايتك ، خوبلاقق :
(اخلاق حميده ايله تخلق ايدنر دائما
مدوح اولورلر)

« ليك هر شخصه خلق ايتمه »

« طور ذلتله تخلق ايتمه »

(وهي)

تَخَلَّلُ } [ع] خلل بولمق ، خلل
پذير اولمق : (معاملاتك
تخلل ايتمه مى مقصيده تدابير حاجله
اتخاذ ايدلدى) § اكسيمك ، سرکه
كسيلمك § آره لفه صوقولمق ، آره به
كبرمك .

تَخَلَّى } [ع] بوشالمق ، بوش قالمق ،
خالى اولمق : (تخلى ابريق)

تَخَلَّصُ } [ع] قورتارمق ، قور-
تارلمق : (دكزه دوشن

خفيف كوروب ملايمته وضماً تزييف
وتحقير ايتك كي برقماده ده قوللايلير .
فقط بوصورته استمالى برنكته ظريفه
وبركنائيه لطيفه ايله مجزواً واقع اولقله
مشروطدر . صورت صريحه ده وارد
اولورسه بالعكس معيوبدر .

تَخَلَّدُ } [ع] دائمي اولمق ، بربرده
دائمي صورتده قالمق :

(جهنده تخلد مشركينه مخصوص بر

جزادر) . (تَخَلَّدُ) = دائمي صورتده

براقق ، براقلى : (تخليد مشركين)

تَخْلَجُ } [ع] معنای لنفوي آياغه
خلخال طافق ديمكدر .

§ معنای اصطلاحی شیشوب قابرق ،
انيساط بولوب زياده بر قابلامقدر .
حكمت طبيعه اصطلاحاتندر .

تَخَلَّصُ } [ع] قورتمق ، خلاص
اولمق : [تخلص جزا ،

درددن تخلص] § بعض اسباب اوزرينه
اسم معروفدن باشقه اسم ثانی طافقمق ،
تخلص ايدىمك : مثلاً جنتمكان فاتح
سلطان محمد خان حضرتلرى (عوني)
وخلد اشيان سلطان محمود ثانی حضرتلرى
(عدلى) تخلص بيورلردى .

تَخَلَّطُ } [ع] قارشىق ، قارشىق
اولمق : ايكي شيشى بربرينه

قارشىد بروب بيدبرمك . دائما اشيا
حقنده قوللايلير . (اختلاط) بونك

چكك كه لسانزده موقع استعمال كوره
« تجاوز » معناسى افاده ايدر : (سر
حدى تخطى ، حدودى تخطى ، حدودك
تخطى) (جى اولان (تخطيات)
تخفيف يا ايله او قوغلير : [تخطيات
دشمن دوام ايتدجه قوه عسكريه نك
حدوده طوغرى تحريكى حكم ضرورت
كسب ايدجكي (بعض لغت كتابلارنده
بولفلك (خطا ايشله مك) صورتنده
تعريفى خطاي قاحشدر .

تخطيط : [ع] معنای اصطلاحی
چيزكى چكك ، چيزكى
چكك ؛ چيزكى ايله خريطه و رسم
ياق ، يالنى ديمكدور . فن هندسه يه
عائد تميرات مخصوصه دندر : (تخطيط
اراضى ، اراضينك تخطيطى ، حريق
علائك تخطيطى ، عرصه يى تخطيط)

تخف : [ع] خفيلتك ، خفيف
تخفف : اولقى . آغيرلاشمه نك
مندى . ماديات و معنويانده قوللانيلير :
(تخفف حمله ، تخفف بار ، تخفف
اضطراب ، تخفف اشتياق ، تخفف
محبت) § قونجلى آياق قابى كييك
معناسى لسانزده معتبر و مستعمل دكلدر .

تخفيف : [ع] خفيلتك ، خفيفلد-
تخفف : لك ؛ خفيف قيلمق ،
قيلمق . ماديات و معنويانده مستعملدر :
(تخفيف جزاء ، تخفيف اضطراب ،
تخفيف حمله ، حمالك بوكنى تخفيف ،
حمله نك تخفيف) § بوكله بعضاً غناطى

تخضر : [ع] ياشيلنك ، ياشيلك
تخضر : پيدا ايتك . بو معناده
(اخضرار) زياده قوللانيلير .

تخضير : [ع] ياشيلندرمك ؛
تخضير : ياشيل رنگ و برمك ،
ورلك . نادراً قوللانيلير .

تخطئه : [ع] برشيش خطابه نسبت
ايتك ، ايدلك ، برشيشك
يا گشتنى بولوب ميدانه چيقارمق ، بر
نسنه نك يا گشتنى بولوب ميدانه چيقارماق ؛
بريسى حقنده خطا ايتدى ديمك ،
دينلماك . ناجى صراحو م كتابنده بوكله يه
مثال اوله رق شوجه لطيفه يى يازييور :
(بنى تخطئه يه شتاب اتمه . احتمال كه
خطا ايدن سنك داييكك هم مشيره
زاده سيدر — زيفى زاده)

تخطر : [ع] دو خاطر ايتك ؛
تخطر : خاطر لاق ؛ خاطر ينه
كتير مك و كتير لك ديمكدور . جى
(تخطرات) = ذاتاً ييلندك ترى حالده
مؤخرأ اونود بولوب صوكره عقله كان
وايام ماضيه عائد اولان اولان شيلر
ديمكدور : (تخطر ماضى ، تخطر ايام
شباب ، تخطر احباب ، متوفى پرس
« بشارق » ك تخطرات سياسته سى) .
« خلل و پررسه كاه كاه سكون ليله برنوا »
« برنجى اعترافى تخطرات ترنم ايت »
(مصطفى رشيد)

تخطى : [ع] بر نسنه يى آتلايوب
تخطى : چكك ، بر نسنه آتلايوب

مربوط اولوق . بو معناده [اِخْتِصَاصْ]
دها زیاده قوللانیلیر .

{ [۵] خاص قیلن ،
تَخْصِیصْ } قیلنق ؛ بریشی بالکیز

بر شیشه حصر و تعیین ایتک ، برشی
سائر نسله لر دن آیریلوب منفرداً تعیین
ایدلک . (تَعْدِیْمْ) کله سنک ضدیدر :

(معارف مدیرنه اوج بیک فروش
معاش تخصیص ایدلش ابدی) .

[تَخْصِیصْ] = علی الخصوص ،

خصوصاً ، (بِالتَّخْصِیصْ) = تخصیص

ایله ، تخصیص ایدرک ، ایدیلرک ،

[تَخْصِیصاً] = تخصیص صورته

دیمکدر . بونک جمی اولان [تَخْصِیصَاتْ] =

مفرد مقامنده و «تَخْصِیصَاتْ» معناسنده

استعمال اولنورکه بردارنه نیک مصارفات

مختلفه سنه و بر مأمورک خدمته مقابل

خزینة دولتن معین صورتده ویریلن

آقچه دیمکدر .

« براق عزت و جاهی ایدوب بایسته تخصیص »

« سمند رحمت طامک عنان ایله مش ارحا »

(نابی)

{ [۵] خضوع کوسترمک ،
تَخَضُّعْ } نفسی تکبردن منع ایتک .

{ [۶] بویامق ، بویانق ،
تَخْضِیْبْ } (اِخْتِصَابْ) ده بو

معنایه در : (تَخْضِیْبْ لِحْیَه ، تَخْضِیْبْ

کاکل ، کبسورک تَخْضِیْبْ)

{ [۷] طیرمالاق ، طیر .
تَحْرِیْشْ } مالانلق : (تَحْرِیْشْ

بشره ، چهره نیک تخریشی) .

{ [۸] قویارمق ، بیرتمق ،
تَحْرِیْقْ } بیرتمق : (تَحْرِیْقْ

لباس ، الیه نیک تخریق) .

{ [۹] خساره اوغراقمق ،
تَحْسِیْرْ } اوغراذلوق ، ضرره دوچار

ایتک ، ایدلک . معناجه (اِضْرَارْ) دن

قوتلیدر : (تَحْسِیْرْ شَرِیک ، شرکانک

تَحْسِیْرْ) .

{ [۱۰] خشوع کوسترمک ،
تَخَشُّعْ } خشوعلاقمق ؛ کسندی

آلجق طوطوب ادب و حجابی طورانق :

(اهل تقوی تخشی سور) .

{ [۱۱] خشونتلمک ؛ سردلک ،
تَخَشُّنْ } پیدا ایتک ، قاتیلاشمق .

اخصاص و اشیاده استعمال اولنور :

[فَلَانْکْ اختیارلادقیجه وقت قلی

آرته جفته بالعکس طبیعتی تخشن ایدیور ،

تخشن بلوری] .

{ [۱۲] خشیتلمک ، تعظیم
تَخَشُّیْ } ایله مختلج خوف معناسنده در .

مثلا (ناسک حکمداره ، اولادک ابوینه

قارشى اولان طورى) کبی . [تَخَشُّیْ]

= خوفه دوشورمک ، دوشورلمک ،

قورقونمق ، قورقوتلق : (تَخَشُّیْ

قلوب) .

{ [۱۳] بر شیشه خاصه
تَخْصِصْ } منسوب و برینه قوتله

بشره) . جمی «تخذهشات» در .
 «کاه اندیشه سرمایه سامان معاش»
 «کاه تخدیش سرناخن ایضای دیون»
 (منیف)

تَخْذِيعُ { [ع] پاره پاره کسمک،
 برعضوی بدن آید .
 میه جی صورنده بچاق اورمی .

تَخْذِيلُ { [ع] خذلانه دوشورمک،
 ذلت ایچنده براقی ،
 امداد سزاق و چاره سزاک حالنده براقی:
 (نانکوری تخذیل ، کفران نعمت
 ایدنک تخذیلی) .

تَخْرِشُ { [ع] اصطلاحات موضوعه
 طیه دندرد . طیرمالانق،
 طیرمقی یش کپی کیدیشمک معناسنه در:
 (تخرش جلد) .

تَخْرِقُ { [ع] بیرتلنی ، قوبارلق
 تخرق { معناسنه در : (تخرق
 اثواب) § یالان ایدورلوق معناسنی ده
 افاده ایدرسه ده بموقامده [اختلاق]
 زیاده قوللانلیر .

تَخْرِيبُ { [ع] خراب ایتک ،
 ایدلک؛ بوزوب ییقدق،
 بوزیلوب ییقلوق : [هلاکو خان
 معینده کی مغول حشراتیه معموره
 عراقی تخریب ایشیدی ، آثار قدیمه ایتک
 تخریبی کیسه تجویز ایتر] جمی
 (تخریبات) در :

«دیوار و دوسینه بی تخریب ایدیورول»
 (معلم ناجی)

ذکر و ایراد ایللمشدر . بو معناده
 (تَهْمِيزُ) لفظنک استعمالی غلطدر .
 آنک معناسی آشاغیده کوسرتله جکدر .

تَحْجِيلُ { [ع] اوتاندیرمی ، اوتاند
 براقی : (بر معصومی
 علناً تحجیل ایتک و ایدر ؟ ، زوالی
 چو جنک تحجیلنه وجداتم راضی اولبور) ،
 جمی اولان (تَحْجِیلاتُ) آرزو للانلیر .

تَحْدَرُ { [ع] اورتولنک ، برده
 طوتنقی . بو معناده اصلی
 (خَدَر) در: (تَحْدَرُ ابکار) § اویوشوق،
 اویوشدیرمی معناسی مطلوب اولنجه
 اصلی (خَدَر) درکه آنک ایچون افعال
 باندن اولان الفاظه باقیلیدر . مثلاً
 آنک اسم فاعلی اویوشدیرمی معناسنه
 (تَحْدَر) در .

تَحْدَعُ { [ع] بر مقصده مبنی بیلورک
 خدعه به دو ایتک، آلدانق:
 [بو انخداع دکلدور بکم تَحْدَعِدو-لا] .

تَحْدِيزُ { [ع] اورتولندرمک ؛
 برده طوتندیرمی ،
 طوتندیرمی : (تَحْدِيزُ دوشیزکان ،
 قیزلرک تَحْدِيزی وظائف مادریدندر) .

تَحْدِيشُ { [ع] طیرمالایوب
 راحتسز ایتک ، طیر-
 مالانوب و راحتسز ایدلک ؛ طیرناق ایلله
 قاشمی . مادیات و مصنویانده استعمال
 اولنور : (تخدیش رأس ، تخدیش

(ساج تختہ سی ، میشہ تختہ سی ، جام
تختہ سی ، قلاس تختہ سی) ، (سرن
بیجہ سی) = دوشہ مک اسکی تختہ

دیمکدر . (کورک تختہ سی) = یاریم
طواوم . [تختہ بنا] = اخشابدن
یابیلان ، کارگیر اولیان خانہ وسائرہ
دیمکدر . § لوح ، لوحہ یعنی اطرافتہ
پروازچورلش صفحہ حالندہ ، یاصی
اولان شی دیمکدر : (رسم تختہ سی ،
مشق تختہ سی ، حساب تختہ سی ، شطرنج
تختہ سی ، دامہ تختہ سی ، یازی تختہ سی ،
آچہ تختہ سی) ، (ارتقا تختہ سی) =
ربع دائرہ . [تختہ پردہ] = آجیق
بریک اطرافتی ستر ایچون دیوارکی
آماج ویجہ دن پابیلان شی . بوکا
بہضاً « تختہ حوالہ » دہ دینبیر .
[تختہ پوش] = خانہ لک اوستندہ تختہ
دوشہ ملی وکناری پادمقلی اوستی
آجیق محل .

« زردہ ایلر امتحان چیشمانی ہپ سحرین (ندیم) »
« تختہ مشق فسوز شمدی بز جادولرہ »

تختہ { [ع] پارمہ خاتم ، پوزوک
تختہ { طافقی . مانی سائرہ سی
لسانزدہ معتبر دکلدرہ : (تختہ نسوان)
تختہ { [ه] مہر باصق . مہرلہ مک
تختہ { مناسندہ استعمال اولیور .

ترجہ قاموسدہ « تختہ » کوسترلش
ایسہدہ « تختہ » وارد اولماشدہ .
بالکز (اختری) بولفظی عین معنادہ

« بوتخائفدہ محض حکمتدر »
« بر لسان بدیع قدرتدر »
(نشیدہ — ناجی)

تخت { [ف] سریر حکمداری ،
تخت { پادشاہ صندالیہ سی ،
حضرت پادشاہک ایام متادہدہ اوزدینہ
قمود ایدوب اجرای رسم کزین ابتدکی
مزین سدر . [تخت نشین] =
سرپردہ اوطوران ، حکمدار دیمکدر .
[تختگاہ ، تختگاہ] = دارالسلطنہ ،
تخت محلی ، پادشاہک اوطوردینی
شہر . بولر « تخت » مقامندہ دخی
استعمال اولنہ بیلیر . اصلی [گاہ تخت]
ایدی کہ بالادہ بیان ایدلدیکی وجہ ایلہ
تخت محلی ، یری دیمکدر . علیت اعتباریلہ
مضاف ایلہ قدیم اولمشدر . [تخت
روان] = اوائلدہ بر نوع محفہ ،
تکر لکسر بر دولو آراہ ایدی کہ
سلاطین وکبرا راکب اولورلردی .
زمانزدہ یالکز صرہ مایون الایلرندہ
صرہ امینی بولسان ذلت حج بولندہ
رکوبنہ مخصوصاً اہمال ایتدیردیکی
« تخت روان » یادکار قدیم اولہرق
سنہدہ بر کرہ منظور جهان اولور .
(تخت فیروزہ نام) = آسمان ، کورک
دیمکدر .

تختہ { [ذ] یونیلوب بیلمش ،
تختہ { بیعتی ایلہ دوز کسپلمش
آغاچ . لسانزدہ « تختہ » معروف
اولدینی کی (بیجہ) دہ تعبیر اولنور :

طرزنده استعمال اولنشدور : (تحيز
اجسام) § اصطلاحزده موقع مخصوص
اعتبار طومتی ، شرف واهمیت کسب
اینگ معناسنده قولانیلیز : (بین الاقران
تحیز ایتدی ، اصحاب تحیزدندر ، قلیجه
تحیز ایدن خلفادندر) .

تَحِيَّةٌ { ع } سلام ویرمک ، خیر
دعا ایتمک § ملک ، مالکیت ،
بقا معناسنده در : (بعد السلام والتحية ،

التحية لله) « تحية المسجد » = بر مسجد
کبرنجه او طور مه دن قیلان ایکی رکعت
نافله نماز دیمکدر . [تَحِيَّتْ] طرژنده در .

قولانیلیز . دیگر جمعی (تحايا) در .
تَحَادُعٌ { ع } آلدانامش ایکن
تَحَادُعٌ { ع } آلدانامش کی کورنگ :
[تحادع رقیب] .

تَحَارُجٌ { ع } چیشق معناسنده در .
تَحَارُجٌ { ع } لسان شریعتده شرکاتک
بعضیی خانه و بعضیی اواضی و کذلک
ورنه دن بعضیی نقود و بعضیی مروض
اوزره عقد صلح و قبض ایلمه سی دیمکدر .

تَحَارُشٌ { ع } خیرلداشوب طالا .
تَحَارُشٌ { ع } شق (تحارش کلاب)

تَحَاصُّمٌ { ع } خصومت اوزره
تَحَاصُّمٌ { ع } بولغتی ، دشمنک ایدیشمک .
بومعناده (تحاصمه) زیاده قولانیلیز .

تَحَالُفٌ { ع } خلافت شق ، بر برینه
تَحَالُفٌ { ع } اویفون اولماق ، عکسی
حاله بولغتی :

فلان اسم قدیمی بترویه تحویل ایتدی [§
مالی برندن دیکرینه نقل ایتدیرمکه
سبب ، واسطه اولدیغی ایچون بوج
اولورق آنسان پارهیه مقابل ویریلن
سنده اطلاق اولتور : (خزینة تحویلی)
جمعی اولان [تحویلات] ده بومعناده

مستعملدر : (روم ایل تیمور بولی
تحویلاتی ، قاصده ظهور ایدن تحویلاتک
اصولاً معاینه سی اجرا)

تَحِيَّاتٌ { ع } آشاغیده کوستریلن
تَحِيَّاتٌ { ع } تحیه ، نک جمیدر .
سلامر ، خیر دمال دیمکدر :

« نماز شام نمک قدمه اخیره سیدر »
« کوکل قابوگه تحیات یاسه ایتدی تمود »
(ثابت)

تَحِيْرٌ { ع } شاشیرمی ، حیران
تَحِيْرٌ { ع } اولتی ، حیرته دوشمک ،
شاهه قانی . جمعی [تحیرات] در :

« دلخسته ایدم تأثرمدن »
« دمبسته ایدم تحیرمدن »
(معلم ناجی)

« قیل صنعت استادی تحیرله قماشاش »
« دم اوزره اگر حارف ایسه کچون وچرادن »
(لا)

تَحِيْرٌ { ع } لغنده قیورلغتی ، بر
تَحِيْرٌ { ع } مکاندن چکیلوب آلازغه
اولتی معناسنده در . مؤخرأ بو معنا
توسیع ایدیلوب حکمت طبعیه
اصطلاحاتجه بر طومتی ، بر ضبط ایتمک

تَرَبُّبٌ { [ع] اَكْلَكَ ، اَكْرَلَكَ . يَنْه
لَحْيِي } بومعاده [اِتْحَاء] زياده
قوللائيلىر .

تَحْنُطٌ { [ع] كَفَنَ مَيِّتَ (حَنَوطُ)
دَيْنِلْنِ خوشبو شيلردن
مَرْكَبِ طَيْبِ اَيْلَه تَوْتَسُوْلَه مَك .
[حَنَوط] = كافورى ، صندل ،
رَمَث دَيْنِلْنِ اجْزَا وَاوتلردن مَرْكَبِدِر .
(تَحْنُطٌ) دَه كَفَن مَيِّتِ حَنَوطِ اَيْلَه
تَمْطِيرِ اَوْلَقْ ، طَيِّبْنَقْ مَعْنَسَه دِر .
اصْطِلَاحَاتِ طَبِيْعَه جَسَدِ مَيِّتِ تَفْصِيْلْدَنْ
مَنْعِ اِيْجُونِ دَاخِلًا تَطْهِيْرِ اِيْدُوْبِ فَوْقُوْلُو
اجْزَا اَيْلَه طَوْلِدِرْمَقْ دِيْمَكْدِر : (تَحْنُطِ
مَيِّتِ) .

تَحْوَلٌ { [ع] بَاشَقَه دِرَاوِ اَوْلَقْ ،
بِرْ حَالْدَنْ بَاشَقَه حَالَه كَبِرْمَكْ ،
دَكْشَمَكْ مَعْنَسَه دِر : (تَحْوَلِ ادْوَار ،
تَحْوَلِ احوال) جَمِی [تَحْوَلَاتٌ] دِر :
(تَحْوَلَاتِ هَوَايَه) :

« كَوَسْتَرْمَكِ اِيْجُونِ نَكَاتِ نَظْمِي »
« اَزْمَانِ تَحْوَلَاتِ نَظْمِي »
(مَقْدَمَه)

تَحْوِيطٌ { [ع] دِيْوَارِ چَكْمَكْ ،
چَكْمَكْ . دِيْوَارِ مَعْنَا .
سَنَه اَوْلَانِ « حَائِطُ » چَكْمَكْ دِيْمَكْدِر .
اِسْتِعْمَالِ اَنْدَرْدِر .

تَحْوِيلٌ { [ع] دَكْشَدِرْمَكْ ،
دَكْشَدِرْمَكْ } بَاشَقَه دِرَاوِ
اَيْتَمَكْ . اَيْدَمَكْ : [مَتَالِيكَمَكْ] بِيْجِيْدِيْه يَه تَحْوِيلِ ،

كَلِيًّا مَخَالِفِ اَوْلَانِ قَهْوَه قَاوُورِقْ
مَعْنَسَه اِسْتِعْمَالِ صَوَابِ اَوْلَه سَه
كِرْ كَدِر . بِنَاءُ عَلَيْهِ « لَهْجَه عَقْمَانِي »
و « لَفْتِ نَاجِي » اَيْلَه سَاژِ بَعْضِ لُغَاتِ
كُتَابِلَرْنَدَه (تَحْمِيصِ) كْ بُو مَعْنَادَه كِ
تَعْرِيفِ تَصَوِّبِ اَيْدِيلَه مَر .

تَحْمِيْقٌ { [ع] بَرَادِي حَاقَه نَسَبِ
اَيْتَمَكْ ، اَيْدَمَكْ } بَرْتَضَه
اِحْقَاقِ دِيْمَكْ ، دِيْمَكْ . جَمِی [تَحْمِيْقَاتِ] :
« نِيْجَه بِيْكَ مَسْئَلَه تَحْقِيْقِ اَيْغَمَشِ »
« نِيْجَه مُسَامَدِي تَحْقِيْقِ اَيْغَمَشِ »
(كَافِي)

تَحْمِيلٌ { [ع] يُوَكَّلَمَكْ ، يُوَكَّلَمَكْ ،
مَادَايَاتِ وَمَعْنَوِيَاتَدَه قَوْلَا .
نِيْلِيْر : (اَشْيَاءِي اَرَبِيْه تَحْمِيلِ ، بُو
فَوْجِيْنَكِ حَالَه تَحْمِيلِي ، بُو اِيْشِيْ بَرَاهَلَنَه
تَحْمِيلِ اِيْغَمَشِي) ، [تَحْمِيلِ مَنّت] =
مَنّت اَلْتَه اَلَمَقْ ، مَنّتْدَارِ اَيْتَمَكْ . جَمِی
اَوْلَانِ [تَحْمِيْلَاتِ] اَكْثَرِيَا مَادِيَاتَدَه
قوللائيلىر .

« نَقْطَه يَ اَدُوْرَكْ اَيْدِرْ حَرْفِ اَوْزَرَه تَحْمِيلِ اَيْتَدِيْكَنْ ،
« كَاتِبِ مَنْعَكِ يِلْنِ اِجْمَالِي تَفْصِيْلِ اَيْتَدِيْكَنْ ،
(نَائِدِ)

تَحْنُجٌ { [ع] آجِيْتَه رَقْ كَالِ اَشْتِيَاقِ
كُوَسْتَرْمَكْ ، شَدْتَلَه آوَزُو .
مَنْدِ اَوْلَقْ . اَنْسَانِ وَحِيْوَانِ حَقْنَدَه
اِسْتِعْمَالِي جَائِزْدِر : (زَوَالِي قَادِيْنِ
چَوْجَقْنَدَنْ اَرَبِيْلِي تَحْنُجِ اَيْدِيْوَر) .
« اَرَبِلْدِي قُوْزِي اَوْلُوْبِ مَكْدِر »
« اَظْهَارِ تَحْنُجِ اَيْتَدِي مَادِر »
(مَعْلَمِ نَاجِي)

تَحْمِضُ . { [ع] اصطلاح کیمویه .
تَحْمِضُ { دندو . اکشیک پیدا
ایتمک ، اکشیک .

تَحْمِلُ . { [ع] مادی و معنوی بوکنمک ،
تَحْمِلُ { یوک آلتیده بولغنه قاتلانق .

[تَحْمَلُ فَرْسًا] = تَحْمَلُ آرا دینعی ،

تَحْمَلُ کیدریجی . (تَحْمَلُ - نوز) =

تَحْمَلُ یاقیعی ، تَحْمَلُ محو ایدیمی .

[تَحْمَلُ کُداز] = تَحْمَلُ اوردیمی ،

تَحْمَلُ بنیریجی . جمعی (تَحْمَلَاتُ) :

« بن دکل مفتون حسنک مبتلا عالم سکا »

« بربری روسین تحمل ایده مرآدم سکا »

(لا)

تَحْمِیُّ . { [ع] کندنی حمیه ایتمک ،

تَحْمِیُّ { قورغق : (آتادن تحمی)

تَحْمِیْدُ . { [ع] حمد ایتمک ، الحمد لله

تَحْمِیْدُ { دیمک . جمعی (تَحْمِیْدَاتُ) .

تَحْمِیْسُ . { [ع] دوامقوله سی شیلری

تَحْمِیْسُ { آتش اوزرتنده قیزدیروب

طاو لاق معناسنه در . مقارنت معنی ایله

لسانمزده قهوه یی قاورومغه و مؤخرأ

کثرت استعمال سببیه قهوه قاوریلوب

ساتیلان عمل (تَحْمِیْسُ) طلاق اولمشدر .

(تَحْمِیْسُ) لغتده نصف نهار وقتنده آهو

صید ایتمک معناسنه تخصیص اولمشدر .

واقعا (تحمیس) قاورلش دانه معناسنی افاده

ایدرسه ده « تحمیس » ک معنای موضوعه

تَحْلِیْفُ . { [ع] عین ابتدیرمک ،
تَحْلِیْفُ { ابتدیرمک که ترکجه ده

(آند ایچیرمک) تبصیر اولنور :

(رسم تحلیف ، تحلیف شهود ، مأو .

رینک تحلیفی) . [بعد التحلیف] =

عین ابتدیردکدن صدوکره . جمعی

(تحلیفات) در .

تَحْلِیْقُ . { [ع] تراش ایتمک ، ایدمک ؛

تَحْلِیْقُ { قازیق ، قازیق :

(تحلیق رأس ، تحلیق لحیه) .

تَحْلِیْلُ . { [ع] مر سیده بر چوق

تَحْلِیْلُ { مسالری افاده ایدر .

لسانمزده ایله بوستون باشقه معناده ،

تبصیر اخیری ایله یالکر اصطلاحات

کیمویه دن اولوب حل ایتمک ، جزء

جزء ایله مک ، اجزاسنی آیرمق ،

اجزاسی آیرلق معناسنده قوللانیلور .

جمعی (تَحْلِیْلَاتُ) در : [تحلیل مرکبات ،

مرکبک تحلیلی ، تحلیلات کیمویه] :

« اولدین آگلار بو عالم بر معمای غریب »

« فهم ایدن اسنادینک ترکیب و تحلیل ایتدیکن »

(نابی)

تَحْلِیَّهُ . { [ع] ترین ایتمک ، ایدمک ؛

تَحْلِیَّهُ { طونامق ، طونادلق .

معنویانده استمالی فالیدر : [اهل دنیا

ظاهری ، اهل تقوی باطنی تحلییه

چالیشیر] .

تَحْمِضُ . { [ع] بوزمک ، بوزیلوب

تَحْمِضُ { بوروشمق ؛ ات قورمقله

چکیلوب بوروشمق معناسنه در .

[تحقیقات اولیه] . (عَلَى التَّحْقِيقِ) =

حقیقت اوزره ، طوغرو اوله رق
مقامنده مستعمل بر تمیز قدیمدر :

« حَقْلِي فِي حَقْسَرِي اَمَّا اِيْلَه تَفْرِيقِ اِيْدَهْلَمْ »
« طوړوتلاش ايمه ، اقدی ! ایشی تحقیق ایدهلَمْ »
(معلم ناجی)

تَحْكُمُ { [ع] فضولی و بغیر حق
احکامك طاسلامق ، کبر
وجبر ايله حکم ايمکه قالقشمق ، جمی

اولان [تَحْكُمَات] ده قوللانیبر .

تَحْكِيمُ { [ع] متین ، حکم قیلق
قیللق ؛ قولشدرمک ،

قولشدیرمک : [رِخْمَك] اساسی تحکیم
ایچون اوستده کی طاشلری قالدیریورلر
اواسکی بئانک تحکیمی لازم کلیر . [

مادیاتده استمالی غالبدر . [احکام] ده
بومنائی افاده ایدر . فقط پینلرنده فرق
وارددر . او اکثر یا معنویاتده قوللانیلیر .

واقعا هر بیده (تحکیم) بر آدمی بر

ماده نك حل و فصلی ایچون حَكْم نصب
ایتمک مناسقی افاده ایدر سده لسانزده
بو معناده قوللانیلاز . بومعنی لسان
شریعته مختصدر .

هر لسانده جاری اولدینی کی لسان
عثمانی دخی السنه سائرده دن و خصوصیه
هر ییدن اقتباس ایتدیکی بر طاقم کلانی
معانی اصل لرنده دکل احتیاجاته کوره
معانی ملائمه سائرده ده استعمال ايله بر

تصرف خصوصیده بولنمشدر . « تحکیم » ی

« احکام » مقامنده قوللانیلمه اعتراض

ایدنر لسان عثمانیده و قوسر لقلربی

کوسترمکدن ماعدا بر هنر اثبات ایتش

اولمازلر . هر بجه نك [تحکیم] ی باشقه

لسان عثمانیده کی [تحکیم] یته باشقه در

آنلر ، شاید ترکیه یازدقلری زمان

(تحکیم) مقامنده (احکام) لفظنی

استعمال ایدر لر سه عثمانی اوباب قلی

ایچون بر اوضوکه نوین ابداع ایتش

اولورلر .

تَحَلُّبُ { [ع] افته معناسی تروصو

مقولله میز مق دیمکدر

اصطلاح طبلده سوت پیدا ایتک

مناسنه در .

تَحَلُّلُ { [ع] حل اولاق ، بر شیک

تَحَلُّلُ { اجزای طاقلوب آیرلق

اصطلاحات کمیویه دندر : [تحلل اجسام] .

جمی (تحللات) .

تَحْلِلُهُ { [ع] یینه حاث اولامق ،

ییشک حکمندن چیتمق

ایچون ویرین کفارت ؛ اوصورتله حکم

ییندن چیتمق .

تَحْلِي { [ع] زینتنمک ، طوناقم ،

کوزل شیله بزنگ ، [تحلی]

نسان ، سجایای حیدیه ايله تحلی نفس

ایتمش [جمی (تحلیلات) در . تشدید

(یا) ايله او قومه ملیدر .

کمی [تحفظی] ده دینیار. [تحفظانه]
 = اداره صحیه به بولاشیق عدولته رقی
 قرانته آلتده بولند برله جق اولان
 یولجیلرک مدت معینه ای اصرار ایچون
 اقامتینه تخصیص ایدیلن محله اطلاق
 اولنور: «تلا [طوزله تحفظانه سی،
 فلازومن تحفظانه سی].»

تَحْقِيقُ { [ع] کینلک، کین طوقی:
 «اهل تحقّد منفور طالدر»
 تَحْقِيقُ { [ع] حقیقت اوله رقی
 میدان چیتق، برشیک
 طوغری و کرچک اولدی ای اسکلاشق:
 (روایت سابقه تحقّق ایتدی، مسئله ک
 حکمزلکی تحقّق ایتدی).

تَحْقِیرُ { [ع] خوارلامق، خوار-
 لاتیق؛ حقیر طونق،
 طونق؛ سوء معامله ایدوب آچاقلامق
 آچاقلامق: (تقیری تحقیر شان
 انسانیته یاقیشماز، فقیرک تحقیری عیدر)
 [تحقیر آمیز] = تحقیری، حقارت ایل
 قاریشیق. مناجه (احتقار، استحقار)
 ایل مترادف ایسه ده آنردن افوادور.
 جمی [تحقیرات].

تَحْقِيقُ { [ع] برشیک حقیقتی،
 اصنی آرایوب میدان
 چیقارمق؛ حقیق، طوغری
 آرایوب ظاهره چیقارمق: (تحقیق
 کیفیت، تحقیق ماده، کیفیت تحقیق،
 بویشک تحقیق). جمی «تحقیقات» در

زیرا «استعمال» لفظی طلب مناسبتی ده
 متضمن اولدیندن بوموقده استعمال
 دیگرندن انبدر.

«تحصیل کالات کم آلات ایل اولماز»
 (لادری)
 «زبور کچدن ایلدی تحصیل هندسه»
 (لا)

«تحصیل کامه صاعه دکلدرد امک کرک»
 «دیرلر امکز آدمه اولماز یک کرک»
 (اسعد پاشا)

تَحْصِینُ { [ع] استحکام وقلعه کمی
 طیانقل و صاعلام قیلق،
 قیلق: [تحصین مواقع عسکریه،
 مواقع عسکریه نک تحصینی] بوسکله
 [احصان] ایل مترادف اولوب مناجه
 آندن افوادور.

تَحْضِیضُ { [ع] رغبت ایتدیرمک،
 شوقلندومک: [تحضیض
 ایچون اولان شرطیه بسیطه نک نهایتنه
 وجوباً حرف ندا الحاق اولنور -
 میزان البلاغه ۱۱۲ ص]

تَحْفِظُ { [ع] حفظ اتمک، صافتمق،
 قورتمق: [تأثیر بروددن
 ممکن مرتبه تحفظ لازمدور]. «تحفظی»

= تحفظه منسوب دیمکدر که مقصد
 باشقه سنه هجوم ایتمه یوب کندینی قورو.
 مقدر: (حرب تحفظی، جنگ تحفظی)
 اصطلاحات عسکریه جه «تجاوزی»
 و «تدافعی» تعبیراتی قولانیلدینی

بولاق . معنویاتده مستملدر : (بوسيله)
تحصل ایدن مسرت عمومیه .

تَحْصِيلٌ . { [ع] مستحکم بربره
تَحْصِيْنٌ } صیغتی ، محافظه لی بر
برعله قایمقی : [بزرعایا مقوله سندن
اولوب بومعله اهل و عیالریمز ایله تحصن
ایتمشیدک دیو جویندمه عفو و امان
اولملریله — چلی زاده تاریخی —
صحیفه ۲۸۳]

تَحْصِيْلٌ . { [ع] حاصل ایتک .
تَحْصِيْلٌ } ایدلک : اله کتیرمک .
کتیرمک . مادیات و معنویاتده استعمال
اولنان بوافض علی الاطلاق ایراد اولنور .
سه «تحصیل علم» اراده ایدلش اولور :
مثلا [فلانک تحصیل مکملدر ، فلان
تحصیله جدأ غیرت ایدیور ، چوجفک
تحصیله هوسی یوق] کبی . (تحصیل
هنرقلای دکلدور ، ویرکونک تحصیل ،
اقتام رسومنک تحصیل ایچون) .

[تحصیل-ار] = میری یه عائد آغچه بی
طوبلانمه . أمور اولان . (تحصیلداران) =
رسوم دولتی طوبلایان مأمورلر . جمی
اولان [تحصیلات] = یالکز نکالیف ،
ویرکو ، رسوم کبی میری یه عائد آغچه لریک
طوبلانمهی مقامنده قوللانیلر . مثلا
«تحصیلات قومیسونی» کبی . بولفظک
بعض معانیده بعضلرجه ، قرادف ظن
اولغسی صواب اولمه کرکدر . مثلا
[استحصال مأموریت] مقامنده (تحصیل
مأموریت) دیمک مناسب و ملائم دکلدور .

(۲) آفرین ، بکننه آلفشی . [تحسین
خوان] = بکنوب آلفشایان ، آفرین
دیجی . [تحسین خوانی] آفرین
دیجیک ، بکنوب آلفشایجیک
جمی (تحسینات) .

«تحسین سگاکه کوکلم اوین تیره قویمه دک»
«هر زخم ناووک بگا بروزن ایدلک»
(فضولی)

«حسن خط هنر کیم کورسه تحسین خوان اولور»
(معلم ناهی)

تَحْشِيْدٌ . { [ع] بیریکمک ، طوبلانقی .
تَحْشِيْدٌ } انسانه مخصوص اولان
بوکله اکثر یا عسکر حقنده استعمال
اولنور . جمی [تحشیدات] : (ایکنجی
اردونک ایکنجی ردیف فرقه سی طابو-
رزی باندرده تحشید ایده جکندن) ،
«تحشیدات عسکریه»

تَحْشِيْدٌ . { [ع] بیریکمدرمک ، بربره
تَحْشِيْدٌ } جمع ایتک ، ایدلک .
یوقاروده کی لفظ کبی بوده انسانه
مخصوص و اکثر یا عسکر حقنده مستملدر
جمی «تحشیدات» : (افراد احتیاطیه تک
سرعت ممکنه ایله تحشیدی) .

تَحْشِيْهٌ . { [ع] حاشیه یازمق ،
تَحْشِيْهٌ } یازمق ؛ کنار یازمق ،
در کنار ایتک ، ایدلک . تشدید (یا)
ایله اوقومق غلطلدر : [طاشکوپریلی
مرحوم اوقودی بی هر کتایی تحشیه
ایدرمش ، اوقوره تک تحشیه سی لازمدر]
تَحْصِيْلٌ . { [ع] حاصل اولق ،
تَحْصِيْلٌ } حصوله کلک ، وجود

تَحْزِينُ [تحزینی] § رقت صوت ایله حَزین حَزین
 اوقومق : (تلاوت قرآن کریمده
 اوقدرا التزام شیوه تحزین ایدیسوردی که
 استماع ایدنلرک بر شوق روحانی ایله
 کوزلرندن طائلی یا شلر آقیتمه ملری
 محال ایدی .]

تَحْزِیْنُ . [ع] حَسْرَتْلَکْ ، حَسْرَت
 تَحْزِیْنُ { چکک : الد اولیان
 ویا الد ایدلی آرزو اولنان شیشی
 دوشونوب اضطراب چکک . } ایتک ،
 چکک « ماده لایله استعمال اولناملیدر .
 جَمِی [تَحْزِیْنَات] : « تَحْزِیْنُ اولاد ،
 تَحْزِیْنُ یار »

« اول ذاته تَحْزِیْنُ دَن ساندک زمان آغلر »
 (اکرم)

تَحْزِیْنُ . [ع] حَوَادِثْ وَاخْبَار
 تَحْزِیْنُ { خَیْرَیْنِ نَاسِی آراشدیروب
 آکلامق § حَسْلَکْ ، طوبی معناسنده
 و [اِحْقَاس] مقامندهده قوللانیلیر .
 تَحْزِیْنُ [تَحْزِیْنَات] جمیدر .

تَحْزِیْنُ . [ع] حَرِیْدَه اولدینی
 تَحْزِیْنُ { کَی حَسْلَکْ دَیْرَمَک ،
 کوزل قیلق مناسی لسانزده معتبر
 و مستعمل دکلدر . بولفظ لسانزده
 ایکی معناده قوللانیلیر . (۱) برشیشی
 کوزل کوروب بکنک ، او صورته
 بکه نلک : [ابراز ایتدیکی فرط
 حقیق تحسین ایتمک محالدر ، ابدال
 ایتدیکی تقدینه حیثک تحسینی طیبیدر]

ساکنک تحزینی . جَمِی [تحزینات]
 در .

« وصف پاک داوده ایلردی تحزینک زبان »
 « بولش اولسه یدی اگر کیم قدرت کفتار شمع »
 (ریاضی)

تَحْزِیْمُ { [ع] حَرَامْ قِیْلَق ، قِیْلَق :
 تَحْزِیْمُ { (تحزیم مسکرات ، تحزیم
 خمر ، قمارک تحزیمی) . « کراهت
 تحزیمه » = حرام مرتبه سنده کی
 مکروهیت شدیدده . (تحزیمه) =
 نمازده ایلک تکبیر . (تحزیمی) =
 تحزیمه مذوب و متعلق اولان .

تَحْزِیْبُ . [ع] طَائِفَه ، انسان
 تَحْزِیْبُ { کروهی دیمک اولان
 (حَزْب) دندور . کروه کروه ، طاقم
 طاقم انسانلر طولیلاقمق ، جمع اولق
 دیمکدر : (تَحْزِیْبُ حِجَاج)

تَحْزِیْنُ . [ع] حَزْلَکْ ، عزون
 تَحْزِیْنُ { اولق : « تحزین دوست »
 « نهده جمعی ایش تحزین یار »
 « صوصیم یاری کولسون اغیار »
 (معلم ناجی)

تَحْزِیْبُ . [ع] کروه کروه ،
 تَحْزِیْبُ { طاقم طاقم جمع ایتک ،
 ایدلک : [تحزیب عزات ، تحزیب
 جنود]

تَحْزِیْنُ . [ع] حَزْلَکْ دَیْرَمَک ،
 تَحْزِیْنُ { عزون ایتک ، ایدلک :
 [تحزین دوست ، تحزین پدر لایق
 دکلدر ، تحزین قلب ، بر قلب مأیوسک

تَحْرِيفُ { [ع] بر طرفه ميل
ايندیرمك، دوندیرمك؛
تبدیل و تغییر ايمك § يازلش شبني
بوزمق صورتيله تغيير، يازلش شايك
او صورتله تغييرى : [انجيلي تحريف،
تورانك تحريفي] § معنابه ايشتمكسز
بالكنز الفاضلي تغيير ايمكده اطلاق
اولور: [جامه شور] ي [جامه شير]
و [صهرنج] ي [صارنج] شكنه

قويغى كي .

تَحْرِيقُ { [ع] زياده ياقق .
جوق ياققني § صو
وبرمه يوب زياده صوصاقق .
صوصادلق .

تَحْرِيكُ { [ع] حركت استديرمك،
ايندیرمك، قيلماتق،
قيلمادلق، مادياد و معنويادده قوللانيلير:
[تحريك دولاب، دولابك تحريكى،
تحريك مهد، كهوارهك تحريكى،
تحريك حدث، تحريك غضب]
و تحريك غضبدنمى رجادنمى كليرسين .
(ناي)

§ يارماقلامق، آزدورمق، خالفه
آيارتمق . بومئاده جمى ده استعمال
اولور: (كوبا آله سنده سله رجه
دوام ايدن اغتشاشاتك اجنيلرك اثر
تحريكى اولديقى ذاتاً معلوم ايدى،
كوباليلرك تحريكات اجنيه يه قاييلوب...)
§ ساكن بر حرفى حركه لى قيلق،
قيلنق: (تحريك حروف، حرف

الويده كيلره) تحريرات قالى و آسم .
لرينه « تحريرات مديرى » اطلاق
اولور و قضاالده قلم مخصوص بولمليوب
يالكنز (تحريرات كاتبي) موجوددر .
[تحريرات يازمق] = تعميرى و هله
ياكلش كوردنورسه ده « تحريرات »
لفظى يازيلان كاغده علم اولق اعتباريله
طوغيريدر . فصل كه [مكتوب يازمق] =
تعميرى ده عين اعتبار ايله ياكلش
عد اولميور .

تَحْرِيصُ { [ع] حرصه دوشور .
مك، دوشورمك ؛
حرصلاندرمق، حرصلانديرلمق ؛ بر
آدمى بر شيشه حريص ايمك، بر آدم بر
نسنيه حريص ايدلك . اكثريا
مذمومئاده استعمال اولور: [تحريص
محتكر، اهل احتكارك تحريصى قولايذر] .
جمى [تحريصات] در .

تَحْرِيصُ { [ع] بر كيسه يى بر
شيشه تشويق ايله
قاندورمق . بر آدم بر نسنيه ايجون
شوقلنديريلوب قانديرماق . اكثريا
ممدوحانده قوللانيلير . (تشويق) دن
افوادر . جمى [تحريصات] :
[جنمگان ياوروز سلطان سليم خان
حضرتلى اكثريا بيوك عماربلك
وقوعندن اول ابراد اينديكى خطبة
قهرمانانه ايله جنود مسلمينى جنكه
تحريض ايدردى، قحطزدكانه معاونت
ايجون اهالينك تحريضى، تحريصات
حرييه] .

(تحریرات) دو: [مدرسہ لودہ۔ تحریر]
 حقیقت ایچون۔ تحصیل ایلہ زیادہ
 مشغول اولدم۔ امیر حسینی۔ فیض آباد []
 { [۵] یازمق، یازلق :
 تحریر } [بر مقاله۔ سیاسیہ تحریر۔
 بری، بر بندک تحریری، بر فقرہ
 مضحکہ بی تحریر] . (تحریری) =
 یازمق ایلہ، یازی ایلہ، تحریرہ منسوب:
 [امتحان تحریری] . [تحریر آ] =
 یازمق صورتیلہ، یازیلہ ورق : (تحریر آ
 عرض کیفیت) .
 «بندہ بیک شوق و نشاط ایلہ اودمده ایتدم»
 «مدحت ذات هایونگی بویله تحریر»
 (حق)
 تحریرات: { [۵] بالاده کی (تحریر) .
 (بر) ک جمیدر .
 فقط اصطلاحزدہ و مفرد مقامندہ
 رسمی و غیر رسمی یازلش کاغذ معناسی
 افادہ ایدرہ عادتاً «مکتوب» دیمکدر .
 توصیفندہ قاعدہ اصلیه سنہ توفیقاً
 شرط تأنیثہ رعایت اولنیلیدر: [تحریرات
 سامیه، تحریرات رسمیه، تحریرات بیہ،
 تحریرات والاری] . دواثر وادارات
 رسمیه دہ محررات رسمیه یی یازمق وظیفہ
 سیلہ مکلف اولان اقلامہ مکتوبچی
 بولنمایان محفلردہ (تحریرات قلمی)
 دینیر . مثلاً درسعادندہ نظراترلہ
 ولایاندہ بو وظیفہ یی ایضا ایدن اقلامہ
 (مکتوبی قلمی) و اشبو قلمک آسیرنہ
 (مکتوبچی) و شعبات اداره ایلہ

تخذیر، اطفالک اخلاق ذمبہ دن
 تذیری []
 «فتنہ باش فالدرہ مازحشرہ دکن تااودرہ»
 «ایتدی قورسکله قضا اهل شقای تذیری»
 (حق)
 { [۵] چکنیک، صافقی،
 تحریر } قورغنی . استعمالی
 مادیاتہ منحصردر . [احتراز] زیادہ
 قوللانیلیر :
 «اوزاندہ تحریر زحافات»
 «تکثیر نتائج اضافات»
 (مقدمہ)
 { [۵] [۵] کذلک صافقی،
 تحریر } قورغنی . بودہ مادیاندہ
 فقط آز قوللانیلیر .
 { [۵] [۵] حرکت ایتک، قیلد ایتکی:
 تحریر } (تحریر اوراق اشہار)
 حرکت ایتک، سکونک ضدینی پیدا
 ایتک : [تحریر حروف ساکنہ]
 { [۵] [۵] حرآمدن چکنیک،
 تحریر } عزت نفس سائقہ سیلہ
 فنا شیلردن قورغنی : (ارباب تحریر)
 { [۵] [۵] معنای افویسی
 تحریر } هرشیئک الک مناسبتی
 آبیروب ایتہ مک، برشیئہ صمیمی قصد
 وعزم ایتک، بریردہ او طولورمق ایتدہ
 لسانزدہ بو معناری معتبر دکلدہ .
 ترکیبہ آراشدیرمق، آراشدیرلوق
 معناسندہ و مادیات و معنویاندہ قوللانیلیر:
 (تحریر) نفوس مکتومہ، تحریر ممان،
 تحریر اجبا، تحریر مسئلہ (جہی

تقلب قصدیله منازعه و مبارزه ایتک .
جہی [تَحْدِیَات] در .

تَحْدِیْبُ . [ع] قانسورلاشدیرمق ،
قانسورلاشدیرمق ؛
قہ اندومک ، قہ اندیرمک .

تَحْدِیْثُ . [ع] معنای اصلیمی
خبر و بر مرک ، و بر مرکدر .
اصطلاحزده لسان شکران ایله بیان
ایتک ، ایدک مناسنه ور : [تَحْدِیْثُ
نعمت ، نعم الہیک تَحْدِیْثُ] § نقل
و روایت معناسی ده افاده ایدر . جہی
(تَحْدِیْثَات) دو .

تَحْدِیْدُ . [ع] حد تعیین ایتک ،
ایدک ؛ صینیر کسمک ،
کسک . مادیات و معنویاتده مستعملدر :
[تَحْدِیْدُ خط فاصل ، تَحْدِیْدُ اراضی ،
تَحْدِیْدُ حرکت ، تَحْدِیْدُ اقتدار]

تَحْدِیْقُ . [ع] وقتله باقی ، کوز
بیکنی اوینا تیبوب بریشک
حصر نظر ایتک . آرز قولانیلیر .

تَحْدَرُ . [ع] قورونورق حرکت
تَحْدَرُ ایتک ، صافق . اکثریا
معنویاتده استعمال اولنور : [اهل ایمان

عقوبت الہیہ دن تَحْدَرُ ایدر]
«ایلدی تقدیر صندوق تَحْدَرده نہان»
«موسم ایام عیدہ صافلاتان کالا کی»
(نای)

تَحْدِرُ . [ع] حذر ایتدیرمک ،
ایتدیرمک ؛ صافندرمق ،
صافندیرمق : سوء اخلاقدن اطفالی

تَحْجِیْلُ { [ع] کلینی ویا کویکی
زفافخانه یه قویق ،

قوناق : [تَحْجِیْلُ هروس ، دامادک
تَحْجِیْلُ] § ایتک آیاقلر تده دیزلری
تجاوز ایتهمک اوزره بیاض سکیل
بولنسته اطلاق اولنور . بویله آتہ
« تَحْجِیْلُ دینور . زمان جاهلیہ ده فرس
ارجل ایله تشام و احمیل ایله قائل ایدر لر دی .
وسول اکرم صلی الله علیه وسلم فرس
تَحْجِیْلُ میون و مبارک عد ایتدیلر .

تَحْدُبُ . [ع] برنسنه قانسورلق
کچی قنلق حاصل ایتک ،
قانسورلاشتق ، قانارمق ؛ طیشاری یه
طوغری چیقنی پیدا ایتک : [تَحْدُبُ
خشب]

تَحْدُثُ . [ع] یوق ایکن وجوده
کسک ، حادث اولق ،
سکره دن ظهور ایتک . استعمال
معنویاتده منحصر در : [پارسده منمقد
صلح قومیسویننده اسیرقالی مرخصلره
اسپانیا مرخصلری پینتده تَحْدُثُ ایدن
اختلاف] ، (تَحْدُثُ دعوی ، تَحْدُثُ
نزاع)

تَحْدُرُ . [ع] سرمنله زول ،
تَحْدُرُ یوقوش آشانی ایتک ،
اینشه طوغری آقوب کیتک : [تَحْدُرُ
سبل ، تَحْدُرُ میاه]

تَحْدِیْ . [ع] قصد ایله برشی
باقی ، مغالبه فکریله

«اوله لر تحت اثراده کاو و ماهی مضطرب»
 «اولسه کر فوق الماده سایه انداز و قار»
 (نمت - نظم)

تَحْمَانِي { [ع] آلتند بولان ،
 تَحْمَانِي آلتدکی ، آغاییده کی
 قات معنانه در . «فوقانی» مقابلدر :
 (فوقانی و تحتانی ایکی جسم سالونی)

تَحْمِش { [ع] شدله لازم ، واجب
 تَحْمِش اولقی : مرتبه وجوده
 بولنقی . بوندن مشتق اولان (تَحْمِش)
 زیاده استعمال اولنور .

تَحْمِش { [ع] قوبولانقی ، بغضلانقی .
 تَحْمِش اصطلاحات طویه دندر :
 (تَحْمِش دم)

تَحْمِش { [ع] طاش کسلیک ،
 تَحْمِش طاش اواق : (بعضاً)

زیر ترابده تَحْمِش اغمش اجسام مختلفه به
 تصادف اولنیور (بعض کره کنایه
 طریقله ده قوللانیلیر .

تَحْمِش { [ع] حجمنک ، جثهجه
 تَحْمِش بیوکلنمک ، وجود
 ایریشمک : (تَحْمِش صی)

تَحْمِش { [ع] لغنده آی آغیلانقی
 تَحْمِش یعنی آبک اطرائی انجه

بولوط ایله هاله شکای پیدا ایتک ،
 دوه نک کوزلرینک چوره سی داغلانقی
 معنانه در : اصطلاحده بر کیمه تک
 وضع ایدی تعرض ایتمه سی ایچون
 اراضینک اطرافنه طاش دیکمک ،
 طاش ییغنی صورتیه موانع پیدا
 ایدلکه اطلاق اولنور .

تَحْمِش { [ع] سولیشیک ، جوا -
 تَحْمِش بلاشقی . نظمده (مجاوره)
 مقامنده استعمال جائزدر .

تَحْمِش { [ع] جمدی ، خیر دمال ،
 تَحْمِش سلاملر دیمکدر . مفردی
 (تَحْمِش) در . (تَحْمِشَات) ده بونک
 جمع دیکریدر :

«اهدای تحمای ایدم روح رسوله»
 تَحْمِش { [ع] حبس نفس ایتک ،
 تَحْمِش کنندی کنندی بریره
 قایماقی دیمکدر .

تَحْمِش { [ع] نه کوزل ، نه
 تَحْمِش ظریف ، نه سوجلی کپی

برمعنایه دلالت ایدن (حَبْشاً) ادات
 تحمینی ذکر ایتک : (تَحْمِش شاهر)

تَحْمِش { [ع] آت ، آشاغی
 تَحْمِش معنانه . مادیات و معنویاتده

استعمال اولنور . (فوق) مقابلدر که
 بونک ترکیه سی (یوغ) در . فارسیده
 مقابل (زیر) لفظیدر : (تَحْمِش قدم ،
 تحت تأمین ، تحت اعتراف) . قاعده
 صریحه به توفیقاً اضافتله قوللانیلینی
 تقدیرده نصب ایله اوقونور و ظرفیت
 معنایی افاده ایدر : [تَحْمِش الارض ،
 تَحْمِش الجلد ، تَحْمِش القلعه ، تَحْمِش البحر] .
 بعضاً حال موقعنده استعمال اولنسان
 تعبیرات وارددر . ازجمله [تَحْمِش الحفظ] =
 تعبیری محافظه آلتند اوله رق دیمکدر :

برنسته به ارتباط وتلقی حاصل ایتک ،
برکیمه قانبورلق کپی پایدشوب تلقی
ایله مک دقیقه سی ده عتوبدر .

تَحْاسِدُ { [ع] حسد لشک ، ایکی
آدمک بر بری منظر
اولدقلری نمتدن عروم کورمک املندن
منبعث حالت مذمومه . نظمه (محاسده)
مقامنده قوللانیله سلیر .

تَحَاشَا { [ع] قورقوایله چکنک ،
برشیدن اورکوب صا -
تَحَاشَى { قمنی . بر بجهبی نظمه ،
ایکجهبی نظم ونرده
استعمال اولنور . [بی تحاشی] =
کوزی پک ، قورقوسز ، چکنمز ،
چکنمه یه رک دیمکدر : [کورینور
فضادن تحاشی ایتیلدر]

« دویا بی ایله بر تماشا »
« سندن ایده چکیمی تم تحاشا »
(معلم ناجی)

تَحَامَقُ { [ع] احقلمه اورمق ،
کندی حق کپی کورتمک .
تَحَالَفُ { [ع] اصطلاحات فقهیه -
دندر . حاکم الشرعک
خصینندن هرایکیسته عین ویرمه سی ،
عین ایتدیرمه سی دیمکدر .

تَحَامَى { [ع] نفسی حایه ایتک ،
صافق :
« قیامندن تحامی باعث نیل فضائلدر »
(معلم ناجی)

کریمه سنک تجهیزی ایچون بر ایون
دولار صرف ایتشیدی (جمی
(تجهیزات) : (تجهیزات عسکریه) ،

[تجهیز میت] = کفن ، پاموق
وساثره کپی اشیایی تدارک دیمکدر .
بو مقامده اکثریا (تجهیز وتکفین)
طرزنده قوللانیلیر : [غرائب اعتباریه
دندرکه اول شاه ملازمت فن تجهیزینه
کفن لازم اولدقمده - ذیل شقایق
جلد اول - صحیفه ۳۸۲]

تَجْهِيلُ { [ع] جهالت نسبت ایتک ،
ایدلک ، بر آدمک تیلد .
یکنی یعنی بیلکیمی اولدیفنی میدانه
قویمق ، یوزینه اورمق وجاهلین
دیتلک : [هر سازدن سوز آجانی
اربابی تجهیل ایدر ، پداخت فیه به قارش
وز - ویله نیک تجهیلی طبعیدر]

تَجْهِيفُ { [ع] زیاده قورقنی §
اورمق صورنیله
قورقوتوق .

تَحَابُ { [ع] سوشمک ، بر بریله
دوستلقی ایتک . (تفاعل)
بایندندر . اصلی [تَحَابٌ] ایدی .
بوتک اسم مفعولی اولان (مُتَحَابَةٌ)
صفت اوله رق قوللانیلیر : (دول متحابه)

تَحَادُبُ { [ع] قانبور اولق ،
قانبورلاشمق : (بر شخص
سوه استمالات نفسانییه انهامک ایدر
ایسه تحادب ایلر) « تحادب » بومعنائی
افاده ایدر سه ده آنده برکیمه به ویا

حنبلیدن قرائت سبعة ايله حفظ قرآن
عظیم وشمس الدین اسکندریدن احکام
مبانی تجوید نظم کریم الیوب — ذیل
عطای جلد ثانی — صحیفه ۳۹۸]

تَجْوِيزُ : { [ع] بر آدمی جوړه نسبت
ایمک ، پر آدم جوړه
نسبت ایدلک : (تجویر زنان ، خوابک
تجویری)

تَجْوِيزُ : { [ع] روا و جائز کورمک ،
تجویر کورمک : بر شیک حد
ذاتنده بآس کورمه بوب و قوعنه مسا .
عده کوسترمک ، کوسترمک : (تجویر
زاخی)

تَجْوِيعُ : { [ع] آجیتد برقی ،
آجیتد برقی . [اجاعه]
ده بومناده مستعملدر : [تجويع کاب]

تَجْوِيفُ : { [ع] بر شیک ایچی
اوچی ، قو ووق ایچی ؛
ایچی قو ووق ایدلک : [تجويف شجر ،
اشجارک تجويفی]

تَجْوِيزُ : { [ع] جهاز لایمق ، لوازمی
تجویر موجود ومنتظم اولاق ،
حاضر بولمق : (تمجيز سفائن ، تمجيز
جنود ، تمجيز عروس)

تَجْوِيزُ : { [ع] جهاز له مق ؛ لوازمی
تجویر ترتیب و احضار ایمک ،
لوازمی تنظیم و احضار ایدلک : (تمجيز
جنود ، افراد رديفه تک جمع و تمجيزی ،
تمجيز سفائن ، سفائن حربيه تک تمجيزی ،
آسرها اغنيا سندن مشهور «واتدر بیلده»

تَجْوِيزُ : { [ع] میوه طوبی لایمق ،
تجویر میوه دوشیرلک . بومناده
(اجتناء) زیاده مستعملدر § بر آدمه
جنابت اسناد ایمک ، صوج آتمق .

تَجْنِيسُ : { [ع] ایکی شیئی بر برینه
مشاکل قبلی ، جناس
یایمق که مختلف معنای افاده ایدن ایکی
لفظک بر برینه مشابهی حایله مقام
مناسبده ایراد ایدلسی دیمکدر .
(تجنیس) (جناس) مقامنده ده
قولانیلیر . (جناس) = انواع عیدیه یی
حاوی بر صنعت ادبیه در .

تَجْوِزُ : { [ع] جائز اولیان شیئی
تجویر جائز کورمک § سوزی
مجاز صورتیله سوبله مک . (تجوزت)
جمیدر .

تَجْوُفُ : { [ع] بر شیک ایچی بوش
تجووف و یاخود قو ووق اولاق ،
ایچی بوشالمق § ایچنه قو و و تاء برایمک
معناری افاده ایدر .

تَجْوِيدُ : { [ع] معنای اصلسی بر
تجوید نسنه یی کوزل ایمک و
خوشجه یایمق مناسنده در § اصطلاح .
حزده قرآن عظیم الشانک حسن تلاوتی
تعلیم ایدن علم مخصوص دیمکدر .
[تجوید حروف] = حرفلک هر
برینی مخرجلرندن صفترلله و حقیقه ادا
ایله مکدن عبارتدر که بومناسبتله علم
مذکورده عنوان اولمدر : [اوائل
حاکمه شیخ القرا شهاب الدین احمد

منتظم بر یکدیگر رسمی اجرا اید بلوب ..
جعی (تَجْمَعَاتُ) در .

تَجْمَعُ { [ع] سوسلفك ، سوس
تَجْمَعُ } مقوله سیله كوزللك :
تَجْمَعُ

(تَجْمَعُ عروس ، تَجْمَعُ عجوز) جعی
اولان (تَجْمَعَاتُ) بومعاده قوللائله ماز .

• ايله مش مولى تَجْمَعُدن جان بی نیاز •
(معلم ناجی)

• کیم شرعه ايله سه قوسل •

• انسانق ايله ایدر تَجْمَعُ •
(مقدمه)

تَجْمَعَاتُ { [ع] بالاده کوسلرلدیکی
تَجْمَعَاتُ } وحه ايله (تَجْمَعُ) ك

جعی ایسه ده اصطلاحزده لوازم •
تتمات ، ادوات ، خصوصیه اشیا ،

آلات منالرنده قوللائیلیر : (تَجْمَعَاتُ
بیته)

تَجْمَعُ { [ع] سوسله مك ، سوس
تَجْمَعُ } مقوله سیله كوزلندر مك .

جعی [تَجْمَعَاتُ] : (تَجْمَعُ عروس)
تَجْمَعُ { [ع] صائقق ، چككك ،

تَجْمَعُ } قاجحق . (تَجْمَعُ) كپی
استعمالی نادر در . بومعاده (تَجْمَعَاتُ)

زیاده قوللائیلیر .
تَجْمَعُ { [ع] طوسلدرمق ، طوسلدر .

تَجْمَعُ { [ع] طوسلدرمق ، طوسلدر .
تَجْمَعُ } برلق : (تَجْمَعُ ابن)

تَجْمَعُ { [ع] دایر مك ، دل اولق :
تَجْمَعُ

جلادت یوغیکن او صورتله کورنمکه
چالیشق ، عناد سرکشانه وجرأت
خود پسندانه ده بولمق . بونك اسم
فاعلی اولان « تَجْمَعُ » زیاده قوللائیلیر :
(اطوار تَجْمَعُده سی حد معروفی تجاوز
ایتدیکندن . . .)

تَجْمَعُ { [ع] لغتده معناسی
تَجْمَعُ } بوغازلاغش حیوانك

درینی یوزوب چیقارمق دیمکدر .
لسانغزده بومعنی معتبر دیمکدر .

• معناسی اصطلاحیسی جلدله مك ،
جلدلك دیمکدر که بوندن مقصد کتابه

یاخود کتاب کپی اوراق مجموعه یه قاب
یا بقدر . (اتمك ، اشد برمك)

ماده لرله قوللائیلیر : (تَجْمَعُ کتب ،
تَجْمَعُ رسائل ، مصاحفك تَجْمَعُدی ،

کتابك تَجْمَعُدی) ، (تَجْمَعُ حاجی
• صحیح البخاری ، بی کوزل تَجْمَعُ ایتدی ،

« قاموس » ی الافرنقه تَجْمَعُ ایتدیردم)
تَجْمَعُ { [ع] جولامق ، چو -

تَجْمَعُ } اللانق ، چول اورنك ،
اورنك : (تَجْمَعُ افراس)

تَجْمَعُ { [ع] جلاوبرمك ، یارلامق ،
تَجْمَعُ } یارلادلق . (یا) ك

تشدید یاشگشدر : (تَجْمَعُ سیوف ،
تَجْمَعُ صرات)

تَجْمَعُ { [ع] طویلانق ، بریره ككك ،
تَجْمَعُ } بریکمك : (اوق میداننده

تجمع ابدن عساكر شاهانه طرفندن غایله
تجمع

قدرة الآلهة بروز آثاره ملمو محل
دیکدره. ﴿مظهریت، طالع، قدر:

(هرکس تجلی بر اولاز، اوزوالی
اوکسوز تجلیسه کوسون) ﴿آثار
فیض الهیک قلوب مؤمنده ظهوری.

جی اولان (تجلیات) دهکی (یا) نک
تشدید ایله تلفظی یاسکشد:

«تجلی برق اورر برر سواد داغ خاندن»
(غالب)

«کلام سرتر شرح مزایای تجلادر»
(نفی)

«بر صدم ایندی فیض مولا»

«دل یتنی مطلع تجلا»

الای بکی زاده - ناجی

«برنجی ایله کیم (بر نقاب طرده دن»
(حکمت)

«هرکس حاتجه واردر بر تجلیکاه عشق»

«یستون فرماده کوم طورشکان کوسر»
(اسعد غلطنی پاشا)

«تجلیدن نه در مقصودی یارک بنده حیراتم»

«تجلی دیده سرکردان تجلی زار حیرتده»
(معلم ناجی)

«انواع تجلیات یردان»

«اول حالده نعل اولور نمایان»

(الای بکی زاده - ناجی)

«کیمین بیلندک شوقدروارکه ایلدک»

«شمع تجلیاتنگه پروانه عالی»
(معلم ناجی)

«تجلی» [ع] نکلفله جلادت

تجلید } کوسترمک، حد ذاتده

تجسس } [ع] دقتله آراشد بر مق،
کبزی آراشد برلق:

— جی «تجسبات»

تجسم } [ع] جسمک، قیابروب
جسم پیدا ایتک، جسمی

کورنگک: (تجسم خیال)

تجسیم } [ع] جسمندرمک،
جسمندیرمک، جسمنش

کوسترمک، کوسترمک: (روسیه

ارکان حریه هیئت طرفندن یاپیلان بر

یوک خریطه ده قافقاسیا قطعه سنک

عوارض طوبوغرافیسی کاملاً تجسیم

ایدلشیدی)

تجمد } [ع] صاج قیوبرجق اولق،
بوکم بوکم اولق: (تجمد

زلف) (تجمید) = صاجی قیوبرجق

یایق، صاج بوکم بوکم یایق: (تجمید

کاکلی)

تجف } [ع] یاش ایکن قورومق،
قورویوب قاتی اولق:

(تجف جلود) . [تجف]

قورمق، قوریدلق: (تجف جلود،

تجف اثواب)

تجلا } [ع] آچیلوب عیان
اولق، روشن کورنگک.

تجلی } جناب حقک قابلیات
مختلفه کوره اشیاده

بروز آثار قدرتی. [تجلیگاه، تجلیگه]

= تجلی بری . (تجلی زار) =

« اسکیوب کرچه خانه کشته ده در »

« فکرم اما تجدد اتمه ده در »
(معلم ناجی)

تجدید { [۵] یگانه مک ، یگانه
تجدید { نلک ، مادیات و معنویاتده

مستملدر ، جمی (تجدیدات) : (تجدید
لباس ، تجدید اثواب ، تجدید کیف) .

« فیض تجدیدمله ملت جانلی دولت شانلیدر »
(قانع لسانندن - معلم ناجی)

« صکره ایدیلوب پوشیوه تجدید »
« آثار عجم اولندی تقلید »
(مقدمه)

تجدیر { [۵] چوچق چیمک
چیقارمق معنانه در .

تجدیع { [۵] چوچق اغدی
مضره ایله بلمه مک
بر کیمسه هرشی نشوونما بوله منون
و محروم فیض اولسون دیه بد دواتمک
معناری افاده ایدر . [تجدیع] =
اصطلاحات طیبه دندر . تقدینک فنا لغندن
ونشوونماک انعطاعندن طبقه مشیمه
عینه نک آرقه دن انشقاق دیمکدر .

تجدیل { [۵] بره چالمق ، بره
بیتمق .

تجدیر { [۵] بر عددک جذری
چیقارمق ، جذری
چیقارمق . اصطلاحات فیه دندر .

تجدیم { [۵] کسمک معنانه در .
تجدیم { لسانزده (قطع ، انقطاع)

زیاده قولانیلیر .

مجهول ایش کی سوله مک دیمکدر .
بوگا [مجاهر عارفانه] ده دینلیر .
(تجاهرکاری) = بیلز کی کورینجیلک .

(تجاهرکارانه) بیلز نیرجه سنه . جمی
[تجاهلات] در .

« کل طرف اول که معرفت اولسون تجاهلک »
(شیخ غالب)

تجبر { [۵] کبرلنک ، کندنی حد
ذاتنده هر نه ایسه آنک
فوقنده کوروب بیرلنک ، زور کوسترمک
معنانه در : جمی (تجبرات) :
« تجبرات نمرودانه »

« قنده قالدی بوندن اولکی تجبر ، اعتلا »
« ایکی تاریم ایدر کفاری درده مبتلا »
(سروری)

تجبر { [۵] اصطلاحات طیبه دندر .
قیری کیکی اصولنه نوبتاً
صاروب ائی اتمک ، ایلتمک ، قیری
کیک صاریلوب ائی ایدلک : (تجبر
عظم ، تجبر عظام)

تجبین { [۵] قورقاق عد اتمک ،
فوقاتله نسبت ایدلک :
(سدانده جیم بر اردو ایله آلمانره
تسلیم سلاح ایدن نابولیونی بتون جهان
تجبین ایتدی)

تجدد { [۵] نازه لنگه ، یگانه مک ،
یککی اولوق . جمی
(تجددات) : « تجددات یومیه » ،

« تجددات ادیه »

ایتمه بوب کنهانی اغماض ايله عفو اتمك §
اصطلاحده برشیده حد اعتدالی چكك
مناسنه در . لسانتزه معنای لغویسی
معتبر و مستعمل دكلدر . ایکی مناده
قوللائیلیر (۱) چكك ، اوتیه چكك ،
بو طرز استعمالی یكدیكربدن فرقت
کییدر . مثلاً (سنی طقسائی تجاوز
ایتمشیکن) دینلیدیکی کپی (مسافه
معینه دن آتیلان مرمریک جلهسی هدفی
تجاوز ایدی) ده دینلیر . (۲) حد
معروفی چكك ، آرتیق ، طاشیق ،
صارق دینلر ایتمك معنای افاذه ایدر .
[تجاوزکار] = تجاوز ایدن ، غدار
[تجاوزکارانه] = غداره یاقیسته جی
طرزده [تجاوزکاری] = غدارلی ،
تجاوزکاری . (تجاوزی) و [تجاوزیه]
= تجاوزده منسوب ، ایلرییه صار-
قیندایی اتمك بولور ، هجوملو : (جنك
تجاوزی ، حرب تجاوزی ، هجوم
تجاوزی ، حرکات تجاوزیه) جمی
(تجاوزات) در .
« حد ای تجاوز ایدن راز (نایا) »
« برکونده کردش ايله مدك انجمنی قور »
(نای)
تجاهل § [ه] بیلزلکدن کلک ،
تجاهل § بیلزلکی کورتمك ،
بیلزلتمك : [تجاهل طرف] =
برنکته مخصوصیه مبنی معلومی مجهول
طرزنده سوق و ایراد ايله مك ، بر
سوزی برنکتهیه مبنی حقیقت ماده

تجن § [ع] سکره ابلاغ اتمك §
تجن § سکره بولك .
تجیه § [ع] معنای لغویسی بر
آدمی مدح و یا خود ذم و
بالخاصه مدح جهتله ذکر و بیان
ایتمك § معنای اصطلاحی قاعده
مربیه تطبیقاً ایکیلته ، ایکی به دلالت
ایدن کله دیمکدر .
تجرب § [ه] ثوابلتمق ، فرض
سوب § اولان نمازدن سوکره
نافله نماز قلوب ثواب قازانق مناسنه در .
تجارب § [ه] دنه لری صنایشلر
جمیدر . (تجارب) طرزنده راتك
خیله استعمالی غلطدر . [تجارب]
صورتنده استعمال اولنور : [تجارب
فیه ، تجارب کیویه] .
تجاز § [ه] شتم اید بشمك ،
تجاز § سوکشمك ؛ ایکی کشی
بربرینه اطاله لسانده بولقی .
تجاسر § [ه] جساتله قضا
رتلوب غیرت و جرأت کوستمك .
تجانب § [ه] جاقتمق ، چکینمك .
تجانب § [اجتناب] بوندن اقوادر .
تجانس § [ه] جنسشمك ، جنسی
اولق § اویقون اولق ، برجنسدن
اولق : (تجانس حرفین)
تجاوز § [ه] لغتده بر آدمك
تجاوز § جنبه و فضیحه سیله مؤاخذه

جنود اسلاميه تك صولت شيرانه لرینه
قارشى)

تثبيت . { [ع] ثابت ، ايدار قيلق ،
تثبيت قيلق : [جناب حق .

فرقان كرمى ايله دين اسلامى يوم حشره
قدر تثبيت بيوردي ، بو دين مينك

روز رستخيزه قدر تثبيت موعود آهيدور
تثيب . { [ع] عيلاق ، طارلق ،

تثريب } باشه قاقق منالرينى
افاده ايدور .

تثيب . { [ع] دليكنك ، دليك
تثيب : دلك : (تثيب عقيق)

تثيب . { [ع] دلك ، دليك آچق ،
تثيب : دلك : (تثيب لؤلؤ ،

تيورك تثيب)

تثيب . { [ع] آغراشدرمق ،
تثيب : آغراشديرلىق ؛ آغريلق

آرتيرمق ، آغريلق آرتيرلىق : [بر
دلك دها قونجه هكبه نك اونه كى كوزنى

تثيب ايتدى . هكبه آشاغى يو وار .
لاندى ، كفه ميزانك تثيب]

تثيب . { [ع] اوچله مك ، اوچه
تثيب : بولمك ؛ اوچه ابلاغ

اتمك ؛ اقامم نكبه قناعت واعتقاد
معناسنه در . [ادباب تثيب] = اقامم

نكبه معتقد اولانلر ، موحد اولمايانلر ،
خرستيانلر ديمكدور .

تثيب . { [ع] آغاچرك چيچكلرينى
تثيب : دو كوب عيش باغلامسى ؛ بر

آدمك مالى بر كشتندروب نشوونمايله
چو قالتمه سي ديمكدور .

تقصانلى بر نخته نك اقامى ايچون علاوه
ايديلن شي ديمكدور . (نخته) طرزنده

ايكنجى ناك خميله تلفظى غلطدر ،
ياستلشدور . جمى اولان [نختات] =

هم اكسيك شيلر معناسنده وهم لوازم ،
طاقم مقامنده استعمال اولنور : (نخته

كلام ، نخته مقال) و (نخته مدرسه لرى)
و (جميتك اكال تخاق البته نظر دفته

آلنه جقدر)

تثيب . { [ع] تماملاق ؛ تمام اتمك ،
تثيب : ابدلك . (اتمام) دن

معناجه زياده قوتلدر : (انسان باشلا .
دينى ايشى تثيب اتمه ليدر ، كتابك تثيبى)

تثيب . { [ع] ناجلانق ، تاج كيك :
سوج (رسم تنوج) =

حكمدارانك تاج كيك عادت مرعبه سي .
سوج . { [ع] تاج كيدومك ،

سوج : كيديرمك .

تثيب . { [ع] اسنه مك . غفلتدم
تثيب : بولنق مناسنى ده افاده

ايدور .

تثيب . { [ع] ملازمت اتمك ، بر
سابر : شيشه دوام اوزره بولنق .

تثيب . { [ع] آغرا لاغق ، اوشنوب
ساقل : آغرا لاغق ؛ جنكه

ليتمكه تشويق ايدلش ايكن اويالانوب
كرى قالق .

تثيب . { [ع] ثابت اولق ، ثبات
تثيب : كوسترمك ، صبر ايله

طورمق : (ميدان شهادته تثيب ايدن

{ مضبطه نك سرعته تبيضي قلم مديريه
تبيه ايدلشیدی [.

{ تبيين [عيان ايتك ، بيان
ايدلك ، آچيفه چيهارمق ،
چيه اولق . معنويانده قوللايلير .

{ تبايع [ع] پي دورې اولق ،
بربري آردى صره كيتك ،
تتالي [تباري ولى ايتك ، برى
ديكر ك آردنجه كلك : (تبايع

(تنالي سنين و اعوام) ، (تبايع
اضافات) = تلفظي لسانه و استماعي
صماخه خوش كله بن برقاج افطك مسلا
يكديكره ربط ايديليش :

« اوزانده نحرز زحافات »

« تكثير تبايع اضافات »

(مقدمه)

« نظر اولنسه تنالي نوع وجنسه اكر »

« دكل طبيعت اشيا ده دور واستكرار »

(لا)

{ تبيع [ع] آردينه دوشوب
تبع [آراشد برمق ، كر ك كې

يوقلامق ، دقتله باقق . استماعي معنويانده
محسوس دور : (شو رسالايي كوزلجه

تبع ايت (جمى اولان) تبعات) =

كر كې آراشد برمق مناسني افاده
ايتديكي كې دقتله ، آرديني برافقزن

اوقومق مناسني ده افاده ايدر . مثلا

[تبعات قيدي ، تبعات قيوده ،

تبعات قيه ، تبعات عليه] .

{ تبع [ع] بر نسته نك اكسي
تبعه [كنديسيله مكمل اولان ،

{ بول [ع] بول ايتك ، قاشاغق ،
سويدي آقيدوب دفع
ايله ملك .

{ تبويب [ع] باب باب ترتيب ايتك ،
تبويب [قم قسم آيرمق معنا .
سنه در : (تبويب كتاب)

{ تب [ف] بوزوق ، خراب ،
تبه [برباد معنا سنه اولان
(تباه) ك مخفي دور . [تبكاز ،
تبكاري [ده دينلير .

{ تب [ع] كوزلشدير ملك ،
تب [كوزلشدير ملك : [چركين
برمروسي آلكونه ايله تب [ايدبيورلر]

{ تب [ع] بر آدمك ياوري
تب [و يارد بيمبي ، يازداق

ديمكدر § مال و صيفير يادروسي
معناسني ده افاده ايدر . فرقان كريمده

وارد اولان الفاظدن در .

{ تب [ع] عيان و آشكار اولق ،
تب [آچيفه جيتمق ، وضوح
ايله آكلاشلق : [فلاك معصومق
بالتحقيق تبين ايتدي] معنويانده استعمال
اولنور :

« بلايه قارشى تباه تبين ايتدي مي ؟ »

{ تب [ع] آق ايتك ، آقارتمق ،
تب [آقارتمق § اقلام رسمي

اصطلاحاتجه مسوده طرزنده يازلش
برشيئي بياض كاغده چكرك ، يكيدين

و دوژكون يازمق ديمكدر كه بياضه

چكرك ، بياض ايتك تعبير اولنور :

اولان انحرادن بضرری عکایه طرد
و تبید اولمشردرد .

تبلیغ { [ع] جزء جزء ایتمک ،
پاره پاره ایدمک .
تبلیغ { [ع] بغض کوستمک ،
تبلیغ { برآزمه فارشی کندیشی
سومدیکنی حال و طوریه بیلدیرمک .

« البته اولور نی بالقی »

« تبلیغ و تبلیغات الیق »
(الای یکی زاده - ناجی)

تبلیغ { [ع] ایصلاقی ، تملی اولقی .
تبلیغ { (تبیل) = ایصلاقی ،
ایصلاقلق ؛ صویه قویمق ، صویق
پوسکوروب تاولاق : (تبیل کاغذ)

تبلیغ { [ع] احق اولقی ، ابلهلمک
تبلیغ { کوستمک ، احق کی
کورتمک . معانی سارمه ی قوللائیلر .

تبلیغ { [ع] ایشدیرمک ؛ ایریشدیر-
تبلیغ { مک ، ایریشدیرمک . اکثریا
معنویاتده قوللائیلیر . جمی (تبلیغات)

= اکثریا رسماً و بریان امرل معناسی
افاده ایدر . مع مافیه شخصیاتده دخی
بیلدیریلن شیلر حکمنده استعمال
اولنور : (قرار اخیری کندیشنه تبلیغ
ایتمک ، قرار مذکورک تبلیغی ، تبلیغات
رسمیه)

« شویله تبلیغ حقیقت ایلروردی کوفمه »
« ای زوالی مراد غافل ایلر مه رب و کان »

تبلیغ { [ع] اولاد ایدتمک ، برنی
تبلیغ { کندیته اوغل دیه آلمق .

تبلیغ { [ع] جزء جزء ایتمک ،
پاره پاره ایدمک .

تبلیغ { [ع] بغض کوستمک ،
تبلیغ { برآزمه فارشی کندیشی
سومدیکنی حال و طوریه بیلدیرمک .

تبلیغ { [ع] سوژ سویلر ایکن
تبلیغ { ملوتیلوب قالمق ، دیلی
ملوتلق .

تبلیغ { [ع] برآدمی ذم و دشنام
تبلیغ { و یاخود سرزنش نام
ایله مغیر ورنجیده ایتمک معناسنه درک
ترکجه ده باشه اورمق ، باشه قاقق
دنیلر . § ایراد برهان و دلیل ایله
مخاطبی انحام واسکات ایتمک معناسنده
دخی قوللائیلر .

تبلیغ { [ع] بکا ایشدیرمک ،
تبلیغ { ایشدیرمک ؛ مرثیه اوقو-
توب آغلاقمق ، آغلاندیرلمق : (تبلیغ
نسوان ، تبلیغ نوحه کران)

تبلیغ { [ع] لسانلر مختلف و مختلف
تبلیغ { اولقی و دیلدن چیقان
سوژلر قاریشوب بربرینه مخالف بولمق :
(تبلیغ السن) [اصطلاحاتده بویله بر
تبلیغ عظمیا هیچ خاطره کله بیلوری
ایدی - عبدالرحمن ثریا - مقاله]

تبلیغ { [ع] مولداتدن اصطلاحات
تبلیغ { کیمیه دندور . بلورلایمق ،
اجسامک بلورکی طونشی . فرانزجه سی

(بِالِاتِّبَاعِ) و (بِالتَّبَعِ) تعبیر لری ده استعمال اولور .

تبعش { [ع] جزء جزء ، پاره
تبعض { پاره اولق .

تبعه { [ع] تابع «ك» جمی . موقع
تبعه { استعماله كوره هم مفرد
هم جمع حكمنده و بردولك ، برحكو .
منك زیر تابعینده بولنا اهامال و اشخاص
مناسنده قوللانیلیر . مفردی بومناده
قوللانیه ماز : (تبعه ایرانیه ، تبعه
یونانیه) (هر صنف تبعه شاهانه ك
قلبرنده پیدا اولان حسیات صداقتکاری
و شكر كرداری حد معروفك قات اندر قات
فوقنده بولمغله — افكار رساله سی —
صفحه ۲۱)

تبعیت { [ع] تابع اولق ، اویق ؛
تبعیت { بر حکومت ، طاعت ایتكه
اوزره مربوط اولق . [تبعیه] =
اویق صورتیه : [ترك تبعیت] =
بر حکومت اولان مربوطیتی كسوب
براقق : (فلان تبعیت ایرانی بی قبول
ایتمش .)

تبعید { [ع] اوزاقلاشدیر مق ؛
تبعید { اوزاقلاشدیر مق ؛ ایزاقل-
ندیر مق ، ایزاقلاندیر مق . (طرد
و تبعید) = قوغوب اوزاقلاتق دیمكدور ؛
(وقوعات مكرره اصحابندن اولوب
اخیراً ینه اوتكاب جراثم ایدرك
ضابطه جنه دودست و حبس ایدلش

خبری بیلدیرمك ، اویله برخبره زده
ایدلك . جمی [تبشیرات] :

« طوندی كلبانك ظفر عرش عظیمی اویله »
« ایتدی جبریل امین روح اویسی تبشیره
(حق)

تبصیر { [ع] یالساقلاتق ؛
تبصیر { محقورانه و مسکینانه
اوضاع ایله عرض اخلاص و اختصاص
ایتك . ذمایدندور . جمی [تبصیبات] :
(تبصیر کلّی ، تبصیر کلبانه ،
تبصیبات کلّیه) .

تبصر { [ع] كوز آچیقلی ، دقتله
تبصر { ایلری بی كورش ، دقتله
كوزه نش : (ارباب تبصر) .

تبصره { [ع] نظر دقتی جلب
تبصره { ایدمك ، انسانك كوزی
آچه جق و فكره انباه و بره جك خصوص ؛
عبرت بخش کیفیت دیمكدور : [تبصره
ماكف پاشا] = منشی مشهوره ماكف
پاشانك حائز اهمیت و موجب عبرت
بر رساله سیاسیه سیدر .

تبصیر { [ع] كوزی آچه جق
تبصیر { و انباه و بره جك سورنده
تعریف و ایضاح ایتك ، بیلدیرمك
مناسنده در .

تبصیه { [ع] آخر لشمه ، باواشلامه ،
تبصیه { بطی اوله دیمكدور .

تبعا { [ع] اتباع ایلله ، اویرق ،
تبعا { اویق صورتیه . بومقاده

« بیلدی زاری رتبه بالای عشقه مظهرم »
« کلدی احباب ایلدی تبریک تبریک اوسته »
(اندرونی زاری)

تَبَرُّقُ . { [ع] تَوَكُّرْمَكْ مَعْنَا -
تَبَرُّقُ } سَنَدَر .

تَبَرُّقُ . { [ع] يَارْمَقْ ، بَرِيْشِيْكَ
تَبَرُّقُ } قَابِي شَقِ اَوْلَقْ . (تَبَرُّقُ) =
يَارْمَقْ ، شَقِ اَيْتَمَكْ ، دَلَمَكْ مَعَالَرِيْ
اَقَادَه اَيْدَر .

تَبَسُّمُ . { [ع] غَضَبْ وَبَا شَجَاعَتْدَنْ
تَبَسُّمُ } صَوْرِيْتِيْ ، اَكْشِيْ يُوْزَلُوْ
طَوْرَمَقْ .

تَبَسُّمُ . { [ع] كَوْلِسَه مَكْ .
تَبَسُّمُ } (اَيْسَامْ) دَه بَوْمَضَايِيْ
اَقَادَه اَيْدَر . قَطَقْ (اَيْسَامْ اَيْتَمَكْ)
تَمِيْرِيْ يَرْنَدَه (تَبَسْمْ اَيْتَمَكْ) مَادَه سِيْ
قَوْلَا تَلْبِيْدَر . زِيْرَا سَلِيْقَه مَرَه بُو دَه
مَوْاَقْدَر :

« كَوَلَجِيْه تَبَسْمْ اَوْلْدِيْ مَعْنَا »

« چَشْمَدَه جِهَانْ تَبَسْمْ آيَادْ »

(مَعْلُ نَاجِيْ)

« آچَلُور كَوَلْمْ كَمِيْ كَمِيْ كَرِيْهْ تَلْمْ كُوْرُوبْ »

« آچَار اَوْل كَارْخْ تَبَسْمْ بَرَلَه لَمْلْ نَوْشَنْدْ »
(فَضُولِ)

« اَوْشِيْوَه لَرَلَه تَبَسْمْ اَوْ نَازِلَرَلَه عَنَابْ »

(سِيْرَقِ)

تَبَسُّبُشْ . { [ع] بَر كَيْسَه يَه كُوْلَر
تَبَسُّبُشْ } يُوْز كُوْسُقُوبْ التَّفَاتْ

اَيْتَمَكْ . حَدِيْثْ شَرِيْفَه وَارِدْ اَوْلْمَشْدَر .

تَبَشِيْرُ . { [ع] مَزْدَه لَه مَكْ ، مَزْدَه -
تَبَشِيْرُ } لَه تَمَكْ ، سَوِيْنِيْلَه جَكْ بَر

تَبَرُّقُ . { [ع] نَقَابْ طَوْرَمَقِيْ ،
تَبَرُّقُ } بِيْجَه لَمَكْ ، يُوْزِيْ اَوْرَمَكْ :
(تَبَرُّقْ نِسْوَانْ) .

تَبَرُّكُ . { [ع] مَبَارَكْ عَد اَيْتَمَكْ ، بَر
تَبَرُّكُ } شِيْ كَنْدِيْ حَقْنَدَه يَمْنِيْ

وَمَسْعُوْدْ صَائِقِيْ . (تَبَرُّكَا) = مَبَارَكْ
وَمَتِيْنْ عَد اَيْدَمَكْ صَوْرَتِيْلَه . جَمِيْ
اَوْلَانْ (تَبَرُّكَاتْ) = هَدَايِيْ عَزِيْزَه
وَاشْيَايْ مَقْدَسَه مَقَامْنَدَه اِسْتِمَالْ
اَوْلُور .

تَبَرِّيْ . { [ع] اَصْلِيْ (تَبَرُّوْ) دَره
تَبَرِّيْ } بَرِيْ اَوْلَقْ ، سَوْمَه يُوْبْ
يُوْز جُوْبَرْمَكْ ، اَوْزاقْلَاشْتِيْ : (تَبَرِّيْ
اَكْنَامْ) .

تَبَرِّيْدُ . { [ع] صَوْغُوْمَقِيْ ، صَوْغُوْ -
تَبَرِّيْدُ } دَلَقْ ، مَادِيَاتْ وَمَعْنُوْ يَاتَدَه
اِسْتِمَالْ اَوْلُور : (قَارْبُوْزِيْ تَبَرِّيْدْ
اَيْچُوْنْ نَه يَابَلِيْدَر ، صَوِيْكَ تَبَرِّيْدِيْ
اَيْچُوْنْ قَارْلَقْ لَازِمْدَر) :

« عَدُوْبَنْدَنْ سَنِيْ تَبَرِّيْدَه اَوْلَسَه اِتْفَاقْ اَوْزَرَه »
« نَه بَا كُوْ اَوْخُلُوسْ اَلْبَتَه قَالْبِدَر نَفَاقْ اَوْزَرَه »
(نَابِيْ)

« كَرِهْ نَارِيْ يَاقَارْ بَلَكَه كِيْتَه شَرِيْ »

« اَيْلَه مَرَسَه صَوْسَبُوْبْ لَجَه لُطْفَكْ تَبَرِّيْدْ »
(كْ)

تَبَرُّبُكُ . { [ع] مَبَارَكْلَه مَكْ ، مَبَا -
تَبَرُّبُكُ } رَكْلَه تَمَكْ . مَبَارَكْ اَوْلَه

دِيْمَكْ ، تَهْنِيْتْ اَيْتَمَكْ ، اَيْدَمَكْ : (تَبَرُّبُكْ
عِيْدْ سَعِيْدْ) ، (تَبَرُّبُكْ لِيْلَه وَغَايِبْ)
جَمِيْ (تَبَرُّبُكَاتْ) = تَهْنِيْلَه مَبَارَكْلَه يَشْلَر :

« تبرا المشرق الف آرباب غفلتدن »
 « انیس سافین اولماز دل بیدارلیدن »
 (معلم ناجی)

تبرخون { [ذ] محرق [طبرخون]
 تبرخون { در . بر قاج مناسی
 وارد . (۱) غناب دینیلن میوه . (۲)
 قزیل آفاج ، قزیل سکود دینیلن
 آفاج که بقم آفاجی دیه معروفدر .
 بوکا بویا آفاجی ده دیرل . (۳)
 طرخون تمیر اولان سبزه در . لسانخده
 الکنجی معناده مستعملدر .

تبر { [ع] صوفوقی ، صوفوق
 تبر { اولاق : (تبرده ، تبر
 هوا) .

تبر { [ع] الله اقیاد و طاعت
 تبر { ایلهمک ، رضاه الہی بی
 تحصیلہ چالیشقی : « الله جملہ تبر
 صفتیلہ اتصالی نصیب ایلہ »

تبر { [ع] میدانه چیققی معنا .
 تبر { سندهر : (تبرز قهرمان ،
 تبرز صیاد) .

تبر { [ع] بر سبیلہ طارلق ؛
 تبر { طارقیقلق ایلہ صومور .
 داغق ، غضبلاغق ، آوورت طوقق ،
 ساخته عظمت کوسترمک معنای افاذه
 ایدر : [تبرطم فرومایہ ، تبرطم
 جامل]

تبر { [ع] عہدہ سنہ واجب
 تبر { اولایان عطیہ بی ، ہدیه بی
 ویرمک . (تبرعا) = بلا مجبورت
 ویرمک صورتیلہ دیمکدر . جمی
 (تبرعات) در .

و نقدی ژومسز اولہرق طاقنق ،
 طاغیدلاق : (تبذیر اموال ، تبذیر
 نقود) جمی (تبذیرات) .

تبر { [ذ] بالطلہ معناسنہ در { بعض
 تبر { درویشانک و سیاحین شرقیہ نک
 ایدای سائلانہ لرندہ بولندیر دقلری
 کوندورہ مربوط آی شکلندہ کی بالطلہ .
 (تبردار) = بالطلہ بی (تبرداران) =
 زمان سابقده حرم ہمایونک الہری
 بالطلہ لی خدمہ سی دیمکدر . مثلاً
 « تبردار محمد پاشا ، تبردار مصطفی
 افندی ، ذوات تاریخیہ دندور . (تبرداران

خاصہ) = زمان قدیمہ رکاب ہمایونہ
 مأمور پیکلرہ ، صولالقرہ اطلاق
 اولنوردی . [تبرداران اوجاقی] =
 الیوم سرای ہمایونہ موجود در .
 بالطلہ حیلرک سلك مخصوصی دیمکدر .
 (سنبل تبر) = زنبق فصیلہ سندن
 قوقوسی لطیف ، رنگی بیاض برجیچک .

تبر { [ع] بری قیلقی ، بری
 تبر { قیلقی ؛ بر آدمک مصومیق
 تحقق ایتک ، ایتدیرمک . (وزندار
 افندی درجات ثلثہ قانونیہ جہ اجرا
 قلنان محاکمہ قیامہ سندنہ تبرثہ ذمت
 ایتدی) :

« کورسہ بوہرزدہ لری تبرثہ ذمت ایلہ »
 « یافن سیکرایدی اہل تبرای مضن »
 (وہی)

تبر { [ع] بری اولق { سومہ بوب
 تبر { یوز چویرمک . اصل
 (تبری) در :

بخیلین دیمک ، دینلک : (بخیل ناسرد) .

تَبْدِيعُ { [ع] اهل سنتدن آیریلوب ارباب بدعته الحاق ایتک .
تَبْدِيعُ { [ع] بدعته نسبت ایتک ؛ اهل بدعتین دیمک ، دینلک :

تَبْدِيلُ { [ع] دکیشمک ، باشقه بر تبدل حاله کیرمک ، (تبدل هوا)
جمی (تبدلات) : (تبدلات هواثیه)
« اولش بو تبدل لسانه »
« باعث ایکی خسرو یگانه »
(مقدمه)

تَبْدِيلُ { [ع] دکشدیرمک ، دکشدیرمک ، کتیرمک ، کتیرلک ، مادیات ومعنویانده قوللانیلیر : (تبدیل مسلک ایتدیکجه فلاح بوله ماز ، تبدیل لسان ، تبدیل قیافت) ، [تبدیل هوا] = هوا دکشدیرمک ، وجودجه و صحفه استفاده مقصدیه هواسی کوزل باشقه برعله کیتمک دیمکدر . (تبدیلاً) = دکشدیرمک صورتیه . (تبدیل) = اوللری قیافتی دکشدیرلش مفتش ، خنی مأمور مقاومتده مضابطه خدمتنده استعمال اولنوردی . جمی (تبدلات) دو تَبْدِیْرُ { [ع] تخفی صاجوبه تَبْدِیْرُ { طاعنقی § مالی اسراف صورتیه عوو و پراکنده ایتک ، ماله

تَبْخَالُ { [ف] حرارندن دوداقلر ده ، آغیزک اطرافنده
تَبْخَالَهُ پیدا اولان قابارجق ، اوجوق .
تَبْخَرُ { [ع] کوزل یوریمک ، صالورق نازیله یوریمک :
(تبخر نوجوانانه)

تَبْخَرُ { [ع] بخاره قلاب ایتک ، بوغو حاله کلک . بوممنایه کوره اصطلاحات طیه دندر : (صو قابنایه قابنایه تبخر ایتدی) § توتسولنک ، بخور یاقیه لرق قوقولانمق . جمی اولان (تبخرات) هر ایکی معناده استعمال اولنور .

تَبْخَرُ { [ع] بوغو حاله کتیرمک ، بخاره لب ایدلک :
(صویک تبخیری سائنراد اعتباریه یوزدرجه حرارته متوقفدر) ، (تبخیر ماه ممکندر) § توتسوله مک ، توتسولنک . جمی اولان « تبخیرات » اکثریا معنای ثانیده استعمال اولنور . هر ایکی معنا اعتباریه کییای طیه یه حاذ اصطلاحات قیه دندر : (بحر سیاهدن کله جک بالجله یولیجره قواق تحفظخانه . سنده تبخیرات مکمله اجراسی مقرردر) لسانمزده بومثل و کلمات ، اصطلاحات موجود ایکن « ده ذفکته » « ده ذفکسیون » کی الفاظ اجنبیه یی قوللانمق یالکزه بیت دکل عیدر ، کناهدر .

تَبْخِيلُ { [ع] برآدمی بخله نسبت ایتک ، ایدلک ؛ برآدمه

«كوزلك بر لحظه كوكلدن تباعد ايله من»
«كوز كوزايتمشدر دل سوداينامي كوزلك»
(عقائد) .

تَبَلُّغُ { [ع] كَسِيلَك ، مَسَوَادَن
تَبَلُّغُ كَسِيلُوب اَخْلَاص تام ايله
جناب حقّه توجه وعبوديت ايتك ؛
قول ديكره كوره تزويج ترك ايله
اختيار زهادت وعبادت ايله مك
ممناسنه در . (تَبَلُّغُ) ده بو معناه
اقتدر . بونلر فرقان كريمده وارد
اولمشدر .

تَبَيُّنُ { [ع] اِنْسَانَك دَرِيَسَنده
تَبَيُّنُ سَيَوِيْلَه لر پيدا اولوق ،
آدمك بدني سيوييله لئلك : (تَبَيُّنُ وجه)
تَبَيُّنُ { [ع] تَعْلِيْم كِي بِيُوْك
تَبَيُّنُ طَوْعِي ، بِيُوْك صَايِقِي
ممناسنه در . (تَبَيُّنُ) دن ده ا فو تليدور .
جِي [تَبَيُّنَات] در :

«آيت نور رخك اولدم كه ترتيل ايلرم»
«روح داودي منافخوان تبجيل ايلرم»
(علي رُوحِي)
«تبجيل ايديلور نوشروان ايله سليمان»
(لا)

تَبَيُّنُ { [ع] دَرِيَالَانَمِي ، دَكْزِر -
تَبَيُّنُ اَشْمَك . عَرَبِيده ايكي صورته
استعمال اولنور . كَثْرَت ووسمنده
دَكْزِر كِي بِيَكْرَان اولوق علاقه سييله مال
قارونه مالك اولان آدمه «تَبَعْرُقِي الْمَال»
و علم و فضيلته توسع و تعمق ايدن ذاته ده
«تَبَعْرُقِي الْمِلْم» ديرلر . لسان عثمانيده
اكثريا وسعت علم و داننده قولالانيلير .

(معلم ناجي)
تَبَاعُلُ { [ع] زَوْج زَوْجِه سَيِلَه
تَبَاعُلُ اَوِيْنِاشَمَق ، مِلَاطَقَه اَيْتَمَك
ممناسنه در .

تَبَاغُضُ { [ع] بَغْض اَيْدِيَشَمَك ،
سَوِيْشَمَه مَك .
تَبَاكِي { [ع] آغَلَار كِي كُورَنَمَك ،
مَنْتَلَه آغَلَامَقِي : (تَبَاكِي)
واعظ ، تَبَاكِي سَائِل) .

تَبَايْجَه { [ذ] سَبِيل ، طَوَاقَات
ممناسنه در .
تَبَاهُ { [ذ] فَنَاء ، بُوْزُوْق ، چُورُوْك ،
تَبَاهُ بَرِيَاد ، خَرَاب ، مَحْو اولُش ،
اي بر حالدن فنا حاله دونمش .
[تَبَاهِكَار] = فَنَاء اَيْدِن ، خَرَاب
اَيْدِيْجِي . (تَبَاهِكَارِي) = فَنَاء اَيْدِيْجِيْلَك ،
تَبَاه اَيْدِيْجِيْلَك :

«كرچه بن كنديمي تباه ايدرم»
«باري ايشاي نام ايدر كيدرم»
(معلم ناجي)
«اغترزه اول شوخ ستم پشه نكاه»
«حال دلمز اولمده كيتنجه تباه»
(كبو تری)
«تباهكاري» عشقه خرد دكل حائل
(سيد وهي)

تَبَاهِي { [ع] تَخَاخُر يَمِي اَو كُنْكَك
ممناسنه در .
تَبَايُنُ { [ع] اَبْرِيَالَشَمَق ، اَيْكِي شَيْئَك
سَبَابِن بَرَبَرِيْنَه ضَد اَوَلِيْقِي :

جميع خيرات وبركات ازلى وابدی اوله رق
ذات اجل واعلاسته مخصوص اولمغه
اشبو فعل اشياى سائرده و مخلوقاتده
استعمال اولغا ز :

« اى طائر غيب صانك الله »
« پروازيگه بيگ تبارك الله »
(معلم ناجى)

تَبَاشِيرُ [ع] مژده وهر شيك
تَبَاشِيرُ [ع] اولى معانسته بنية جمع
اوزده وارد اولان كلماتندره معانسته
مبالغه موجوددور . [تَبَاشِيرُ فُجْر] ؛
[تَبَاشِيرُ صُبح] = وقت صباحك اوائل ،
ايك آيدينلى ، طاك يرينك آغيرمى كه
« فجر كاذب » ديمكدور .

« تاكه آثار تباشير فروغ نصرت »
« اوج چرخى طوة چون شمع شمع صبح اخير »
(حق)

تَبَاشِيرُ [ذ] تريكه ده تحريف
تَبَاشِيرُ [ايله] (تبه شير) دينلن
طبعى بارد و جنسى كوشهك و بياض
برنوع معدن . اشبو معدنى طور ارق
مصنوعات معدنيه لك جلانديرله سنده
قوللانيلير . بيت آقى مرحوم معلم ناجى
طرفندن « مسرور » نامنده بر زنجى
خدمتجى به خطاباً سويلغمشيدى :

« تبديغه تباشير ايله اولسون چاليشيردم »
« مسرور ! بم بخت سياهم سن اوليدك »
تَبَاعُدُ [ع] اوزا فلاشمق ،
تَبَاعُدُ [ع] ايرافلاشمق :

اليه ايله اخلاقته تاريخجه (تَبَاسُةٌ عِن)
اطلاق اولنور . (دارالتبائمه) =
مكة مكرمه ده بر خاه دوركه فخر عالم
صلى الله تعالى عليه وسلم افندمن
حضرتلى اوراده تولد اينديلر .

تَبَادُلُ [ع] آنز ين ، بردن بره
تَبَادُلُ [ع] ذمه كلك :

تَبَادُلُ [ع] بربرينه بدل اولق ،
تَبَادُلُ [ع] بربرينك يرينه چكك ،
دكيشليك : [حرفلك بو تبادلندن
اكريسته آبرى آبرى آدل و برلك
ايجاب ايدر . اقدام ۱۷۱۶ — مصاحبه]

تَبَادُلُ [ع] صافينه بوب بربرينه
تَبَادُلُ [ع] بخش ايتك ، و برلك .

تَبَارُ [ع] هلاك معانسته دره . فرقان
تَبَارُ [ع] كرمده وارد اولان الفاظندور .

تَبَارُ [ذ] اصل ، نسل ، صوى :
تَبَارُ [ع] حالى تبار ، والا تبار =
نسلى بوجه ، صوى ابي ديمكدور .
« حكمدار حالى تبار »

« اقتضار ايلر كالنگله كالات جهان »
« بيك ياشا مالدده اى علامه حالى تبار »
(شج وصى)

تَبَارُ [ع] جنك ايتك ايجون ايكي
تَبَارُ [ع] خصم برى برينه قارشى
ميدانه جيققى : (اقوام قديمه ده تبارز
قاعده سى جارى ايدى)

تَبَارُكُ الله [ع] استعجاب بليغ
تَبَارُكُ الله [ع] مقاننده و برنوع دعا
حكمنده ايراد اولنور . [تَبَارُكُ]
غنى افعال و صفات الهيه به مخصوصدور .

تَأْيِيدٌ . { [ع] قَوْلُنْدِيرْمَك ،
تَأْيِيدٌ } قَوْلُنْدِيرْمَك . اكثريا
معنويانده قوللانيلير . جى [تَأْيِيدَات]
در : [بؤكونكى خبر دونكى روايتى
تأيد ايتدى ، بواطانك تأييدى براهين
قويه محتاجدر] ، « تَأْيِيدَاتِ الْيَنِيَّه »
« نه تأيد اليندركه بؤهر مجت دشوار »
« نه دكلو اولسه دشوار اول قدر ذاتيه تساندر »
(لا)
« سينهم آينه اولوب شاهد فيض عشقه »
« ايلسون طبعى الهام الهى تأيد »
(ك)
تَأْيِيسٌ . { [ع] بَأْسُهُ دُشُورْمَك ؛
تَأْيِيسٌ } مَأْيُوسٌ اَيْتُك ، اَيْدَاك :
[منتظر لطف اولان تأيس ايتك شان
انسانته يافتماز]

تَاهِيلٌ { [ع] مسافرى كلات خاطر
نوازانه ايله تلطيف ايتك
معناسته در : (رسم تاهيل) § بر آدمى
بر شيك اهلىنى مستحق كورمك ، بر
آدم بر نسته مستحق كورمك .
« اِتْهَال » دهها قوللدر و زياده
قوللانيلير . § اهل قىلى ، اهلىلى
قىلىقى . بومعنا جهت طبعيه جه اولان
طرز استعماله كورده در .

تَاوُورٌ . { [ع] قَوْلُنْكَ ، قَوْلُ بُلُق .
تَأْيِدٌ } مَادِيَّاتٌ ومعنويانده استعمال
اولنور : [فرانسه قابه سنك استفساسى
خبرى بواقشامكى تلفراف ايله تأيد
ايتدى]

ت

ايدى . (تَبَّعْ) كَجَمْعِدِر . بولفطكا ايكى
معناسى وار . برى شمس تابع اولقى
قربن سيله « كولكه » به اطلاق اولنور ؛
ديكرى آرى قوغاشنك بكي ديمكدور .
ابتدا (تَبَّعْ) عنوانيله ياد اولنان ملك
(سعد ابوكرب) ايدى . ملك مذكور
حكومتده سلفنه تابع اولدنى ايچون
اشبو عنوان ايله تلقب اولمشيدى .
بمده (كسرى) و (قيصر) كپى علم
مخصوص اولدى . كسبه مكرمى بى برنجى
دفعه اكسا ايدن بوذاتدر . ملك موما

تَبَّ . { [ع] صَيْقُهُ ، جَى . [تَبَّزْدَه]
تَبَّ = حَبَابُهُ ، صَيْقُهُ به طوللش .
(تَبَّزْدَه) = صَيْقُهُ تَرْدَمَه سى .
« اولسه درد تب عشقك كرىار شمع »
« بويله يانوب ياقيلرب اولمازدى زردوزار شمع »
(رياضى)

تَبَّ
تَبَابٌ { [ع] زِيَانُهُ ، خَسَارُهُ ، هَلَاكُهُ .
تَبَابُهُ } [ع] زَمَانٌ قَدِيمُهُ ، مَلُوكٌ
يَنْتَكُ عُنْوَانُ مَخْصُوصُورِ

تَأْوَدُ { [ء] اكرتلك ، ايكي قات
تأود } اولقى . بر نسته يي انسانه
و برمك معناسى ده افاده ايند .

[تَأْوِدُ] = بر نسته يي اكوب ايكي
قات ايله مك ، اكر يلتك و اكر يدلك
معناسنه در .

تَأُولُ { [ء] مؤول اولقى ، باشقه
تأول } معناه كلك .

تَأُوهُ { [ء] آه و انين ايتك ، آه
تأوه } و فغان ايله مك . جمى
(تَأُوهُات) در .

تَأْوَى { [ء] اوطسوره جنى ير
تأوى } ايديتلك . مسكن پيدا
ايتك ، يورت طومقى .

تَأْوِيلُ { [ء] ير قولك معناسى
تأويل } ظاهر ينى ترك ايله ديكر
معنايه حمل ايتك ، بر لفظ معناسى
موضوعندن چيقاريلوب ملايم و متقارب
اولان باشقه معنايه صرف ايدلك :
(زروه تأويل كونورضا - مثل)

جمى اولان (تَأْوِيلَات) = الفاظك
قبول ايتديكي معناسى يعيده و ممتعه
معناسنده قوللا بيلير . [تَأْوِيلُ عَقْد]

و [تَأْوِيلُ مُلْك] تعبيرلى اصطلاحات
فقهيه دندر .

تَأَاهُلُ { [ء] اهل ايديتك معناسنه
تأاهل } دركه زوجه آلتقى ، اولئك
ديكدر .

تَأْمِينُ { [ء] امين ايتك ، ايدلك ؛
تأمين } اميت و برمك ، ويرمك ؛
صاغلاملاقى : [اقصاى شرقيه صلح
و آسايشك تأمینی] بونك جمى اولان
[تَأْمِيْنَات] = وعد قوى ، تعهد ،
آقيعه ايله كفالت كي معنارده و مفرد ينك
خلافيه اوله رق (ويرمك) و (آلمقى)
ماده لرله استعمال اولنور .

« ايلر اثر حياق تأمين »
« ارواح اداره درقوانين »
(آلاي بكي زاده نامى)

تَأْنِي { [ء] پرايشده عجله و خفت
تأني } كوسترته يوب نمكينيلى
طاورائى . ملاحظه و وقارلى بولمقى ،
آخر طورمقى : (تَأْنِي ايدن آلدانماز)
جمى [تَأْنِيَات] در .

تَأْنِيْتُ { [ء] مؤنت قيلمقى ،
تأنيْتُ } قيلمقى . قادينلره حائذ
طرز و شكله قويقى : [صفات عرييه ده
اكثري يا تأنيشه رهايت اولنور] .
قادينلاشمقى معناسى افاده ايدن (تَأْنِيْتُ)
لفظى مأنوس دكلدر .

تَأْنِيْسُ { [ء] مونس قيلمقى ، قيلمقى ؛
تأنيْس } وختى ازاله ايدوب انسانه
صوقولمه آليشد برمقى ، آليشد برللقى :
[قوشجى بر وختى غزالى تأنيْس
ايدى ، ببر دينلين جانوارك تأنيْس
مشكلدر]

یا زقی، یا زلیق : [«ساختات العرب» ی
مرحوم حاجی افندی تألیف ابتدی ،
«المشذب» ک تألیفندن ارباب تحصیل
مستفید اولدی] § «وَلَف یعنی کتاب
معناسنده» قوللانیلیر [«تألیفکرده» =
تعبیری ده عین معناده و جمعی اولان
(«تألیفات») دخی اکثریا «وَلَفات یعنی
کتابلر مقامنده استعمال اولنور .

تَأَمَّرُ } [«آمرانک ، آمرانک
تَأَمَّرُ طاسلاق ، قلب طورنده
بولنق .

تَأَمَّلُ } [«ایچه دوشونمک ،
دقتله دوشونوب طاشیق ،
حقیقت مادهی آکلامی ایچون کرکی
کبی دوشونمک . جمعی [«تأملات»] در .

(«بِلا تأمل») = دوشونمکیز بن ،
دوشونمه دن : [«تأملسز سوز سویله بن
اکثریا نادم اولور] :

« تأمل ایتمه بوجهاه برکلیشی »
« کیدرمه لی کدری باقیه صفایه کیشی »
(محمود ندیم)

تَأَمَّرُ } [«آنا ایدینک ، بر
تَأَمَّرُ خانوی آتانی ایتک .

تَأَمَّی } بر آدم جاریه ایدینک
معناسنده در .

تَأَمَّی } [«بر شیشک ذهنآ
تَأَمَّی مقدارینی تخمین ؛ بر
نسنتک مقدارینی اولچی ، اولجک
قوللانمقیزین تقدیر ایتک .

مک ، قوتلندیرمک . بوده معنویاتده
استعمال اولنور . («تأکید») =
قوتلندیرمک صورتیله . [«تأکیدنامه»] =
بر ماده حقنده اولجه ویریلن امری
محکم قیلیق ایچون صوکره یازیلان
مکتوب . («تأکید لفظی») = اصطلاحده
اول قوللانیلان بر لفظک تکرار اولمشنه
اطلاق اولنور . جمعی [«تأکیدات»] در :
(شمعی به قدر جواب وارد اولمشنه
کورده بوماده ک تأکیداً اشعار ایدلسی
لازم کلیر . جواب اخیر اخبارات
سابقهی تأکید ابتدی) .

تَأَكَّدُ } [«آیدیرمک ، یذیر-
تَأَكَّدُ لک ؛ بر کیمسه بی
اطعام ایتک .

تَأَلَّفُ } [«آلفت پیدا ایتک ،
تَأَلَّفُ آلیشیق ، خوش کچمنک .

تَأَلَّمَ } [«آلفک ، تاسه لافق ،
تَأَلَّمَ کدرلنک :

« یار ایتدیکه تألم حزن دل افزولنیر »

تَأَلَّفُ } [«آلفت ، امتزاج
تَأَلَّفُ ایتدیرمک ، ایتدیرمک :

(امریقا واسپانیا مرخصلری کوره سندده
« فیلیپین » ماده سندن طولایی تألیف
افکار اولنه میه جتی) ، (بولرک پینلرینک
تألیفی ممکن ایسه) . [«تألیف بین»] =
آره بولق ، باریشدیرمق . [«تألیف
قُلُوب»] = کوللری امتزاج ایتدیرمه ،
باریشدیروب خشود ایته . § کتاب

ویرمک ، تسلی کونه سوزلرله صیره
میل اینتدیرمک .

تَاسِیسُ . { [ع] وضع اساس ،
تَاسِیسُ { تَاسِیسُ ، تَاسِیسُ ، تَاسِیسُ ؛
محکم بر طرزده وجوده کتیرمک .

مادیات و معنویاتده استعمال اولنور :
(تَاسِیسُ مکاتب ، تَاسِیسُ مدارس ،
تَاسِیسُ قوانین ، تَاسِیسُ نظامات ،
تَاسِیسُ محاکم جدیده) بونک جمی
اولان [تَاسِیسُ] = اینجه نافعده
و آثار خیریه مقامندهده قوللانیر :
(تَاسِیسُ علیه ، تَاسِیسُ طبیه ،
تَاسِیسُ عسکریه) .

تَافُتُ . { [ع] اوف اوف دیه
تَافُتُ { اظهار اضطراب اینک .

تَافُکُ . { [ع] یالان سویله مک .
تَافُکُ { جمی (تَافُکُ) در .

تَافُکُ . { [ع] محکم اولاق ، قوت
تَافُکُ { بولاق ، قولیشمک .
معنویاتده قوللانیر : [اصول قدیمه
موضوعه اواسر جدیده ایله تَافُکُ
ایندی] .

تَافُکُ . { [ع] اینک ، اکال اولمق .
تَافُکُ { اصطلاحات طبیه دندر .
یاره نک استعدادی نسبتده ینک کپی
او بوله سنه و آجیلوب بیومه سنه اطلاق
اولنور .

تَافُکُ . { [ع] قولیشدیرمک ،
تَافُکُ { محکم قیاق ؛ قوللندیر .

آقشامدن اول طلب ایندیکی بر نشیده بی ،
یاخود قصیده بی صباحین خالک پای
مشوقانه سنه عرض و قدیم اینک شوق
و هوسی بنی بر جوق کجه لر تاریقی
ایتمشدر [، اطفالک تاریقی قاعده
حفظ الصحه به کلیاً منافیدر] .

تَافُکُ . { [ع] بورنک ، اورنک ،
تَافُکُ { جارلاق . [نزار] =
فوطه ، اورتو دیمکدر .

تَافُکُ . { [ع] بورنک ، صارمق §
تَافُکُ { قوللندیرمک .

تَافُکُ . { [ع] اوایلاندیرمق ، اوایل-
تَافُکُ { لاندیرلوق ؛ برکیسه بی
بهانه ایله مقصدندن آلیقوبمق .

تَافُکُ . { [ع] اساسلاق ، بر-
تَافُکُ { لک ، تمللنک ، بر-
طوتوب قوللنک : (رژی اداره سنک
بدایت تَاسِیسُدن بری) .

تَافُکُ . { [ع] اسفلنک ، کدرلنک ،
تَافُکُ { آجی طویفوا ایله تاسه .
لانمق ، قلباً راحتز اولمق . (اولمق)
(ایدلک) ماده لرله استعمال اولنور .

جمی (تَافُکُ) در : [فلانک صفات
حاله تَافُکُ اولنور ، تَافُکُ عظیمه] :
« دوکونه مئت تَافُکُ نوله سینه عمر »
« که ضایع اوله در یوق یره خزینه عمر »
(نانی)

تَافُکُ . { [ع] اینکپی کله برنجینک
تَافُکُ { مطاوعیدر . مفهوم و مکدر
اولان آدمه کوکل آوو .
تَافُکُ { تهجق طرزده تسلیت

بر آدمی اقوال وافصال قبیحه سندن
طولانی کند یسجه . وحب اقتباه و امثالجه
مدار عبرت اوله جق صورته . مؤاخذمه
تغزیر ، ضرب ایتمک : [یاراماز چوجق
تأدیه مستحدر] جمی [تأدیبات] در .
و نشسته بولسه کیشی کرکیفه او بوب برتقریب
و شصته رنج خمار ایلر اوساعت تأدیب .
(واصل)

تأدیه { [ع] ادا ایتمک ، ایدمک ؛
تأدیه { اوده مک ، اوده نلک .
تشدید ایله غلطدر . (تأدیه دین) =
بورج اوده مک . (ادا) ایله موقع
استعمالجه فرقلیدر . بوتک قوللانیدی
یرده (ادا) ده استعمال اولنه بیلیر .
فقط (ادا) نلک هر قوللانیدی یرده
(تأدیه) استعمال اوله ماز : (دیون
اجنبیه نلک تأدیه سی) جمی (تأدیبات) در .
تأذی { [ع] اینجمنک . ادا
اکورمک ، زنجیده اولاق :
تأذین { [ع] اذن او قومنق .
برکیسه نلک قولاغی بورمق ، برشیته
قولاق طاقق مننارنده قوللانیلیر :
[قسطنطنیه نلک یوم فنخده طوغریجه
ایاصوفیه داخل اولان حضرت قانع
تأذین و تکبیر ایله سجده بر شکران
اولشیدی]

تأذیب { [ع] برکیسه بی کیمه او قومنق
تأذیب { براقق ، براقق . یعنی
او بوتامق ، او بودلامق : [سودیکمک .

تأخیر { [ع] سوکرمه ، کریه
تأخیر { براقق ؛ بکیکدیرمک ،
بکیکدیرمک : (تأخیر سوقیات ، تأخیر
نقلیات) جمی (تأخیرات) در . [حلول
و سیم زمستان ینه مانع بنه تعمیر و اعزام
صهای قدم نو بهاره باعث تأخیر
اولدی — چای زاده تاریخی — صحیفه
[۲۷۱]

« یاره تأخیرده تأخیر ایدرسین ای آه ،
« همدوم اولسون سفی ده ترک ایدیم ناله کی »
(رئیس الکتاب واصل)

تأخیر { [ع] برنی قارداش ایدنک ،
تأخیر { برکیسه ایله قارداش اولق .

تأذیب { [ع] ادا نلک ، ادبی طاقق ،
تأذیب { اوتانغه دلالت ایدمک

صورته ادا بولط اورانق : (اویله برادیب
کاملک حضورنده شق شفه ایتمک تأذیب

ایدم) « تأذیباً » = تأذیب صورته ،
دیگرینه حرمة ادبی طاورانه رق : [تأذیباً

سکوت ایتم] ، (طالعردن منقل
و مستغرق انواع غوائل اولانک ایضای

و ظاهرده امساک همت اغلری طبعی
بولندیغی حال آشنای فتور اولان

و جدان منصفانه لری حضورنده اثباته
قالقشمدن تأذیب ایدم)

« اسماعیل صفا »
« سرکده نشوه صبا عطا سیدر خاکک »

« تأذیب ایله رخ خاک جرحه پاش اوله ،
(نانی)

تأذیب { [ع] ادبلندیرمک ،
تأذیب { ادبلندیرمک ؛ حد تأذیب =

« نظره صاعقه تأثیر سلیم اول »
 « نیجه آهندل بدخواهی مذاب یخشدو »
 (معلم ناجی)

جی (تأثیرات) در : « تأثیرات کلیه ،
 تأثیرات جزئیه ، تأثیرات بلیقه . »

تأثیر . [۱] بر کیسه به کنه کار
 تأثیریم { اولدک دیمک ، بر آدمی
 کناهه نسبت ایتک : [آلوده چرك
 معاصی اولانی مرکس تأثیر ایدر] .

تأثیر . [۲] آتش آلتی ،
 تأجج { طوتیشوب آلولغک .

تأجل { [۳] وقت معینه قدر
 مهلت ایسته مک .

تأجج . [۴] اوفکه لنگک ،
 تأجج { غضبلاقی ، طارلق .

تأجج { [۵] طوتیشدروب
 تأجج { آلولندیرمک ، طوتیشد
 بر یلوب آلولندیرمک .

تأجل { [۶] سوگره به براقی
 تأجل { معین بر زمان ویرمک .

اصطلاحات شرعیه دندو . ادای دینی
 تأخیر ، بو یولده « مهلت تعیین ایتک
 دیمکدر . مهر معجل . مهر مؤجل .

(تمجیل) ک مقابلی . جی [تأجیلات] در

تأخر { [۷] سوگره به ، کری به
 تأخر { قاتق ، کجیکمک : [تأخر

مواصلت ، تأخر هودت ، تأخر عزمت]
 بولفظ « ایتک » ماده سیله قوللانیر .

جی [تأخرات] در : (تأخرات
 واقعه)

§ بر مؤثرک تأثیری آلتنده بولمقی :

(فرط تأثر ، کمال تأثر ، شدت تأثر)

« تأثر بخش ، تأثر بخشا » = تأثر
 ویریمی ، ناسیه دوشوریجی .

[سریع التأثر] = چابک محزون

ومتأثر اولان ، سرعته ایچله تن .

جی (تأثرات) در .

« تأثر بخش دلدو صوت بابل »

« معلم ناجی »

« یهوده دکل تأثرانی »

« لکن کیه آکلادیرسک ایوا »

(وله)

تأثر { [۸] کناهدن صافتمق ،
 تأثریم { کناهدن توبه واجتناب
 ایتک .

تأثر { [۹] اثر ایتک ، ایشله مک ،
 تأثیر { نشانه پیدا ایله مک . مادیات

وممنویانده استعمال اولنور : (طوغری

سوز آجی علاج کیندو انسانه تأثیر

ایدو .) (قورشون تخمه به تأثیر ایتدی)

« صاعقه تأثیر » = ییلدیرم کبی شدتله

تأثیر ایدیجی . [تأثیر بلیغ] = فوق

الحده ، زیاده تأثیر . [بر تأثیر] = چوق

تأثیر لی . [بی تأثیر] = تأثیر سز .

(سریع التأثیر = چابک ، تیز تأثیر ایدن :

« چشم شوخکدر دل عاشقده تأثیر ایله بن »

« سودیکم مهر سلیمانک جهانده آدی وار »

(ندیم)

تَاوَه { [محرف] طوغریبی فارسی
 تَاوَه { (تابه) در که مطبخ آلاتند
 صابلو معروف قابدر . یوقابک ایچنده
 یاغ اریدوب ات ، بالیق ، بوره نوساژه
 قیزارتیلیر : (یومورطه تاوہ سی) =
 درونی مدور و چوقورچه یومورطه
 قیرمه مخصوص یرلی حاوی بر نوع
 قابدر که یوقابده اوبله قاج چوقورچه بر
 وار ایسه اول قدر یومورطه قیریلوب
 پیشبیریلور . [تابه] = لفظنه ده
 صراحت ایتمه لیدر .

جامه کن کی آنشلی ، صیباق محل .
 [تَاوُلُو] = بلور ، حاضر لائیش :
 مثلا) تاولو قوزی ، تاولو قاز ، تاولو
 هندی . [تاولو تیمور] = قیزغین ،
 قیزدیرلش . [تاولو چوقه] = بارلاق ،
 [تاولو قوتون] = غلی ، صوسر پلش .
 [تاو ویرمک] = اونو ایچون صو
 یوسکوروب چاغنه کتیرمک . [تاو لاق]
 = سیرمک . سیرمک [تاو صامق]
 = تاوی . رواجی ، چاغی کچمک
 دیمکدر .

تَا — همزه ایله

تَا بَر { [ا] ایکنه صوفیق
 تَا بَر { صورتیله علاج ایتمک ،
 آشیلامق . خرما اغاجی ارکک تخمیه
 بویه تلقیح ایدرلر .

تَا بَلَس { [ا] حقارت ایتمک ،
 تَا بَلَس { خوارلامق .

تَا بِلَن { [ا] برکیمه یوزینه
 تَا بِلَن { قارشى عیسلامق ، وفات
 ایلش بر آدمک محاسن اوصافی یاد
 ایدرک مدح و ثنا ایتمک . هریده بولفظ
 انسانک حال حیات و عیامتده تنافض
 و تضاد صورتیله استعمال اولور دیمکدر .

تَا بَر { [ا] حزن و انفعال طرزنده
 تَا بَر { حسرتک ، عزوتیله ایچلمک ،
 بو صورتله طویفولانمق ، تاسه لانمق

تَا بَر { [ا] توحش کی وحشتلتمک ،
 تَا بَر { اورکوب چکنمک § ارگن
 طور مق ، تامل ایتمک .

تَا بَر { [ا] تکبر کی کبرلتمک
 تَا بَر { § علو جناب کوسترمک ،
 برشیدن عالیجنابانه بر صورتده اعراض
 ایتمک .

تَا بَر { [ا] ایزه اویقمق ، برینک
 تَا بَر { کیندیکى جهت کیتتمک .

تَا بَر { [ا] باقی ، دائم ، مؤبد
 تَا بَر { قیلقی ، قیلغی § ابدیلشد .
 یرمک .

تَا بَر { [ا] برکیمه یی بابا ایدتمک ،
 تَا بَر { بابا عد ایتمک .

تالیه [۱] . § عساكر رديغه نك ايكنجی قسمی . افراد رديغه ايکي قسمدن هرکيدر . برنجی قسمه [صنف مقدم] ، ايكنجی قسمه [صنف تالی] اطلاق اولنور . § تلاوت ايديجي ، اوقويجي . صوك مننده آز قوللانيلير .

تام { [۱] بشون ، اكسيكسر ، نقصان اوله يان : وقوف تام ، اطلاع تام ، معلومات تامه ، تحقيقات تامه . (تام آشور) = عقلی برنده . (تام الوزن) = طارطبي نقصانسر . (تام الاعضا) = هرعضوی بشون ديمكدر .

• سوز تمام اولدی خلوص تام ايله كل ای تنظيم
• ال آجوب باشله نيازده وقتيدر سعدنكري
(تنظيم)

تاؤ - طاؤ { [محرف] اصل فارسی (تاب) دره . بولفظك معانی كشيده سندن [قیزمی ، قیزدیرمی ، بوكك] معناسنده اولان (تابیدن) مصدرينك اسم فاعل و حاصل مصدر اولديني تقديرده كي معناسنه كوره استعمال اولديني واليوم لسانمزده نصاب ، چاغ ، تيار ، بی معناسنده قوللانيلديني معلومه : [تيار تاونده ايش چاغنده كرك - مثل] (تاؤخانه) = ققراوغربايه مخصوص تيارمعلی . « تاؤخانه » كي آلت و اوسته = قارمه قاريشيق . (تاؤخانه) =

« می کبی فی کبی می می کبی شیلر تاکی »
« می کبی صنعت تکرار مکرر دیدیکه »
(صفا)

تال { [۱] کرموش و باقیردن ممول اینجه تبی § برنجدن یاغش ذیل ، چاربازه ديمكدر .

تالاج { [۱] صدا ، سس ، چاغر شمه § مشعله معناسنده در .

تالاز { [۱] پیسوك اوله ، دیوانخانه ، سالون .

تالاز { [۱] روجه دن] تلاطم ، موج کبی طالع لانه . [تالاز -

لانغی] = طالع لانونب قاریشیق ديمكدر که اکثراً ايک ، ابریشم کبی شيلرك طولاشوب قاریشمه سنده استعمال اولنور .

تالان { [۱] یاغما ، چاپول . [تالیدن] = یاغمالامق

[تالانگ] = یاغماچی ، چاپولچی .

تالانه { [۱] تویسر و نکلکی شفتالو ، اریکه مشابه شفتالو .

تالید { [۱] انسانك خانه سنده بولنان کوله ، جاريه ، دواب ، مواشی

کبی اموال قدیمه ديمكدر . (طارف و طریف) = مقابلیدر . [تلد ، تلاد ،

تلید ، آتلاد ، متلید] ده عین معنایه لقتدر .

تالی { [۱] آردی صره کیدیچی ، کیدن : [بند تالی ، مقاله

[تاسه لو] = مكدور، غملي. [تاسه سز]
 = قيدسز، قايقوسز، يوركي بول آدم.
 [تاسه چكك] = غملىق، مضطرب،
 متأسف اولق. [تاسه سنى چكك] =
 باشقه سنك درد و غمليه بى قرا اولق.
 [تاسه لانتى] = مزون، مكدور
 اولق، آيغق.

تاش { [ف] ادات شركت، فارسيدە
 اوج معناده قوللايلير.
 لسانغزده سليفه تركيه اوزره (تا) (داله)
 تبديل اولنهرق يالگزر ادات شركت
 طرزنده استعمال ايديلير : [ديدن داش،
 و طنداش، ادداش] ككي اوچنجه
 مثالده دال حرقى تكرر اينديكسندن
 بونك برى حلف اولونوب « آدش »
 طرزنده استعمال شايدور.

تافسه { [ف] بوكش اييكدن،
 ابريشمدن اينجه طوقوش
 ظريف برنوع قماش، (جانفس) و امثالى
 اقش حيريه ديمكدور. لسانغزده معانى
 سائرهمى مستعمل دكلدر.

تاك { [ف] اوزوم چو بوغى،
 باغ كوئوكى، آسه.
 [تاشكده] = اوزوم چكردكى.
 « جان و بر رايعة تربت پاكك اى تاك »
 (فضولى)
 « قاطر ايله مدكجه سرشك ديدنه تاك »
 (ناي)

تاكى { [ف] نه وقته قدر معناسنه
 [تابكى] لفظنك مخففيدور.

معدردن حاصل مصدر وصفه
 اولهرق ده استعمال اوونور. اوقدردور
 معلوم الجنس آوكوپكنه و آكه يالگزر
 « تازى » ديلركه زياده قوشان،
 يك سكرت معناسى افاده ايدور.

[تازى كارد] = برنوع حرب بجاغنه
 اطلاق اولنور. [تازيان] = جمع
 اولهرق عربان، هرلر ديمكدور :
 « اسب تازى اكر ضيف بود »
 « همچنان از طولىه خربه »
 (شيخ سدى)

تازيانه { [ف] قرياج، قامچى،
 اكنات فدهده (تازيانه)
 تشويق، تازيانه ترغيب) = تمبرلى
 برنوع مكافاة معناسنده قوللايش ايسه ده
 يك خاييده اولديقدن لسان جدى يه
 آلفه شايان دكلدر. (تازانه) = عين
 معنابه لغتدور. فارسده هر ايكيى
 استعمال اولنور. لکن طنبور، لاوطه
 و امثال الات موسيقيه مضراي معناسنى
 افاده اينر. آنك طوغريسي (تارزنه) در.

تاسع { [ع] طوقوزنجى ديمكدور :
 [جزء تاسع، جلد تاسع]
 فصل تاسع، رساله تاسعه، مقاله
 تاسعه [

تاسعاً { [ع] طوقوزنجى مرتبه ده،
 طوقوزنجى اولهرق ديمكدور :
 [سادساً، سابماً، فامناً، تاساً]

تاسه { [ف] غم، غصه، كدر،
 ايچ صيقتيسى، قايقو :

کوزل ، کورپه بر قیز . (تر و تازه میوه) = هنوز اغاچندن قوپارلش ، صولو ، دومانئ اوستنده میوه دیمکدر .
 بوسورتله بعضاًده (پاک یگی) مناسنده قوللانیلیر : [آل سکا بر تر و تازه حوادث ، بوروایت ترو تزه] §
 بایات اوله یان ، بایاتک ضدی اولان : [تازه پنیر ، تازه اتمک ، تازه یومورطله] .
 « کل کی عهدی تازه غزلار ایدری طرح »
 « اول عهدلیب کلشن عرفان نه دمددور »

(روحی)

« وادی عشقه دوشوب تازه جوان سودی مکر »
 « بوکدی قدین تشه کیم پیر معمر خاتم »
 (باقی)

« نوله فیض بهاری ایسته مرزه فمدی استعداد »
 « یاننده سنک خارا ایله نخل تازه یکساندور »

(ریاضی)

« ایجنمه جوریت دها اول ماه تازه دور »
 « بیلمز نوازش دلی باقته تازه دور »
 « بیکانه لرله جنبش اول نخل نورسک »
 « آمه حواله ایلر ایدم آه تازه دور »

(آگاه)

« تزه کل کی مطرا ایدی هب »
 « بدن پاک مصفا ایدی هب »
 « خاقانی »

تازی { [ف] عربی دیمکدر :
 مثلاً [اسب تازی]
 دینیلیر که سوی آت ، جنس عرب آتی مناسنی افاده ایدر . (زبان تازی) =
 عرب لسانی دیمکدر . قوشیچی ،
 سکر دیچی مناسنه اولان [تازیدن] =

اولونور . « تاز » فارسیده معانی سائر هبی دخی افاده ایدر . مثلاً ادبیات فارسیده کوریلن (ناز تاز) تمیزی یز قوللانغیز . چونکه بولفظک اومعناسی ادبیات عثمانیه ده معتبر و مستعمل دکلدر : [نک و تاز]

تازگی { [ف] تازه لک ، کورپه لک ، طراوت ، بیکلک .

تازنده { [ف] قوشیچی مناسنه اولان « تازیدن » مصدرندن

اسم فاعلدر . قوشیچی ، سکر دیچی مناسنی افاده ایدر . آز قوللانیلیر :
 [اسب تازنده ، غزال تازنده]

تازه { [ف] یگی ، نوظهور .
 « گمه » نک ضدی :

(طرز تازه ، فکر تازه ، ادای تازه ، ناز تازه ، اسلوب تازه) § کنج ، کورپه ، صولو ، یاش مناسنی افاده ایدر . بومعنده (خشک) مقابیلدر . یعنی قورو دکل دیمکدر . مثلاً « تازه جوان » تمیزله هنوز بیق و صافالی ظهور ایتمهش کنج اراده اولونور . « تازه فصوله ، تازه اوزوم ، تازه یامیه » تمیزلرندن دخی قورو اولدقلری اکلاشلورد . بعضاً بومعنده طراوت و رطوبتی مبالغه ایله افاده ایچون « یاش ، صولو ، لطیف » مناسنی افاده ایدن [تر] لفظی ایله برلکده ایراد و استعمال اولونور . مثلاً (تر و تازه بردختر) = فایته لطیف ،

تعبیری استعمال اولونور: (زلف تارمار ،
 کاکل تارمار)
 « دیده مخور و گریبان چاک و کاکل تارمار »
 « حیرت افزا در قیامک جامه خوابگدن سنک »
 (ندیم)

تَارَه { [۵] کَرَه ، دفعه معنانه
 بر ادات عربی در که جمعی
 تَارَه (تَارَات) در . نادراً
 تَارَه (تَارَه بعد از خری) = طرزنده

استعمال اولونور و قاچ کره ، چوق
 دفعه معناتی افاده ایدر .

تَارِیخ { [۵] دنیاده بزود اول
 باشامش اولان اینسای
 بشرک احوال عمومی سندن و ظهور
 ایدن وقایع مختلفه دن بحث ایدن بر
 فندر . « تاریخ » فن اولوق اعتباریه
 بو صورتله تعریف اولندیکی کی (هر
 شیخه احوال سابقه سندن و بالتدریج
 پیدا ایندیکی تکملات و ترقیات و یا خود
 تدبیرتندن باحذر) طرزنده تعریف
 ابدیه بیلیر : [تاریخ عمومی ، تاریخ
 طب ، تاریخ عقی ، تاریخ طبیعی]
 § بر شیک زمان وقوعندن اعتباراً
 طوتیلان کون ، آی ، بیل حسابی :
 [تاریخ هجرت ، تاریخ میلاد ، تاریخ
 جلالی ، تاریخ رومی] § اوراق و محررات
 و مکاتیب اوزرینه وضع اولونان و زمان
 معینی بیلدیرن اشارت : مثلاً ۱۶ کانون
 ثانی سنه ۳۱۳ تاریخلی کرنامه والاری
 § ایجد حسابیه بر زمان معینی اراشه
 ایدن منظوم و منثور عباره و یا خود

اوصورتله سوبله نلش بر مصراع و یا بیتی
 حاوی منظومه به اطلاق اولونور :
 [چشمه تاریخی ، ولادت تاریخی ،
 و زات تاریخی] « تاریخ » ک جمعی
 اولان [تواریخ] لفظی « اتی » مسروده تک
 جمله سنده استعمال اولونور .

« هر مالک سنین و تواریخی مختلف »
 « هر برزمینه باشقه حساب اوزره در زمان »
 (لا)

« نظم قدما و فن تاریخ »

« کل نخل فصاحت بن و بیخ »

(مقدمه)

« ایکیدر تاریخ تامم و ارایه مثل صلا »
 « قیلدی عزم ارباب دین آلدی عریضی اولا »
 (سروری)

« تاریخ قماشاکه ارباب نظر در »

« هر صفحه سی آینه اطوار بشر در »

(معلم ناجی)

تَارِیْک { [۵] قارا کلکی : شب
 تَارِیْک [تاریک] ، [تاریک
 بخت] = قارا کلکی بختلی . [تاریکی] =
 ظلمت ، قارا کلکی اولش : [تاریکی
 شب]

« بر شب تاریکدر کویا سواد کائنات »

« تاب نور کوکب اقبال بختک ماهتاب »

(نفی)

تَار { [۵] قوشمه ، قوشش
 تَار معنانه در . لسانغزده

سکرنه ، سکرش معنانه اولان

[تَار] لفظی ایله برلکده استعمال

دینلیدیکی کبی (شب تار) ده دینیلیر .
 (بخت تارک) ایله (بخت تار) ده بویله در .
 § (۲) تل مناسنه کلیر . ابریشم ،
 ساز تلنه اطلاق اولوندیقی مثلاً صاج
 تلنه ده دینیلیر . مثلاً [تار زلف ، تار
 کاکل ، تار کسو] دینلیدیکی کبی [تار
 عود ، تار کان] ده اطلاق اولونور .
 (تار عنبوت) = اوروجک آغی
 دیمکدر : [کبوی زرتار] = آلتون
 تللی صاج . (تار تار) = باره باره
 ، تل تل دیمکدر . § (۳) آرش
 دیمکدر . آرجاجک مقابلی . بومئاده
 اکثریا آرجاج مناسنه اولان (بود)
 ایله برلکده استعمال اولونور : (تار بود)
 « آگدجه بوی خفگی درد گله لاله وش »
 « اولسون درون نافه مشک تثار تار »
 (باقی)
 « کیدلن سوزن ، زکان وتار کاکلک الدن »
 « رفوی طایف چاک کریبانه دشمندر »
 (نابی)
 « تیرمزانی سیاه ایدی ایت »
 « تار کبوسی کبی حوزانت »
 (خاقانی)
 تاراج . [ذ] یاغما ، چاپول ،
 [تاراج] یاغما ایتمه : (تاراجگر)
 = یاغماچی ، یاغما ایدیچی . (تاراجگرده)
 = یاغمالانمش ، یاغما ایدلش دیمکدر .
 [تارانت] ده بومئایه لفتدر .
 تارک [ذ] تپه ، باش تپه سی .
 (تار) علی الاطلاق تپه
 دیمکدر . آخرینه ادات تصغیر علاوه سیله
 (تارک) دینلشدورکه تپه چک دیمکدر .
 بوحالده دخی هر شیک اوجی وخصوصاً
 انسان تپه سی اراده ایدلش اولور .
 مثلاً (تارک سنان) ، [تیغ تارک شگاف]
 تارک [ع] ترک ایدیچی ،
 [براقچی ، وازیکچی] دیمکدر :
 (تارک دنیا) = امور معاشدن فراغت
 واختیار کوشه عزت ایدن دیمکدرکه
 مجوسیلرله خرسیتانلرک برصنف پاپاسلرینه
 اطلاق اولونور . اصطلاح صوفیانه ده
 ترک ماسوا مقصوددر . خرسیتانلرک
 نسواندن مرکب اولان و عمرلری کلیساک
 عبادتانه و اعمال خیریه سنه وقف ایدن بر
 صنف راهبهرلرینه ده (تارک دنیا)
 اطلاق ایدلیدیکی کورلشدور [تارک صلاه]
 = نمازی ترک ایدن . نماز قیلایان .
 « تارک این وآن دهر اوله لم »
 (معلم ناجی)
 تارمار [ذ] طاغنیق ، بریشان ،
 قاریشیق مناسنه دور .
 مادپانده استعمال اولونور . (تار)
 ذاتاً یاره یاره ، دیزه دیزه مناسنی افاده
 ایدر . (مار) اتباع قیللندور . جقتایجه ده
 (آلاقاق) = بومئابی افاده ایدر .
 ایوم لسانعزده طارمه طاعین ، قارمه
 قاریش مناسننده (آلاق بولاق)

دینلیدیکی کبی (شب تار) ده دینیلیر .
 (بخت تارک) ایله (بخت تار) ده بویله در .
 § (۲) تل مناسنه کلیر . ابریشم ،
 ساز تلنه اطلاق اولوندیقی مثلاً صاج
 تلنه ده دینیلیر . مثلاً [تار زلف ، تار
 کاکل ، تار کسو] دینلیدیکی کبی [تار
 عود ، تار کان] ده اطلاق اولونور .
 (تار عنبوت) = اوروجک آغی
 دیمکدر : [کبوی زرتار] = آلتون
 تللی صاج . (تار تار) = باره باره
 ، تل تل دیمکدر . § (۳) آرش
 دیمکدر . آرجاجک مقابلی . بومئاده
 اکثریا آرجاج مناسنه اولان (بود)
 ایله برلکده استعمال اولونور : (تار بود)
 « آگدجه بوی خفگی درد گله لاله وش »
 « اولسون درون نافه مشک تثار تار »
 (باقی)
 « کیدلن سوزن ، زکان وتار کاکلک الدن »
 « رفوی طایف چاک کریبانه دشمندر »
 (نابی)
 « تیرمزانی سیاه ایدی ایت »
 « تار کبوسی کبی حوزانت »
 (خاقانی)
 تاراج . [ذ] یاغما ، چاپول ،
 [تاراج] یاغما ایتمه : (تاراجگر)
 = یاغماچی ، یاغما ایدیچی . (تاراجگرده)
 = یاغمالانمش ، یاغما ایدلش دیمکدر .
 [تارانت] ده بومئایه لفتدر .

تاج . { [ع] ایکیل، افره؛ مطلقاً
تاج } باشه مخصوص عمامه کی کسوه
دیمکدر. اصطلاحده سلاطین قدیمه ایله
الیوم اوروپا حکمداراننک باشلرینه
کیدکاری مرصع و سرغوجلی کسوه به
اطلاق اولونور . § بعض مشایخ
و درویشانک کذلک باشلرینه کیدکاری
اشکال مختلفه ده کی کلاهرده (تاج)
دینیلیر. جمعی (تاجان) در . (تاج
لیک) = رسم تنوج ، حکمدارانک
بمدالجلوس مراسم مطنطه ایله اکتسای
تاج ایتمه لیدر . (تاج سر) = باش
تاجی . [تاج بخش] = حکمدارنصب
ایدن ، تاج ویرن دیمکدر .

تاجیک { (اسم. شترک) یوقاروده
تاجیک } عرض ایدلدیکی وجه ایله
تازیك، تازیك، تازیك . ترك حكومت
قدیمه سنده صنف عوامه اطلاق اولو .
نوردی . اوائل اسلامده اعجابدن
اهتدا صورتیه عرب قاریشان افاده
بو اسم تخصیص ایدلدی که بیاهی مناسی
افاده ایدردی . مؤخرأ اعجام ایچنده
یتیشن اولاد عرب اطلاق ایدلدی .
ارمنیلر کندیلرینه (هاییک)
و همجسارندن غیریه (تاجیک)
دیرلر .

تاجت { [ذ] یاغما ، چاپول .
تاجت } صوفیون . (تاجت) =
یاغما ، غارت ایدلش دیمکدر .

تاز { [ذ] فارسیده معانی متعدده ی
تاز } افاده ایدرسده ترکیه ده
یاکیز اوج معناده قوللانیلیر . (۱)
« تازیك » لفظندن مرخم اولورق
مظلم، قاراسلغی، قارارمش معناستده
استعمال اولونور . (تازان) ده بو
معنایه لغتدر : [شب تازیك]

تاج . { [ع] ایکیل، افره؛ مطلقاً
تاج } باشه مخصوص عمامه کی کسوه
دیمکدر. اصطلاحده سلاطین قدیمه ایله
الیوم اوروپا حکمداراننک باشلرینه
کیدکاری مرصع و سرغوجلی کسوه به
اطلاق اولونور . § بعض مشایخ
و درویشانک کذلک باشلرینه کیدکاری
اشکال مختلفه ده کی کلاهرده (تاج)
دینیلیر. جمعی (تاجان) در . (تاج
لیک) = رسم تنوج ، حکمدارانک
بمدالجلوس مراسم مطنطه ایله اکتسای
تاج ایتمه لیدر . (تاج سر) = باش
تاجی . [تاج بخش] = حکمدارنصب
ایدن ، تاج ویرن دیمکدر .
« خاک اول که خدا مرتبه کی ایله به حال »
« تاج سر طالدر اوکیم خاک قدمدر »
« کثر احسانی سمدت تاجی »
« تاجداران جهان محتاجی »
(توحیدباری - خاقانی)

تاجدار { [ذ] تاج طوتن، تاج
تاجدار } صاحی ، حکمدار .
[تاجدارانه] = تاج صاحی اولانه ،
حکمداره یا قیشه جق صورنده .
[تاجداري] = حکمدارلق، حکمداره
منسوب دیمکدر . (تاجور) دخی
پادشاه ، حکمدار مناسته لغتدر :
« شهریار شهریاران جهان »
« تاجدار تاجداران زمان »
(مرصع قمیده)

قیزاوتیرلر . معناسی قیزدیره جیق
دیمکدر . [تابه زو] = کونشدن
کنایه در .

تات } [ارمنجه دن] سفیل ،
ذلیل ، بیابنجی معناسه در .
تاجیک } وقیله ترک اداره سسه
کیرمش اولان ایالتلرک
کردو معجم کی جنسی باشقه اولان نفوسی .
قوم عربک آسیای وسطی بی
استیلارلی هتکامندن صوکره اهل
اسلامک آره سسه کیرن زمره اعجامه
(تاجیک) اطلاق بوندن نشئت ایتمشدرکه
بیابنجی ، سفیل دیمکدر . بولفظک
عربی (تازی) در . اوائل اسلامده
زمره اعجامدن اعتدایله مسلمانلر
آره سسه داخل اولانلره (تاجیک)
دیندی کی مؤخرأ ظهور ایدن اتراک
دولتده حکومت قاریشه میان عوام
ناسه ویرلمش براسمدر . ایوم اومیلر
کندیلرندن غیری ناسه (تاجیک) دیرلر .

تاتار } [اسم مشترک] طائفه مفولدن
تاتار } برکوچوک عشیرت ایکن
زمام حکومتی الریشه یکیروب زیر
اداره لرنده بولونان سائر طوائف
اتراکک جله سسه (تاتار) عنوان
عمومیسی قبول ایتدیرمشلردر . ایوم
(تاتار) عشیرتی قالماش کی دو .
یاکئز (اوزبگلر) تاتارلردن ریشه در .
(تاتار عشیرتی) = ایچ ایله اومناک

قضاسنه تابع براویناقدیر . (تاتارجق) =
مودیاتدن براوفاق سینکدرکه صوقدینی
بری یاقار ، قاشیندیرر . (تاتار
قالپاغی) = شوپاره ، قیویرجیق تولو
برنوع سرپوش ، باشلق . (تاتاری) =
یاری یشمش یاری چی ات ، کباب .
(تاتارستان) = آسیاده مانچور
ومغول و جویزار ولایتلری حاوی بر
خطه جسیمه درکه ایوم روسیه دولت
فقیهه سنک زیر اداره سنده در . (مشک
تاتاری) = طائفه تاتارک ساکن اولدقلری
مملکتده حاصل اولان اک اعلی ملک .
(ناته تاتار) دخی دیرلر . § (تاتار)
= -وره ک ، اولاق ، برید ، ساعی ،
پوسته چی . (تاتار آغاسی) = پوسته
چانطه لرینی کوتوروب ، کتیرمکه مأمور
اولان طائفه تک آصری ، بیوک :

« کتورک اکل ایدلم ما حضری »
« پخته اولماز سده اولسون تازی »
(نابی)
« لشکر ابرچن مملکتده آقن صالحدی »
« طورمه یا محمداه یته نته که باغی تاتار »
(باقی)
« بولطف ایله کیم فیلمدی چن صحنی جینی »
« طمن اینسه بوله ناته تاتاره نقشه »
(نحافی)
« همان خطاب ایدوب ای آفتاب نازدیدم »
« که ای فدا اوسیه زلفه ناته تاتار »
(ندیم)
« ای نسبی در کهک عطر دماغ هر دیار »
« خاک کوک نخه ریز ناته مشک تاتار »
(نظم)

تَابَعْتُ { [ع] تابعتك ، برینه
 تابعتی { اویعتاقی § بر دولتک
 رخ تابناک ، وجه تابناک . }

تَابَعْتُ { [ف] كذلك ضیادار ،
 تابنده { بارلاق دیمکدر :

« عاشق اولدم عارض تابنده گه »
 « رحم ایدوب بر یوسه ویرکل بنده گه »
 « طلته اصحاب عمی بنده در »
 « نورایسه بینارزه تابنده در »
 (معلم ناجی)

« ذره سی مهر جلی شعله اوج ابد »
 « قطره سی جوهر تابنده دریای ازل »
 (کاظم پاشا)

تَابُوتُ { [ع] میتلک ، اولولک
 تابوت قبرستانه نقلر یحیون
 قولانیلان اوستی قابانیل معروف اوزون
 صندوق . (تابوت) اکثریا تخته دن
 و بعضاً الواح معدنیه دن دخی اصمال
 اولنور :

« سایه سن درویش بی برک و نوادن دورا بدن »
 « صافلاسون آرایش تابوته نخل قامتن »
 « منطق »

« عاشق افنای وجود الیه من قصدی بودر »
 « ایسته من کیمسه بار اولدیفنی تابوتک »
 (نابی)

« قبله ناچار مکر یوکلده لر تابوتک »
 (نفی)

تَابَهُ { [ف] مطبخ آلتندن ترکیه ده
 تابه { (تاوه) دینیلن آلددرکه
 آتشیلر اینجده ات و بالقی وسائر »

تَابَعْتُ { [ع] تابعتك ، برینه
 تابعتی { اویعتاقی § بر دولتک
 تبه سندن بولونمقاق : (تحت تابعت
 عثمانیه ده بولونان اقوام مختلفه ناک سلامت
 و سعادتحانه دلیل قوی اوله رق ...) ،
 (تابعت نظامه سی) = اصول
 و شرائط معینه تابعتی متضمن قانون .
 (تابعت قلمی) = ممالک عثمانیه ده
 ممکن نفوسدن تابعت اجنبیه ده بولوندیگی
 ادما قلنان افراد حقنده نظامنامه
 مخصوصی احکامنه توفیقاً اجرایی تدقیقات
 و احوال معاملات مأمور اولان هیئت
 رسمیه .

تَابِعْنِ { [ع] تابعك ، جمیدر ،
 تابعن لسان شریعتده نبی محترم
 صلی الله علیه وسلم اقدیمز حضرتلرینک
 اصحاب کرامتک مجالس مقدسه هدایت
 آموزلرینه داخل اولوب احادیث
 شریفه نقل و روایت ایدن ذوات محتر
 مه یه اطلاق اولنور : (اویس القرانی)
 کبار تابعندن ایدی . [تبع تابعن] =
 كذلك اصطلاح شریعتده تابعنک
 زمانلری ادراک ایدوب آنلردن نقل
 و روایت احوال و اقوال ایدن اشخاص
 معتبره دیمکدر .

تَابِلٌ { [ع] تلذذ ایچون طعامه
 تابیل { قونیلن نان (نعم) ، بور ،
 داوچین ، قونیل کی شیلر دیمکدر .
 بونلره (آبزار) ده دیرلر . جسمی
 (توابل) در .

زمانی دیمکدر . (تَابِسْتَنِي) =

یازه ، منسوب ، یازلق .

تَابِش { [ذ] تَابِشَن } لفظندن
تَابِش حاصل مصدر در . یارلایش ،
یارلدایش ، ایشلدایش دیمکدر :
(تَابِش جَمَال ، تَابِش رَخْسَار)

[اوپله نك مهيت مناظريله باغچه نك

تابش مشعی آراسنده، ایشه شوراجقده .

بجیره نك شوكنار آسوده سنده

اوقومق — مائی و سیاہ — خالد ضیا]

تَابِع { [ه] بَرِيك حَكَم وَاِسْرِي
تَابِع } آلتنده بولونان ، بَرِيك

حکم و مسلکته اویچی ، تحت نفوذ

و اطاعتنده بولونچی ؛ بَرِيك اَرِيَنه ،

یولنه کیدچی دیمکدر : [اَمِت مَحْدِيَه

شریعت مطهریه تابعدر ، اکثر احاطم

علما محموده امام-یویه تابع اولمشدر ،

بلد ارستان امارتی سلطنت سنبه به تابعدر] ،

[دکان تَابِی] دکانک چراغی دیمکدر .

جَمِی (تَوَابِع) در :

« صاحب آساوردر برده جامد کوردیک طاغیر »

« یسون ذَرَات بر قانون استقراوه تابعدر »

(لا)

« هر شمس ایدر توابع مخصوصه سیله سیر »

« هر تابعه توابع اخیری ایدر قران »

« لا »

« سَرِيَنه تابع ایدردی جسدی »

« بونی ترک ایتمشدی ابدی »

(خاقانی)

صوغوفلی کی صیباق محل دیمکدر .

اکثریا عداوت کاهلرده غریبانک ، فقرانک

طعام و آرام ایتکری محله اطلاق

اولونور . ترکیه مشهوری (تَاوْخَانَه)

درکه باشقه منازلی ده افاده ایدر .

(تَاوْخَانَه) یه دهه باقکز . فارسیده

ضیادار یازلق اوپله ، کوشک معناسنده

دخی قوللانیر .

تَابِدَار { [ذ] ضیالی ، پارلاق ،

تَابِدَار } یارلیلی : (دیدار تابدار ،

رخسار تابدار ، وجه تابدار) موقع

استعماله کوره شمله ، ضیا معناسی ده

اراده اولونور . § بوکلی ، قیورعی معناسی

افاده ایدر : (زلف تابدار ، کاکل

تابدار) [تَابِدَارِي] = هرایکی معناسنه

کوره تابدارلی .

« بیک شمس تابدار و هزاران مه منیر »

« یوزبیک ثوابت و نیجه سیاره عیان »

(لا)

تَابِدَه { [ذ] لفظ مرکبدر .

تَابِدَه } ایکی معنای افاده ایدر .

برنجیسی ضیا و برنجی دیمکدر : [تَابِدَه

قلوب فقرا اولان مهر نَوَار شفت

همایون] § ایکنجیسی ایلک بوکیچی

دیمکدر . بومعا اعتباریه اییک بوجکته

اطلاق اولونور .

تَابِسْتَن { [ذ] یاز موسمی :

تَابِسْتَن } (فصل تابستان)

« تاب » حرارت و « ستان » اسم زمان

اولوب بالترکیب [تابستان] حرارت

« ساقی و پر اول بیاله الماسه فروتاب »
 « الماس ایچنده ووج اووره اما که لعل تاب »
 (شیخ غالب)
 « تاب خورشید ستم سوزان ایدردی طالی »
 « کر سغاب عدل و دادک اولمه بیدی سایان »
 (نفی)

§ (٤) حرارت و ضیا و بریجی
 معناسنده ، وصف ترکیبی طارزنده
 استعمال اولونور : (خورشید
 جهانتاب ، مهر طالتاب کی .
 § (٥) رنج و اضطراب معناسنده در :
 (تب و تاب) .

§ (تأییدن) مصدرندن اسم فاعل
 سرخم اولور ، ترکیب ایله قیور یچی ،
 یوکیچی معناسنده قوللانیلیر : (رستتاب ،
 موتاب) کی . فارسیده اشبو معنالدن
 ماعدا غضب ، اوفکه و قیزغین تیور
 و درد و محنت معنالی نه افاده ایدر .
 « جرعه که ویرمزدی جان هر عاشق افسرده دل »
 « اولماسه ک تاب افکن هر خاطر بی تاب و تنک »
 (نفی)

تَابَانُ { [ف] ضیاء دار ، پارلاق :
 (ماه تابان ، نجم تابان ،
 وجه تابان)

« آی و کوندور دور حسنکده جا ک حاجزی »
 « کویا آنا ک مه تاباندر آنا ک آفتاب »
 (فضولی)

« نجم امیدمی یارب تابان ایله »
 تَابَانُ { [ف] جامکان (جامه کن) ،
 تَابَانُ { چپک صوباسی ، حمام

« صرف ایله یوب آکا جله نای »
 « پک شیوه لی یازمش اول کتانی »
 (مقدمه)
 « اول صفدر یکانه که تاب مهیجی »
 « چوشن کداز تهمت و قه مان اولور »
 (نفی)
 « نجم شعر انور آیکدن آور فیض فروغ »
 « برج جوزاقرب بختندن بلور تاب و توان »
 (حق)
 « تاب دیدار خدا ایله رسول »
 « بر هلال اولدیفته دال ایدی اول »
 (خائفی)
 « اول که تاب آورم کن احاطه اوله ماز »
 (منیف قدیم)

§ (٢) قیوریم ، یوکلم ، یوروشیق :
 (تاب کیسو ، تاب زلف) .
 « باغلاتوب زلف هزاران تابنه »
 « عبرت اولدم آه عشق اربابنه »
 (معلم ناجی)

§ (٣) حرارت ، ضیا :
 صیغاتلق ، پارلاق : [تاب می ، تاب
 خورشید ، تاب سحر]

« تاب رخک اولد قیغه فزون شعله میدن »
 « بر لعل سی دنیای باقار برق بلاسک »
 (نائی قدیم)

« کاکلک رخ پرتابگی کویستر جانا »
 « بیله لم بزده جهانده کیجه من کوند زمن »
 (منیف)

« تاب غمدن شعله سوزان اولور آغز مده دل »
 « اولسه مدحکله کوسن کی رطب اللسان »
 (نفی)

ایستدیکنه اظهار ندامتله توبه کار اولان .
 (اولقی) ماده سیله قوللانیلیر : « تائب
 و مستغفر اولدی »

« هله بن تائب اولدم هجوايله هم انتقام ایتدم »
 « اکروسی اوخرلکده قالورسه بنه اوزانی »
 (نفی)

تائب . { ذ [معانی] متعده بی افاده
 تائب { ایدر . (۱) طاقه ، توان ،

انسانک معنای ماده طایانیسی : [تائب آور]

= طاقه کتیریجی ، طایانیجی ، اقتدارلی .

[تائب آور مقاومت] = قارشلی طورده

مقتدر . اشیو لفظک ابتداسه ادات نفی

اولان (بی) کتیریلرک ترکیب ایلده

استعمال اولونور : (بی تائب) = طاققسز ،

درمانسز ، طایانیقسز . (بی تایی) =

طاققسزک ، زبونک ، طایانیقسزلی ،

درمانسزلی . [بی تابانه] = درمانسز

اولانه یاقیشه جق طرزده ، طاققسزجه سنه :

[مراد بی تاب ، مریش بی تاب ، حال

بی تایی ، اطوار بی تابانه] (تابنا) =

قوتی تجربه آلتی .

« قالدی صبر ایلهمکه دلده تاب »

(معلم ناجی)

« اول روز حشری سیرایدن اولماز جهانده کیم »

« دیدار کوردی هر کسی بی تاب انتظار »

(نوعی)

« عرصه مدح و ثنائک حدی یوق بیانی یوق »

« بیک اندیشه عجیبی اولسه بی تاب وتوان »

(نفی)

« کوستر هر نکهمده بکا برنقش دکر »

« کدومدن الم و حزن ایلهم شب تابسحر »

(واصف)

« اول کیجه واقعه ده کوردی رسول »

« تاسرا پرده سنه ایتدی نزول »

(خاقانی)

« تابیکی زمزمه پیرای تغزل کاظم »

« ایلهم اوصافه اولشاه انامک آهنگ »

(کاظم پاشا)

« حکمی کردوده مرام ایتدی سعید برقرار »

« ایلزدی تابید برجیسه کیوان اقتران »

(حق)

« منصور ایدم هر برده خدا رایت بختن »

« تا خسرو سیاره فلکده سفر ایلر »

(نفی)

« ناکهان جوشه کلوب لجه عون ازی »

« ایلدی بندلرین تابکلو غرقه کام »

(نابی)

« مهتاب اولوردی سایه کستر »

« تا اولیسه نوری بار دلبر »

(غالب)

« فضل حق و همت چند رجال الله ایلهم »

« اهل کفری سرتسر قهر ایلهم مکدر یتیم »

(حضرت فاتح)

تائب . { ذ [قات ، بوکلم . یالکیز
 تائب { قوللانیلماز . مطلقاً ترکیب ایلهم

استعمال اولونور : (یکتا) = برقات ،

برنجی ، اشی یوق . (دوتا) = ایکی

قات ، ایکی بوکلم : (قد دوتا) = ایکی

بوکلم اولمش بوی ، بلی بوکلم ، اختیار .

تائب . { ذ [ع] توبه ایدجی ، توبه
 تائب { ایدن ، ارتکاب نواهی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ ت ﴾

بعضاً (ت) ادات الصاقك حذف و ملی
ایدله سی شیوه لسانه و ذوق سلیمه داند
بر کیفیتدر . مثلاً [سَرَّائِيَا] ايله
(سَرَّائِيَا) و [تَأْبَادَ] ايله (تَأْبَادَ)
تعبیر لرئده معناه اصلاً فرق یوقدر .
لکن شیوه لسانه کوره برینک یرنده
دیگری قوللانیله ماز . بعضاً اشبوا دات
تأکید ایچون قوللانیلیر : مثلاً (تا
بوغازک خارجه قدو تمقبا یدیه جکدر)
کبی § ادات توقیت اولور و بوصورتله
بالخاصه نظمه استعمال اولونور و بعضاً
(که) علاوه قیلنور . مع مافیه بوصورت
استعمالیله برنجی معنی آرد سنده فرق یوق
کییدر : § ادات تعلیل اولورق استعمال
قیلندیقی تقدیرده بعضاً ینه (که) علاوه
ایدیلیر :

« سنسک اول خودشید اوج آرای شوکت کیم سنک »
« ملوندی دهری نور عدلاک قیروان تا قیروان »

(حق)

« تا که کورینوب حرم اقصی »

« عبدینک اولدی سری پیدا »

(حسن و عشق — غالب)

ت { [حرف] الفبای عربیده
اوچینجی و الفبای عثمانیده در دینجی
حرفدر که ابجد حسابنده [۴۰۰] عددینه
معادل اشارت رقیه در . و بو حرفک
اسمنه « تاء » دینیر : [مصدر تافی ،
قسیده تائیه ، کسر تا ايله]

ء { [ع] ادات قسم . لفظه جلاله
ت { التماقاً استعمال اولونور : (تالله)

ث { [ث] ادات انهادر . لسانزدیه کی
ث { « دَک » و « دَکین » و « قدر »

اداتلری کییدر . بعضاً الفسز اولورق ده
استعمال اولنور . مثلاً [سرسر] کبی .

: [تَابَّصَّاح] = صباحه دک . [تَابَّفَرُّوب]
= کونش کورنمز اولونجه یه دکین .

[تَابَّکَلُو] = انسانک بوغازینه قدر .

[تَابَّصَّر] = سهر وقتیه دک . [تَابَّحَشَّر]

= یوم قیامتیه دکین . [تَابَّکَب] = نه

وقتیه قدر کبی بر معنایی افاده ایدر . (تا)

ادات انهادر . (کی) فچن دیمکدر .

بو تعبیر الیوم متروکدر . بومثلو تعبیر آندن

قاموس عربی و فارسی

ترجمہ قولانیان عربی، فارسی، حبشی کافہ لغاتی حاوید

قسم ثالث

محرری

محمد صلاحی

صاحب و ناشری :

احمد مظفر الدین

معارف نظارت جلیہ سنک ۹۹ نومبر و فی ۱ نیسان سنہ ۳۱۲

تاریخ طبع اولو نمشد

مهرسز اولانر ساخته در

استانبول

(محمود بک) مطبعہ سی — باب عالی جوارندہ ابوالسعود جادہ سندہ

نومبر ۷۲

۱۳۱۳